

V Bruseli 27. novembra 2025
(OR. en)

15277/25

SOC 769
EMPL 507
EDUC 434
ECOFIN 1504

SPRIEVODNÁ POZNÁMKA

Od:	Martine DEPREZOVÁ, riaditeľka, v zastúpení generálnej tajomníčky Európskej komisie
Dátum doručenia:	25. novembra 2025
Komu:	Thérèse BLANCHETOVÁ, generálna tajomníčka Rady Európskej únie
Č. dok. Kom.:	COM(2025) 958 final
Predmet:	NÁVRH SPOLOČNEJ SPRÁVY KOMISIE A RADY O ZAMESTNANOSTI

Delegáciám v prílohe zasielame dokument COM(2025) 958 final.

Príloha: COM(2025) 958 final

V Štrasburgu 25. 11. 2025
COM(2025) 958 final

NÁVRH SPOLOČNEJ SPRÁVY KOMISIE A RADY O ZAMESTNANOSTI

Obsah

KLÚČOVÉ POSOLSTVÁ	3
KAPITOLA 1. TRH PRÁCE A SOCIÁLNE TRENDY V EÚ.....	29
KAPITOLA 2. ZAMESTNANOSŤ A SOCIÁLNE REFORMY – VÝSLEDKY A OPATRENIA ČLENSKÝCH ŠTÁTOV	33
2.1. Usmernenie č. 5: Zvyšovanie dopytu po pracovnej sile.....	33
2.1.1. Kľúčové ukazovatele	33
2.1.2. Opatrenia prijaté členskými štátmi	50
2.2. Usmernenie č. 6: Zvyšovanie ponuky pracovnej sily a zlepšovanie prístupu k zamestnaniu, ako aj celoživotného získavania zručností a kompetencií.....	52
2.2.1. Kľúčové ukazovatele	52
2.2.2. Opatrenia prijaté členskými štátmi	87
2.3. Usmernenie č. 7: Zlepšovanie fungovania trhov práce a účinnosti sociálneho dialógu	94
2.3.1. Kľúčové ukazovatele	94
2.3.2. Opatrenia prijaté členskými štátmi	117
2.4. Usmernenie č. 8: Presadzovanie rovnakých príležitostí pre všetkých, podpora sociálneho začlenenia a boj proti chudobe	122
2.4.1. Kľúčové ukazovatele	122
2.4.2. Opatrenia prijaté členskými štátmi	149
KAPITOLA 3. ANALÝZA RÁMCA SOCIÁLNEJ KONVERGENCIE V PRVEJ FÁZE..	156
3.1. Kľúčové horizontálne zistenia.....	156
3.2. Analýza jednotlivých krajín v prvej fáze	165
Belgicko.....	165
Bulharsko.....	167
Česko	169
Dánsko	171
Nemecko	173
Estónsko.....	175
Írsko	177
Grécko	179
Španielsko.....	181
Francuzsko	183
Chorvátsko.....	185
Taliansko	187

Cyprus.....	189
Lotyšsko.....	191
Litva.....	193
Luxembursko.....	195
Maďarsko.....	197
Malta.....	199
Holandsko.....	201
Rakúsko.....	203
Poľsko.....	205
Portugalsko.....	207
Rumunsko.....	209
Slovinsko.....	211
Slovensko.....	213
Fínsko.....	215
Švédsko.....	217

KLÚČOVÉ POSOLSTVÁ

Spoločnou správou Európskej komisie a Rady o zamestnanosti (SSZ) sa v súlade s článkom 148 ZFEÚ monitoruje situácia v oblasti zamestnanosti a v sociálnej oblasti v Únii a vykonávanie usmernení pre politiky zamestnanosti¹. V správe sa uvádza aj prehľad nedávnych politických opatrení členských štátov na trhu práce a v sociálnej oblasti a identifikujú sa súvisiace kľúčové prioritné oblasti pre opatrenia politiky. Správa sa naďalej výrazne zameriava na vykonávanie Európskeho piliera sociálnych práv.

V kapitole 1 správy sa uvádza krátky prehľad kľúčových trendov v oblasti zamestnanosti a sociálnej situácie. V kapitole 2 sa analyzujú výzvy a politické reakcie v členských štátoch pre každé zo štyroch usmernení pre politiky zamestnanosti. Prezentuje sa v nej aj pokrok v hlavných cieľových hodnotách EÚ a národných cieľových hodnotách do roku 2030. V kapitole 3 sa uvádzajú horizontálne zistenia a analýza za každý členský štát na základe zásad rámca sociálnej konvergenzie (SCF)². Kapitola reaguje na nariadenie (EÚ) 2024/1263, na základe ktorého dohľad Komisie v rámci európskeho semestra zahŕňa rámec na identifikáciu rizík pre sociálnu konvergenciu³.

Riešenie výziev identifikovaných v tejto správe podporuje vzostupnú sociálnu konvergenciu. Podporuje aj dosahovanie cieľov udržateľného rozvoja a vykonávanie stratégií Únie rovnosti⁴. Na základe návrhu Komisie a po výmene informácií medzi poradnými výbormi Rady konečnú správu prijme Rada pre zamestnanosť, sociálnu politiku, zdravie a spotrebiteľské záležitosti (Rada EPSCO).

V spoločnej správe o zamestnanosti sa monitoruje pokrok pri dosahovaní hlavných cieľových hodnôt EÚ a národných cieľových hodnôt do roku 2030 v oblasti zamestnanosti, zručností a znižovania chudoby (pozri rámčeky cieľových hodnôt v kapitole 2)⁵:

- **EÚ je v súčasnosti na dobrej ceste k dosiahnutiu svojej hlavnej cieľovej hodnoty pre mieru zamestnanosti do roku 2030.** A to aj napriek miernemu (hoci zrýchľujúcemu sa) rastu HDP a zníženiu intenzity rastu zamestnanosti z vysokých úrovní v roku 2024⁶. Miera zamestnanosti v EÚ dosiahla v roku 2024 úroveň 75,8 %, čo je o 0,5 percentuálneho bodu viac ako v roku 2023 a len o 2,2 percentuálneho bodu

¹ Poslednú aktualizáciu usmernení pre politiky zamestnanosti prijala Rada Európskej únie 27. októbra 2025 ([Ú. v. EÚ L. 2025/2254, 7.11.2025](#)).

² V nadväznosti na rokovania na zasadnutí Rady EPSCO v júni 2023 o rámci sociálnej konvergenzie a na [kľúčové posolstvá Výboru pre zamestnanosť a Výboru pre sociálnu ochranu](#) na základe [práce, ktorú vykonala špecializovaná spoločná pracovná skupina Výboru pre zamestnanosť a Výboru pre sociálnu ochranu](#) od októbra 2022 do mája 2023.

³ Pozri článok 3 ods. 3 písm. b) nariadenia (EÚ) 2024/1263 o účinnej koordinácii hospodárskych politík a mnohostrannom rozpočtovom dohľade. Okrem toho sa v odôvodnení 8 toho istého nariadenia uvádza, že „[a]ko súčasť integrovanej analýzy vývoja v oblasti zamestnanosti a v sociálnej oblasti vykonávanej v kontexte európskeho semestra Komisia posudzuje riziká pre vzostupnú sociálnu konvergenciu v členských štátoch a monitoruje pokrok pri vykonávaní zásad Európskeho piliera sociálnych práv na základe sociálneho prehľadu a zásad rámca sociálnej konvergenzie“.

⁴ Stratégia pre rodovú rovnosť na roky 2020 – 2025, akčný plán EÚ proti rasizmu na roky 2020 – 2025, strategický rámec EÚ pre rovnosť, začleňovanie a účasť Rómov na roky 2020 – 2030, stratégia pre rovnosť LGBTIQ+ osôb na roky 2026 – 2030, stratégia v oblasti práv osôb so zdravotným postihnutím na roky 2021 – 2030.

⁵ Hlavné cieľové hodnoty EÚ do roku 2030 uvítali vedúci predstavitelia EÚ na sociálnom samite v Porte v máji 2021, ako aj Európska rada v júni 2021.

⁶ Pozri [európsku hospodársku prognózu – jeseň 2025](#), Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie, [2025](#).

menej ako cieľová hodnota 78 %, ktorá sa má dosiahnuť do roku 2030. Väčšina členských štátov dosiahla v roku 2024 ďalší pokrok pri dosahovaní svojich národných cieľových hodnôt v oblasti zamestnanosti, pričom sedem členských štátov ich už dosiahlo alebo prekročilo.

- **Na dosiahnutie cieľovej hodnoty EÚ v oblasti zručností je potrebné vyvinúť ďalšie značné úsilie.** Podiel dospelých, ktorí sa každoročne zúčastňujú na vzdelávaní, zaznamenal v EÚ len určitý obmedzený pokrok (na základe zisťovania o vzdelávaní dospelých, AES). Zvýšil sa z 37,4 % v roku 2016 na 39,5 % v roku 2022, ale zostáva o viac ako 20 percentuálnych bodov nižší ako hlavná cieľová hodnota EÚ do roku 2030, ktorá je na úrovni 60 %. Údaje z výberového zisťovania pracovných síl (VZPS) poukazujú na celkové zvýšenie účasti dospelých na vzdelávaní v rokoch 2022 až 2024. Väčšina členských štátov zaostáva pri plnení svojich národných cieľových hodnôt. Tieto sú kľúčom k naplneniu ambície, aby Európa zostala konkurencieschopná, inovatívna a inkluzívna, a to aj vzhľadom na demografické trendy. Obzvlášť naliehavé sú ďalšie opatrenia politiky s cieľom posilniť strategickú nezávislosť Únie.
- **Napriek značnému pokroku je potrebné vynaložiť väčšie úsilie na splnenie cieľovej hodnoty v oblasti zníženia chudoby.** Počet ľudí ohrozených chudobou alebo sociálnym vylúčením bol v EÚ v roku 2024 približne o 2,9 milióna nižší ako v roku 2019. Je to veľký úspech vzhľadom na krízu spôsobenú ochorením COVID-19, vysoké náklady na energiu a infláciu. V tejto súvislosti môže ďalej pomôcť výrazné zvýšenie indexu reálneho hrubého disponibilného príjmu domácností (HDPD) na obyvateľa v roku 2024 na úrovni EÚ. Stále je však počet ľudí ohrozených chudobou ďaleko od hlavnej cieľovej hodnoty EÚ, ktorou je zníženie do roku 2030 aspoň o 15 miliónov osôb. Zatiaľ čo dva členské štáty v roku 2024 dosiahli svoje národné cieľové hodnoty a ďalších 14 členských štátov dosiahlo od roku 2019 určitý pokrok, v 11 členských štátoch bol počet ohrozených osôb v roku 2024 vyšší ako v roku 2019⁷. Vzhľadom na to bude potrebné výrazne zintenzívniť úsilie v zostávajúcej časti desaťročia. Je to nevyhnutné z hľadiska ambície odstrániť chudobu v Únii do roku 2050⁸.

Európske politiky významne podporujú inkluzívny a udržateľný hospodársky rast, odolnosť, ako aj hospodársku, sociálnu a územnú súdržnosť. Komisia na tento účel realizuje niekoľko osobitných iniciatív vrátane Plánu pre kvalitné pracovné miesta, únie zručností, plánu pre cenovo dostupné bývanie a stratégie boja proti chudobe. V rámci Kompasu konkurencieschopnosti Komisia uviedla podporu zručností a kvalitných pracovných miest ako jeden z piatich horizontálnych faktorov, ktoré sú potrebné na podporu konkurencieschopnosti vo všetkých odvetviach. V súčasnom viacročnom finančnom rámci je Európsky sociálny fond plus hlavným nástrojom európskeho financovania v sociálnej oblasti, ktorý dopĺňajú ďalšie nástroje, ako je Erasmus+. Pokiaľ ide o infraštruktúru, financovanie z

⁷ Dva členské štáty, ktoré dosiahli svoje národné cieľové hodnoty, sú SE a IE. Od roku 2019 dosiahlo určitý pokrok týchto 14 členských štátov: PT, EL, BG, PL, IT, RO, HU, HR, CZ, NL, BE, CY, EE a LV. Medzi 11 členských štátov, v ktorých bol počet ohrozených osôb v roku 2024 vyšší ako v roku 2019, patria: FR, DE, ES, SK, FI, AT, DK, LT, SI, LU a MT.

⁸ Pozri správu predsedníčky Európskej komisie von der Leyenovej o stave Únie v roku 2025 z 10. septembra 2025.

ESF+ sa dopĺňa financovaním z Európskeho fondu regionálneho rozvoja (EFRR), Nástroja na prepájanie Európy (NPE) a Fondu na spravodlivú transformáciu (FST). Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti takisto podporuje sociálnu súdržnosť prostredníctvom podpory reforiem a investícií, čím sa zlepšuje konkurencieschopnosť a odolnosť členských štátov⁹. Všetky tieto nástroje financovania EÚ prispievajú k Európskemu pilieru sociálnych práv.

Z analýzy rámca sociálnej konvergenencie v prvej fáze vyplýva:

- i) **V roku 2024 pokračoval trend vzostupnej konvergenencie, pokiaľ ide o výkonnosť trhu práce vo všetkých členských štátoch.** Napriek tomu je potrebné ďalej zlepšovať výsledky v oblasti zamestnanosti niektorých nedostatočne zastúpených skupín, v prípade ktorých sa v jednotlivých krajinách nezaznamenal jasný trend vzostupnej konvergenencie (napríklad v prípade mladých ľudí a osôb so zdravotným postihnutím).
- ii) **Mierne zlepšenie na úrovni EÚ, pokiaľ ide o zručnosti, hoci v tejto oblasti pretrvávajú riziká pre vzostupnú konvergenciu.** Zaznamenal sa relatívne vysoký počet označení „krajina s kritickou situáciou“, napríklad v súvislosti s predčasným ukončením školskej dochádzky, účasťou dospelých na vzdelávaní a úrovňami digitálnych zručností.
- iii) **Mierne zlepšenie miery rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia, príjmovej nerovnosti a reálneho hrubého disponibilného príjmu domácností na obyvateľa na úrovni EÚ, ale bez náznakov vzostupnej konvergenencie medzi členskými štátmi v tejto oblasti.**

Horizontálna analýza zameraná na jednotlivé krajiny týkajúca sa vzostupnej sociálnej konvergenencie, ktorá vedie k týmto hlavným zisteniam, vychádza zo zásad rámca sociálnej konvergenencie. Analyzujú sa výzvy členských štátov v oblasti trhu práce, zručností a v sociálnej oblasti s cieľom identifikovať potenciálne riziká pre vzostupnú sociálnu konvergenciu. Analýza sa opiera o analytické nástroje dohodnuté s členskými štátmi (sociálny prehľad a dohodnutá semaforová metodika SSZ).

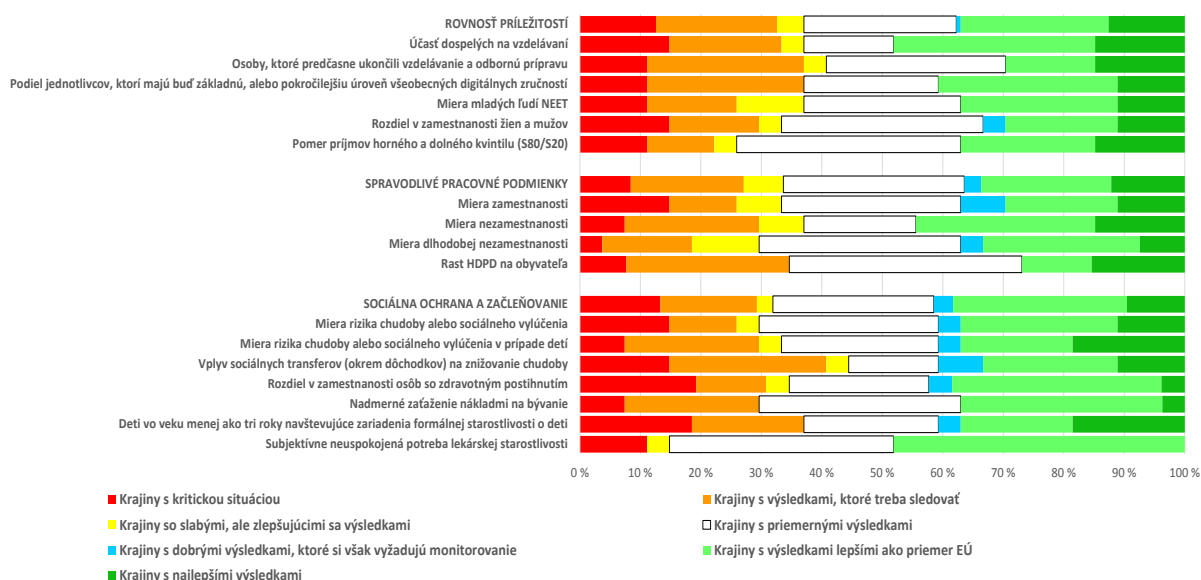
Analýza rámca sociálnej konvergenencie v druhej fáze sa bude týkať deviatich členských štátov. Patrí medzi ne Bulharsko, Grécko, Španielsko, Taliansko, Litva, Luxembursko a Rumunsko, ktoré boli v minulom roku takisto analyzované v druhej fáze. Okrem toho v tomto roku prvýkrát vstupujú do tejto skupiny Lotyšsko a Fínsko¹⁰. Chorvátsko, Estónsko a

⁹ Európsky sociálny fond plus má rozpočet (2020 – 2027) vo výške približne 142 miliárd EUR vrátane národného spolufinancovania. Vo všeobecnosti sa vzťahuje na investície v oblastiach politiky, na ktoré sa vzťahujú usmernenia pre politiky zamestnanosti. Dodatočná podpora so zameraním na infraštruktúru pochádza z EFRR a FST. Pre členské štáty sa v rámci Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti na sociálne výdavky vyčlenila celková suma približne 163,7 miliardy EUR, čo predstavuje asi 25 % celkových odhadovaných výdavkov (k 13. novembru 2025). Kategórie sociálnych výdavkov sa vymedzujú a uplatňujú na základe metodiky prijatej Komisiou po konzultácii s Európskym parlamentom a členskými štátmi v delegovanom nariadení 2021/2105.

¹⁰ V prípade Lotyšska je to spôsobené zvýšením podielu mladých ľudí, ktorí nie sú zamestnaní, ani nie sú v procese vzdelávania alebo odbornej prípravy (NEET), ako aj miery nezamestnanosti a dlhodobej nezamestnanosti. Súvisí to aj s nízkym a klesajúcim vplyvom sociálnych transferov (okrem dôchodkov) na znižovanie chudoby a prudkým zhoršením účasti detí mladších ako tri roky na formálnej starostlivosti o deti. Fínsko bolo identifikované na analýzu v druhej fáze najmä v súvislosti s relatívnym zhoršením miery nezamestnanosti a miery dlhodobej nezamestnanosti.

Maďarsko, ktoré boli v minulom roku analyzované v druhej fáze, tento rok v danej analýze nefigurujú¹¹. V súvislosti s uvedenými krajinami, v prípade ktorých boli identifikované potenciálne riziká pre vzostupnú sociálnu konvergenciu, útvary Komisie vykonajú podrobnejšiu analýzu v druhej fáze (s využitím širšieho súboru kvantitatívnych a kvalitatívnych dôkazov).

Výzvy v oblasti zamestnanosti, zručností a v sociálnej oblasti vo všetkých členských štátoch EÚ podľa hlavných ukazovateľov sociálneho prehľadu

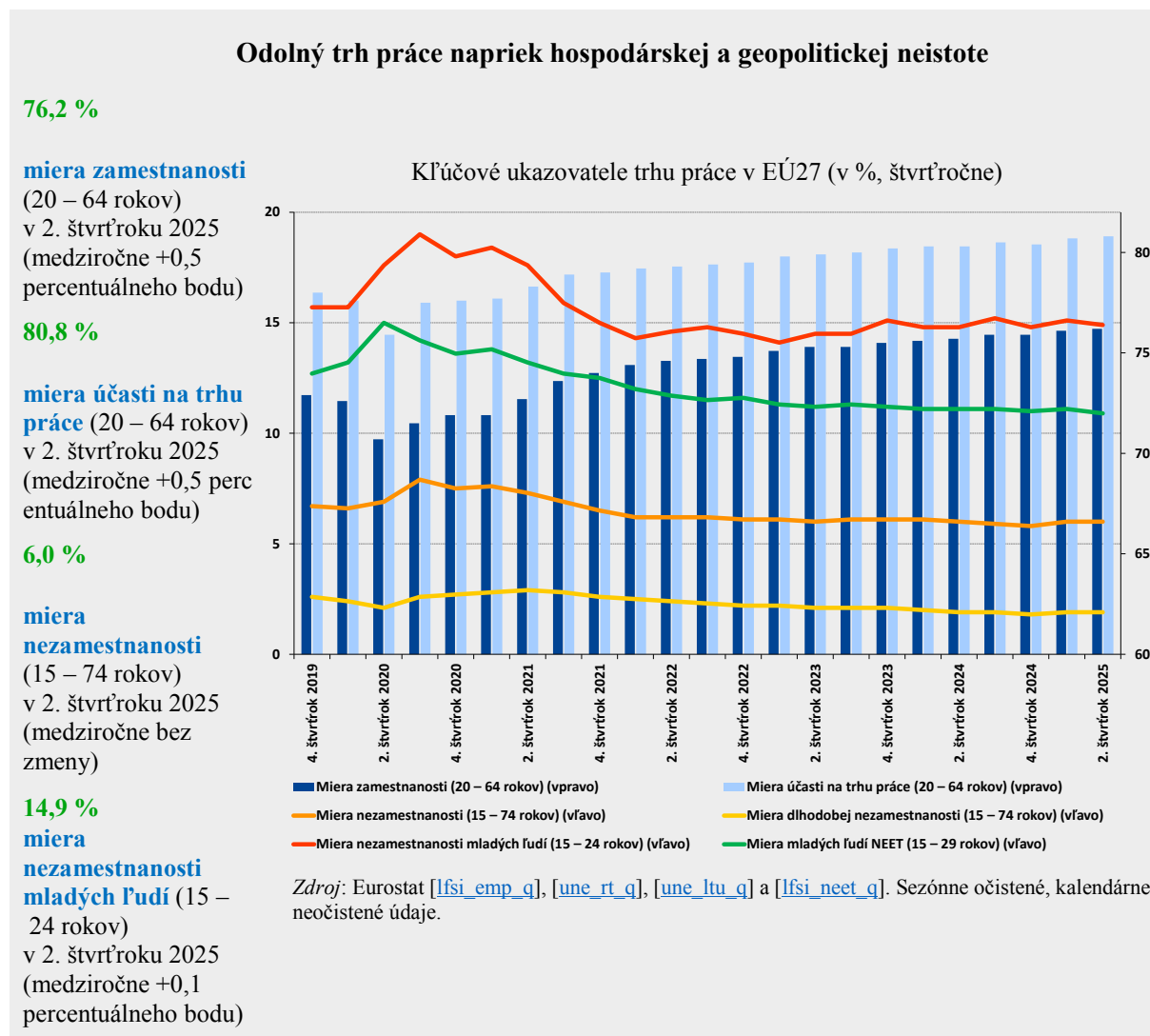

Poznámka: Pri niektorých ukazovateľoch chýbajú údaje za niektoré krajiny – pozri tabuľku 3.1.1 v oddiele 3.1. Dĺžka rôzne farebných segmentov v rámci stĺpca je úmerná podielu členských štátov so zodpovedajúcou kategorizáciou. Vysvetlenie prvkov legendy je uvedené v prílohe 6.

Napriek rastúcej hospodárskej a geopolitickej neistote bol trh práce EÚ v roku 2024 a začiatkom roka 2025 naďalej odolný s miernym, ale stále silným rastom zamestnanosti. V roku 2024 sa celková zamestnanosť v EÚ zvýšila o 1,7 milióna ľudí na 219,4 milióna. Miera zamestnanosti (vo vekovej skupine 20 – 64 rokov) dosiahla v roku 2024 úroveň 75,8 % a v 2. štvrtroku 2025 sa ďalej zvýšila na rekordnú úroveň 76,2 %. Hoci sa ročná miera rastu trhu práce spomalila, pozitívny rast odrážal jeho odolnosť v kontexte neistoty. Miera nezamestnanosti v EÚ (vo vekovej skupine 15 – 74 rokov) zároveň v roku 2024 klesla na rekordne nízku úroveň 5,9 %.

¹¹ Estónsko, Maďarsko a Chorvátsko, ktoré boli v minulom roku takisto analyzované v druhej fáze, jej tento rok nepodliehajú. V prípade Estónska je to vzhľadom na zlepšenia zaznamenané v oblasti príjmovej nerovnosti, disponibilného príjmu domácností, miery rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia, vplyvu sociálnych transferov na znižovanie chudoby a neuspokojených potrieb lekárskej starostlivosti. Maďarsko takisto nebude analyzované v druhej fáze, keďže najnovšie údaje poukazujú na zlepšenia týkajúce sa osôb, ktoré predčasne ukončili vzdelávanie a odbornú prípravu, miery rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia (celkovo i v prípade detí), rozdielu v zamestnanosti osôb so zdravotným postihnutím a miery dlhodobej nezamestnanosti. V prípade Chorvátska sa v roku 2024 vyskytuje zlom v časovom rade pre všetky sociálne ukazovatele založené na EU-SILC, čo neumožňuje zmysluplne interpretovať zmeny. Dôvodom štrukturálneho zlomu je najmä situácia „krajín s výsledkami, ktoré treba sledovať“ v súvislosti s ľuďmi ohrozenými chudobou alebo sociálnym vylúčením, a to celkovo i v prípade detí.

Rast zamestnanosti zaznamenaný v roku 2024 bol spôsobený najmä vyššou mierou účasti na trhu práce a, v oveľa menšej miere, nižšou nezamestnanosťou. K vytváraniu pracovných miest došlo najmä v odvetví služieb a verejného sektora. Samostatná zárobková činnosť (ako podiel na celkovej zamestnanosti) v EÚ neustále klesá, pričom existujú rozdiely medzi odvetviami i krajinami. Z hľadiska miery zamestnanosti sa vo všetkých členských štátoch EÚ celkovo zaznamenala postupná vzostupná konvergencia. Zároveň pretrvávali výrazné regionálne rozdiely medzi krajinami aj v rámci nich. Mnohé regióny s relatívne nízkou mierou zamestnanosti sú vidiecke, riedko osídlené alebo okrajové regióny.

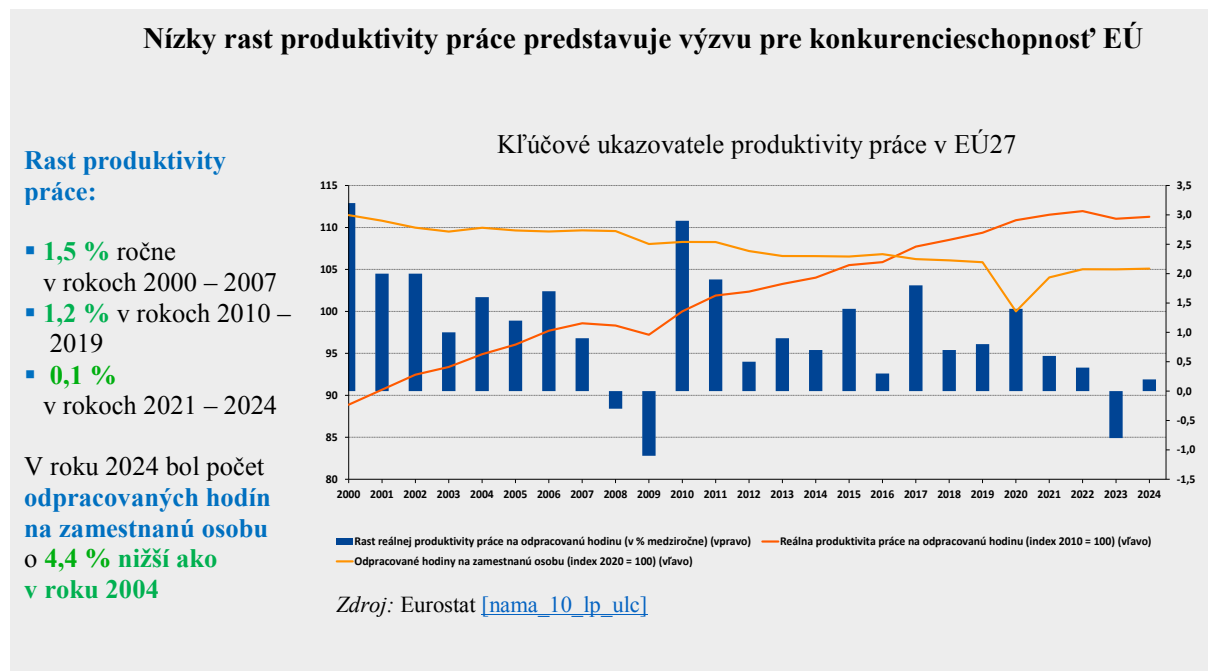

Pomalý rast produktivity práce je výzvou pre konkurencieschopnosť EÚ a sociálnu súdržnosť, ako sa uvádza aj v Draghiho správe¹². Ešte viac to platí v súvislosti s nepriaznivým demografickým vývojom, čo má vplyv na rastový potenciál Únie, schopnosť vytvárať pracovné miesta a životnú úroveň občanov EÚ. Za posledného dva a pol desaťročia sa rast produktivity neustále spomaľoval¹³. V roku 2024 sa produktivita práce na hodinu zvýšila len o 0,2 % po poklese v predchádzajúcom roku na úrovni 0,8 %. V prognózach sa predpokladá zlepšenie v rokoch 2025, 2026 a 2027, ktorým by sa vo väčšine členských štátov

¹² Draghiho správa: Stratégia konkurencieschopnosti pre Európu, 9. septembra 2024.

¹³ V rokoch 2000 – 2007 dosahoval v priemere 1,7 % ročne, v rokoch 2010 – 2019 klesol na 1,2 % a v rokoch 2021 – 2024 dosiahol len 0,1 %.

mohli vyrovnat' straty zaznamenané od roku 2023¹⁴. Na posilnenie svojej konkurencieschopnosti a strategickej autonómie musí EÚ zvýšiť svoju inovačnú kapacitu, a to aj posilnením svojho ľudského kapitálu v súlade s vyvíjajúcimi sa potrebami. Toto je dobre zdôraznené v iniciatíve Komisie Kompas konkurencieschopnosti¹⁵, v iniciatíve únia zručnosti¹⁶, ako aj v Akčnom pláne pre kontinent umelej inteligencie¹⁷ a v stratégii využívania umelej inteligencie¹⁸. Zvýšenie súkromných investícií podporené prehĺbením únie kapitálových trhov môže takisto pomôcť zvýšiť produktivitu práce.

Aj napriek poklesu oproti maximu v roku 2022 zostáva nedostatok pracovnej sily a zručností vysoký. Jeho riešenie má zásadný význam pre posilnenie konkurencieschopnosti, programu EÚ pre väčšiu strategickú autonómiu, ako aj pre udržateľný rast. Miera voľných pracovných miest v EÚ klesla z 3,1 % v 2. štvrtroku 2022 na 2,1 % v 2. štvrtroku 2025, pričom zostala nad priemerom 1,7 % z obdobia pred pandémiou (2013 – 2019). Na základe tejto miery sa nedostatok prejavuje najmä v týchto oblastiach: administratívne a podporné služby; odborné, vedecké a technické činnosti; doprava; ubytovacie a stravovacie služby; stavebníctvo; a informácie a komunikácia. Pri nedávnej analýze sa identifikovalo 24 povolání relevantných pre zelenú transformáciu, v ktorých existuje nedostatok pracovnej sily vo viacerých členských štátoch¹⁹.

¹⁴ Pozri: [európsku hospodársku prognózu – jeseň 2025](#), Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie, 2025.

¹⁵ Oznámenie Európskej komisie, Kompas konkurencieschopnosti pre EÚ [COM(2025) 30 final, 29.1.2025].

¹⁶ Oznámenie Európskej komisie, Únia zručností [COM(2025) 90 final, 5.3.2025].

¹⁷ Oznámenie Európskej komisie, Akčný plán pre kontinent umelej inteligencie [COM(2025) 165 final, 9.4.2025].

¹⁸ Oznámenie Európskej komisie, Stratégia využívania umelej inteligencie [COM(2025) 723 final, 8.10.2025].

¹⁹ Povolanie je klasifikované ako čeliace „rozsiahlemu nedostatku“, ak aspoň päť členských štátov hlási jeho nedostatok. Ide o kľúčový ukazovateľ výkonnosti v rámci Dohody o čistom priemysle.

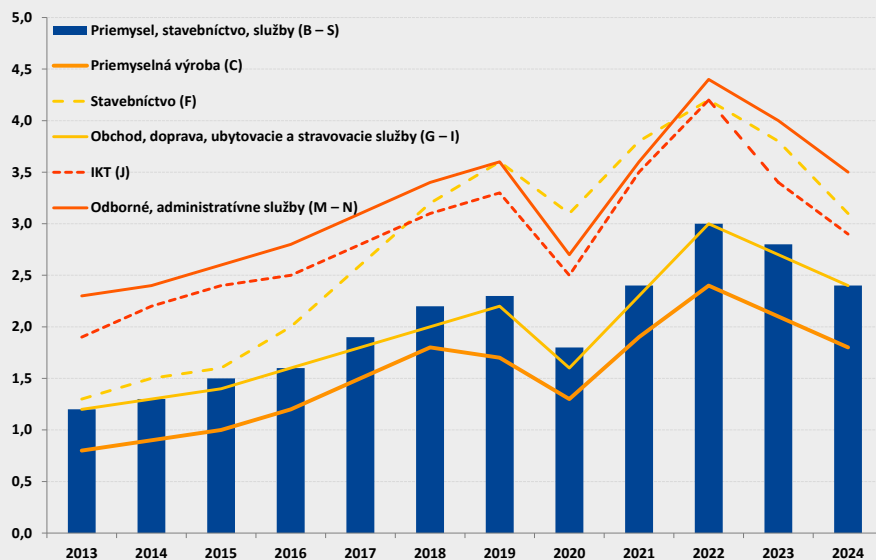
V dôsledku štrukturálnych faktorov budú pravdepodobne nedostatky v niektorých odvetviach pretrvávať. Patria k nim demografické zmeny a požiadavky na zručnosti vyplývajúce zo zelenej a digitálnej transformácie, ako aj zlé pracovné podmienky v niektorých odvetviach. Odvetvová mobilita zostáva obmedzená, pričom ročne zmení odvetvie len 1,8 – 3,9 % pracovníkov, čo je miera, ktorá sa od roku 2016 v podstate nezmenila²⁰. Riešenie týchto nedostatkov je nevyhnutné na podporu rastu, produktivity a dvojakej transformácie. V roku 2024 Komisia predložila Akčný plán na riešenie nedostatku pracovnej sily a zručností v Únii, ktorý bol vypracovaný v úzkej spolupráci so sociálnymi partnermi²¹. V tomto akčnom pláne sa uvádza, že na riešenie nedostatkov je dôležitá aktivizácia nedostatočne zastúpených skupín, intenzívnejšie zvyšovanie úrovne zručností a rekvalifikácie, lepšie využívanie informácií o zručnostiach, lepšie pracovné podmienky, ako aj lepšia mobilita pracovnej sily. V rámci únie zručností Komisia odporúča predložiť nové odporúčanie Rady o ľudskom kapitáli.

Aj napriek poklesu oproti maximu v roku 2022 zostáva nedostatok pracovnej sily v Únii vysoký

Miera voľných pracovných miest na úrovni 2,9 % alebo vyššia bola v roku 2024 v týchto oblastiach: administratívne a podporné služby; odborné, vedecké a technické činnosti; ubytovacie a stravovacie služby; stavebníctvo; informácie a komunikácia.

O 5 % vyšší nedostatok pracovnej sily v roku 2024 v porovnaní s rokom 2019

Miera voľných pracovných miest v EÚ podľa ekonomických činností (v %, ročné údaje)

Poznámka: Činnosti NACE 2, B-S (priemysel, stavebníctvo a služby) (s výnimkou činností domácností ako zamestnávateľov a extrateritoriálnych organizácií a združení), C (priemyselná výroba), F (stavebníctvo), G-I (veľkoobchod a maloobchod, doprava, ubytovacie a stravovacie služby), J (informácie a komunikácia), M-N (odborné, vedecké a technické činnosti).

Zdroj: Eurostat [[jvs_a_rate_r2](#)]

Podpora kvality pracovných miest je pre konkurencieschopné sociálne trhové hospodárstvo s vysokou produktivitou a väčšou sociálnou súdržnosťou kľúčová. Odstránenie inovačnej priepasti a dosahovanie horizontálnych faktorov²² uvedených

²⁰ Fulvimari A. a kol., *Estimating labour market transition costs and social investment needs of the green transition – a new approach* (Odhad nákladov na transformáciu trhu práce a potrieb sociálnych investícií v rámci zelenej transformácie – nový prístup), Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie, 2025, pripravuje sa.

²¹ Európska komisia, *Oznámenie o nedostatku pracovnej sily a zručností v EÚ: akčný plán [COM(2024) 131 final, 20.3.2024]*.

²² Medzi tieto horizontálne faktory patrí zjednodušenie regulačného prostredia, zníženie záťaže a uprednostnenie rýchlosti a flexibility; plné využitie výhod z rozsahu, ktoré ponúka jednotný trh,

v Kompase konkurencieschopnosti má zásadný význam pre podporu vysokokvalitných pracovných miest. Dôležitú úlohu zohrávajú aj inštitúcie trhu práce. Ako sa uvádza v stanovisku výboru EMCO predloženom na zasadnutí Rady EPSCO v júni 2025²³, kvalita pracovných miest zahŕňa aspekty, ako sú *primerané zárobky a spravodlivé mzdy, istota pracovného miesta a kariéry a rozvoj zručností a kariérny postup*. Ide o vzájomne závislé prvky, ktoré spoločne vytvárajú pozitívne prostredie pre posilnené postavenie jednotlivcov, produktivitu a hospodársky rast *Bezpečné a zdravé pracovné prostredie* v kombinácii s *dobrymi podmienkami na pracovisku, optimálnym režimom pracovného času, rovnováhou medzi pracovným a súkromným životom a autonómiou práce* tvoria základ osobného aj profesionálneho rozvoja, ako aj úspechu organizácie. Výsledkom môže byť napríklad väčšia kreativita a zodpovednosť, vyššia motivácia a produktivita a nižší výskyt prípadov vyhorenia.

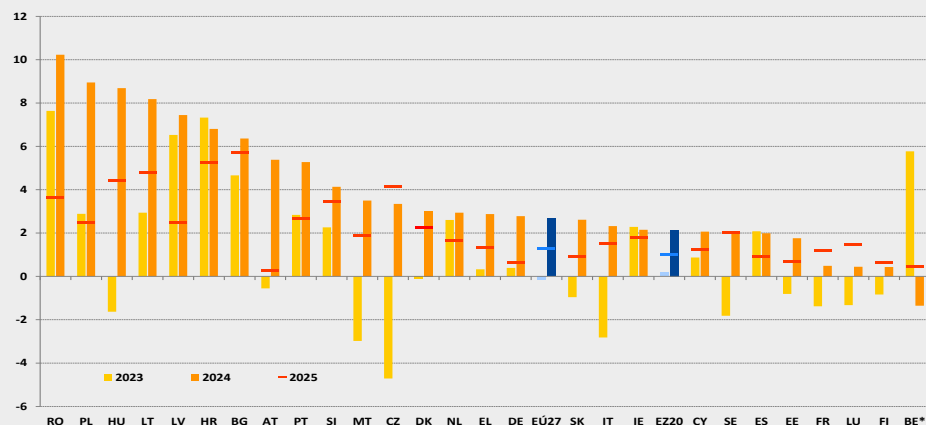
Prístup k sociálnej ochrane je neoddeliteľnou súčasťou kvality pracovných miest. Rozhodujúcimi faktormi spravodlivého a inkluzívneho trhu práce sú aj *zastupovanie a organizácia kolektívnych záujmov, rodová rovnosť a rovnosť príležitostí*, ako aj úsilie o podporu *prechodu od nedeklarovanej/poddeklarovanej práce k formálnemu zamestnaniu*. Posilnenie výkonnosti vo všetkých týchto aspektoch kvality pracovných miest je kľúčom k tomu, aby sa zabezpečilo, že vytváranie pracovných miest nebude len o kvantite, ale aj o kvalite. Kvalitu pracovných miest ovplyvňujú aj štrukturálne zmeny na trhu práce. Patrí medzi ne čoraz väčšia digitalizácia práce, ekologizácia hospodárstva, vývoj pracovných zmlúv a foriem práce, vývoj kultúry na pracovisku a širšie spoločenské hodnoty a ciele, ako je nediskriminácia a rovnosť príležitostí.

Reálne mzdy rastú, ale nezotavili sa zo strát v predchádzajúcich rokoch.

Nominálna odmena na zamestnanca sa v roku 2024 **zvýšila o 5,1 %** a v roku 2025 **vzrastie o 4,2 %** (prognóza).

Reálne mzdy sa v roku 2024 **zvýšili o 2,7 %** a v roku 2025 **sa zvýšili o 1,3 %** (prognóza).

Reálna hrubá mzda a plat na zamestnanca (medziročná zmena v %; 2023, 2024 a 2025)

Zdroj: Európska komisia, databáza AMECO, nominálna hrubá mzda a plat na zamestnanca [hwwdw], deflátor: harmonizovaný index spotrebiteľských cien [AMECO 5000 ZCPIH]. Celková zamestnanosť (domáci koncept) [namq_10_a10_e]. Údaje za rok 2025 odrážajú prognózy vypočítané na základe európskych hospodárskych prognóz Komisie z jari 2025. Aktualizácia hrubých miezd a plátov na zamestnanca [kód AMECO: hwwdw] na základe jesennej prognózy nebola 19. novembra, keď bola možná posledná aktualizácia, k dispozícii.

odstránením prekážok; financovanie prostredníctvom únie úspor a investícií a nového zamerania rozpočtu EÚ; podpora zručností a kvalitných pracovných miest pri zabezpečení sociálnej spravodlivosti a lepšia koordinácia politík na úrovni EÚ a na vnútroštátnej úrovni.

23

Pozri [stanovisko Výboru pre zamestnanosť k aspektom kvality pracovných miest](#) predložené na zasadnutí Rady pre zamestnanosť, sociálnu politiku, zdravie a spotrebiteľské záležitosti v júni 2025.

Rast miezd v EÚ zostal v roku 2024 stabilný, pričom v jednotlivých členských štátoch sa výrazne líšil. Medziročný rast nominálnych odmien na zamestnanca predstavoval 5,1 %, čo je menej ako rekordných 6,1 % v roku 2023. Rast reálnych miezd sa v roku 2024 opäť zvýšil a dosiahol 2,7 %. Podporovala ho najmä zmierňujúca sa inflácia a silný rast nominálnych miezd. Vo väčšine členských štátov prekročili reálne mzdy úroveň pred pandémie. V niekoľkých veľkých ekonomikách (Nemecko, Francúzsko, Holandsko a Taliansko) zostávajú pod týmito úrovňami v kontexte slabej produktivity a hospodárskeho rastu. V dôsledku toho boli priemerné reálne mzdy v EÚ v roku 2024 stále mierne pod úrovňou pred pandémie, ale podľa prognózy ju v roku 2025 prekročia. Zvýšením zákonnej minimálnej mzdy sa zároveň vo väčšine členských štátov do značnej miery kompenzuje strata kúpnej sily zamestnancov s minimálnou mzdou.

Rast miezd v krajinách s kolektívne dohodnutou minimálnou mzdou podporil v roku 2024 zvýšenie kúpnej sily, najmä v prípade zamestnancov s nízkou mzdou. Na zabezpečenie kúpnej sily pracovníkov s nízkymi mzdami a na predchádzanie rizikám chudoby medzi zamestnanými osobami a boj proti nim a zároveň na posilnenie pracovných stimulov je nevyhnutné správne vykonávanie smernice o primeraných minimálnych mzdách²⁴. Smernica obsahuje aj opatrenia zamerané na podporu kolektívneho vyjednávania, ako aj na zlepšenie mechanizmov presadzovania a dohľadu vo všetkých členských štátoch.

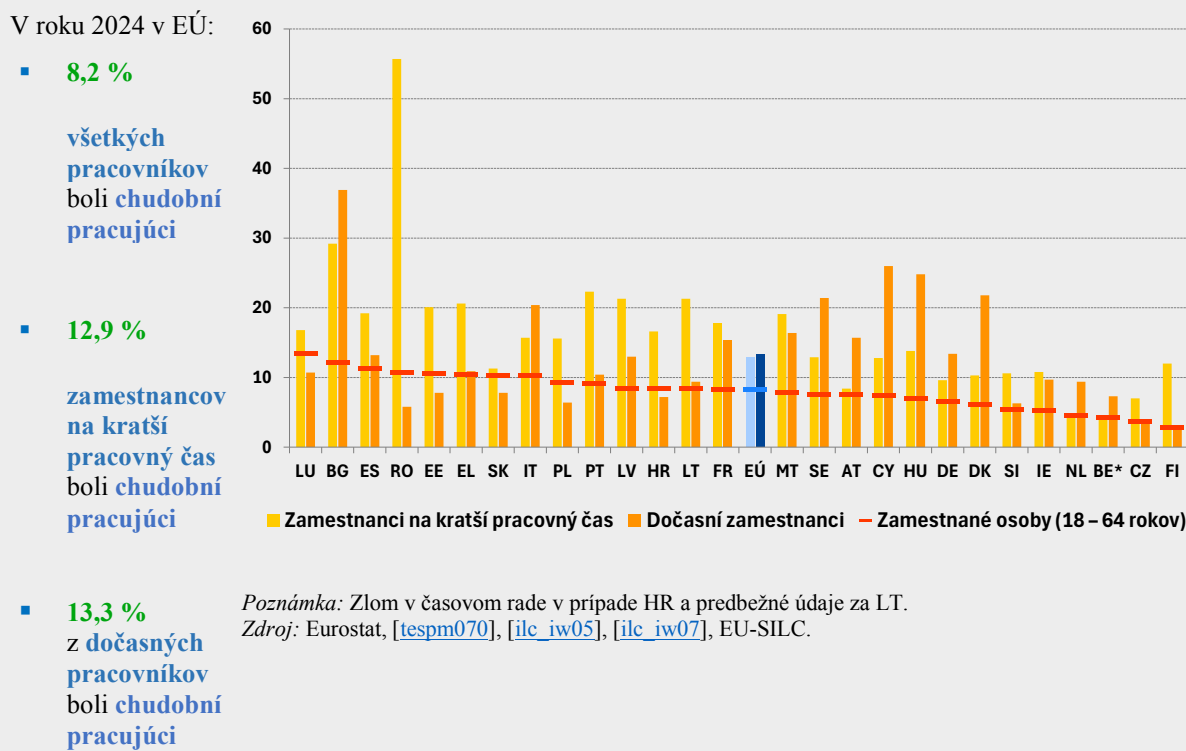
Hoci sú primerané zárobky kľúčovým aspektom kvality pracovných miest²⁵, takmer každý dvanásť pracovník bol v roku 2024 ohrozený chudobou. V prípade pracovníkov v neštandardných formách práce je toto ohrozenie ešte silnejšie. Podiel zamestnaných ľudí (18 – 64 rokov) ohrozených chudobou sa v roku 2024 mierne znížil na 8,2 %. Osôb v neštandardných formách práce sa to dotklo viac, keďže majú často nižšie ročné príjmy a intenzitu práce. Napríklad v domácnostiach s vysokou intenzitou práce bola chudoba pracujúcich nižšia ako jedna tretina v porovnaní s domácnosťami s nízkou intenzitou práce. Okrem toho je miera chudoby pracujúcich naďalej vyššia medzi osobami narodenými mimo EÚ, pracovníkmi s nízkou úrovňou vzdelania a domácnosťami s nezaopatrenými deťmi. V porovnaní so ženami sa muži častejšie stretávali s rizikom chudoby aj vtedy, keď pracovali. Pri riešení týchto problémov môže pomôcť vykonávanie smernice o minimálnej mzde, ako aj dôslednejšie vykonávanie odporúčania Rady z roku 2019 o prístupe k sociálnej ochrane pre pracovníkov a samostatne zárobkovo činné osoby.

²⁴ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2022/2041 z 19. októbra 2022 o primeraných minimálnych mzdách v Európskej únii (Ú. v. EÚ L 275, 25.10.2022, s. 33).

²⁵ Pozri [stanovisko Výboru pre zamestnanosť k aspektom kvality pracovných miest](#) predložené na zasadnutí Rady pre zamestnanosť, sociálnu politiku, zdravie a spotrebiteľské záležitosti v júni 2025.

Podiel pracujúcich ľudí ohrozených chudobou sa líši podľa typu pracovnej zmluvy

Miera chudoby pracujúcich podľa typu pracovnej zmluvy (v %, 2024)

Flexibilné zmluvné dojednania môžu pomôcť uspokojiť požiadavky trhu práce, ale môžu takisto prispieť k väčšej segmentácii trhu práce a viesť k zníženiu kvality pracovných miest. Neštandardné formy práce, ako napríklad dočasná práca a práca na kratší pracovný čas, môžu zamestnávateľom aj zamestnancom poskytnúť väčšiu flexibilitu. Môžu slúžiť aj ako „odrazový mostík“ k stabilnému zamestnaniu a lepším pracovným podmienkam, ak je miera prechodu dostatočne vysoká. V niektorých prípadoch však obmedzujú vzostupnú mobilitu, predlžujú nestabilitu a sú spojené so zlými pracovnými podmienkami, nižšími zárobkami a obmedzeným prístupom k sociálnej ochrane, odbornej príprave a zastupovaniu²⁶. V kontexte rastúcich mier zamestnanosti sa podiel dočasných pracovníkov zo všetkých zamestnancov naďalej znižoval a v roku 2024 dosiahol v EÚ mieru 11,6 %. Rozdiely medzi členskými štátmi zostali výrazné.

Napriek miernym zlepšeniam sú dočasné pracovné zmluvy takmer trikrát častejšie u mladých ľudí a sú častejšie u žien ako u mužov. V niektorých členských štátoch je takisto relatívne vysoký podiel dočasného zamestnania a zároveň nízka miera prechodu na trvalé pracovné zmluvy. To poukazuje na problémy v súvislosti s úlohou dočasných pracovných zmlúv ako „odrazového mostíka“ k trvalému zamestnaniu.

V roku 2024 bol nedobrovoľne v dočasnom zamestnaní každý druhý dočasný zamestnanec, čo predstavuje 6,4 % všetkých zamestnancov. Stručne povedané, nedobrovoľné dočasné zamestnanie (15 – 64 rokov) naďalej ovplyvňuje značnú časť

²⁶ Pozri Eurofound, [Labour market segmentation](#) (Segmentácia trhu práce), Európsky slovník pracovnoprávných vzťahov, 2019.

pracovnej sily, a to aj napriek tomu, že od roku 2023 kleslo o 0,5 percentuálneho bodu. Medzi jednotlivými členskými štátmi existujú výrazné rozdiely, pričom opäť je takéto zamestnanie častejšie v prípade mladých ľudí a žien. Aj v zamestnaní na kratší pracovný čas existuje nedobrovoľná zložka, ktorá zostala v niektorých členských štátoch významná napriek celkovému poklesu na úrovni EÚ. Aktívne politiky trhu práce a účinné služby zamestnanosti, ktorými sa podporuje prechod na kvalitnejšie pracovné miesta, stimuly pre zamestnávateľov, aby zamestnávali na plný pracovný čas na neurčitý čas, spolu s primeraným prístupom k sociálnej ochrane a vzdelávacím príležitostiam, môžu pomôcť znížiť segmentáciu trhu práce a zvýšiť kvalitu pracovných miest.

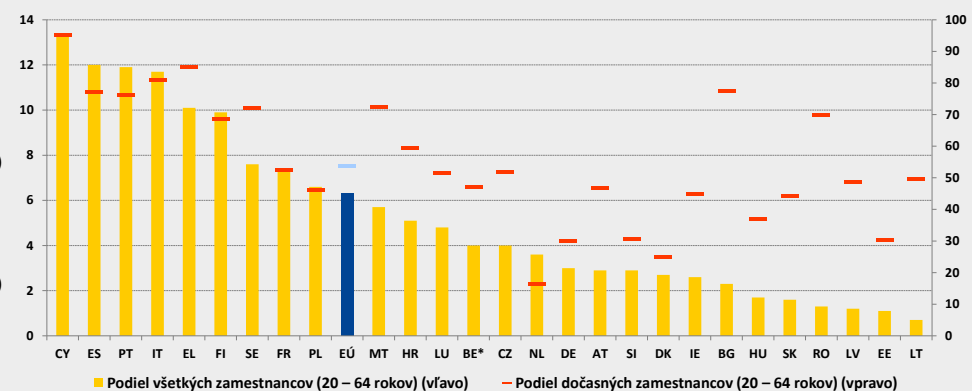
Význam nedobrovoľnej dočasnej práce sa v EÚ výrazne líši, ale vo väčšine členských štátov sa týka vysokého podielu dočasných pracovníkov

Dočasné pracovné zmluvy v roku 2024 v EÚ:

- **11,6 %** všetkých zamestnancov (20 – 64 rokov)
- **33,3 %** mladých zamestnancov (15 – 29 rokov)

Nedobrovoľná dočasná práca:
53,7 % všetkých dočasných zamestnancov (približne **10,6 milióna** pracovníkov)

Nedobrovoľní dočasní zamestnanci ako percentuálny podiel celkového počtu zamestnancov a dočasných zamestnancov (20 – 64 rokov) (v %, 2024)

Poznámka: Vymedzenie sa líši v prípade ES a FR. Zlom v časovom rade v prípade BG. Údaje s nízkou spoľahlivosťou v prípade EE, MT, AT a SI. Celkové údaje pre LV len za kategóriu „Zamestnanie možné iba na základe dočasnej pracovnej zmluvy“ a v prípade SK len za kategóriu „Nebolo nájdené žiadne trvalé pracovné miesto“.

Zdroj: Eurostat [[lfsa_etgar](#)], VZPS v EÚ.

Digitálna transformácia mení európske trhy práce, pričom jeden z desiatich pracovníkov v EÚ využíva generatívnu umelú inteligenciu²⁷. Umelá inteligencia ponúka výkonné nástroje na podporu inovácií, zvýšenie produktivity a posilnenie globálnej konkurencieschopnosti Európy. Používanie digitálneho monitorovania pri práci a algoritmicke riadenie pracovných procesov menia spôsob organizácie, koordinácie, monitorovania a riadenia práce²⁸. Ak je používanie umelej inteligencie a systémov algoritmickeho riadenia na pracovisku zodpovedne navrhnuté a implementované, môže sa tým zvýšiť efektívnosť, zefektívniť nábor, znížiť zaujatosť a zvýšiť kvalita pracovných miest²⁹. Tieto nástroje však musia byť vhodne riadené, aby sa poriadne vyriešili obavy zo zvýšeného pracovného tlaku, neustáleho monitorovania, potenciálnych predsudkov a rizík v oblasti ochrany údajov pracovníkov. V tejto súvislosti sa aktom o umelej inteligencii stanovuje jasný

²⁷ Pozri Eurofound, [Európsky prieskum pracovných podmienok 2024: Prvé zistenia](#), Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie, Luxemburg, 2025.

²⁸ V roku 2024 bolo 37 % pracovníkov EÚ digitálne monitorovaných z hľadiska pracovného času a 36 % z hľadiska vstupov/výstupov. Z údajov z prieskumu takisto vyplýva, že 24 % pracovníkov v EÚ má pracovný čas pridelený automaticky.

²⁹ Pozri prieskum Eurobarometra z roku 2025.

súbor pravidiel založených na rizikách pre tých, ktorí umelú inteligenciu vyvíjajú a zavádzajú. Zahŕňajú konkrétne spôsoby využitia umelej inteligencie, zaručenie bezpečnosti, základných práv a umelej inteligencie sústredenej na človeka a zároveň posilnenie využívania umelej inteligencie a investícií a inovácií v tejto oblasti v celej EÚ³⁰. Okrem toho v stratégii využívania umelej inteligencie, ktorou sa podporuje zavádzanie umelej inteligencie v 10 priemyselných odvetviach EÚ a vo verejnom sektore, sa uznáva význam zodpovedného a prospešného využívania umelej inteligencie na pracovisku.

Správna identifikácia postavenia v zamestnaní a podpora transparentnosti, spravodlivosti, ľudského dohľadu, bezpečnosti a zodpovednosti pri algoritmickej riadení je kľúčová pre pracovníkov platformami a pre zvýšenie kvality pracovných miest. Referenčným bodom je smernica o práci pre platformy³¹. Očakáva sa, že v roku 2025 bude v Európskej únii pracovať prostredníctvom jednej alebo viacerých digitálnych pracovných platformami 43 miliónov pracovníkov. Práca pre platformy ponúka flexibilitu a dodatočný alebo dokonca hlavný príjem. Môžu sa ňou takisto znížiť prekážky vstupu na trh práce pre mladých ľudí, migrantov alebo osoby so zdravotným postihnutím. Práca pre platformy je však spojená aj s neistotou, nízkymi zárobkami, obmedzeným prístupom k sociálnej ochrane a problémami súvisiacimi s neprehľadným algoritmickej riadením. Keďže väčšina práce prostredníctvom digitálnych platformami prebieha online, cezhraničné pracovné toky je náročné sledovať a v mnohých prípadoch sú skryté. Väčšina ľudí pracujúcich prostredníctvom platformami v EÚ sa považuje za samostatne zárobkovo činné osoby, hoci v skutočnosti sa odhaduje, že až 5,5 milióna osôb je takto klasifikovaných nesprávne³².

Približne 55 % pracovníkov platformami zarába menej ako minimálnu mzdu. S cieľom zlepšiť pracovné podmienky v oblasti práce pre platformy nadobudla účinnosť v decembri 2024 smernica o práci pre platformy a členské štáty majú dva roky na jej transpozíciu do vnútroštátneho práva. Smernica sa zaoberá otázkami, ako je nesprávna klasifikácia postavenia v zamestnaní, algoritmickej riadenie a transparentnosť v súvislosti s cezhraničnou prácou. Jej cieľom je zabezpečiť dôstojné pracovné podmienky a kvalitu pracovných miest v oblasti práce pre platformy a zároveň podporiť udržateľný rast digitálnych pracovných platformami v EÚ.

Digitálne inovácie majú potenciál, pokiaľ ide o produktívnejšie a kvalitnejšie pracovné miesta, môžu však takisto viesť k zintenzívneniu práce a stieraniu hraníc medzi pracovným a súkromným životom. Digitálne technológie napríklad umožnili nárast telepráce. V roku 2024 pracovalo približne 20 % zamestnancov z domu aspoň určitý čas. Podľa prieskumu nadácie Eurofound z roku 2025 viac ako 50 % respondentov v roku 2024 vyjadrilo želanie pracovať z domu viackrát týždenne, zatiaľ čo 24 % vyjadrilo želanie pracovať výlučne z domu.

Technologický pokrok a súvisiace modely práce na diaľku a hybridnej práce môžu takisto ovplyvniť režimy pracovného času Vo všeobecnosti sa v EÚ zlepšilo rozvrhnutie pracovného času, ktoré sa odchyľuje od bežného plného pracovného času, čo môže negatívne ovplyvniť kvalitu pracovných miest. V roku 2024 malo v práci dlhý pracovný čas 6,6 %

³⁰ Pozri [nariadenie Európskeho parlamentu a Rady \(EÚ\) 2024/1689 z 13. júna 2024, ktorým sa stanovujú harmonizované pravidlá v oblasti umelej inteligencie](#).

³¹ Smernica Európskeho parlamentu a Rady o zlepšení pracovných podmienok v oblasti práce pre platformy. Pozri Európska rada, [Pracovníci platformami: Rada prijala nové pravidlá, ktorými sa zlepšia ich pracovné podmienky – Rada](#).

³² Európska komisia, [Zhrnutie správy o posúdení vplyvu, Sprievodný dokument k návrhu smernice Európskeho parlamentu a Rady o zlepšení pracovných podmienok v oblasti práce pre platformy](#), 2021.

všetkých zamestnaných osôb (20 – 64 rokov) v porovnaní so 7,1 % v roku 2023. Podiel pracovníkov s atypickým pracovným časom však zostal vysoký, a to 33,6 % z celkového počtu zamestnaných (20 – 64 rokov). V nadväznosti na bezvýsledné rokovania európskych medziodvetvových sociálnych partnerov o aktualizácii ich rámcovej dohody o telepráci z roku 2002, ako aj na uznesenie Európskeho parlamentu z roku 2021 o práve na odpojenie³³, Európska komisia uskutočnila formálne dvojfázové porady so sociálnymi partnermi o práve na odpojenie a telepráci.

Prístup k primeranej sociálnej ochrane v rámci rôznych typov pracovných zmlúv a postavení v zamestnaní zostáva výzvou, najmä pre pracovníkov s neštandardnou formou zamestnania a samostatne zárobkovo činné osoby. Prístup k sociálnej ochrane je ďalším kľúčovým znakom kvality pracovných miest. V osemnástich členských štátoch boli zistené medzery vo formálnom pokrytí v prípade aspoň jednej skupiny pracovníkov s neštandardnou formou zamestnania, najmä v prípade dávok v nezamestnanosti, nemocenských dávok a dávok v materstve alebo otcovstve. V prípade samostatne zárobkovo činných osôb sa medzery v pokrytí zistili v devätnástich členských štátoch a najvýraznejšie boli v prípade nezamestnanosti, pracovných úrazov a chorôb z povolania. Okrem toho je pre niektoré skupiny pracovníkov alebo samostatne zárobkovo činných osôb prístup len dobrovoľný (systémy vyžadujúce aktívny súhlas), pričom jeho využívanie je medzi jednotlivými členskými štátmi veľmi nerovnomerné.

Približne v štvrtine krajín EÚ mali pracovníci s neštandardnou formou zamestnania, ktorí potrebovali sociálnu ochranu, nižšiu pravdepodobnosť, že budú dostávať sociálne dávky, ako pracovníci so štandardnou formou zamestnania. Samostatne zárobkovo činné osoby mali aj naďalej najnižšiu pravdepodobnosť poberania sociálnych dávok zo všetkých skupín. V porovnaní so stálymi zamestnancami (6,3 %) bola peňažná chudoba podstatne častejšia v prípade dočasných pracovníkov (13,4 %), zamestnancov na kratší pracovný čas (13,8 %) a samostatne zárobkovo činných osôb (20,9 %). Vykonávanie odporúčania Rady z roku 2019 o prístupe k sociálnej ochrane pre pracovníkov a samostatne zárobkovo činné osoby je kľúčom k odstráneniu zostávajúcich medzier v pokrytí a k podpore primeraných a transparentných systémov.

³³ Európsky parlament, [Uznesenie Európskeho parlamentu z 21. januára 2021 s odporúčaniami pre Komisiu, pokiaľ ide o právo na odpojenie](#), 2021.

V EÚ a v rámci členských štátov boli zaznamenané výrazné regionálne rozdiely v miere mladých ľudí, ktorí nie sú zamestnaní, ani nie sú v procese vzdelávania alebo odbornej prípravy (NEET)

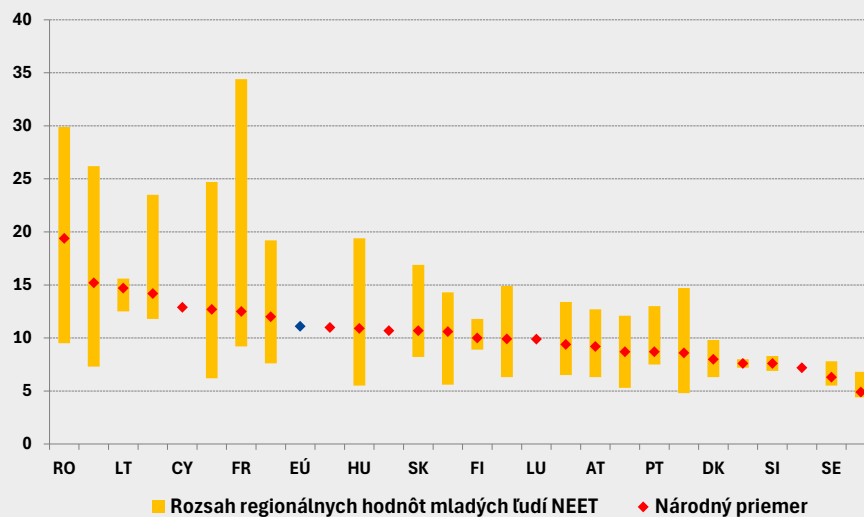
Miera NEET bola v roku 2024 v EÚ **11,1 %**

Vyššia je v prípade **žien (12,1 %)**, **osôb narodených mimo EÚ (18,4 %)** a vo **vidieckych oblastiach**

Miera NEET v roku 2024:

- sa v krajinách EÚ pohybovala v rozpätí **od 4,4 % do 19,4 %**, ale v jednotlivých regiónoch (NUTS 2) sa pohybovala v rozpätí **od 4,4 % do 29,9 %**

Rozsah mier mladých ľudí, ktorí nie sú zamestnaní, ani nie sú v procese vzdelávania alebo odbornej prípravy, (15 – 29 rokov) na regionálnej úrovni (regióny NUTS 2) podľa členských štátov a priemerov členských štátov, 2024

Poznámka: Regionálne údaje (NUTS2) nie sú dostupné v prípade CY, EE, LV, LU a MT.
Zdroj: Výpočty GR EMPL; Eurostat [edat_lfse_22].

Podiel mladých ľudí, ktorí nie sú zamestnaní, ani nie sú v procese vzdelávania alebo odbornej prípravy, v EÚ naďalej klesal. V roku 2024 sa znížil z 11,3 % na 11,1 %. Miera mladých ľudí NEET (vo veku 15 – 29 rokov) je však naďalej vyššia u žien ako u mužov a u ľudí narodených mimo EÚ v porovnaní s ľuďmi narodenými v EÚ, ako aj vo vidieckych oblastiach v porovnaní s veľkomestami, mestami a predmestiami. Na druhej strane miera nezamestnanosti mladých ľudí (15 – 24 rokov), ktorá sa od pandémie COVID-19 stabilne zotavovala, sa v roku 2024 mierne zvýšila na 14,9 % a stále zostáva viac ako dvakrát vyššia ako celková miera nezamestnanosti. Obzvlášť vysoká je aj u mladých ľudí s nižšou úrovňou kvalifikácie a u osôb narodených mimo EÚ. Miera zamestnanosti čerstvých absolventov odborného vzdelávania a prípravy a absolventov terciárneho vzdelávania (20 – 34 rokov) v roku 2024 v EÚ klesla (na 80,0 % a 86,7 %, v uvedenom poradí), čo pravdepodobne poukazuje na viac ťažkostí pri ich vstupe na trh práce. Táto situácia zdôrazňuje potrebu pokračovať v opatreniach na riešenie štrukturálnych problémov, ktoré bránia mladým ľuďom vstúpiť na trh práce, vzhľadom na stratený potenciál a dlhodobé riziká pre kariérne vyhliadky. Posilnená záruka pre mladých ľudí podporuje mladých ľudí, ktorí nie sú zamestnaní, ani nie sú v procese vzdelávania alebo odbornej prípravy, poskytovaním kvalitného zamestnania, ďalšieho vzdelávania, učňovských príprav alebo sťaží do štyroch mesiacov od straty zamestnania alebo ukončenia formálneho vzdelávania³⁴.

Dlhší pracovný život prispieva k aktívnemu starnutiu, k znižovaniu nedostatku pracovnej sily a zručností a k schopnosti udržať silné systémy sociálnej ochrany.

³⁴ [Odporúčanie Rady](#) z 30. októbra 2020 o moste k pracovným miestam – posilnení záruky pre mladých ľudí, a ktorým sa nahrádza odporúčanie Rady z 22. apríla 2013 o zavedení záruky pre mladých ľudí 2020/C 372/01 (Ú. v. EÚ C 372, 4.11.2020, s. 1).

V roku 2024 sa miera zamestnanosti ľudí vo veku 55 – 64 rokov zvýšila na 65,2 %. Medzi členskými štátmi pretrvávajú výrazné rozdiely. Predpokladá sa, že od roku 2030 sa počet obyvateľov EÚ v produktívnom veku bude každoročne znižovať o 1,2 milióna až do roku 2050. Odhaduje sa, že index ekonomickej závislosti poproduktívnej zložky sa zvýši z 36 % v roku 2022 na 55 % do roku 2050 a ďalej na 59 % do roku 2070. Medzi dôležité determinanty patria dôchodkové stimuly, zdravotné problémy a podmienky ako sú nepružné pracoviská a diskriminácia na základe veku. V prvom prípade je cieľom nedávno prijatého balíka týkajúceho sa doplnkových dôchodkov zvýšiť účasť na zamestnaneckých a osobných dôchodkových systémoch a úspory v nich a zlepšiť príspevok dôchodkových fondov k financovaniu inovatívnych a produktívnych investícií.

Staršie ženy boli neaktívnymi osobami častejšie ako muži, často z dôvodu predčasného odchodu do dôchodku a dlhodobej absencie spôsobenej opatrovateľskými povinnosťami. Ľudia vo veku 55 – 64 rokov tvoria značnú časť (28,1 %) neaktívneho obyvateľstva v produktívnom veku, a to aj napriek pokroku dosiahnutom v poslednom desaťročí. Na riešenie týchto výziev je potrebný komplexný súbor politík vrátane dôchodkových reforiem, aktivačných iniciatív a iniciatív zameraných na odbornú prípravu. EÚ podnikla kroky, ako je prijatie smernice 2000/78/ES³⁵, na boj proti diskriminácii v zamestnaní a vypracovanie súboru demografických nástrojov. V júni 2025 Rada takisto vyzvala členské štáty a Komisiu, aby prijali opatrenia na podporu seniorov, aby zostali aktívni a využili svoj plný potenciál na trhu práce a v spoločnosti³⁶. Vzhľadom na súčasný a predpokladaný demografický vývoj a značný nedostatok zručností a pracovnej sily je využitie potenciálu starších pracovníkov kľúčom k podpore rastového potenciálu a sociálneho modelu EÚ.

Pretrvávajúce rozdiely v zamestnanosti a odmeňovaní žien a mužov si vyžadujú väčšiu snahu o riešenie pretrvávajúcich nerovností na trhu práce. Ak sa zohľadní väčší výskyt práce na kratší pracovný čas medzi ženami, rozdiel sa ešte zvýši. Rozdiely v zamestnanosti žien a mužov sa v EÚ v posledných rokoch mierne zmenšili, čo odráža väčší nárast zamestnanosti žien. Napriek tomu zostávajú značné (10,0 percentuálneho bodu v roku 2024). Je to dôkazom veľkých rozdielov medzi členskými štátmi a regiónmi, z čoho vyplýva, že v niektorých častiach EÚ je tento problém naliehavejší. Rozdiely v zamestnanosti žien a mužov sú takisto väčšie v prípade žien s deťmi. Je to osobitne znepokojujúce v kontexte nedostatku pracovnej sily a zručností a starnutia obyvateľstva.

Rozdiel v odmeňovaní žien a mužov v EÚ je výrazný a dosahuje 12,0 % (v roku 2023). Za posledné desaťročie sa znížil o 4 percentuálne body. Rozdiely v odmeňovaní žien a mužov sú spôsobené rodovými rozdielmi v hospodárskych činnostiach a povolaniach, nedostatočným zastúpením žien na vyšších pozíciách, nadmerným zastúpením žien v zamestnaniach na kratší pracovný čas a dočasných formách zamestnania, ťažkosťami pri zosúladovaní práce s opatrovateľskými povinnosťami, ako aj diskrimináciou a netransparentnými mzdovými štruktúrami. Tieto rozdiely v zárobkoch vedú aj k výrazným rozdielom v dôchodkoch žien a mužov v neskoršom veku.

Existuje priestor pre trvalé politické opatrenia na riešenie prekážok brániacich účasti žien na trhu práce v súlade so stratégiou EÚ pre rodovú rovnosť na roky 2020 – 2025³⁷. To by mohlo zahŕňať zlepšenie poskytovania a prístupnosti kvalitného a cenovo dostupného

³⁵ Smernica Rady 2000/78/ES z 27. novembra 2000, ktorá ustanovuje všeobecný rámec pre rovnaké zaobchádzanie v zamestnaní a povolani (Ú. v. ES L 303, 2.12.2000, s. 16 – 22).

³⁶ [Záver Rady o podpore seniorov pre využitie ich plného potenciálu na trhu práce a v spoločnosti.](#)

³⁷ [Únia Rovnosti: stratégia pre rodovú rovnosť na roky 2020 – 2025 \[COM\(2020\) 152 final\].](#)

vzdelávania a starostlivosti v ranom detstve a dlhodobej starostlivosti. Aj ciele reformy daňového systému by mohli vytvoriť lepšie stimuly pre ženy, aby pracovali. Takéto opatrenia by boli v súlade s odporúčaniami Rady o vzdelávaní a starostlivosti v ranom detstve (vrátane nových barcelonských cieľov) a o prístupe k cenovo dostupnej a kvalitnej dlhodobej starostlivosti³⁸.

Riešenie prekážok integrácie osôb narodených mimo EÚ do trhu práce môže prispieť k zmierneniu nedostatku pracovnej sily a zručností, k riešeniu demografických zmien a k podpore sociálnej súdržnosti. Ľudia narodení mimo EÚ tvoria viac ako desatinu pracovnej sily v EÚ. Miery ich účasti na trhu práce a zamestnanosti sú však v porovnaní s ostatnými skupinami stále nižšie. V dôsledku toho je približne 7,4 milióna z nich v produktívnom veku v EÚ neaktívnych, a to aj napriek uvedeným prevládajúcim nedostatkom pracovnej sily a zručností. Táto nepriaznivá situácia je spôsobená viacerými prekážkami súvisiacimi s ich postavením na trhu práce a sociálnou integráciou. Patrí medzi ne nízky dosiahnutý stupeň vzdelania a nedostatočné jazykové znalosti, diskriminácia, ako aj zlý zdravotný stav. Migranti s ukončeným terciárnym vzdelaním (približne tretina z nich) majú lepšie vyhliadky na zamestnanie, ale ťažkosti s uznávaním ich kvalifikácie zostávajú hlavnou prekážkou, ktorá ich často núti nastúpiť na menej kvalifikované pracovné miesta. Väčšia integrácia migrantov do trhu práce môže navyše prispieť k zníženiu rozdielov v zamestnanosti žien a mužov vďaka obsadeniu pracovných miest s nedostatkom pracovnej sily v sektore starostlivosti.

³⁸ [Odporúčanie Rady z 8. decembra 2022 o vzdelávaní a starostlivosti v ranom detstve: barcelonské ciele do roku 2030 \(2022/C 484/01\)](#) (Ú. v. EÚ C 484, 20.12.2022, s. 1 – 12) a [odporúčanie Rady z 8. decembra 2022 týkajúce sa prístupu k cenovo dostupnej, vysokokvalitnej dlhodobej starostlivosti \(2022/C 476/01\)](#) (Ú. v. EÚ C 476, 15.12.2022, s. 1 – 11).

Nerovnosti vo vzdelávaní sa zvyšujú, pričom za posledné desaťročie došlo k relatívnemu zhoršeniu úrovne základných zručností znevýhodnených žiakov

Podiel žiakov s dobrými výsledkami zo znevýhodneného prostredia klesol:

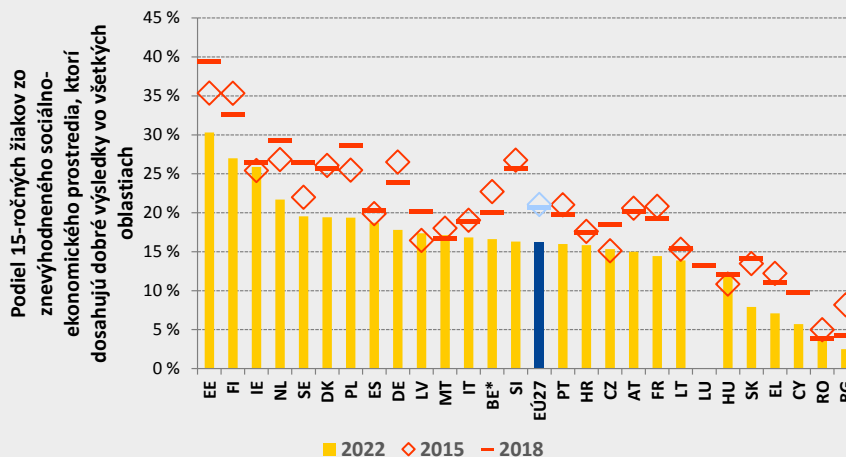
- z 21,1 % v roku 2015
- a 20,8 % v roku 2018
- na 16,3 % v roku 2022

v porovnaní s 59,0 % žiakov zo zvýhodneného prostredia

Situácia sa za posledné desaťročie zhoršila takmer vo všetkých členských štátoch

Medzi krajinami EÚ pretrvávajú veľké rozdiely

Podiel 15-ročných žiakov zo znevýhodneného sociálno-ekonomického prostredia, ktorí dosahujú dobré výsledky v čítaní, matematike alebo prírodných vedách (2022, 2018, 2015)

Poznámka: Pri interpretácii údajov za rok 2022 v prípade DK, IE, LV a NL je potrebná opatrnosť, pretože nebola splnená jedna alebo viacero noriem pre výber vzoriek pre testy PISA. LU sa zúčastnilo len na testovaní PISA 2018.

Zdroj: Európska komisia (2024).

Z prudkého poklesu základných zručností žiakov vyplýva, že na riešenie tohto negatívneho trendu je naliehavo potrebné prijať opatrenia v našich systémoch vzdelávania a odbornej prípravy. Na základe výsledkov testovania PISA z roku 2022 je zrejmý prudký pokles základných zručností žiakov, ktorý sa prejavil výrazným nárastom podvýkonnosti (v matematike 29,5 %, oproti 22,9 % v roku 2018). Z údajov vyplýva aj pokles podielu žiakov s najlepšimi výsledkami (v rovnakej oblasti 7,9 %, oproti 11 % v roku 2018). Okrem toho len 16,3 % študentov zo znevýhodneného sociálno-ekonomického prostredia dosiahlo v roku 2022 dobré výsledky v základných zručnostiach³⁹ v porovnaní s 59,0 % študentov zo zvýhodneného prostredia. Nedostatok základných zručností je hlavnou prekážkou zvyšovania úrovne zručností v neskoršom veku a brzdí rast produktivity.

Nízka úroveň digitálnej gramotnosti vrátane gramotnosti v oblasti umelej inteligencie a občianskych kompetencií medzi študentmi vyvoláva obavy, najmä v kontexte čoraz častejšej manipulácie s informáciami a dezinformácií. Len 63 % študentov má primerané občianske vedomosti (ICCS 2022) a 43 % chýbajú základné digitálne zručnosti (ICILS 2023). Nedostatočné digitálne zručnosti zhoršujú schopnosť učiacich sa prosperovať v digitálnom veku, orientovať sa v technologických zmenách, bojovať proti dezinformáciám a bezpečne pracovať so vznikajúcimi technológiami, ako je umelá inteligencia. Digitálne zručnosti sú takisto nevyhnutné pre digitálnu pohodu, pretože pomáhajú učiacim sa vytvoriť si zdravší a vyváženejší vzťah k technológiam. S cieľom zlepšiť digitálne zručnosti mladých ľudí a učiteľov Komisia vykonáva akčný plán digitálneho vzdelávania na roky 2021 – 2027 a v súčasnosti pripravuje plán pre budúcnosť digitálneho vzdelávania a zručností. V rámci

³⁹ Dosiahnutie aspoň úrovne 4 na stupnici hodnotiaceho programu PISA organizácie OECD z čítania, matematiky alebo prírodných vied.

únie zručností Komisia spustila Akčný plán pre základné zručnosti⁴⁰, ktorý obsahuje širokú škálu iniciatív zameraných na riešenie nedostatkov v oblasti základných zručností.

Pozitívne je, že sa znížil počet osôb, ktoré predčasne ukončili vzdelávanie a odbornú prípravu, a zvýšil sa počet osôb s ukončeným terciárnym vzdelaním. Do roku 2024 sa miera predčasného ukončenia vzdelávania a odbornej prípravy v EÚ v porovnaní s rokom 2002 znížila takmer o polovicu (9,4 % z osôb vo veku 18 – 24 rokov). 3,1 milióna mladých dospelých však stále dosahuje len nižšie sekundárne vzdelanie alebo ešte nižšiu úroveň, pričom v tejto skupine sú neúmerne zastúpené osoby so zdravotným postihnutím, štátni príslušníci tretích krajín a Rómovia. To má za následok nižšiu mieru zamestnanosti a nižšiu mieru účasti na ďalšom vzdelávaní. Tým je ohrozená schopnosť jednotlivcov naplno využiť svoj potenciál. To takisto znamená, že sa časom zvýšia súvisiace verejné výdavky a znížia verejné príjmy. Diplom z odborného vzdelávania a prípravy (OVP) alebo vysokoškolský diplom môžu ľuďom výrazne zlepšiť vyhliadky na trhu práce. V oblasti odborného vzdelávania a prípravy to platí najmä pre čerstvých absolventov, ktorí mali skúsenosť s učením sa na pracovisku. Únia zaznamenala výrazný nárast počtu mladých ľudí s vysokoškolským diplomom (z 36,5 % na 44,1 % v prípade osôb vo veku 25 – 34 rokov v rokoch 2015 až 2023) v dôsledku väčšieho prístupu k vysokým školám, rastúceho dopytu po vysokej kvalifikácii na trhu práce, perspektívy nižšej nezamestnanosti a vyšších zárobkov.

Absolventov so správnymi zručnosťami pre prácu v strategických odvetviach je stále nedostatok. Nedostatok zručností pretrváva najmä v špecifických oblastiach, ako je veda, technológia, inžinierstvo a matematika (ďalej len „STEM“). Tieto zručnosti sú obzvlášť potrebné pre úspešnú zelenú transformáciu a v ďalších strategických odvetviach, ako sú bezpečnosť a kybernetická bezpečnosť, obrana a vesmír, umelá inteligencia, čisté technológie, vyspelá výroba, biotechnológie a zdravotná starostlivosť. Okrem toho sú kľúčové pre technologickú suverenitu EÚ vrátane jej vedúceho postavenia v oblasti digitálnych technológií. V tejto súvislosti Komisia navrhla ako cieľové hodnoty EÚ do roku 2030 aspoň 32 % študentov zapísaných v odboroch STEM v terciárnom vzdelávaní a 45 % študentov v počiatočnom odbornom vzdelávaní a príprave na strednej úrovni. Cieľom strategického plánu vzdelávania v oblasti STEM⁴¹, ktorý je súčasťou únie zručností, je zvýšiť počet zapísaných študentov, podporiť rozvoj zručností a odstrániť rodové rozdiely v oblasti STEM. Cieľom pripravovanej stratégie EÚ v oblasti odborného vzdelávania a prípravy je okrem toho zvýšiť atraktivnosť, inkluzívnosť a reakčnosť odborného vzdelávania a prípravy. Európske združenie učňovskej prípravy prispieva k rozvoju učňovskej prípravy pre dievčatá a ženy v odboroch STEM s cieľom prilákať ich k štúdiu odborov STEM a udržať ich na trhu práce.

⁴⁰ Oznámenie Komisie o Akčnom pláne pre základné zručnosti [COM(2025) 88 final, 5.3.2025].

⁴¹ Oznámenie Komisie, Strategický plán vzdelávania v oblasti STEM: zručnosti pre konkurencieschopnosť a inovácie [COM(2025) 89 final, 5.3.2025].

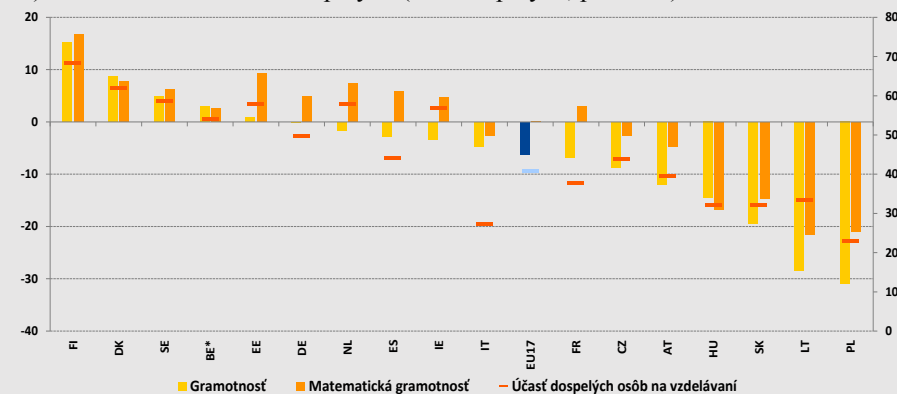
Za posledné desaťročie klesla čitateľská gramotnosť dospelých, najmä v krajinách s nízkou účasťou na vzdelávaní dospelých

1 z 5 dospelých v roku 2023 **dosahoval slabé výsledky, pokiaľ ide o schopnosť čítať a písať a schopnosť počítať**

Schopnosť čítať a písať v priemere **klesla**, zatiaľ čo **schopnosť počítať** zostala **zväčša stabilná**

Výrazný pokles schopnosti čítať a písať a schopnosti počítať v krajinách, kde je **nižšia účasť na vzdelávaní dospelých**

Zmena výsledkov, pokiaľ ide o schopnosť dospelých (16 – 65 rokov) čítať a písať a ich schopnosť počítať, v rokoch 2013 až 2023 (v percentuálnych bodoch, ľavá os) a účasť na vzdelávaní dospelých (v % dospelých, pravá os)

Poznámka: Údaje o účasti na vzdelávaní a odbornej príprave sú osobitnou extrakciou v súlade s vymedzením AES a VZPS v EÚ; BE sa vzťahuje len na Flámsko.

Zdroj: Prieskum zručností dospelých, ktorý vykonala organizácia OECD (2023):

Približne jeden z piatich dospelých v EÚ dosahoval v roku 2023 slabé výsledky, pokiaľ ide o schopnosť písať a čítať a schopnosť počítať⁴². Výrazný pokles schopnosti dospelých čítať a písať a ich schopnosti počítať bol zaznamenaný práve v krajinách s nižšou mierou účasti na vzdelávaní dospelých. Veľké rozdiely v účasti na vzdelávaní dospelých boli zaznamenané aj medzi jednotlivými skupinami obyvateľstva (medzi vysoko a nízko kvalifikovanými alebo medzi zamestnanými a nezamestnanými a neaktívnymi osobami), ako aj podľa povolania⁴³. Z rozdielnej miery účasti medzi jednotlivými skupinami vyplývajú pretrvávajúce prekážky. Osobné rozpočty na odbornú prípravu, ako napríklad individuálne vzdelávacie účty⁴⁴, sú dôležité na stimulovanie dopytu po vzdelávaní. Na posilnenie vzdelávacích príležitostí únia zručností zahŕňa iniciatívy, ako sú individuálne vzdelávacie účty, rozšírenie mikrocertifikátov⁴⁵ a inovačné komunitné vzdelávacie priestory, najmä pre nízkokvalifikovaných pracovníkov. Celkovo únia zručností predstavuje komplexnejší prístup k zvyšovaniu miery účasti dospelých a vybaveniu pracovnej sily EÚ správnymi zručnosťami pre budúcnosť.

Zvýšenie účasti dospelých na vzdelávaní je kľúčom k riešeniu nedostatkov, zvýšeniu produktivity, konkurencieschopnosti a sociálnej súdržnosti. Z údajov za rok 2022 získaných zo zisťovania o vzdelávaní dospelých (ďalej len „AES“) vyplynul mierny nárast

⁴² Pozri OECD, [Do Adults Have the Skills They need to Thrive in a Changing World?](#)[Majú dospelí zručnosti, ktoré potrebujú, aby prosperovali v meniacom sa svete? – prieskum zručností dospelých (2023)], štúdie OECD o zručnostiach, OECD Publishing, Paríž, 2024.

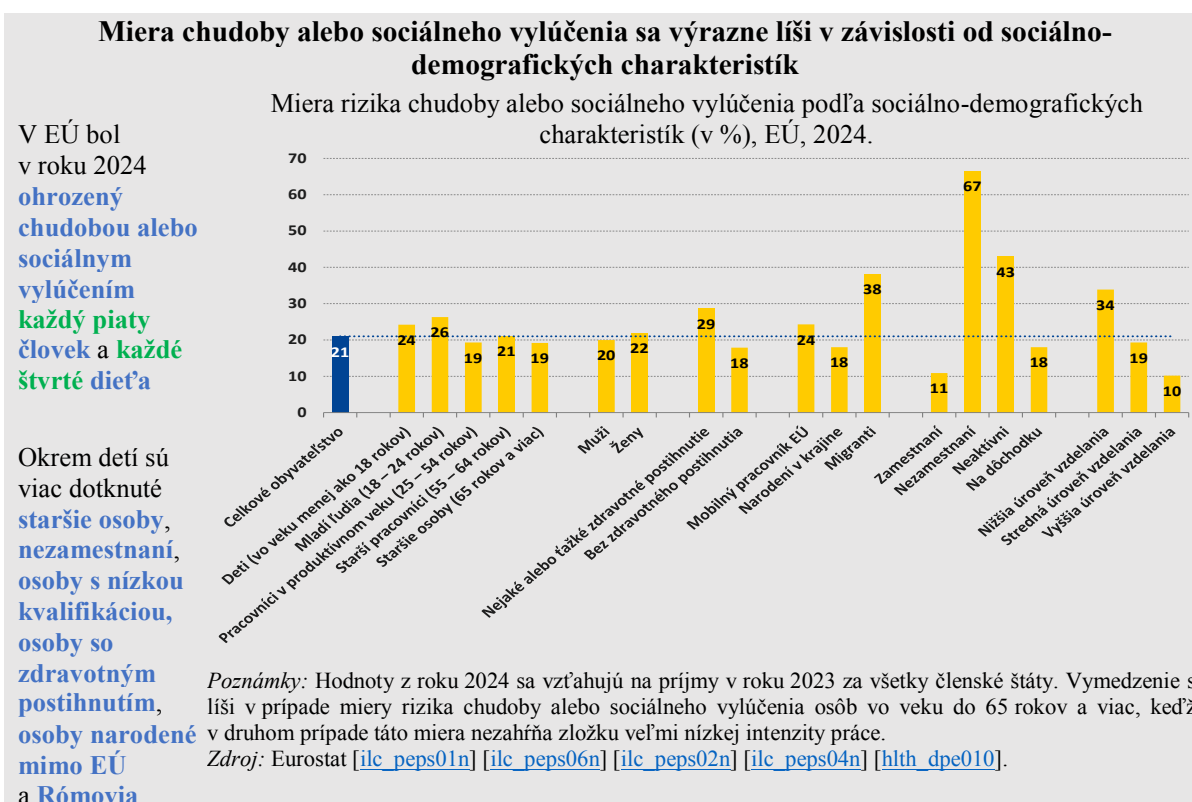
⁴³ Zatiaľ čo v roku 2022 sa na vzdelávacích aktivitách zúčastnilo 60,9 % riadiacich pracovníkov, odborníkov, technikov a pomocných odborných pracovníkov, oveľa nižšia účasť bola zaznamenaná medzi úradníkmi, manuálnymi pracovníkmi a pracovníkmi v základných povolaniach.

⁴⁴ Pozri [odporúčanie Rady týkajúce sa individuálnych vzdelávacích účtov](#) z mája 2022.

⁴⁵ Pozri [odporúčanie Rady týkajúce sa európskeho prístupu k mikrocertifikátom pre celoživotné vzdelávanie a zamestnateľnosť](#) z júna 2022.

účasti na vzdelávaní dospelých (okrem riadenej odbornej prípravy na pracovisku⁴⁶) v EÚ za posledných 12 mesiacov, a to z 37,4 % v roku 2016 na 39,5 % v roku 2022. Ďalší možný nárast naznačujú údaje z výberového zisťovania pracovných síl (VZPS) v rokoch 2022 až 2024. Napriek tomu je táto úroveň stále príliš nízka vzhľadom na veľké transformácie, ktorým Európa čelí, a rozdiely medzi členskými štátmi sú stále príliš veľké.

V roku 2024 sa príjmová situácia domácností v EÚ výrazne zlepšila a podiel ľudí ohrozených chudobou alebo sociálnym vylúčením sa mierne znížil, pričom nie sú jasné známky vzostupnej konvergencie. Index reálneho hrubého disponibilného príjmu domácností (HDPD) na obyvateľa (2008 = 100) sa na úrovni EÚ v roku 2024 výrazne zvýšil na 141,3, t. j. o 2,5 bodu viac ako v roku 2023, a to najmä v dôsledku rastu odmien zamestnancov. Ide o najväčší nárast od rokov 2021 – 2022, ktorý pokračoval aj v prvej polovici roku 2025. Celkový počet ľudí ohrozených chudobou alebo sociálnym vylúčením sa v porovnaní s rokom 2019 znížil približne o 2,9 milióna (cieľová hodnota do roku 2030 je zníženie najmenej o 15 miliónov). To znamená, že v roku 2024 bol v EÚ každý piaty človek naďalej ohrozený chudobou alebo sociálnym vylúčením. Riziká chudoby sa líšia podľa skupín obyvateľstva, pričom viac dotknuté sú deti, staršie osoby, osoby so zdravotným postihnutím, osoby s nízkou kvalifikáciou, osoby narodené mimo EÚ a Rómovia. Rôznorodosť pretrvávala aj medzi členskými štátmi a v rámci nich (medzi regiónmi a medzi vidieckymi a mestskými oblasťami). Nezamestnanosť zostáva kľúčovým dôvodom chudoby, pričom sociálne dávky sa nedostávajú ku všetkým domácnostiam v núdzi.

Napriek nedávnym zlepšeniam takmer vo všetkých členských štátoch podpora minimálneho príjmu nepostačuje na vymanenie ľudí z chudoby. Odhaduje sa, že výdavky

⁴⁶ Tieto údaje sú osobitnou extrakciou zo zisťovania AES, bez riadenej odbornej prípravy na pracovisku, ktoré sa používa na monitorovanie pokroku pri dosahovaní cieľovej hodnoty v oblasti vzdelávania dospelých do roku 2030 (pozri aj prílohu 2).

na dávky sociálnej ochrany sa v roku 2024 reálne zvýšili takmer vo všetkých členských štátoch. Nedávno boli navrhnuté reformy na posilnenie úlohy dávok minimálneho príjmu pri podpore poberateľov, aby sa zúčastňovali na opatreniach aktívnej politiky trhu práce (AFTP) a aktívne si hľadali prácu. Vplyv sociálnych transferov (okrem dôchodkov) na znižovanie chudoby sa zároveň v EÚ v roku 2024 v priemere mierne znížil (čo odráža pokles výdavkov na sociálnu ochranu v reálnom vyjadrení v roku 2023), pričom v niektorých členských štátoch s vysokými úrovňami sa výrazne znížil. Energetická chudoba (meraná ukazovateľom „podiel ľudí, ktorí nedokážu doma udržiať primerané teplo“) sa v roku 2024 prvýkrát od roku 2022 znížila, čo je odrazom kombinácie viacerých faktorov vrátane klesajúcich maloobchodných cien plynu a elektriny, kombinácie opatrení v oblasti energetickej efektívnosti, ako aj ďalších podporných opatrení. Napriek tomu zostala výrazne vyššia v prípade ľudí ohrozených chudobou alebo sociálnym vylúčením. Osobitne dôležité sú posúdenia distribučného vplyvu reforiem a investícií s cieľom zohľadniť vplyv na riziko chudoby a príjmovú nerovnosť a poskytnúť primerané informácie na účely tvorby politik *ex ante*.

Podiel detí ohrozených chudobou alebo sociálnym vylúčením sa v EÚ mierne znížil, zostal však vyšší ako v prípade celkového obyvateľstva. Počet detí (0 – 17 rokov) ohrozených chudobou alebo sociálnym vylúčením sa znížil z 19,96 milióna v roku 2023 na 19,52 milióna v roku 2024 (priemerne v EÚ 24,2 %). Aj keď v roku 2024 chudoba detí v absolútnom vyjadrení už druhý rok po sebe klesla, jej výskyt je stále o 3,2 percentuálneho bodu vyšší ako v prípade celkového obyvateľstva. Celkovo bolo v roku 2024 takmer každé štvrté dieťa v EÚ ohrozené chudobou alebo sociálnym vylúčením. Ich vymanenie z chudoby a sociálneho vylúčenia má zásadný význam, ak im chceme pomôcť naplno realizovať svoj potenciál v spoločnosti a na trhu práce a prerušiť medzigeneračný prenos chudoby. Vykonávanie Európskej záruky pre deti⁴⁷ vo všetkých členských štátoch je v tomto kontexte kľúčové.

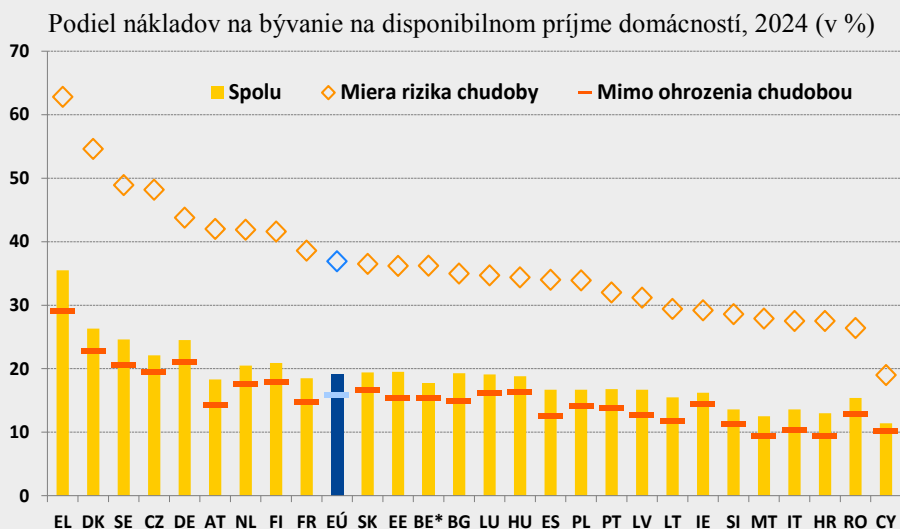
Podiel starších osôb (vo veku nad 65 rokov) ohrozených chudobou alebo sociálnym vylúčením v roku 2024 v EÚ naďalej klesal. Situácia v jednotlivých členských štátoch je však naďalej veľmi rozdielna. Pokles na 19,4 % bol spôsobený zlepšením v prípade žien (ktoré však naďalej čelia podstatne vyššiemu ohrozeniu ako muži). Tento pokles takisto odráža zníženie peňažnej chudoby a závažnej materiálnej alebo sociálnej deprivácie starších osôb. Celková miera náhrady dôchodkov zostala na úrovni EÚ v roku 2024 stabilná. Situácia v oblasti chudoby v starobe a náhrady príjmu sa však v jednotlivých členských štátoch naďalej veľmi líšila. V niektorých krajinách bolo riziko príjmovej chudoby u ľudí nad 65 rokov dokonca dvakrát vyššie ako u obyvateľov v produktívnom veku.

⁴⁷ [Odporúčanie Rady \(EÚ\) 2021/1004 zo 14. júna 2021, ktorým sa zriaďuje Európska záruka pre deti \(Ú. v. EÚ L 223, 22.6.2021, s. 14 – 23\).](#)

Domácnosti ohrozené chudobou používajú značnú časť svojich disponibilných príjmov na výdavky na bývanie, pričom medzi jednotlivými členskými štátmi sú veľké rozdiely.

V roku 2024 domácnosti vo viac ako tretine členských štátov vynakladali približne pätinu svojho disponibilného príjmu alebo viac na náklady na bývanie.

Domácnosti ohrozené chudobou boli dvakrát viac zaťažené nákladmi na bývanie v takmer všetkých členských štátoch.

Poznámka: V prípade LT ide o predbežné údaje.

Zdroj: Eurostat [ilc_mdcd01], EU-SILC.

Dostupnosť bývania zostáva dôležitou výzvou, ktorá neúmerne zasahuje ľudí ohrozených chudobou. Za posledné desaťročie rástli ceny nehnuteľností v EÚ v priemere približne o 10 % rýchlejšie ako príjmy, čím sa znížila ich dostupnosť⁴⁸. Napriek tomu existujú značné rozdiely medzi členskými štátmi a regiónmi/veľkými mestskými centrami. Až 8,2 % obyvateľov EÚ žilo v domácnostiach, v ktorých celkové náklady na bývanie predstavovali viac ako 40 % ich celkového disponibilného príjmu domácnosti, boli teda nadmerne zaťažení nákladmi na bývanie⁴⁹. Táto miera dosiahla 31,1 % u ľudí ohrozených chudobou v porovnaní s 3,8 % v prípade zvyšku obyvateľstva. Keďže sociálne bývanie je v členských štátoch EÚ rozvinuté nerovnomerne, vymedzenia, poskytovatelia, oprávnenosť a mechanizmy pridelovania sa líšia. Jeho ďalší rozvoj môže prispieť k zlepšeniu prístupu k bývaniu⁵⁰. Pri poskytovaní sociálneho bývania sú často uvádzanými problémami zvýšené náklady na výstavbu, pozemky a financovanie. Hoci rozdiely vo vymedzeniach a v metódach zberu údajov bránia porovnateľnosti medzi jednotlivými krajinami, v mnohých členských štátoch je možné identifikovať rastúci trend bezdomovectva.

V zmluvách sa plne uznáva kľúčová úloha sociálneho dialógu v sociálnom trhovom hospodárstve EÚ. Význam sociálneho dialógu je zakotvený aj v Európskom pilieri sociálnych práv a v usmerneniach pre politiky zamestnanosti. Na základe vyhlásenia sociálnych partnerov z Val Duchesse z roku 2024⁵¹ Komisia a európski medziodvetvoví sociálni partneri podpísali v marci 2025 pakt pre európsky sociálny dialóg⁵². V rámci

⁴⁸ Pozri Cousin G., Frayne C., Dias Martins V. a Vasicek B., (2025), *Housing in the European Union: Market Developments, Underlying Drivers, and Policies* (Bývanie v Európskej únii: vývoj trhu, základné hnacie sily a politiky), European Economy Discussion Paper 228/október 2025.

⁴⁹ Náklady na bývanie aj príjmy sú očistené o príspevky. Podrobnejšie informácie o ukazovateli sú uvedené v prílohe 2.

⁵⁰ Proces deinštitucionalizácie osôb so zdravotným postihnutím nenapreduje okrem iného aj pre nedostatok prístupných riešení bývania.

⁵¹ [Tripartitné vyhlásenie o prosperujúcom európskom sociálnom dialógu.](#)

⁵² [Pakt pre európsky sociálny dialóg.](#)

obnoveného záväzku posilniť sociálny dialóg v čase globálnej transformácie sa v pakte identifikujú opatrenia, ktoré má prijať Komisia a sociálni partneri na podporu a vytvorenie vhodných podmienok na mobilizáciu plného potenciálu sociálneho dialógu na všetkých úrovniach. Cieľom paktu ako takého je ponúknuť rámec pre prosperujúci sociálny dialóg na všetkých úrovniach vrátane národnej a európskej, medziodvetvovej a odvetvovej.

V odporúčaní Rady z roku 2023 o posilnení sociálneho dialógu v EÚ sa poskytuje členským štátom usmernenie, ako čo najlepšie podporovať sociálny dialóg a posilniť kolektívne vyjednávanie⁵³. Komisia okrem iného spolupracuje so sociálnymi partnermi na Pláne pre kvalitné pracovné miesta. Zaviazala sa, že s nimi bude konzultovať aj politické iniciatívy, ktoré nepatria do rozsahu pôsobnosti článkov 153 a 154 ZFEÚ⁵⁴, ale majú pre nich osobitný význam. Na úrovni EÚ sa sociálni partneri a organizácie občianskej spoločnosti aktívne zapájajú do európskeho semestra prostredníctvom pravidelnej výmeny názorov a tematických diskusií v oblastiach osobitného významu. Zapojenie a konzultácie so sociálnymi partnermi a organizáciami občianskej spoločnosti sú kľúčové pre tvorbu politikí a pre presadzovanie udržateľných a inkluzívnych zmien.

Členské štáty by mali prijať opatrenia na riešenie výziev v oblasti politiky zamestnanosti, zručností a sociálnej politiky identifikované v tejto spoločnej správe o zamestnanosti. V súlade s usmerneniami pre politiky zamestnanosti sa najmä vyzývajú, aby:

- posilnili celoživotné zvyšovanie úrovne zručností a rekvalifikáciu dospelých s cieľom zabezpečiť konkurencieschopnosť, riešiť nedostatok pracovnej sily a zručností a prispôsobiť sa meniacemu trhu práce a vyhliadkam na trhu práce a podporovali spravodlivú zelenú a digitálnu transformáciu v súlade s úniou zručností. To znamená, aby integrovali využívanie informácií o zručnostiach, posilnili poskytovanie individuálnych nárokov na odbornú prípravu, ako sú individuálne vzdelávacie účty, a podporili rozvoj, vykonávanie a uznávanie mikrocertifikátov, a to v súlade s vnútroštátnymi okolnosťami a s odporúčaním Rady týkajúcim sa individuálnych vzdelávacích účtov a odporúčaním Rady týkajúcim sa európskeho prístupu k mikrocertifikátom,
- posilňovali aktívne politiky trhu práce a kapacitu a účinnosť verejných služieb zamestnanosti, – a to aj investovaním do digitálnej infraštruktúry a služieb, zlepšenia celoživotného poradenstva pre voľbu povolania, poradenských služieb, informácií o zručnostiach a odbornej prípravy zamestnancov – s cieľom zvýšiť účasť na trhu práce, najmä nedostatočne zastúpených skupín, ako aj podporiť vytváranie kvalitných pracovných miest, mobilitu a profesijné zmeny,
- podporovali spravodlivú mobilitu v rámci EÚ a zvažili prilákanie a udržanie kvalifikovaných pracovníkov, ktorí sú štátnymi príslušníkmi tretích krajín, okrem toho prijali opatrenia na uľahčenie legálnej migrácie štátnych príslušníkov tretích krajín v povolaniach s nedostatkom pracovnej sily alebo študijných odboroch v strategických odvetviach a zároveň zabezpečili dodržiavanie a presadzovanie pracovných

⁵³ Odporúčanie Rady z 12. júna 2023 týkajúce sa posilnenia sociálneho dialógu v Európskej únii (C/2023/1389).

⁵⁴ V článku 154 ZFEÚ sa stanovuje dvojfázová porada s európskymi sociálnymi partnermi o celom rade otázok sociálnej politiky uvedených v článku 153 zmluvy, ako sú pracovné podmienky a bezpečnosť a ochrana zdravia pri práci.

a sociálnych práv podporených účinnou integračnou politikou v súčinnosti s využívaním ponuky pracovnej sily a zručností z Únie,

- zabezpečili dostupnosť schém pomoci na udržanie pracovných miest ako záložného núdzového nástroja navrhnutého tak, aby sa v prípade krízy zachovali pracovné miesta (a podniky), vrátane reštrukturalizácie, a ďalej rozvíjali ľudský kapitál prostredníctvom súvisiaceho zvyšovania úrovne zručností a rekvalifikácie,
- poskytovali primeranú podporu pracovníkom a domácnostiam najviac zasiahnutým hospodárskymi a sociálnymi vplyvmi adaptácie na zmenu klímy a novými zelenými a digitálnymi technológiami, najmä zraniteľným pracovníkom a domácnostiam, a to aj prostredníctvom účinných služieb a programov zamestnanosti, stimulov na prijímanie do zamestnania a na zmeny zamestnania, primeranej príjmovej istoty s prístupom aktívneho začleňovania ochrany práv pracovníkov pred rizikami súvisiacimi s umelou inteligenciou, algoritmickým riadením a zmenou klímy a podpory podnikania v súlade s odporúčaním Rady týkajúcim sa zabezpečenia spravodlivej transformácie na klimaticky neutrálne hospodárstvo,
- v súlade s vnútroštátnymi právnymi predpismi a/alebo postupmi a pri plnom rešpektovaní úlohy a autonómie sociálnych partnerov presadzovali vývoj miezd, ktorým sa podporuje vzostupná sociálna konvergencia, a zároveň zohľadnili vývoj produktivity a vytváranie kvalitných pracovných miest a zabezpečili konkurencieschopnosť,
- prispôsobili predpisy týkajúce sa trhu práce, ako aj daňové systémy a systémy dávok s cieľom znížiť segmentáciu trhu práce a rodové rozdiely na trhu práce, ako aj podporovať vytváranie kvalitných pracovných miest vrátane možného zníženia daňovo-odvodového zaťaženia, najmä pokiaľ ide o zamestnancov s nízkou mzdou, bez toho, aby sa bránilo prechodu na lepšie platené pracovné miesta a presunu daňového zaťaženia z práce na iné zdroje, ktoré viac podporujú zamestnanosť a inkluzívny rast.
- zabezpečili zdravé, bezpečné a dobre prispôsobené pracovné prostredie ako kľúčový aspekt kvality pracovných miest,
- podporovali kolektívne vyjednávanie a sociálny dialóg, v súlade s odporúčaním Rady týkajúcim sa posilnenia sociálneho dialógu a paktu pre európsky sociálny dialóg, spolu s včasným a zmysluplným zapojením sociálnych partnerov do tvorby príslušných politík na úrovni EÚ a na vnútroštátnej úrovni, a to aj s cieľom zlepšiť kvalitu pracovných miest a aj v súvislosti s vykonávaním plánov obnovy a odolnosti členských štátov a v kontexte európskeho semestra,
- zaistili primeranú a udržateľnú sociálnu ochranu pre všetkých v súlade s odporúčaním Rady o prístupe k sociálnej ochrane, zlepšili ochranu osôb, na ktoré sa ochrana nevzťahuje dostatočne, ako sú pracovníci v neštandardných formách zamestnania vrátane práce pre platformy a samostatnej zárobkovej činnosti, a to aj ako kľúčový aspekt kvality pracovných miest, vo všeobecnosti zlepšili primeranosť dávok, prevoditeľnosť práv a prístup ku kvalitným službám pri súčasnom zabezpečení udržateľnosti verejných financií a účinne podporovali integráciu do trhu práce tých, ktorí sú schopní pracovať,
- zlepšili vyhliadky mladých ľudí na trhu práce, a to aj prostredníctvom inkluzívneho a kvalitného odborného vzdelávania a prípravy a terciárneho vzdelávania, cielenej podpory služieb zamestnanosti (vrátane mentorstva, profesijnej orientácie a poradenstva), ako aj kvalitnej učňovskej prípravy a stáží, a to v súlade s posilnenou zárukou pre mladých ľudí a Európskym združením učňovskej prípravy,

- prijali komplexné opatrenia na zlepšenie základných zručností a v širšom zmysle na rozvoj kľúčových kompetencií (vrátane prierezových zručností) žiakov a riešili štrukturálne problémy spojené s výkonnosťou a spravodlivosťou systémov vzdelávania a odbornej prípravy, a to aj prostredníctvom účinných prístupov k vyučovaniu, učeniu sa a hodnoteniu, podporovali prípravu plánov na zlepšenie základných zručností na školskej úrovni s osobitným dôrazom na programy tútorstva a mentorstva, individuálnu podporu a kontinuálny profesijný rozvoj učiteľov, podporovali excelentnosť v základných zručnostiach prostredníctvom diferencovaného vyučovania a učenia sa,
- zvýšili excelentnosť a relevantnosť odborného vzdelávania a prípravy a terciárneho vzdelávania pre trh práce prostredníctvom intenzívnejšej spolupráce s priemyslom, prepojení so systémami informácií o zručnostiach a väčšieho využívania mikrocertifikátov, zlepšili postupy vzájomného uznávania kvalifikácií s cieľom riešiť nedostatok zručností a nesúlad medzi ponúkanými a požadovanými zručnosťami, zlepšili prístup absolventov odborného vzdelávania a prípravy a nedostatočne zastúpených skupín k vysokoškolskému vzdelávaniu,
- zvýšili počet absolventov v odboroch STEM, najmä v oblastiach IKT (vrátane umelej inteligencie), v oblastiach s veľkým nedostatkom pracovnej sily a v strategických oblastiach, znížili rodové rozdiely a posilnili spoluprácu s podnikmi, poskytovateľmi odborného vzdelávania a prípravy a univerzitami, aby sa stali aktérmi zmeny v oblasti zelenej a digitálnej transformácie, zlepšili odbornú prípravu učiteľov v predmetoch STEM s cieľom riešiť uvedené nedostatky,
- posilňovali digitálne zručnosti žiakov a dospelých všetkých vekových skupín vrátane mediálnej a digitálnej gramotnosti (a gramotnosti v oblasti umelej inteligencie), zlepšovali kritické myslenie a rozširovali okruh digitálnych talentov na trhu práce, a to vývojom digitálnych ekosystémov vzdelávania a odbornej prípravy podporovaných kľúčovými faktormi, ako je vysokorýchlostné pripojenie pre školy, vybavenie a odborná príprava učiteľov, a podporovali inštitúcie s know-how o digitalizácii s osobitným zameraním na začlenenie a znižovanie digitálnej priepasti, je potrebné zväziť aj zvyšovanie finančnej gramotnosti a zručností žiakov a dospelých všetkých vekových skupín,
- posilnili počiatočné a kontinuálne vzdelávanie učiteľov so zameraním na výučbu základných zručností v spolupráci s poskytovateľmi vzdelávania učiteľov, znížili nedostatok učiteľov a zvýšili atraktivnosť učiteľského povolania zlepšením pracovných podmienok, ponukou atraktívnych kariérnych dráh, mentorovaním začínajúcich učiteľov, prilákaním skúsených učiteľov do znevýhodnených škôl prostredníctvom stimulov a podpory a uľahčením alternatívnych možností vstupu do tohto povolania,
- zaistili nediskrimináciu, podporovali rodovú rovnosť, zlepšili začleňovanie otázok rovnosti a posilnili účasť žien a znevýhodnených skupín na trhu práce, a to aj podporovaním rovnakých príležitostí a kariérneho postupu, zaistením rovnakej odmeny za rovnakú prácu alebo za prácu rovnakej hodnoty a transparentnosti v štruktúrach odmeňovania, ako aj presadzovaním zosúladenia pracovného, rodinného a súkromného života– a to aj prístupom k cenovo dostupnej vysokokvalitnej starostlivosti (vzdelávanie a starostlivosť v ranom detstve a dlhodobá starostlivosť), dovolenke z rodinných dôvodov a flexibilným formám organizácie práce pre rodičov a iných neformálnych opatrovateľov v súlade s európskou stratégiou v oblasti starostlivosti, ako aj zabezpečením prístupnosti na pracovisku.
- poskytnú všetkým deťom ohrozeným chudobou alebo sociálnym vylúčením bezplatný a účinný prístup k zdravotnej starostlivosti, vzdelávaniu a starostlivosti v ranom detstve

a vzdelávacím aktivitám, aktivitám odbornej prípravy a školským aktivitám, ako aj účinný prístup k zdravej výžive a primeranému bývaniu v súlade s Európskou zárukou pre deti a so súvisiacimi národnými akčnými plánmi,

- podporovali rovnaké príležitosti pre deti s cieľom riešiť vysokú úroveň chudoby detí a čo najlepšie využívali zdroje EÚ a členských štátov, urýchlili vykonávanie Európskej záruky pre deti, a to aj poskytovaním cenovo dostupného a kvalitného vzdelávania a starostlivosti v ranom detstve a riešením predčasného ukončenia školskej dochádzky, podporovali prístup detí a mladých ľudí zo znevýhodnených skupín a odľahlých oblastí ku kvalitnému vzdelávaniu, zlepšovali ich vzdelávacie výstupy a presadzovali odbornú prípravu na všetkých úrovniach kvalifikácie,
- poskytovali a v prípade potreby posilňovali systémy minimálneho príjmu, ktoré zaručujú primeranú podporu, a uplatňovali prístup aktívneho začleňovania v súlade s odporúčaním Rady o primeranom minimálnom príjme zaručujúcim aktívne začleňovanie a integráciu do trhu práce pre tých, ktorí môžu pracovať, a podporovali prístup k podporným a základným službám vrátane energie, najmä pre nízkopříjmové a zraniteľné domácnosti,
- posúdili distribučné vplyvy reforiem a investícií na príjmy rôznych skupín obyvateľstva v súlade s oznámením o zlepšení posudzovania distribučného vplyvu politik členských štátov,
- podporovali dostatočnú ponuku bývania na uspokojenie dopytu a prístup k cenovo dostupnému bývaniu, sociálnemu bývaniu a/alebo primeranej pomoci pri bývaní, podľa potreby, predchádzali bezdomovectvu a riešili ho ako najextrémnejšiu formu chudoby a riešili sociálne vylúčenie prostredníctvom integrovaných strategických prístupov zameraných na človeka a bývanie, podporovali obnovu obytných budov a sociálneho bývania,
- investovali do kapacít systému zdravotnej starostlivosti, a to aj pokiaľ ide o kapacity v oblasti prevencie a primárnej zdravotnej starostlivosti, ako aj do kapacít v oblasti verejného zdravia, koordinácie starostlivosti, zdravotníckych pracovníkov a používania elektronického zdravotníctva a umelej inteligencie, v relevantných prípadoch znížili platby z vlastného vrecka, zlepšili dostupnosť zdravotnej starostlivosti a podporovali lepšie pracovné podmienky, ako aj zvyšovanie úrovne zručností a rekvalifikáciu zdravotníckych pracovníkov,
- posilňovali poskytovanie vysokokvalitných, cenovo dostupných a udržateľných služieb dlhodobej starostlivosti v súlade s odporúčaním Rady o prístupe k cenovo dostupnej vysokokvalitnej dlhodobej starostlivosti,
- zabezpečili inkluzívne a udržateľné dôchodkové systémy, a to aj prostredníctvom rozvoja doplnkových dôchodkov, ktorými sa zabezpečia príjmy v starobe a medzigeneračná spravodlivosť v kontexte demografického starnutia.

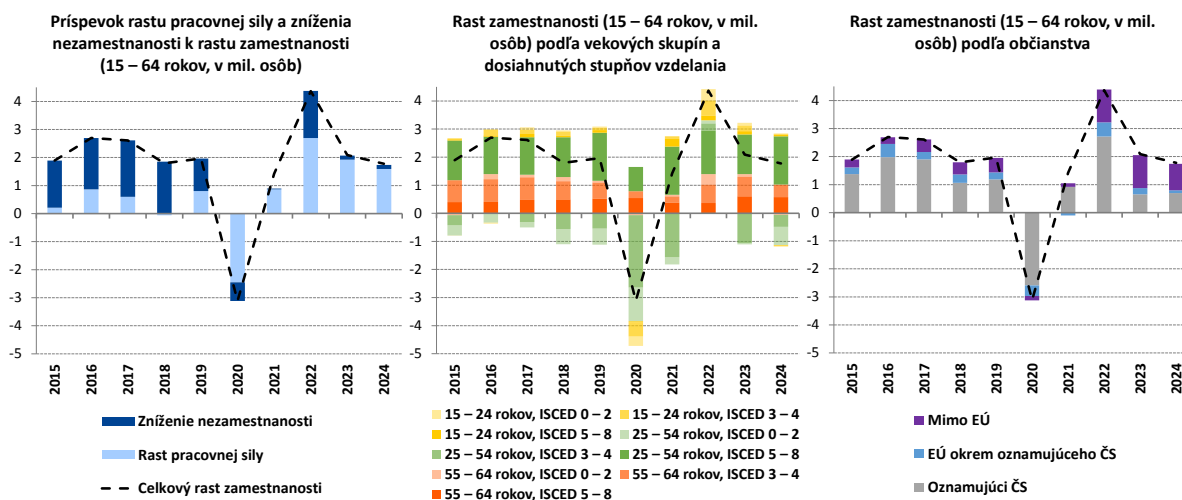
Členské štáty majú na zintenzívnenie politických opatrení v týchto oblastiach k dispozícii finančné prostriedky EÚ vrátane prostriedkov z ESF+, Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti, EFRR, FST, Erasmus+, Nástroja technickej podpory a Sociálno-klimatického fondu na oprávnené investície a reformy.

KAPITOLA 1. TRH PRÁCE A SOCIÁLNE TRENDY V EÚ

Rast zamestnanosti v roku 2024 zostal silný a miera nezamestnanosti historicky nízka, a to aj napriek zvýšenej hospodárskej a geopolitickej neistote. Celková zamestnanosť sa zvýšila o 1,7 milióna osôb na 219,4 milióna, čo znamená mierne spomaľujúci, ale stabilný ročný rast 0,8 % a mieru zamestnanosti na úrovni 75,8 % (o 0,5 percentuálneho bodu vyššiu ako v roku 2023, pozri aj rámček cieľových hodnôt v oddiele 2.1.1). Na čele expanzie bolo odvetvie energetiky so 7,4 % nárastom, po ktorom nasledovalo odvedie ťažby (4,3 %), vodného a odpadového hospodárstva (4,2 %), umenia a zábavy (4,1 %), ubytovacích a stravovacích služieb (3,5 %) a IKT (2,9 %). S výnimkou ťažobného priemyslu patrili tieto odvetvia v poslednom desaťročí k najrýchlejšie rastúcim odvetviam. Podobne ako v roku 2023 sa expanzia pracovnej sily podieľala na raste zamestnanosti osôb vo veku 15 – 64 rokov 92 %, zatiaľ čo zníženie nezamestnanosti prispelo len 8 %, a to v kontexte historicky najnižšej miery nezamestnanosti na úrovni 5,9 %. Očakávanie zamestnanosti v krátkodobom horizonte (na najbližšie tri mesiace) klesli v roku 2024 pod svoj dlhodobý priemer a naďalej klesali, a to najmä v službách, zatiaľ čo v stavebníctve sa zvýšili a boli oveľa pozitívnejšie. Predpokladá sa, že celkový rast zamestnanosti sa ďalej spomalí, a to na 0,5 % v rokoch 2025 a 2026 a potom na 0,4 % v roku 2027⁵⁵.

Graf 1.1: Rast zamestnanosti v roku 2024 bol spôsobený zvýšenou účasťou štátnych príslušníkov tretích krajín a starších osôb a týkal sa najmä pracovníkov s dosiahnutým terciárnym stupňom vzdelania

Rast zamestnanosti (osôb vo veku 15 – 64 rokov) rozložený na rast pracovnej sily a zníženie nezamestnanosti a ďalej rozdelený podľa vekových skupín, dosiahnutého stupňa vzdelania a štátnej príslušnosti

Poznámka: Zlom v časovom rade zamestnancov podľa štátnej príslušnosti v roku 2021.

Zdroj: Vlastné výpočty založené na údajoch Eurostatu [lfsa_agan], [lfsa_ugan], [lfsa_egaed], [lfsa_egan].

Štátni príslušníci tretích krajín a staršie osoby boli naďalej motorom rastu zamestnanosti, zatiaľ čo výsledky v prípade mladých ľudí, nízkokvalifikovaných pracovníkov a osôb so zdravotným postihnutím vykazovali známky stagnácie alebo zhoršenia. Vo vekovej skupine 15 – 64 rokov sa v roku 2024 štátni príslušníci tretích krajín podieľali na raste pracovnej sily dvoma tretinami (68,0 %) a viac ako polovicou (54,2 %) na raste zamestnanosti, podobne ako v roku 2023. Ich podiel na pracovnej sile sa v rokoch 2022

⁵⁵

Pozri: [európsku hospodársku prognózu – jeseň 2025](#), Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie, 2025.

až 2024 zvýšil z 5,5 % na 6,5 % a 29,9 % malo v roku 2024 diplom o ukončenom terciárnom vzdelaní v porovnaní s 20,6 % pred desiatimi rokmi. Miera ich zamestnanosti dosiahla 64,3 %, ale zostáva nízka a vyznačuje sa vysokým podielom práce na kratší pracovný čas, pričom v oboch prípadoch sú prítomné veľké rodové rozdiely. Ženy sú na trhu práce celkovo naďalej nedostatočne zastúpené, ale výsledky v tejto súvislosti sa naďalej zlepšovali, pričom celkový rozdiel v zamestnanosti žien a mužov sa po prvýkrát znížil na 10 percentuálnych bodov. Staršie osoby (vo veku 55 – 64 rokov) naďalej zaznamenávali najvýraznejší percentuálny nárast zamestnanosti a účasti na trhu práce spomedzi všetkých vekových skupín, pričom miera ich zamestnanosti sa ďalej zvýšila na 65,2 % a miera nezamestnanosti (55 – 74 rokov) klesla v roku 2024 na 4,1 %, čo je najmenej spomedzi všetkých vekových skupín. Vzhľadom na ich rastúci podiel na obyvateľstve a predlžujúcu sa strednú dĺžku života existuje priestor na ďalšie zvýšenie ich účasti na trhu práce. Na druhej strane sa výrazne spomalilo zlepšovanie, pokiaľ ide o podiel mladých ľudí (vo veku 15 – 29 rokov), ktorí nie sú zamestnaní, ani nie sú v procese vzdelávania alebo odbornej prípravy (NEET), pričom od začiatku roka 2023 sa tento podiel znížil len o 0,4 percentuálneho bodu (na 10,9 %). Stalo sa tak napriek rastúcej účasti na vzdelávaní a odbornej príprave vďaka nižšej miere predčasného ukončenia školskej dochádzky a zvýšeniu zápisov na terciárnej úrovni. Miera nezamestnanosti mladých ľudí vo veku 15 – 24 rokov sa v roku 2024 zvýšila na 14,9 %, čo je prvý ročný nárast za viac ako desať rokov (s výnimkou nárastu súvisiaceho s pandémiou COVID-19 v roku 2020). Pri mladých pracovníkoch bola v roku 2024 aj naďalej viac ako dvakrát vyššia pravdepodobnosť, že budú mať nedobrovoľné dočasné pracovné zmluvy (13,0 %) a nedobrovoľné zmluvy na kratší pracovný čas (6,4 %), pričom takmer dve tretiny ich dočasných pracovných zmlúv boli uzatvorené na menej ako 18 mesiacov. Miera rizika chudoby pracujúcich je vyššia (10,9 % oproti 8,2 % v prípade všetkých pracovníkov). Vo všetkých vekových skupinách sa rast zamestnanosti naďalej týka najmä pracovníkov s dosiahnutým terciárnym stupňom vzdelania. Zamestnanosť nízkokvalifikovaných osôb naopak vzrástla len medzi osobami vo veku 15 – 24 rokov a rozdiel v zamestnanosti medzi nízkokvalifikovanými a vysokokvalifikovanými osobami (25 – 64 rokov) je naďalej veľký, a to 28,7 percentuálneho bodu. Okrem toho sa v prípade osôb so zdravotným postihnutím v roku 2024 prudko zvýšil aj rozdiel v zamestnanosti, a to z 21,4 percentuálneho bodu na 24,0 percentuálneho bodu, čím sa priblížil k svojmu historickému maximu 24,4 percentuálneho bodu zaznamenanému v rokoch 2019 a 2020.

Nedostatok pracovnej sily a nedostatok zručností sa zmiernil, ale ďalší pokrok naďalej obmedzujú štrukturálne faktory. Podiel zamestnávateľov, ktorí hlásia nedostatok pracovnej sily, sa v 2. štvrtroku 2025 znížil na 18,2 % z maximálnej hodnoty 27,8 % v 2. štvrtroku 2022⁵⁶. Miera voľných pracovných miest v roku 2024 takisto naďalej klesala vo všetkých odvetviach a v 2. štvrtroku 2025 prvýkrát klesla pod úroveň pred pandémiou (2,1 % oproti 2,2 % v 4. štvrtroku 2019), ale v administratívnych a podporných službách zostáva zvýšená (3,0 %). Tieto zlepšenia odrážajú najmä slabšie očakávania v oblasti zamestnanosti a podnikania, zmiernenie hromadenia pracovnej sily⁵⁷ a pokračujúci prílev štátnych príslušníkov tretích krajín. K tomu mohol prispieť aj pokles nesúladu v súvislosti so vzdelávaním (meraný makroekonomickým nesúladom medzi ponúkanými a požadovanými

⁵⁶ [Európsky obchodný a spotrebiteľský prieskum.](#)

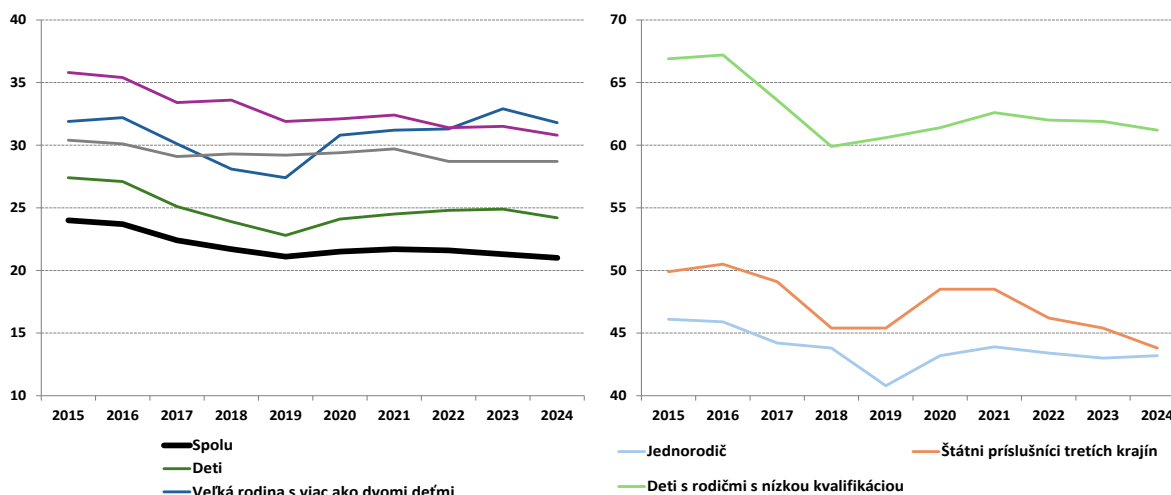
⁵⁷ [Európske obchodné a spotrebiteľské prieskumy.](#) Týmto ukazovateľom sa vyjadruje podiel podnikov, ktoré očakávajú, že ich produkcia sa zníži, ale ich zamestnanosť sa zvýši alebo zostane nezmenená.

zručnosťami⁵⁸ a mierou nadmernej kvalifikácie) a nesúladu v jednotlivých odvetviach (meraný rozptylom miery voľných pracovných miest v jednotlivých odvetviach), čo zodpovedá nižšiemu pomeru voľných pracovných miest k počtu nezamestnaných. Napriek tomu pretrvávajú dlhodobé štrukturálne výzvy vrátane demografických zmien, vyvíjajúcich sa potrieb trhu práce súvisiacich so súbežnou zelenou a digitálnou transformáciou a obáv o kvalitu pracovných miest⁵⁹.

Reálne mzdy začali v roku 2024 rásť, čím sa podporila kúpna sila domácností a znížila nerovnosť, ale zostali pod úrovňou spred pandémie. Po tom, ako sa v druhej polovici roka 2023 rast reálnych miezd dostal do kladných čísel, sa v roku 2024 posilnil na 2,7 % medziročne, čo prispelo k solídne rastu reálneho hrubého disponibilného príjmu domácností o 2,3 %. V roku 2024 sa kúpna sila na úroveň roku 2019 nevrátila. Predpokladá sa, že rast reálnych miezd sa spomalí na 1,3 % v roku 2025 a 1,1 % v roku 2026, pričom ho bude brzdiť hospodárska neistota⁶⁰. Chudoba pracujúcich klesla v roku 2024 na 8,2 % po tom, ako výrazné zvýšenie minimálnej mzdy v posledných rokoch pomohlo vyrovnať vplyv inflácie na pracovníkov s nízkymi príjmami. Príjmová nerovnosť (meraná pomerom príjmov horného a dolného kvintilu) sa v roku 2024 takisto znížila na 4,66, čo je v súlade s celkovým trendom posledných desiatich rokov.

Graf 1.2: Miera chudoby a sociálneho vylúčenia zostáva vysoká, najmä v prípade zraniteľných skupín

Miera rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia v prípade celkového obyvateľstva a zraniteľných skupín (%)

Zdroj: Eurostat [[ilc_peps01n](#)], [[ilc_peps03n](#)], [[ilc_peps05n](#)], [[ilc_peps07n](#)], [[ilc_peps60n](#)] [[hlth_dpe010](#)].

Miery chudoby a sociálneho vylúčenia sa mierne znížili, ale zostávajú vysoké, najmä medzi zraniteľnými skupinami. Podiel ľudí ohrozených chudobou alebo sociálnym vylúčením v roku 2024 klesol po prvýkrát pod úroveň spred pandémie (na 21,0 % v porovnaní s 21,1 % v roku 2019) po poklese o 0,3 percentuálneho bodu, a to najmä v dôsledku rozsiahleho zníženia závažnej materiálnej a sociálnej deprivácie vo všetkých vekových skupinách⁶¹. Riziko chudoby detí je však naďalej vysoké: miera rizika chudoby

⁵⁸ Pozri Európska komisia (2015), *Analytical web note – Measuring skills mismatch* (Analytická webová správa – Meranie nesúladu medzi ponúkanými a požadovanými zručnosťami) – 7/2015, Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie, Luxemburg.

⁵⁹ Eurofound, *2025: Living and working in Europe 2024* (Život a práca v Európe v roku 2024), kapitola 2.

⁶⁰ Na základe jarnej prognózy Európskej komisie.

⁶¹ Všetky údaje v tomto odseku sú založené na príjmoch z referenčného príjmového roku, ktorý je rokom zisťovania v prípade Írska, a predchádzajúceho roku v prípade všetkých ostatných členských štátov. Z

alebo sociálneho vylúčenia v prípade detí bola 24,2 %, čo je stále o 1,4 percentuálneho bodu viac ako pred pandémiou COVID-19, a to napriek zlepšeniu o 0,7 percentuálneho bodu od roku 2023 a výraznému vplyvu sociálnych transferov na túto vekovú skupinu. V prípade detí rodičov s nízkym dosiahnutým stupňom vzdelania je takmer šesťkrát vyššia pravdepodobnosť rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia ako v prípade detí, ktorých rodičia sú veľmi vzdelaní (61,2 % oproti 11,0 %), zatiaľ čo jednorodičovské domácnosti čelia zďaleka najvyššiemu riziku zo všetkých typov domácností (43,2 %). Miera rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia je zvýšená aj u osôb so zdravotným postihnutím (28,7 %) a štátnych príslušníkov tretích krajín (43,8 %) (pozri graf 1.2). Hoci sa miery v prípade štátnych príslušníkov tretích krajín od roku 2021 rýchlo zlepšili, výsledky v prípade osôb so zdravotným postihnutím stagnujú a Rómovia⁶² naďalej čelia veľmi vysokému riziku chudoby. Hĺbka chudoby (medzera chudoby) sa v roku 2024 mierne znížila s výnimkou starších osôb (vo veku nad 65 rokov). V stratégii EÚ v oblasti boja proti chudobe (pozri rámček piliera 8) sa vyzýva na ďalšie značné úsilie v záujme dosiahnutia cieľovej hodnoty EÚ v oblasti zníženia chudoby do roku 2030 vrátane čiastkovej cieľovej hodnoty v oblasti zníženia chudoby detí (pozri rámček cieľových hodnôt v oddiele 2.4.1) a na odstránenie chudoby do roku 2050.

Rast cien nehnuteľností na bývanie v poslednom desaťročí presiahol rast príjmov, čo vytvára tlak na cenovú dostupnosť. Počas tohto obdobia ceny nehnuteľností na bývanie v EÚ rástli približne v priemere o 10 % rýchlejšie ako príjmy, čím sa znížila cenová dostupnosť, najmä v kontexte vyšších úrokových sadzieb na konci obdobia. Nedostatočne rozvinuté trhy s nájomným bývaním zároveň často nedokázali poskytnúť účinné alternatívy. Podiel ľudí, ktorí sú nadmerne zaťažení nákladmi na bývanie, sa v EÚ v roku 2024 mierne znížil v dôsledku zmiernenia rastu cien energií a služieb sieťových odvetví, ale stále bol približne osemkrát vyšší v prípade osôb žijúcich v domácnostiach ohrozených chudobou alebo sociálnym vylúčením (31,1 %) ako v prípade osôb žijúcich v ostatných domácnostiach (3,8 %). Preplnenie obydlí sa podľa záznamov prvýkrát zhoršilo (okrem roku 2020) a dosiahlo úroveň 16,9 %. Oproti tomu podiel domácností, ktoré nedokážu doma udržiavať primerané teplo, klesol na 9,2 % v dôsledku zníženia nákladov súvisiacich s energiou, ale zostal výrazne nad úrovňou z roku 2021 (6,9 %). Okrem toho v celej EÚ narastá bezdomovectvo, čo predstavuje čoraz väčší sociálny problém.

rýchlych odhadov Eurostatu na základe príjmov v roku 2024 vyplýva, že miery rizika chudoby boli v EÚ v priemere a vo väčšine členských štátov stabilné [pozri Eurostat, [Flash estimates of income inequalities and poverty indicators for 2024 \(FE 2024\), Experimental results. Version 1 – June 2025](#).] [Rýchle odhady príjmových nerovností a ukazovatele chudoby na rok 2024 (Rýchle odhady na rok 2024), Experimentálne výsledky. Verzia 1 – jún 2025].

⁶² Pozri: Agentúra Európskej únie pre základné práva, [Rights of Roma and Travellers in 13 European countries 2024](#) (Práva Rómov a Travellerov v 13 európskych krajinách, 2024).

KAPITOLA 2. ZAMESTNANOSŤ A SOCIÁLNE REFORMY – VÝSLEDKY A OPATRENIA ČLENSKÝCH ŠTÁTOV

2.1. Usmernenie č. 5: Zvyšovanie dopytu po pracovnej sile

Tento oddiel sa zaoberá vykonávaním usmernenia č. 5 týkajúceho sa zamestnanosti, v ktorom sa odporúča, aby členské štáty zabezpečili podmienky, ktoré podporujú dopyt po pracovnej sile a vytváranie pracovných miest, v súlade so zásadou piliera č. 4 (aktívna podpora zamestnanosti) a zásadou piliera č. 6 (mzdy). Oddiel 2.1.1 sa zameriava na kľúčové trendy vývoja na trhu práce, pričom sa v ňom zohľadňujú aj ich dôsledky na konkurencieschopnosť a vplyv nedávneho zvýšenia hospodárskej neistoty. Oddiel 2.1.2 obsahuje informácie o opatreniach zavedených členskými štátmi v týchto oblastiach s osobitným dôrazom na politiky zamerané na zvýšenie zamestnanosti a podporu vytvárania pracovných miest v kontexte nedostatku pracovnej sily a zručností.

2.1.1. Kľúčové ukazovatele

Trh práce v EÚ zostal v roku 2024 a začiatkom roka 2025 odolný, pričom sa zaznamenal mierny, ale stále silný rast zamestnanosti a určitá vzostupná konvergencia medzi členskými štátmi. V 2. štvrtroku 2025 bolo v porovnaní s 2. štvrtrokom 2024 zamestnaných viac ako 900 000 ďalších pracovníkov, čím celková zamestnanosť dosiahla 220,1 milióna. Miera zamestnanosti (veková skupina 20 – 64 rokov) dosiahla v roku 2024 úroveň 75,8 % (o 0,5 percentuálneho bodu viac ako v roku 2023) a v 2. štvrtroku 2025 rekordnú úroveň 76,2 %. Hlavná cieľová hodnota EÚ do roku 2030 pre zamestnanosť na úrovni aspoň 78 % je teda na dosah⁶³ – pozri rámček cieľových hodnôt 1. Hoci sa rast zamestnanosti ďalej spomalil (z 1,2 % v roku 2023 na 0,8 % v roku 2024), zostal pozitívny, čo poukazuje na odolnosť trhu práce v posledných rokoch, a to aj napriek zvýšenej hospodárskej a geopolitickej neistote. Miera zamestnanosti sa zvýšila v 21 členských štátoch, najviac v Chorvátsku, Grécku a na Malte – pozri graf 2.1.1. Pokles bol naopak zaznamenaný vo Fínsku, Švédsku, v Luxembursku, Estónsku a Lotyšsku. Taliansko, Rumunsko, Španielsko a Belgicko sú „krajínami s kritickou situáciou“ s relatívne nízkou mierou zamestnanosti (pod 72,5 %) a podpriemerným zlepšením (Belgicko). Francúzsko, Luxembursko a Fínsko sú „krajínami s výsledkami, ktoré treba sledovať“, po len mierne nadpriemerných zlepšeniach z relatívne nízkych úrovní (Francúzsko) alebo poklesoch z úrovní, ktoré už boli podpriemerné (Luxembursko), a na podpriemerné úrovne (Fínsko). Holandsko, Malta a Česko sú naopak „krajiny s najlepšimi výsledkami“ s mierou zamestnanosti nad úrovňou 82 %. Celkovo možno medzi členskými štátmi pozorovať postupnú konvergenciu miery zamestnanosti. Rozdiel v zamestnanosti žien a mužov sa v rokoch 2023 až 2024 ďalej znížil o 0,2 percentuálneho bodu, keďže miera zamestnanosti žien sa zvyšovala o niečo rýchlejšie ako miera zamestnanosti mužov (zo 70,2 % na 70,8 % v prípade žien a z 80,4 % na 80,8 % v prípade mužov).

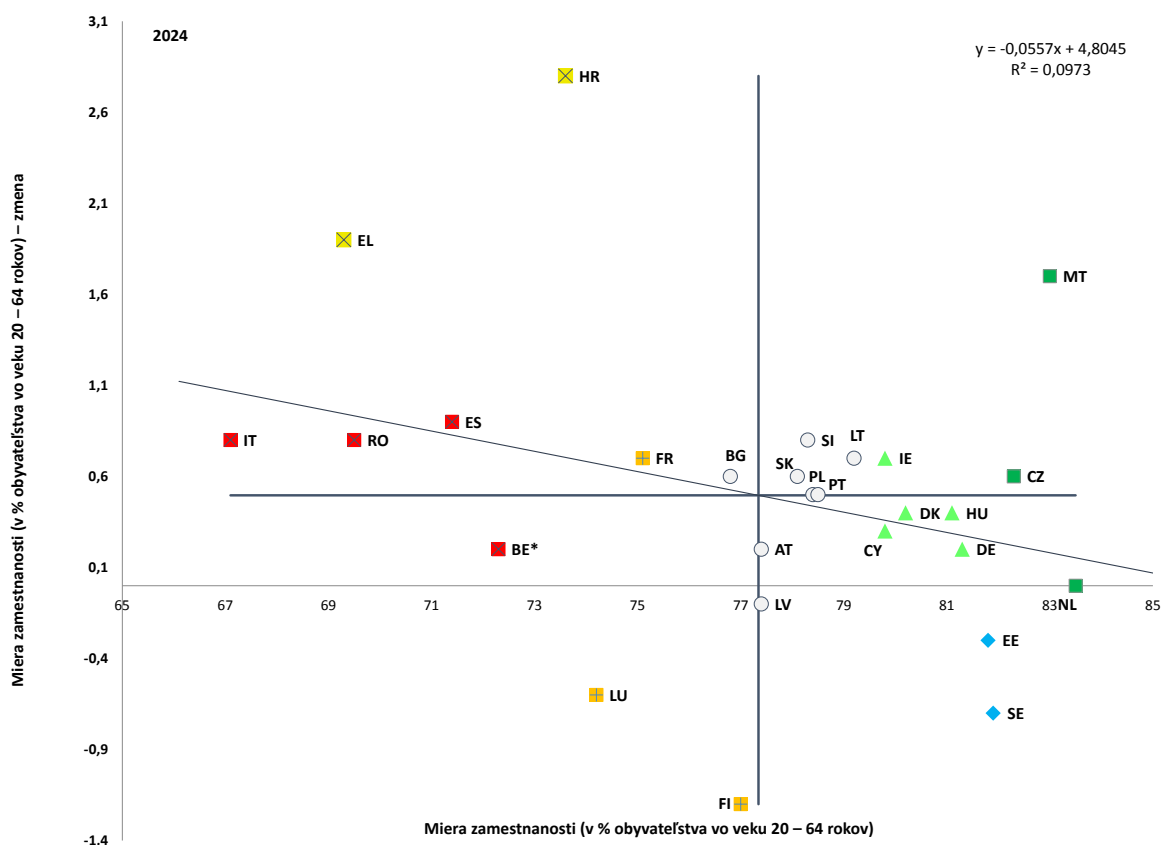
Rast zamestnanosti bol spôsobený rastúcou účasťou na trhu práce a poklesom nezamestnanosti, pričom tvorba pracovných miest sa týkala najmä služieb a verejného sektora. V roku 2024 bolo v EÚ 259,8 milióna obyvateľov v produktívnom veku (20 – 64 rokov), čo je prakticky nezmenená hodnota oproti roku 2023. Podľa údajov z výberového zisťovania pracovných síl sa miera účasti na trhu práce (veková skupina 20 – 64 rokov) v roku 2024 zvýšila na 81,5 % (z 81,1 % v roku 2023). V roku 2024 sa podľa údajov

⁶³ Pozri Európska komisia, [Portské vyhlásenie a cieľové hodnoty](#), 2021.

z národných účtov vytvorilo 0,94 milióna pracovných miest v súkromnom sektore, najmä v odvetviach veľkoobchodu, maloobchodu, ubytovania, dopravy a IT⁶⁴. Významne prispel aj verejný sektor.

Graf 2.1.1: Zamestnanosť vo väčšine členských štátov v roku 2024 naďalej rástla

Miera zamestnanosti (osôb vo veku 20 – 64 rokov), úrovne v roku 2024 a zmeny v porovnaní s predchádzajúcim rokom (v %, hlavný ukazovateľ sociálneho prehľadu)

Poznámka: Osi sú orientované podľa neváženého priemeru v EÚ. Legenda sa uvádza v prílohe. Vymedzenie sa líši v prípade ES a FR. Zlom v časovom rade v prípade BG.

Zdroj: Eurostat [[lfsi_emp_a](#)], VZPS v EÚ.

Medzi členskými štátmi, ale aj v rámci nich, a to aj vrátane najvzdialenejších regiónov, pretrvávajú výrazné regionálne rozdiely. Na úrovni NUTS 2 bola najvyššia miera zamestnanosti v roku 2024 zaznamenaná vo fínskom regióne Alandy (86,4 %) a v poľskom regióne hlavného mesta Varšava (86,2 %), zatiaľ čo najnižšia miera zamestnanosti bola zaznamenaná v juhotalianskych regiónoch Kampánia (49,4 %) a Kalábria (48,5 %). Mnohé z regiónov s relatívne nízkou mierou zamestnanosti sú vidiecke, riedko osídlené alebo okrajové regióny, najmä v južnom Španielsku a Taliansku, vo veľkej časti Grécka, v niektorých častiach Rumunska a v najvzdialenejších regiónoch Francúzska. Tieto oblasti zvyčajne trpia obmedzenými pracovnými príležitosťami, najmä pre ľudí so strednou a vysokou úrovňou zručností⁶⁵. Výsledky v oblasti zamestnanosti sa líšia aj v rámci členských štátov. Rozdiely sú najvyššie v pobaltských a stredo európskych krajinách a najnižšie na juhu EÚ (s výnimkou Bulharska, Cypru a Malty) (pozri graf 5 v prílohe 5).

⁶⁴ Európska komisia (2025), [Európska hospodárska prognóza: jar 2025](#), Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie, Luxemburg.

⁶⁵ [Štatistika trhu práce na regionálnej úrovni – vysvetlivky k štatistike – Eurostat](#).

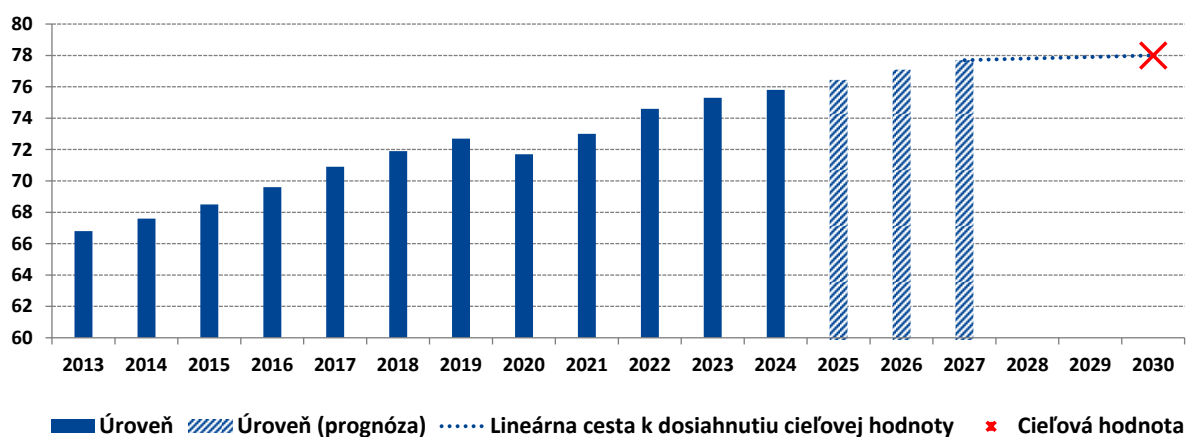
V roku 2024 všetky východné krajiny, ako aj Litva, Dánsko, Írsko, Portugalsko a Španielsko hlásili najvyššiu mieru zamestnanosti v regiónoch svojich hlavných miest. V Belgicku, Nemecku a Rakúsku zaznamenali regióny hlavných miest naopak jednu z najnižších mier zamestnanosti. V najvzdialenejších regiónoch Španielska a Francúzska je miera zamestnanosti nižšia ako 67,3 %, v Guyane dokonca len 51,1 %. V najvzdialenejších portugalských regiónoch sa miera zamestnanosti naopak pohybuje okolo priemeru EÚ.

Rámček cieľových hodnôt 1: Pokrok pri dosahovaní cieľovej hodnoty v oblasti miery zamestnanosti do roku 2030

Rast zamestnanosti sa v roku 2024 zmiernil, EÚ je však v súčasnosti na dobrej ceste k dosiahnutiu svojej hlavnej cieľovej hodnoty v oblasti zamestnanosti do roku 2030. Miera zamestnanosti v EÚ sa v roku 2024 zvyšovala pomalším tempom ako v roku 2023, pričom sa zvýšila o 0,5 percentuálneho bodu na 75,8 %, takže od dosiahnutia cieľovej hodnoty 78 % ju delí len 2,2 percentuálneho bodu, pričom zostáva ešte šesť rokov. Na základe najnovších demografických prognóz Eurostatu by na splnenie cieľovej hodnoty stačila priemerná ročná miera rastu zamestnanosti 0,35 % v rokoch 2024 až 2030. Pre porovnanie, v období pred pandémiou (2013 – 2019) rástla zamestnanosť v priemere o 1,1 % ročne (pozri grafy ďalej). Podľa prognózy Komisie z jesene 2025 sa predpokladá, že zamestnanosť sa v prognózovanom období zvýši nad požadované tempo, t. j. o 0,5 % v rokoch 2025 a 2026 a o 0,4 % v roku 2027. EÚ celkovo dobre napreduje pri dosahovaní svojej cieľovej hodnoty v oblasti zamestnanosti do roku 2030.

EÚ je na ceste k dosiahnutiu svojej hlavnej cieľovej hodnoty v oblasti zamestnanosti do roku 2030.

Miera zamestnanosti v EÚ27 a súvisiaca hlavná cieľová hodnota EÚ do roku 2030 (osoby vo veku 20 – 64 rokov, v % obyvateľstva)

Poznámka: Hodnoty do rokov 2025, 2026 a 2027 vychádzajú z prognózovaného rastu zamestnanosti z jesenných prognóz Komisie z roku 2025, ako aj z predpokladaného rastu obyvateľstva a obyvateľstva v produktívnom veku z demografických projekcií Eurostatu na rok 2023.

Zdroj: Eurostat [[lfsi_emp_a](#)]; prognóza rastu zamestnanosti, [jesenná prognóza Európskej komisie z roku 2025](#); [demografické projekcie podľa Eurostatu, Europop 2023](#).

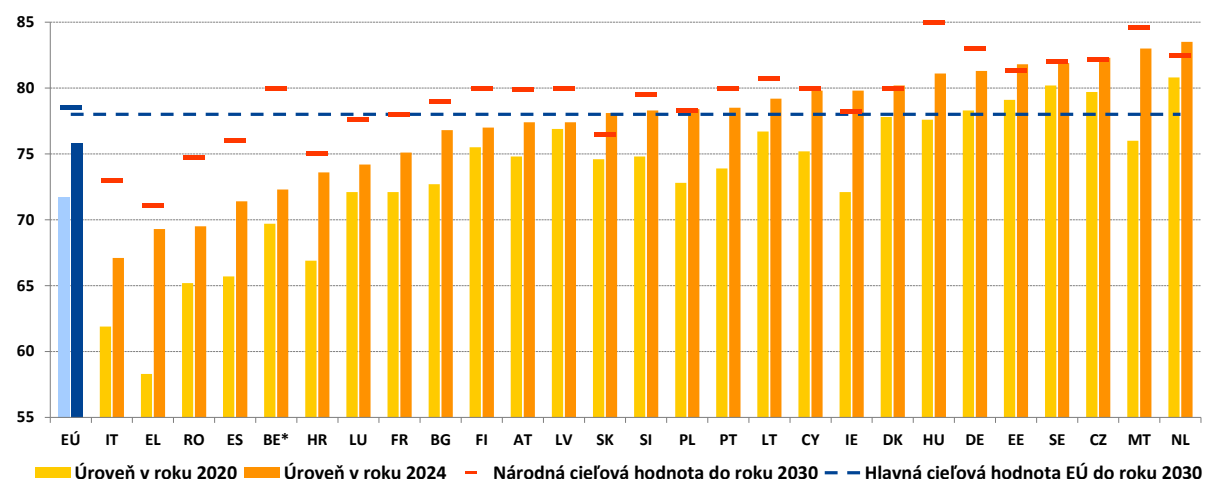
Väčšina členských štátov dosiahla v roku 2024 ďalší pokrok pri dosahovaní svojich národných cieľových hodnôt v oblasti zamestnanosti⁶⁶. V siedmich krajinách – na

⁶⁶ V októbri 2022 sa skupina pre ukazovatele Výboru pre zamestnanosť dohodla na metodickom prístupe k monitorovaniu pokroku pri dosahovaní národných cieľových hodnôt v oblasti

Slovensku, v Írsku, Holandsku, Estónsku, Dánsku, Poľsku a Česku – bola miera zamestnanosti v roku 2024 už vyššia ako príslušná cieľová hodnota do roku 2030 (pozri graf v predchádzajúcom texte), zatiaľ čo Švédsko sa dostalo mierne pod úroveň svojej cieľovej hodnoty. Spomedzi 20 krajín, ktoré stále zaznamenávajú rozdiely, ich 16 krajín v roku 2024 zmenšilo a 14 krajín sa v súčasnosti nachádza do 3 percentuálnych bodov od svojich cieľových hodnôt. Najväčšie zostávajúce rozdiely sú v Belgicku (7,7 percentuálneho bodu), Taliansku (5,9 percentuálneho bodu), Rumunsku (5,2 percentuálneho bodu) a Španielsku (4,6 percentuálneho bodu). Tri štvrtiny členských štátov zaznamenali rast zamestnanosti pod priemerom rastu pred pandémie (2013 – 2019; pozri graf ďalej)⁶⁷ popri vyššej miere zamestnanosti a klesajúcom počte obyvateľov v produktívnom veku. Napriek tomu v 19 členských štátoch zostal ročný rast zamestnanosti na úrovni potrebnej na dosiahnutie národnej cieľovej hodnoty alebo nad touto úrovňou⁶⁸. Iba Luxembursko, Fínsko, Švédsko, Belgicko, Bulharsko, Maďarsko a Lotyšsko zaznamenali v roku 2024 rast pod priemerom rastu pred pandémie aj pod mierou potrebnou na dosiahnutie cieľovej hodnoty, hoci Švédsko zostáva blízko jej dosiahnutia.

Štvrtina členských štátov prekročila v roku 2024 svoje národné cieľové hodnoty a polovica sa pohybovala do úrovne 3 percentuálnych bodov

Miera zamestnanosti (v rokoch 2020 a 2024, osoby vo veku 20 – 64 rokov, v % obyvateľstva); národné cieľové hodnoty a cieľové hodnoty EÚ do roku 2030

Zdroj: Eurostat [[lfsi_emp_a](#)] a tabuľka týkajúca sa národných cieľových hodnôt do roku 2030 v prílohe 1.

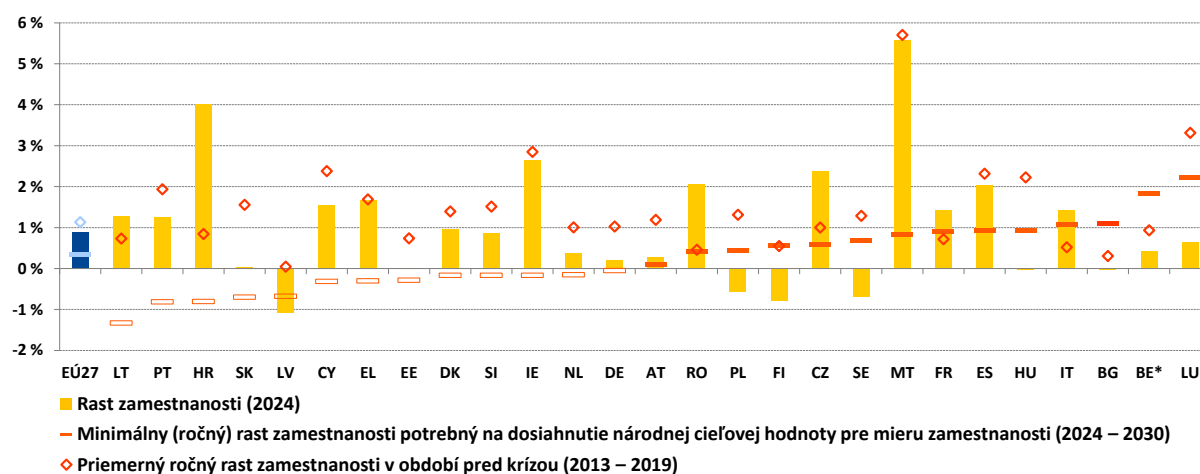
zamestnanosti v kontexte európskeho semestra. Tento oddiel bol vypracovaný na základe dohodnutej metodiky. Pozri správy Výboru pre zamestnanosť [Výročná správa o výsledkoch v oblasti zamestnanosti z roku 2025](#) a [Monitor výsledkov v oblasti zamestnanosti z roku 2025](#).

⁶⁷ V dôsledku poklesu počtu obyvateľov sa zistilo, že väčšina členských štátov potrebuje na dosiahnutie svojich národných cieľových hodnôt nižší minimálny ročný rast zamestnanosti ako v období pred krízou. Pozri správu Výboru pre zamestnanosť [Výročná správa o výsledkoch v oblasti zamestnanosti z roku 2025](#).

⁶⁸ V prípade niektorých členských štátov je takýto minimálny požadovaný rast zamestnanosti záporný, čo odráža predpokladaný pokles počtu obyvateľov v produktívnom veku a/alebo skutočnosť, že ich národné cieľové hodnoty už boli dosiahnuté.

Vo viac ako dvoch tretinách členských štátov bol rast zamestnanosti v roku 2024 na ceste k dosiahnutiu národnej cieľovej hodnoty do roku 2030.

Rast zamestnanosti v roku 2024 (20 – 64 rokov, ročná zmena v %) v porovnaní s priemerným ročným rastom zamestnanosti v rokoch 2013 – 2019 a minimálny ročný rast zamestnanosti potrebný na dosiahnutie národnej cieľovej hodnoty miery zamestnanosti do roku 2030

Poznámka: Vymedzenie sa líši v prípade ES a FR. Zlom v časovom rade v prípade BG v roku 2024. Členské štáty, ktoré už svoje národné cieľové hodnoty dosiahli alebo prekročili, alebo pri ktorých sa ich dosiahnutie očakáva (podľa scenára „bez zmeny politiky“), najmä z dôvodu znižovania počtu obyvateľov v produktívnom veku, sú označené nulovým potrebným minimálnym ročným rastom zamestnanosti.

Zdroj: Výpočty GR EMPL na základe údajov Eurostatu [[lfsi_emp_a](#)] a [Europop 2023](#).

Celkový počet odpracovaných hodín sa v roku 2024 zvyšoval takmer rovnakým tempom ako zamestnanosť, pričom priemerný počet odpracovaných hodín na zamestnanca mal dlhodobu klesajúci trend. V roku 2024 počet odpracovaných hodín prekročil úroveň z roku 2019 (pred pandémiou COVID-19) vo všetkých členských štátoch okrem Nemecka, Lotyšska, Maďarska, Rakúska a Slovenska. Keďže sa však zamestnanosť v posledných rokoch zvýšila bez zodpovedajúceho nárastu celkového počtu odpracovaných hodín, priemerný počet hodín na zamestnanca zostáva vo väčšine krajín pod úrovňou roku 2019 (pred pandémiou COVID-19). V roku 2024 došlo k poklesu o 0,2 hodiny v prípade práce na plný pracovný čas (38,8 hodiny) a k nárastu o 0,1 hodiny v prípade práce na kratší pracovný čas (21,8 hodiny)⁶⁹. V roku 2024 malo v práci dlhý pracovný čas (>49 hodín/týždeň) 6,6 % zamestnancov, čo je o 0,5 percentuálneho bodu menej ako v roku 2023 a odráža to štrukturálne zmeny, ako je rastúci podiel žien medzi zamestnanými, v prípade ktorých je dlhý pracovný čas menej pravdepodobný⁷⁰. Úlohu môžu zohrávať aj rastúce obavy o kvalitu pracovných miest (pozri oddiel 2.3.1) vrátane psychosociálnych rizík, pohody, rovnováhy medzi pracovným a súkromným životom, digitalizácie a zintenzívnenia práce.

Nízky rast produktivity práce zostáva v strednodobom horizonte výzvou. V roku 2024 produktivita práce na hodinu vzrástla o 0,3 % (oproti 0,7 % rastu HDP na obyvateľa) po poklese o 0,7 % v roku 2023⁷¹. Za posledného dva a pol desaťročia sa rast produktivity práce neustále spomaľoval, pričom v rokoch 2000 – 2007 dosahoval v priemere mieru 1,5 % ročne, v rokoch 2010 – 2019 mieru 1,2 % a v rokoch 2021 – 2024 mieru 0,1 %. V prognózach sa

⁶⁹ Pozri Európska komisia, [Employment and Social Developments in Europe 2025](#), [Vývoj v oblasti zamestnanosti a sociálnej situácie v Európe (2025)], Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie, 2025.

⁷⁰ Eurostat [[lfsa_goe_3a2](#)], VZPS v EÚ.

⁷¹ Eurostat [[nama_10_pl_ulc](#)], národné účty.

predpokladá zlepšenie v rokoch 2025, 2026 a 2027, ktorým by sa vo väčšine členských štátov mohli vyrovnat' straty zaznamenané od roku 2023. Štrukturálne nízka produktivita práce však predstavuje riziko pre konkurencieschopnosť, najmä v súvislosti so starnutím obyvateľstva, čo má vplyv na rast, vytváranie pracovných miest a životnú úroveň⁷². Od roku 2018 podiel pridanej hodnoty v spracovateľskom priemysle klesá rýchlejšie ako jeho podiel na zamestnanosti, čo vedie k nižšiemu rastu produktivity v porovnaní so zvyškom hospodárstva. To je výrazná zmena oproti minulým trendom a na druhej strane sa tým zvýšila závislosť od sektora služieb pri udržiavaní rastu produktivity. Riešenie problému nízkeho rastu produktivity si vyžaduje rýchlejšie zavádzanie technológií a väčšie zameranie na inovácie a činnosti založené na znalostiach⁷³. Ako sa zdôraznilo v Draghiho správe, prispôbenie systémov vzdelávania a odbornej prípravy vyvíjajúcim sa potrebám v oblasti zručností, najmä v súvislosti s dvojakou transformáciou, a uprednostňovanie vzdelávania dospelých a odborného vzdelávania a prípravy sú takisto nevyhnutné na zvýšenie konkurencieschopnosti. Zníženie administratívnych prekážok, podpora inovácií a účinné kolektívne vyjednávanie môžu pomôcť zabezpečiť zvýšenie produktivity a zároveň udržať rast miezd a konkurencieschopnosť.

Nedostatok pracovnej sily sa síce od svojho vrcholu po pandémie zmiernil, ale zostáva zvýšený a naďalej obmedzuje aktivitu firiem v kľúčových odvetviach. Miera voľných pracovných miest v EÚ klesla z 3,1 % v 2. štvrtroku 2022 na 2,1 % v 2. štvrtroku 2025. Hoci je to menej ako štvrtročný priemer 2,9 % za obdobie 2022 – 2023, zostáva nad priemerom 1,7 % zaznamenaným pred pandemiou v rokoch 2013 – 2019. V 2. štvrtroku 2025 mali najvyššiu mieru voľných pracovných miest (nad 3,4 %) Holandsko, Belgicko a Rakúsko, zatiaľ čo najnižšia bola v Španielsku, Poľsku a Rumunsku (pod 0,8 %). Značná časť riadiacich pracovníkov uvádza, že nedostatok pracovnej sily naďalej obmedzuje výrobu, pričom v porovnaní s predchádzajúcim rokom došlo len k miernemu zlepšeniu⁷⁴. Medzi odvetvia najviac postihnuté nedostatkom patria ubytovacie, administratívne a podporné služby, odborné, vedecké a technické činnosti, stavebníctvo a informačné a komunikačné činnosti⁷⁵. Štrukturálne faktory – vrátane demografických zmien a požiadaviek na nové zručnosti vyplývajúce z zelenej a digitálnej transformácie – pravdepodobne udržia nedostatok v niektorých odvetviach⁷⁶. Napriek poklesu na začiatku roka 2025 zostáva hromadenie pracovnej sily – situácia, keď si firmy ponechávajú viac zamestnancov, ako je bezprostredne potrebné pre súčasnú úroveň výroby – od roku 2023 na vysokej úrovni, čo môže spomaliť budúci rast zamestnanosti, hoci z pretrvávajúceho nedostatku v odvetviach s rýchlym rastom vrátane IKT a odvetvia starostlivosti vyplýva potenciál pre ďalšie vytváranie pracovných miest za predpokladu, že budú zabezpečené dobré pracovné podmienky.

⁷² Pozri: [európsku hospodársku prognózu – jeseň 2025](#), Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie, 2025.

⁷³ Európska komisia, *Labour Market and Wage Developments in Europe, Annual Review 2025* [Vývoj na trhu práce a vývoj miezd v Európe, ročné preskúmanie (2025)], Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie, 2025.

⁷⁴ [Obchodné a spotrebiteľské prieskumy Európskej komisie](#). Podiel riadiacich pracovníkov, ktorí uvádzajú nedostatok pracovnej sily ako prekážku, je v 2. štvrtroku 2025 na úrovni 27,4 % v stavebníctve, 23 % v službách a 18,2 % v priemysle.

⁷⁵ Štatistická klasifikácia NACE Rev. 2, kategórie B-S.

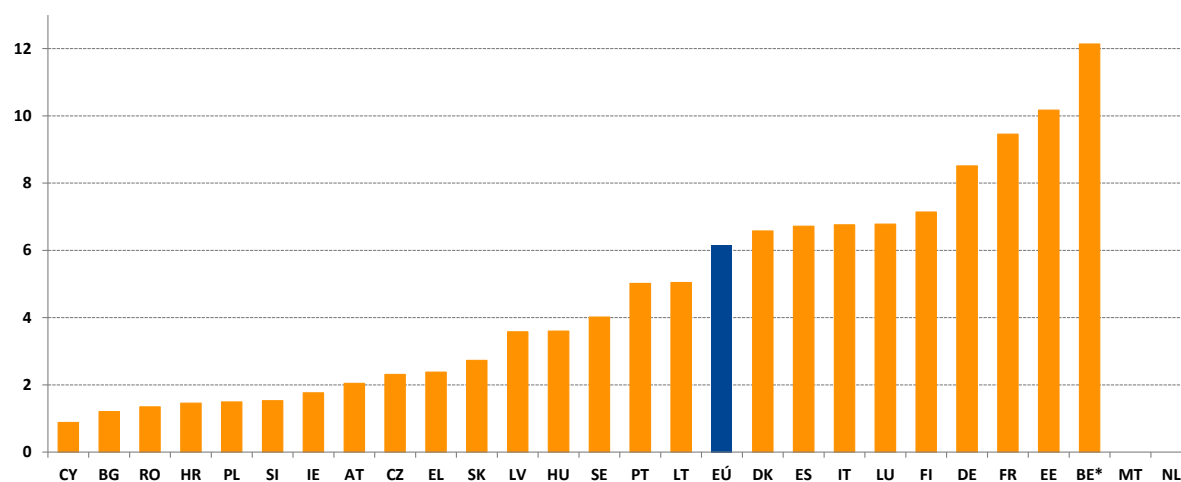
⁷⁶ Pozri: [európsku hospodársku prognózu – jeseň 2025](#), Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie, 2025.

Rámček piliera 1: Strednodobé preskúmanie akčného plánu EÚ pre sociálne hospodárstvo

Sociálne hospodárstvo významne prispieva k modelu sociálneho trhového hospodárstva EÚ a k udržateľnej prosperite. Hlavným cieľom sociálneho hospodárstva je uprednostniť sociálne a environmentálne ciele pred ziskom. Preto sa v rámci neho väčšina zisku investuje do dobročinných cieľov slúžiacich kolektívnemu záujmu a vychádza zo zásad demokratického alebo participatívneho riadenia. V EÚ⁷⁷ tvorí ekosystém sociálneho hospodárstva viac ako 4,3 milióna subjektov. Subjekty sociálneho hospodárstva majú rôzne obchodné a organizačné modely a pôsobia v rôznych odvetviach vrátane poľnohospodárstva, stavebníctva, obchodu, energetiky, IKT, financií, zdravotníctva, vzdelávania, sociálnych služieb a kultúry. Takéto subjekty môžu pomôcť vyplniť medzery v službách a ponúknuť inovatívne riešenia šité na mieru, napríklad v oblasti zdravotnej a sociálnej starostlivosti (kde pracuje 3,3 milióna z 11,5 milióna ľudí zamestnaných v sociálnom hospodárstve EÚ). Na pomoc pri rozvoji tohto ekosystému prijala Európska komisia v roku 2021 akčný plán EÚ pre sociálne hospodárstvo, ktorý má tri hlavné ciele: i) vytvorenie vhodných rámcových podmienok; ii) otvorenie príležitostí (vrátane prístupu k financiám) a podpora budovania kapacít; iii) posilnenie uznania sociálneho hospodárstva a jeho potenciálu⁷⁸.

Podiel osôb zamestnaných v sociálnom hospodárstve sa v jednotlivých členských štátoch EÚ líši

Podiel osôb zamestnaných v subjektoch sociálneho hospodárstva v EÚ (% z celkovej zamestnanosti), 2023

Poznámky: Údaje za MT a NL nie sú k dispozícii. Tieto údaje by sa mali považovať za minimálne hodnoty, keďže len málo členských štátov vedie národné štatistiky venované sociálnemu hospodárstvu. Rozdielne národné definície a úrovne uznania sociálneho hospodárstva spôsobujú ťažkosti pri identifikácii všetkých organizácií sociálneho hospodárstva v údajoch.

Zdroj: Porovnávanie sociálno-ekonomickej výkonnosti sociálneho hospodárstva EÚ.

Je potrebné vynaložiť väčšie úsilie na mobilizáciu plného potenciálu sociálneho hospodárstva. Úroveň uznania sociálneho hospodárstva, rámcové podmienky jeho fungovania a prístup k financovaniu sa v jednotlivých členských štátoch líšia. V roku 2023

⁷⁷ Pozri Európska komisia a kol., *Benchmarking the socio-economic performance of the EU social economy – Improving the socio-economic knowledge of the proximity and social economy ecosystem* (Porovnávanie sociálno-ekonomickej výkonnosti sociálneho hospodárstva EÚ – Zlepšenie sociálno-ekonomických znalostí ekosystému proximitného a sociálneho hospodárstva), Úrad pre publikácie Európskej únie, 2024.

⁷⁸ Pozri: [Akčný plán EÚ pre sociálne hospodárstvo](#).

pracovalo v sociálnom hospodárstve približne 6,3 % zamestnaných obyvateľov EÚ. Je vidieť značné rozdiely v podiele ľudí pracujúcich v sociálnom hospodárstve. V Belgicku a Estónsku bol tento podiel vyšší ako 10 %, zatiaľ čo v ďalších siedmich členských štátoch (Cyprus, Bulharsko, Rumunsko, Chorvátsko, Poľsko, Slovinsko, Írsko) bol nižší ako 2 % (pozri graf v predchádzajúcom texte). To poukazuje na nerovnomerný rozvoj sociálneho hospodárstva v EÚ, ale aj na jeho nevyužitý potenciál pre rast a vytváranie pracovných miest v mnohých členských štátoch a regiónoch, ktorý by sa mohol aktivovať, ak by sa podporil vhodnými opatreniami.

V roku 2026 Európska komisia vykoná strednodobé preskúmanie akčného plánu EÚ pre sociálne hospodárstvo s cieľom posúdiť pokrok a riešiť nové výzvy. Väčšina zo 63 opatrení na úrovni EÚ zahrnutých v akčnom pláne sa už realizovala alebo sa realizuje. Kľúčovým míľnikom bolo odporúčanie Rady z roku 2023 o rámcových podmienkach sociálneho hospodárstva, v ktorom sa členské štáty podporujú pri posilňovaní sociálneho hospodárstva vo všetkých oblastiach politiky. Portál EÚ pre sociálne hospodárstvo bol spustený ako jednotné kontaktné miesto pre relevantné informácie a zdroje. Od roku 2022 sa v segmente sociálnych investícií a zručností v rámci Programu InvestEU zaviedli viaceré finančné produkty. Vzhľadom na veľký dopyt (1,54 miliardy EUR zo záruky segmentu sociálnych investícií a zručností schválenej do konca roka 2024) bola záruka EÚ v roku 2025 zvýšená⁷⁹. Pri strednodobom preskúmaní sa zhodnotia všetky dosiahnuté výsledky a plán sa prispôbi novým výzvam, pričom sa zachová horizont do roku 2030.

Niekoľko členských štátov nedávno podniklo kroky na prijatie legislatívnych rámcov alebo stratégií pre sociálne hospodárstvo. V Česku vstúpil v januári 2025 do platnosti zákon o sociálnych podnikoch pre pracovnú integráciu a v júli 2025 vláda schválila strategický rámec pre sociálne podnikanie na obdobie 2026 – 2030. **Írsko** v júli 2024 prijalo národnú politiku pre sociálne podniky na roky 2024 – 2027 s názvom Trading for Impact. V **Belgicku** sa Flámsko usiluje o investície, ktoré umožnia vytvoriť do konca legislatívneho obdobia 2024 – 2029 ďalších 1 000 dotovaných pracovných miest v sociálnom hospodárstve. **Španielsko** zmenilo zákon o družstvách s cieľom objasniť typy subjektov v tomto odvetví a aktualizovať ciele podpory verejnej politiky. V júni 2024 spustilo aj fond sociálneho vplyvu vo výške 400 miliónov EUR na podporu sociálnych a environmentálnych investícií vrátane investícií do subjektov sociálneho hospodárstva. **Poľsko** navrhlo zmenu zákona o sociálnom hospodárstve s cieľom rozšíriť vymedzenie sociálneho hospodárstva, zjednodušiť pravidlá pre sociálne podniky, zlepšiť podporné nástroje a posilniť úsilie o reintegráciu a koordináciu. **Rumunsko** začalo v apríli 2025 realizovať projekt ESF+ s názvom Podpora monitorovania a hodnotenia vývoja sociálneho hospodárstva a sociálneho podnikania, ktorého cieľom je vypracovať národnú stratégiu pre sociálne hospodárstvo.

Režimy skráteného pracovného času podporované nástrojmi SURE poskytujú ponaučenia pre zvládanie hospodárskych šokov v budúcnosti. Podľa záverečného hodnotenia európskeho nástroja dočasnej podpory na zmiernenie rizík nezamestnanosti v núdzovej situácii (SURE)⁸⁰ sa odhaduje, že režimami na udržanie pracovných miest – vrátane programov financovaných prostredníctvom nástroja SURE – sa v roku 2020 v prijímajúcich členských štátoch zachránilo od 1,03 milióna do 1,66 milióna pracovných miest. Z odhadov vyplýva, že takýmito režimami sa v roku 2020 ochránilo 13,3 %

⁷⁹ Pozri [ukazovatele Fondu InvestEU](#).

⁸⁰ Pozri [SWD\(2025\) 47 final](#).

zamestnanosti a 1,1 % v roku 2021⁸¹. V súčasnom kontexte zvýšenej neistoty spôsobenej geopolitickým napätím a plánovaným znižovaním počtu pracovných miest v kľúčových odvetviach niekoľko členských štátov viac využíva režimy skráteného pracovného času. Využívanie rôznych stratégií, ktoré sa použili počas pandémie, je nevyhnutné na zdokonalenie koncepcie a účinnosti takýchto programov v celej EÚ. Z dôkazov vyplýva, že režimy skráteného pracovného času sú najúčinnnejšie počas dočasných kríz, pričom uplatnenie týchto schém sa uprednostňuje v prípade zraniteľných podnikov a pracovníkov a nie je vhodné na podporu pracovných miest, ktoré nie sú životaschopné z dlhodobého hľadiska⁸².

Samostatná zárobková činnosť v EÚ neustále klesá, pričom existujú rozdiely medzi odvetviami i krajinami. Podiel samostatne zárobkovo činných osôb na celkovej zamestnanosti (osôb vo veku 20 – 64 rokov) klesol z 13,2 % v roku 2010 na 10,6 % v roku 2024. Najviac sa znížil v poľnohospodárstve, lesníctve a rybolove, ako aj vo veľkoobchode a v maloobchode, zatiaľ čo výrazne vzrástol vo verejnom sektore a v sektoroch blízkyh verejnému sektoru (vrátane verejnej správy, vzdelávania a zdravotníctva), ako aj v odvetví IKT. Zmenila sa aj štruktúra zručností samostatne zárobkovo činných osôb, pričom 40 % z nich malo v roku 2024 terciárne vzdelanie v porovnaní s 28 % v roku 2010. Riziká chudoby však zostávajú značné: miera rizika chudoby (osôb vo veku 18 – 64 rokov) medzi samostatne zárobkovo činnými osobami (22,3 %) je viac ako dvojnásobná v porovnaní so zamestnancami (9,2 %) (pozri oddiel 2.3.1). Podiel samostatne zárobkovo činných osôb v jednotlivých krajinách sa výrazne líši, a to od približne 20 % v Taliansku a Grécku po menej ako 9 % v Dánsku, Nemecku, na Cypre, v Luxembursku a vo Švédsku. V rokoch 2014 až 2024 sa podiel samostatne zárobkovo činných osôb bez zamestnancov (približne 70 % samostatne zárobkovo činných osôb vo väčšine členských štátov) na celkovej zamestnanosti znížil z 10,0 % na 8,9 %, keďže samostatnú zárobkovú činnosť začal nižší počet osôb z mladších ročníkov, čo nestačilo na vyrovnanie odchodu starších pracovníkov.

Nezamestnanosť, ktorá je už teraz na rekordne nízkej úrovni, v roku 2024 a začiatkom roka 2025 ďalej klesala a vo všetkých členských štátoch vykazuje známky vzostupnej konvergencie. Miera nezamestnanosti v EÚ (osôb vo veku 15 – 74 rokov) sa v roku 2024 znížila na 5,9 % zo 6,1 % v roku 2023, čo predstavuje najnižšiu zaznamenanú úroveň. V septembri 2025 bola miera nezamestnanosti v EÚ na úrovni 6,0 %. Najväčší ročný pokles (o 1 percentuálny bod alebo viac) bol zaznamenaný v Taliansku, Chorvátsku a Grécku, zatiaľ čo Dánsko, Estónsko, Fínsko, Luxembursko a Švédsko zaznamenali nárast o viac ako 0,7 percentuálneho bodu – pozri graf 2.1.2. Fínsko a Švédsko čelia označeniu za „krajiny s kritickou situáciou“ z dôvodu vysokej miery nezamestnanosti a jej výraznému nárastu od roku 2023, zatiaľ čo Francúzsko, Litva, Lotyšsko, Dánsko, Luxembursko a Estónsko sú „krajinami s výsledkami, ktoré treba sledovať“, čo odráža vysokú mieru nezamestnanosti a podpriemerný pokrok. Španielsko (11,4 %) a Grécko (10,1 %) zostávajú „krajinami so slabými, ale zlepšujúcimi sa výsledkami“ vzhľadom na výrazne nadpriemerné zlepšenie, ale stále vysokú mieru nezamestnanosti. Krajinami s najlepšimi výsledkami sú Česko, Poľsko,

⁸¹ Európska komisia, *Labour market and wage developments in Europe – Annual review 2021* [Vývoj na trhu práce a vývoj miezd v Európe, ročné preskúmanie (2021)], Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie, 2021, a Eurofound, *Weathering the crisis: How job retention schemes preserved employment and incomes during the pandemic* (Prekonanie krízy: ako režimy na udržanie pracovných miest zachovali zamestnanosť a príjmy počas pandémie), Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie, 2024.

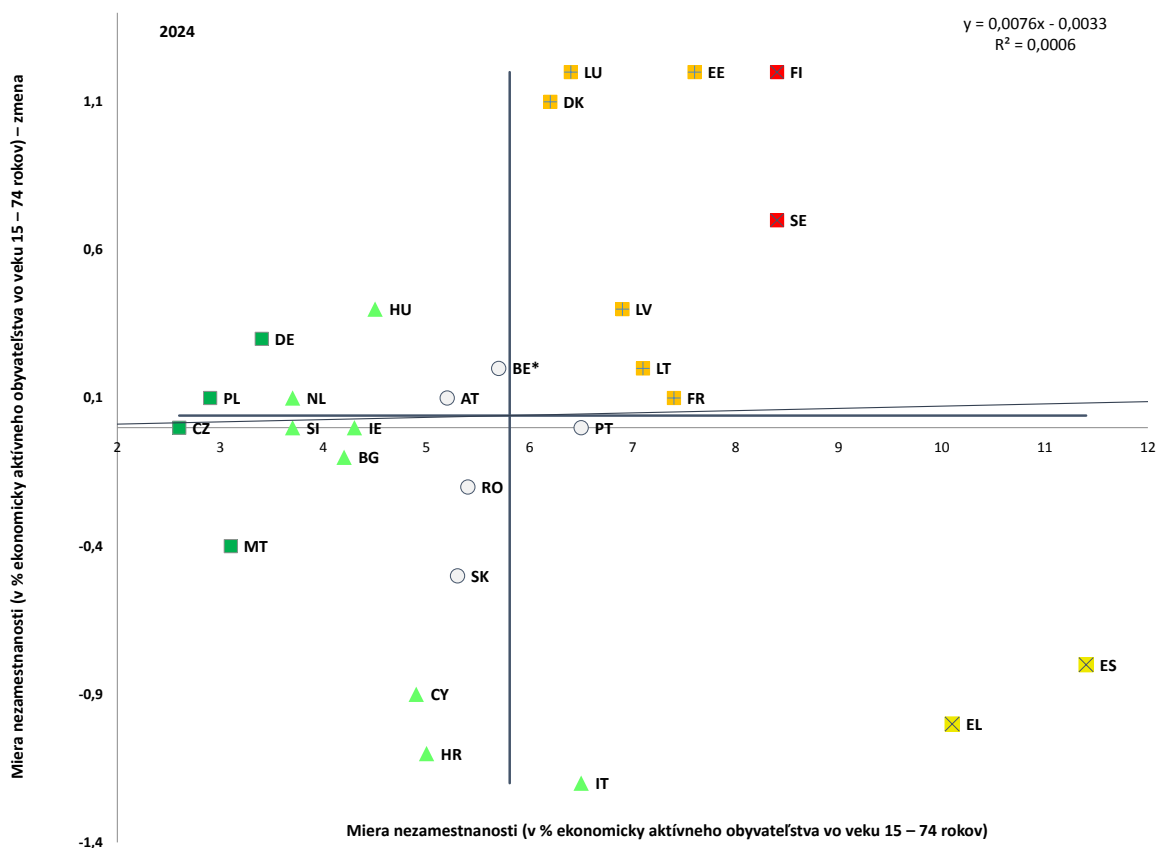
⁸² Európska komisia, *Labour Market and Wage Developments in Europe. Annual Review 2025* [Vývoj na trhu práce a vývoj miezd v Európe, ročné preskúmanie (2025)], Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie, 2025.

Nemecko a Malta s mierou nezamestnanosti od 2,6 % do 3,4 %. Rozdiely medzi krajinami sú síce stále veľké, ale znižujú sa, keďže krajiny s vysokou mierou nezamestnanosti, ako napríklad Španielsko alebo Grécko, zaznamenávajú výraznejšie zlepšenie.

Miera nezamestnanosti sa výrazne líši podľa pohlavia a na regionálnej úrovni⁸³. Nezamestnanosť je naďalej vyššia v prípade žien (6,2 % v roku 2024) ako v prípade mužov (5,7 %). Pretrvávajú regionálne rozdiely: v roku 2024 mali najnižšiu mieru vidieckej oblasti (5,1 %), za nimi nasledovali mestá/predmestia (5,6 %) a veľkomestá (6,7 %). V rozdieloch medzi regiónmi úrovne NUTS 2 sa odrážajú rozdiely v miere zamestnanosti (pozri predchádzajúci text), s výnimkou Švédska, ktoré dosahuje menej priaznivé výsledky z hľadiska nezamestnanosti (pozri graf 6 v prílohe 5). Niektoré najvzdialenejšie regióny – Guadeloupe, Martinik, Guyana, Réunion, Mayotte a Kanárske ostrovy – majú jednu z najvyšších mier nezamestnanosti v EÚ.

Graf 2.1.2: Miera nezamestnanosti sa v roku 2024 znížila v takmer polovici členských štátov

Miera nezamestnanosti (osôb vo veku 15 – 74 rokov), úrovne v roku 2024 a zmeny v porovnaní s predchádzajúcim rokom (v %, hlavný ukazovateľ sociálneho prehľadu)

Poznámka: Osi sú orientované podľa neváženého priemeru v EÚ. Legenda sa uvádza v prílohe. Vymedzenie sa líši v prípade ES a FR. Zlom v časovom rade v prípade BG.

Zdroj: Eurostat [une_rt_a], VZPS v EÚ.

Podiel zelených povolání sa v celej EÚ zvyšuje, pričom niektoré z týchto povolání čelia nedostatku pracovnej sily v dôsledku požiadaviek na nové zručnosti. Zamestnanosť

⁸³ Podrobnejšia analýza rodových rozdielov v zamestnanosti a iných aspektov na regionálnej úrovni je k dispozícii v [regionálnom monitore rodovej rovnosti EÚ](#) centra JRC.

v odvetví environmentálnych tovarov a služieb vzrástla z 2,2 % v roku 2015 na 3,1 % v roku 2022, pričom podiel zamestnanosti v tomto odvetví sa v jednotlivých krajinách v roku 2022 značne líšil (od 1 % v Maďarsku po 5,7 % v Luxembursku)⁸⁴. Z alternatívnych odhadov vyplýva, že zelené pracovné miesta by už mohli predstavovať 11,3 % pracovnej sily v EÚ⁸⁵. V odvetviach s intenzívnymi emisiami⁸⁶ zároveň stále pracuje 3,1 % pracovníkov EÚ (od 0,9 % na Cypre po 7,1 % v Česku). Pri nedávnej analýze⁸⁷ sa identifikovalo 24 povolání relevantných pre zelenú transformáciu, v ktorých existuje nedostatok pracovnej sily vo viacerých členských štátoch. Medzi povolania relevantné pre zelenú transformáciu, v ktorých je nedostatok pracovnej sily v jednotlivých krajinách najrozšírenejší, patria inštalatéri a montéri potrubí (20 členských štátov), izolatéri, stavební inžinieri a mechanici klimatizačných a chladiarenských zariadení (14), stavební technici (12) a strechári(11). Tieto profesie si vyžadujú vysoko technické a manuálne znalosti, ktoré sú pre zelenú transformáciu nevyhnutné.

Politikami spravodlivej a inkluzívnej transformácie, ktoré sa zameriavajú na tých, ktorých sa zelená transformácia obzvlášť dotýka, sa môže podporiť mobilita pracovnej sily, zmierniť nedostatok pracovnej sily a zabezpečiť, aby bol z výhod zelenej transformácie všeobecný prospech. Prechod na obehové nízkouhlíkové hospodárstvo si vyžaduje rekvalifikáciu pracovníkov z odvetví využívajúcich fosilne palivá na prácu v rozvíjajúcich sa odvetviach, ako sú emisne neutrálne odvetvia, výroba energie z obnoviteľných zdrojov, stavebníctvo, odpadové hospodárstvo a výroba, pričom elektrifikácia a rastúci dopyt po surovinách zvyšujú zamestnanosť aj v odvetviach náročných na elektrickú energiu a energeticky náročných odvetviach. V roku 2023 bolo v transformujúcich sa odvetviach zamestnaných približne 30 % všetkých pracovníkov v EÚ (vrátane 30 miliónov vo výrobe, 15 miliónov v stavebníctve, 10 miliónov v doprave a skladovaní)⁸⁸. Odvetvová mobilita však zostáva obmedzená, pričom ročne zmení odvetvie len 1,8 – 3,9 % pracovníkov, čo je miera, ktorá sa od roku 2016 v podstate nezmenila. V pretrvávajúcom nedostatku pracovníkov v povolaniach súvisiacich s klímou sa odráža potreba politik, ktorými sa pracovníkom pomáha prispôbiť sa vyvíjajúcim sa požiadavkám na zručnosti alebo transformujúcim sa odvetviam. Zelená transformácia poskytuje aj príležitosti na zlepšenie kvality pracovných miest, keďže v nových a vznikajúcich zelených povolaniach (ako sú inžinieri obnoviteľných zdrojov energie a manažéri plánovania ekologickej politiky) je tendencia ponúkať vyššie mzdy a stabilnejšie pracovné zmluvy⁸⁹.

⁸⁴ Eurostat [[env_ac_egss1](#)], [[nama_10_a10_e](#)].

⁸⁵ Na základe výpočtov Spoločného výskumného centra vykonaných v rámci projektu GreenJobs, v nadväznosti na zavedenie prístupu založeného na úlohách s využitím databázy ONET, ktorý navrhli Gili, Verdolini a Vona (2020) na meranie zamestnanosti v EÚ, pokiaľ ide o zelené pracovné miesta.

⁸⁶ Odvetviami s intenzívnymi emisiami v tomto kontexte sú ťažba a dobývanie (kód NACE: B), výroba chemikálií a chemických produktov (C20), výroba ostatných nekovových minerálnych výrobkov (C23), výroba a spracovanie kovov (C24) a výroba motorových vozidiel, návesov a prívesov (C29).

⁸⁷ Povolanie je klasifikované ako čeliace „rozsiahlemu nedostatku“, ak aspoň päť členských štátov hlási jeho nedostatok. Ide o kľúčový ukazovateľ výkonnosti v rámci Dohody o čistom priemysle.

⁸⁸ Fulvimari A. a kol., [Estimating labour market transition costs and social investment needs of the green transition – a new approach](#) (Odhad nákladov na transformáciu trhu práce a potrieb sociálnych investícií v rámci zelenej transformácie – nový prístup), Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie, 2025. „Transformujúce sa odvetvia“ zahŕňajú viacero odvetví, ktoré i) sú kľúčové pre prechod ku klimatickej neutralite z dôvodu ich úlohy pri plnení klimatických cieľov, alebo ii) sa očakáva, že v nich dôjde k významným zmenám súvisiacim so zamestnanosťou v dôsledku dekarbonizácie; alebo iii) oboje.

⁸⁹ OECD, [Employment Outlook 2024: The Net-Zero Transition and the Labour Market](#) [Výhľad v oblasti zamestnanosti (2024): prechod na emisne neutrálne hospodárstvo a trh práce], Paríž, 2024.

Výhody sú však nerovnomerné a väčšinou súvisia s vysokokvalifikovanými pracovnými pozíciami⁹⁰. Zvýšený dopyt po technických a manuálnych pracovníkoch⁹¹ (napr. elektrikári a strojár, montéri a opravári elektrických vedení) môže byť sprevádzaný vyššími fyzickými rizikami a horším prístupom k zdrojom a samostatnosti na pracovisku. Aby sa tieto pracovné miesta stali atraktívnejšími, mali by sa politiky snažiť riešiť otázky kvality pracovných miest, najmä pokiaľ ide o pracovné podmienky, odmeňovanie a prístup k zdrojom. Aktívne politiky trhu práce vrátane rozvoja zručností, stimulov na zamestnanie a pomoci pri hľadaní zamestnania zohrávajú kľúčovú úlohu pri podpore pracovníkov pri zmene zamestnania počas hospodárskych zmien.

Prechod na digitálnu technológiu naďalej pretvára ekonomiky a trhy práce, vytvára nové príležitosti a zároveň zintenzívňuje potrebu zvyšovania úrovne zručností a rekvalifikácie. Počet odborníkov v oblasti IKT v EÚ od roku 2013 neustále rastie (o 59,3 %) a v roku 2024 dosiahol viac ako 10,3 milióna⁹². Ženy sú však aj naďalej výrazne nedostatočne zastúpené a tvoria len 19,5 % odborníkov v oblasti IKT. Pri súčasnom tempe dosiahne počet odborníkov v oblasti IKT do roku 2030 približne 12 miliónov, čo je výrazne pod cieľovou hodnotou EÚ na úrovni 20 miliónov, a to v podmienkach zostrujúceho sa konkurenčného boja o digitálne a kvalifikované talenty (pozri oddiel 2.2.1)⁹³. V nedávnom prieskume Eurobarometra⁹⁴ väčšina respondentov považuje digitálne technológie vrátane umelej inteligencie za technológie, ktoré majú pozitívny vplyv na ich prácu, hospodárstvo, spoločnosť a kvalitu života. Okrem toho 62 % respondentov vníma roboty a umelú inteligenciu v práci pozitívne a 70 % si myslí, že sa vďaka nim zvyšuje produktivita. Napriek tomu pretrvávajú obavy: 84 % respondentov si myslí, že umelá inteligencia si vyžaduje dôkladné riadenie na ochranu súkromia a zabezpečenie transparentnosti na pracovisku. V rokoch 2012 až 2023 sa zamestnanosť výrazne posunula od nízkopríjmových k vysokopríjmovým pracovným miestam, čo bolo sprevádzané zvýšením podielu zamestnanosti v odvetví s nízkym rastom produktivity⁹⁵. Zdá sa, že tento posun je spôsobený najmä zavádzaním nových technológií a automatizácie, keďže odvetvia s vysokým rastom produktivity si na udržanie produkcie vyžadujú menej pracovníkov, čo vedie k postupnému presunu zamestnanosti do odvetví s nízkym rastom produktivity. Dostupné dôkazy o vplyve umelej inteligencie na trh práce zatiaľ nie sú jednoznačné.

⁹⁰ Eurofound, *Job quality side of climate change. Working conditions and sustainable work series* (Kvalita pracovných miest v kontexte zmeny klímy, Pracovné podmienky a udržateľná práca), Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie, Luxemburg, 2024.

⁹¹ Pracovné miesta, pri ktorých sa zaznamená zvýšený dopyt po pracovnej sile z dôvodu nárastu dopytu po ekologických výrobkoch a službách, ale ktoré sa nemusia nevyhnutne meniť z hľadiska obsahu úloh.

⁹² [Plnenie cieľov digitálneho desaťročia pre Európu – vysvetlivky k štatistike – Eurostat.](#)

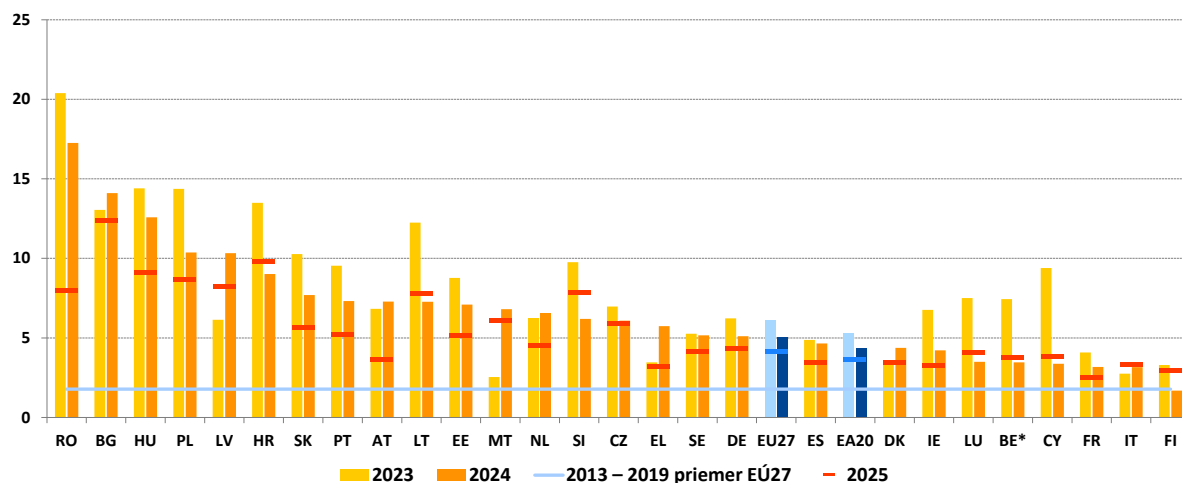
⁹³ [Európske digitálne desaťročie: ciele na rok 2030 | Európska komisia.](#)

⁹⁴ [Umelá inteligencia a budúcnosť práce – február 2025 – prieskum Eurobarometra.](#)

⁹⁵ Európska komisia, *Labour Market and Wage Developments in Europe. Annual Review 2025* [Vývoj na trhu práce a vývoj miezd v Európe, ročné preskúmanie (2025)], Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie, 2025.

Graf 2.1.3: Mzdy v roku 2024 naďalej rástli, pričom medzi jednotlivými krajinami boli výrazné rozdiely

Nominálna odmena na zamestnanca, ročná percentuálna zmena

Poznámka: Poznámka: Eurozóna 20, 20 krajín, ktoré prijali euro. Nominálna odmena na zamestnanca sa vypočítava ako celková odmena zamestnancov vydelená celkovým počtom zamestnancov. Nominálna odmena zahŕňa okrem hrubej mzdy aj príspevky zamestnávateľa. Údaje za rok 2025 odrážajú prognózy vypočítané na základe európskych hospodárskych prognóz Komisie z jesene 2025.

Zdroj: Databáza AMECO [[HWCDW](#)] a Eurostat, národné účty [[namq_10_gdp](#)], [[namq_10_a10_e](#)].

Rast miezd v EÚ zostal v roku 2024 silný, ale vývoj sa v jednotlivých členských štátoch líšil. Medziročný rast nominálnej odmeny na zamestnanca dosiahol v kontexte klesajúcej inflácie a stále napätých, hoci uvoľňujúcich sa trhov práce úroveň 5,1 % po historicky najvyššej hodnote 6,1 % v roku 2023⁹⁶. Najvyšší (medziročný) nárast bol zaznamenaný v členských štátoch strednej a východnej Európy, a to viac ako 10 % v Bulharsku, Rumunsku, Maďarsku, Poľsku a Lotyšsku, v rozmedzí od 7,0 % do 10,0 % v Chorvátsku, na Slovensku, v Portugalsku, Rakúsku, Litve a Estónsku – pozri graf 2.1.3. V mnohých z týchto členských štátov zostala inflácia relatívne vysoká, najmä v Rumunsku, Chorvátsku, Poľsku a Maďarsku. V Belgicku, na Cypre, v Dánsku, vo Francúzsku, v Írsku, Luxembursku, Španielsku a Taliansku, kde bola inflácia nižšia, bol rast miezd naopak miernejší, a to v rozpätí od 3,0 % do 5,0 %. Vo Fínsku bol nižší ako 2,0 %.

Od polovice roka 2023 bol rast dohodnutých miezd silný, čo je odrazom úsilia o obnovu strát reálnych príjmov, ale objavujú sa náznaky zmiernenia⁹⁷. V eurozóne dosiahol rast dohodnutých miezd v 3. štvrtroku 2024 najvyššiu úroveň 5,4 % (medziročne), čo bolo spôsobené zvýšenou aktivitou pri kolektívnom vyjednávaní, keď sa odborové zväzy snažili

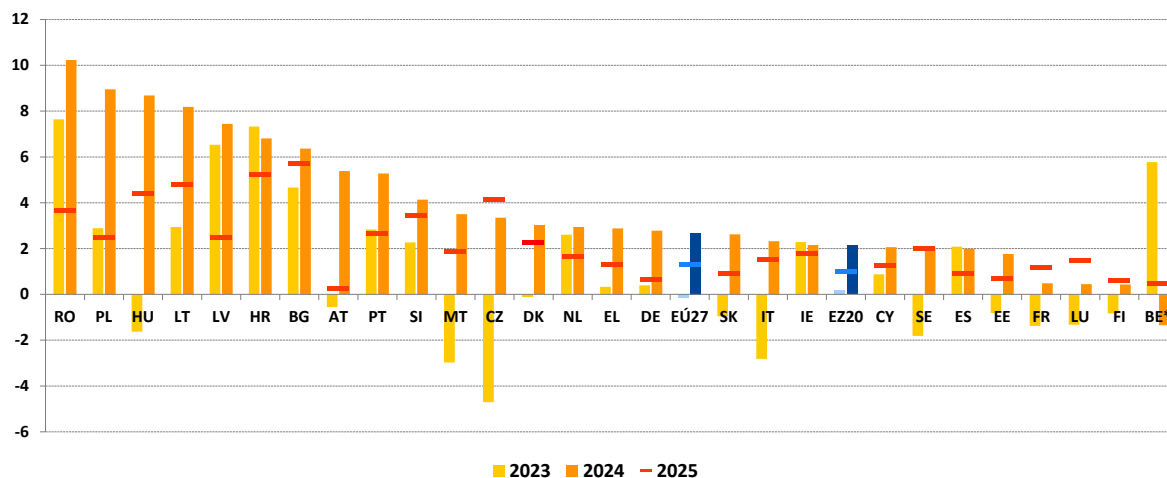
⁹⁶ Inflácia v EÚ klesla zo 6,4 % v roku 2023 na 2,6 % v roku 2024, pričom v roku 2025 sa predpokladá úroveň 2,5 % a v roku 2026 úroveň 2,1 %. Pozri: [európsku hospodársku prognózu – jeseň 2025, Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie, 2025](#).

⁹⁷ Rast dohodnutých miezd predstavuje priamy výsledok vyjednávania o mzdách medzi sociálnymi partnermi. Zahŕňa novo dohodnuté aj predtým dohodnuté mzdy. Vo všeobecnosti sa do nej nezahŕňajú prémie, nadčasy a iné individuálne odmeny, ktoré nie sú spojené s kolektívnym vyjednávaním. V porovnaní s vyplatenými mzdami dohodnuté mzdy takisto nezávisia od počtu odpracovaných hodín (keďže sú stanovené na základe plného pracovného času) a v niektorých odvetviach predstavujú minimálnu mzdu.

kompenzovať predchádzajúci pokles kúpnej sily od konca roka 2021⁹⁸. Rast dohodnutých miezd sa v roku 2025 začal zmiernovať v súlade s poklesom inflačných tlakov.

Graf 2.1.4: Reálne mzdy sa v roku 2024 vo väčšine členských štátov začali zvyšovať

Reálna hrubá mzda a plat na zamestnanca, ročná zmena v percentách

Poznámka: Eurozóna alebo Eurozóna 20 znamená 20 krajín, ktoré prijali euro. Reálne mzdy boli vypočítané s použitím harmonizovaného indexu spotrebiteľských cien ako deflátor. Údaje za rok 2025 odrážajú prognózy vypočítané na základe európskych hospodárskych prognóz Komisie z jari 2025.

Zdroj: Európska komisia, databáza AMECO, nominálna hrubá mzda a plat na zamestnanca [hwwdw], deflátor: harmonizovaný index spotrebiteľských cien [AMECO 5000 ZCPIH]. Celková zamestnanosť (domáci koncept) [namq_10_a10_e]. Aktualizácia hrubých miezd a platov na zamestnanca [kód AMECO: hwwdw] na základe jesennej prognózy nebola 19. novembra, keď bola možná posledná aktualizácia, k dispozícii.

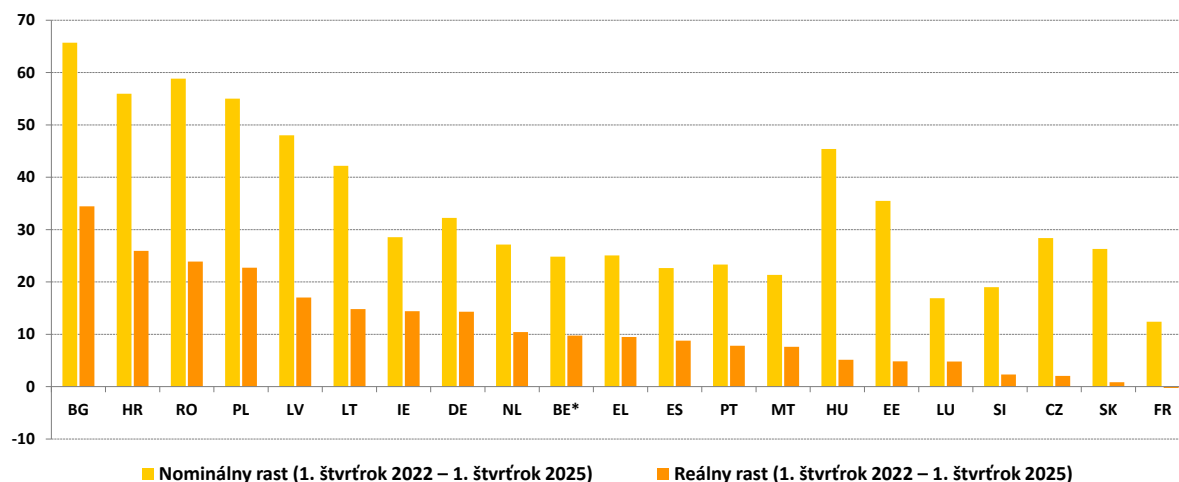
Reálne mzdy sa v dôsledku zmiernenia inflácie a udržateľného rastu nominálnych miezd opäť zvyšujú, ale tempo oživenia sa medzi jednotlivými členskými štátmi líši. Po výraznom poklese o 3,7 % v roku 2022 a miernejšom poklese o 0,1 % v roku 2023 sa reálne mzdy v roku 2024 začali zvyšovať a vzrástli o 2,7 %⁹⁹. Toto oživenie bolo spôsobené predovšetkým poklesom inflácie a výrazným rastom nominálnych miezd. Najvýraznejšie oživenie bolo zaznamenané v Rumunsku, Poľsku, Maďarsku a Litve (viac ako 8 %), ako aj v Lotyšsku, Chorvátsku a Bulharsku (viac ako 6 %) – pozri graf 2.1.4. V Belgicku sa reálne mzdy v roku 2024 znížili o 1,3 %. V roku 2024 zostali reálne mzdy v EÚ v priemere o 0,7 % nižšie ako v roku 2019, pričom veľké rozdiely medzi jednotlivými krajinami odrážajú rozdielnu dynamiku nominálnych miezd a inflácie. V roku 2025 sa reálne mzdy v EÚ vo veľkej miere vrátili na úroveň pred pandémie, ale v Česku, Nemecku, Taliansku, vo Fínsku a Francúzsku zostali nižšie.

⁹⁸ Európska komisia, *Labour market and wage developments in Europe – Annual review 2021* [Vývoj na trhu práce a vývoj miezd v Európe, ročné preskúmanie (2021)], Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie, 2021 a Eurofound, *Weathering the crisis: How job retention schemes preserved employment and incomes during the pandemic* (Prekonanie krízy: ako režimy na udržanie pracovných miest zachovali zamestnanosť a príjmy počas pandémie), Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie, 2024.

⁹⁹ Reálne mzdy sa počítajú s použitím harmonizovaného indexu spotrebiteľských cien ako deflátor.

Graf 2.1.5: Zvýšenie zákonnej minimálnej mzdy podporilo kompenzáciu straty kúpnej sily zamestnancov s minimálnou mzdou

Vývoj minimálnej mzdy v členských štátoch so zákonnou minimálnou mzdou (zmena v %)

Poznámka: Cyprus bol vylúčený, keďže zákonná minimálna mzda bola zavedená v roku 2023.

Zdroj: Eurofound a Eurostat [[earn_mw_cur](#), [prc_hicp_midx](#)].

Nedávne zvýšenie minimálnej mzdy v EÚ pomohlo vyrovnať vplyv inflácie na pracovníkov s nízkymi príjmami. V období od januára 2022 do januára 2025 vzrástli zákonné minimálne mzdy o viac ako 20 % vo všetkých členských štátoch, v ktorých sú takéto mzdy zavedené¹⁰⁰, s výnimkou Francúzska, Luxemburska a Slovinska. Nárast sa pohyboval od 12,4 % vo Francúzsku po 65,7 % v Bulharsku a v šiestich ďalších členských štátoch (Rumunsko, Chorvátsko, Poľsko, Lotyšsko, Maďarsko a Litva) prekročil 40 %¹⁰¹ – pozri graf 2.1.5. V reálnom vyjadrení tieto krajiny zaznamenali aj najvyššie nárasty napriek zvýšenej inflácii. Reálna minimálna mzda naopak vzrástla o menej ako 5 % v Luxembursku, Česku, na Slovensku, v Estónsku a Slovinsku a mierne klesla vo Francúzsku. Medzitým sa v krajinách, kde sa minimálne mzdy určujú prostredníctvom kolektívnych zmlúv, rastom reálnych miezd v roku 2024 takisto podporila kúpna sila, najmä v odvetviach s nízkymi mzdami¹⁰². Z nedávneho výskumu vyplýva, že zvýšením zákonnej minimálnej mzdy sa posilňuje celkový rast miezd, podporuje sa kolektívne vyjednávanie a zvyšuje sa minimálna mzda v odvetviach s nízkymi mzdami¹⁰³.

¹⁰⁰ Zákonnú minimálnu mzdu má 22 členských štátov: Belgicko, Bulharsko, Cyprus, Česko, Estónsko, Francúzsko, Grécko, Holandsko, Chorvátsko, Írsko, Litva, Lotyšsko, Luxembursko, Maďarsko, Malta, Nemecko, Poľsko, Portugalsko, Rumunsko, Slovensko, Slovinsko a Španielsko.

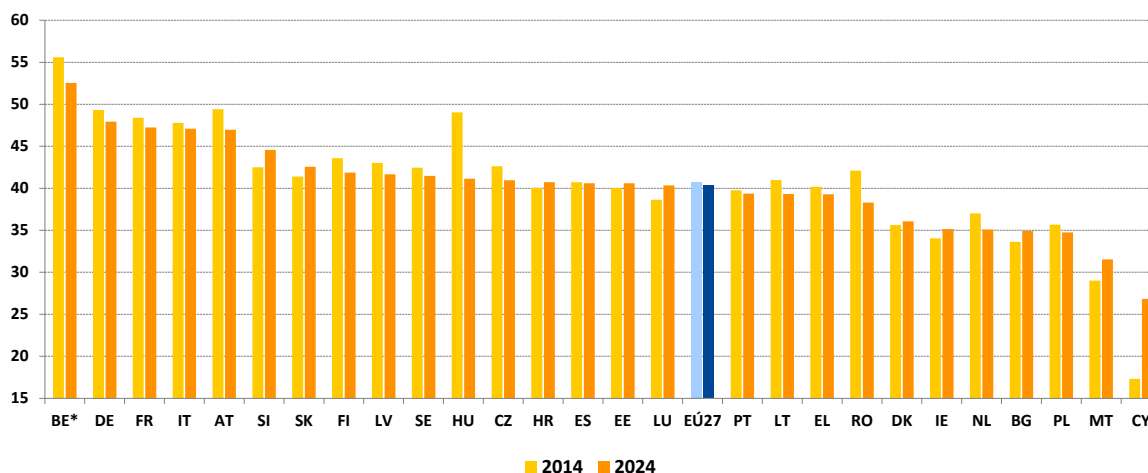
¹⁰¹ Minimálna mzda sa často aktualizuje každý rok na začiatku roka. V období od januára 2022 do januára 2025 bol najväčší nárast zaznamenaný v Poľsku (49 %), Bulharsku (44 %), Lotyšsku (40 %) a Chorvátsku (34 %). V Belgicku, Nemecku, Estónsku, Írsku, Litve, Maďarsku, Holandsku a Rumunsku sa zvýšila o 20 % až 30 %.

¹⁰² Eurofound, Pracovnoprávne vzťahy a sociálny dialóg. [Minimálne mzdy v roku 2025: ročné preskúmanie](#), 2025.

¹⁰³ Z empirických výsledkov vyplýva, že zvýšením minimálnej mzdy o 1 % sa zvýšia mzdy 25 % zamestnancov s najnižšou mzdou o 0,31 %. Pozri: Eurofound, [Impact of national minimum wages on collective bargaining and wages for low-paid workers](#) (Vplyv minimálnych miezd v jednotlivých štátoch na kolektívne vyjednávanie a mzdy pracovníkov s nízkymi platmi), Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie, Luxemburg, 2025.

Graf 2.1.6: V roku 2024 bolo daňovo-odvodové zaťaženie jednotlivca s priemernou mzdou vo väčšine členských štátov nižšie ako pred desiatimi rokmi

Daňovo-odvodové zaťaženie jednotlivca s priemernou mzdou (v %)

Zdroj: Európska komisia, GR ECFIN, databáza daní a dávok, podľa modelu OECD na výpočet daní a dávok (aktualizované v máji 2025).

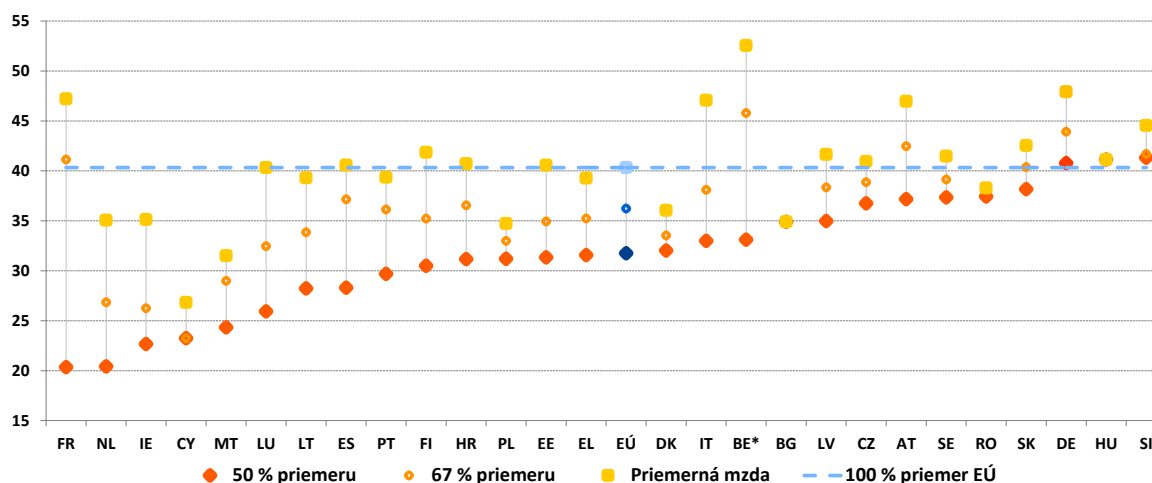
Zdaňovanie práce naďalej ovplyvňuje motiváciu pracovať a stimuly na prijímanie do zamestnania v celej EÚ. Daňovo-odvodové zaťaženie – definované ako rozdiel medzi nákladmi práce zamestnávateľov a čistou mzdou zamestnancov, vyjadrený ako percentuálny podiel celkových nákladov práce – ovplyvňuje ponuku pracovnej sily aj dopyt po pracovnej sile, najmä v prípade skupín, ako sú druhé zárobkovo činné osoby v domácnosti, v prípade ktorých je ponuka pracovnej sily citlivejšia na zdanenie. Od roku 2014 sa daňovo-odvodové zaťaženie jednotlivca s priemernou mzdou v EÚ znížilo o 0,4 percentuálneho bodu a v roku 2024 dosiahlo 40,3 %, čo je stále výrazne nad priemerom OECD, ktorý je 34,9 % – pozri graf 2.1.6¹⁰⁴. V 11 členských štátoch sa znížilo o viac ako 1 percentuálny bod, pričom najvýraznejšie kleslo v Maďarsku (–7,9 percentuálneho bodu), Rumunsku (–3,8 percentuálneho bodu) a Belgicku (–3,0 percentuálneho bodu). V tom istom období sa daňovo-odvodové zaťaženie priemerne zarábajúcich osôb naopak zvýšilo v 10 krajinách, najmä na Cypre (+9,5 percentuálneho bodu), Malte (+2,5 percentuálneho bodu) a v Luxembursku (+1,7 percentuálneho bodu) (podrobnosti sú uvedené v oddiele 2.2.1). V prípade zamestnancov s nižšou mzdou (50 % priemernej mzdy) dosiahlo priemerné daňovo-odvodové zaťaženie jednotlivca v EÚ úroveň 31,8 % v roku 2024, čo je o 0,3 percentuálneho bodu viac ako v roku 2023, ide však o pokles o 2,2 percentuálneho bodu od roku 2014.

Systémy dane z príjmu fyzických osôb sú vo všeobecnosti progresívne, s nižším daňovo-odvodovým zaťažením zamestnancov s nízkou mzdou. Progresivita je obzvlášť výrazná vo Francúzsku, v Belgicku, Holandsku, Luxembursku a Taliansku, zatiaľ čo Bulharsko a Maďarsko uplatňujú paušálne systémy – pozri graf 2.1.7. Nižším daňovým zaťažením zamestnancov s nízkou mzdou sa znižujú deformácie trhu práce a podporuje sa zamestnanosť nízkokvalifikovaných pracovníkov, ale daňové systémy by mali byť navrhnuté tak, aby neodrádzali od prechodu na lepšie platené pracovné miesta.

¹⁰⁴ OECD, *Taxing Wages 2025: Decomposition of Personal Income Taxes and the Role of Tax Reliefs (Zdaňovanie miezd v roku 2025: rozloženie daní z príjmu fyzických osôb a úloha daňových úľav)*, OECD Publishing, Paríž, 2025.

Graf 2.1.7: Daňovo-odvodové zaťaženie je nižšie v prípade zamestnancov s nízkou mzdou

Daňovo-odvodové zaťaženie zamestnanca s nízkou mzdou (50 % a 67 % priemernej mzdy) v porovnaní s priemernou mzdou v roku 2024

Poznámky: Členské štáty sú zoradené zostupne podľa úrovne progresivity (daňovo-odvodové zaťaženie, daňovo-odvodové zaťaženie priemernej mzdy je 50 % priemernej mzdy).

Zdroj: Európska komisia, GR ECFIN, databáza daní a dávok, podľa modelu OECD na výpočet daní a dávok (aktualizované v máji 2025).

V dôsledku inflácie môžu vznikáť deformácie daňových systémov, ktoré ovplyvňujú progresivitu aj spravodlivosť. Rastúce ceny môžu narušovať pevné nominálne limity, ako sú daňové pásma a úľavy, čo často vedie k tzv. studenej progresii v progresívnych systémoch, keď sú daňovníci vytlačaní do vyšších daňových pásiem a reálna hodnota odpočtov a úľav klesá. Takýmito účinkami sa môže znížiť disponibilný príjem a zvýšiť riziko chudoby. Úpravy prostredníctvom automatickej indexácie alebo diskrečných aktualizácií môžu tieto deformácie zmierniť. V rokoch 2024 – 2025 mnohé členské štáty revidovali svoje systémy dane z príjmu fyzických osôb s cieľom čeliť deformáciám spôsobeným infláciou – pozri oddiel 2.1.2.

Presunutím daňového zaťaženia z práce na environmentálne dane sa môžu podporiť stimuly na trhu práce, spravodlivosť a ciele v oblasti klímy. V nedávnom Akčnom pláne pre cenovo dostupnú energiu¹⁰⁵ sa vyzýva na dokončenie revízie smernice o zdaňovaní energie (o ktorej sa diskutuje od roku 2021), aby sa zabezpečilo, že najviac znečisťujúce palivá budú zdaňované najvyššou sadzbou a zároveň sa pokročí v dekarbonizácii. Podobne aj v Dohode o čistom priemysle¹⁰⁶ sa podporujú daňové reformy, ktorými sa podporuje elektrifikácia a postupne sa odstraňujú dotácie na fosílna palivá. V odporúčaní Rady o zabezpečení spravodlivej transformácie na klimaticky neutrálne hospodárstvo z roku 2022¹⁰⁷ sa takisto presadzuje zníženie daňového zaťaženia práce, najmä pre skupiny s nízkymi a so strednými príjmami, a presun príjmov smerom k environmentálne udržateľným zdrojom. Hoci daň z uhlíka môže mať regresívne účinky, možno ich zmierniť starostlivo navrhnutými kompenzačnými opatreniami. Environmentálne dane však

¹⁰⁵ [Akčný plán pre cenovo dostupnú energiu: Využitie skutočnej hodnoty našej energetickej únie na zabezpečenie cenovo dostupnej, efektívnej a čistej energie pre všetkých európskych občanov – Európska komisia.](#)

¹⁰⁶ [Dohoda o čistom priemysle – Európska komisia.](#)

¹⁰⁷ Odporúčanie Rady o zabezpečení spravodlivej transformácie na klimaticky neutrálne hospodárstvo 2022/C 243/04.

predstavujú len 5,2 % celkových daňových príjmov v EÚ (2023), čo je o 1,5 percentuálneho bodu menej ako v roku 2013, pričom podiel nad 10 % je len v Bulharsku (11,2 %) a Grécku (10,6 %) a pod 5 % v deviatich krajinách. Od roku 2013 sa podiely environmentálnych daní zvýšili len v Belgicku, Bulharsku a Rumunsku. Opatreniami, ako sú daňové stimuly na úspory energie a zníženie spotreby fosílnych palív, možno pomôcť zosúladiť ciele v oblasti klímy a spravodlivosti.

2.1.2. Opatrenia prijaté členskými štátmi

Niekoľko členských štátov zaviedlo alebo rozšírilo stimuly na prijímanie do zamestnania a dotácie na podporu zamestnanosti so zameraním na nedostatočne zastúpené skupiny. V **Poľsku** sa novým zákonom prijatým v marci 2025 poskytujú dotácie pre zamestnávateľov, ktorí zamestnávajú starších zamestnancov, a to až do výšky polovice minimálnej mzdy na staršieho zamestnanca počas 12 mesiacov (pre pracovníkov vo veku 50 – 65 rokov) alebo jedného mesiaca (pre seniorov v dôchodkovom veku, s možnosťou obnovenia). Po skončení obdobia dotácie musí zamestnávateľ vyplatiť plnú mzdu a naďalej danú osobu zamestnávať počas šiestich mesiacov, resp. jedného mesiaca. V **Taliansku** sa zákonom o rozpočte na rok 2025 predĺžila na roky 2025 a 2026 daňová úľava pre podniky a samostatne zárobkovo činné osoby, ktoré prijímajú zamestnancov na základe trvalých pracovných zmlúv. Takisto sa ním zaviedlo dočasné oslobodenie od dane z nákladov na bývanie (nájomné a údržba) platených zamestnávateľom do výšky 5 000 EUR ročne počas prvých dvoch rokov zamestnania pre pracovníkov s trvalými pracovnými zmluvami s príjmom do 35 000 EUR, pričom sa na nich naďalej vzťahujú príspevky na sociálne zabezpečenie. **Portugalský** program „Zamestnanosť + talent“ poskytuje finančné stimuly zamestnávateľom, ktorí zamestnávajú, s minimálnym platom 1 442,57 EUR, nezamestnaných mladých ľudí s dosiahnutým terciárnym stupňom vzdelania (18 – 35 rokov) a zaregistrovaných v Inštitúte pre zamestnanosť a odbornú prípravu (IEFP) alebo tých, ktorí sa vrátili zo zahraničia po najmenej 12 mesiacoch. V **Grécku** sa koncom roka 2024 spustil program dotovaného zamestnania, ktorý bude prebiehať 18 mesiacov a ktorý s podporou z Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti umožňuje zamestnať 1 000 osôb so zdravotným postihnutím v miestnej samospráve, pričom sa z neho hradí až 75 % platu a odvodov (do výšky 13 500 EUR na osobu) s cieľom podporiť ich integráciu do trhu práce.

Režimy skráteného pracovného času sa ďalej rozvíjali s cieľom zvýšiť odolnosť trhu práce a chrániť zamestnanosť počas hospodárskych otrasov. Napríklad **Holandsko** v januári 2024 spustilo dočasný režim na udržanie pracovných miest (*Crisisregeling Personeelsbehoud*), ktorý zostane zavedený do decembra 2025. Programom sa dotuje skrátenie pracovného času pre podniky, ktoré čelia otrasom v dopyte, s cieľom zachovať pracovné miesta a podporiť príjmy domácností. **Slovinsko** v júni 2025 v rámci svojho plánu podpory obnovy a odolnosti prijalo právne predpisy, ktorými sa zavádza stály program skráteného pracovného času, ktorý sa bude používať v prípade mimoriadnych nepredvídaných okolností vrátane podpory dočasných zamestnancov na kratší pracovný čas a zlepšeného prístupu k vzdelávaniu a odbornej príprave na zvýšenie zamestnateľnosti v podmienkach digitalizácie a automatizácie.

V celej EÚ sa aktualizujú rámce minimálnej mzdy, aby sa zabezpečilo, že v úpravách miezd sa budú lepšie odrážať hospodárske podmienky. **Grécko** v decembri 2024 prijalo právny rámec na zavedenie novej metodiky na stanovenie zákonnej minimálnej mzdy od

roku 2028 pomocou vzorca založeného na zmenách ročného indexu spotrebiteľských cien pre 20 % domácností s najnižšími príjmami a indexu kúpnej sily miezd¹⁰⁸. Konzultačné výbory budú môcť navrhnúť odchýlky od tejto automatickej indexácie na základe súboru kritérií a referenčnej hodnoty 60 % mediánu hrubej mzdy. V novom **lotyšskom** nariadení o minimálnej mzde, ktoré je účinné od novembra 2024, sa spájajú ročné úpravy minimálnej mzdy s faktormi vrátane priemernej národnej mzdy, makroekonomických prognóz, daňových zmien, indexov nákladov práce a hraníc chudoby. V **Rumunsku** sa Mechanizmom na podporu obnovy a odolnosti podporil nový rámec pre stanovenie minimálnej mzdy, ktorý je takisto účinný od februára 2025 a ktorým sa zaviedol vzorec pre ročnú úpravu založený na referenčných hodnotách inflácie, produktivity a miezd, sprevádzaný každoročným posúdením primeranosti a trojstrannými konzultáciami. V **Luxembursku** sa návrh zákona predložený v decembri 2024 zameriava na posilnenie rámca zákonnej minimálnej mzdy prostredníctvom jasnejších kritérií primeranosti, polročných revízií a poradného orgánu zloženého zo sociálnych partnerov, ktorý bude poskytovať poradenstvo pri každoročných úpravách. V **Portugalsku** sa v tripartitnej dohode na roky 2025 – 2028 stanovujú cieľové hodnoty pre zvyšovanie minimálnej a priemernej mzdy a bonusy za produktivitu a výkonnostné bonusy pre pracovníkov, podiely na zisku, ako aj podporné opatrenia pre mladých pracovníkov. Ponúkajú sa v nej aj daňové stimuly pre podniky na zvýšenie miezd a dôchodkového sporenia pracovníkov.

Niekoľko členských štátov zaviedlo opatrenia na revíziu svojich rámcov kolektívnych zmlúv s cieľom zlepšiť pokrytie, flexibilitu a transparentnosť. Taliansky zákon o rozpočte na rok 2025 obsahuje ustanovenia o obnovení kolektívnych zmlúv vo verejnej správe s cieľom zvýšením miezd a špecifickými odvetvovými stimulmi, napríklad v zdravotníctve a školstve. **Poľsko** začiatkom roka 2025 predložilo návrh zákona o kolektívnych zmluvách, ktorým sa zamestnávateľom s viac ako 50 zamestnancami ukladá povinnosť rokovať s odbormi každé dva roky, kolektívne zmluvy sa rozširujú tak, aby zahŕňali témy týkajúce sa moderných pracovísk, a zavádzajú sa digitálne postupy a národný register kolektívnych zmlúv. Vo **Fínsku** je od januára 2025 v platnosti nový právny predpis, ktorého cieľom je zvýšiť možnosti vyjednávania na podnikovej úrovni, a to aj pre podniky, ktoré nie sú združené v zamestnávateľských organizáciách alebo nemajú zástupcu zamestnancov. Po reforme budú môcť všetky podniky využívať výnimky zo všeobecne platných kolektívnych zmlúv s určitými kontrolami, aby sa zabezpečilo reprezentatívne miestne vyjednanie.

Zavádzajú sa reformy zdaňovania práce s cieľom zvýšiť progresivitu a spravodlivosť. **Litva** zreformovala svoj systém dane z príjmu tak, aby bol progresívnejší, a nahradila jednotnú sadzbu dane z príjmu fyzických osôb vo výške 15 % tromi sadzbami vo výške 20 %, 25 % a 32 %, pričom vyššie sadzby sa vzťahujú na vyššie príjmy a platia aj pre niektoré samostatne zárobkovo činné osoby. V **Írsku** vláda v rámci rozpočtu na rok 2025 zrevidovala daňové úľavy a pásma dane z príjmu. Pásmo pre základnú sadzbu sa zvýšilo o 2 000 EUR na 44 000 EUR pre jednotlivca s úmerným zvýšením pre manželské páry a registrovaných partnerov. Od januára 2025 sa 4 % sadzba univerzálneho sociálneho poplatku znížila na 3 % a zároveň sa zvýšili daňové úľavy pre znevýhodnené skupiny.

Parametre dane z príjmu fyzických osôb boli vo viacerých členských štátoch upravené s cieľom zmierniť infláciou spôsobenú studenou progresiou a ďalej zvýšiť

¹⁰⁸ Obdobie od roku 2025 do roku 2027 sa považuje za prechodné a počas neho sa naďalej uplatňuje rovnaký systém stanovovania minimálnej mzdy ako v roku 2024.

spravodlivosť¹⁰⁹. V **Lotyšsku** bola nezdaniteľná suma príjmu zvýšená na 510 EUR mesačne (6 120 EUR ročne) a na 1 000 EUR mesačne (12 000 EUR ročne) pre dôchodcov. Zvýšili sa aj odpočty na vzdelávanie, zdravotné výdavky a dary a zaviedla sa nová 3 % sadzba dane z dividend a iných kapitálových príjmov nad 200 000 EUR ročne. **Fínsko** zvýšilo základný príspevok, zatiaľ čo **Írsko** zvýšilo úľavu na dani z príjmu fyzických osôb, úľavu na dani z príjmu, daňovú úľavu pre zamestnancov a úľavu na dani z prenájmu pre jednotlivcov a spoločne posudzované páry. **Luxembursko** a **Holandsko** upravili svoje daňové pásma pre daň z príjmu fyzických osôb s cieľom čeliť inflácii a zlepšiť daňovú spravodlivosť. **Maďarsko** zdvojnásobilo daňové úľavy pre rodiny (o 50 % od júla 2025 a o ďalších 50 % od januára 2026).

2.2. Usmernenie č. 6: Zvyšovanie ponuky pracovnej sily a zlepšovanie prístupu k zamestnaniu, ako aj celoživotného získavania zručností a kompetencií

Tento oddiel sa zaoberá vykonávaním usmernenia pre politiky zamestnanosti č. 6, v ktorom sa odporúča, aby členské štáty vytvorili podmienky na podporu zvyšovania ponuky pracovnej sily, podporovali získavanie zručností a kompetencií počas celého života ľudí, podporovali rovnaké príležitosti pre všetkých, odstraňovali prekážky a poskytovali stimuly na účasť na trhu práce, a to v súlade so zásadami Európskeho piliera sociálnych práv č. 1 (vzdelávanie, odborná príprava a celoživotné vzdelávanie), č. 2 (rodová rovnosť), č. 3 (rovnaké príležitosti), č. 4 (aktívna podpora zamestnanosti), č. 9 (rovnováha medzi pracovným a súkromným životom), č. 11 (starostlivosť o deti a podpora detí) a č. 17 (začleňovanie ľudí so zdravotným postihnutím). V oddiele 2.2.1 sa analyzuje vývoj v oblasti vzdelávania, a to od vzdelávania a starostlivosti v ranom detstve, cez výsledky žiakov, odborné vzdelávanie a prípravu až po terciárne vzdelávanie a predčasné ukončenie školskej dochádzky. Táto kapitola sa zaoberá nedostatkom pracovnej sily a zručností, nesúlalom medzi ponúkanými a požadovanými zručnosťami a rozvojom zručností dospelých vrátane digitálnych kompetencií. Okrem toho sa v nej analyzujú podmienky na trhu práce pre mladých ľudí, starších pracovníkov, migrantov a osoby so zdravotným postihnutím. V oddiele 2.2.2 sa uvádzajú politické opatrenia jednotlivých členských štátov v týchto oblastiach politiky.

2.2.1. Kľúčové ukazovatele

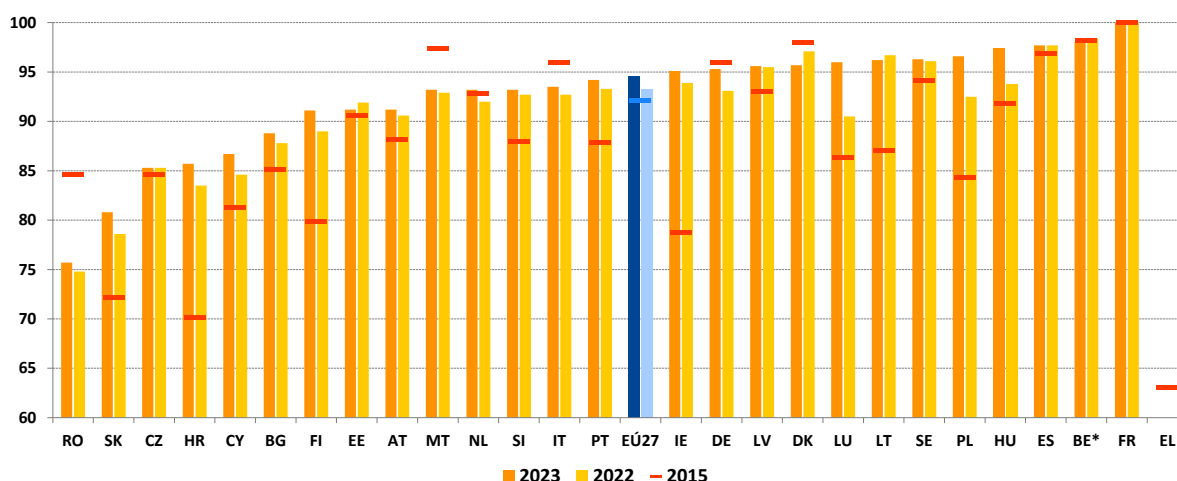
Účasť detí vo veku od troch rokov do začiatku primárneho vzdelávania na vzdelávaní a starostlivosti v ranom detstve (VSRD) v EÚ naďalej stúpa, pričom medzi členskými štátmi pretrvávajú veľké rozdiely. V roku 2023 sa na ňom zúčastňovalo 94,6 % detí, čo je len o 1,4 percentuálneho bodu menej ako cieľová hodnota na úrovni EÚ na rok 2030 na úrovni 96 %. K dnešnému dňu túto cieľovú hodnotu dosiahlo osem členských štátov, pričom väčšina krajín prekročila 90 %. Najlepšie výsledky dosiahli Francúzsko (100 %), Belgicko (98 %) a Španielsko (97,7 %). Najnižšie sa umiestnili Rumunsko (75,7 %), Slovensko (80,8 %) a Česko (85,3 %) – pozri graf 2.2.1. Priemer EÚ sa oproti predchádzajúcemu roku zvýšil o 1,3 percentuálneho bodu, hoci v rokoch 2022 až 2023 došlo k poklesu v štyroch krajinách, najmä medzi členskými štátmi s pomerne vysokou účasťou. Pokrok pri zvyšovaní účasti konkrétne u trojročných detí sa dosiahol takmer vo všetkých členských štátoch a miera

¹⁰⁹ Pozri: Európska komisia, [Výročná správa o zdaňovaní z roku 2024](#), Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie, 2024.

účasti v roku 2023 dosiahla úroveň 90,6 % (+5,4 percentuálneho bodu od roku 2015)¹¹⁰. Zvýšenie účasti trojročných detí však v niektorých z nich zostáva výzvou a miera účasti je obzvlášť nízka v Rumunsku (68,1 %) a na Slovensku (68,9 %). Cenová dostupnosť a nedostatok kapacít vrátane nedostatku zamestnancov stále predstavujú prekážky prístupu, najmä pre mladšie deti a deti zo znevýhodneného prostredia. Konkrétne sa na vzdelávaní a starostlivosti v ranom detstve zúčastňuje len 53 % rómskych detí, čo je stále hlboko pod priemerom EÚ pre všetky deti, napriek zlepšeniu približne o 11 percentuálnych bodov v rokoch 2016 až 2023¹¹¹.

Graf 2.2.1: Účasť na vzdelávaní a starostlivosti v ranom detstve sa na úrovni EÚ naďalej zvyšuje, ale medzi jednotlivými členskými štátmi sú veľké rozdiely

Účasť detí vo veku od troch rokov do veku začiatku povinnej školskej dochádzky na VSRD (v %)

Poznámka: Predbežné údaje za FR v roku 2023 a PL v rokoch 2022 a 2023. Zlom v časovom rade v prípade HU v roku 2023. Nie sú k dispozícii údaje za EL z roku 2022 a 2023. Vymedzenie sa líši v prípade BE a EL v roku 2015, HU v roku 2023 a PT v rokoch 2015, 2022 a 2023.

Zdroj: Eurostat, [educ_uoe_enra21].

Predčasné ukončenie vzdelávania a odbornej prípravy sa v celej EÚ znižuje, ale naďalej zostáva problémom. V roku 2024 predčasne ukončilo vzdelávanie alebo odbornú prípravu 9,4 % osôb vo veku 18 – 24 rokov, čo je o 0,2 percentuálneho bodu menej ako v roku 2023. To je o 1,7 percentuálneho bodu menej ako pred desiatimi rokmi, pričom päť krajín (Taliansko, Grécko, Malta, Španielsko a Portugalsko) dosiahlo v tomto období zníženie o viac ako 5 percentuálnych bodov. To však stále znamená, že približne 3,1 milióna ľudí vo veku 18 – 24 rokov v EÚ zostáva mimo vzdelávania a odbornej prípravy bez toho, aby dosiahli aspoň vyššie sekundárne vzdelanie¹¹². Hoci 17 členských štátov už dosiahlo cieľovú hodnotu v rámci európskeho vzdelávacieho priestoru v súvislosti so znížením počtu osôb, ktoré predčasne ukončia školskú dochádzku, do roku 2030 pod 9 %, v niektorých členských štátoch je potrebné dosiahnuť väčší pokrok. V Rumunsku, Španielsku a Nemecku, kde sa miera nezamestnanosti pohybuje nad úrovňou 12 percentuálnych bodov, sa v porovnaní s predchádzajúcim rokom dosiahol len malý alebo žiadny pokrok, čo znamená, že všetky tri krajiny zostávajú „krajínami s kritickou situáciou“ – pozri graf 2.2.2. Najväčšie zhoršenie

¹¹⁰ Eurostat [educ_uoe_enrp07].

¹¹¹ Pozri: Agentúra Európskej únie pre základné práva, [Rights of Roma and Travellers in 13 European countries 2024](#) (Práva Rómov a Travellerov v 13 európskych krajinách, 2024).

¹¹² Výpočty GR EAC. Pozri Európska komisia, [Education and Training Monitor 2025](#) (Monitor vzdelávania a odbornej prípravy 2025). Neskoršie odkazy na „výpočty GR EAC“.

v roku 2024 zaznamenala Litva (o 2,0 percentuálneho bodu), po ktorej nasledovalo Slovensko, Luxembursko, Estónsko a Cyprus, kde podiel osôb, ktoré predčasne ukončili vzdelávanie a odbornú prípravu, vzrástol najmenej o 0,9 percentuálneho bodu. Ide o „krajiny s výsledkami, ktoré treba sledovať“, spolu s Dánskom a Talianskom, kde sú úrovne stále príliš vysoké napriek tomu, že nedošlo k zmene ani poklesu. Na druhej strane Chorvátsko, Írsko, Grécko a Poľsko boli „krajinami s najlepšimi výsledkami“. Napriek celkovo mierne pozitívnemu trendu nie sú medzi členskými štátmi žiadne známky vzostupnej konvergencie.

Miera predčasného ukončenia školskej dochádzky sa v jednotlivých skupinách výrazne líši a je obzvlášť vysoká v prípade osôb narodených mimo EÚ, Rómov a osôb so zdravotným postihnutím. Hoci miera mladých žien a mladých mužov, ktorí predčasne ukončili školskú dochádzku, sa za predchádzajúce desaťročie znížila o 1,7 percentuálneho bodu, u mladých mužov je stále oveľa vyššia pravdepodobnosť predčasného ukončenia vzdelávania alebo odbornej prípravy (11,0 %) ako u mladých žien (7,7 %). Mladí ľudia narodení mimo EÚ alebo v inom členskom štáte majú aj naďalej oveľa väčšiu pravdepodobnosť, že školskú dochádzku ukončia predčasne (20,1 %, resp. 18,6 %), ako tí, ktorí sa narodili v danom členskom štáte (8,2 %)¹¹³. Situácia je obzvlášť znepokojujúca v prípade mladých Rómov (vo veku 18 – 24 rokov), kde takmer dve tretiny (64 %) ukončili v roku 2024 vzdelávanie a odbornú prípravu pred dosiahnutím úrovne vyššieho sekundárneho vzdelania¹¹⁴. Znepokojujúca je aj situácia mladých ľudí so zdravotným postihnutím v rovnakej vekovej skupine, kde miera predčasného ukončenia školskej dochádzky v roku 2023 dosiahla 19 %¹¹⁵. Najväčšie problémy možno pozorovať v Rumunsku a Maďarsku, ktoré zaznamenali najvyššie miery (33 % a 46 %), a v menšej miere v Taliansku (27 %).

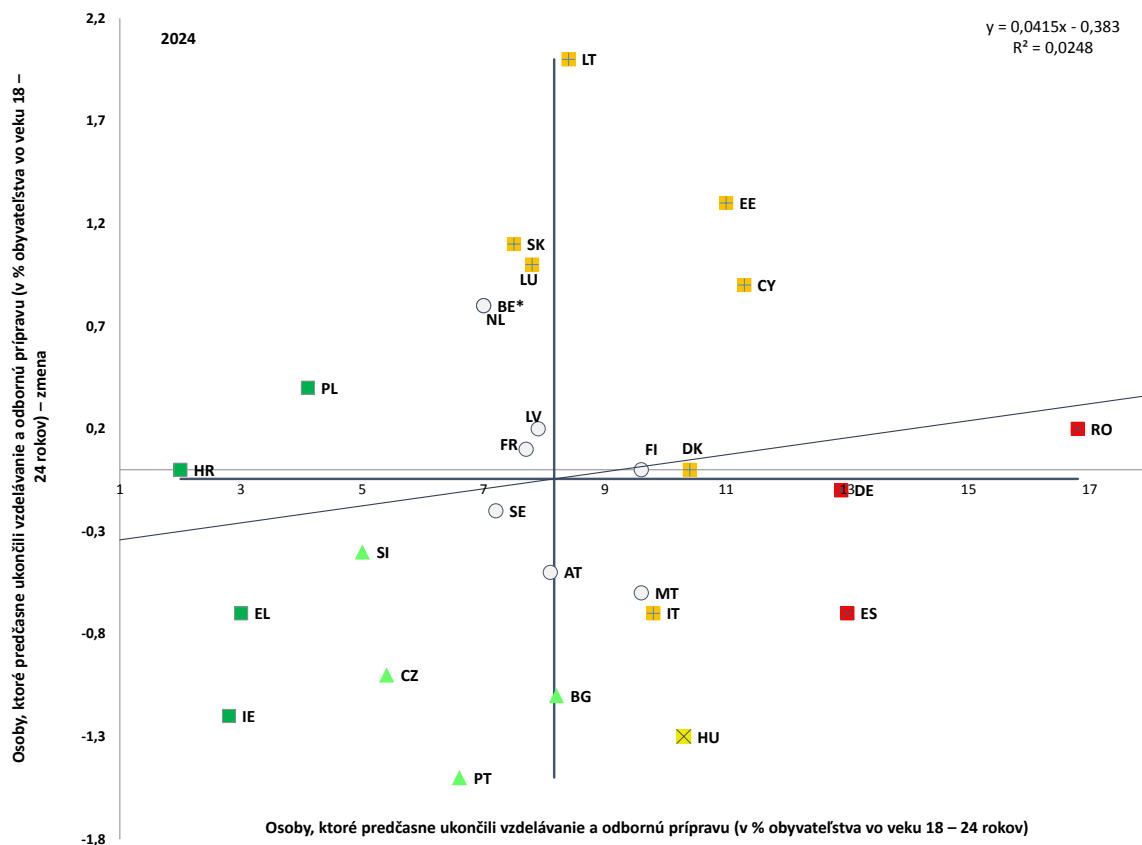
¹¹³ Eurostat [[edat_lfse_02](#)], VZPS v EÚ.

¹¹⁴ Pozri: Agentúra Európskej únie pre základné práva, [Rights of Roma and Travellers in 13 European countries 2024](#) (Práva Rómov a Travellerov v 13 európskych krajinách, 2024).

¹¹⁵ Európska komisia, Štatistická správa o Európskej odbornosti v oblasti zdravotného postihnutia za rok 2025 (pripravuje sa).

Graf 2.2.2: Podiel osôb, ktoré predčasne ukončili vzdelávanie a odbornú prípravu, sa naďalej pomaly znižuje, pričom medzi jednotlivými členskými štátmi sú značné rozdiely.

Osoby, ktoré predčasne ukončili vzdelávanie a odbornú prípravu (veková skupina 18 – 24 rokov), úrovne z roku 2024 a zmeny oproti predchádzajúcemu roku (v %, hlavný ukazovateľ sociálneho prehľadu)

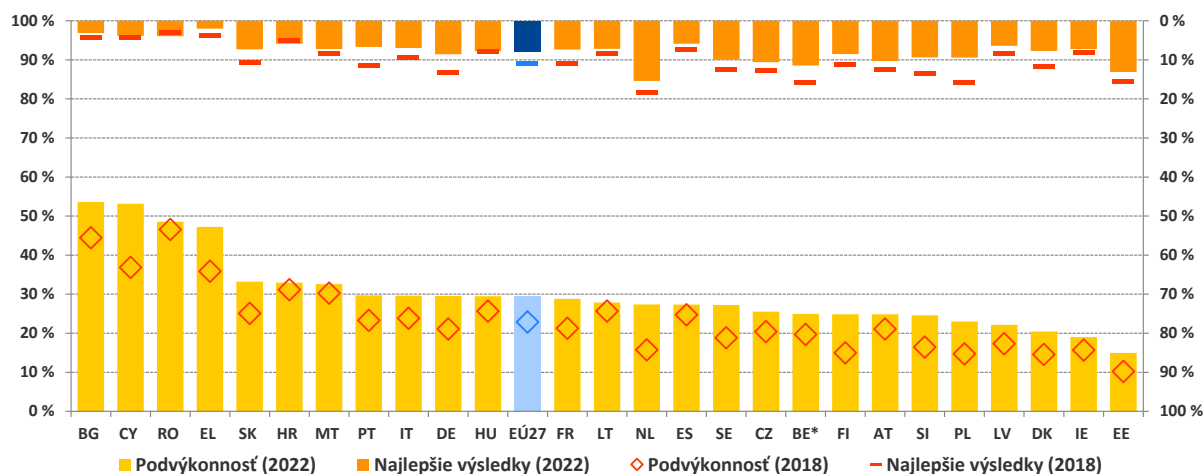
Poznámka: Osi sú orientované podľa neváženého priemeru v EÚ. Legenda sa uvádza v prílohe. Zlom v časovom rade v prípade BE, BG, DE, EL a IE. Nízka spoľahlivosť údajov za HR a LU.

Zdroj: Eurostat [edat lfse 14], VZPS v EÚ.

Regionálne rozdiely v predčasnom ukončení vzdelávania a odbornej prípravy sú značné medzi členskými štátmi, ale aj v rámci nich. V rámci EÚ sa regionálna miera pohybuje od 1,2 % (v Strednej Makedónii v Grécku) po 26,2 % (v juhovýchodnom Rumunsku), čo poukazuje na veľké rozdiely, ktoré nie je z údajov na úrovni členských štátov vidieť. Značné rozdiely sú aj medzi regiónmi v rámci jedného členského štátu, napríklad v Bulharsku, vo Francúzsku, v Maďarsku, Portugalsku, Rumunsku a Španielsku (pozri graf 1 v prílohe 5), vrátane najvzdialenejších regiónov. V rámci jedného členského štátu je najväčšie rozpätie medzi regiónmi od 5,0 % do 26,0 %. Na úrovni členských štátov sa toto rozpätie naopak pohybuje od 2,0 % do 16,8 %. V malom počte členských štátov je miera vo všetkých regiónoch nižšia ako cieľová hodnota na úrovni EÚ na úrovni 9 %. V členských štátoch, ktoré dosahujú celkovo dobré výsledky, však stále existuje priestor na zníženie regionálnych rozdielov. Okrem toho zohráva úlohu aj lokalita, keďže mladí ľudia žijúci vo veľkomestách majú menšiu pravdepodobnosť, že ukončia školskú dochádzku predčasne (8,3 %), ako mladí ľudia žijúci v mestách a predmestiach (10,3 %) a vo vidieckych oblastiach (10,1 %).

Graf 2.2.3: Podvýkonnosť v matematike sa vo všetkých členských štátoch výrazne zvýšila, zatiaľ čo miera najlepších výsledkov sa znížila

Žiaci, ktorí nedosiahli úroveň 2 v matematike (ľavá os) a ktorí dosiahli aspoň úroveň 5 (pravá os) v rokoch 2018 a 2022 (v %)

Poznámka: Pri interpretácii údajov za rok 2022 v prípade DK, IE, LV a NL je potrebná opatrnosť, pretože nebola splnená jedna alebo viacero noriem pre výber vzoriek pre testy PISA.

Zdroj: OECD, PISA 2018, 2022; výpočty GR EAC.

Podvýkonnosť v základných zručnostiach sa v celej EÚ zvýšila, pričom znepokojujúce trendy vidieť vo výkonnosti žiakov v matematike Podľa výsledkov najnovšieho Programu OECD pre medzinárodné hodnotenie žiakov (PISA) sa v rokoch 2018 až 2022 podiel 15-ročných žiakov dosahujúcich slabé výsledky v matematike zvýšil o 6,6 percentuálneho bodu a dosiahol rekordnú úroveň 29,5 % – pozri graf 2.2.3. To je viac ako 26,2 % zaznamenaných v oblasti čítania a 24,2 % vo vede, pričom v týchto oblastiach došlo k nárastu o 3,7 percentuálneho bodu (čítanie) a 2 percentuálne body (veda). Rozdiely vo výkonnosti jednotlivých členských štátov sú veľké. V matematike dosahuje slabé výsledky viac ako 45 % žiakov v Bulharsku, na Cypre, v Rumunsku a Grécku. Len Estónsko už splnilo cieľovú hodnotu na úrovni EÚ do roku 2030 pre podvýkonnosť pod úrovňou 15 %. Najlepšie výkony sa takisto znížili výraznejšie v matematike ako v čítaní alebo prírodných vedách. V roku 2018 dosiahlo najvyššiu úroveň z testovania PISA v matematike 11 % žiakov EÚ, ale v roku 2022 tento podiel klesol na 7,9 %. V súčasnosti sa pohybuje od iba 2,0 % v Grécku po 15,4 % v Holandsku. V čítaní nebol pokles taký veľký (z 8,1 % na 6,5 %), zatiaľ čo najlepšie výkony v prírodných vedách mierne vzrástli. Klesajúce výsledky študentov vyvolávajú obavy o ich dostatočnú prípravu na ďalšie štúdium a trh práce.

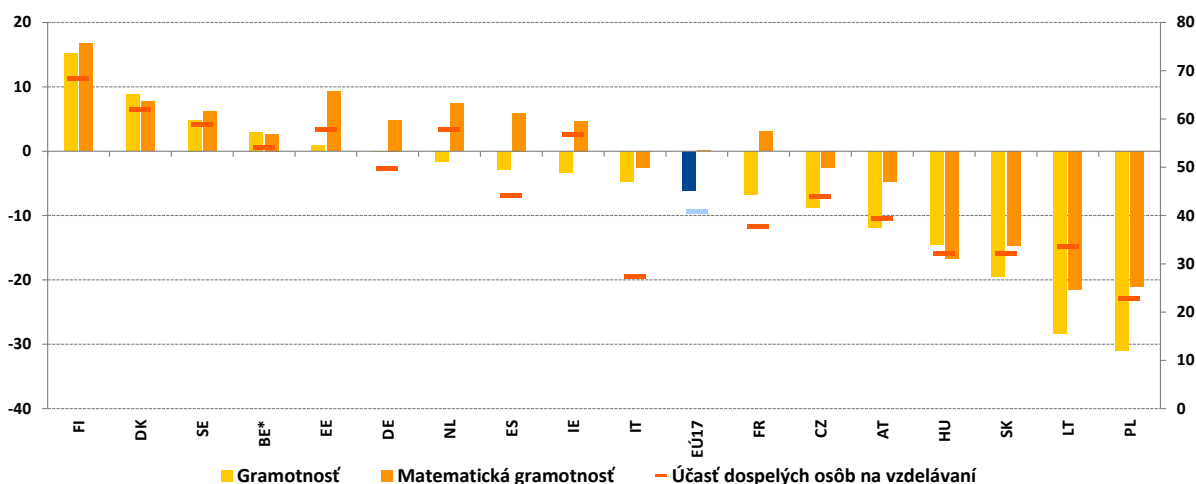
Problémy pretrvávajú, pokiaľ ide o schopnosť dospelých čítať a písať a ich schopnosť počítať. Podľa údajov zozbieraných v 17 členských štátoch, ktoré sa v rokoch 2013 a 2023 zapojili do Programu medzinárodného hodnotenia kompetencií dospelých (PIAAC) organizácie OECD, sa v poslednom desaťročí znížila úroveň čítania s porozumením medzi dospelými. Zatiaľ čo zručnosti v oblasti matematickej gramotnosti zostali stabilné, takmer každý piaty dospelý dosahoval v roku 2023 slabé výsledky v schopnosti čítať a písať a schopnosti počítať. Matematické zručnosti sú dôležité pre budúcu konkurencieschopnosť a inovačnú kapacitu Európy. Výsledky v matematike na školskej úrovni sú dôležitým krokom k štúdiu predmetov STEM na vyššej úrovni a k riešeniu nedostatkov v kľúčových odvetviach STEM – pozri rámček piliera 2. V týchto výsledkoch sa odráža potreba zlepšiť základné zručnosti vo všetkých vekových kategóriách.

Rámček piliera 2: Zamerané na úniu zručností – budovanie zručností, zvyšovanie úrovne zručností a rekvalifikácia dospelých

Zručnosti sú kľúčom k príprave a posilneniu pracovnej sily a hlavnou hnacou silou produktivity, inovácií, konkurencieschopnosti a odolnosti, členské štáty však čelia rovnakým problémom pri hľadaní ľudí s potrebnými zručnosťami. Nedostatok pracovnej sily a zručností je spôsobený rôznymi faktormi vrátane demografických zmien, nových potrieb v oblasti zručností v súvislosti s technologickým vývojom a dekarbonizáciou hospodárstva, ako aj zlými pracovnými podmienkami v niektorých odvetviach a povolaniach¹¹⁶. Okrem toho sa očakáva, že súčasné geopolitické zmeny vrátane zvýšených potrieb v oblasti obrany a bezpečnosti a priemyselná transformácia budú vytvárať ďalšie tlaky. S cieľom riešiť tieto výzvy sa Európska komisia zaviazala ďalej rozvíjať zastrešujúcu stratégiu zručností na úrovni EÚ v rámci únie zručností. Jeden z jej kľúčových pilierov sa zameriava na zvyšovanie úrovne zručností a rekvalifikáciu. Okrem iných cieľov sa zameriava aj na ďalšiu podporu individuálnych vzdelávacích účtov, osobného rozpočtu na odbornú prípravu pre všetkých dospelých, rozšírenie využívania mikrocertifikátov a pilotné zavedenie záruky získania zručností na pomoc pracovníkom pri prechode z upadajúcich do rastúcich odvetví, a to aj v dôsledku zelenej a digitálnej transformácie. Jedna z akcií, aktivity partnerského učenia v oblasti inovačných vzdelávacích priestorov, je priamo zameraná na rozvoj základných zručností ako základu pre ďalšie vzdelávanie.

Čitateľská gramotnosť dospelých klesla, zatiaľ čo ich matematická gramotnosť zostala zväčša stabilná, pričom väčší pokles nastal v krajinách s nízkou účasťou na vzdelávaní dospelých

Zmena výsledkov, pokiaľ ide o schopnosť dospelých (16 – 65 rokov) čítať a písať a ich schopnosť počítať, v rokoch 2013 až 2023 (v percentuálnych bodoch, ľavá os) a účasť na vzdelávaní dospelých (ako % dospelých, pravá os)

Zdroj: Prieskum zručností dospelých, ktorý vykonala organizácia OECD (2023):

¹¹⁶ V roku 2024 bolo najviac povolání s nedostatkom pracovnej sily v odvetví remesiel, zdravotníctva a ubytovacích a pohostinských služieb. Pozri Európsky orgán práce, [EURES Report on labour shortages and surpluses 2024](#) [Správa EURES o nedostatku a nadbytku pracovnej sily (2024)], Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie, Luxemburg, 2025, a súvisiace dokumenty.

Poznámky: Údaje o účasti na vzdelávaní a odbornej príprave sú osobitnou extrakciou v súlade s vymedzením AES a VZPS v EÚ; BE sa vzťahuje len na Flámsko.

Základné zručnosti dospelých v EÚ klesajú, čo má negatívny vplyv na nedostatok zručností a na schopnosť pracovníkov prispôbiť sa potrebám trhu práce prostredníctvom zvyšovania úrovne zručností a rekvalifikácie. Účasť dospelých na vzdelávaní je kľúčová na zabezpečenie toho, aby starnúce obyvateľstvo a pracovná sila v širšom zmysle dokázali držať krok s rýchlo sa meniacim trhom práce. Preto sa členské štáty EÚ zaviazali, že do roku 2030 by sa malo každoročne zúčastňovať na vzdelávaní aspoň 60 % dospelých. Je to obzvlášť dôležité, keďže z dôkazov vyplýva klesajúci trend základných zručností dospelého obyvateľstva (pozri graf)¹¹⁷. Za posledné desaťročie sa úroveň čitateľskej gramotnosti dospelých v 17 sledovaných členských štátoch EÚ znížila, zatiaľ čo úroveň matematickej gramotnosti zostala zväčša stabilná. V dôsledku toho dosahoval v roku 2023 približne jeden z piatich dospelých v EÚ slabé výsledky, pokiaľ ide o schopnosť písať a čítať a schopnosť počítať. Ženy dosiahli lepšie výsledky v gramotnosti, zatiaľ čo mužom sa lepšie darilo v počítaní a adaptívnom riešení problémov. Okrem toho bola účasť na vzdelávaní dospelých nižšia v krajinách, ktoré zaznamenali výrazný pokles schopnosti čítať a písať a schopnosti počítať¹¹⁸.

V únii zručností sa zdôrazňuje význam riešenia nedostatku zručností dospelých a stanovujú sa v nej opatrenia na podporu a stimuláciu zvyšovania úrovne zručností a rekvalifikácie. Niekoľko členských štátov skúšobne zavádza individuálne vzdelávacie účty ako prístup k odbornej príprave, ktorý sa riadi dopytom. **Lotyšsko** ponúka financované individuálne vzdelávacie účty do výšky 500 EUR a jednotný online portál na zlepšenie prístupu k odbornej príprave. Ako flexibilné možnosti ďalšieho vzdelávania sa objavujú mikrocertifikáty. **Luxembursko** v spolupráci s holandsko-flámskou akreditačnou agentúrou skúšobne zavádza národný rámec pre mikrocertifikáty na univerzitnej úrovni pre vzdelávanie dospelých. V záujme zosúladenia zručností s potrebami trhu práce viaceré krajiny zlepšujú svoje postupy hodnotenia a uznávania vedomostí a zručností, ako aj informácie o zručnostiach. **Bulharsko** aktualizovalo svoj zoznam povolání so zameraním na zelené a digitálne zručnosti v kontexte širšej reformy odborného vzdelávania a prípravy v rámci plánu obnovy a odolnosti, zatiaľ čo **Nemecko** teraz umožňuje certifikáciu neformálne získaných odborných zručností v rámci svojho zákona o odbornom vzdelávaní a príprave.

Napriek značnému úsiliu členských štátov sa nerovnosti vo vzdelávaní zvyšujú, keďže výsledky žiakov zo sociálno-ekonomicky znevýhodneného prostredia klesajú. Hoci by sa systémami vzdelávania a odbornej prípravy mala podporovať medzigeneračná sociálna mobilita oddelením výsledkov vzdelávania od sociálno-ekonomického prostredia, výsledky prieskumu PISA 2022 potvrdili niektoré znepokojujúce trendy. Sociálno-ekonomické prostredie zostáva v EÚ silným prediktorom výsledkov vzdelávania, pričom podvýkonnosť je oveľa častejšia v prípade znevýhodnených študentov ako v prípade zvýhodnených študentov¹¹⁹. Okrem toho podiel žiakov zo znevýhodneného sociálno-ekonomického

¹¹⁷ Pozri OECD, *Do Adults Have the Skills They need to Thrive in a Changing World?: Survey of Adult Skills 2023* [Majú dospelí zručnosti, ktoré potrebujú, aby prosperovali v meniacom sa svete? – prieskum zručností dospelých (2023)], štúdie OECD o zručnostiach, OECD Publishing, Paríž, 2024.

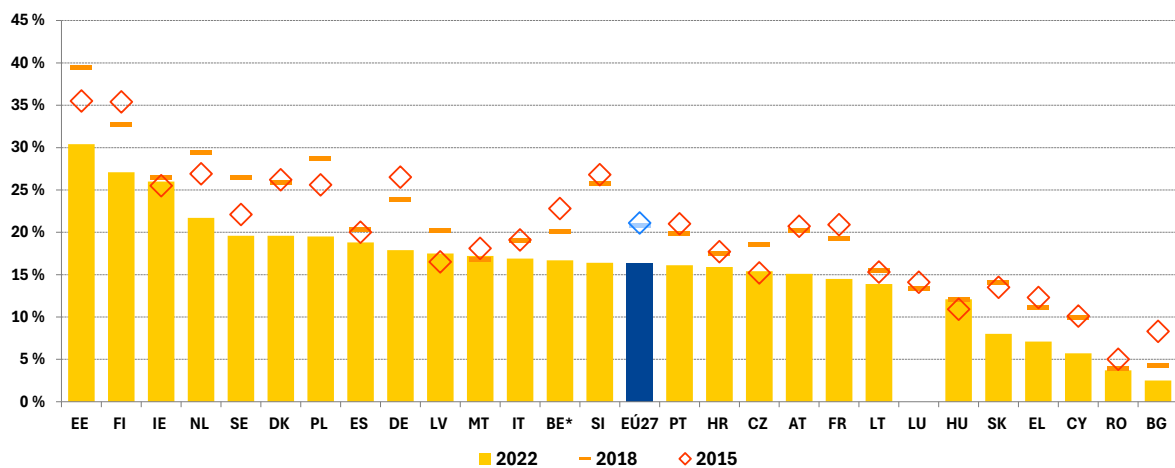
¹¹⁸ Pozri OECD, *Trends in Adult Learning: New Data from the 2023 Survey of Adult Skills* [Trendy vo vzdelávaní dospelých: nové údaje z prieskumu zručností dospelých (2023)], *Getting Skills Right* (Správne získavanie zručností), OECD Publishing, Paríž, 2025.

¹¹⁹ Európska komisia, *The twin challenge of equity and excellence in basic skills in the EU* (Dvojitá výzva: rovnosť a excelentnosť v oblasti základných zručností v EÚ), Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie, 2024.

prostredia, ktorí dosiahli dobré výsledky v základných zručnostiach (t. j. dosahujú aspoň úroveň 4 na stupnici PISA v čítaní, matematike alebo prírodných vedách), bol v roku 2022 len 16,3 %, čo je menej ako 20,8 % v roku 2018 a 21,1 % v roku 2015 – pozri graf 2.2.4¹²⁰. Tento podiel sa v uvedenom období znížil takmer vo všetkých členských štátoch. V krajinách s najlepšimi výsledkami, Estónsku, Fínsku a Írsku, podiel žiakov zo znevýhodneného prostredia, ktorí dosahovali dobré výsledky, nebol v roku 2022 oveľa vyšší ako 25 %. Pre porovnanie v celej EÚ dosiahlo 59,0 % žiakov zo zvýhodneného prostredia dobré výsledky v základných zručnostiach. Na sledovanie pokroku v oblasti štrukturálnych nerovností Komisia navrhla nový ukazovateľ spravodlivosti a cieľovú hodnotu do roku 2030 založenú na dobrých výsledkoch znevýhodnených žiakov v testovaní PISA. Na úrovni EÚ je cieľom, aby aspoň 25 % znevýhodnených študentov dosiahlo v jednej z oblastí úroveň 4 alebo vyššiu úroveň¹²¹.

Graf 2.2.4: Základné zručnosti znevýhodnených žiakov sa za posledné desaťročie znížili

Žiaci zo znevýhodneného prostredia, ktorí dosiahli úroveň 4 alebo vyššiu v čítaní, matematike alebo prírodných vedách (%)

Poznámka: Pri interpretácii údajov za rok 2022 v prípade DK, IE, LV a NL je potrebná opatrnosť, pretože nebola splnená jedna alebo viacero noriem pre výber vzoriek pre testy PISA. LU sa zúčastnilo len na testovaní PISA 2018.

Zdroj: OECD, PISA 2015, 2018, 2022; výpočty GR EAC.

Nízka úroveň digitálnej gramotnosti a občianskych kompetencií študentov vyvoláva obavy, najmä v kontexte šírenia dezinformácií. EÚ sa zaviazala, že do roku 2030 zníži podiel žiakov ôsmych ročníkov (13 – 14 rokov), ktorí nedosahujú dostatočné výsledky v oblasti digitálnych zručností, pod 15 %. V 22 krajinách EÚ, ktoré sa v roku 2023 zúčastnili na medzinárodnej štúdiu počítačovej a informačnej gramotnosti (ICILS), nedosahuje minimálnu hranicu zručností v počítačovej a informačnej gramotnosti 42,5 % študentov. Niektoré krajiny, ako napríklad Česko (28,0 %) a Dánsko (32,2 %), sa blížia k cieľovej hodnote, zatiaľ čo iné, ako napríklad Rumunsko (74,0 %) a Grécko (60,4 %), za ňou ďaleko

¹²⁰ V programe PISA je to zachytené indexom ekonomického, sociálneho a kultúrneho postavenia (ESKP). Kategória zvýhodneného sociálno-ekonomického prostredia zahŕňa 25 % všetkých žiakov s najvyšším skóre ESKP v danej krajine, zatiaľ čo kategória znevýhodneného sociálno-ekonomického prostredia zahŕňa 25 % všetkých žiakov s najnižším skóre ESKP.

¹²¹ Európska komisia: Generálne riaditeľstvo pre vzdelávanie, mládež, šport a kultúru, [Správa Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov o priebežnom hodnotení strategického rámca európskeho vzdelávacieho priestoru 2021 – 2030](#), Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie, 2025.

zaostávajú. Vďaka rýchlemu technologickému pokroku, ako je generatívna umelá inteligencia, spojenému s rastúcou polarizáciou a šírením dezinformácií a misinformácií zohráva rozvíjanie občianskych zručností od raného veku významnejšiu úlohu než kedykoľvek predtým. V roku 2022 preukázalo v členských štátoch zapojených do medzinárodnej štúdie občianskej výchovy a vzdelávania (ICCS)¹²² v priemere 63,1 % žiakov ôsmych ročníkov všeobecných škôl primeranú úroveň občianskych kompetencií, pričom niektoré členské štáty uviedli, že primeranú úroveň občianskych kompetencií dosiahlo viac ako 70 % žiakov, a iné uviedli podiel menší ako 50 %. Študenti, ktorí majú primeranú úroveň, rozumejú demokratickým inštitúciám, systémom, princípom a spôsobom účasti. To im umožňuje uvažovať o občianskych otázkach a aktívne sa zapájať do demokratického života.

Cieľom odborného vzdelávania a prípravy (OVP) je pripraviť učiacich sa na trh práce, hoci miera zamestnanosti čerstvých absolventov prvýkrát od roku 2020 klesla. Odborné vzdelávanie a príprava poskytuje odbornú prípravu pre mnohé profesie, v ktorých je pretrvávajúci nedostatok pracovníkov a zručností a ktoré sú kľúčové pre konkurencieschopnosť a pripravenosť Európy – pozri aj rámček piliera 3. V roku 2024 mali takmer dve tretiny (65,2 %) čerstvých absolventov odborného vzdelávania a prípravy na strednej úrovni (vo veku 20 – 34 rokov) v EÚ skúsenosť s učením sa na pracovisku ako súčasťou svojho učebného plánu¹²³. Táto miera presahuje cieľovú hodnotu na úrovni EÚ do roku 2025 aspoň 60 %¹²⁴. Medzi jednotlivými krajinami však existujú veľké a pretrvávajúce rozdiely. Takmer všetci absolventi (viac ako 90 %) sa zúčastňujú na učení sa na pracovisku v Nemecku, Holandsku a Španielsku. Naopak len veľmi málo absolventov odborného vzdelávania a prípravy v Rumunsku, Česku alebo Grécku má skúsenosť s učením sa na pracovisku ako súčasťou učebného plánu odborného vzdelávania a prípravy¹²⁵. Miera zamestnanosti čerstvých absolventov odborného vzdelávania a prípravy klesla z 80,9 % v roku 2023 na 80,0 % v roku 2024. Je to neúspech vzhľadom na cieľovú hodnotu do roku 2025 aspoň 82 %¹²⁶. Pokles bol väčší v prípade absolventov stredných škôl so všeobecným zameraním (zo 67,8 % na 62,8 %) a v prípade tých, ktorí nedosiahli vyššie sekundárne vzdelanie (zo 61,9 % na 52,1 %) – v oboch prípadoch boli medzi členskými štátmi značné rozdiely. U čerstvých absolventov odborného vzdelávania a prípravy, ktorí absolvovali učenie sa na pracovisku, je oveľa väčšia pravdepodobnosť, že sa zamestnajú (84,4 %), ako u tých, ktorí ho neabsolvovali (67,9 %).

Európa zaznamenala výrazný nárast počtu mladých ľudí s vysokoškolským vzdelaním, čo je spôsobené širším prístupom k univerzitám a rastúcim dopytom po vysokokvalifikovaných pracovníkoch na trhu práce. Za posledné desaťročie sa priemerný podiel osôb vo veku 25 – 34 rokov s vysokoškolským vzdelaním výrazne zvýšil na 44,1 %, pričom len za posledný rok vzrástol o 1 percentuálny bod – pozri graf 2.2.5. Očakávaná miera návratnosti vzdelania je kritickým faktorom pri rozhodovaní o štúdiu na vysokej škole a tento faktor zostal za posledné desaťročie stabilný napriek výraznému nárastu počtu vysokoškolsky

¹²² Účastníkmi boli: BG, DK, DE, EE, ES, FR, HR, IT, CY, LV, LT, MT, NL, PL, RO, SI, SK, SE.

¹²³ Eurostat, [tps00215].

¹²⁴ Cieľová hodnota bola stanovená v odporúčaní Rady z 24. novembra 2020 týkajúcom sa odborného vzdelávania a prípravy (OVP) pre udržateľnú konkurencieschopnosť, sociálnu spravodlivosť a odolnosť.

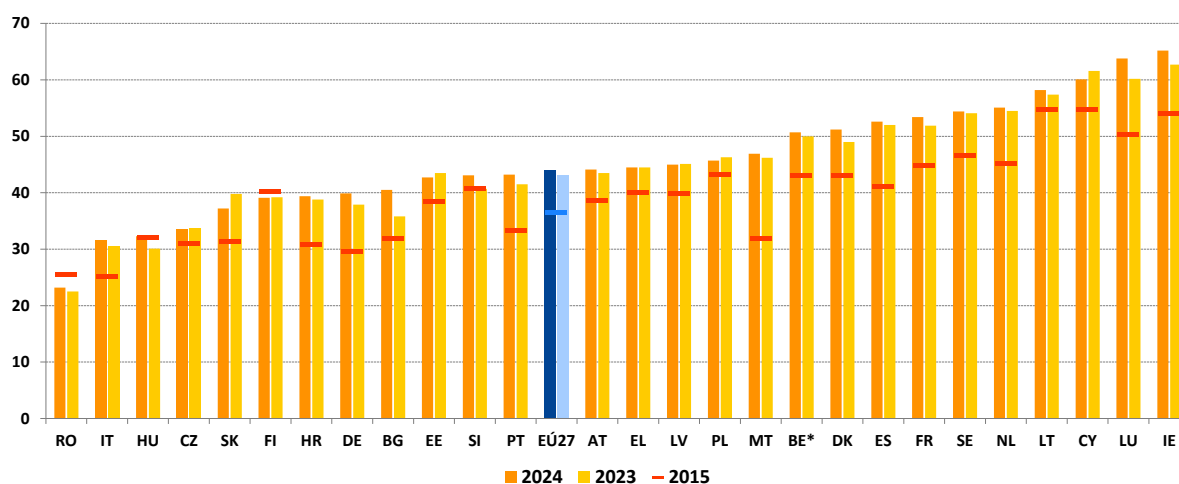
¹²⁵ Údaje označené ako „málo spoľahlivé“ v prípade Nemecka, Lotyšska, Malty, Poľska a Fínska.

¹²⁶ Cieľová hodnota bola stanovená v odporúčaní Rady z 24. novembra 2020 týkajúcom sa odborného vzdelávania a prípravy (OVP) pre udržateľnú konkurencieschopnosť, sociálnu spravodlivosť a odolnosť.

vzdelaných ľudí¹²⁷. V roku 2024 bola miera nezamestnanosti osôb vo veku 25 – 34 rokov s terciárnym vzdelaním 5,2 % v porovnaní so 6,7 % u osôb s dosiahnutým vyšším sekundárnym stupňom vzdelania a 15,3 % u osôb s dosiahnutým nižším stupňom vzdelania. Okrem toho vysokoškolsky vzdelaní pracovníci zarábajú o 52 % viac ako pracovníci s dosiahnutým vyšším sekundárnym stupňom vzdelania. Hoci osoby s terciárnym vzdelaním majú vyššiu úroveň zamestnanosti, čerství absolventi terciárneho vzdelávania zaznamenali pokles miery zamestnanosti, a to z 87,6 % v roku 2023 na 86,7 % v roku 2024. Tento pokles možno pozorovať na všetkých dosiahnutých stupňoch vzdelania a môže poukazovať na pokles prijímania na absolventské pozície.

Graf 2.2.5: Podiel mladých dospelých s terciárnym vzdelaním sa v poslednom desaťročí zvýšil

Podiel osôb (vo veku 25 – 34 rokov) s ukončeným terciárnym vzdelaním (ISCED 5 – 8, v %)

Poznámky: Zlom v časovom rade v prípade BG v roku 2024, v prípade SI v roku 2023 a v prípade LU v roku 2015.

Zdroj: Eurostat, [edat lfse 03].

Zvyšovanie mobility študentov a absolventov vysokých škôl zostáva kľúčovou prioritou na zlepšenie zručností a rozšírenie obzorov, ale v posledných rokoch klesá. Miera mobility odchádzajúcich študentov¹²⁸ sa v rokoch 2020 až 2023 znížila o 2,3 percentuálneho bodu. Len 11,2 % zo 4 miliónov absolventov terciárneho vzdelávania pochádzajúcich z krajín EÚ absolvovalo v roku 2023 nejakú formu vzdelávacej mobility, pričom 4,5 % absolvovalo v zahraničí celú mobilitu na účely získania diplomu a približne 6,6 % absolvovalo mobilitu na účely získania kreditov¹²⁹. Priemerná mobilita odchádzajúcich absolventov v EÚ tak zostáva hlboko pod cieľovou hodnotou 23 % stanovenou na rok 2030. Pretrvávajú však viaceré obmedzenia týkajúce sa údajov, ktoré môžu viesť k podhodnoteniu pokroku pri dosahovaní cieľovej hodnoty, napríklad neúplné vykazovanie mobility kratšej ako tri mesiace¹³⁰. Skúšobnou iniciatívou únie zručností „Vyberte si Európu pre vedu“ sa pomáha v internacionalizácii inštitúcií vysokoškolského vzdelávania podporovaním akademických a neakademických organizácií pri nábore postdoktorandských výskumných pracovníkov.

¹²⁷ Pozri [Monitor vzdelávania a odbornej prípravy 2025](#), Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie.

¹²⁸ Miera mobility odchádzajúcich študentov krajiny je počet absolventov, ktorí absolvovali mobilitu na účely získania diplomu a mobilitu na účely získania kreditov a ktorí sú z danej krajiny, vydelený počtom absolventov pochádzajúcich z danej krajiny.

¹²⁹ Výpočty GR EAC.

¹³⁰ Pozri s. 61 [Monitora vzdelávania a odbornej prípravy 2024](#), Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie.

Rastúci nedostatok kvalifikovaných pracovníkov v Európe sa stal hlavnou hrozbou pre prosperitu a konkurencieschopnosť. Nedostatok kvalifikovaných pracovníkov sa stal jednou z hlavných prekážok investícií v roku 2024, pričom ako prekážku ho uvádza 77 % firiem¹³¹. Tento problém je obzvlášť výrazný v stavebníctve a vo výrobe, kde nedostatok pracovnej sily oslabuje schopnosť EÚ urýchliť zelenú transformáciu a jej rastový potenciál. Strategický význam zručností pre prosperitu a konkurencieschopnosť Európy bol zdôraznený v správe Enrica Lettu o budúcnosti jednotného trhu aj v správe Maria Draghiho o konkurencieschopnosti EÚ¹³². Riešenie tejto výzvy si vyžaduje rozsiahle úsilie o zvyšovanie úrovne zručností a rekvalifikáciu celej pracovnej sily v EÚ. Ide o kľúčový prvok únie zručností, komplexnej stratégie zručností prijatej v marci 2025 ako súčasť Kompasu konkurencieschopnosti EÚ.

Nesúlad medzi ponúkanými a požadovanými zručnosťami na makroekonomickej úrovni sa v EÚ naďalej znižuje, medzi členskými štátmi však existujú rozdiely. Makroekonomický ukazovateľ nesúladu medzi ponúkanými a požadovanými zručnosťami odráža mieru nesúladu medzi dopytom a ponukou zručností v rámci celej pracovnej sily¹³³. Poukazuje sa ním najmä na relatívne ťažkosti ľudí s rôznou úrovňou dosiahnutého vzdelania pri vstupe na trh práce. Od roku 2014 tento ukazovateľ vo väčšine členských štátov klesá, najmä vďaka zvyšujúcej sa úrovni dosiahnutého vzdelania. V niektorých krajinách vrátane Talianska, Belgicka, Chorvátska a Poľska však makroekonomický nesúlad medzi ponúkanými a požadovanými zručnosťami zostal v roku 2024 vysoký (nad 23 %), čo je výrazne nad priemerom EÚ na úrovni 19,2 % – pozri graf 2.2.6. Najnižšiu mieru naopak vykazujú Rakúsko, Dánsko, Nemecko a Holandsko, v ktorých je táto miera nižšia ako 15 %. Nedostatok zručností a nesúlad medzi ponúkanými a požadovanými zručnosťami môže celkovo súvisieť s problémami týkajúcimi sa kvality, spravodlivosti a relevantnosti systémov vzdelávania a odbornej prípravy pre trh práce, ako aj s pretrvávajúcim nedostatkom pracovnej sily. Podporou dosiahnutia vyššieho stupňa vzdelania a posilnením podpory zvyšovania úrovne zručností a rekvalifikácie by sa mohla lepšie zosúladiť ponuka zručností s požiadavkami trhu práce.

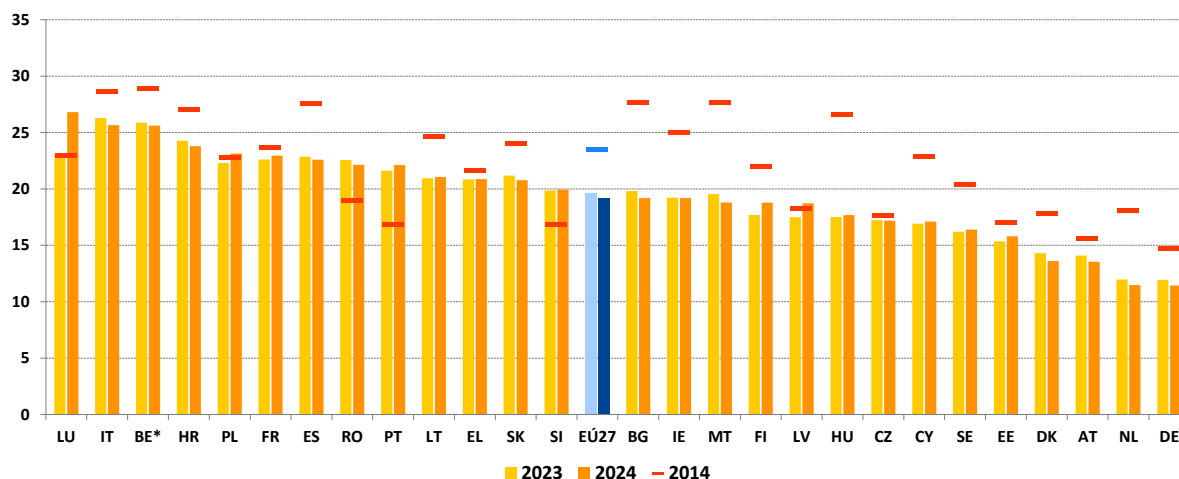
¹³¹ Na základe investičného prieskumu EIB. Podniky väčšie hodnoty uvádzajú už len pri „neistote týkajúcej sa budúcnosti“ (79 %) a „nákladoch na energiu“ (77 %).

¹³² [Oveľa viac než len trh](#), Enrico Letta, apríl 2024; [Správa o budúcnosti európskej konkurencieschopnosti](#), Mario Draghi, september 2024.

¹³³ Makroekonomickým ukazovateľom nesúladu medzi ponúkanými a požadovanými zručnosťami sa meria relatívny rozptyl mier zamestnanosti pracovníkov s rôznym dosiahnutým stupňom vzdelania (nízkym, stredným a vysokým) vážený podielom každej skupiny na celkovom počte obyvateľov v produktívnom veku (veková skupina 20 – 64 rokov). Pozri Európska komisia, [Analytical web note – Measuring skills mismatch](#) (Analytická webová správa – Meranie nesúladu medzi ponúkanými a požadovanými zručnosťami). 7/2015, Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie, 2015.

Graf 2.2.6: Nesúlada medzi ponúkanými a požadovanými zručnosťami na makroekonomickej úrovni sa v EÚ naďalej znižuje, medzi členskými štátmi však existujú rozdiely

Relatívny rozptyl miery zamestnanosti pracovníkov s rôznym dosiahnutým stupňom vzdelania, vážený podielom každej skupiny na celkovom počte obyvateľov v produktívnom veku (vo veku 20 – 64 rokov)

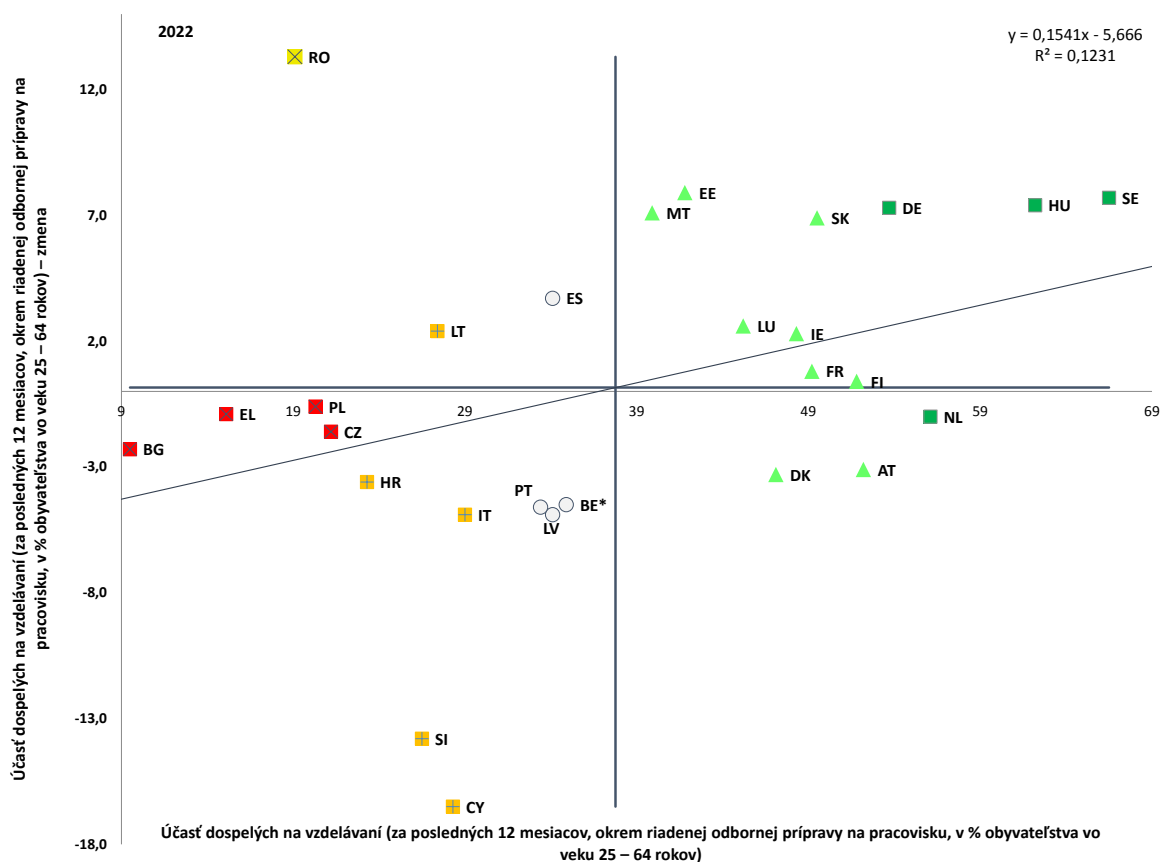
Poznámka: Tento ukazovateľ zdôrazňuje relatívne väčšie ťažkosti osôb s nízkou a so strednou kvalifikáciou pri vstupe na trh práce v porovnaní s osobami s vysokou kvalifikáciou.

Zdroj: výpočty GR EMPL na základe údajov Eurostatu [[lfsq_egaed](#); [lfsq_pgaed](#); [lfsq_agaed](#)], VZPS v EÚ.

Účasť na vzdelávaní dospelých je pomerne nízka a medzi členskými štátmi sú značné rozdiely. Z najnovších údajov zo zisťovania o vzdelávaní dospelých (AES) vyplynul mierny nárast podielu dospelých, ktorí sa zúčastňujú na vzdelávaní v EÚ (okrem riadenej odbornej prípravy na pracovisku), a to z 37,4 % v roku 2016 na 39,5 % v roku 2022, čo je výrazne menej ako hlavná cieľová hodnota EÚ do roku 2030 na úrovni 60 % – pozri rámček cieľových hodnôt 2 týkajúci sa zručností – a s veľkými rozdielmi medzi členskými štátmi. Najvyššia miera účasti bola zaznamenaná vo Švédsku, v Maďarsku, Holandsku a Nemecku, preto sú označené ako „krajiny s najlepšimi výsledkami“ – pozri graf 2.2.7. Všetky tieto krajiny zaznamenali v rokoch 2016 až 2022 nárast o viac ako 6,8 percentuálneho bodu okrem Holandska, kde účasť klesla o 1 percentuálny bod. Oproti tomu bola mimoriadne nízka úroveň účasti odrážajúca rozdiely v rámci EÚ zaznamenaná v Bulharsku, Grécku, Rumunsku, Poľsku a Česku, ktoré sú „krajínami s kritickou situáciou“. Úrovně pod 30 % sú aj v Chorvátsku, na Cypre, v Litve, Taliansku a Slovinsku a ide o „krajiny s výsledkami, ktoré treba sledovať“.

Graf 2.2.7: Vzdelávanie dospelých sa od roku 2016 zvýšilo len mierne, pričom medzi členskými štátmi sú veľké rozdiely.

Miera účasti dospelých na vzdelávaní počas posledných 12 mesiacov (vo veku 25 – 64 rokov), úrovne v roku 2022 a zmeny oproti roku 2016 (v %, hlavný ukazovateľ sociálneho prehľadu)

Poznámka: Osi sú orientované podľa neváženého priemeru v EÚ. Legenda sa uvádza v prílohe. V septembri 2024 dosiahla skupina pre ukazovatele Výboru pre zamestnanosť predbežnú dohodu o rámci monitorovania cieľovej hodnoty v oblasti zručností s použitím údajov AES s výnimkou riadenej odbornej prípravy na pracovisku. Pozri tiež správu [Výročná správa o výsledkoch v oblasti zamestnanosti z roku 2024](#). Zmena do roku 2022 sa vypočíta na základe hodnoty z roku 2016, ktorá je poslednou dostupnou hodnotou pred rokom 2022. Zlom v časovom rade v roku 2022 v prípade FR, IT a RO.

Zdroj: [Osobitná extrakcia Eurostatu zo zisťovania o vzdelávaní dospelých týkajúce sa miery účasti dospelých na vzdelávaní za posledných 12 mesiacov okrem riadenej odbornej prípravy na pracovisku](#).

Rámček cieľových hodnôt 2: Pokrok pri dosahovaní cieľovej hodnoty v oblasti vzdelávania dospelých do roku 2030

Účasť dospelých na vzdelávaní sa zvýšila len nepatrne, takže na dosiahnutie hlavnej cieľovej hodnoty EÚ do roku 2030 je potrebné vynaložiť značné úsilie. Podľa zisťovania o vzdelávaní dospelých (AES) sa miera účasti v EÚ (okrem riadenej odbornej prípravy na pracovisku) zvýšila z 37,4 % v roku 2016 na 39,5 % v roku 2022 (pozri graf ďalej)¹³⁴. Údaje z výberového zisťovania pracovných síl (VZPS) poukazujú na celkové zvýšenie účasti

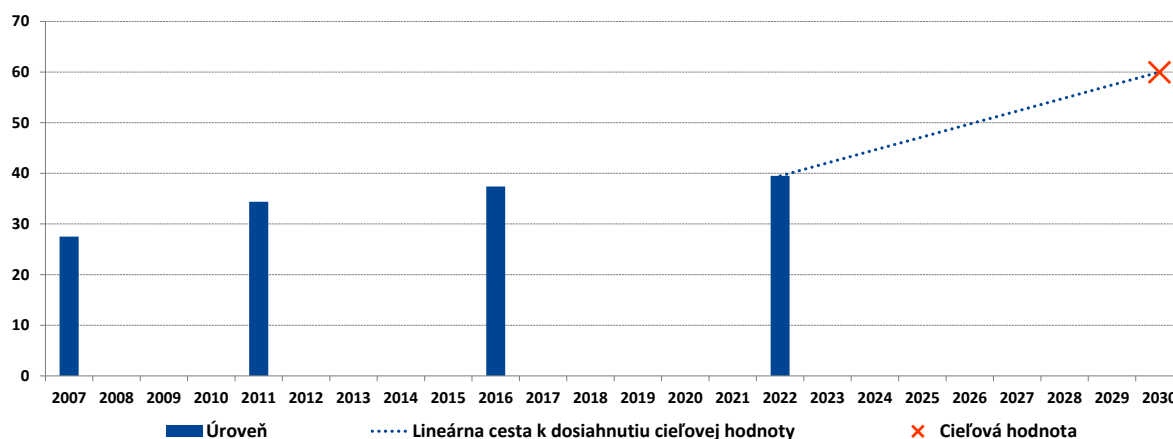
¹³⁴

V septembri 2024 dosiahla skupina pre ukazovatele Výboru pre zamestnanosť predbežnú dohodu o rámci monitorovania cieľovej hodnoty v oblasti zručností s použitím údajov AES s výnimkou riadenej odbornej prípravy na pracovisku. Pozri tiež správu [Výročná správa o výsledkoch v oblasti zamestnanosti z roku 2024](#).

dospelých na vzdelávaní v rokoch 2022 až 2024. Tento mierny trend nepostačuje na dosiahnutie hlavnej cieľovej hodnoty EÚ do roku 2030 pre každoročnú účasť dospelých na vzdelávaní na úrovni 60 %. Zrýchlený pokrok je nevyhnutný na to, aby sa pracovná sila prispôsobila meniacim sa potrebám v oblasti zručností, zmiernil sa nedostatok pracovnej sily a zručností a zachovala sa konkurencieschopnosť a inkluzívnosť.

Pokrok vo vzdelávaní dospelých je nedostatočný na dosiahnutie hlavnej cieľovej hodnoty EÚ do roku 2030

Miera účasti dospelých na vzdelávaní za posledných 12 mesiacov v EÚ27 a hlavná cieľová hodnota EÚ do roku 2030 (dospelí vo veku 25 – 64 rokov, v %)

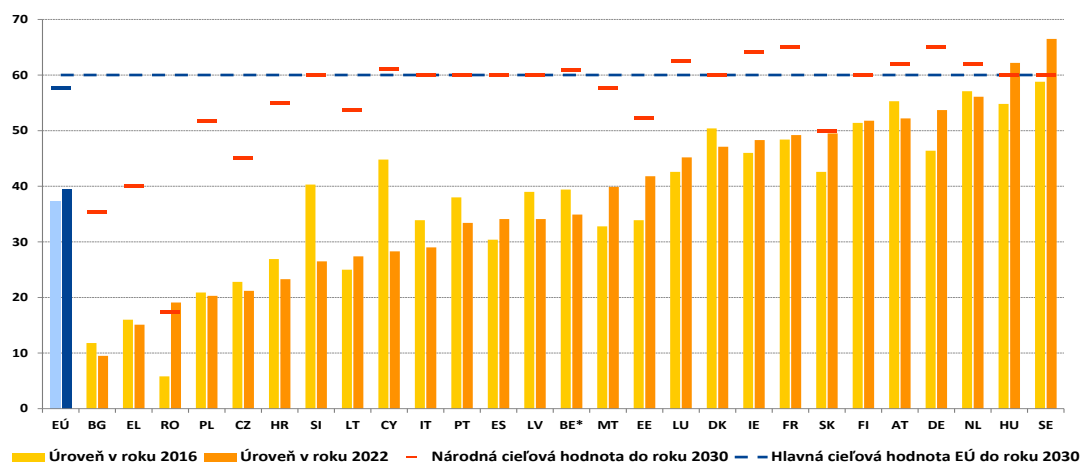

Poznámka: Prieskum AES z roku 2007 bol pilotným projektom na základe veľkej vzorky, ktorý sa v rokoch 2005 až 2008 uskutočnil na dobrovoľnom základe vo všetkých členských štátoch okrem Írska a Luxemburska. Na tomto základe sa v ďalšom kole vykonali úpravy. Od roku 2011 sa AES opiera o európsky právny akt, a teda sa povinne vykonáva vo všetkých členských štátoch¹³⁵. Zlomy v časovom rade v roku 2011 v prípade EÚ, FR, HU, v roku 2016 v prípade IE, LU, SE a v roku 2022 v prípade FR, IT, RO.

Zdroj: [Osobitná extrakcia Eurostatu zo zisťovania o vzdelávaní dospelých týkajúce sa miery účasti dospelých na vzdelávaní za posledných 12 mesiacov okrem riadenej odbornej prípravy na pracovisku.](#)

Väčšina členských štátov musí vynaložiť značné úsilie na dosiahnutie svojich národných cieľových hodnôt do roku 2030

Miera účasti dospelých na vzdelávaní za posledných 12 mesiacov v EÚ27 a národné cieľové hodnoty členských štátov do roku 2030 (dospelí vo veku 25 – 64 rokov, v %)

Poznámka: Zlomy v časovom rade v roku 2016 v prípade IE, LU, SE a v roku 2022 v prípade FR, IT, RO.

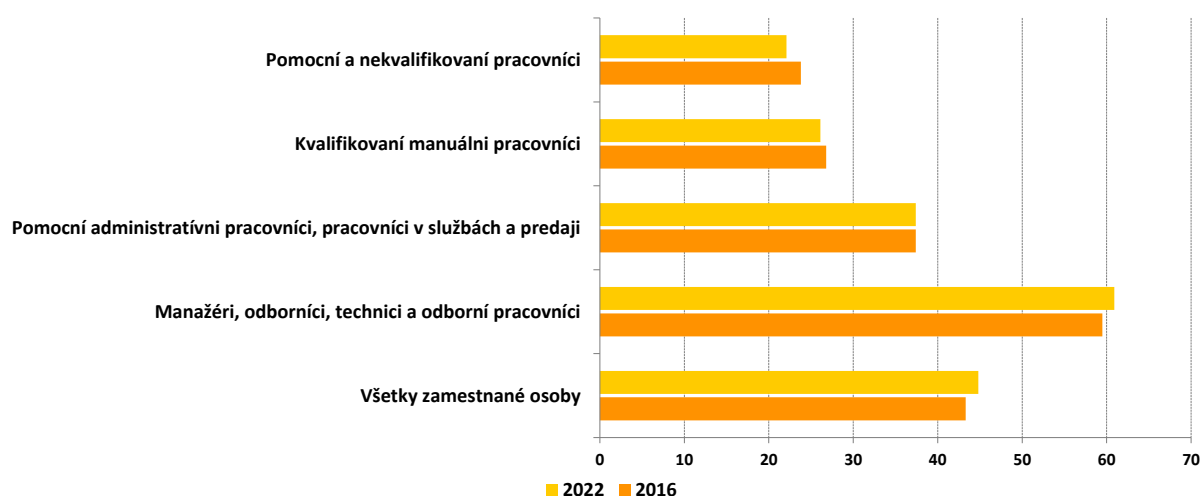
¹³⁵ V nariadení Komisie (EÚ) č. [823/2010](#) sa stanovujú vykonávacie opatrenia základného právneho aktu [nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. [452/2008](#)] pre AES na rok 2011.

Zdroj: [Osobitná extrakcia Eurostatu zo zisťovania o vzdelávaní dospelých týkajúce sa miery účasti dospelých na vzdelávaní za posledných 12 mesiacov okrem riadenej odbornej prípravy na pracovisku](#) a tabuľka týkajúca sa národných cieľových hodnôt do roku 2030 v prílohe 1.

Napriek tomu, že v niekoľkých prípadoch bol zaznamenaný výrazný pokrok, väčšina členských štátov naďalej zaostáva v plnení svojich národných cieľových hodnôt v oblasti vzdelávania dospelých. Do roku 2022 Švédsko, Maďarsko a Rumunsko svoje cieľové hodnoty prekročili a Slovensko sa k svojej cieľovej hodnote približovalo (pozri graf v predchádzajúcom texte). Najvýraznejší nárast z relatívne nízkej základne zaznamenalo Rumunsko, hoci porovnanie komplikuje zlom v časovom rade. Spomedzi 24 krajín, ktoré stále nedosiahli cieľovú hodnotu, zaznamenala významný nárast len menšia časť krajín.

Graf 2.2.8: Pracovníci v menej kvalifikovaných povolaniach sa na vzdelávaní dospelých zúčastňujú oveľa menej

Miera účasti dospelých na vzdelávaní za posledných 12 mesiacov podľa triedy povolania (dospelí vo veku 25 – 64 rokov, v %)

Poznámka: Zlomy v časovom rade v roku 2016 v prípade IE, LU, SE a v roku 2022 v prípade FR, IT, RO.

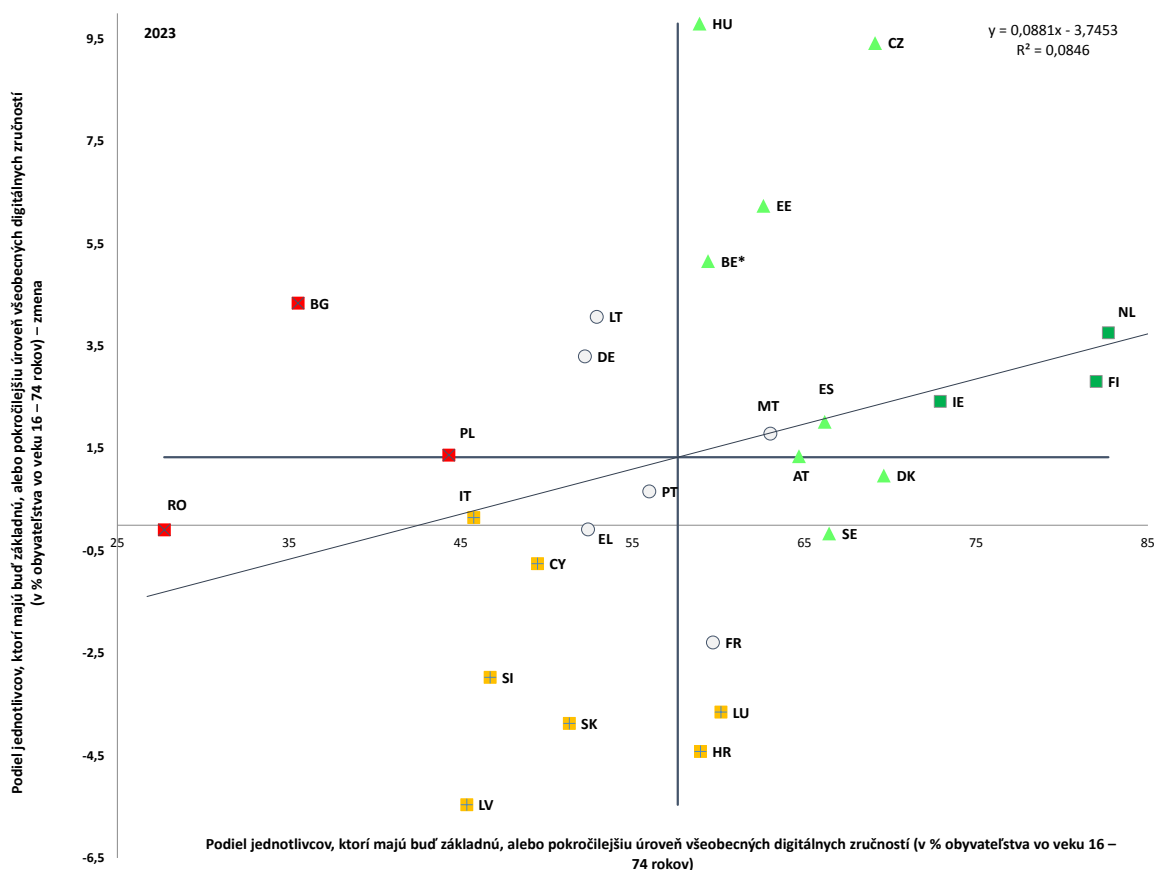
Zdroj: [Osobitná extrakcia Eurostatu zo zisťovania o vzdelávaní dospelých týkajúce sa miery účasti dospelých na vzdelávaní za posledných 12 mesiacov okrem riadenej odbornej prípravy na pracovisku](#).

Možnosti odbornej prípravy sú oveľa menej dostupné pre osoby pracujúce na menej kvalifikovaných pracovných miestach, v dôsledku čoho sú zraniteľnejšie voči zmenám na trhu práce. Účasť na vzdelávaní dospelých sa medzi rokmi 2016 a 2022 celkovo zvýšila u zamestnaných ľudí. Možno to pripísať najmä skupine povolání „riadiaci pracovníci, odborníci, technici a pomocní odborní pracovníci“, keďže ostatné skupiny zaznamenali pokles alebo stagnáciu. Takýto model účasti je pozorovaný vo väčšine členských štátov s výnimkou Slovenska, Švédska, Cypru, Maďarska a Írska. Slovensko a Švédsko zaznamenávajú veľmi vysokú mieru účasti dospelých v základných povolaniach. Na Cypre, v Maďarsku a Írsku je účasť „kvalifikovaných manuálnych pracovníkov“ podobná alebo vyššia ako účasť „pomocných administratívnych pracovníkov, pracovníkov v službách a predaji“. Jednou z kľúčových metód na zvýšenie účasti sú osobné rozpočty na odbornú prípravu, ako sú individuálne vzdelávacie účty, ktorými sa stimuluje dopyt medzi pracovníkmi. Z nedávneho prieskumu Eurobarometra vyplýva, že väčšina (56 %) respondentov (vo veku 15 rokov alebo viac) pravdepodobne takýto rozpočet využije. Tento počet sa zvyšuje na takmer tri štvrtiny (73 %), ak sa zohľadnia osoby, ktoré v súčasnosti

pracujú alebo môžu začať pracovať v najbližších dvoch rokoch¹³⁶. Tento záujem naznačuje, že si uvedomujú hodnotu príležitostí odbornej prípravy, ktoré si sami vyberajú, hoci z rozdielnej miery pravdepodobnosti v rôznych demografických skupinách vyplývajú možné prekážky v prístupe a rozdielna motivácia zapojiť sa do takýchto programov. V rámci únie zručností nové iniciatívy, ako je pilotná iniciatíva „záruka získania zručností“ a pilotná iniciatíva nadnárodných partnerstiev medzi univerzitami a podnikmi pre odvetvia s vážnymi nedostatkami zručností, dopĺňajú existujúce iniciatívy, ako sú individuálne vzdelávacie účty a akadémie zručností EÚ v strategických oblastiach, rozširovanie mikrocertifikátov a inovatívne komunitné vzdelávacie priestory. Cieľom týchto opatrení je rozšíriť možnosti vzdelávania a posilniť rámce zručností EÚ prostredníctvom spolupráce verejného a súkromného sektora a zároveň pomôcť pracovníkom pri prechode medzi sektormi a odstrániť nedostatok zručností.

Graf 2.2.9: Medzi krajinami boli pozorované veľké rozdiely v oblasti digitálnych zručností dospelých.

Podiel obyvateľstva so základnou úrovňou všeobecných digitálnych zručností (vo veku 16 – 74 rokov), úroveň v roku 2023 v porovnaní so zmenami z roku 2021 (v %, hlavný ukazovateľ sociálneho prehľadu)

Poznámka: Osi sú orientované podľa neváženého priemeru v EÚ. Legenda sa uvádza v prílohe. Všeobecné digitálne zručnosti sa vzťahujú na päť oblastí: zručnosti týkajúce sa informačnej a dátovej gramotnosti; komunikačné zručnosti a schopnosť spolupráce; zručnosti potrebné pre tvorbu digitálneho obsahu; bezpečnostné zručnosti; a zručnosti potrebné na riešenie problémov. Aby mali ľudia aspoň základnú úroveň všeobecných digitálnych zručností, musia vedieť vykonávať aspoň jednu činnosť súvisiacu s každou oblasťou. Viac informácií nájdete na stránke [Eurostatu](https://ec.europa.eu/eurostat).

¹³⁶ Pozri Európska komisia, [Osobitný prieskum Eurobarometra č. 559 – Investovanie do spravodlivosti \(január až február 2025\)](#).

Zdroj: Eurostat, [tepsr_sp410].

Digitálne zručnosti sú v celej EÚ na nízkej úrovni a len veľmi málo členských štátov má úroveň blízku cieľovej hodnote na úrovni EÚ do roku 2030 alebo ju prekračuje. V digitálne transformovanej Európe závisí zamestnanosť a sociálne začlenenie od toho, či dospelí majú základné digitálne zručnosti, čo sa odráža v cieľovej hodnote do roku 2030 pre základné digitálne zručnosti na úrovni aspoň 80 % dospelých (vo veku 16 – 74 rokov)¹³⁷. Viac ako 90 % ľudí v EÚ používa internet aspoň raz týždenne¹³⁸, ale to ešte neznamená, že majú správne digitálne znalosti. V roku 2023 malo aspoň základné digitálne zručnosti len 55,6 % dospelých, čo predstavuje mierny nárast oproti roku 2021 (53,9 %). Týmto tempom by do konca desaťročia malo aspoň základné digitálne zručnosti len 59,8 % obyvateľov EÚ¹³⁹. Medzi členskými štátmi existujú v tejto oblasti veľké rozdiely. Rumunsko, Bulharsko a Poľsko sú krajiny s najnižším podielom dospelých, ktorí majú aspoň základné digitálne zručnosti, a sú „krajinami s kritickou situáciou“ – pozri graf 2.2.9. Naproti tomu Holandsko (82,7 %) a Fínsko (82,0 %) už prekročili cieľovú hodnotu na úrovni EÚ do roku 2030 a spolu s Írskom sa považujú za „krajiny s najlepšimi výsledkami“. Na Cypre, v Taliansku, Lotyšsku, na Slovensku a v Slovinsku sú úrovne nízke, a to od 45 % do 51,3 %. Tieto krajiny spolu s Chorvátskom a Luxemburskom, ktoré zaznamenali v rokoch 2021 až 2023 veľký pokles, sú „krajinami s výsledkami, ktoré treba sledovať“. Z najnovších údajov celkovo vyplýva, že väčšina členských štátov (17) dosiahla v rokoch 2021 až 2023 pokrok v oblasti zlepšovania digitálnych zručností.

Úroveň digitálnych zručností sa výrazne líši podľa skupín obyvateľstva a lokality. Podiel mladých ľudí vo veku 16 – 24 rokov, ktorí majú aspoň základné digitálne zručnosti, je relatívne vysoký, hoci mierne klesol (zo 71,2 % v roku 2021 na 70,0 % v roku 2023), čo sponchybnuje názor, že všetci mladí ľudia sú „digitálnou generáciou“. Vo všeobecnosti sú digitálne zručnosti nízke najmä u ľudí bez formálnej kvalifikácie alebo s nízkou kvalifikáciou (33,6 % v roku 2023), u starších ľudí (37,1 % vo veku 55 – 74 rokov), u ľudí žijúcich vo vidieckych oblastiach (47,5 %) a u nezamestnaných osôb (47,7 %).

Počet odborníkov v oblasti IKT je oveľa nižší, ako je predpokladaná potreba. V roku 2024 pracovalo 10,3 milióna ľudí ako odborníci v oblasti IKT, čo predstavuje 5,0 % všetkých zamestnaných. Pri súčasnom tempe a rastúcej súťaži o digitálne kvalifikované talenty dosiahne počet odborníkov v oblasti IKT do roku 2030 len 12,4 milióna, čo je výrazne menej ako cieľ digitálneho desaťročia EÚ na úrovni 20 miliónov¹⁴⁰. To bude mať potenciálne negatívne dôsledky na budúcu konkurencieschopnosť a inovácie EÚ. Existuje priestor na zvýšenie počtu odborníkov v oblasti IKT znížením rodového rozdielu (len 19,5 % odborníkov v oblasti IKT tvoria ženy) a zlepšením geografickej rovnováhy v rámci EÚ (podiel odborníkov v oblasti IKT na celkovej zamestnanosti sa pohybuje od 2,5 % v Grécku po 8,6 % vo Švédsku).

Rámček piliera 3: Zamerané na úniu zručností – podpora odborov STEM¹⁴¹

¹³⁷ Vymedzené v [Akčnom pláne na realizáciu Európskeho piliera sociálnych práv](#) a v [Digitálnom kompase pre digitálne desaťročie](#).

¹³⁸ Pozri Európska komisia, [Digitalisation in Europe – 2025 edition](#) (Digitalizácia v Európe – vydanie 2025), Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie, 2025.

¹³⁹ Trajektóriu smerovania k cieľovej hodnote do roku 2030 pozri: Európska komisia, [Správa o stave digitálneho desaťročia 2025](#), Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie, 2024.

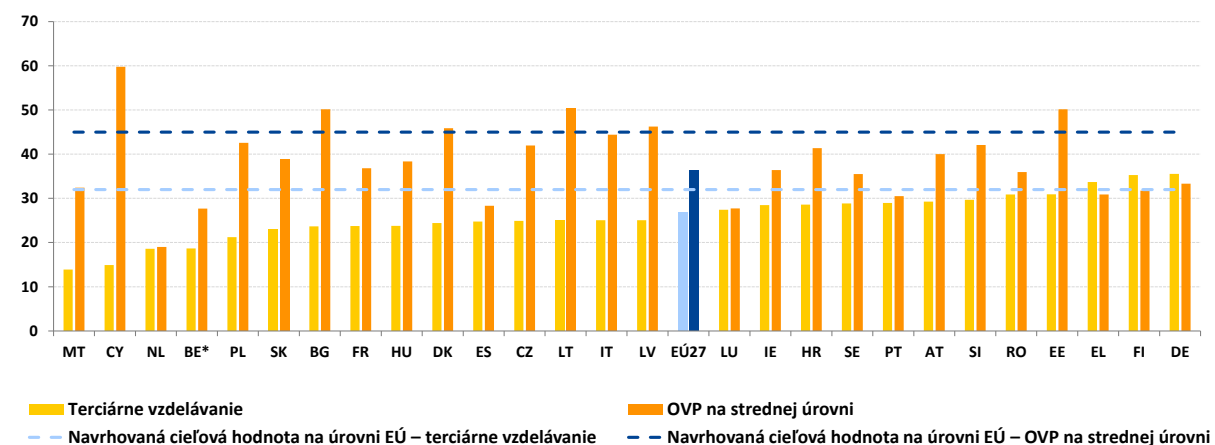
¹⁴⁰ Pozri prílohu I k dokumentu [Stav digitálneho desaťročia 2025](#).

¹⁴¹ Európska komisia (2025). Monitor vzdelávania a odbornej prípravy 2025 – porovnávacía správa.

Jeden z najrozšírenejších nedostatkov pracovnej sily v EÚ je v oblasti vedy, technológie, inžinierstva a matematiky (STEM), čo bráni konkurencieschopnosti a zelenej a digitálnej transformácii. V súčasnosti je v súvislosti s rozvojom umelej inteligencie, technológií v oblasti obnoviteľných zdrojov energie, biotechnológií, obranných a bezpečnostných rizík a komplexnej analýzy údajov nevyhnutné zabezpečiť dostatok odborníkov v odboroch STEM. V odboroch STEM je však rozsiahly nedostatok pracovnej sily, pričom veľká časť tohto nedostatku sa týka remesiel, stavebníctva a strojárstva (pozri aj oddiel 2.1.1). Nedostatok je vidieť aj vo viacerých povolaniach súvisiacich s IKT¹⁴². V nasledujúcom desaťročí sa predpokladá výrazný nárast nedostatku pracovníkov v niektorých profesiách STEM v súvislosti so znižujúcim sa počtom obyvateľov v produktívnom veku a potrebou nahradiť pracovníkov odchádzajúcich do dôchodku, ako aj v súvislosti so zelenou a digitálnou transformáciou. Súčasný počet odborníkov v odboroch STEM preto nestačí na uspokojenie potrieb trhu práce a na uspokojenie zvýšeného dopytu bude potrebných viac odborníkov. V strategickom pláne vzdelávania v oblasti STEM, ktorý je iniciatívou v rámci únie zručností, sa navrhujú ambiciózne opatrenia na riešenie tejto výzvy v celej EÚ a navrhujú sa v ňom cieľové hodnoty týkajúce sa zápisov do odborov STEM. Napríklad do roku 2030 by malo byť 45 % študentov odborného vzdelávania a prípravy a 32 % študentov terciárneho vzdelávania zapísaných v odboroch STEM a 5 % doktorandov by malo byť zapísaných v programoch IKT. V tejto súvislosti sa v pripravovanej stratégii EÚ pre odborné vzdelávanie a prípravu stanoví perspektívna vízia, ako zatraktívniť odborné vzdelávanie a prípravu, zvýšiť jeho inkluzívnosť a prispôbiť ho potrebám trhu práce. Jeho cieľom bude posilniť prínos odborného vzdelávania a prípravy k celoživotnému vzdelávaniu, konkurencieschopnosti a sociálnej spravodlivosti so zameraním na kvalitu, inovácie, zelenú a digitálnu transformáciu a medzinárodnú mobilitu.

Rozdiel medzi členskými štátmi EÚ, pokiaľ ide o zápisy do programov STEM

Podiel študentov odborného vzdelávania a prípravy na strednej úrovni (ISCED 3 – 4) a študentov terciárneho vzdelávania (ISCED 5 – 8) v odboroch STEM v roku 2023 (v %)

Zdroj: Eurostat [[educ_uae_enra03](#)]; [[educ_uae_enrt03](#)].

Zápisy do programov STEM sa v posledných rokoch výrazne nezvýšili a existuje priestor na ich zvýšenie, a to aj prostredníctvom prilákania väčšieho počtu žien. V odbornom vzdelávaní a príprave na strednej úrovni sa v roku 2023 zapísalo v programoch STEM 36,3 % všetkých študentov v EÚ. Táto miera je o 2,3 percentuálneho bodu vyššia ako

¹⁴² EURES (2025). [Nedostatok a nadbytok pracovnej sily v Európe v roku 2024](#).

v roku 2015 a od roku 2020 sa pohybuje okolo 36 %. V terciárnom vzdelávaní bolo v programoch STEM zapísaných 26,9 % študentov, pričom priemer EÚ sa za posledné desaťročie znížil o 0,7 percentuálneho bodu. V grafe je znázornená veľká variabilita medzi mierami zápisov do odborov STEM v krajinách EÚ na oboch úrovniach. Podiel zápisov na odborné vzdelávanie a prípravu sa pohybuje od 19 % v Holandsku po 59,8 % na Cypre a od 13,9 % na Malte po 35,5 % v Nemecku na terciárnej úrovni. Rozdiely v zápisoch sú aj medzi podoblasťami STEM¹⁴³. Strojárstvo, výroba a stavebníctvo tvoria najväčšiu podoblasť odborného vzdelávania a prípravy a na terciárnej úrovni, zatiaľ čo ostatné dva odbory STEM (informačné a komunikačné technológie; prírodné vedy, matematika a štatistika) majú oveľa nižšiu účasť. Študentky sú v zápisoch do odborov STEM výrazne nedostatočne zastúpené: tvoria len 15,4 % študentov odborného vzdelávania a prípravy a 32,2 % študentov terciárneho vzdelávania. Tieto rodové rozdiely sú dôsledkom hlboko zakorenených rodinných, školských, sociálnych a kultúrnych faktorov, ktoré už od raného veku znižujú záujem dievčat a žien o kariéru v oblasti STEM a nepovzbudzujú ich v tom¹⁴⁴. Zhoršujúce sa trendy vo výsledkoch žiakov v matematike a prírodných vedách, ako naznačuje testovanie PISA z roku 2022¹⁴⁵, ako aj nedostatok učiteľov, najmä v odboroch STEM, môžu mať ďalší vplyv na záujem o zápis na štúdium týchto odborov v budúcnosti.

Členské štáty prijímajú opatrenia na zvýšenie záujmu o oblasť STEM už od raného veku. Je nevyhnutné včas a účinne podporiť záujem o kariéru v oblasti STEM, pričom kľúčovú úlohu zohrávajú učitelia a pedagogické prístupy. **Česko** skúšobne zavádza inovatívne metódy výučby predmetov STEM na školách, a to prostredníctvom zapojenia odborníkov na technológie do vyučovania a tandemovej výučby. **Bulharsko** s podporou z Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti zriaďuje laboratória STEM vo viac ako 1 800 školách, ako aj národné centrum STEM a tri regionálne centrá. **Estónsko a Litva** prijímajú integrovanejšie učebné plány založené na projektoch, ktoré podľa zistení zvyšujú záujem o odbory STEM. **Dánsko** považuje oblasť STEM za kľúč k zelenej transformácii a atraktivnosti odborného vzdelávania a prípravy a investuje značné prostriedky do modernizácie noriem a učebných plánov a financuje odbornú prípravu učiteľov na pracovisku vo všetkých programoch odborného vzdelávania a prípravy. **Portugalsko** s podporou z Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti zriaďuje 365 špecializovaných technologických centier, ktoré sa zameriavajú na odvetvia s vysokým potenciálom a ktorých cieľom je zlepšiť technologickú infraštruktúru nižšieho stredného odborného vzdelávania, ako aj vytvoriť nové kurzy pre súbežnú zelenú a digitálnu transformáciu. **Lotyšsko** zaviedlo model financovania založený na výsledkoch absolventov s cieľom motivovať univerzity, aby sa zamerali na vzdelávanie kvalifikovaných absolventov, najmä v odboroch STEM. Zaviedlo aj väčšiu flexibilitu pri prijímaní, ktorá inštitúciám umožňuje prispôbiť svoje potreby na základe dopytu po odborníkoch v oblasti STEM.

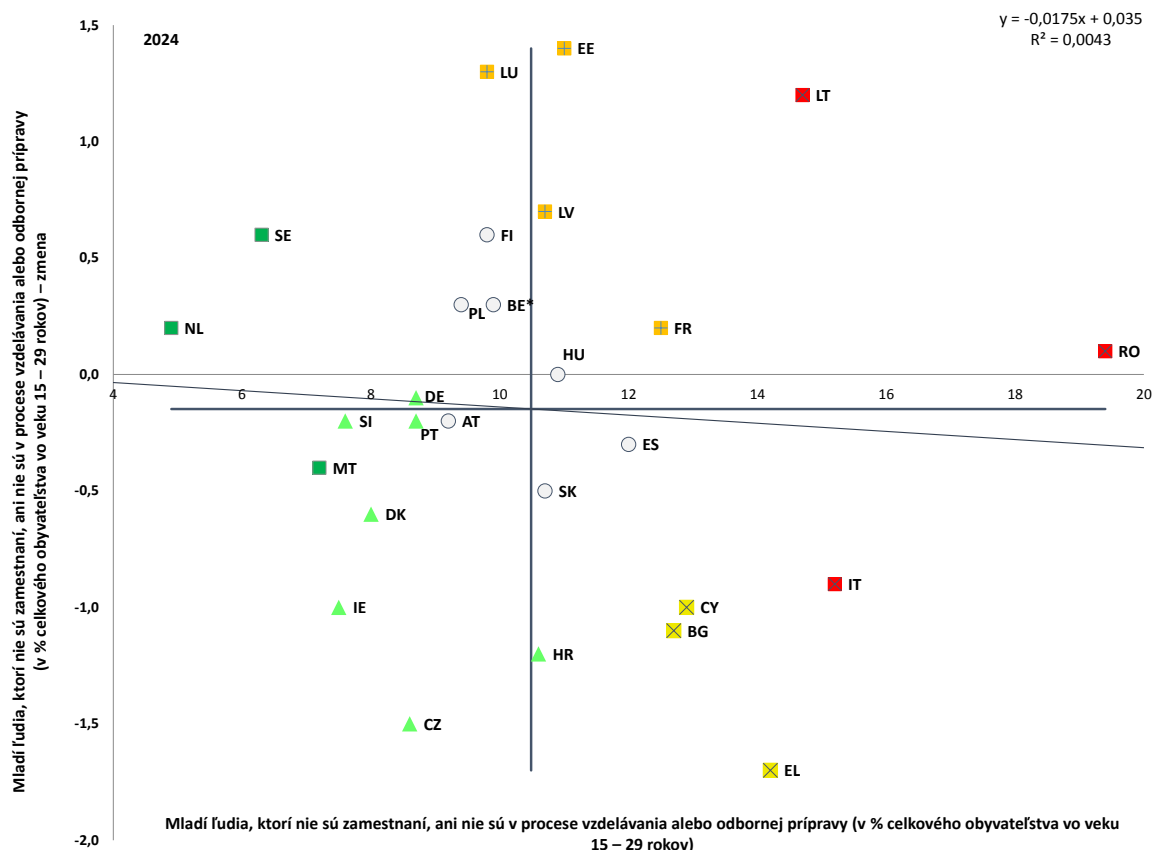
¹⁴³ Odbory STEM sú: „prírodné vedy, matematika a štatistika“, „informačné a komunikačné technológie“ a „strojárstvo, výroba a stavebníctvo“, ako sú definované v [klasifikácii študijných odborov UNESCO z roku 2013](#).

¹⁴⁴ Pozri EENEE (2020). [Gender differences in tertiary education: what explains STEM participation?](#) (Rodové rozdiely v terciárnom vzdelávaní: čím možno vysvetliť účasť na štúdiu odborov STEM?). Rozhodnutie študovať odbory STEM závisí od mnohých faktorov, od raného života a rodinného prostredia až po kariérne úvahy a pracovné podmienky. Skúsenosti z celej školskej dochádzky sú veľmi dôležité, a to vrátane výsledkov v matematike.

¹⁴⁵ Pozri Európska komisia (2024). [The twin challenge of equity and excellence in basic skills in the EU](#) (Dvojité výzvy: rovnosť a excelentnosť v oblasti základných zručností v EÚ).

Graf 2.2.10: Rozdiely v mierach NEET klesajú, ale zostávajú výrazné.

Miera NEET (vek 15 – 29 rokov), úrovne v roku 2024 a zmeny v porovnaní s predchádzajúcim rokom (v %, hlavný ukazovateľ sociálneho prehľadu)

Poznámka: Osi sú orientované podľa neváženého priemeru v EÚ. Legenda sa uvádza v prílohe. Vymedzenie sa líši v prípade ES a FR. Zlom v časovom rade v prípade BG.

Zdroj: Eurostat [[lfsi_neet_a](#)], VZPS v EÚ.

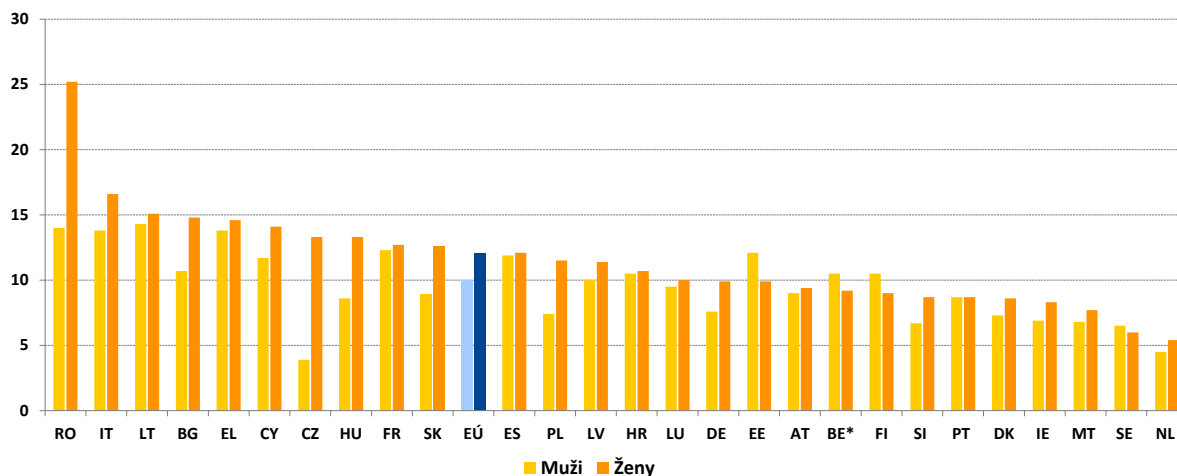
Podiel mladých ľudí, ktorí nie sú zamestnaní, ani nie sú v procese vzdelávania alebo odbornej prípravy (NEET), mierne klesol, ale bez jasného náznaku konvergenencie. Po dosiahnutí vrcholu na úrovni 14,0 % v roku 2020 sa miera mladých ľudí, ktorí nie sú zamestnaní, ani nie sú v procese vzdelávania alebo odbornej prípravy, (vo veku 15 – 29 rokov) v EÚ postupne znižovala na úroveň 11,1 % v roku 2024. Napriek tomu medzi členskými štátmi vidieť značné rozdiely. Rumunsko, Taliansko a Litva zaznamenali v roku 2024 najvyššiu mieru mladých ľudí, ktorí nie sú zamestnaní, ani nie sú v procese vzdelávania alebo odbornej prípravy, a sú „krajinami s kritickou situáciou“ – pozri graf 2.2.10. „Krajinami s najlepšimi výsledkami“ a krajinami s najnižšou mierou nezamestnanosti boli Holandsko, Švédsko a Malta. Estónsko, Luxembursko a Lotyšsko, kde sa miera mladých ľudí, ktorí nie sú zamestnaní, ani nie sú v procese vzdelávania alebo odbornej prípravy, v roku 2024 zvýšila, sú „krajinami s výsledkami, ktoré treba sledovať“, rovnako ako Francúzsko, kde je miera v tejto súvislosti naďalej vysoká. Napriek týmto zníženiam a určitým, ale nie jasným náznakom konvergenencie medzi členskými štátmi EÚ zostáva 2,1 percentuálneho bodu od cieľovej hodnoty do roku 2030 na úrovni 9,0 %. Miera nezamestnaných mladých ľudí, ktorí nie sú zamestnaní, ani nie sú v procese vzdelávania alebo odbornej prípravy, t. j. osôb v tejto vekovej skupine, ktoré aktívne hľadajú prácu a sú pripravené pracovať, klesla v roku 2024 o 0,1 percentuálneho bodu na 4,2 %. Táto miera bola najvyššia v Grécku a Španielsku, hoci v oboch prípadoch došlo k zlepšeniu oproti roku 2023. Podiel neaktívnych ľudí, ktorí nie sú zamestnaní, ani nie sú v procese vzdelávania alebo

odbornej prípravy, sa mierne zlepšil (6,9 % v roku 2024 oproti 7,0 % v roku 2023), v Rumunsku, Taliansku, Litve a Bulharsku však zostáva vysoký. Podiel demotivovaných mladých ľudí, ktorí nie sú zamestnaní, ani nie sú v procese vzdelávania alebo odbornej prípravy, na úrovni EÚ mierne klesá (zo 4,9 % na vrchole pandémie v roku 2020 na 4,2 % v roku 2024). V tejto súvislosti sú aj naďalej dôležitými iniciatívami posilnená záruka pre mladých ľudí¹⁴⁶, ktorá podporuje mladých ľudí, ktorí nie sú zamestnaní, ani nie sú v procese vzdelávania alebo odbornej prípravy, ponukou kvalitného zamestnania, ďalšieho vzdelávania, učňovskej prípravy alebo stáží, a iniciatíva Aim, Learn, Master, Achieve – vytýčiť si cieľ, naučiť sa, zvládnuť, dosiahnuť (ALMA), v rámci ktorej sa znevýhodneným mladým ľuďom, ktorí nie sú zamestnaní, ani nie sú v procese vzdelávania alebo odbornej prípravy, pomáha získať odborné skúsenosti v zahraničí¹⁴⁷.

Rozdiely v miere mladých ľudí, ktorí nie sú zamestnaní, ani nie sú v procese vzdelávania alebo odbornej prípravy, existujú v rámci členských štátov, ako aj medzi kontinentálnymi a najvzdialenejšími regiónmi. Najnižšia regionálna miera je 4,4 % (v Utrechte v Holandsku) a najvyššia kontinentálna miera je 29,9 % (v juhovýchodnom Rumunsku). Rozdiely v rámci členských štátov sú výrazné vo Francúzsku, v Taliansku, Poľsku, vo Fínsku a v Maďarsku. Celkovo najvyššia miera mladých ľudí, ktorí nie sú zamestnaní, ani nie sú v procese vzdelávania alebo odbornej prípravy, v EÚ bola zaznamenaná vo francúzskom najvzdialenejšom regióne Guyana, a to 34,4 %. Členské štáty ako Holandsko, Švédsko a Rakúsko majú naopak celkovo nízke miery a malé rozdiely medzi regiónmi. V EÚ sú rozdiely medzi mestami a vidiekom. Miera mladých ľudí, ktorí nie sú zamestnaní, ani nie sú v procese vzdelávania alebo odbornej prípravy, vo veľkomestách bola 10,1 %, v mestách a predmestiach 11,5 % a vo vidieckych oblastiach 12,3 %.

Graf 2.2.11: Takmer vo všetkých členských štátoch je miera NEET vyššia u žien.

Miera NEET u mužov a žien (vo veku 15 – 29 rokov, v %, za rok 2024)

Poznámka: Vymedzenie sa líši v prípade ES a FR. Zlom v časovom rade v prípade BG.

Zdroj: Eurostat [[lfsi_neet_a](#)], VZPS v EÚ.

¹⁴⁶ Pozri [Odporúčanie Rady z 30. októbra 2020 o moste k pracovným miestam – posilnení záruky pre mladých ľudí](#), a ktorým sa nahrádza odporúčanie Rady z 22. apríla 2013 o zavedení záruky pre mladých ľudí 2020/C 372/01 (Ú. v. EÚ C 372, 4.11.2020, s. 1).

¹⁴⁷ Ďalšie informácie sú k dispozícii na: [ALMA \(Aim, Learn, Master, Achieve – vytýčiť si cieľ, naučiť sa, zvládnuť, dosiahnuť\) – Zamestnanosť, sociálne záležitosti a začlenenie – Európska komisia \(europa.eu\)](#).

Miera mladých ľudí, ktorí nie sú zamestnaní, ani nie sú v procese vzdelávania alebo odbornej prípravy, je naďalej vyššia u osôb so zdravotným postihnutím, žien a osôb narodených mimo EÚ. Situácia mladých ľudí so zdravotným postihnutím sa nezlepšila (podiel týchto mladých ľudí, ktorí nie sú zamestnaní, ani nie sú v procese vzdelávania alebo odbornej prípravy, bol v roku 2023 27,8 % oproti 27,3 % v roku 2022). Vo všetkých členských štátoch s výnimkou dvoch bola táto miera vyššia ako 20 %, pričom najvyššia bola v Bulharsku, Chorvátsku, na Slovensku a na Cypre¹⁴⁸. V roku 2024 miera mladých žien, ktoré nie sú zamestnané, ani nie sú v procese vzdelávania alebo odbornej prípravy (12,1 %), naďalej klesala (z 13,0 % v roku 2022 a 15,4 % v roku 2020), ale zostala vyššia ako u mužov – pozri graf 2.2.11. Podstatne vyššia ako u mužov bola v Rumunsku (11,2 percentuálneho bodu) a Česku (9,4 percentuálneho bodu). V Belgicku, Estónsku, vo Fínsku a Švédsku bola miera u mužov naopak o niečo vyššia ako u žien. Dvakrát viac mladých žien, ktoré nie sú zamestnané, ani nie sú v procese vzdelávania alebo odbornej prípravy, je neaktívnych ako nezamestnaných (8,5 % oproti 3,6 % v roku 2024 v porovnaní s 5,4 % oproti 4,7 % u mužov). Miera mladých ľudí, ktorí nie sú zamestnaní, ani nie sú v procese vzdelávania alebo odbornej prípravy, je takisto oveľa vyššia u mladých ľudí narodených mimo EÚ ako u mladých ľudí narodených v danom členskom štáte, a to 18,4 % oproti 10,2 %. Tento rozdiel u žien narodených mimo EÚ viac ako 13,1 percentuálneho bodu, zatiaľ čo u mužov je to len 3,6 percentuálneho bodu. Riešenie týchto rozdielov by mohlo mať veľký hospodársky prínos. Eurofound odhaduje, že ročná hospodárska strata na jednu osobu, ktorá nie je zamestnaná, ani nie je v procese vzdelávania alebo odbornej prípravy, v roku 2023 predstavovala v priemere približne 14 600 EUR¹⁴⁹.

Po prvýkrát od pandémie COVID-19 sa nezamestnanosť mladých ľudí na úrovni EÚ mierne zvýšila, čím sa prerušil klesajúci trend. Po stabilnom poklese po vrchole počas krízy spôsobenej pandemiou COVID-19 (17,6 % v EÚ v roku 2020) bol v miere nezamestnanosti mladých ľudí (vo veku 15 – 24 rokov) zaznamenaný mierny nárast o 0,3 percentuálneho bodu zo 14,6 % v roku 2023 na 14,9 % v roku 2024¹⁵⁰. Miera nezamestnanosti mladých ľudí je na úrovni EÚ stále viac ako dvakrát vyššia ako miera nezamestnanosti ľudí vo veku 15 – 74 rokov (5,9 %). Hoci sa veľkosť medziročnej zmeny v jednotlivých členských štátoch líši, stagnácia alebo nárast sa zaznamenal vo všetkých členských štátoch okrem siedmich. Pomerne veľký nárast bol zaznamenaný v niektorých členských štátoch s vysokou mierou nezamestnanosti mladých ľudí, t. j. vo Švédsku, v Rumunsku a Luxembursku. Ostatné krajiny v tejto skupine zaznamenali veľký pokles v podobnom rozsahu, a to vrátane Grécka, Španielska a Talianska, ako aj Lotyšska a Chorvátska s nižšími mierami. Nezamestnanosť je obzvlášť rozšírená medzi mladými ľuďmi s nízkou kvalifikáciou (20,6 %) a mladými ľuďmi narodenými mimo EÚ (19,3 %). Tento vývoj zdôrazňuje potrebu pokračovať v opatreniach na riešenie štrukturálnych problémov, ktoré bránia integrácii mladých ľudí do trhu práce, najmä vzhľadom na rozsiahly nedostatok pracovnej sily a zručností a dlhodobé riziká pre kariérne vyhliadky mladých ľudí.

Miera zamestnanosti starších pracovníkov naďalej stúpa a nadväzuje na desaťročné rastu vo všetkých členských štátoch. V roku 2024 sa miera zamestnanosti starších osôb (vo veku 55 – 64 rokov) zvýšila na 65,2 %, čo predstavuje nárast o 1,3 percentuálneho bodu

¹⁴⁸ *European Disability Expertise Statistical Report 2025* [Štatistická správa o Európskej odbornosti v oblasti zdravotného postihnutia (2025)], [správy – Európska komisia](#).

¹⁴⁹ Analýza nadácie Eurofound v publikácii Európskej komisie, *Employment and Social Developments in Europe 2025*, [Vývoj v oblasti zamestnanosti a sociálnej situácie v Európe (2025)], Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie, 2025.

¹⁵⁰ Eurostat [[tesem140](#)].

oproti predchádzajúcemu roku. Napriek tomuto celkovému zlepšeniu pretrvávajú v EÚ značné rozdiely: zatiaľ čo vo Švédsku, v Česku, Estónsku, Holandsku, Nemecku a Dánsku bola miera zamestnanosti starších osôb vyššia ako 75 %, v Luxembursku, Rumunsku a Chorvátsku bola nižšia ako 55 % – pozri rámček piliera 4.

Rámček piliera 4 Integrácia starších osôb do trhu práce v EÚ

Podpora predlžovania pracovného života môže prispieť k zmierneniu nedostatku pracovnej sily a nedostatku zručností a vplyvu starnutia obyvateľstva na pracovnú silu¹⁵¹. Očakáva sa, že počet obyvateľov EÚ v produktívnom veku sa od roku 2030 bude znižovať o 1,2 milióna ľudí ročne a index ekonomickej závislosti poproduktívnej zložky¹⁵² sa zvýši z 36 % v roku 2022 na 55 % do roku 2050 a ďalej na 59 % v roku 2070¹⁵³. Bez ďalších zmien by starnutie obyvateľstva mohlo prehlbiť nedostatok pracovnej sily a predstavovať značnú výzvu pre hospodársky rast a udržateľnosť životnej úrovne¹⁵⁴. Zatiaľ čo dlhšie pracujúce staršie osoby (vo veku 55 – 64 rokov) by mohli výrazne podporiť zamestnanosť v EÚ¹⁵⁵, takmer polovica ľudí, ktorí v roku 2023 opustili trh práce, odišla do dôchodku. Medzi dôvody patria stimuly z dôchodkových systémov, faktory súvisiace so zdravím, ako je choroba, invalidita, ale aj zlé pracovné podmienky, nedostatočná flexibilita na pracovisku a predsudky na základe veku. Vzhľadom na to sa zdá, že na podporu účasti a zamestnanosti starších pracovníkov je potrebná kombinácia politík, ktoré okrem iného zahŕňajú dôchodkové systémy, prispôbené aktivačné politiky a politiky v oblasti odbornej prípravy. Smernica EÚ 2000/78/ES o rovnakom zaobchádzaní a boji proti diskriminácii v zamestnaní a súbor demografických nástrojov vypracovaný v roku 2023 poskytujú užitočné rámce pre opatrenia v tejto oblasti politiky¹⁵⁶. V júni 2025 Rada schválila aj závery o podpore seniorov pri dosahovaní ich plného potenciálu na trhu práce a v spoločnosti. V nich vyzvala členské štáty a Komisiu, aby prijali opatrenia, ako je podpora dobrovoľného predĺženia pracovnej činnosti.

¹⁵¹ Pozri Európska komisia, [Employment and Social Developments in Europe 2025](#), [Vývoj v oblasti zamestnanosti a sociálnej situácie v Európe (2025)], Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie, 2025.

¹⁵² Pomer počtu obyvateľov v starobe k počtu obyvateľov v produktívnom veku.

¹⁵³ Pozri Európska komisia (2024), *2024 ageing report: economic & budgetary projections for the EU Member States (2022 – 2070)* [Správa o starnutí obyvateľstva (2024): hospodárske a rozpočtové prognózy členských štátov EÚ (2022 – 2070)]. Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie, 2025, a Eurostat [[proj_23ndbi](#)].

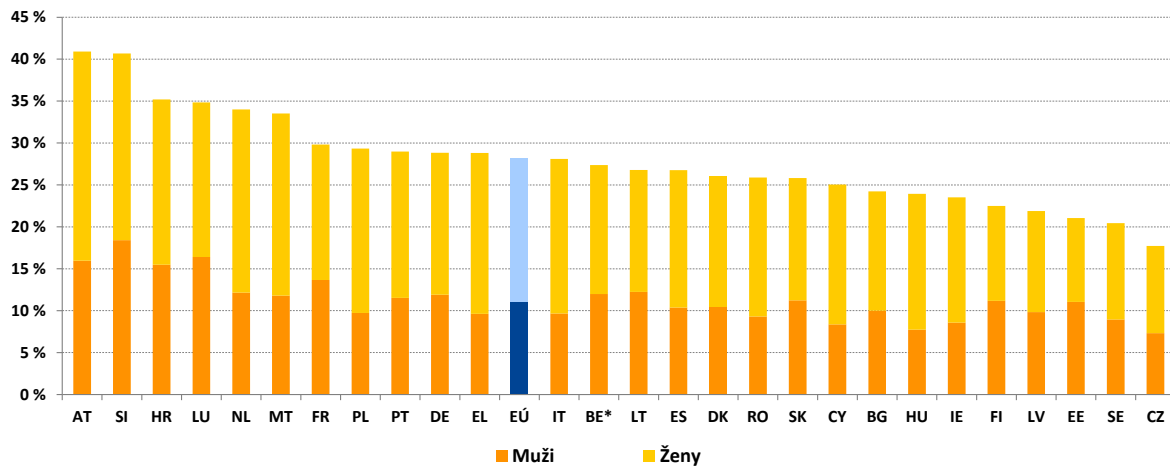
¹⁵⁴ Pozri Európska komisia, [Employment and Social Developments in Europe 2025](#), [Vývoj v oblasti zamestnanosti a sociálnej situácie v Európe (2025)], Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie, 2025.

¹⁵⁵ Pozri rámček piliera 3 v [spoločnej správe o zamestnanosti na rok 2025](#).

¹⁵⁶ Pozri [Demografické zmeny v Európe: súbor nástrojov pre opatrenia](#) [COM(2023) 577 final].

Staršie ženy sú takmer vo všetkých členských štátoch EÚ oveľa častejšie neaktívne ako starší muži

Podiel neaktívneho obyvateľstva vo veku 55 – 64 rokov na celkovom počte neaktívnych obyvateľov vo veku 15 – 64 rokov a jeho zloženie podľa pohlavia (% , 2024).

Poznámka: Vymedzenie sa líši v prípade ES a FR. Zlom v časovom rade v prípade BG.

Zdroj: výpočty GR EMPL na základe údajov Eurostatu [lfsa_igan]

Napriek výraznému zlepšeniu v posledných desaťročiach je v prípade starších osôb stále vyššia pravdepodobnosť, že budú neaktívni, ako v prípade iných vekových skupín, a v prípade žien je táto pravdepodobnosť ešte vyššia. Od roku 2009 sa účasť starších osôb na trhu práce zvýšila o viac ako 20 percentuálnych bodov na 68,2 % v roku 2024. Napriek tomu staršie osoby (vo veku 55 – 64 rokov) stále predstavovali významný podiel (28,1 %) neaktívnych dospelých (vo veku 15 – 64 rokov), a to od 17,7 % v Česku po viac ako 35 % v Rakúsku, Slovinsku a Chorvátsku (pozri graf). Tieto rozdiely odrážajú okrem iného rozdiely v dôchodkových systémoch a trendoch. Patrí medzi ne zákonný vek odchodu do dôchodku, ktorý sa pohybuje od 62,8 rokov pre mužov na Slovensku a 60 rokov pre ženy v Poľsku až po 67 rokov pre mužov aj ženy v Taliansku, Grécku a Dánsku¹⁵⁷. Napriek inštitucionálnym reformám zameraným na predĺženie pracovného života sa takmer pätina dôchodcov v EÚ vo veku 50 – 74 rokov aj v roku 2023 rozhodla pre predčasný odchod do dôchodku so zníženým dôchodkom¹⁵⁸. Najčastejšie sa to dialo na Cypre (45,8 %), v Portugalsku (28,3 %) a Belgicku (38,2 %), najmenej v Bulharsku (1,8 %) a Slovinsku (4,6 %). Okrem toho takmer všetky členské štáty vykazovali vyšší podiel neaktívnych starších žien. Čiastočne to možno vysvetliť tendenciou žien odchádzať do dôchodku skôr (24,7 % oproti 18,3 % u mužov), ale aj významným podielom starších žien, ktoré nikdy nepracovali alebo boli neaktívne viac ako 10 rokov (64,9 %), najmä z dôvodu opatrovateľských povinností¹⁵⁹.

Viacere členské štáty zaviedli alebo plánujú zaviesť nové opatrenia na aktivizáciu starších osôb. V Rakúsku sa iniciatívou na podporu zamestnanosti osôb starších ako

¹⁵⁷ Pozri Európska komisia, *2024 ageing report* [Správa o starnutí obyvateľstva (2024)].

¹⁵⁸ Hoci sa rozhovory uskutočnili v roku 2023, opýtaní dôchodcovia mohli odísť do dôchodku aj skôr.

¹⁵⁹ Pozri Európska komisia, *Labour Market and Wage Developments in Europe – Annual review 2024* [Vývoj na trhu práce a vývoj miezd v Európe, ročné preskúmanie (2024)], Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie, 2024, a Spasova, S., Deruelle, T., a Airoidi, F., *Flexible retirement pathways: an analysis of policies in 28 European countries* (Flexibilné spôsoby odchodu do dôchodku: analýza politík v 28 európskych krajinách), Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie, 2025.

50 rokov od roku 2018 podporuje zamestnanosť ľudí starších ako 50 rokov prostredníctvom príspevku na integráciu, kombinovanej mzdovej dotácie, sociálnych podnikov a posilňovania kvalifikácie súvisiacej s prácou. V **Belgicku** nový program od júla 2025 umožňuje samostatne zárobkovo činným osobám, ktoré pracujú aj po dosiahnutí dôchodkového veku a neuplatňujú si nárok na dôchodok, automaticky získať nové dôchodkové práva, ak naďalej platia príspevky na sociálne zabezpečenie. V **Bulharsku** sa v Pláne implementácie národnej stratégie aktívneho života starších osôb na roky 2025 – 2026 podporuje aktívne zamestnávanie, začlenenie do komunity, zdravé a aktívne starnutie, ako aj budovanie pozitívneho obrazu starších ľudí. Na **Cypre** sa prvou národnou stratégiou (2025 – 2030) a akčným plánom pre aktívne starnutie (2025 – 2027) podporuje plné sociálne začlenenie starších osôb zabránením sociálnej izolácii, zvýšením ich účasti na hospodárstve, v spoločnosti a kultúre a zlepšením ich finančného zabezpečenia. Vo **Francúzsku** sa návrhom zákona, ktorým sa transponujú vnútroštátne medziodborové dohody, vykonávajú dve vnútroštátne dohody z roku 2024 o zamestnávaní seniorov a sociálnom dialógu, najmä zavedením novej pracovnej zmluvy pre starších uchádzačov o zamestnanie.

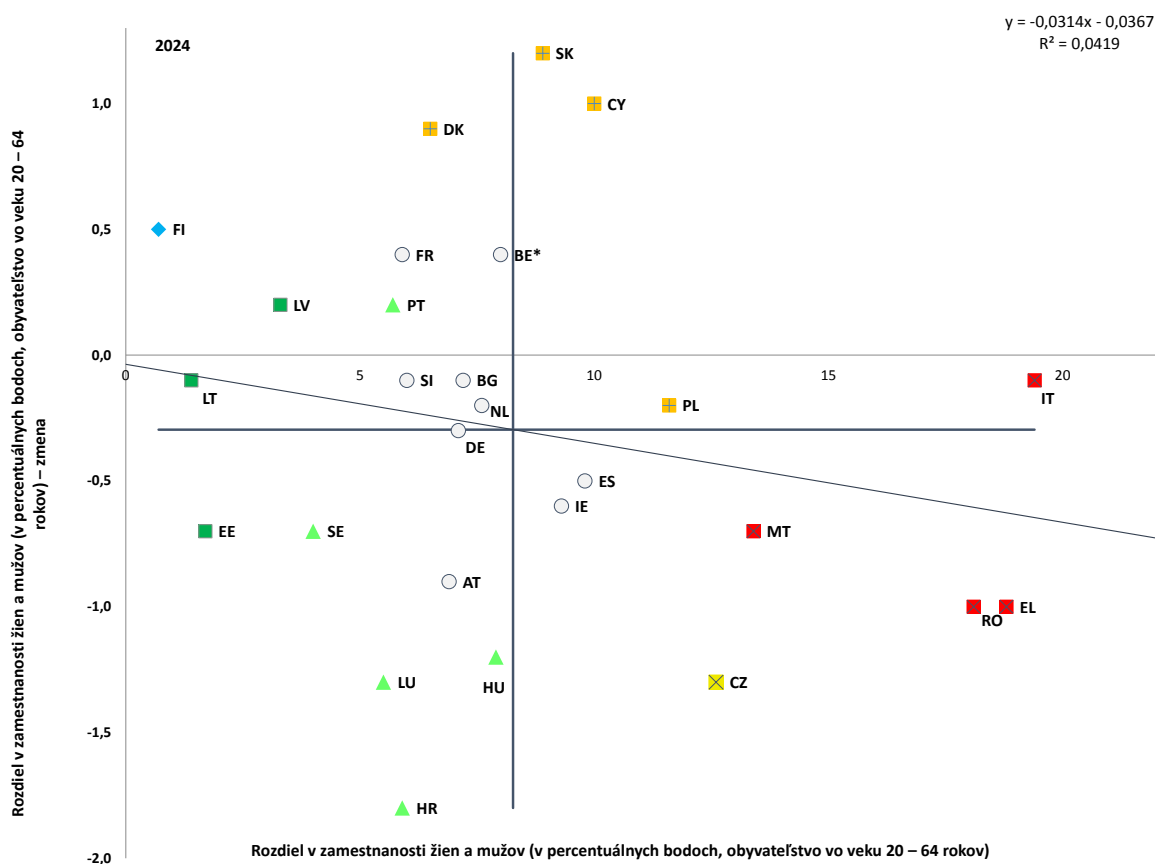
Rodové nerovnosti na trhu práce pretrvávajú, pričom rozdiely v zamestnanosti žien a mužov vykazujú málo známk konvergencie¹⁶⁰. V roku 2024 bola miera zamestnanosti mužov 80,8 % v porovnaní so 70,8 % v prípade žien, čo viedlo k rozdielu v zamestnanosti žien a mužov na úrovni 10,0 percentuálneho bodu. V porovnaní s rokom 2023 ide o pokles o 0,2 percentuálneho bodu, čo znamená, že rozdiel sa za predchádzajúce desaťročie znížil celkovo len o 1,1 percentuálneho bodu (z 11,1 percentuálneho bodu v roku 2014). Toto mierne zlepšenie zakrýva rozdielne trendy v jednotlivých členských štátoch. Rozdiel sa v tomto období takmer nezmenil a zostáva veľký v Taliansku, Grécku a Rumunsku, ktoré napriek malému zlepšeniu v niektorých prípadoch v minulom roku zostávajú „krajinami s kritickou situáciou“, ako aj na Malte, kde je rozdiel stále veľký, hoci sa v priebehu posledného desaťročia znížil na polovicu. Rozdiel sa v roku 2024 zvýšil na Slovensku, Cypre a v Dánsku, takže tieto členské štáty zostávajú „krajinami s výsledkami, ktoré treba sledovať“, spolu s Poľskom, ktoré má napriek určitému zlepšeniu pomerne veľký rozdiel. Na opačnom konci rebríčka bol rozdiel v zamestnanosti žien a mužov pomerne malý vo Fínsku, v Litve, Estónsku a Lotyšsku. S výnimkou Fínska, kde sa rozdiel v poslednom čase zvýšil, patrili tieto krajiny medzi „krajiny s najlepšimi výsledkami“. Okrem rozdielov medzi členskými štátmi existujú v niektorých členských štátoch, vrátane Francúzska a Španielska (vrátane ich najvzdialenejších regiónov), ako aj Nemecka, Maďarska, Belgicka a Dánska, výrazné regionálne nerovnosti v rozdieloch v zamestnanosti žien a mužov (pozri graf 3 v prílohe 5). Rozdiel v zamestnanosti žien a mužov sa výrazne líši podľa miery urbanizácie: od 8,3 percentuálneho bodu vo veľkomestách po 10,9 percentuálneho bodu vo vidieckych oblastiach a 11,3 percentuálneho bodu v mestách a predmestiach. Prekážky brániace účasti žien na trhu práce môžu pomôcť riešiť sústavné politické opatrenia v súlade s cieľmi stanovenými v stratégii EÚ v oblasti rodovej rovnosti na roky 2020 – 2025¹⁶¹. Takéto opatrenia môžu prispieť aj k dosiahnutiu cieľovej hodnoty do roku 2030, t. j. zníženie rozdielov v zamestnanosti žien a mužov na polovicu, ako je stanovené v Akčnom pláne na realizáciu Európskeho piliera sociálnych práv.

¹⁶⁰ Z dlhodobejšieho hľadiska pozri Európska komisia, [Employment and Social Developments in Europe 2024](#), [Vývoj v oblasti zamestnanosti a sociálnej situácie v Európe (2024)], Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie, 2024.

¹⁶¹ Ďalšie informácie: Európska komisia, [2023 report on gender equality in the EU](#) [Správa o rodovej rovnosti v EÚ (2023)], Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie, 2023.

Graf 2.2.12: Rozdiel v zamestnanosti žien a mužov sa vo väčšine krajín znížil, zostáva však výrazný a medzi členskými štátmi vykazuje málo známok vzostupnej konvergencie

Rozdiel v zamestnanosti žien a mužov (veková skupina 20 – 64 rokov), úrovne z roku 2024 a zmeny oproti predchádzajúcemu roku (v percentuálnych bodoch, hlavný ukazovateľ sociálneho prehľadu)

Poznámka: Osi sú orientované podľa neváženého priemeru v EÚ. Legenda sa uvádza v prílohe. Vymedzenie sa líši v prípade ES a FR. Zlom v časovom rade v prípade BG.

Zdroj: Eurostat [tesem060], VZPS v EÚ.

Ženy pracujú na kratší pracovný čas častejšie ako muži, čo vedie k väčším rozdielom v zamestnanosti žien a mužov, ak sa berie do úvahy zamestnanosť v ekvivalentoch plného pracovného času. V roku 2024 bola pravdepodobnosť, že ženy (vo veku 20 – 64 rokov) v EÚ budú pracovať na kratší pracovný čas, takmer štyrikrát vyššia ako u mužov (27,8 % oproti 7,7 %), čo malo za následok rozdiel v zamestnanosti žien a mužov na kratší pracovný čas na úrovni 20,1 percentuálneho bodu, ktorý sa oproti roku 2023 nezmenil. Najväčšie rozdiely v práci na kratší pracovný čas boli zaznamenané v Holandsku (41,9 percentuálneho bodu), Rakúsku (38,9 percentuálneho bodu) a Nemecku (37,2 percentuálneho bodu). V Bulharsku naopak nie je rozdiel žiaden a v Rumunsku pracujú na kratší pracovný čas muži dokonca častejšie ako ženy (rozdiel –0,7 percentuálneho bodu). Vzhľadom na vyššie využívanie práce na kratší pracovný čas ženami môže komplexnejší obraz o možnostiach zamestnania žien vzniknúť po zohľadnení zamestnanosti v ekvivalentoch plného pracovného času¹⁶². Tento rozdiel v zamestnanosti žien a mužov upravený na

¹⁶² Mierou zamestnanosti v ekvivalentoch plného pracovného času sa porovnávajú rozdiely medzi skupinami v priemernom počte odpracovaných hodín. Miera zamestnanosti v ekvivalentoch plného pracovného času sa vypočíta vydelením celkového počtu odpracovaných hodín v hospodárstve (prvé zamestnanie, druhé zamestnanie atď.) priemerným počtom hodín práce na plný pracovný čas (približne

ekvivalenty plného pracovného času bol v roku 2024 na úrovni 15,4 percentuálneho bodu¹⁶³, čo je o vyše 50 % (alebo 5,4 percentuálneho bodu) viac ako neupravený rozdiel. Najväčšie rozdiely upravené na ekvivalenty plného pracovného času boli v Taliansku (23,7 percentuálneho bodu) a Grécku (21,5 percentuálneho bodu), ktoré majú veľké neupravené rozdiely. Ďalšie tri najväčšie rozdiely však boli v Rakúsku (18,7 percentuálneho bodu), Nemecku (18,7 percentuálneho bodu) a Holandsku (18,4 percentuálneho bodu), teda v troch členských štátoch, ktoré majú aj najväčšie rozdiely v zamestnanosti žien a mužov na kratší pracovný čas. Vo všetkých troch členských štátoch sa touto úpravou zvyšuje rozdiel najmenej o 10 percentuálnych bodov, čo poukazuje na dôležitosť zohľadnenia odpracovaných hodín pri posudzovaní účasti žien na trhu práce.

Rozdiely v zamestnanosti žien a mužov sú ešte väčšie v prípade ľudí s deťmi, pričom rodičovstvo má väčší vplyv na kariéru žien ako na kariéru mužov. V roku 2024 bola miera zamestnanosti žien vo veku 25 – 54 rokov s deťmi 75,4 % v porovnaní s 91,9 % u mužov, čo viedlo k rozdielu v zamestnanosti žien a mužov na úrovni 16,5 percentuálneho bodu v prípade rodičov¹⁶⁴. Medzi bezdetnými je rozdiel v zamestnanosti žien a mužov naopak len 3,7 percentuálneho bodu. Spomedzi zamestnaných žien s deťmi pracovalo na kratší pracovný čas 31,7 %, zatiaľ čo u mužov to bolo len 5,1 %¹⁶⁵. V niektorých členských štátoch vrátane Grécka a Talianska sa vplyv rodičovstva prejavuje v nižšej miere zamestnanosti, ako aj vo vyššom počte žien pracujúcich na kratší pracovný čas. Dostupnosťou dlhodobej starostlivosti sa môže takisto zvýšiť rodová rovnosť v zamestnaní tým, že sa podporí účasť neformálnych opatrovateľov na trhu práce. V roku 2019 poskytovalo starostlivosť alebo pomoc aspoň raz týždenne 17,1 % celkového obyvateľstva, pričom neformálnu starostlivosť, najmä intenzívnu starostlivosť, poskytovali častejšie ženy ako muži. Do neformálnej starostlivosti je zapojených 19,1 % žien v porovnaní so 14,8 % mužov¹⁶⁶. Ženy často venujú značný objem času neformálnej starostlivosti a menej poskytujú starostlivosť formálne: 72,5 % neformálnych opatrovateľov – mužov, dostáva podporu od formálnych služieb dlhodobej starostlivosti v porovnaní so 61,4 % žien¹⁶⁷. Zlepšením prístupu k dlhodobej starostlivosti sa tak môže zvýšiť účasť žien na trhu práce. Rodové rozdiely v oblasti dlhodobej starostlivosti sa však prejavujú aj vo formálnej pracovnej sile. Ženy tvoria podstatnú väčšinu (viac ako 4 z 5) pracovníkov v oblasti dlhodobej starostlivosti. Pracovné miesta v tomto odvetví sa vyznačujú nižšou mzdou, vyššou mierou práce na kratší pracovný čas a výraznými problémami v oblasti duševného zdravia¹⁶⁸. Zlepšenie tejto rodovej nerovnováhy je nevyhnutné nielen na podporu rodovej rovnosti, ale aj na riešenie nedostatku pracovnej sily, čo by malo pozitívny vplyv na prístup k službám dlhodobej starostlivosti, a tým aj na podporu väčšej účasti neformálnych opatrovateľov na trhu práce.

Rozdiel v odmeňovaní žien a mužov sa naďalej znižuje, hoci vo väčšine členských štátov zostáva značný a vedie k vyšším rozdielom v dôchodkoch žien a mužov. V roku 2023 predstavoval rozdiel v odmeňovaní žien a mužov v EÚ 12,0 %, pričom

40) a počtom ľudí vo veku 20 – 64 rokov. Zdroj: rámec spoločného hodnotenia, výpočet na základe údajov Eurostatu.

¹⁶³ Ukazovateľ JAF PA7.1.C4.; pozri [interaktívny panel JAF](#).

¹⁶⁴ Eurostat [[lfst_hheredty](#)], VZPS v EÚ.

¹⁶⁵ Eurostat [[lfst_hhptety](#)], VZPS v EÚ.

¹⁶⁶ Eurostat [[hlth_ehis_ic1u](#)], európske zisťovanie o zdraví.

¹⁶⁷ EIGE: 2022 [Prieskum rodových rozdielov v neplatenej starostlivosti, ako aj v individuálnych a sociálnych aktivitách \(CARE\)](#).

¹⁶⁸ Pozri Eurofound (2020): [Long-term care workforce: employment and working conditions](#) (Pracovná sila v oblasti dlhodobej starostlivosti: zamestnávanie a pracovné podmienky), Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie.

v Lotyšsku, Rakúsku, Česku, Maďarsku, Nemecku, Estónsku, vo Fínsku a na Slovensku prekročil 15 %¹⁶⁹. Rozdiely v odmeňovaní žien a mužov sú okrem iných faktorov spôsobené rozdielmi v ekonomických činnostiach a povolaniach, nedostatočným zastúpením žien vo vedúcich pozíciách, nadmerným zastúpením žien v zamestnaniach na kratší pracovný čas a v zamestnaniach na dobu určitú, ťažkosťami pri zosúladovaní práce s opatrovatel'skými povinnosťami, ako aj diskrimináciou a netransparentnými mzdovými štruktúrami¹⁷⁰. Rozdiely v odmeňovaní žien a mužov významne ovplyvňujú rozhodovanie v rodine, čo sa týka najmä matiek, pretože zažívajú kumulatívne znevýhodnenie, ktoré ešte viac sťažuje ich možnosti zamestnať sa. Časom sa vytvorí rozdiel v odmeňovaní a je umocnený prerušením kariéry z dôvodu starostlivosti o dieťa, čo vedie k značným rozdielom v dôchodkoch žien a mužov. Aj keď sa tento rozdiel mierne znížil, v roku 2024 dostávali ženy vo veku 65 – 79 rokov hrubé dôchodky, ktoré boli v priemere o 24,8 % nižšie ako dôchodky mužov v rovnakej vekovej skupine¹⁷¹. Tento rozdiel v dôchodkoch žien a mužov sa medzi jednotlivými krajinami značne líši a pohybuje sa od viac ako 35 % na Malte, v Holandsku a Rakúsku až po menej ako 6 % v Slovinsku a Estónsku. Vyšší počet žien v porovnaní s mužmi takisto nepoberá žiadny dôchodok (4,8 % rozdiel v dôchodkovom zabezpečení v EÚ v roku 2024)¹⁷². Keďže starobné dôchodky predstavujú v priemere štyri pätiny celkového príjmu v starobe, staršie ženy sú vo všetkých členských štátoch aj naďalej vystavené riziku chudoby viac ako muži, a to aj napriek nedávnomu zlepšeniu (pozri oddiel 2.4.1).

¹⁶⁹ Eurostat [[sdg_05_20](#)]. Ide o neupravený rozdiel v odmeňovaní žien a mužov, ktorým sa meria rozdiel medzi priemerným hrubým hodinovým zárobkom mužov a žien vyjadrený ako percento priemerného hrubého hodinového zárobku mužov.

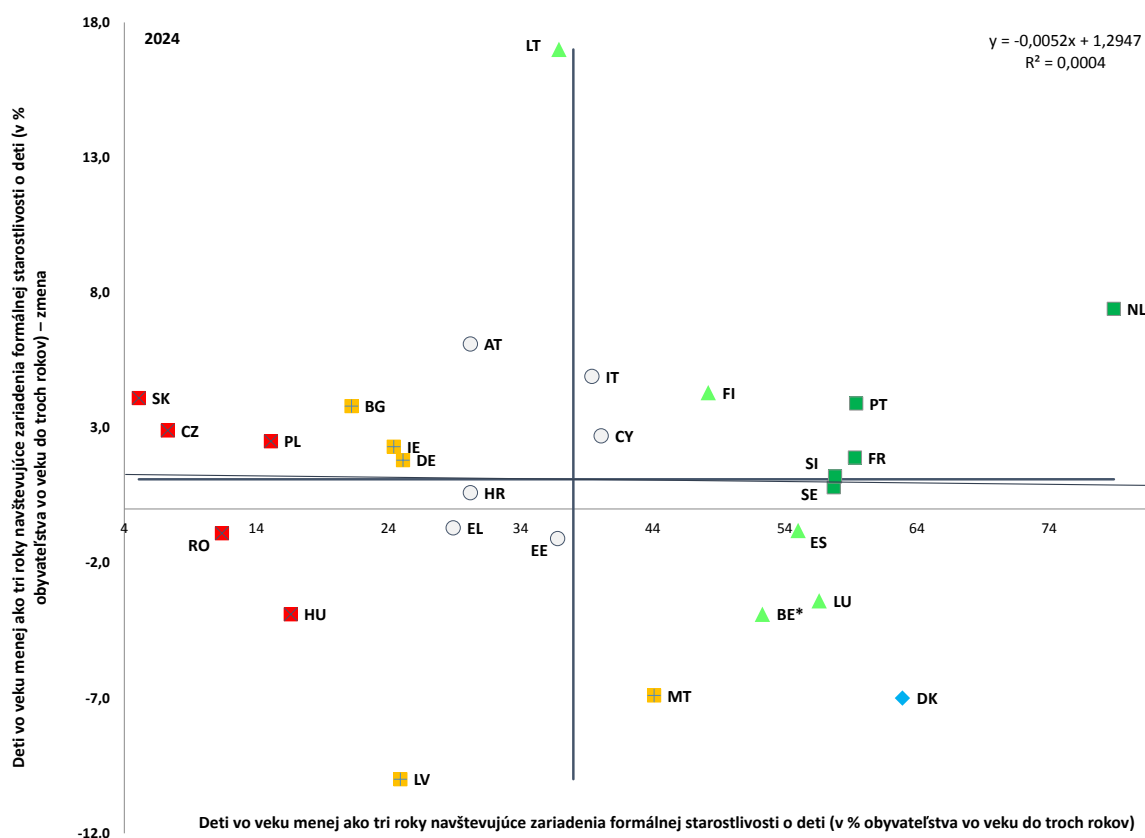
¹⁷⁰ Pozri Európska komisia, [2023 report on gender equality in the EU](#) [Správa o rodovej rovnosti v EÚ (2023)], Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie, 2023, a Eurostat, [Gender pay gaps in the European Union](#) (Rozdiely v odmeňovaní žien a mužov v Európskej únii), Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie, 2025.

¹⁷¹ Eurostat, [[ilc_pnp13](#)], EU-SILC.

¹⁷² Eurostat, [[ilc_pnp14](#)], EU-SILC.

Graf 2.2.13: Účast' na vzdelávaní a starostlivosti v ranom detstve zostáva vo väčšine členských štátov nízka.

Deti mladšie ako tri roky navštevujúce zariadenia formálnej starostlivosti o deti, úrovne v roku 2024 a zmeny v porovnaní s predchádzajúcim rokom (v %, hlavný ukazovateľ sociálneho prehľadu)

Poznámka: Osi sú orientované podľa neváženého priemeru v EÚ. Legenda sa uvádza v prílohe. V prípade LT ide o predbežné údaje.

Zdroj: Eurostat, [tepsr_sp210], EU-SILC.

Zlepšením poskytovania vzdelávania a starostlivosti v ranom detstve sa môže podporiť rodová rovnosť a rozvoj detí, účasť na nich je však vo väčšine členských štátov stále nízka. V roku 2024 predstavoval podiel detí mladších ako 3 roky navštevujúcich zariadenia formálnej starostlivosti o deti v EÚ 39,2 %, čo v porovnaní s rokom 2023 predstavuje nárast o 1,9 percentuálneho bodu, ako sa EÚ posúva smerom k revidovanému barcelonskému cieľu na úrovni 45 %¹⁷³. Iba deväť členských štátov prekročilo 50 % a medzi členskými štátmi pretrvávajú výrazné rozdiely – pozri graf 2.2.13. Napriek nárastu o 4,1 percentuálneho bodu v roku 2024 Slovensko stále vykazuje najnižšiu mieru účasti v EÚ. V Maďarsku, Poľsku, Rumunsku a Česku zostávajú úrovne nízke (pod 17 %) alebo ďalej klesli. Všetkých päť členských štátov sú „krajiny s kritickou situáciou“. Hoci účasť na vzdelávaní

¹⁷³ Pozri [odporúčanie Rady z 8. decembra 2022 o vzdelávaní a starostlivosti v ranom detstve: barcelonské ciele do roku 2030 \(2022/C 484/01\)](#). V odporúčaní sa stanovujú nové ciele vzdelávania a starostlivosti v ranom detstve, ktoré odrážajú cieľové hodnoty stanovené v iniciatíve Európsky vzdelávací priestor. Do roku 2030 by malo byť aspoň 45 % detí vo veku do troch rokov a 96 % detí vo veku od troch rokov do veku, v ktorom majú začať povinnú školskú dochádzku, zapojených do VSRD. Členské štáty, ktorých priemerná účasť v období 2017 – 2021 bola nižšia ako 20 %, budú musieť zvýšiť účasť o 90 %, zatiaľ čo členské štáty, ktorých priemerná účasť bola 20 % – 33 %, budú musieť zvýšiť účasť o 45 %, pričom limit je 45 %.

a starostlivosti v ranom detstve bola o niečo vyššia (medzi 20 a 26 %), nízka bola aj v Bulharsku, Írsku, Lotyšsku a Nemecku, pričom všetky tieto krajiny sú „krajunami s výsledkami, ktoré treba sledovať“, spolu s Maltou, ktorá v roku 2024 zaznamenala pokles účasti o 6,9 percentuálneho bodu. Švédsko, Slovinsko, Francúzsko, Portugalsko, Dánsko a Holandsko majú naopak najvyššiu mieru účasti (viac ako 57 %) a sú „krajunami s najlepšimi výsledkami“. Účasti na vzdelávaní a starostlivosti v ranom detstve môže aj v krajinách s najlepšimi výsledkami brániť niekoľko prekážok vrátane finančných, kultúrnych a jazykových bariér, sociálno-ekonomického prostredia, ako aj rozdielov v regionálnych a vnútroštátnych politikách v súvislosti s rodičovskou dovolenkou a príspevkami alebo zákonnými právami na starostlivosť o deti. V roku 2024 zostala účasť detí mladších ako 3 roky, ktoré sú ohrozené chudobou alebo sociálnym vylúčením, o viac ako 15 percentuálnych bodov nižšia ako účasť detí, ktoré takto ohrozené nie sú. Z Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti sa financujú cielené reformy a investície podporujúce rozširovanie služieb v oblasti vzdelávania a starostlivosti v ranom detstve, rozvoj infraštruktúry a odbornú prípravu pracovnej sily. Nízke tempo zlepšovania si vyžaduje zvýšené úsilie v súlade s Európskou zárukou pre deti, európskou stratégiou v oblasti starostlivosti a odporúčaním Rady o vzdelávaní a starostlivosti v ranom detstve.

Niektoré prvky systémov dane z príjmu fyzických osôb odrádzajú druhé zárobkovo činné osoby v domácnosti, najmä ženy, od plnej účasti na trhu práce a prispievajú k rodovej nerovnosti v zamestnanosti. Systémy spoločného zdanenia, ktoré umožňujú rodinám podávať spoločné daňové priznanie, čo potenciálne znamená nižšie dane, zvyšujú marginálnu sadzbu dane pre druhé zárobkovo činné osoby v domácnosti, zvyčajne ženy (v roku 2022 tvorili ženy 78 % druhých zárobkovo činných osôb v domácnosti¹⁷⁴). To odrádza ženy od toho, aby sa zamestnali alebo si predĺžili pracovný čas¹⁷⁵, a z akademického výskumu vyplynulo, že zníženie efektívnych sadzieb dane pre druhé zárobkovo činné osoby v domácnosti môže pomôcť zvýšiť účasť žien na trhu práce¹⁷⁶. V roku 2024 boli najvyššie „pasce neaktivity“ (keď dane a odňatie dávok výrazne odrádza druhé zárobkovo činné osoby v domácnosti od vstupu na trh práce) zaznamenané v Litve, Slovinsku, Lotyšsku, Luxembursku, Dánsku, Belgicku, Nemecku a Rumunsku – pozri graf 2.2.14. V týchto krajinách môžu druhé zárobkovo činné osoby v domácnosti, ktoré vstupujú na trh práce, stratiť najmenej 40 % zárobku v dôsledku daní a odňatých dávok. Medzi krajiny s nižšou pascou neaktivity, kde táto strata môže byť nižšia ako 20 %, patria naopak Rakúsko, Taliansko, Cyprus a Estónsko. Vyriešením týchto štrukturálnych demotivačných faktorov by sa mohli znížiť rozdiely v zamestnanosti žien a mužov a v zamestnanosti na kratší pracovný čas a mohol by sa zabezpečiť silný rast. Z najnovšej správy OECD vyplýva, že odstránením rozdielu v zamestnanosti žien a mužov do roku 2060 by sa mohol zvýšiť HDP na obyvateľa v krajinách OECD o 3,9 %, zatiaľ čo odstránením rozdielu v počte odpracovaných hodín medzi mužmi a ženami by sa mohol zvýšiť o 4,3 %¹⁷⁷.

¹⁷⁴ Pozri Európska komisia, [2023 report on gender equality in the EU](#), [Správa o rodovej rovnosti v EÚ (2023)], Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie, 2023.

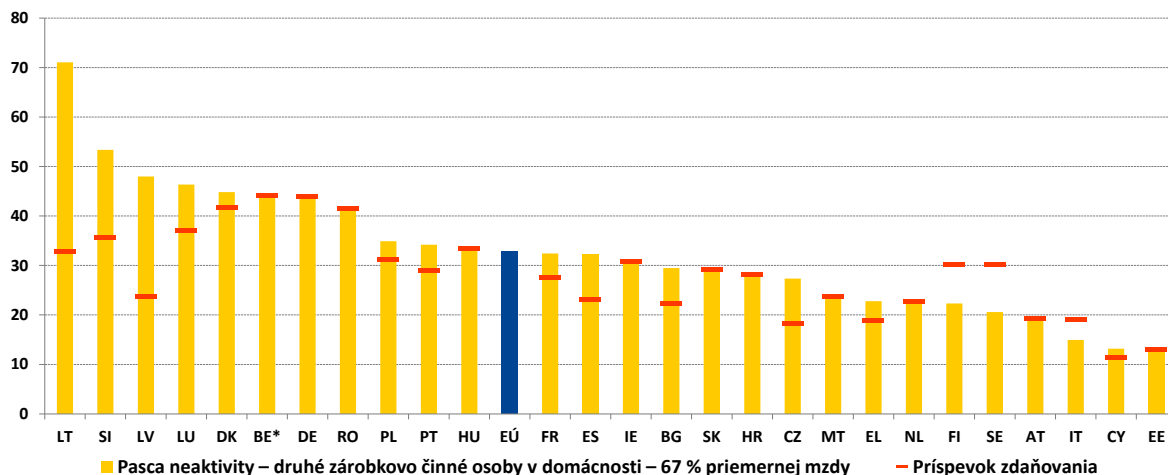
¹⁷⁵ Pozri Coelho, M. a kol., [Gendered Taxes](#): (Dane podľa pohlavia: Interakcia daňovej politiky s rodovou rovnosťou). Medzinárodný menový fond, 2022.

¹⁷⁶ Diskusia o vplyve dane z príjmu fyzických osôb na druhé zárobkovo činné osoby v domácnosti sa nachádza v oddiele 2.3.2 výročnej správy Európskej komisie o zdaňovaní z roku 2025 ([Annual Report on Taxation 2025](#)), Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie, 2025.

¹⁷⁷ Fluchtmann, J., W. Adema a M. Keese (editori) (2024), [Gender equality and economic growth: Past progress and future potential](#) (Rodová rovnosť a hospodársky rast: pokroky dosiahnuté v minulosti a potenciál do budúcnosti), OECD Social, Employment and Migration Working Papers, č. 304, OECD Publishing, Paríž.

Graf 2.2.14: Zdanenie významne prispieva k pasci neaktivity pre druhé zárobkovo činné osoby v domácnosti.

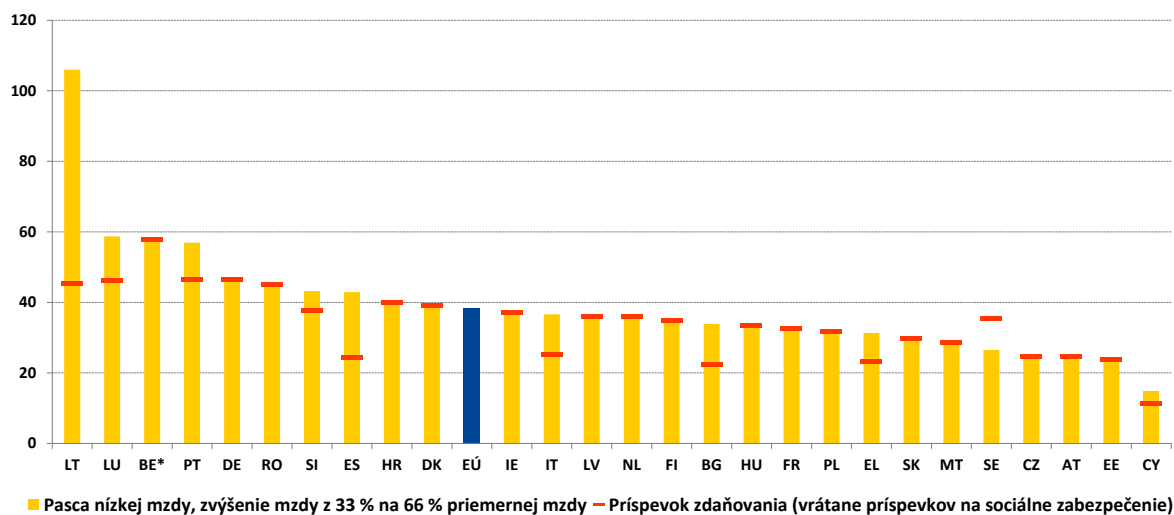
Pasca neaktivity pre druhé zárobkovo činné osoby v domácnosti (v %, za rok 2024)

Poznámka: Údaje predstavujú situáciu druhej zárobkovo činnnej osoby v domácnosti s príjmom na úrovni 67 % priemernej mzdy v rodine s dvoma zárobkovo činnými osobami a dvoma deťmi; hlavná zárobkovo činná osoba zarába priemernú mzdu. „Príspevok zdaňovania“ odkazuje na percentuálny podiel dodatočného hrubého príjmu, ktorý sa odníma daňou v rámci daňového systému a príspevkov na sociálne zabezpečenie (ďalšími prvkami prispievajúcimi k pasce neaktivity sú odňaté dávky v nezamestnanosti, sociálna pomoc a príspevok na bývanie).
Zdroj: Európska komisia, GR ECFIN, [databáza daní a dávok](#), podľa modelu OECD na výpočet daní a dávok (aktualizované v máji 2025); výpočty GR TAXUD.

Graf 2.2.15: V mnohých členských štátoch dane odrádzajú zamestnancov s nízkou mzdou od toho, aby pracovali viac hodín.

Pasca nízkej mzdy pre druhé zárobkovo činné osoby v domácnosti (v %, za rok 2024)

Poznámka: Pasca nízkej mzdy – dochádza k nej vtedy, ak sa mzda druhej zárobkovo činnnej osoby v domácnosti zvýši z 33 % na 66 %, pričom hlavná zárobkovo činná osoba v domácnosti zarába 100 % priemernej mzdy a v rodine sú dve deti.

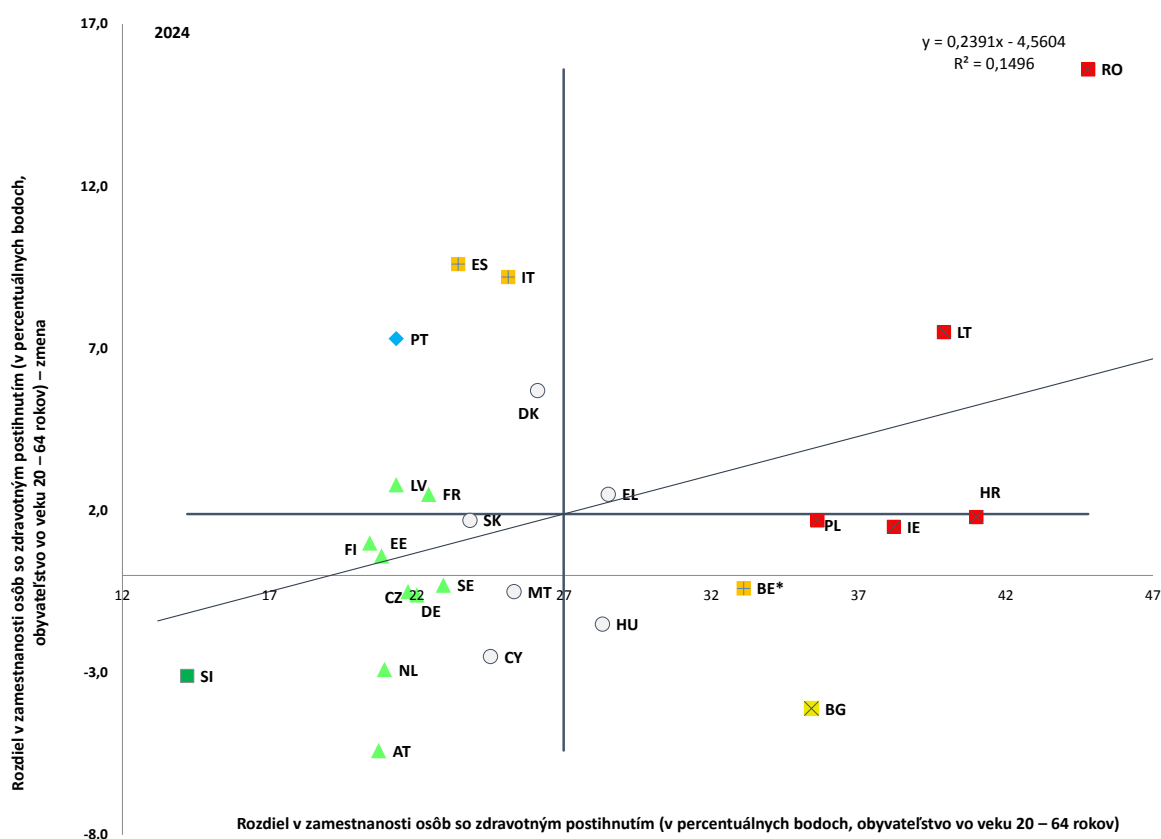
Zdroj: Európska komisia, GR ECFIN, [databáza daní a dávok](#), podľa modelu OECD na výpočet daní a dávok (aktualizované v máji 2025); výpočty GR TAXUD.

Ženy sú neúmerne ovplyvnené „pascou nízkej mzdy“, v rámci ktorej sa zvýšením daní a znížením dávok znižujú dodatočné príjmy, ktoré získajú, keď sa ich mzdy zvyšujú. Vo väčšine členských štátov zohráva daňová štruktúra kľúčovú úlohu pri stanovovaní úrovne pasce nízkej mzdy pre druhé zárobkovo činné osoby v domácnosti, a teda aj počtu hodín,

ktoré odpracujú. V grafe 2.2.15 je znázornený podiel dodatočného príjmu druhých zárobkovo činných osôb v domácnosti, ktorý „strácajú v dôsledku zdanenia“, keď sa ich príjem zvýši z jednej tretiny na dve tretiny priemernej mzdy v dôsledku zvýšenia počtu odpracovaných hodín. Príjem, ktorý sa stratí v dôsledku zdanenia, môže byť značný: približne tretina (36,6 %) dodatočných príjmov sa v EÚ stráca v dôsledku zdanenia, pričom v Litve táto strata presahuje 105 % v dôsledku odobratia príspevku na bývanie. Vplyv môže byť takisto významný s viac ako 50 %, v Luxembursku, Belgicku a Portugalsku, zatiaľ čo najnižší je podľa všetkého na Cypre (14,9 %). Okrem štruktúry daňového systému je pre motiváciu druhých zárobkovo činných osôb v domácnosti, aby zvýšili svoj pracovný čas, nevyhnutná aj dostupnosť cenovo prijateľných a kvalitných služieb starostlivosti a prístup k nim a dobre navrhnuté politiky rovnováhy medzi pracovným a súkromným životom.

Graf 2.2.16: Rozdiel v zamestnanosti osôb so zdravotným postihnutím je stále veľký, pričom medzi členskými štátmi možno pozorovať veľmi rozdielne trendy.

Rozdiel v zamestnanosti osôb so zdravotným postihnutím v porovnaní s osobami bez zdravotného postihnutia (vo veku 20 – 64 rokov), úrovne z roku 2024 a zmeny oproti predchádzajúcemu roku (v %, hlavný ukazovateľ sociálneho prehľadu)

Poznámka: Osi sú orientované podľa neváženého priemeru v EÚ. Legenda sa uvádza v prílohe. Zlom v časovom rade v prípade DK, IT a PT. Predbežné údaje v prípade LT. Za LU nie sú dostupné žiadne údaje.
Zdroj: Eurostat, [tepsr_sp200], EU-SILC.

Začlenenie osôb so zdravotným postihnutím do trhu práce sa zhoršilo, pričom medzi jednotlivými členskými štátmi boli zaznamenané náznaky rozdielov. Rozdiel v zamestnanosti osôb so zdravotným postihnutím¹⁷⁸ (t. j. rozdiel v miere zamestnanosti osôb

¹⁷⁸ Ukazovateľ rozdielu v zamestnanosti osôb so zdravotným postihnutím sa v súčasnosti počíta na základe štatistiky EÚ o príjmoch a životných podmienkach (EU-SILC) a vychádza zo statusu osoby so

so zdravotným postihnutím a bez neho) sa v roku 2024 zvýšil o 2,6 percentuálneho bodu na 24,0 percentuálneho bodu¹⁷⁹ (z 21,4 percentuálneho bodu v roku 2023), čím sa zvrátil pokrok dosiahnutý od roku 2020. V roku 2024 bol rozdiel vyšší ako 20 percentuálnych bodov vo všetkých členských štátoch okrem jedného (Slovinsko). V Litve, Írsku, Poľsku, Bulharsku a Belgicku tento rozdiel presiahol 30 percentuálnych bodov a v Rumunsku a Chorvátsku bol vyšší ako 40 percentuálnych bodov. Rozdiel sa znížil v 11 členských štátoch vrátane Slovinska ako „krajiny s najlepšimi výsledkami“, kde klesol o 3,1 percentuálneho bodu na 14,2 %. Určitý pokrok dosiahli aj Rakúsko a Holandsko, ktoré patria medzi „krajiny s výsledkami lepšími ako priemer EÚ“, spolu s Českom, Estónskom, Nemeckom, Fínskom, Francúzskom a Lotyšskom, kde je úroveň naďalej nižšia ako priemer. Na druhej strane výrazný nárast bol zaznamenaný v Rumunsku (15,6 percentuálneho bodu) a Litve (7,5 percentuálneho bodu), čím sa tieto krajiny stali „krajínami s kritickou situáciou“ spolu s Chorvátskom, Írskom a Poľskom, ktoré zaznamenali veľké rozdiely nad 35 percentuálnych bodov. V Španielsku a Taliansku sa rozdiel zvýšil o viac ako 9 percentuálnych bodov. Spolu s Belgickom, ktoré zaznamenalo veľký rozdiel 33,1 percentuálneho bodu, sú „krajínami s výsledkami, ktoré treba sledovať“. Z najnovších údajov štatistiky EU-SILC vyplýva nízka miera účasti osôb so zdravotným postihnutím na trhu práce v celej EÚ, ktorá predstavuje 64 % v porovnaní s 83 % v prípade osôb bez zdravotného postihnutia. V šiestich členských štátoch bola miera účasti osôb so zdravotným postihnutím na trhu práce len okolo 50 % (Bulharsko, Chorvátsko, Rumunsko, Belgicko, Grécko a Luxembursko). Celkovo existuje ešte veľký priestor na zlepšenie systému podpory zvyšovania účasti osôb so zdravotným postihnutím na trhu práce v celej EÚ. V dôsledku toho sú osoby so zdravotným postihnutím v produktívnom veku takisto vystavené vysokému riziku chudoby a sociálneho vylúčenia (33,6 % v porovnaní s 18,4 % v prípade osôb bez zdravotného postihnutia).

Rámček piliera 5: Integrácia migrantov do trhu práce EÚ

Posilnenie integrácie migrantov do trhu práce prispieva k riešeniu nedostatku pracovnej sily a nedostatku zručností, ako aj širších výziev súvisiacich s demografickými zmenami, a podporuje sa ním sociálna súdržnosť. Zatiaľ čo migranti¹⁸⁰ tvoria 11,2 % pracovnej sily EÚ, v rokoch 2023 až 2024 sa na raste zamestnanosti v Únii podieľali 76 %. V rokoch 2019 až 2024 bol relatívny rast zamestnanosti pracovníkov narodených mimo EÚ najvýraznejší v odvetviach, ktoré čelili značnému nedostatku pracovnej sily. Patria sem aj odvetvia, v ktorých sa zvyčajne nevyžaduje vysoká kvalifikácia, ako napríklad stavebníctvo a ubytovacie a stravovacie služby¹⁸¹. Zároveň miera účasti migrantov na trhu práce a miera zamestnanosti migrantov zostáva nižšia v porovnaní s osobami narodenými v danej krajine, a to napriek nedostatku pracovnej sily, ktorému Únia

zdravotným postihnutím podľa globálneho ukazovateľa obmedzenia aktivity (GALI). Ďalšie údaje sú uvedené v prílohe 2.

¹⁷⁹ Taliansko zaznamenalo zlom v časovom rade a jeho miera sa zmenila z 15,9 percentuálneho bodu na 25,1 percentuálneho bodu v roku 2024. To predstavuje približne polovicu zmeny na úrovni EÚ.

¹⁸⁰ Vo všeobecnej politike a štatistickej praxi možno za migrantov v danej krajine považovať buď 1. osoby narodené mimo tejto krajiny („narodené v zahraničí“); alebo 2. osoby so štátnou príslušnosťou inej krajiny (cudzinci/občania alebo štátni príslušníci/občania tretích krajín). Hodnotenie integrácie migrantov do trhu práce prostredníctvom koncepcie krajiny narodenia umožňuje zachytiť prekážky a znevýhodnenia, ktoré vyplývajú z miesta narodenia, ako napríklad jazykové znalosti. V ďalšom texte sa slovo „migranti“ používa vo význame „ľudia narodení mimo EÚ“.

¹⁸¹ Pozri: [európsku hospodársku prognózu – jeseň 2025](#), Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie, 2025.

čeli, čo vedie k tomu, že približne 7,4 milióna migrantov nie je v EÚ ekonomicky aktívnych¹⁸². Je to spôsobené viacerými prekážkami súvisiacimi s ich integráciou do trhu práce a do spoločnosti, ktoré sa často navzájom posilňujú. Patrí medzi ne nízky dosiahnutý stupeň vzdelania a nízka úroveň jazykových znalostí migrantov, diskriminácia, ako aj zlý zdravotný stav a nízke vyhliadky na kvalitné pracovné miesta¹⁸³. Ťažkosti spojené s uznávaním kvalifikácií zostávajú hlavnou prekážkou integrácie migrantov. Väčšia integrácia migrantov do trhu práce môže navyše prispieť k zníženiu rozdielov v zamestnanosti žien a mužov vďaka obsadeniu pracovných miest s nedostatkom pracovnej sily v sektore starostlivosti. Akčný plán pre integráciu a začlenenie na roky 2021 – 2027¹⁸⁴ poskytuje spoločný politický rámec na podporu členských štátov pri vytváraní vnútroštátnych politík v oblasti integrácie migrantov.

Celkové výsledky migrantov na trhu práce sú horšie ako v prípade domácich obyvateľov a dokonca aj vysokokvalifikovaní migranti čelia problémom v dôsledku čiastočného uznania/neuznania ich kvalifikácie získanej mimo EÚ. V roku 2024 bola miera účasti migrantov (vo veku 15 – 64 rokov) na trhu práce nižšia, a to 73,4 % v porovnaní so 75,4 % v prípade osôb narodených v danej krajine (64,8 % v prípade migrantiek v porovnaní s 82,4 % v prípade migrantov). Ich miera zamestnanosti (vo veku 20 – 64 rokov) bola takisto nižšia (o 8,9 percentuálneho bodu) ako u osôb narodených v danej krajine (68,0 % oproti 76,9 %; 58,9 % v prípade migrantiek v porovnaní so 77,5 % v prípade migrantov). Zatiaľ čo v 12 členských štátoch sa migranti podieľali na pracovnej sile vyššou mierou ako osoby narodené v danej krajine, len v štyroch (Malta, Poľsko, Rumunsko a Česko) bola ich miera zamestnanosti vyššia ako miera zamestnanosti osôb narodených v danej krajine (pozri graf). Osoby s vysokoškolským vzdelaním (približne 30 % migrantov) sú zamestnané častejšie. Napriek tomu v porovnaní s osobami s nižším ako základným vzdelaním viac ako šesťkrát viac vysokokvalifikovaných migrantov (vo veku 20 – 64 rokov) uviedlo uznanie kvalifikácie ako konkrétnu prekážku pri hľadaní práce v roku 2021. Podhodnotená kvalifikácia často núti vysokokvalifikovaných migrantov pracovať na pracovných miestach, ktoré si vyžadujú nižšiu kvalifikáciu¹⁸⁵. Vo všetkých členských štátoch bola miera nadmernej kvalifikácie vyššia medzi migrantmi ako medzi pracovníkmi narodenými v danej krajine. Za EÚ ako celok sa tento rozdiel v priebehu času zmenšil len mierne¹⁸⁶ a zostáva značný. Miera nadmernej kvalifikácie migrantov sa pohybovala od približne polovice všetkých pracujúcich migrantov v Taliansku (51,5 %), Španielsku (51,7 %), Grécku (54,2 %), Česku (46,9 %) a na Malte (44,8 %) po 18,4 % v Maďarsku¹⁸⁷.

¹⁸² Zdroj: Osobitná extrakcia Eurostatu.

¹⁸³ Európska komisia, *Employment and Social Developments in Europe 2025*, [Vývoj v oblasti zamestnanosti a sociálnej situácie v Európe (2025)], Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie, 2025.

¹⁸⁴ Pozri *Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov. Akčný plán pre integráciu a začlenenie 2021 – 2027*.

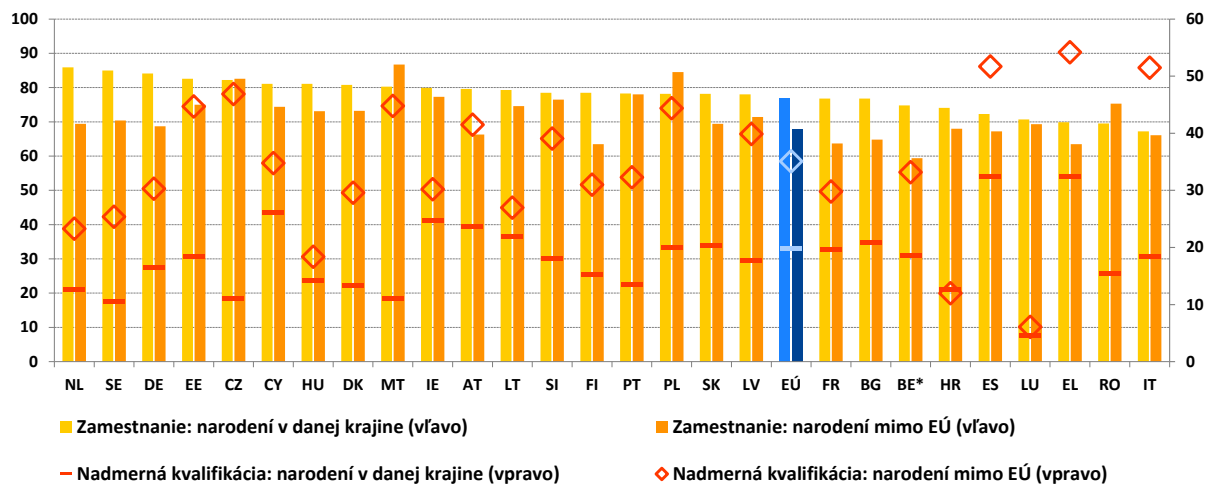
¹⁸⁵ Európska komisia, *Employment and Social Developments in Europe 2023*, [Vývoj v oblasti zamestnanosti a sociálnej situácie v Európe (2023)], Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie, 2023.

¹⁸⁶ Podiel migrantov s terciárnym vzdelaním zamestnaných v povolani, ktoré si vyžaduje nižšiu úroveň vzdelania, klesol z 38,7 % v roku 2014 na 34,9 % v roku 2023.

¹⁸⁷ Pozri Európska komisia, *Employment and social developments in Europe – Quarterly review*, (Vývoj v oblasti zamestnanosti a sociálnej situácie v Európe – štvrťročné preskúmanie), január 2025, Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie, 2025. Najnižšia miera nadmernej kvalifikácie bola zaznamenaná v HR (12 %) a LU (6,1 %), hoci údaje sú označené ako nespoľahlivé.

Migranti čelia nižšej miere zamestnanosti a vyššej miere nadmernej kvalifikácie takmer vo všetkých členských štátoch v porovnaní s osobami narodenými v danej krajine

Miera zamestnanosti a nadmernej kvalifikácie (20 – 64 rokov), úrovne z roku 2024 (v %)

Poznámka: Zlom v časovom rade v prípade BG a vymedzenie miery zamestnanosti sa líši v prípade ES a FR. Chýbajú údaje o miere nadmernej kvalifikácie v prípade BG, RO a SK.

Zdroj: Eurostat [[lfsa_ergacob](#)] a [[lfsa_eoqgac](#)], VZPS v EÚ.

V posledných rokoch niekoľko členských štátov podporilo integráciu migrantov do trhu práce prostredníctvom holistických politických prístupov. V nemeckej iniciatíve „My Turn“, ktorá prebieha v rokoch 2022 – 2029, sa kombinuje odborná príprava v oblasti digitálnych zručností, precvičovanie jazyka, poradenstvo v oblasti kompatibility kariéry a rodiny, vytváranie sietí zamestnávateľov a voliteľná pomoc pri prístupe k starostlivosti o deti. Systémom štyroch kategórií pre pracovné povolenia sa vo Švédsku od roku 2024 urýchľuje vybavovanie pracovných povolení pre vysokokvalifikovaných pracovníkov z krajín mimo EÚ prostredníctvom kategorizácie žiadostí na základe profesie, vzdelania a odvetvia. Od roku 2018 sa programom „Dispositivo Ampara“ v Španielsku podporujú žiadatelia o medzinárodnú ochranu okrem iného prostredníctvom úvodného posúdenia zručností, predbežnej odbornej prípravy kombinujúcej občiansku integráciu s rozvojom zručností a finančnej podpory pokrývajúcej základné potreby, starostlivosť o deti, dopravu, uznávanie kvalifikácie a kurzy odbornej prípravy. V máji 2025 Slovinsko prijalo zákon o uznávaní odborných kvalifikácií v zdravotníctve, ktorým sa uľahčuje, urýchľuje a zabezpečuje vstup zahraničných zdravotníckych pracovníkov. Podobne v roku 2025 Slovensko prijalo zákon, ktorým sa mení proces uznávania dokladov o vzdelaní a odbornej kvalifikácii, digitalizuje sa v záujme jeho zjednodušenia a odstraňujú sa aj čakacie lehoty a poplatky.

Štátni príslušníci tretích krajín naďalej čelia významným prekážkam na trhu práce. Štátni príslušníci tretích krajín (vo veku 20 – 64 rokov), ktorí nie sú migrantmi ako osobami narodenými mimo EÚ, v roku 2024 tvorili 6 % pracovnej sily EÚ, v rokoch 2023 až 2024 sa však na náraste účasti na trhu práce podieľali mierou 52,3 %. Ich miera zamestnanosti, ktorá v roku 2024 dosiahla 64,3 %, bola nižšia ako miera zamestnanosti osôb narodených mimo EÚ a občanov EÚ (76,7 %) ¹⁸⁸. Miera nezamestnanosti štátnych príslušníkov tretích krajín (vo veku 15 – 74 rokov) zostala v roku 2024 stabilná na úrovni 12,5 % ¹⁸⁹. Hoci sa v roku 2014 znížila z 21,7 %, zostáva takmer dvaapokrát vyššia ako v prípade občanov EÚ (5,4 %),

¹⁸⁸ Eurostat [[lfsa_ergan](#)], VZPS v EÚ.

¹⁸⁹ Eurostat [[lfsa_urgan](#)], VZPS v EÚ.

pričom medzi jednotlivými členskými štátmi sú značné rozdiely. Štátni príslušníci tretích krajín sa často ocitajú v profesiách, kde je nadbytok alebo nedostatok pracovníkov, najmä v menej kvalifikovaných povolaniach. Dôvodom môžu byť nižšie prekážky vstupu do týchto odvetví a ich závislosť od práce migrantov¹⁹⁰. Takisto z toho vyplýva, že štátni príslušníci tretích krajín sú viac ohrození nižšou kvalitou pracovných miest a horšími pracovnými podmienkami. Podiel štátnych príslušníkov tretích krajín (vo veku 20 – 64 rokov) s terciárnym vzdelaním zamestnaných v povolaniach, ktoré si vyžaduje nižšiu úroveň vzdelania, sa v roku 2024 znížil na 39,6 %, ale veľké a pretrvávajúce rozdiely v miere nadmernej kvalifikácie zostávajú¹⁹¹. Tento trend je viditeľný aj u osôb vysídlených z Ukrajiny, ktoré inak dosahujú vyššiu mieru zamestnanosti¹⁹². Niektoré skupiny, ako napríklad migrantky, osoby žiadajúce o medzinárodnú ochranu a migranti prichádzajúci v rámci zlučovania rodín, majú tendenciu dosahovať horšie výsledky na trhu práce. To poukazuje na potrebu cielenej podpory na riešenie jedinečných prekážok, s ktorými sa stretávajú¹⁹³.

2.2.2. Opatrenia prijaté členskými štátmi

Členské štáty sa usilujú o ďalšie zvýšenie účasti na vzdelávaní a starostlivosti v ranom detstve, a to najmä zlepšením dostupnosti a riešením nedostatku kvalifikovaných zamestnancov. Napríklad **Írsko** spustilo nový podporný program „Rovnaký začiatok“, ktorým sa poskytujú univerzálne a ciele opatrenia na pomoc znevýhodneným rodinám pri plnej účasti na vzdelávaní a starostlivosti v ranom detstve a starostlivosti o deti v školskom veku (napr. dodatočné finančné prostriedky pre služby starostlivosti o deti, aby mohli spolupracovať s rodičmi a sociálnymi službami, program obedov zadarmo). S cieľom podporiť rovnosť príležitostí **Cyprus** poskytuje dotácie financované z ESF+ malým a vzdialeným verejným materským školám na školné, ako aj na dopravné náklady na vzdelávacie návštevy a mimoškolské aktivity pre deti z nižších sociálno-ekonomických vrstiev. **Grécko** zaviedlo politické opatrenia na podporu detí zo zraniteľných skupín, ktoré majú vďaka tejto podpore prístup k celodennému vzdelávaniu a starostlivosti v ranom detstve, a žiaci so špeciálnymi vzdelávacími potrebami dostávajú cieľnú paralelnú podporu v triede vďaka podpore z ESF+. **Slovensko** sa podieľa na financovaní rozvoja jasli, ako aj na posilňovaní personálnych kapacít a rodičovských zručností, najmä pre rodičov zo sociálno-ekonomicky znevýhodneného prostredia. Vo všeobecnosti viaceré členské štáty oznámili plány na zvýšenie počtu miest vo vzdelávaní a starostlivosti v ranom detstve vrátane **Rakúska** (50 000 ďalších miest do roku 2030), **Belgicka** (investícia do 10 000 ďalších miest vo Flámsku oznámená v roku 2025 a s podporou plánu obnovy a odolnosti ďalších 5 200 miest vo Francúzskom spoločenstve Belgicka do roku 2026), **Poľska** (102 000 miest do roku 2029 s podporou z ESF+ a Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti) a **Portugalska** (5 000 nových miest do roku 2027). Okrem toho niekoľko krajín prijalo opatrenia na zvýšenie kvality služieb, najmä riešením nedostatku učiteľov, zlepšením ich odbornej prípravy a vypracovaním pedagogických usmernení. V **Belgicku** (Flámsko) sa bude

¹⁹⁰ Európsky orgán práce (2025), *EURES Report on labour shortages and surpluses 2024* (Správa EURES o nedostatku a nadbytku pracovnej sily v roku 2024), Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie, Luxemburg.

¹⁹¹ Európska komisia, *Employment and social developments in Europe – Quarterly review*, (Vývoj v oblasti zamestnanosti a sociálnej situácie v Európe – štvrťročné preskúmanie), január 2025, Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie, 2025.

¹⁹² Eurofound (2024b), *Social Impact of Migration: Addressing the challenges of receiving and integrating Ukrainian refugees* (Sociálny vplyv migrácie: riešenie problémov spojených s prijímaním a integráciou ukrajinských utečencov), Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie.

¹⁹³ SWD/2025/162 final.

prostredníctvom platených kurzov odbornej prípravy a hodnotením a reformou súčasnej siete podpory starostlivosti o deti podporovať zmena profesijného zamerania na povolania v oblasti vzdelávania a starostlivosti v ranom detstve. **Nemecko** v rokoch 2025 a 2026 investuje 4 miliardy EUR do zlepšenia kvality a rozšírenia miest, zvýšenia počtu plne kvalifikovaných zamestnancov, zlepšenia pomeru detí a zamestnancov a podpory učenia sa jazykov v ranom detstve. Nové požiadavky na zamestnancov vzdelávania a starostlivosti v ranom detstve sa plánujú aj vo **Fínsku** a v **Holandsku**, zatiaľ čo v **Belgicku** (Flámsko), **Dánsku**, **Luxembursku** a **Poľsku** sa upravuje pomer detí a zamestnancov. **Poľsko** takisto realizuje národný program odbornej prípravy („Akadémia podpory“) pre poskytovateľov starostlivosti o deti, regionálne a miestne orgány na podporu zavedenia nových kvalitatívnych pedagogických noriem v oblasti vzdelávania a starostlivosti v ranom detstve pre deti do troch rokov od januára 2026.

Viacere krajiny EÚ zaviedli reformy v oblasti základných zručností v matematike, čítaní a prírodných vedách, ako aj digitálnych a občianskych zručností. **Rumunsko** nedávno začalo s podporou z ESF+ realizovať národný program na zníženie funkčnej negramotnosti a zlepšenie základných zručností, ktorý zahŕňa opatrenia na analýzu príčin podvýkonnosti, vypracovanie vzdelávacích štandardov v oblasti funkčnej gramotnosti a jej hodnotenia, odbornú prípravu a podporu učiteľov, ako aj pilotné opatrenia na školách s cieľom rozšíriť ich na národnú úroveň. V **Taliansku** sa program Agenda Sud zameriava na gramotnosť (rozlišuje sa medzi rodenými a nerodenými hovorcami taliančiny), matematickú gramotnosť a znalosť anglického jazyka. **Poľsko** pripravuje reformu učebných plánov zameranú na zvyšovanie kompetencií vrátane základných zručností a zručností v oblasti STEM, ktorá sa má začať realizovať v septembri 2026, a to od predškolskej úrovne a úrovne základných škôl. Spoločenstvá v **Belgicku** uskutočňujú rozsiahle reformy učebných plánov zamerané na posilnenie základných zručností, ktoré sú sprevádzané monitorovacími opatreniami. Zatiaľ čo väčšina krajín uplatňuje holistické stratégie, niektoré zavádzajú ciele opatrenia zamerané na jednotlivé disciplíny. **Litva** pripravila plán na zlepšenie vyučovania a učenia sa matematiky. Tento plán sa zameriava na podporu žiakov dosahujúcich slabé výsledky a na aktualizáciu kompetencií učiteľov. V **Česku** až 100 škôl skúšobne zavádza nové učebné plány pre základné školy, ktorými sa ponúka väčšia flexibilita a zdôrazňujú sa prvky, ako je matematické uvažovanie a projektové učenie. Na podporu čítania a jazyka zaviedlo **Rakúsko** novú pečať kvality čítania pre základné školy. Nové **írske** učebné plány STEM prinášajú aktualizované špecifikácie pre biológiu, fyziku a chémiu a nové predmety – vzdelávanie v oblasti klímy a udržateľný rozvoj. Na zlepšenie počítačovej a informačnej gramotnosti je zameraných niekoľko iniciatív. **Slovinsko** zavedie od roku 2028/2029 nový predmet informatika a digitálne technológie v siedmom ročníku základnej školy. **Poľsko** a **Malta** prostredníctvom podpory z Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti a ESF+ rozširujú distribúciu tabletov a notebookov a **Lotyšsko** podporuje študentov poskytovaním digitálnych zariadení, prístupu na internet a prispôsobenej pedagogickej podpory. **Poľsko** zaviedlo nový predmet občianska náuka na stupni vyššieho sekundárneho vzdelávania a zdravotná výchova na všetkých úrovniach, pričom ponúka aj podporu učiteľom prostredníctvom financovaných príslušných učebných príručiek a vzdelávacích seminárov.

Posilnenie učiteľského povolania s dôrazom na atraktivnosť a kvalitu zostáva kľúčovou prioritou na zlepšenie základných zručností študentov. V **Rakúsku** sa zefektívnila odborná príprava učiteľov, ktorá bude viac prepojená s výzvami, ktorým čelia v praxi. Plánuje sa aj možnosť duálneho štúdia, v rámci ktorého budú študenti počas štúdia jeden semester učiť na vybraných školách. Niekoľko krajín zvýšilo platy učiteľov, napríklad **Bulharsko**, **Litva**, **Maďarsko** a **Slovinsko**. V roku 2024 začalo **Maďarsko** realizovať

rozsiahlu mzdovú reformu spolufinancovanú z ESF+, ktorej cieľom je zvýšiť platy učiteľov do januára 2025 aspoň na 80 % priemerného platu ostatných absolventov terciárneho stupňa štúdia. **Írsko** a **Poľsko** ponúkajú novým učiteľom po jednom roku výučby trvalé pracovné zmluvy, čím sa skracaje dĺžka požadovanej praxe. Cieľom súčasnej **švédskej** reformy učiteľského povolania a učiteľskej kariéry je zvýšiť kvalitu vyučovania a atraktivnosť učiteľského povolania. Novým projektom financovaným z Nástroja technickej podpory EÚ sa podporia reformy v **Belgicku** (Flámsko) a **Holandsku** s cieľom zlepšiť relevantnosť a účinnosť kontinuálneho profesijného rozvoja učiteľov v oblasti digitálneho vzdelávania. V záujme zabezpečenia kvalitného vyučovania predmetov STEM sa členské štáty zameriavajú aj na pripravenosť učiteľov. **Nemecko** spustilo niekoľko iniciatív, ako napríklad odbornú prípravu učiteľov QuaMath, zatiaľ čo **Estónsko** ponúka mikrocertifikáty v rámci programu Teacher Academy, napríklad v predmetoch súvisiacich s oblasťou STEM, aby sa učitelia mohli počas práce ďalej kvalifikovať.

Členské štáty pokračujú v riešení problému predčasného ukončenia školskej dochádzky a nerovností vo vzdelávaní, pričom EÚ im poskytuje výraznú finančnú podporu. Predpokladá sa, že najmenej 2 700 škôl v **Španielsku** dostane prostredníctvom Programu pre orientáciu, pokrok a obohacujúce vzdelávanie v rámci španielskeho plánu obnovy a odolnosti podporu na zníženie počtu žiakov dosahujúcich slabé výsledky, ktorí predčasne ukončujú štúdium a školskú dochádzku. Program sa zameriava na školy s osobitnými vzdelávacími problémami, ktoré majú v bežných triedach značný podiel zraniteľných žiakov. V **Luxembursku** sa od septembra 2026 zvýši vek povinnej školskej dochádzky zo 16 na 18 rokov a Národná služba pre mládež identifikuje mladých ľudí, ktorým hrozí predčasné ukončenie školskej dochádzky, a individuálne ich kontaktuje, aby im poskytla poradenstvo. **Slovensko** plánuje dvojité režim ospravedlňovania absencie, aby zvýšilo zodpovednosť škôl.

Cieľom prebiehajúceho úsilia je reagovať na vznik a rastúce využívanie umelej inteligencie vo vzdelávaní a odbornej príprave. **Estónsko** plánuje systematicky integrovať nástroje a odbornú prípravu v oblasti umelej inteligencie do vzdelávania prostredníctvom nového vzdelávacieho programu Skok do umelej inteligencie („TI-Hüpe“), ktorý bol spustený v septembri 2025. Jeho cieľom je integrovať nástroje a zručnosti umelej inteligencie do vzdelávacieho systému poskytnutím prístupu k špičkovým aplikáciám umelej inteligencie a odbornej prípravy pre žiakov a učiteľov. **Španielsko** vytvorilo novú oblasť odborného vzdelávania a prípravy zameranú na umelú inteligenciu a údaje a integrovalo digitálne moduly do všetkých existujúcich programov. Vo **Fínsku** sa zodpovedná a účinná integrácia umelej inteligencie do vzdelávacieho prostredia riadi odporúčaniami v oblasti umelej inteligencie, ktoré pozostávajú z vnútroštátnych právnych povinností a všeobecných usmernení pre poskytovateľov vzdelávania a zamestnancov. Podobne **Francúzsko** prijalo právny a etický rámec pre používanie umelej inteligencie v školách a umožní, aby nástroje umelej inteligencie pomáhali prispôsobiť výučbu základných zručností na základných a nižších stredných školách. Aj **Írsko** chce podporiť učiteľov a zachovať integritu pri hodnotení žiakov prostredníctvom usmernenia o používaní umelej inteligencie vo vyučovaní a učení sa. Krajina vyvíja stratégie a nástroje na zavádzanie umelej inteligencie do školského vzdelávania. V **Chorvátsku** sa pripravuje nový učebný plán zameraný na umelú inteligenciu a nové digitálne technológie s cieľom zlepšiť digitálne kompetencie učiteľov a žiakov. Takisto aj **maltská** stratégia zahŕňa integráciu umelej inteligencie do učebných plánov a cielej odbornej prípravy učiteľov, zavádza nástroje IKT a umelej inteligencie na všetkých stupňoch škôl a zameriava sa na zlepšenie digitálnej gramotnosti a gramotnosti v oblasti umelej inteligencie.

Modernizácia systémov odborného vzdelávania a prípravy pokračovala, napríklad prostredníctvom štrukturálnych reforiem, vylepšenej infraštruktúry a celoživotného

vzdelávania. Niekoľko krajín zaviedlo alebo aktualizovalo národné stratégie odborného vzdelávania a prípravy. **Cyprus** pripravuje novú stratégiu odborného vzdelávania a prípravy a začal realizovať veľké infraštruktúrne projekty financované z plánu obnovy a odolnosti a FST a skúšobne zaviedol stredné odborné školy, ktorých cieľom je poskytnúť flexibilnejšie vzdelávacie dráhy, v ktorých sa spája všeobecné a odborné vzdelávanie, financované z ESF+. Vlna legislatívnych reforiem je takisto základom vnútroštátneho úsilia o zlepšenie schopnosti odborného vzdelávania a prípravy reagovať na vznikajúce potreby. V **Španielsku** sa regulačný rámec odborného vzdelávania a prípravy ďalej konsolidoval smerom k silnejšiemu prístupu k učeniu sa prácou a učňovskému vzdelávaniu prostredníctvom niekoľkých kráľovských dekrétov, ktorými sa riadi štruktúra učebných plánov, zložky systému a jeho riadenie a zároveň sa podporilo zriadenie centier excelentnosti a súbežná zelená a digitálna transformácia v odbornej príprave. S cieľom lepšie zosúladiť ponuku odbornej prípravy s dopytom na trhu práce začalo **Poľsko** vytvárať centrá priemyselných zručností, ktoré spájajú školy odborného vzdelávania a prípravy, inštitúcie vysokoškolského vzdelávania, zamestnávateľov a ďalšie zainteresované strany. **Estónsko** pokračovalo v reforme svojich právnych predpisov v oblasti odborného vzdelávania a prípravy a vzdelávania dospelých s cieľom podporiť flexibilné vzdelávacie dráhy a rozvoj mikrocertifikátov.

Prioritou zostáva rozšírenie prístupu ku kvalitnému učeniu sa na pracovisku. V **Bulharsku** sa aktualizoval sa právny rámec duálneho odborného vzdelávania a prípravy a vyčlenili sa dodatočné verejné prostriedky na pokrytie sociálnych a zdravotných odvodov študentov v duálnom vzdelávaní, čím sa zabezpečí lepšia spolupráca so zamestnávateľmi a širšie využívanie odbornej prípravy na pracovisku. Ostatné členské štáty uprednostnili dospelé obyvateľstvo a možnosti zvyšovania úrovne zručností. **Švédsko** vyčlenilo ďalších 900 miliónov švédskych korún (približne 80 miliónov EUR) na rozšírenie odborného vzdelávania dospelých, čím sa v reakcii na nedostatok zručností umožní vytvoriť viac miest na celoročné štúdium. Aby viac pracovísk prijímalo učňov, príspevok pre vedúcich učňovského vzdelávania sa takisto zdvojnásobuje na 7 000 švédskych korún (približne 624 EUR) ročne. Zvyšovanie digitalizácie a udržateľnosti v oblasti odborného vzdelávania a prípravy je takisto jednou z priorít. Investície **Španielska** zahŕňajú premenu viac ako 1 200 učební na priestory s aplikovanými technológiami, viac ako 25 000 vzdelávacích akcií v rozsahu 30 hodín pre učiteľov odborného vzdelávania a prípravy v oblasti zelených a digitálnych zručností a rozšírenie cyklov dvojazyčnej odbornej prípravy v oblasti odborného vzdelávania a prípravy. Tieto opatrenia sú zakotvené v pláne obnovy a odolnosti a očakáva sa, že posilnia zapojenie učiacich sa a ich relevantnosť pre trh práce.

Členské štáty podporujú úsilie inštitúcií vysokoškolského vzdelávania o modernizáciu svojich systémov, posilnenie prepojenia s trhom práce a posilnenie internacionalizácie. Hoci sa počet ľudí s terciárnym vzdelaním neustále zvyšuje, čoraz väčší dôraz sa kladie na zabezpečenie kvalitného vzdelávania a zvýšenie jeho relevantnosti pre trh práce s cieľom riešiť nedostatok zručností. **Bulharsko** s podporou z ESF+ posilňuje vzdelávanie založené na kompetenciách a internacionalizáciu svojich inštitúcií vysokoškolského vzdelávania. **Cyperský** národný plán na zlepšenie a modernizáciu vysokoškolského vzdelávania sa zameriava na zvýšenie kvality a excelentnosti, prepojenie vzdelávania s trhom práce a podporu internacionalizácie. **Česko** sa snaží zaviesť krátkodobé terciárne programy na nových vyšších odborných školách a **Španielsko** zaviedlo postupy na uznávanie informálneho učenia sa a neformálneho vzdelávania. Niektoré krajiny nedávno zaviedli stratégie internacionalizácie s cieľom zvýšiť mobilitu a internacionalizáciu vysokoškolského vzdelávania. **Rakúskou** národnou stratégiou mobility a internacionalizácie vysokoškolského vzdelávania na roky 2020 – 2030 sa podporuje mobilita všetkých skupín v rámci vysokoškolského vzdelávania a kladie sa väčší dôraz na podporu vysokokvalitnej

akademickej mobility. **Nemecko** dúfa, že zvýši svoju príťažlivosť pre zahraničných študentov zmiernením právnych požiadaviek (víza, podmienky prístupu) a uľahčením prístupu k programom prostredníctvom zvýšeného uznávania zručností a diplomov, jazykových kurzov, ubytovania a poradenstva. **Poľsko** s podporou z Európskeho sociálneho fondu plus (ESF+) pripravuje svoju prvú stratégiu internacionalizácie vysokoškolského vzdelávania, ktorá má byť dokončená do konca roka 2025.

Členské štáty prijímajú opatrenia na zvýšenie a zlepšenie vzdelávania dospelých v súlade s iniciatívami únie zručností. Niekoľko členských štátov skúšobne zavádza individuálne vzdelávacie účty ako prístup k odbornej príprave, ktorý sa riadi dopytom. Na **Slovensku** vstúpil v januári 2025 do platnosti nový zákon o vzdelávaní dospelých, ktorého cieľom je posilniť systém vzdelávania dospelých a podporiť neformálne vzdelávanie, najmä prostredníctvom skúšobného zavádzania individuálnych vzdelávacích účtov. Hoci cieľom individuálnych vzdelávacích účtov je poskytnúť univerzálny prístup k odbornej príprave, niektoré pilotné projekty sa zameriavajú na špecifické skupiny. Napríklad na **Cypre** sa v rámci pilotného projektu poskytuje dlhodobu nezamestnaným a nízkokvalifikovaným dospelým osobám počas obdobia troch rokov 2 400 EUR financovaných z ESF+. Dobro navrhnutý systém vzdelávania dospelých si vyžaduje udržateľné financovanie. **Lotyšsko** s podporou z ESF+ prijalo v júli 2025 nariadenia o zriadení fondov zručností, ktoré prispejú k vytvoreniu udržateľnejšieho a lepšie financovaného systému vzdelávania dospelých so zapojením zamestnávateľov. Cieľom pilotného projektu je poskytnúť do roku 2029 odbornú prípravu viac ako 4 700 osobám. Pilotný projekt bude prebiehať do roku 2029. V záujme zosúladenia zručností s potrebami trhu práce viaceré krajiny zlepšujú stratégie a systémy predvídania zručností. **Španielsko** v rámci plánu obnovy a odolnosti uskutočňuje do konca roka 2025 výskum s cieľom zistiť potreby v oblasti zručností prostredníctvom prieskumu v kľúčových odvetviach s cieľom účinne reagovať na požiadavky na odbornú prípravu a rekvalifikáciu. V júni 2025 **Luxembursko** zaviedlo proaktívny program riadenia zamestnanosti a zvyšovania úrovne zručností/rekvalifikácie, tzv. Skills-Plang. Členské štáty naďalej prijímajú opatrenia na vykonávanie európskeho prístupu k mikrocertifikátom, čím posilňujú zvyšovanie úrovne zručností a rekvalifikáciu a zároveň zviditeľňujú zručnosti a uľahčujú ich porovnateľnosť v celej EÚ. V septembri 2025 **Maďarsko** zaviedlo nové nariadenie o programoch odbornej prípravy vedúcich k získaniu mikrocertifikátov vo vzdelávaní dospelých, ktoré umožňuje kratšie programy odbornej prípravy pre dospelých na základe akreditovaných učebníc odborného vzdelávania a prípravy. **Španielsko** v rámci svojho plánu obnovy a odolnosti zahrnulo akčný plán na vytvorenie rámca pre rozvoj mikrocertifikátov. Španielsko tiež pracuje na poskytovaní mikrocertifikátov na podporu špecifických vedomostí a zručností, po ktorých je na trhu práce dopyt. Uznávanie kompetencií získaných prostredníctvom pracovných skúseností a neformálneho vzdelávania zostáva kľúčovou prioritou vo všetkých členských štátoch. V júni 2024 prijalo **Chorvátsko** nové nariadenie, ktoré umožňuje uznávanie nadobudnutého vzdelania, pričom osobitná pozornosť sa venuje potrebám dospelých s nízkou kvalifikáciou a uchádzačov o zamestnanie. Reformou sa lepšie zosúladuje potvrdzovanie s požiadavkami trhu práce a podporujú sa dráhy s možnosťou získať certifikované kvalifikácie. Na **Malte** boli v septembri 2024 zverejnené aktualizované vnútroštátne usmernenia, ktorými sa reviduje rámec pre potvrdzovanie neformálneho vzdelávania a informálneho učenia sa a podporuje sa súdržnejší a pre poskytovateľov ústretovejší prístup, ktorý je podporovaný lepším zabezpečením kvality a koordináciou zainteresovaných strán.

Boli zavedené iniciatívy na posilnenie digitálnych zručností vo vzdelávaní. Napríklad v **Belgicku** vlády Francúzskeho spoločenstva a Valónskeho regiónu schválili novú dohodu o spolupráci v oblasti digitálneho vzdelávania v povinnej školskej dochádzke a vo vzdelávaní

dospelých, ktorou sa zabezpečuje, aby všetci žiaci a zamestnanci získali minimálny súbor digitálnych zručností v súlade s rámcom digitálnych kompetencií pre občanov. **Malta** spustila stratégiu digitálneho vzdelávania na roky 2025 – 2030, ktorej cieľom je vybaviť študentov digitálnymi zručnosťami. **Fínsko** spustilo program digitalizácie pre kontinuálne vzdelávanie v rámci plánu obnovy a odolnosti vrátane služieb na podporu plynulých prechodov vo vzdelávaní a v pracovnom živote. V rámci politiky digitálnej transformácie vzdelávania (2025 – 2035) podporovanej z prostriedkov EŠIF a Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti **Poľsko** pokračuje vo vybavovaní škôl IKT zariadeniami, v odbornej príprave učiteľov v oblasti digitálnych zručností, ako aj v budovaní siete pedagogických koordinátorov IKT na školách (do roku 2028 bude vyškolených 25 000 učiteľov, ktorí sa stanú koordinátormi). Niektoré krajiny sa zameriavajú na zvyšovanie úrovne zručností dospelých a občanov. **Bulharsko** zriaďuje 760 digitálnych klubov, ktoré budú poskytovať bezplatný prístup k vzdelávacím kurzom v oblasti digitálnych zručností pre dospelých (s rozpočtom 116 miliónov EUR z Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti). V rámci plánu obnovy a odolnosti **Španielsko** spustilo modulovú odbornú prípravu zameranú na rekvalifikáciu a zvyšovanie úrovne zručností zamestnaných a nezamestnaných. Niektoré krajiny zaviedli aj opatrenia na podporu pokročilejších digitálnych zručností a odborníkov v oblasti IT. **Španielsko** zaviedlo odborné kurzy v oblasti digitálnych zručností s cieľom vyškoliť viac ako 10 000 odborníkov prostredníctvom špecializovaných kurzov v rozsahu najmenej 250 hodín v rámci plánu obnovy a odolnosti. Na **Malte** v roku 2025 Maltský úrad pre digitálne inovácie obnovil program digitálnych štipendií Pathfinder, ktorého cieľom je podporiť študentov v špecializácii na umelú inteligenciu a iné digitálne oblasti na magisterskej a doktorandskej úrovni. **Švédsko** v roku 2025 investuje 28 miliónov švédskych korún (približne 2,5 milióna EUR), aby umožnilo siedmim inštitúciám vysokoškolského vzdelávania vytvoriť krátke kurzy zamerané na budovanie zručností v oblasti umelej inteligencie pre odborníkov v rôznych odvetviach. Do roku 2026 chce **Poľsko** s podporou Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti vyškoliť aspoň 250 000 občanov vrátane tých, ktorým hrozí vylúčenie, v oblasti digitálnych zručností.

V súlade s programom dvojakej transformácie a odporúčaním Rady o spravodlivom prechode ku klimatickej neutralite členské štáty rozširujú iniciatívy v oblasti odbornej prípravy, ktoré sú zamerané na dopyt po zelených zručnostiach v rôznych odvetviach a povolaniach. V septembri 2024 **Grécko** spustilo viac ako 600 vzdelávacích programov zameraných na zelené zručnosti, ktoré poskytujú národné služby zamestnanosti a ktoré sú určené pre 50 000 zamestnancov súkromného sektora ako súčasť jeho Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti. Tieto programy sú otvorené pre uchádzačov o zamestnanie, zamestnancov a podnikateľov a zahŕňajú témy ako udržateľné poľnohospodárstvo, zelené technológie a obnoviteľné zdroje energie. V rámci iniciatívy Skillsbridges, ktorú **Luxembursko** spustilo v školskom roku 2024/25 a ktorá je súčasťou jeho plánu obnovy a odolnosti, sa podporuje zvyšovanie úrovne zručností a rekvalifikácia v súlade s informáciami o zručnostiach na národnej úrovni a potrebami trhu práce, pričom sa v nej kladie osobitný dôraz na odbornú prípravu pre odvetvia ovplyvnené zelenou a digitálnou transformáciou vrátane stavebníctva, dopravy a výroby. Očakáva sa, že na **Malte** sa uskutoční mapovanie možností odbornej prípravy v oblasti udržateľného rozvoja a zelených pracovných miest, ktorého cieľom bude identifikovať nedostatky v kapacitách a využiť ich pri tvorbe plánu zelených zručností v súlade s prognózami trhu práce.

Členské štáty prijímajú opatrenia na podporu zamestnatelnosti mladých ľudí v súlade s posilnenou zárukou pre mladých ľudí. **Malta** spustila svoju Záruku pre mladých ľudí 3.0 vo februári 2025 s celkovým rozpočtom vo výške 10 miliónov EUR financovaným z ESF+. Jej cieľom je posilniť možnosti aktivácie mladých ľudí prostredníctvom individuálnej

podpory, cielenej odbornej prípravy a odborných stáží. **Bulharsko** zaviedlo opatrenie financované z ESF+ s názvom „Stáže pre mladých“, ktorým sa poskytujú stimuly pre zamestnávateľov, aby po ukončení stáže ponúkali trvalé pracovné zmluvy. V septembri 2024 **Portugalsko** s podporou z ESF+ schválilo program stáží INICIAR. Spolufinancuje sa z neho 65 % nákladov na stážistu, pričom spolufinancovanie môže dosiahnuť mieru 80 % v profesiách s nedostatočným zastúpením mužov alebo žien, v prípade osoby so zdravotným postihnutím, vo vnútrozemskom regióne s nízkou hustotou obyvateľstva a ak sa so stážistom podpíše trvalá pracovná zmluva na plný pracovný čas do 20 pracovných dní od skončenia stáže. **Portugalsko** takisto realizuje opatrenie financované z ESF+, ktorým sa zamestnávateľom poskytuje finančná podpora na zamestnávanie a udržanie kvalifikovaných mladých ľudí, napríklad prostredníctvom podpory kvality pracovných miest a stanovenia mzdy zodpovedajúcej kvalifikácii. V **Grécku** sa realizuje opatrenie financované z ESF+, ktorého cieľom je pripraviť 25 000 nezamestnaných mladých ľudí (vo veku 18 – 29 rokov) na integráciu do trhu práce. **Španielsko** do svojho plánu obnovy a odolnosti zaradilo tri programy pre oblasť zamestnanosti mladých ľudí, ktoré sa zameriavajú na dosiahnutie odbornej spôsobilosti prostredníctvom odbornej prípravy a zamestnania, pričom osobitná pozornosť sa venuje zručnostiam v oblasti klímy a digitálnym zručnostiam. Vo **Švédsku** sa na obecnej a regionálnej úrovni zavádzajú opatrenia zamerané na mladých ľudí, ktorí nie sú zamestnaní, ani nie sú v procese vzdelávania alebo odbornej prípravy, ktorými sa má uľahčiť opätovná integrácia do trhu práce a do spoločenského života a ktoré sa zároveň zameriavajú na duševné zdravie.

Nad'alej sa pracuje na podpore väčšej rodovej rovnosti v zamestnaní a v úrovniach odmeňovania. V **Luxembursku** bol v roku 2024 prijatý zákon o zriadení Strediska pre monitorovanie rodovej rovnosti a Vyššej rady pre rodovú rovnosť. Úlohou strediska je zhromažďovať údaje, poskytovať informácie, monitorovať a analyzovať vývoj v oblasti rodovej rovnosti. Deväťčlenná rada skúma všetky otázky týkajúce sa rodovej rovnosti a poskytuje poradenstvo v tejto oblasti. **Francúzsko** transponovalo smernicu (EÚ) 2022/2381 o zastúpení žien vo vrcholových orgánoch na základe zákona Copé-Zimmermann, ktorého cieľom je zlepšiť rodovú paritu vo veľkých spoločnostiach. Vo **Fínsku** vláda a ústredné organizácie trhu práce rokovali o spoločných opatreniach na zabezpečenie rovnakej odmeny za rovnakú prácu na roky 2024 – 2027. Cieľom programu rovnakej odmeny za rovnakú prácu je znížiť rozdiel v odmeňovaní žien a mužov do roku 2027 na menej ako 15 %. **Česko, Fínsko, Poľsko a Slovensko** podnikli kroky na transpozíciu smernice o transparentnosti odmeňovania, čím posilnili zásadu rovnakej odmeny za prácu rovnakej hodnoty medzi mužmi a ženami. V členských štátoch sa takisto vyvíja ďalšie úsilie o zlepšenie rovnováhy medzi pracovným a súkromným životom osôb s rodičovskými právami a povinnosťami. V **Dánsku** sa nárok rodičov hospitalizovaných novorodencov na ošetrovné a materské predĺžil z celkovo troch mesiacov pre oboch rodičov spolu na 12 mesiacov pre každého rodiča. V **Belgicku** budú môcť teraz o rodičovskú dovolenku požiadať aj rodičia, ktorí sa dlhodobo starajú o dieťa v rodinnom prostredí. Iné členské štáty poskytujú ženám väčšie stimuly na prácu. **Taliansko** ponúka čiastočné oslobodenie od príspevkov na sociálne zabezpečenie pre zamestnané a samostatne zárobkovo činné matky aspoň dvoch detí. Príspevok, ktorý je platný do veku 10 rokov najmladšieho dieťaťa a od roku 2027 do veku 18 rokov najmladšieho dieťaťa pre matky troch alebo viacerých detí, je vyhradený pre osoby so zdaniteľným príjmom do 40 000 EUR ročne, na ktoré sa nevzťahuje režim paušálnej dane. Opatrenie má ročný limit výdavkov vo výške 300 miliónov EUR. Programom verejných služieb zamestnanosti v **Grécku** sa podporuje podnikanie, pričom 5 880 nezamestnaných vo veku 30 – 59 rokov, s dôrazom na nezamestnané ženy, založilo nové malé a stredné podniky. Výška podpory pre nové podniky/prijímateľov je 17 000 EUR.

V mnohých členských štátoch prebieha úsilie o posilnenie začlenenia osôb so zdravotným postihnutím do trhu práce. Niektoré krajiny sa snažia zlepšiť rovnaký prístup na trh práce prostredníctvom verejného sektora. Napríklad 1 000 nezamestnaným osobám so zdravotným postihnutím, ktoré sa majú zamestnať v miestnej samospráve v **Grécku**, sa z programu dotovaného zamestnania prispieva na mzdy a odvody až do miery 75 %. Program bude trvať 18 mesiacov a jeho cieľom je integrovať účastníkov do trhu práce. V **Španielsku** sa reformy výberových konaní vo verejnej správe viac prispôbia potrebám osôb so zdravotným postihnutím. **Luxembursko** mení zákon o osobách so zdravotným postihnutím, aktualizuje definície, rozširuje práva a zdokonaľuje podporné mechanizmy s cieľom posilniť právne, sociálne a profesionálne začlenenie. **Švédsko** sa snaží zvýšiť informovanosť zamestnávateľov o podpore pre osoby so zdravotným postihnutím v zamestnaní a poverilo verejné služby zamestnanosti realizáciou informačných iniciatív.

2.3. Usmernenie č. 7: Zlepšovanie fungovania trhov práce a účinnosti sociálneho dialógu

Tento oddiel sa zaoberá vykonávaním usmernenia pre politiky zamestnanosti č. 7, v ktorom sa odporúča, aby členské štáty zlepšovali fungovanie trhov práce a účinnosť sociálneho dialógu. Týka sa napríklad vyvažovania flexibility a istoty, pokiaľ ide o politiky trhu práce, predchádzania segmentácii trhu práce, adaptácie na nové metódy práce, ako aj zabezpečenia účinnosti aktívnych politík trhu práce a boja proti nedeklarovanej práci. Uvedené ciele sú v súlade so: zásadami Európskeho piliera sociálnych práv č. 4 (aktívna podpora zamestnanosti), č. 5 (bezpečné a adaptabilné zamestnanie), č. 7 (informácie o podmienkach zamestnania a ochrana v prípade prepustenia), č. 8 (sociálny dialóg a zapojenie pracovníkov), č. 10 (zdravé, bezpečné a prispôsobené pracovné prostredie) a č. 13 (dávkový systém v nezamestnanosti). Takisto sa zaoberá nadviazaním na existujúce vnútroštátne postupy, podporou sociálneho dialógu a zapojením organizácií občianskej spoločnosti. V oddiele 2.3.1 sa skúmajú aspekty týkajúce sa kvality pracovných miest a segmentácie trhu práce, budúcnosti práce, a to aj v kontexte digitálnej transformácie. V rámci tohto usmernenia sa ďalej analyzuje dlhodobá nezamestnanosť a aktívne politiky trhu práce. Na záver sa v tomto oddiele rozoberá úloha sociálnych partnerov a význam sociálneho dialógu a primeraných konzultácií s občianskou spoločnosťou pri navrhovaní a vykonávaní politík. V oddiele 2.3.2 sa uvádzajú politické opatrenia jednotlivých členských štátov v týchto oblastiach.

2.3.1. Kľúčové ukazovatele

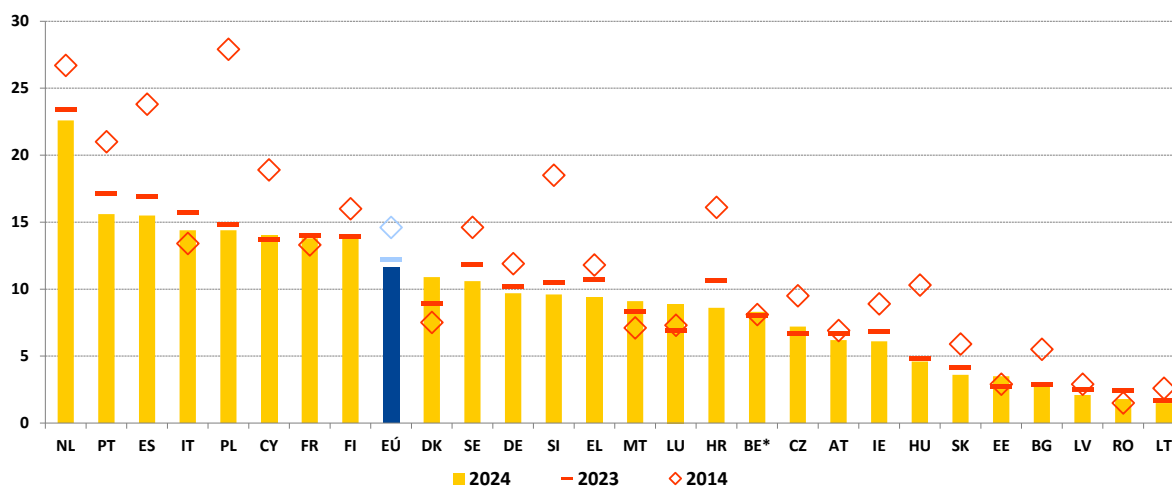
Flexibilné zmluvné dojednania môžu pomôcť uspokojiť požiadavky trhu práce, môžu však takisto prispieť k väčšej segmentácii trhu práce a viesť k zníženiu kvality pracovných miest. Neštandardné formy práce, ako napríklad dočasná práca a práca na kratší pracovný čas, môžu zamestnávateľom aj zamestnancom poskytnúť väčšiu flexibilitu a slúžiť ako „odrazový mostík“ k stabilnému zamestnaniu a lepším pracovným podmienkam. V niektorých prípadoch však môžu obmedzovať vzostupnú mobilitu, predlžovať nestabilitu a znamenať zlé pracovné podmienky. Často sa spájajú s nižšími zárobkami, obmedzeným prístupom k sociálnej ochrane, odbornej príprave a zastúpeniu¹⁹⁴. Môžu takisto viesť k zníženiu atraktívnosti určitých odvetví a povolání, čo môže zhoršiť nedostatok pracovnej

¹⁹⁴ Eurofound, [Labour market segmentation](#) (Segmentácia trhu práce), Európsky slovník pracovnoprávných vzťahov, 2019.

sily, ak je mzda nízka a pracovné podmienky sú zlé¹⁹⁵. Segmentácia trhu práce má väčší vplyv na mladých ľuďoch, ženy, migrantov, starších pracovníkov a osoby s nízkou kvalifikáciou. Aktívne politiky trhu práce podporujúce prechod na kvalitnejšie pracovné miesta, stimuly pre zamestnávateľov, aby zamestnávali na plný pracovný čas na neurčitý čas, spolu s primeraným prístupom k sociálnej ochrane a vzdelávacím príležitostiam, môžu okrem iného pomôcť znížiť segmentáciu trhu práce a zvýšiť kvalitu pracovných miest.

Graf 2.3.1: V poslednom desaťročí sa podiel dočasného zamestnania znižoval, medzi jednotlivými členskými štátmi však pretrvávajú značné rozdiely

Podiel dočasných zamestnancov zo všetkých zamestnancov (vo veku 20 – 64 rokov, v %, ročné údaje)

Poznámka: Vymedzenie sa líši v prípade ES a FR v roku 2023 a 2024. Zlom v časovom rade v prípade DK v roku 2023 a BG v roku 2024.

Zdroj: Eurostat, [lfsi_pt_a], VZPS v EÚ.

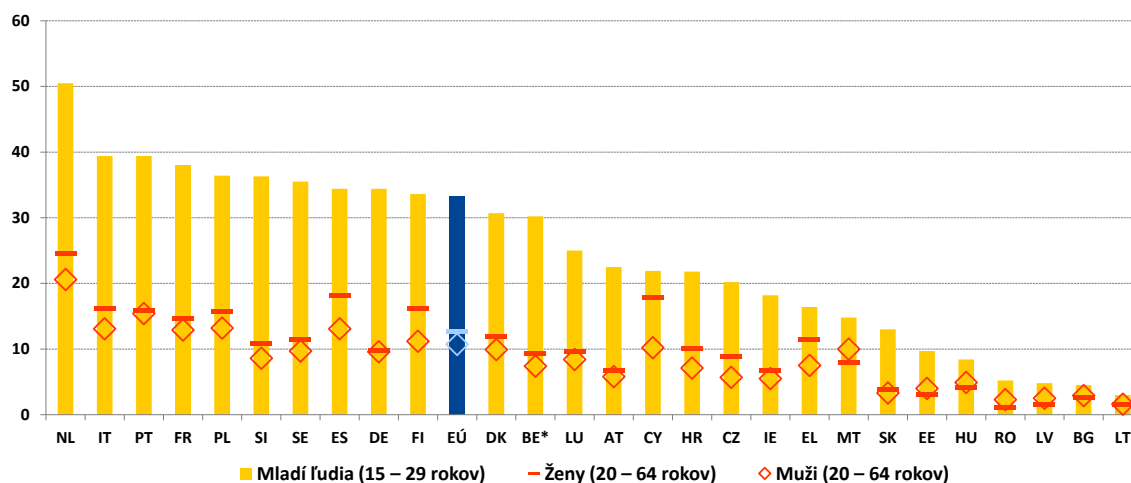
Podiel dočasných pracovníkov v EÚ sa v kontexte vysokej a rastúcej miery zamestnanosti naďalej znižoval, ale rozdiely medzi členskými štátmi zostávajú značné¹⁹⁶. Podiel dočasných pracovníkov zo všetkých zamestnancov (vo veku 20 – 64 rokov) ďalej klesal a v roku 2024 dosiahol 11,6 %. To je o 0,6 percentuálneho bodu menej ako v predchádzajúcom roku a o 3 percentuálne body menej ako pred desiatimi rokmi – pozri graf 2.3.1. Hoci väčšina členských štátov zaznamenala podobný vývoj, rozdiel medzi najvyššími a najnižšími podielmi dočasného zamestnania zostáva značný, a to na úrovni 21,1 percentuálneho bodu. Najvyššie podiely v EÚ v roku 2024 naďalej zaznamenávalo Holandsko (22,6 %), ako aj Portugalsko, Španielsko, Taliansko a Poľsko (vyše 15 % alebo okolo tejto hodnoty), zatiaľ čo v Bulharsku, Lotyšsku, Rumunsku a Litve boli hodnoty pod 3 %.

¹⁹⁵ Pozri Európska komisia, *Employment and Social Developments in Europe 2024*, [Vývoj v oblasti zamestnanosti a sociálnej situácie v Európe (2024)], Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie, 2024, a Eurofound, *Company practices to tackle labour shortages* (Postupy podnikov na riešenie nedostatku pracovnej sily), Úrad pre publikácie Európskej únie, 2024.

¹⁹⁶ Zamestnanci s dočasnou pracovnou zmluvou sú definovaní ako zamestnanci s pracovnou zmluvou na určitý čas, ktorých hlavné zamestnanie sa skončí buď po vopred stanovenom období, alebo po období, ktoré nie je vopred známe.

Graf 2.3.2: Podiel dočasného zamestnania mladých ľudí a žien sa v jednotlivých členských štátoch výrazne líši.

Podiel dočasných zamestnancov medzi mladými ľuďmi (vo veku 15 – 29 rokov), ako aj medzi ženami a mužmi (vo veku 20 – 64 rokov), (v %, 2024)

Poznámka: Vymedzenie sa líši v prípade ES a FR. Zlom v časovom rade v prípade BG.

Zdroj: Eurostat, [lfsi_pt_a], VZPS v EÚ.

Dočasné pracovné zmluvy sú takmer trikrát častejšie u mladých ľudí a častejšie u žien ako u mužov, pričom medzi jednotlivými členskými štátmi sú veľké rozdiely. V roku 2024, po poklese o 1,0 percentuálneho bodu v porovnaní s rokom 2023, malo v EÚ dočasnú pracovnú zmluvu 33,3 % mladých zamestnancov (vo veku 15 – 29 rokov), zatiaľ čo medzi všetkými zamestnancami vo veku 20 – 64 rokov to bolo len 11,6 % zamestnancov s dočasnou pracovnou zmluvou. Najnižšie miery (menej ako 5 % alebo okolo tejto hodnoty) boli zaznamenané v Bulharsku, Lotyšsku, Litve a Rumunsku, zatiaľ čo miery okolo 40 % alebo nad touto hodnotou boli charakteristické pre Holandsko, Taliansko a Portugalsko – pozri graf 2.3.2. Vo väčšine členských štátov (20) mali dočasné pracovné zmluvy častejšie ženy ako muži, čo viedlo k tomu, že v roku 2024 bol v EÚ rodový rozdiel v priemere 1,9 percentuálneho bodu. Na Cypre, vo Fínsku a v Španielsku bol rozdiel medzi 5 a 7 percentuálnymi bodmi, zatiaľ čo v Litve, Nemecku a Bulharsku bol rozdiel medzi 0,1 a 0,3 percentuálneho bodu.

Rámček piliera 6: Aspekty kvality pracovných miest v členských štátoch EÚ

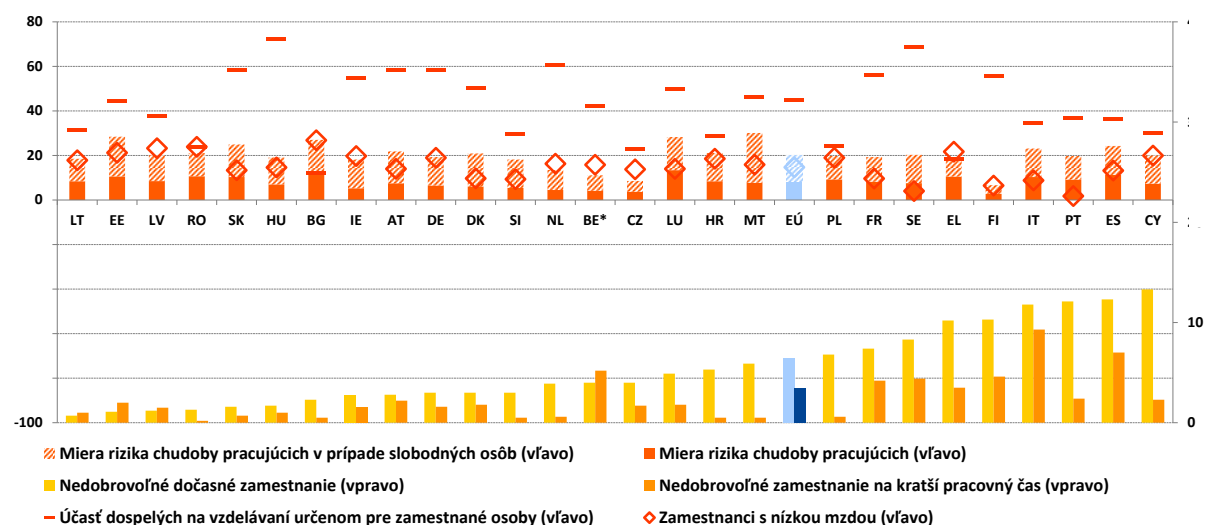
Podpora kvality pracovných miest je pre konkurencieschopné sociálne trhové hospodárstvo s vysokou produktivitou a inovačnou kapacitou, vysokokvalifikovanou pracovnou silou a väčšou sociálnou súdržnosťou kľúčová. Kvalita pracovných miest zahŕňa niekoľko aspektov, ktoré sú ovplyvnené aj štrukturálnymi zmenami na trhu práce. Patria k nim digitálna a zelená transformácia, demografické zmeny, vývoj pracovných zmlúv a foriem práce, vývoj kultúry na pracovisku a širšie spoločenské hodnoty a ciele, ako je nediskriminácia a rovnosť príležitostí. Ako sa hovorilo vo Výbore pre zamestnanosť (EMCO) a uvádza sa v stanovisku výboru EMCO k zasadnutiu Rady EPSCO v júni 2025¹⁹⁷, kvalita pracovných miest zahŕňa tradičné aspekty, ako sú *primerané zárobky a spravodlivé mzdy*,

¹⁹⁷ Pozri [stanovisko Výboru pre zamestnanosť k aspektom kvality pracovných miest](#) predložené na zasadnutí Rady pre zamestnanosť, sociálnu politiku, zdravie a spotrebiteľské záležitosti v júni 2025.

istota pracovného miesta a kariéry a rozvoj zručností a kariérny postup. Všetko sú to vzájomne závislé prvky, ktorých kombinácia môže vytvoriť priaznivý cyklus posilnenia postavenia ľudí, produktivity a hospodárskeho rastu. Ako sa zároveň zdôrazňuje v stanovisku výboru EMCO, *bezpečné a zdravé pracovné prostredie* v kombinácii s *dobrymi podmienkami na pracovisku, optimálnym režimom pracovného času, rovnováhou medzi pracovným a súkromným životom a autonómiou práce* tvoria základ osobného aj profesionálneho rozvoja, ako aj úspechu organizácie. Výsledkom môže byť napríklad väčšia tvorivosť a zodpovednosť, vyššia motivácia a produktivita a nižší výskyt vyhorenia. Rozhodujúcimi horizontálnymi faktormi spravodlivého a inkluzívneho trhu práce sú aj *zastupovanie a organizácia kolektívnych záujmov, rodová rovnosť a rovnosť príležitostí*, ako aj úsilie o podporu *prechodu nedeklarovanej a poddeklarovanej práce k formálnemu zamestnaniu*. A napokon, stupeň a druh *sociálnej ochrany*, ktoré sú k dispozícii pre rôzne formy zamestnania, sú neoddeliteľnou súčasťou kvality pracovných miest. Pripravovaný Plán pre kvalitné pracovné miesta, ktorý sa vypracúva v spolupráci so sociálnymi partnermi EÚ, je obnoveným záväzkom podporovať kvalitné pracovné miesta v konkurencieschopnej EÚ, ktoré budú odolné voči budúcim zmenám. Predstaví sa v ňom komplexná stratégia na riešenie výziev a príležitostí na európskych trhoch práce, pokiaľ ide o kvalitné pracovné miesta, a prispeje k spravodlivej súbežnej zelenej a digitálnej transformácii, predvídaní zmien a rýchlejšiemu zásahu v prípade hrozby reštrukturalizácie. V pláne sa uvádzajú iniciatívy a nástroje na zosúladenie politiky zamestnanosti s potrebami rýchlo sa vyvíjajúceho hospodárstva, pričom plán sa naďalej opiera o zásady európskeho sociálneho trhového hospodárstva, sociálneho pokroku a plnej zamestnanosti. Takisto sa v ňom zdôrazňujú kľúčové faktory, ktoré podporujú kvalitné pracovné miesta v priaznivom podnikateľskom prostredí, a vyzýva sa na presadzovanie existujúcich sociálnych práv, kvalitné služby pre všetkých a vo všetkých regiónoch, primerané financovanie a posilnenie sociálneho dialógu a kolektívneho vyjednávania.

Výsledky v oblasti kvality pracovných miest sa medzi jednotlivými členskými štátmi a aspektmi líšia

Miera rizika chudoby pracujúcich (vo veku 18 – 64 rokov), 2024, ako % zamestnaných osôb a % slobodných zamestnaných osôb; Účasť dospelých (vo veku 25 – 64) na vzdelávaní (za posledných 12 mesiacov), 2022, ako % zamestnaných osôb; Miera nedobrovoľnej dočasnej zamestnanosti a nedobrovoľnej zamestnanosti na kratší pracovný čas (osoby vo veku 15 – 64 rokov), 2024, ako % zamestnancov, Zamestnanci s nízkou mzdou, 2022, ako % zamestnancov

Poznámka: Údaje o nedobrovoľnom dočasnom zamestnaní za LV sú k dispozícii len pre dôvod [JOB_TCTR] a za SK pre dôvod [NF_PJOB]. Zlom v časovom rade v prípade BG a odlišné vymedzenie nedobrovoľného dočasného zamestnania a zamestnania na kratší pracovný čas v prípade ES a FR. Nízka spoľahlivosť údajov

v prípade EE [JOB_TCTR] a MT, AT a SI pre dôvod [NF_PJOB]. Zlom v časovom rade v prípade HR a predbežné údaje za LT v prípade obidvoch mier rizika chudoby pracujúcich. Zlom v časovom rade v prípade FR, IT a RO, pokiaľ ide o účasť dospelých na vzdelávaní.

Zdroj: [Osobitná extrakcia Eurostatu zo zisťovania o vzdelávaní dospelých týkajúce sa miery účasti dospelých na vzdelávaní za posledných 12 mesiacov okrem riadenej odbornej prípravy na pracovisku \[tesem190\]](#), [lfsa_eetpgar], [tespm070], [ilc_iw02], [earn_ses_pub1s].

Výsledky v rôznych aspektoch kvality pracovných miest sa medzi jednotlivými členskými štátmi EÚ výrazne líšia a líšia sa aj medzi rôznymi aspektmi v rámci toho istého členského štátu. Napríklad hoci má Bulharsko nízky podiel nedobrovoľného dočasného zamestnania (2,3 % zamestnancov vo veku 15 – 64 rokov)¹⁹⁸ a nedobrovoľného zamestnania na kratší pracovný čas (0,5 % zamestnancov vo veku 15 – 64 rokov)¹⁹⁹, má jednu z najvyšších mier rizika chudoby pracujúcich (12,1 %) a jeden z najvyšších počtov smrteľných pracovných úrazov (3,5 na 100 000 pracovníkov). Fínsko má pomerne vysoký podiel nedobrovoľného dočasného zamestnania (10,3 %) a nedobrovoľnej práce na kratší pracovný čas (4,6 %). Zároveň je miera chudoby pracujúcich relatívne nízka (2,8 %), viac ako polovica (55,5 %) zamestnaných sa zúčastňuje na odbornej príprave a počet smrteľných úrazov je relatívne nízky (1 na 100 000 pracovníkov). Slovensko zaznamenalo relatívne vysokú mieru chudoby pracujúcich (10,3 %), ale dosahuje dobré výsledky vo všetkých ostatných uvedených aspektoch. Iné členské štáty, ako napríklad Taliansko a Španielsko, čelia problémom v mnohých aspektoch kvality pracovných miest.

Členské štáty prijímajú opatrenia na zlepšenie kvality pracovných miest v rôznych jej aspektoch. Napríklad **Slovensko** v novembri 2024 dokončilo transpozíciu smernice o minimálnej mzde. To prispeje k primeraným zárobkom na dolnej hranici rozdelenia príjmov. Deje sa tak prostredníctvom zavedenia kritérií na hodnotenie primeranosti zákonnej minimálnej mzdy, zvýšenia automatického mechanizmu indexácie na 60 % priemernej mesačnej mzdy za predchádzajúci rok a zriadenia komisie pre minimálnu mzdu za účasti sociálnych partnerov. V rámci širšej reformy trhu práce **Slovensko** v júni 2025 zaviedlo prísnejšie požiadavky na agentúry dočasného zamestnávania a zvýšilo regulačný dohľad nad týmito agentúrami s cieľom zlepšiť ochranu dočasných pracovníkov. V júni 2024 **Grécko** zaviedlo digitálnu pracovnú kartu ako pilotný projekt, ktorého cieľom je plne chrániť práva pracovníkov zabezpečením monitorovania skutočného pracovného času a odmeňovania zamestnancov. Cieľom je bojovať proti zneužívajúcim postupom nedeklarovaných nadčasov, ako aj proti nezákonným zmenám a nadčasovým hodinám. **Taliansko** predĺžilo daňové úľavy pri zamestnávaní zamestnancov s trvalými pracovnými zmluvami a zaviedlo oslobodenia od príspevkov na sociálne zabezpečenie v rokoch 2025 – 2029 pre zamestnávateľov zo súkromného sektora, ktorí zamestnávajú stálych zamestnancov v určitých odvetviach. **Španielsko** s podporou z Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti zaviedlo akčný plán na vytvorenie rámca pre rozvoj mikrocertifikátov a pracuje na poskytovaní mikrocertifikátov, ktoré pokrývajú množstvo rôznych činností odbornej prípravy s cieľom vybaviť pracovníkov špecifickými znalosťami a zručnosťami, po ktorých je dopyt na trhu práce. V roku 2025 sa na základe rokovaní so sociálnymi partnermi zvýšila minimálna mzda o 700 EUR ročne, čo bude prínosom pre približne 2,4 milióna pracovníkov. S cieľom posilniť bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci prijalo **Luxembursko** v marci 2025 vyhlášku, ktorou sa

¹⁹⁸ Nedobrovoľné dočasné zamestnanie je tu vymedzené buď ako „nebolo nájdené žiadne trvalé pracovné miesto“ [lfsa_etgar], alebo „zamestnanie možné iba na základe dočasnej pracovnej zmluvy“ [lfsa_etgar].

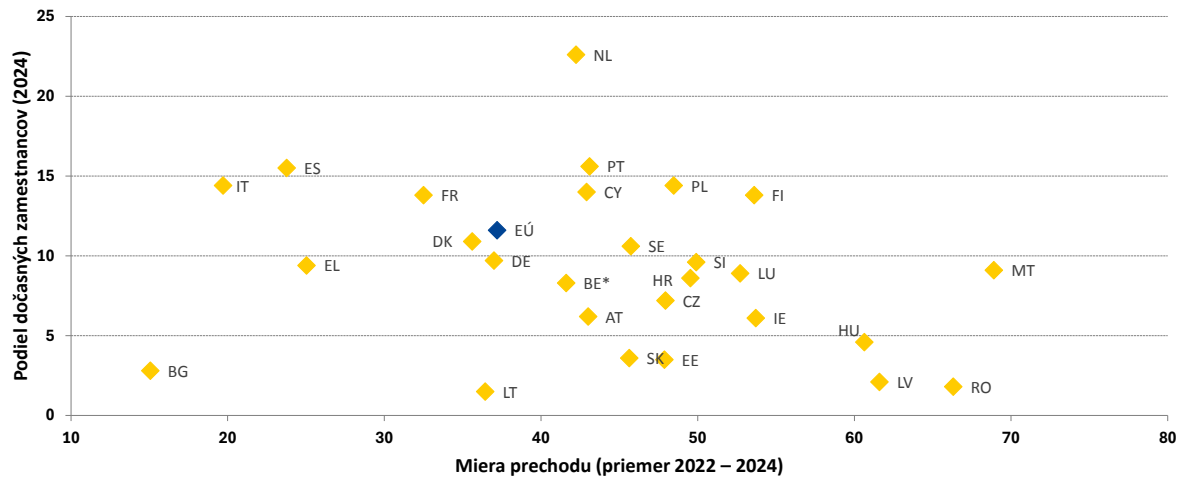
¹⁹⁹ Nedobrovoľná práca na kratší pracovný čas je vymedzená ako práca „nenašla sa na plný pracovný čas“ [lfsa_eetpgar].

aktualizuje ochrana pracovísk pred karcinogénnymi a mutagénnymi látkami a látkami poškodzujúcimi reprodukciu a posilňujú sa povinnosti zamestnávateľov v oblasti monitorovania, skúmania náhrad a hygienických kontrol.

V niektorých členských štátoch je relatívne vysoký podiel dočasného zamestnania a nízka miera prechodu na trvalé pracovné zmluvy. To môže poukazovať na problémy v súvislosti s úlohou dočasných pracovných zmlúv ako „odrazového mostíka“ k dlhodobjšiemu trvalému zamestnaniu. Spomedzi krajín s najvyšším podielom dočasných pracovníkov Taliansko a Španielsko zaznamenali mieru prechodu nižšiu ako 20 % alebo okolo 20 % (v porovnaní s priemerom EÚ na úrovni 37,2 %), zatiaľ čo v Holandsku a Portugalsku presiahla 40 % – pozri graf 2.3.3. V Maďarsku, Lotyšsku a Rumunsku bol naopak podiel dočasných pracovníkov nižší ako 5 % a na Malte nižší ako 10 %, miera prechodu na trvalé pracovné zmluvy však bola veľmi vysoká, a to medzi 60 a 70 %. To naznačuje účinné cesty od dočasného k trvalému zamestnaniu.

Graf 2.3.3: Miera prechodu na trvalé pracovné zmluvy v EÚ sa vyznačuje značnou heterogenitou medzi členskými štátmi

Podiel dočasných zamestnancov zo všetkých zamestnancov (vo veku 20 – 64 rokov) v roku 2024 a miera prechodu na trvalé pracovné miesta (vo veku 15 – 64 rokov) (priemerná hodnota za roky 2022, 2023 a 2024).

Poznámka: V prípade miery prechodu z dočasnej na trvalú pracovnú zmluvu sa berie do úvahy širšia veková skupina 15 – 64 rokov. Chýba miera prechodu pracovnej sily v prípade DE v roku 2022, v prípade DK v roku 2024 a v prípade LU v roku 2023. Zlom v časovom rade v roku 2023 v prípade FR. V prípade LT sa za rok 2024 použili predbežné údaje. V prípade dočasného zamestnania sa používa veková skupina 20 – 64 rokov v súlade s hlavným ukazovateľom sociálneho prehľadu týkajúcim sa zamestnanosti a so súvisiacou analýzou v tomto oddiele. Vymedzenie sa líši v prípade ES a FR v roku 2024. Zlom v časovom rade v prípade BG v roku 2024.

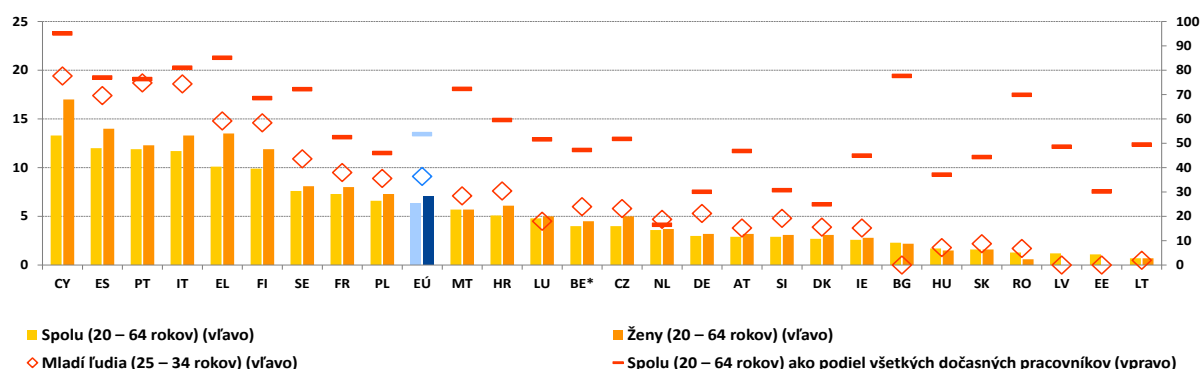
Zdroj: Eurostat, [lfsi_pt_a], VZPS v EÚ a [ilc_lvhl32], EU-SILC.

Nedobrovoľné dočasné zamestnanie sa týka značnej časti pracovnej sily, pričom medzi členskými štátmi sú výrazné rozdiely a výskyt je vyšší u mladých ľudí a žien. Nedobrovoľné dočasné zamestnanie je príznačné pre situácie, keď zmluvné dojednanie neodráža preferencie zamestnancov týkajúce sa flexibility. V roku 2024 mal každý druhý dočasný zamestnanec (vo veku 20 – 64 rokov) (53,7 %, približne 10,6 milióna pracovníkov) takéto zmluvné dojednanie nedobrovoľne, čo celkovo predstavovalo 6,4 % všetkých zamestnancov. Podiel zamestnancov s nedobrovoľnými dočasnými pracovnými zmluvami zo všetkých zamestnancov sa pohyboval od 10 % alebo viac na Cypre, v Španielsku, Portugalsku, Taliansku a Grécku po približne 1 % alebo menej v Estónsku a Litve – pozri graf 2.3.4. Takmer vo všetkých prípadoch mali ženy vyšší podiel ako muži s výnimkou Bulharska, Maďarska a Litvy. Medzi dočasnými pracovníkmi sa podiel nedobrovoľne

dočasne zamestnaných osôb pohyboval od približne 16 – 25 % v Holandsku a Dánsku až po 95,1 % na Cypre. Hoci majú Holandsko aj Španielsko vysokú mieru dočasnej práce, v Holandsku je najnižší podiel dočasných zamestnancov, ktorí sú v takejto situácii nedobrovoľne, s priemernou mierou prechodu, zatiaľ čo v Španielsku sú traja zo štyroch dočasných zamestnancov v takejto situácii nedobrovoľne a miera prechodu je relatívne nízka. To poukazuje na dvojakú povahu dočasnej práce, ktorá je buď zvolenou flexibilnou formou zamestnania a možnou cestou k stabilnému zamestnaniu, alebo výsledkom obmedzených alternatív a nízkej miery prechodu pracovníkov na stabilné pracovné miesta.

Graf 2.3.4: Nedobrovoľné dočasné zamestnanie sa týka každého druhého dočasného pracovníka, najmä žien a mladých ľudí

Nedobrovoľní dočasní zamestnanci ako percentuálny podiel celkového počtu zamestnancov (20 – 64 rokov) (v %, 2024)

Poznámka: Vymedzenie sa líši v prípade ES a FR. Zlom v časovom rade v prípade BG. Údaje s nízkou spoľahlivosťou v prípade LV, MT, AT, SI, EE a SK. Celkové údaje a celkové údaje ako podiel všetkých dočasných pracovníkov len za kategóriu „Zamestnanie možné iba na základe dočasnej pracovnej zmluvy“ v prípade LV a len za kategóriu „Nebolo nájdené žiadne trvalé pracovné miesto“ v prípade SK. Chýbajú údaje za ženy a mladých ľudí v prípade LV a EE a len za kategóriu „Nebolo nájdené žiadne trvalé pracovné miesto“ v prípade SK a RO

Zdroj: Eurostat, [lfsa_etgar], VZPS v EÚ.

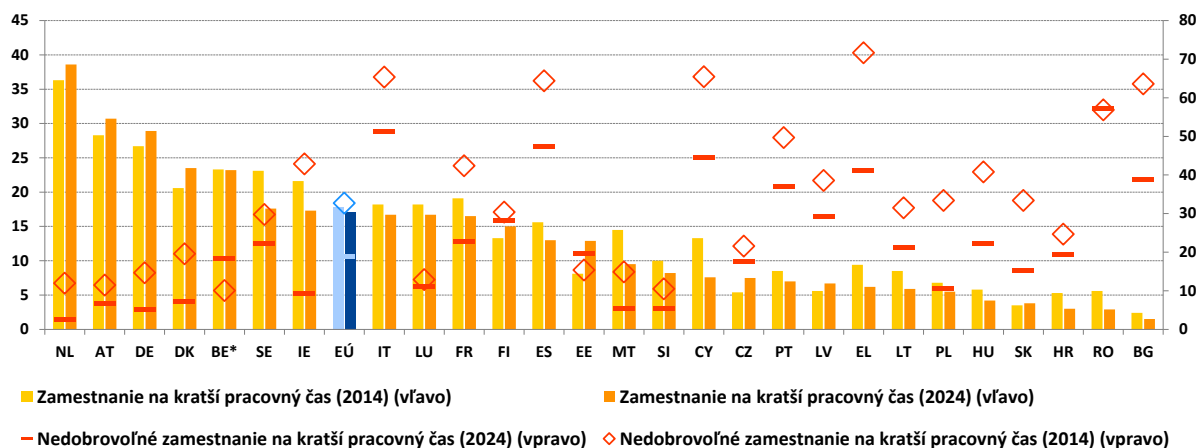
Zamestnanie na kratší pracovný čas sa v EÚ za posledné desaťročie znížilo a znížila sa aj jeho nedobrovoľná zložka, ale v niektorých členských štátoch zostala významná. Od roku 2014 sa podiel zamestnania na kratší pracovný čas na celkovej zamestnanosti (osôb vo veku 20 – 64 rokov) znížil o 0,7 percentuálneho bodu a v roku 2024 dosiahol 17,1 %. V troch členských štátoch (Holandsko, Rakúsko, Nemecko) tvorila práca na kratší pracovný čas približne 30 % alebo viac z celkovej zamestnanosti, zatiaľ čo päť členských štátov uviedlo hodnoty pod 5 % (Maďarsko, Slovensko, Chorvátsko, Rumunsko, Bulharsko). Ženy naďalej predstavujú najväčšiu skupinu zamestnancov na kratší pracovný čas (pozri oddiel 2.2). Keďže miera zamestnanosti sa v poslednom desaťročí zvyšovala a na trhoch práce bolo čoraz napätejšia situácia, nedobrovoľné zamestnanie na kratší pracovný čas neustále klesalo, keďže zamestnávateľia sa snažia obsadiť voľné pracovné miesta na plný pracovný čas²⁰⁰. V dôsledku toho v roku 2024 tvorilo nedobrovoľné zamestnanie na kratší pracovný čas 18,9 % celkového zamestnania na kratší pracovný čas (osôb vo veku 15 – 64 rokov) v porovnaní s 32,7 % pred desiatimi rokmi. Aj v tomto ohľade existujú medzi členskými štátmi značné rozdiely. Zatiaľ čo v Španielsku, Taliansku a Rumunsku je takto nedobrovoľne

²⁰⁰ OECD, *OECD Employment Outlook 2025: Can We Get Through the Demographic Crunch?* (Výhľad organizácie OECD týkajúci sa zamestnanosti na rok 2025: dokážeme prekonať demografickú krízu?), OECD Publishing, Paríž.

na kratší pracovný čas zamestnaný približne každý druhý zamestnanec na kratší pracovný čas, na Malte, v Slovinsku, Nemecku a Holandsku je takto dobrovoľne na kratší pracovný čas zamestnaných približne 5 % zamestnancov na kratší pracovný čas alebo menej.

Graf 2.3.5: Podiel zamestnania na kratší pracovný čas sa mierne znížil, pričom rozdiely v jeho dobrovoľnej zložke zostávajú medzi jednotlivými členskými štátmi výrazné.

Podiel zamestnania na kratší pracovný čas z celkovej zamestnanosti (osôb vo veku 20 – 64 rokov) a podiel dobrovoľného zamestnania na kratší pracovný čas z celkového zamestnania na kratší pracovný čas (osôb vo veku 20 – 64 rokov), (v %, ročné údaje)

Poznámka: Vymedzenie sa líši v prípade ES a FR. Zlom v časovom rade v prípade BG v roku 2024, pokiaľ ide o zamestnanie na kratší pracovný čas. V prípade dobrovoľného zamestnania na kratší pracovný čas nastáva zlom v časovom rade v prípade FR v roku 2014 a BG v roku 2021 a údaje v prípade MT, HR a SI v roku 2024 a NL v roku 2014 majú nízku spoľahlivosť.

Zdroj: Eurostat, [lfsi_pt_a] a [lfsa_eppgai], VZPS v EÚ.

Podiel samostatne zárobkovo činných osôb bez zamestnancov sa v EÚ mierne znížil, medzi jednotlivými členskými štátmi však možno pozorovať výrazné rozdiely. Hoci takáto samostatná zárobková činnosť bez zamestnancov svedčí o podnikateľskej iniciatíve, môže ísť zároveň o „fiktívnu“ samostatnú zárobkovú činnosť, ktorá zakrýva závislé pracovnoprávne vzťahy²⁰¹. V roku 2024 sa 9,0 % celkovej zamestnanosti (osôb vo veku 20 – 64 rokov) v EÚ týkalo SZČO bez zamestnancov²⁰². Hoci v porovnaní s rokom 2023 tento podiel klesol o 0,1 percentuálneho bodu, v roku 2024 to stále predstavovalo 17,7 milióna pracovníkov. Najvyšší podiel SZČO bez zamestnancov na celkovej zamestnanosti bol zaznamenaný v Česku, Taliansku a Holandsku, a to približne 13 %, ako aj v Poľsku 14,1 % a v Grécku 19,1 %. Najnižšie hodnoty (pod 5 %) boli zaznamenané v Dánsku, Nemecku a Luxembursku. Celkovo možno 15 % SZČO bez zamestnancov v EÚ považovať za ekonomicky závislých²⁰³, pričom najvyššie podiely sú zaznamenané v poľnohospodárstve,

²⁰¹ Pozri Európska komisia, *Employment and Social developments in Europe 2023* [Vývoj v oblasti zamestnanosti a sociálnej situácie v Európe (2023)], Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie, 2023.

²⁰² Eurostat, [lfsa_egaps] a [lfsi_emp_a], VZPS v EÚ. Vymedzenie sa líši v prípade ES a FR (pozri metaúdaje).

²⁰³ Ekonomicky závislé samostatne zárobkovo činné osoby sú vymedzené ako samostatne zárobkovo činné osoby bez zamestnancov, ktoré počas posledných 12 mesiacov pracovali len pre jedného klienta alebo pre dominantného klienta a tento klient rozhodoval o ich pracovnom čase.

finančných službách, ako aj v zdravotníctve a iných službách²⁰⁴. Približne 40 % z nich uvádza, že má aspoň určité ťažkosti s pokrytím svojich výdavkov.

Chudoba pracujúcich sa v EÚ po období postupného klesania v roku 2024 ustálila, stále však postihovala takmer každého dvanásteho pracujúceho. Podiel zamestnaných osôb vo veku 18 – 64 rokov ohrozených chudobou sa v Únii v roku 2024 znížil na 8,2 % z 8,3 % v roku 2023²⁰⁵, čo je výrazne menej ako pred pandémiou COVID-19 (pokles z 9,1 % v roku 2019 a 9,8 % v roku 2016). Pracovníkov v neštandardných formách práce sa to dotýka relatívne viac, keďže majú často nižšie ročné príjmy a intenzitu práce. Medzi domácnosťami s vysokou intenzitou práce bola v roku 2024 miera chudoby pracujúcich menej ako jedna tretina hodnoty pre domácnosti s veľmi nízkou intenzitou práce²⁰⁶. K zlepšeniu situácie nízkopríjmových domácností v posledných rokoch prispel výraznejší rast miezd pracujúcich domácností s nižšími príjmami, ktorému pomohlo aj výrazné zvýšenie minimálnej mzdy od roku 2022 (pozri oddiel 2.1.1)²⁰⁷. V roku 2024 Rumunsko zaznamenalo najvýraznejšie zníženie chudoby pracujúcich (o 4,3 percentuálneho bodu na 10,7 % v roku 2024), hoci stále preyšuje priemer EÚ na úrovni 8,2 %. Luxembursko, Lotyšsko a Portugalsko takisto zaznamenali výrazné zníženie (o 1,4 percentuálneho bodu, 1 percentuálny bod a 0,8 percentuálneho bodu, v uvedenom poradí), ale všetky tieto krajiny boli stále okolo priemeru EÚ alebo ho preyšovali (13,4 %, 8,5 % a 9,2 %, v uvedenom poradí). Na Slovensku sa naopak chudoba pracujúcich zvýšila o 1,2 percentuálneho bodu. Najvyššiu mieru chudoby pracujúcich zaznamenalo Luxembursko (13,4 %), Bulharsko (12,1 %) a Španielsko (11,3 %). Podobne ako v predchádzajúcich rokoch bola miera chudoby pracujúcich vyššia medzi občanmi tretích krajín, pracovníkmi s nízkou úrovňou vzdelania, zamestnancami na kratší pracovný čas, dočasnými pracovníkmi a domácnosťami s nezaopatrenými deťmi²⁰⁸. Chudoba pracujúcich bola takisto vyššia u mužov v porovnaní so ženami.

²⁰⁴ Eurofound, [Európsky prieskum pracovných podmienok 2024:Prvé zistenia](#), Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie, Luxemburg, 2025.

²⁰⁵ Eurostat, [[ilc iw01](#)], EU-SILC. Miera chudoby pracujúcich sa vzťahuje na príjem v predchádzajúcom roku.

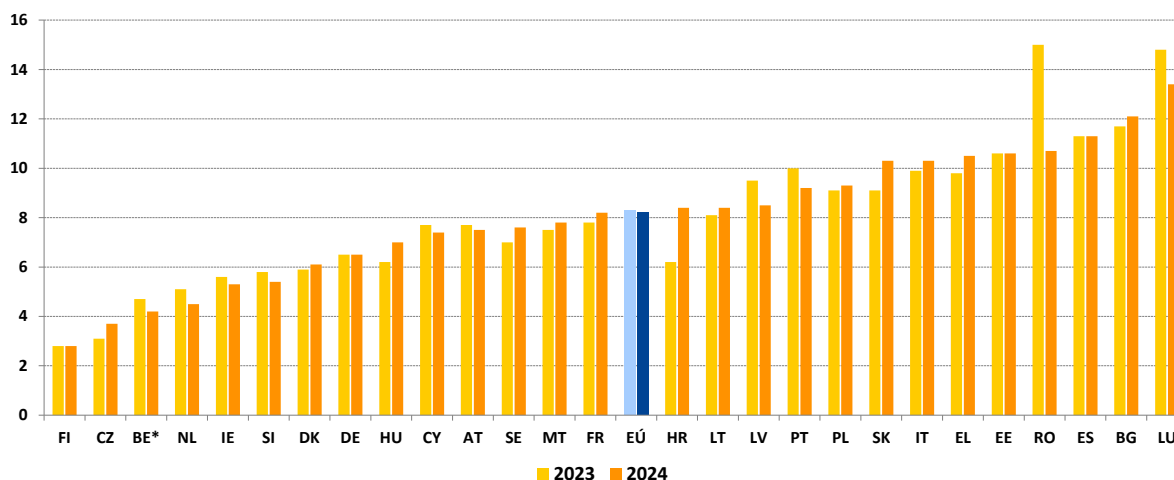
²⁰⁶ Pozri Eurostat [[ilc iw03](#)], VZPS v EÚ.

²⁰⁷ Pozri Európska komisia, [Labour Market and Wage Developments in Europe, Annual Review 2025](#) [Vývoj na trhu práce a vývoj miezd v Európe, ročné preskúmanie (2025)], Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie, 2025.

²⁰⁸ Pozri Eurostat, [[ilc iw15](#)], [[ilc iw04](#)], [[ilc iw07](#)], [[ilc iw05](#)], [[ilc iw02](#)], EU-SILC.

Graf 2.3.6: Miera chudoby pracujúcich bola v roku 2024 v EÚ v podstate stabilná s výraznými rozdielmi medzi jednotlivými členskými štátmi

Miera rizika chudoby pracujúcich (vo veku 18 – 64 rokov) (v %, ročné údaje)

Poznámka: Zlom v časovom rade v roku 2023 v prípade DE a HR. Zlom v časovom rade v roku 2024 v prípade HR. Predbežné údaje v roku 2024 za LT.

Zdroj: Eurostat, [tespm070], EU-SILC.

Zrýchľujúca sa digitálna transformácia mení európske trhy práce, pričom jeden z desiatich pracovníkov v EÚ využíva pri práci generatívnu umelú inteligencia. Umelá inteligencia (AI) a algoritmické riadenie ponúkajú výkonné nástroje na podporu inovácií, zvýšenie produktivity, napríklad prostredníctvom automatizácie a pomoci pracovníkom pri plnení ich úloh, a posilnenie globálnej konkurencieschopnosti Európy. Ak je používanie umelej inteligencie a systémov algoritmického riadenia na pracovisku zodpovedne navrhnuté a implementované, môže sa tým zvýšiť efektívnosť, zefektívniť nábor, znížiť zaujatnosť a zvýšiť kvalita pracovných miest (pozri aj oddiel 2.1.1). Tieto nástroje však musia byť vhodne riadené, aby sa poriadne vyriešili obavy zo zvýšeného pracovného tlaku, neustáleho monitorovania, potenciálnych predsudkov a rizík v oblasti ochrany údajov pracovníkov. Podľa prieskumu Eurobarometra z roku 2025 považuje väčšina Európanov umelú inteligencia a digitálne technológie vo všeobecnosti za technológie, ktoré majú pozitívny vplyv na ich prácu, hospodárstvo a kvalitu života²⁰⁹. 84 % respondentov sa zároveň domnieva, že umelá inteligencia si vyžaduje dôkladné riadenie, a to najmä na pracovisku. V roku 2024 využívalo pri svojej práci 12 % pracovníkov v EÚ rôzne formy generatívnej umelej inteligencie, aby si zjednodušili zložité intelektuálne úlohy alebo aby získali odporúčania, ako by mali pracovať²¹⁰. Generatívna umelá inteligencia sa využíva najmä medzi manažérmi (23 %) a odborníkmi (28 %) a vo finančných službách (28 %). Miera jej využívania sa takisto medzi jednotlivými členskými štátmi líšila. V Belgicku, Dánsku, Holandsku, Švédsku a Luxembursku už takéto nástroje využíva 20 až 25 % pracovníkov, zatiaľ čo v Taliansku, Grécku, Rumunsku a Portugalsku len 5 % alebo menej. Používanie digitálneho monitorovania pri práci a algoritmické riadenie pracovných procesov okrem toho menia spôsob organizácie, koordinácie, monitorovania a riadenia práce²¹¹. Digitálne

²⁰⁹ Európska komisia, [Osobitný prieskum Eurobarometra č. 554 – Umelá inteligencia a budúcnosť práce](#), Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie, 2025.

²¹⁰ Eurofound, [Európsky prieskum pracovných podmienok 2024: Prvé zistenia](#), Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie, Luxemburg, 2025,

²¹¹ Gonzalez Vazquez, I., Fernandez Macias, E., Wright, S., a Villani, D., [Digital Monitoring, Algorithmic Management and the Platformisation of Work in Europe](#) (Digitálne monitorovanie, algoritmické

monitorovanie je najrozšírenejšie v krajinách strednej a východnej Európy vrátane Slovinska, Česka, Poľska, Rumunska, Bulharska, Lotyšska a tiež na Malte a Cypre. Okrem týchto dvoch najbežnejších postupov (sledovanie pracovného času a vstupu/výstupu) sa v týchto krajinách často používa aj monitorovanie internetu, kamerové systémy, sledovanie hovorov a monitorovanie polohy vozidiel. Vo všeobecnosti sa však medzi jednotlivými členskými štátmi zistila vysoká miera heterogenity v rozšírenosti a typoch digitálneho monitorovania. Pokiaľ ide o algoritmické riadenie, z údajov z prieskumu takisto vyplýva, že 24 % pracovníkov v EÚ má pracovný čas pridelený automaticky. V akte EÚ o umelej inteligencii sa stanovuje jasný súbor pravidiel založených na rizikách pre tých, ktorí vyvíjajú a zavádzajú umelú inteligenciu, pokiaľ ide o konkrétne spôsoby jej využitia, pričom sa zaručuje bezpečnosť, základné práva a umelá inteligencia sústredená na človeka, a zároveň sa posilňuje zavádzanie, investície a inovácie v oblasti umelej inteligencie v celej EÚ²¹². Zároveň v stratégii využívania umelej inteligencie²¹³, ktorou sa podporuje zavádzanie umelej inteligencie v 10 priemyselných odvetviach EÚ a vo verejnom sektore, sa uznáva význam zodpovedného a prospešného využívania umelej inteligencie na pracovisku.

Smernicou o práci pre platformy sa uľahčuje správna identifikácia postavenia v zamestnaní pracovníkov platformami a podporuje sa transparentnosť, spravodlivosť, ľudský dohľad, bezpečnosť a zodpovednosť pri algoritmickom riadení. Očakáva sa, že v roku 2025 bude v Európskej únii pracovať prostredníctvom jednej alebo viacerých digitálnych pracovných platformami 43 miliónov pracovníkov²¹⁴. Práca pre platformy môže ponúknuť flexibilitu a hlavný alebo dodatočný príjem, môže zlepšiť rovnováhu medzi pracovným a súkromným životom a zároveň znížiť prekážky vstupu na trh práce pre mladých ľudí a zraniteľné skupiny, ako sú migranti a osoby so zdravotným postihnutím. Práca pre platformy je však spojená aj s neistotou, nízkymi zárobkami, obmedzeným prístupom k sociálnej ochrane a problémami súvisiacimi s neprehľadným algoritmickým riadením. Keďže väčšina práce prostredníctvom digitálnych platformami prebieha online, cezhraničné pracovné toky je náročné sledovať a v mnohých prípadoch sú skryté. Väčšina ľudí pracujúcich prostredníctvom platformami v EÚ sa považuje za samostatne zárobkovo činné osoby, hoci sa odhaduje, že v prípade až 5,5 milióna osôb to pravda nie je. Približne 55 % pracovníkov platformami zarába menej ako minimálnu mzdu²¹⁵. S cieľom zabezpečiť dôstojné pracovné podmienky v oblasti práce pre platformy a zároveň podporiť udržateľný rast digitálnych pracovných platformami v EÚ bola v októbri 2024 prijatá smernica o práci pre platformy²¹⁶. Smernica sa zaoberá otázkami týkajúcimi sa nesprávnej klasifikácie postavenia v zamestnaní, algoritmickým riadením a transparentnosťou v súvislosti s cezhraničnou

riadenie a platformizácia práce v Európe), Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie, Luxemburg, 2025. Digitálne monitorovanie je vymedzené ako zber údajov o procese produkcie prostredníctvom digitálnych zariadení na monitorovanie rôznych aspektov práce a samotných pracovníkov. Algoritmické riadenie je vymedzené ako využívanie technológií založených na údajoch, ktoré môžu zahŕňať umelú inteligenciu, na aspoň čiastočnú automatizáciu niektorých aspektov riadenia a koordinácie pracovnej sily, ktoré sa dopĺňajú so zberom údajov a dohľadom nad pracovníkmi.

²¹² Pozri [nariadenie Európskeho parlamentu a Rady \(EÚ\) 2024/1689 z 13. júna 2024, ktorým sa stanovujú harmonizované pravidlá v oblasti umelej inteligencie](#).

²¹³ Oznámenie Európskej komisie, [Stratégia využívania umelej inteligencie \[COM\(2025\) 723 z 8. októbra 2025\]](#).

²¹⁴ Európska rada, [Pravidlá EÚ týkajúce sa práce pre platformy](#), Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie, Luxemburg, 2025.

²¹⁵ Pozri Európska rada, [Pracovníci digitálnych platformami v EÚ – Rada](#).

²¹⁶ Európska rada, [Pracovníci platformami: Rada prijala nové pravidlá, ktorými sa zlepšia ich pracovné podmienky – Rada](#), Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie, Luxemburg, 2024.

prácou, pričom sa ňou dopĺňa existujúce *acquis* Únie²¹⁷. Členské štáty musia dokončiť transpozíciu do vnútroštátneho práva do decembra 2026.

Digitálne inovácie majú potenciál, pokiaľ ide o produktívnejšie a kvalitnejšie pracovné miesta, ale môžu takisto viesť k zintenzívneniu práce a môžu zmeniť možnosti „práce kdekoľvek“ na očakávania, čím sa stierajú hranice medzi pracovným a súkromným životom. Digitálne technológie napríklad umožnili nárast telepráce. Pred pandemiou COVID-19 vykonávalo teleprácu pomerne málo ľudí, pričom v roku 2019 pracovalo z domu aspoň určitú časť pracovného času 11,3 % zamestnancov. V roku 2024 to bolo približne 20 % pracovníkov. Podľa prieskumu nadácie Eurofound z roku 2025²¹⁸ sa zmenili aj preferencie týkajúce sa telepráce. Viac ako 50 % respondentov v roku 2024 vyjadrilo želanie pracovať z domu viackrát týždenne, zatiaľ čo 24 % vyjadrilo želanie pracovať výlučne z domu. Napriek tejto preferencii je príležitostí na takúto prácu menej, keďže počet pracovných miest, pri ktorých sa práca vykonáva výlučne na diaľku, klesol z 24 % v roku 2022 na 14 % v roku 2024. Technologický pokrok a súvisiace modely práce na diaľku a hybridnej práce môžu takisto ovplyvniť režimy pracovného času. Vo všeobecnosti sa v EÚ do istej miery došlo k zlepšeniu, pokiaľ ide o rozvrhnutie pracovného času odchyľujúce sa od bežného plného pracovného času, ktoré môže negatívne ovplyvniť kvalitu pracovných miest. V roku 2024 malo v hlavnej práci dlhý pracovný čas 6,6 % všetkých zamestnaných osôb v porovnaní so 7,1 % v roku 2023. Podiel pracovníkov s atypickým pracovným časom však zostáva vysoký na úrovni 33,6 % celkovej zamestnanosti, čo odráža mierny pokles o 0,3 percentuálneho bodu od roku 2021. V nadväznosti na bezvýsledné rokovania európskych medziodvetvových sociálnych partnerov o aktualizácii ich rámcovej dohody o telepráci z roku 2002, ako aj na uznesenie Európskeho parlamentu z roku 2021 o práve na odpojenie²¹⁹, Európska komisia uskutočnila formálne dvojfázové porady so sociálnymi partnermi o práve na odpojenie a telepráci. Druhá fáza porád sa skončila 6. októbra 2025. Reakcie európskych sociálnych partnerov budú podkladom pre následné opatrenia Komisie v nadväznosti na toto uznesenie.

Vzhľadom na to, že prebiehajúcou súbežnou zelenou a digitálnou transformáciou sa menia trhy práce, podmienky zamestnávania sa medzi príbuznými povolaniami výrazne líšia. „Povolania orientované na budúcnosť“ a „povolania v centre záujmu“ sú vymedzené ako povolania, ktoré sú relevantné pre dve alebo viac digitálnych, zelených a demografických transformácií²²⁰. Zo siedmich indexov kvality pracovných miest nadácie Eurofound, ktorými sa hodnotí kvalita pracovných miest na úrovni pracovných miest, vyplýva, že povolania s vyššou intenzitou digitálnych zručností majú najvyššiu celkovú kvalitu pracovných miest

²¹⁷ Smernicou sa zlepši presadzovanie predpisov a výsledovateľnosť práce pre platformy, a to aj v cezhraničných situáciách, tým, že sa od platforiem bude vyžadovať, aby deklarovali prácu v krajine, v ktorej sa vykonáva a sprístupnili vnútroštátnym orgánom určité informácie o ľuďoch, ktorí prostredníctvom nich pracujú, a o ich pracovnoprávných podmienkach.

²¹⁸ Eurofound, *Quality of life in the EU in 2024: Results from the Living and Working in the EU e-survey* (Kvalita života v EÚ v roku 2024: výsledky elektronického prieskumu Život a práca v EÚ), Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie, Luxemburg, 2025.

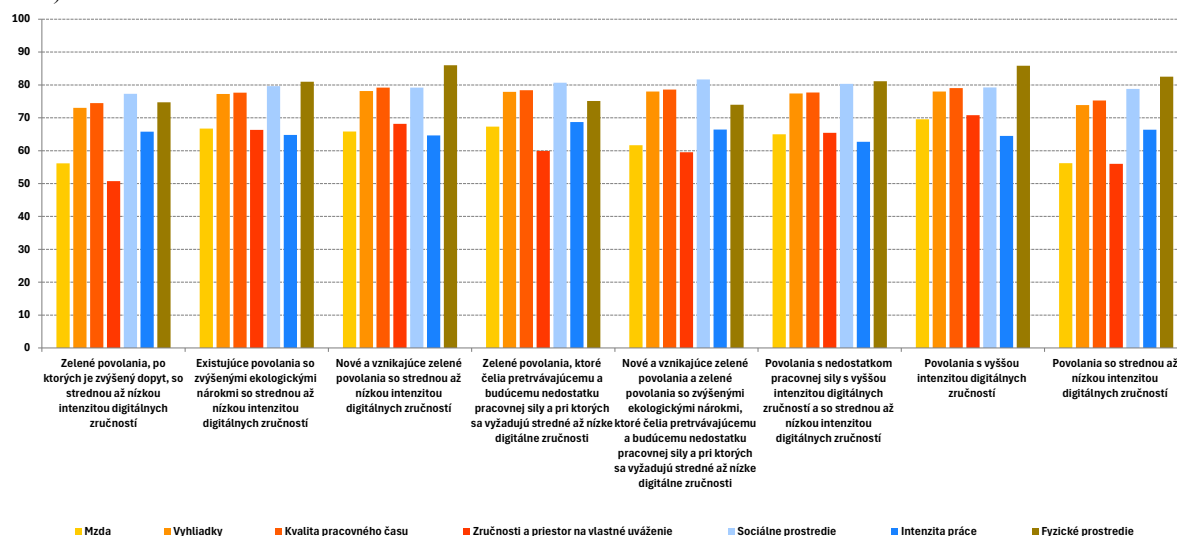
²¹⁹ Európsky parlament, *Uznesenie Európskeho parlamentu z 21. januára 2021 s odporúčaniami pre Komisiu, pokiaľ ide o právo na odpojenie*, 2021.

²²⁰ Táto analýza je čiastočnou aktualizáciou publikácie *Future-oriented occupations in the EU: main features, employment conditions, and job strain* (Povolania orientované na budúcnosť v EÚ: hlavné črty, podmienky zamestnania a pracovné vypätie), Európska komisia, s využitím prieskumu pracovných podmienok nadácie Eurofound z roku 2024.

(podľa vlastného vymedzenia nadácie Eurofound) – pozri graf 2.3.7²²¹. Títo pracovníci dosahujú v porovnaní s väčšinou ostatných povolání mimoriadne vysoké skóre, pokiaľ ide o príjmy, pracovné vyhliadky, kvalitu pracovného času, zručnosti a diskrečnú právomoc a fyzické prostredie. Ľudia v týchto povolaniach takisto častejšie uvádzali, že sa nedávno zúčastnili na odbornej príprave. Niektoré zelené povolania orientované na budúcnosť, medzi ktoré patria aj manuálne povolania, mali naopak v rámci uvedených indexov celkovo najnižšie skóre.

Graf 2.3.7: V povolaniach orientovaných na budúcnosť je vidieť rozdiely vo vzťahu ku kvalite pracovných miest podľa vymedzenia nadácie Eurofound

Výsledky európskeho prieskumu pracovných podmienok v povolaniach orientovaných na budúcnosť (v %, 2024)

Poznámka: Uvedené vybrané povolania, viac informácií o skupinách povolání sa nachádza v pôvodnej publikácii.

Zdroj: Eurofound, vlastný výpočet na základe [európskeho prieskumu pracovných podmienok z roku 2024](#).

Nedeklarovaná práca, ako aj bezpečnosť a ochrana zdravia pri práci nad'alej predstavujú výzvy, pričom medzi členskými štátmi existujú veľké rozdiely v kapacitách a zdrojoch inšpektorátov práce. Podľa najnovších odhadov bolo v roku 2019 v súkromnom sektore v EÚ 9,7 % všetkých vstupov práce nedeklarovaných²²². Pozornosť sa čoraz viac presúva od „jednoduchých“ foriem nedeklarovanej práce, ako sú súkromné domácnosti, ktoré si objednávajú služby bez oficiálnej faktúry, k zložitejším formám, ako je nedeklarovaná práca vykonávaná štátnymi príslušníkmi tretích krajín. Európsky orgán práce v rámci platformy na boj proti nedeklarovanej práci uľahčil výmenu informácií o týchto témach medzi členskými štátmi. Riešenie problému nedeklarovanej práce sa čoraz viac opiera o využívanie analýzy založenej na rizikách, využívanie veľkých dát a umelej inteligencie. Z ukazovateľov MOP týkajúcich sa inšpektorátov práce vyplývajú značné rozdiely

²²¹ Tieto indexy sú založené na siedmich aspektoch, ktoré nadácia Eurofound používa na hodnotenie kvality pracovných miest na úrovni pracovných miest: fyzické a sociálne prostredie, pracovné úlohy, organizačné charakteristiky, režimy pracovného času, vyhliadky na zamestnanie a vnútorné charakteristiky danej práce.

²²² K odhadom skutočného rozsahu ekonomiky nedeklarovanej práce treba pristupovať opatrne. Pozri Francic, J., [Extent of undeclared work in the European Union](#) (Rozsah nedeklarovanej práce v Európskej únii).

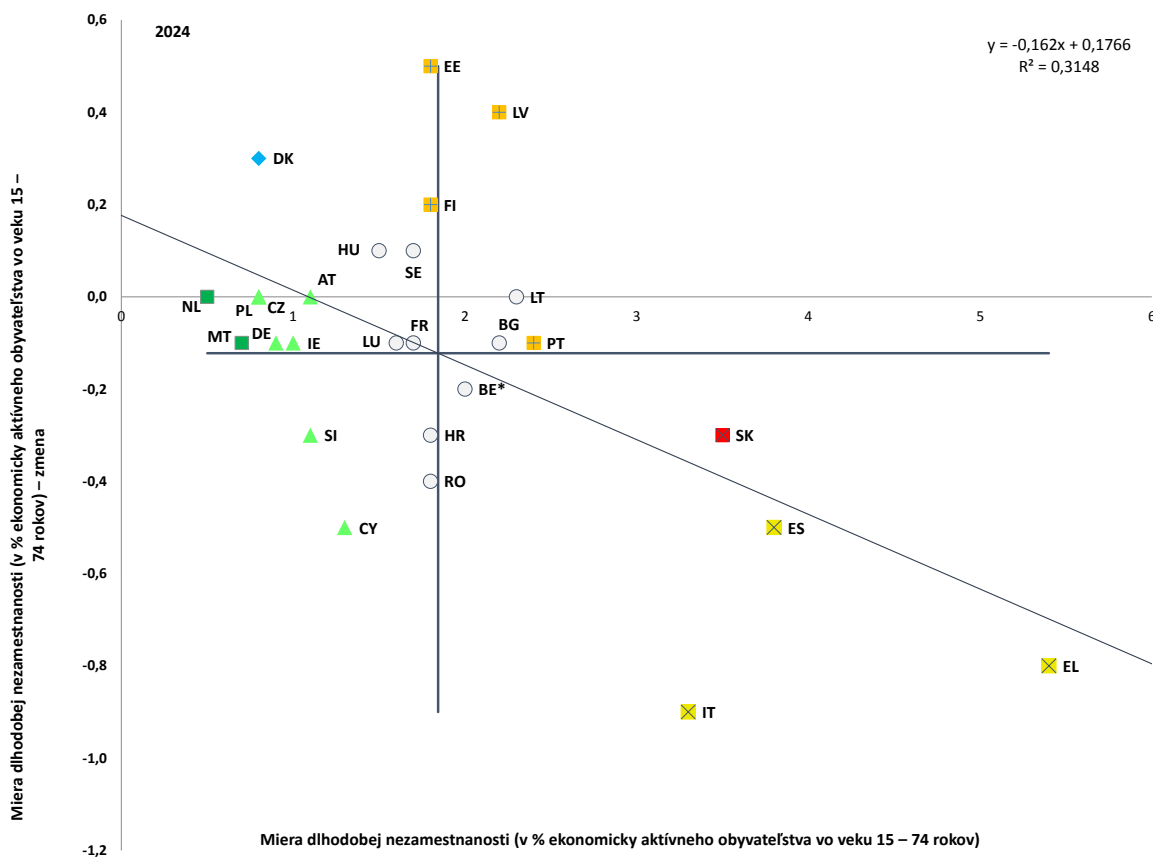
v kapacitách a zdrojoch krajín EÚ na odhaľovanie a boj proti nedeklarovanej práci. V roku 2023 sa miera inšpektorov MOP na 10 000 zamestnaných osôb pohybovala od 0,23 v Írsku po 3,08 v Luxembursku²²³. Inšpektoráty práce zohrávajú dôležitú úlohu aj pri zaisťovaní bezpečnosti a ochrany zdravia pracovníkov pri práci. V roku 2022 sa v EÚ stalo 3 286 smrteľných pracovných úrazov, čo predstavuje pokles o 103 úmrtí v porovnaní s predchádzajúcim rokom a 1,66 smrteľného úrazu na 100 000 pracovníkov. Takmer štvrtina (22,9 %) všetkých smrteľných pracovných úrazov v EÚ sa stala v stavebníctve, čo poukazuje na špecifické problémy v tomto odvetví z tohto hľadiska.

Miera dlhodobej nezamestnanosti v EÚ sa najviac znížila v členských štátoch s najvyššími úrovňami, pričom v absolútnom vyjadrení sa ukazuje určitá vzostupná konvergencia. Miera dlhodobej nezamestnanosti v EÚ klesla tretí rok po sebe na 1,9 % v roku 2024, čo je o 0,2 percentuálneho bodu menej ako v roku 2023. Najvýraznejšie sa táto miera znížila v členských štátoch s mimoriadne vysokou úrovňou, pričom najväčšie zlepšenie nastalo v Taliansku, Grécku a Španielsku, a všetky tieto krajiny sú „krajiny so slabými, ale zlepšujúcimi sa výsledkami“ – pozri graf 2.3.8. Miera dlhodobej nezamestnanosti mierne klesla aj na Slovensku (o 0,3 percentuálneho bodu) a Slovensko zostalo „krajinou s kritickou situáciou“ s jednou z najvyšších mier dlhodobej nezamestnanosti v EÚ, ktorá dosahuje 3,5 %. Estónsko, Lotyšsko a Fínsko, ktoré zaznamenali v roku 2024 nárast, sú teraz „krajiny s výsledkami, ktoré treba sledovať“, spolu s Portugalskom, ktoré má relatívne vysokú mieru 2,4 %, pričom v jeho prípade došlo len k miernemu zlepšeniu. Na druhej strane Malta a Holandsko s najnižšími mierami sú „krajiny s najlepšimi výsledkami“. Vo veľkej väčšine členských štátov bol v roku 2024 rodový rozdiel v miere dlhodobej nezamestnanosti nižší ako 0,5 percentuálneho bodu, zatiaľ čo v Grécku, Španielsku a Lotyšsku bol výrazný.

²²³ Pozri [MOP – Prieskumník údajov](#).

Graf 2.3.8: Miera dlhodobej nezamestnanosti v prevažnej väčšine členských štátov naďalej klesala, čo naznačuje celkovú vzostupnú konvergenciu

Miera dlhodobej nezamestnanosti (osôb vo veku 15 – 74 rokov), úrovne v roku 2024 a zmeny oproti roku 2023 (v %, hlavný ukazovateľ sociálneho prehľadu)

Poznámka: Osi sú orientované podľa neváženého priemeru v EÚ. Legenda sa uvádza v prílohe. Vymedzenie sa líši v prípade ES a FR. Zlom v časovom rade v prípade BG.

Zdroj: Eurostat [[tesem130](#)], VZPS v EÚ.

Miera dlhodobej nezamestnanosti sa líši medzi jednotlivými členskými štátmi, ešte viac však medzi jednotlivými regiónmi a obzvlášť vysoká je v najvzdialenejších regiónoch. V porovnaní s celkovou mierou dlhodobej nezamestnanosti (osôb vo veku 15 – 74 rokov), už značne rozdielnou medzi jednotlivými členskými štátmi, sú na regionálnej úrovni pozorované podstatne väčšie rozdiely²²⁴. V roku 2024 boli najnižšie miery zaznamenané v regiónoch Utrecht a Severné Brabantsko v Holandsku, ako aj v Prahe a Stredočeskom kraji v Česku (0,4 % vo všetkých štyroch regiónoch), zatiaľ čo najvyššie miery boli zaznamenané v španielskych regiónoch Ciudad de Melilla (16,3 %) a Ciudad de Ceuta (15,8 %), ako aj vo francúzskom najvzdialenejšom regióne Guadeloupe (11,4 %). V niektorých členských štátoch, ako napríklad v Dánsku a Holandsku, sú regionálne rozdiely v miere dlhodobej nezamestnanosti tlmené (pozri graf 7 v prílohe 5). Na druhej strane boli rozdiely medzi regiónmi s najnižšími a najvyššími mierami najvýraznejšie v Taliansku (s rozdielom 9,2

²²⁴

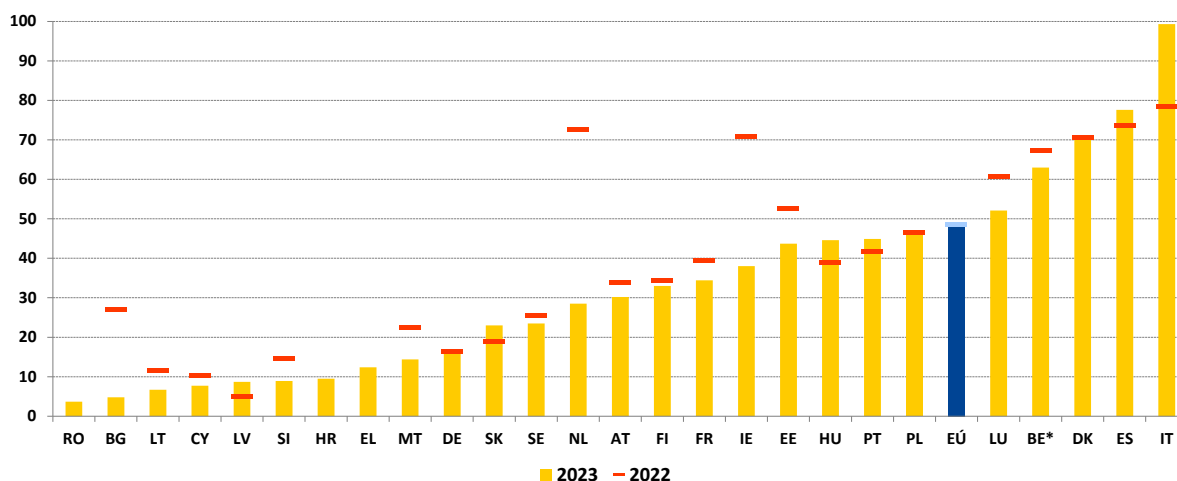
Nie sú k dispozícii údaje za regióny Brémy, Meklenbursko-Predpomoransko a Sársko v Nemecku, Korziku a Mayotte vo Francúzsku, autonómne oblasti Azory a Madeira v Portugalsku, ako aj Alandy vo Fínsku.

percentuálneho bodu), vo Francúzsku (10,6 percentuálneho bodu) a v Španielsku (14,8 percentuálneho bodu).

Miera účasti na aktívnych politikách trhu práce sa v rámci EÚ naďalej výrazne líši. V roku 2023 zostal podiel nezamestnaných osôb, ktoré chcú pracovať a zúčastnili sa na opatreniach aktívnej politiky trhu práce, vo väčšine členských štátov do veľkej miery stabilný. V niektorých členských štátoch však bolo možné pozorovať výrazný pokles aj nárast – pozri graf 2.3.9. Z najnovších údajov vyplýva mimoriadne nízka miera účasti (pod 10 %) v Rumunsku, Bulharsku, Litve, na Cypre, v Lotyšsku, Chorvátsku a Slovinsku. V Luxembursku a Belgicku bola naopak miera účasti vyššia ako 50 % a v Dánsku, Španielsku a Taliansku dokonca výrazne vyššia. V niektorých členských štátoch bolo možné pozorovať výrazný pokles. V Slovinsku a na Malte sa miera znížila približne o jednu tretinu. V Holandsku sa účasť znížila o viac ako polovicu a v Bulharsku sa zapojilo len 4,8 % nezamestnaných v porovnaní s takmer 27 % v predchádzajúcom roku.

Graf 2.3.9: Miera účasti na aktívnych politikách trhu práce sa medzi jednotlivými krajinami naďalej výrazne líši

Účastníci pravidelných intervencií v rámci politiky trhu práce (kategórie 2 – 7) na 100 nezamestnaných osôb, ktoré chcú pracovať

Poznámka: Časový rad pre CZ nie je k dispozícii. Najnovšie dostupné údaje za RO (2020) a HR (2021). Časový rad pre DK, NL a SE založený na odhadoch. Nízka spoľahlivosť údajov v prípade EL a LT. Veľmi vysoké údaje alebo údaje nad 100 môžu naznačovať, že ľudia sú v súbore údajov aktívnej politiky trhu práce registrovaní viac ako raz.

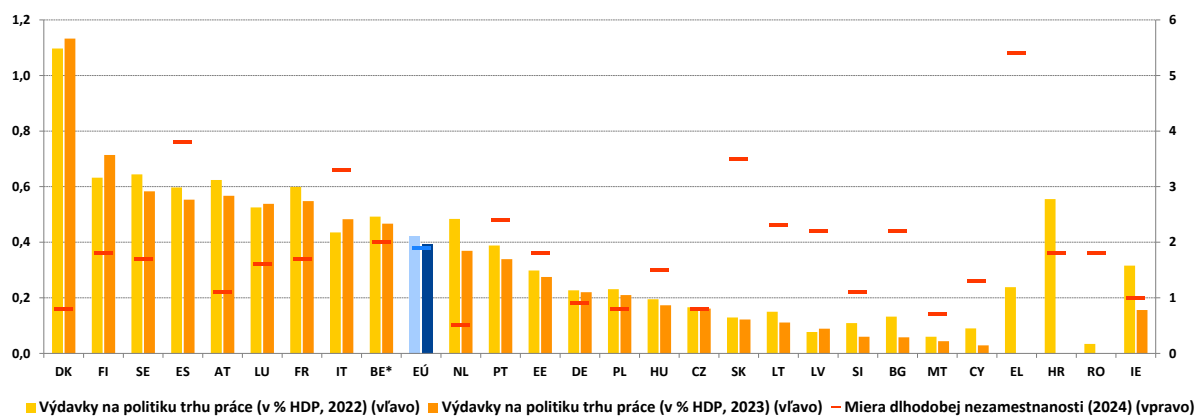
Zdroj: Databáza politik trhu práce [lmp_ind_actsup].

Sedem rokov po prijatí odporúčania Rady o dlhodobej nezamestnanosti sú v EÚ stále značné medzery vo vykonávaní. V 2. štvrtroku 2025 bolo v EÚ evidovaných 4,2 milióna dlhodobo nezamestnaných (vo veku 15 – 74 rokov, nezamestnaní 12 mesiacov alebo viac), čo je nové historické minimum. Aj podiel dlhodobo nezamestnaných na celkovej nezamestnanosti klesol zo 48,6 % v roku 2016 na 32,6 % v roku 2024. Značný počet členských štátov (10) však ešte nesplnil prvý cieľ odporúčania, t. j. poskytnúť dohodu o pracovnej integrácii alebo rovnocenné opatrenie aspoň 90 % dlhodobo nezamestnaných, ktorí sú evidovaní ako nezamestnaní najmenej 18 mesiacov. Ešte stále existuje päť členských štátov (Belgicko, Španielsko, Cyprus, Portugalsko a Slovensko), v ktorých dve tretiny alebo viac dlhodobo nezamestnaných nemajú aktívnu dohodu o pracovnej integrácii. V roku 2023 si spomedzi členských štátov, za ktoré sú k dispozícii údaje, iba 41 % období

nezamestnanosti používateľov dohody o pracovnej integrácii ukončilo zamestnaním²²⁵ v porovnaní so 43,6 % v roku 2022. Na druhej strane väčšina (63 %) osôb úspešne umiestnených na trhu práce v roku 2022 zostala pracovať aj po 12 mesiacoch, pričom ich počet sa v porovnaní s rokom 2021 zvýšil o 2,3 percentuálneho bodu. Zároveň podiel úspešne integrovaných používateľov dohody o pracovnej integrácii, ktorí sa opäť stali nezamestnanými, klesol z 15,7 % v roku 2022 na 14,4 % v roku 2023. Z údajov ďalej vyplýva vyššia miera úspešnosti individuálnych akčných plánov so záznamami o hĺbkovom hodnotení v porovnaní so skutočnými dohodami o pracovnej integrácii, a najmä s bežnými individuálnymi akčnými plánmi.

Graf 2.3.10: Výdavky na aktívne politiky trhu práce sa medzi jednotlivými členskými štátmi výrazne líšia

Miera dlhodobej nezamestnanosti (v %, osoby vo veku 15 – 74 rokov), výdavky na opatrenia aktívnej politiky trhu práce (kategórie 2 – 7, v % HDP)

Poznámka: Najnovšie dostupné údaje o výdavkoch na politiku trhu práce za RO (2020) a HR (2021). Za rok 2023 nie sú k dispozícii žiadne údaje o výdavkoch na politiku trhu práce za EL, HR, RO a za rok 2022 sa údaje v IT vzťahujú na údaje za rok 2020. Odhadované údaje za DE, NL a SE. Predbežné údaje o politike trhu práce za EÚ. Zlom v časovom rade pre údaje o politike trhu práce v prípade FI v roku 2023. Pokiaľ ide o mieru dlhodobej nezamestnanosti, vymedzenie sa líši v prípade ES a FR. Zlom v časovom rade v prípade BG v roku 2024.

Zdroj: Databáza politiky trhu práce [lmp_expsumm] a Eurostat [une_ltu_a], VZPS v EÚ.

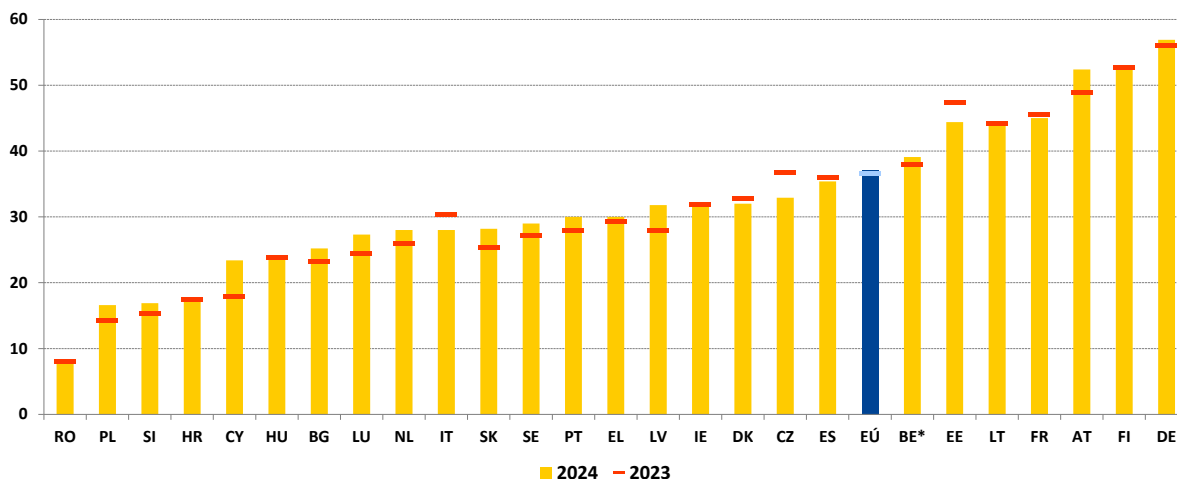
Účinné aktívne politiky trhu práce sú kľúčové pre podporu dobrých výsledkov na trhu práce. Výdavky na tieto politiky sa medzi jednotlivými členskými štátmi výrazne líšia. Miera dlhodobej nezamestnanosti (osôb vo veku 15 – 74 rokov) sa v EÚ znížila o viac ako polovicu, a to z 5,4 % pracovnej sily v roku 2014 na 1,9 % v roku 2024, a to aj vďaka zlepšeniu schopnosti členských štátov účinne reintegrovať ľudí do trhu práce. Medzi jednotlivými krajinami EÚ existujú značné rozdiely, pokiaľ ide o výdavky na aktívne politiky trhu práce – pozri graf 2.3.10. Spomedzi členských štátov, ktoré vykázali mieru dlhodobej nezamestnanosti na úrovni okolo priemeru EÚ alebo vyššiu, všetky krajiny okrem Belgicka, Talianska a Španielska vynakladali menej prostriedkov na opatrenia aktívnej politiky trhu práce, ako bol priemer EÚ. Najnižšie úrovne výdavkov v roku 2023 boli zaznamenané v Slovinsku, na Malte a na Cypre (s mierou dlhodobej nezamestnanosti pod priemerom EÚ), ale aj v Bulharsku a Lotyšsku (v oboch prípadoch s mierou dlhodobej nezamestnanosti nad priemerom EÚ). Dánsko (1,1 % HDP), ako aj Fínsko, Švédsko, Španielsko a Rakúsko (približne 0,57 % HDP alebo viac) boli naopak krajinami, ktoré na tento typ opatrení vynaložili viac.

²²⁵ Zdroj: Európska komisia, monitorovacia databáza LTU. Za CZ, DE, EE, EL, FR, HU, LV, LU, NL, RO, FI nie sú k dispozícii žiadne údaje.

V dôsledku klesajúcej miery dlhodobej nezamestnanosti v EÚ klesol podiel dlhodobo nezamestnaných uchádzačov o zamestnanie registrovaných vo verejných službách zamestnanosti. V roku 2023 tento podiel klesol na 37,3 %, čo je od pandémie COVID-19 prvýkrát menej ako 40 %. Zároveň sa výrazne zmenilo zloženie klientskej základne verejných služieb zamestnanosti. Podiel žien sa zvýšil zo 47,0 % na 51,3 %, čo bolo spôsobené ich rastúcou mierou účasti na trhu práce. Uchádzači o zamestnanie starší ako 55 rokov v roku 2023 tvorili 22,6 % klientov verejných služieb zamestnanosti, čo je nárast z 13,1 % v roku 2010, zatiaľ čo podiel uchádzačov o zamestnanie mladších ako 30 rokov klesol z 28,5 % na 21,9 %. Čiastočne je to dôsledok starnutia obyvateľstva a čiastočne to odráža zvýšenú účasť osôb starších ako 55 rokov na trhu práce. Podiel klientov s terciárnym vzdelaním sa zvýšil z 12,9 % v roku 2010 na 19,9 % v roku 2023²²⁶ vďaka všeobecne sa zvyšujúcej miere terciárneho vzdelávania v členských štátoch.

Graf 2.3.11: Miera pokrytia dávkami v nezamestnanosti pre krátkodobých uchádzačov o zamestnanie bola v roku 2024 v podstate stabilná, pričom medzi členskými štátmi existovali rozdiely

Miera pokrytia dávkami v nezamestnanosti pre krátkodobo nezamestnaných (kratšie ako 12 mesiacov, veková skupina 15 – 64 rokov, v %)

Poznámka: Údaje za roky 2023 a 2024 nie sú k dispozícii za MT. Vymedzenie sa líši v prípade ES a FR. Zlom v časovom rade v prípade BG v roku 2024 a DK v roku 2023. Nízka spoľahlivosť údajov v prípade LU v roku 2023, SI v rokoch 2023 a 2024 a HR v roku 2024.

Zdroj: Eurostat [[lfsa_ugadra](#)], VZPS v EÚ.

V roku 2024 bolo pokrytie dávkami v nezamestnanosti pre krátkodobo nezamestnaných v EÚ v podstate stabilné, ale s rôznymi trendmi v jednotlivých členských štátoch. Podiel krátkodobo nezamestnaných (vo veku 15 – 64 rokov), ktorí poberajú dávky v nezamestnanosti, bol v EÚ v roku 2024 na úrovni 37,1 %, čo je v porovnaní s rokom 2023 (36,6 %) v podstate stabilná hodnota. Najvýraznejší pokles pokrytia bol zaznamenaný v Česku, Estónsku a Taliansku – pozri graf 2.3.11. Pokrytie sa naopak zvýšilo v Luxembursku, na Slovensku, v Rakúsku, Lotyšsku a na Cypre. V roku 2024 bola najvyššia miera pokrytia zaznamenaná v Nemecku (56,9 %), vo Fínsku (52,9 %) a v Rakúsku (52,4 %), po ktorých nasledovali Francúzsko, Litva a Estónsko s hodnotami okolo 45 %. Najnižšia miera pokrytia (pod 20 %) bola naopak zaznamenaná v Rumunsku, Poľsku, Slovinsku

²²⁶

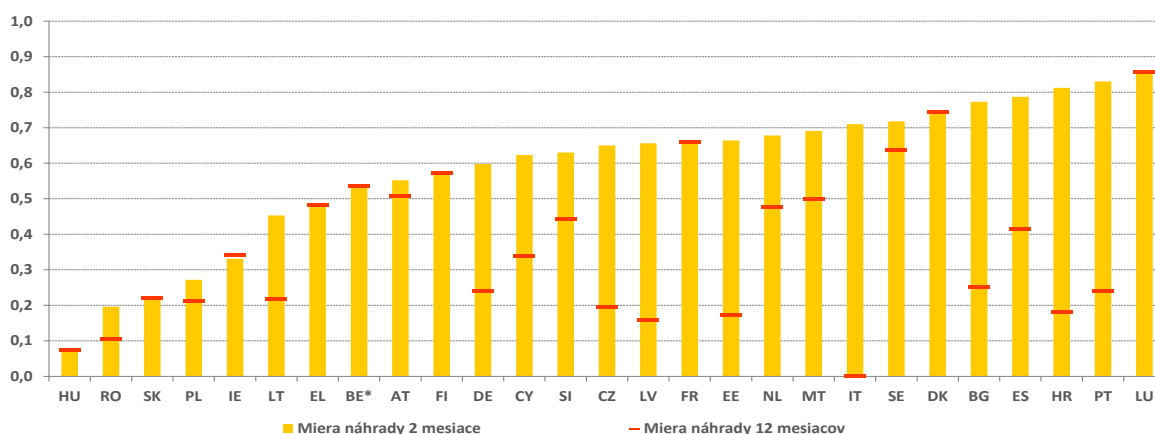
Zber údajov verejných služieb zamestnanosti na účely referenčného učenia, správa siete verejných služieb zamestnanosti o kapacite verejných služieb zamestnanosti v roku 2025 (pripravuje sa). Údaje upravené pre EÚ27.

a Chorvátsku. Podiel krátkodobo nezamestnaných, na ktorých sa vzťahujú dávky v nezamestnanosti, má tendenciu pozitívne korelovať s vyššou mierou prechodu do zamestnania.

Dĺžka obdobia nároku na dávky v nezamestnanosti a ich maximálna dĺžka sa v roku 2025 v podstate nezmenili, ale medzi členskými štátmi existovali značné rozdiely, rovnako ako v mierach náhrady. Dĺžka trvania príspevkov potrebných na získanie nároku na dávky v nezamestnanosti sa medzi jednotlivými členskými štátmi výrazne líši, rovnako ako presné pravidlá, ktorými sa riadi nárok na tieto dávky. Obdobie poistenia sa pohybuje od 13 týždňov prispievania na sociálne zabezpečenie v Taliansku, 39 týždňov v Chorvátsku a Írsku, 52 týždňov v niektorých ďalších krajinách, ako je Belgicko, Estónsko a Rumunsko, až po 104 týždňov na Slovensku. Maximálna dĺžka poberania dávok v nezamestnanosti pre osoby s jednoročnou pracovnou históriou sa v podstate nezmenila. Od roku 2019 upravili maximálnu dĺžku trvania len tri členské štáty. V roku 2020 Lotyšsko skrátilo maximálnu dĺžku z 39 na 35 týždňov. V roku 2023 Francúzsko znížilo dĺžku trvania zo 104 na približne 78 týždňov (s určitými výnimkami, napr. pre starších pracovníkov) s možnosťou predĺženia o ďalších 26 týždňov v prípade zhoršenia ekonomickej situácie. Od roku 2025 je na Slovensku stanovená maximálna dĺžka poberania dávky v nezamestnanosti na šesť mesiacov. Úroveň náhrady príjmu je často úzko spojená s dĺžkou obdobia nezamestnanosti. Celkovo môžu v 17 krajinách EÚ nezamestnaní s ročnou pracovnou históriou požiadať o dávku v nezamestnanosti najviac na šesť mesiacov²²⁷. Čisté miery náhrady pre zamestnancov s nízkou mzdou s krátkou pracovnou históriou sa medzi jednotlivými členskými štátmi výrazne líšia – pozri graf 2.3.12. V druhom mesiaci sa čistá miera náhrady pohybuje od 7,4 % predchádzajúceho (čistého) príjmu v Maďarsku po 85,8 % v Luxembursku. V roku 2024 boli miery náhrady v Belgicku, Dánsku, vo Fínsku, Francúzsku, v Grécku, Maďarsku, Luxembursku a na Slovensku v 2. a 12. mesiaci obdobia nezamestnanosti rovnaké.

Graf 2.3.12: Medzi členskými štátmi existujú výrazné rozdiely v miere náhrady, a to v počiatočnom aj pokročilejšom štádiu nezamestnanosti

Čistá miera náhrady dávok v nezamestnanosti na úrovni 67 % priemernej mzdy v druhom a dvanástom mesiaci nezamestnanosti (2024)

Poznámka: Tento ukazovateľ sa vypočíta v prípade bezdetného jednotlivca vo veku 20 rokov s krátkou pracovnou históriou (jeden rok). Zahrnuté sú rôzne zložky príjmu, dávky v nezamestnanosti a ďalšie dávky (napríklad sociálna pomoc a príspevky na bývanie).

Zdroj: výpočty Komisie, na základe údajov [modelu OECD na výpočet daní a dávok](#).

²²⁷

Analýza sa týka dávok v nezamestnanosti, ktoré sa vo všeobecnosti poskytujú osobám zaevidovaným po tom, ako sa stali nezamestnanými bez vlastného zavinenia, bez zahrnutia systémov dočasnej povahy.

Sťahujúce sa osoby z krajiny EÚ sú vo všeobecnosti do trhu práce v hotelových krajinách dobre integrované, ale zdá sa, že mobilita sa znižuje. Približne 14 miliónov občanov EÚ všetkých vekových kategórií žilo v roku 2024 v členskom štáte, ktorého občianstvo nemali. To znamená ročný nárast o približne 1,5 % za posledných päť rokov. Medzi obyvateľmi EÚ v produktívnom veku (20 – 64 rokov) tvorili sťahujúce sa osoby z krajiny EÚ²²⁸ 3,8 %. Priemerná dĺžka pobytu mobilných pracovníkov v zahraničí sa za posledných 10 rokov postupne predlžovala. K tomuto predĺženiu dochádza v súvislosti s úspešnou integráciou sťahujúcich sa osôb z krajiny EÚ do trhu práce. V roku 2023 bola ich miera zamestnanosti 78 % v porovnaní so 76 % v prípade ľudí narodených v danej krajine. Medzi nimi bolo 1,8 milióna cezhraničných pracovníkov, čo je o 3 % viac ako v roku 2022²²⁹.

Sociálny dialóg poskytuje trhom práce a hospodárstvám EÚ schopnosť prispôbiť sa budúcim výzvam a zároveň zabezpečuje hospodársku konkurencieschopnosť a sociálnu spravodlivosť. Opatrenia a procesy sociálneho dialógu sa medzi jednotlivými členskými štátmi líšia, pokiaľ ide o kolektívne pracovné vzťahy, úlohu kolektívneho vyjednávania pri určovaní pracovných podmienok, kapacitu organizácií a ich členstvo, ako aj formálne štruktúry na zapojenie sociálnych partnerov do tvorby a vykonávania politiky. Systémy kolektívneho vyjednávania v členských štátoch sa ďalej líšia mierou centralizácie. V mnohých členských štátoch sú však sociálny dialóg a kolektívne vyjednanie pod čoraz väčším tlakom. Zatiaľ čo hustota zamestnávateľských organizácií je naďalej relatívne stabilná, hoci má vo viacerých členských štátoch klesajúci trend, hustota odborových zväzov v celej únii v priemere klesá²³⁰. Okrem toho sa pokrytie kolektívnym vyjednaním znížilo o 11 percentuálnych bodov z približne 77 % v roku 2005 na 66 % v roku 2024, pričom obzvlášť veľký pokles nastal v strednej a východnej Európe. V mnohých členských štátoch existuje priestor na zlepšenie schopnosti sociálnych partnerov účinne sa zúčastňovať na sociálnom dialógu a prispievať k tvorbe politik.

Zapojenie sociálnych partnerov sa medzi jednotlivými oblasťami politiky výrazne líši. Údajmi z databázy PolicyWatch nadácie Eurofound sa objasňuje zapojenie sociálnych partnerov do tvorby politik a odhaľujú sa výrazné rozdiely medzi jednotlivými oblasťami politiky – pozri graf 2.3.13. V období od apríla 2020 do mája 2025 bola najväčšia miera zapojenia sociálnych partnerov zaznamenaná v súvislosti s politickými reakciami týkajúcimi sa pandémie COVID-19, ako aj s opatreniami v kontexte digitálnej transformácie, pričom 40 %, resp. 39 % opatrení bolo s nimi dohodnutých alebo konzultovaných. Okrem toho sa takmer na každom treťom opatrení týkajúcom sa zelenej transformácie (32 %) alebo vysokých životných nákladov (29 %) podieľali sociálni partneri. Nasledovali opatrenia súvisiace s nástrojmi na podporu reštrukturalizácie (26 %) a s vojnou na Ukrajine (22 %). Najnižšia miera zapojenia bola zaznamenaná v prípade politických opatrení v reakcii na extrémne poveternostné javy (12 %). Okrem toho v nedávnych zisteniach nadácie Eurofound²³¹ sa uvádza rôzna spokojnosť so zapojením sociálnych partnerov do európskeho

²²⁸ Sťahujúce sa osoby z krajiny EÚ sú občania EÚ, ktorí majú bydlisko v inom členskom štáte EÚ, než je krajina ich štátnej príslušnosti.

²²⁹ Európska komisia, [Annual report on intra EU-labour mobility 2024](#) [Výročná správa o mobilite pracovnej sily v rámci EÚ (2024)], Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie, Luxemburg, 2025.

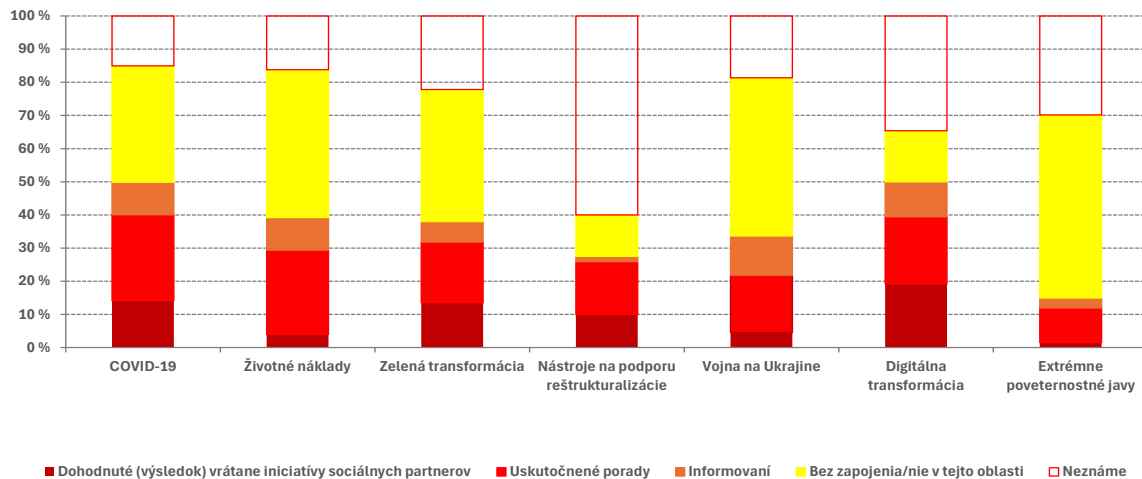
²³⁰ Pozri OECD/AIAS [databáza inštitucionálnych charakteristík odborových zväzov, stanovovania mzdy, štátnych intervencií a sociálnych dohôd \(databáza ICTWSS\)](#).

²³¹ Eurofound, [National-level social governance of the European Semester and the Recovery and Resilience Facility](#) (Sociálne riadenie európskeho semestra a Mechanizmu na podporu obnovy

semestra a vypracovania plánov obnovy a odolnosti na vnútroštátnej úrovni. Zatiaľ čo v niekoľkých krajinách so silnou tradíciou sociálneho dialógu uvádzajú miernu spokojnosť, v mnohých iných prípadoch vnímajú svoju účasť ako formalitu. Mnohí poukazujú na nedostatočný čas na porady a nedostatočné informácie.

Graf 2.3.13: Zapojenie sociálnych partnerov sa medzi jednotlivými oblasťami politiky výrazne líši

Zapojenie sociálnych partnerov do tvorby vnútroštátnych politík podľa kontextu politiky (v %)

Poznámka: Tabuľka obsahuje 3 375 politík (niektoré politiky sa započítavajú dvakrát, ak sa týkajú viac ako jedného kontextu), ktoré boli zozbierané v období od apríla 2020 do mája 2025. Politiky zahŕňajú len právne predpisy alebo iné zákonné nariadenia a trojstranné dohody. Zapojenie sociálnych partnerov prezentované ako priemer zapojenia zamestnávateľov a odborových zväzov v každej kategórii. Rozdiely v miere zapojenia zamestnávateľov a odborov sú malé.

Zdroj: Eurofound, [databáza EU PolicyWatch](#).

Európski sociálni partneri a Komisia sa dohodli na obnovenom záväzku posilniť sociálny dialóg v čase globálnej transformácie. V zmluvách sa plne uznáva kľúčová úloha sociálneho dialógu v sociálnom trhovom hospodárstve EÚ, ktorá je zakotvená aj v Európskom pilieri sociálnych práv a usmerneniach pre politiky zamestnanosti, pričom sa plne rešpektuje ich nezávislosť a rôznorodá povaha vnútroštátnych pracovnoprávných vzťahov. Na základe vyhlásenia sociálnych partnerov z Val Duchesse z roku 2024²³² Komisia a európski medziodvetvoví sociálni partneri podpísali v marci 2025 pakt pre európsky sociálny dialóg²³³. Paktom sa určujú opatrenia, ktoré má prijať Komisia a sociálni partneri na podporu a vytvorenie vhodných podmienok na mobilizáciu plného potenciálu sociálneho dialógu na všetkých úrovniach. Cieľom paktu ako takého je ponúknuť rámec pre prosperujúci sociálny dialóg na všetkých úrovniach vrátane národnej a európskej, medziodvetvovej a odvetvovej. V odporúčaní Rady o posilnení sociálneho dialógu v EÚ sa po prvýkrát poskytuje členským štátom usmernenie, ako čo najlepšie podporovať sociálny dialóg a posilniť kolektívne vyjednávanie. Komisia okrem iného spolupracuje so sociálnymi partnermi na Pláne pre kvalitné pracovné miesta a zaviazala sa, že s nimi bude konzultovať aj o politických iniciatívach, ktoré nepatria do rozsahu pôsobnosti článkov 153 a 154 ZFEÚ, ale majú pre nich osobitný význam.

a odolnosti na národnej úrovni), séria zameraná na národných sociálnych partnerov a tvorbu politiky, Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie, Luxemburg, 2025.

²³² [Tripartitné vyhlásenie o prosperujúcom európskom sociálnom dialógu.](#)

²³³ [Pakt pre európsky sociálny dialóg.](#)

Zapojenie organizácií občianskej spoločnosti a konzultácie s nimi sú kľúčové pre tvorbu politiky a pre presadzovanie udržateľných a inkluzívnych zmien. Na úrovni EÚ sa organizácie občianskej spoločnosti aktívne zapájajú do diskusií o politických prioritách a návrhoch, a to aj v rámci európskeho semestra, a významne sa podieľajú na vykonávaní politik. Zohrávajú dôležitú úlohu pri poskytovaní cenných informácií tvorcom politik o súčasných a nových výzvach, ako aj informácií na účely tvorby politických iniciatív v kľúčových oblastiach na vnútroštátnej úrovni aj na úrovni EÚ a pri hodnotení účinnosti politik v praxi.

Rámček piliera 7: Dobre navrhnutý trh práce, zručnosti a sociálne reformy a investície do hospodárskeho rastu, konkurencieschopnosti a sociálnej súdržnosti

Zamestnanosť, zručnosti a sociálne reformy a investície môžu mať sociálnu aj ekonomickú návratnosť, ak sú navrhnuté účinným a efektívnym spôsobom založeným na spoľahlivých hodnotiacich metódach. Dobre navrhnutými reformami a investíciami v oblasti trhu práce, zručností a sociálnej politiky sa podporuje vzostupná sociálna konvergencia, prispieva sa k uplatňovaniu zásad Európskeho piliera sociálnych práv a k dosiahnutiu hlavných cieľových hodnôt EÚ do roku 2030 v oblasti zamestnanosti, zručností a znižovania chudoby. Môže sa nimi podporiť inovačná kapacita, hospodársky rast a konkurencieschopnosť prostredníctvom ich vplyvu na ľudský kapitál a produktivitu, a to aj prostredníctvom kvalifikovanejšej pracovnej sily. Na maximalizáciu účinnosti a efektívnosti politických opatrení sú dôležité vysokokvalitné posúdenia vplyvu a hodnotenia, ktoré sa v ideálnom prípade realizujú pred vykonávaním politiky, počas nej a po nej. V nadväznosti na prácu Výboru pre zamestnanosť (EMCO) a Výboru pre sociálnu ochranu (SPC) a neformálnej pracovnej skupiny pre sociálne investície počas španielskeho a belgického predsedníctva Rada v záveroch z júna 2024 vyzvala členské štáty, aby zvažili posilnenie svojich kapacít na hodnotenie politik, a Európsku komisiu, aby ich podporila. Patrí sem zriadenie znalostného centra pre sociálne investície, ktoré bude pokračovať v uvedenej práci, podpora vzájomného učenia sa a zlepšenie dostupnosti a aktuálnosti sociálno-ekonomických údajov²³⁴. Rada zároveň schválila dobrovoľné usmerňujúce zásady pre členské štáty EÚ na hodnotenie hospodárskeho vplyvu reforiem a investícií v oblastiach trhu práce, zručností a sociálnej politiky²³⁵.

Investície a reformy, ktorými sa účinne posilňuje ľudský kapitál, môžu mať vysokú ekonomickú návratnosť. Napríklad investície do kvalitného a cenovo dostupného vzdelávania a starostlivosti v ranom detstve môžu mať významnú ekonomickú návratnosť, pretože poskytujú pevné základy pre vzdelávanie detí a umožňujú rodičom, najmä ženám, zapojiť sa do trhu práce. Z nedávnej štúdie vyplýva, že dosiahnutie revidovaných barcelonských cieľov EÚ v oblasti účasti na starostlivosti o deti by mohlo viesť k výraznému zvýšeniu zamestnanosti matiek. V krajinách s nízkou účasťou sa zvýšenie odhaduje na úrovni do 48 %²³⁶, čo by malo pozitívny vplyv na rast HDP²³⁷. Zistilo sa, že investíciami do

²³⁴ [Záveru Rady o úlohe politik trhu práce, zručností a sociálnych politik pre odolné hospodárstva, jún 2024.](#)

²³⁵ [Dobrovoľné usmerňujúce zásady hodnotenia hospodárskeho vplyvu reforiem a investícií v oblastiach politik trhu práce, zručností a sociálnych politik určené členským štátom EÚ, jún 2024.](#)

²³⁶ Nazareni, M., Caraianni, P., Janta, B., *EU Labour Supply-Demand Microsimulation Model (EUROLAB): The impact of increasing formal childcare on mothers' labour supply* [Mikrosimulačný model EÚ – ponuka pracovnej sily a dopyt po nej (EUROLAB): vplyv zvýšenia formálnej starostlivosti o deti na ponuku pracovnej sily v prípade matiek]. Pracovný dokument JRC, 2022.

Ľudského kapitálu vrátane zvyšovania úrovne zručností a rekvalifikácie sa zvyšuje produktivita a rast. Aj v tejto súvislosti Komisia predkladá odporúčanie Rady o ľudskom kapitáli v Európskej únii ako súčasť jesenného balíka tohto semestra. V mikroekonomickej analýze, ktorú vypracovalo stredisko Cedefop, sa napríklad odhaduje, že znížením podielu nízkokvalifikovaných dospelých z 23,5 % na 7,4 % v priebehu desiatich rokov (pri odhadovanom scenári nezmenených politík na úrovni 14,7 %) by sa mohol zvýšiť ročný HDP v EÚ o viac ako 200 miliárd EUR²³⁸. Dobre štruktúrované a efektívne aktívne politiky trhu práce môžu priniesť ekonomické aj sociálne výhody, a to aj po uplynutí časového rámca politických intervencií. Odhaduje sa napríklad, že intervenciami na základe aktívnych politík trhu práce financovanými prostredníctvom ESF+ v programovom období 2021 – 2027 sa zlepšia výsledky v oblasti zamestnanosti v priebehu 20 rokov po pôvodnej investícii, pričom v roku 2027 sa dosiahne najvyššia úroveň zamestnanosti +0,11 %²³⁹. Dobre navrhnutými sociálnymi politikami sa môže zároveň významne podporiť makroekonomická stabilizácia tým, že sa podstatne zmiernia sociálne riziká a budúce sociálne výdavky spojené s nákladmi spojenými s nečinnosťou.

Niektoré členské štáty už systematicky vykonávajú posúdenia vplyvu a hodnotenia s cieľom navrhnuť efektívne a účinné reformy a investície v oblasti zamestnanosti, zručností a sociálnych vecí, ktoré sú prispôbosené konkrétnym politickým opatreniam a podmienkam v jednotlivých krajinách. Napríklad **dánsky** sociálno-ekonomický investičný model alebo *Socioøkonomisk Investerings model (SØM)* poskytuje rámec analýzy nákladov a výnosov, ktorý zahŕňa databázu účinných postupov. Vypočítavajú sa v ňom aj priame náklady a potenciálne výsledky sociálnych politík na základe politických iniciatív zvolených používateľom a cieľových demografických ukazovateľov²⁴⁰. Okrem toho sa v dánskom verejnom systéme zamestnanosti postupne zhromažďovali dôkazy o rôznych aspektoch aktívnych politík trhu práce na základe vykonávania rôznych randomizovaných kontrolovaných štúdií. **Španielsky** program „Rodiny 0-3“ je určený na podporu rodín s deťmi mladšími ako tri roky, najmä z nízkopríjmových rodín, a to posilnením postavenia rodičov prostredníctvom seminárov zameraných na zlepšenie vzdelávania v ranom detstve. Posúdenie vplyvu a priebežné hodnotenie prostredníctvom randomizovaných kontrolovaných štúdií zabezpečuje kvalitu a účinnosť programu, pričom údaje o účasti a výsledkoch sú podnetom na zlepšovanie. Podporujú to nové španielske právne predpisy, ktorými sa vytvára jasná a komplexná štruktúra toho, ako by sa malo pristupovať k hodnoteniu všetkých vládnych politík s cieľom zlepšiť zodpovednosť a transparentnosť²⁴¹. V roku 2019 **Nemecko** spustilo programy „Účasť na trhu práce“ a „Integrácia dlhodobo nezamestnaných“, v rámci ktorých sa

²³⁷ Darvas, Z., Welslau, L., Zettelmeyer, J., [Incorporating the impact of social investments and reforms in the European Union's new fiscal framework](#) (Zahrnutie vplyvu sociálnych investícií a reforiem do nového fiškálneho rámca Európskej únie). Pracovný dokument Bruegel, 2024.

²³⁸ Cedefop (2017). *Investing in skills pays off: The economic and social cost of low-skilled adults in the EU* (Investovať do zručností sa oplatí: hospodárske a sociálne náklady na nízko kvalifikovaných dospelých v EÚ). Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie.

²³⁹ Pozri Európska komisia, [Employment and Social Developments in Europe 2024](#), [Vývoj v oblasti zamestnanosti a sociálnej situácie v Európe (2024)], Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie, 2024.

²⁴⁰ Kvist, J. (2018). *Inclusive growth and social investments over the life course* (Inkluzívny rast a sociálne investície v priebehu života). In Deeming, C., a Smyth, P., (editori), [Reframing global social policy: Social investment for sustainable and inclusive growth](#) (Preformulovanie globálnej sociálnej politiky: sociálne investície pre udržateľný a inkluzívny rast) (s. 213 – 228). Policy Press.

²⁴¹ Gobierno de España (2022), [Ley 27/2022, de 20 de diciembre, de institucionalización de la evaluación de políticas públicas en la Administración General del Estado](#) [Zákon 27/2022 z 20. decembra o inštitucionalizácii hodnotenia verejných politík vo všeobecnej štátnej správe].

ponúkajú mzdové dotácie a poradenstvo zamestnávateľom zamestnávajúcim dlhodobo nezamestnaných. V hodnotení nemeckého Inštitútu pre výskum zamestnanosti z roku 2024, v ktorom sa kombinujú kvantitatívne a kvalitatívne metódy, sa zistilo, že tieto iniciatívy sú účinné pri znižovaní sociálneho vylúčenia a zvyšovaní zamestnanosti, pričom 51 % účastníkov prešlo po 26 mesiacoch do riadneho zamestnania a prvé náznaky podobných trendov sa objavili aj medzi osobami, ktoré sú nezamestnané veľmi dlho²⁴². Ako sa ukázalo v kontrafaktuálnom hodnotení vplyvu, ktoré vykonali slovinské služby zamestnanosti v spolupráci s Európskou komisiou a OECD, v **Slovinsku** mali účastníci nedávnych programov odbornej prípravy pre uchádzačov o zamestnanie väčšiu pravdepodobnosť sa zamestnať ako tí, ktorí sa nezúčastnili a majú podobné charakteristiky, a takisto zvýšili svoje príjmy²⁴³. Zároveň mnohé členské štáty stále čelia prekážkam, pokiaľ ide o inštitucionalizáciu kultúry pravidelného hodnotenia politik. Patrí k nim najmä nedostatočná administratívna a/alebo analytická kapacita a obmedzený prístup ku kvalitným a včasným údajom.

2.3.2. Opatrenia prijaté členskými štátmi

Niektoré členské štáty prijali opatrenia na ďalšie riešenie segmentácie trhu práce a boj proti zneužívaniu neštandardných pracovných zmlúv. V **maltskom** zákone o „rovnakej odmene za prácu rovnakej hodnoty“, ktorý platí od januára 2025, sa vyžaduje, aby dočasní agentúrni zamestnanci dostávali rovnakú odmenu a mali rovnaké pracovné podmienky (ako je plat, dovolenka, nadčasy a obdobie odpočinku) ako zamestnanci užívateľských podnikov, ktorí vykonávajú rovnocenné úlohy. V júli 2024 **Luxembursko** transponovalo právne predpisy EÚ o transparentných a predvídateľných pracovných podmienkach. To zamestnávateľom ukladá povinnosť zahrnúť do pracovných zmlúv alebo krátko po začatí platnosti pracovnej zmluvy podrobné dodatočné informácie. Pri pracovných zmluvách na určitú dobu musí skúšobná lehota trvať aspoň dva týždne. Zamestnanci, ktorí po tejto lehote odpracovali šesť mesiacov, môžu raz ročne požiadať o zmenu postavenia v zamestnaní – buď z doby určitej na dobu neurčitú, alebo z práce na kratší pracovný čas na prácu na plný pracovný čas. V decembri 2024 **Taliansko** rozšírilo uplatňovanie existujúceho maximálneho odpočtu dane na podniky a samostatne zárobkovo činné osoby, ktoré zamestnávajú zamestnancov na základe trvalých pracovných zmlúv v rokoch 2025 a 2026. Od júla 2025 **Maďarsko** obmedzilo sezónnu prácu v poľnohospodárstve a cestovnom ruchu na 120 dní ročne bez ohľadu na počet zamestnávateľov, aby sa zabránilo jej zneužívaniu. Od januára 2026 si môžu poľnohospodárski pracovníci predĺžiť toto obdobie o 90 dní, ak ich zamestnávateľ počas predĺženia platí o 50 % vyššiu sadzbu príspevkov. Daňový úrad bude na presadzovanie týchto limitov digitálne monitorovať pracovné dni.

Niektoré členské štáty prijali opatrenia na zlepšenie ochrany zamestnancov. V apríli 2025 **Španielsko** zmenilo zákonník práce s cieľom upraviť ukončenie pracovnej zmluvy v prípade trvalej práceneschopnosti. Reformou sa objasňuje, že k ukončeniu pracovného pomeru môže dôjsť len vtedy, ak je pracovník uznaný za trvalo práceneschopného a nie je možné vykonať žiadne primerané úpravy, neexistuje žiadne

²⁴² [Dotované pracovné miesta pre dlhodobo nezamestnaných: hodnotenie nemeckého zákona o možnostiach účasti – IAB-Fórum.](#)

²⁴³ OECD/Európska komisia (2025), *Impact Evaluation of Wage Subsidies and Training for the Unemployed in Slovenia*, *Connecting People with Jobs* (Hodnotenie vplyvu mzdových dotácií a odbornej prípravy na nezamestnaných v Slovinsku, Spájanie ľudí s pracovnými príležitosťami), OECD Publishing, Paríž.

vhodné a dostupné pracovné miesto alebo pracovník odmietne riadne navrhnuté preradenie. Takisto sa ňou zavádza povinný proces konzultácií s pracovníkom pred prijatím akéhokoľvek rozhodnutia a posilňuje sa povinnosť zamestnávateľov preskúmať možné preradenia alebo úpravy, ktoré by mohli zabrániť ukončeniu pracovného pomeru. V marci 2025 **Luxembursko** prijalo novelu zákonníka práce, ktorou sa zvyšuje ochrana pracovníkov spresnením pravidiel odmeňovania nadčasov, súhlasu a vedenia záznamov. Komplexnou aktualizáciou sa vyvažujú prísnejšie záruky pre zamestnancov týkajúce sa pracovných podmienok, práceneschopnosti a prepúšťania s jasnejšími a zjednodušenými povinnosťami podnikov v oblasti dodržiavania predpisov. **Rumunsko** zaviedlo nový online systém registrácie zamestnancov (REGES-ONLINE) v marci 2025. Tento systém umožňuje zamestnancom overiť si, či sú dohodnuté podmienky so zamestnávateľom, ako napríklad plat a rozvrh, presne zohľadnené v ich pracovných zmluvách, a dostať oznámenie, ak by sa niektoré z nich zmenili.

Viacere členské štáty dosiahli ďalší pokrok pri posilňovaní svojich rámcov v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci. V septembri 2024 **Španielsko** prijalo kráľovský dekrét 893/2024, ktorým sa stanovuje ochrana zdravia a bezpečnosti pre pracovníkov v domácnosti a opatrovateľov v domácnosti a ich práva sa zosúladujú so všeobecnými právnymi predpismi o prevencii pracovných rizík. Zaručuje sa ním prístup k posudzovaniu rizík, informáciám, odbornej príprave, ochranným prostriedkom a monitorovaniu zdravia a zamestnávateľom sa ukladá povinnosť vykonávať posudzovanie rizík, poskytovať preventívne opatrenia a zaisťovať bezpečné pracovné podmienky. V marci 2025 **Luxembursko** zaviedlo nové pravidlá ochrany pracovníkov pred rizikami súvisiacimi s vystavením karcinogénom alebo mutagénom pri práci. V súvisiacom luxemburskom nariadení sa aktualizuje ochrana pracovísk pred karcinogénnymi a mutagénnymi látkami alebo látkami poškodzujúcimi reprodukciu. V marci 2025 **Dánsko** zaviedlo právne predpisy, ktorými sa dánskemu úradu pre pracovné prostredie umožňuje za výnimočných okolností nariadiť, aby dodávateľia na staveniskách pozastavili svoju činnosť. Okrem toho sa zákonom zvyšujú pokuty pre spoločnosti, ktoré sa previnili závažným porušením bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci. Od roku 2026 **Taliansko** zriadilo fond vo výške 500 000 EUR ročne na financovanie programov skríningu a prevencie kardiovaskulárnych a onkologických ochorení, ako aj na zabezpečenie automatických a poloautomatických defibrilátorov na pracoviskách.

Niekoľko členských štátov zaviedlo opatrenia na ďalšie objasnenie predpisov týkajúcich sa nových pracovných režimov, ako je telepráca a pružný pracovný čas. Novým **rakúskym** zákonom o telepráci (Telearbeitsgesetz), ktorý je účinný od januára 2025, sa práca na diaľku mimo domovov zamestnancov rozširuje aj na bydliská rodín, priestory na coworking, internetové kaviarne a miesta, kde trávia dovolenku. Zachovávajú sa ním daňové výhody, ako napríklad ročný odpočet 300 EUR na ergonomický nábytok a nezdaniteľný príspevok 3 EUR na deň za dni telepráce, ale zamestnávateľia musia tieto dni výslovne uviesť na výplatných páskach. **Francúzsko** vo februári 2025 schválilo zákon, ktorým sa vykonáva dohoda o zmluve o zamedzení dvojitého zdanenia s Luxemburskom, ktorej cieľom je zabrániť dvojitému zdaneniu a daňovým únikom cezhraničných zamestnancov pracujúcich na diaľku. Novou dohodou sa cezhraničným pracovníkom s bydliskom vo Francúzsku a zamestnaným v Luxembursku umožňuje pracovať z domu až 34 dní v roku bez toho, aby sa na nich vzťahovala francúzska daň z príjmu. V **Estónsku** zákon o pracovných zmluvách, ktorý bol aktualizovaný v druhej polovici roka 2025, umožňuje dohody o flexibilnom pracovnom čase, pričom zamestnávateľia a zamestnanci majú väčší priestor na stanovenie práce na diaľku, pružného pracovného času alebo iných netradičných režimov na základe

vzájomnej dohody. V novembri 2024 **Francúzsko** schválilo pokračovanie experimentu s časovo vymedzenou prácou na ďalšie štyri roky. Cieľom právnych predpisov je zlepšiť účinnosť časovo vymedzenej práce dlhodobo nezamestnaných, osôb poberajúcich sociálne minimum a osôb so zdravotným postihnutím. Ich cieľom je zlepšiť zamestnateľnosť týchto skupín ponukou trvalých pracovných zmlúv na kratší pracovný čas.

Niektoré členské štáty začali transponovať smernicu o práci pre platformy, ktorá nadobudla účinnosť v decembri 2024. V júni 2025 **Taliansko** prijalo zákon, v ktorom sa uvádzajú kroky na transpozíciu. Patrí medzi ne aktualizácia vymedzenia „digitálnych pracovných platforiem“, stanovenie postupov na posudzovanie pracovnoprávnych vzťahov a zavedenie obmedzení automatizovaného spracúvania osobných údajov. Ich cieľom je takisto posilniť ochranu sociálneho zabezpečenia, vyžadovať transparentné postupy správy údajov a zlepšiť opatrenia v oblasti zdravia a bezpečnosti vrátane politik proti obťažovaniu a násiliu. V **Belgicku** vstúpi v januári 2026 do platnosti nový zákon, ktorým sa zavádza povinné úrazové poistenie pre samostatne zárobkovo činných zamestnancov platforiem s cieľom zjednotiť ochranu všetkých zamestnancov.

Mnohé členské štáty prijímajú opatrenia na boj proti nedeklarovanej práci, a to aj využívaním digitálnych nástrojov, ako je umelá inteligencia. V novembri 2024 **Dánsko** prijalo zákon na posilnenie právnych záruk proti využívaniu nelegálnej práce. V **Belgicku** flámska vláda zaviedla prísnejšie pravidlá na boj proti zneužívaniu pravidiel EÚ o vysielaní pracovníkov a na zlepšenie dohľadu v rizikových odvetviach. Podľa nich sú všetky strany v subdodávateľskom reťazci zodpovedné, ak subdodávateľ nelegálne zamestnáva zahraničných pracovníkov. Touto reformou sa vyžaduje, aby podniky vo vysokorizikových odvetviach overovali dodržiavanie predpisov svojimi subdodávateľmi. Digitálnou pracovnou kartou sa v **Grécku** bojuje proti nedeklarovanej práci sledovaním skutočného pracovného času a zabezpečením riadneho odmeňovania, pričom sa zameriava na zneužívanie nadčasov a nelegálne zmeny práce. Projekt sa týkal 750 000 pracovníkov v odvetviach, ako je bankovníctvo a maloobchod, a po rozšírení na potravinárstvo a cestovný ruch, ktoré sa predpokladá v júni 2025, sa bude týkať 1,5 milióna pracovníkov. **Španielske** orgány používajú na boj proti nedeklarovanej práci nástroje založené na umelej inteligencii a takisto vyvinuli spoločné úsilie, do ktorého sa zapojil Štátny úrad pre správu daní, polícia a civilná stráž, ako aj správa sociálneho zabezpečenia. **Estónsko** testuje svoju víziu „hospodárstva v reálnom čase“, ktorej cieľom je automatizácia podnikového výkazníctva, zníženie administratívnej záťaže a zvýšenie produktivity, ako aj prechod od neformálnych k formálnym hospodárskym praktikám a zníženie počtu nedeklarovaných platieb.

Členské štáty pokračujú v boji proti dlhodobej nezamestnanosti prostredníctvom cielených politických opatrení. V **Slovinsku** ministerstvo práce, rodiny, sociálnych vecí a rovnosti príležitostí v súčasnosti prehodnocuje usmernenia na vykonávanie aktívnych politik trhu práce na roky 2021 – 2025 s cieľom aktualizovať ich na obdobie 2026 – 2030 v záujme zníženia dlhodobej nezamestnanosti a urýchlenia aktivácie starších osôb a nízkokvalifikovaných osôb. V januári 2025 **Česko** rozšírilo pilotný projekt „Integračné pracovné miesto“, do ktorého sa zapojí 240 účastníkov v roku 2025 a 400 účastníkov v roku 2026. Na zníženie dlhodobej nezamestnanosti sa v projekte kombinujú mzdové dotácie na zamestnávanie znevýhodnených skupín so špecifickými potrebami a integračné aktivity podporujúce osobnostný rozvoj. V **Rakúsku** začne od januára 2026 platiť balík opatrení v oblasti zamestnanosti „Aktion 55 plus“ pre starších dlhodobo nezamestnaných pracovníkov. Z 50 miliónov EUR v roku 2025 sa rozpočet balíka zvýši na 100 miliónov EUR do roku 2027.

V niektorých členských štátoch boli prijaté opatrenia na motiváciu na nástup do práce, podporu samostatnej zárobkovej činnosti, podnikania a vytvárania sociálnych podnikov. **Taliansko** zaviedlo čiastočné oslobodenie od príspevkov na sociálne zabezpečenie na roky 2025 – 2027 pre zamestnané a samostatne zárobkovo činné matky najmenej dvoch detí, s výnimkou pracovníkov v domácnosti. Príspevok je platný do veku 10 rokov najmladšieho dieťaťa a od roku 2027 do veku 18 rokov najmladšieho dieťaťa pre matky troch a viac detí. Je vyhradený pre poberateľov so zdaniteľným príjmom do 40 000 EUR ročne a má ročný limit výdavkov 300 miliónov EUR. **Poľsko** v súčasnosti v rámci svojho plánu obnovy a odolnosti a s podporou z ESF+ pripravuje novelu zákona o sociálnej ekonomike s cieľom podporiť sociálne hospodárstvo a sociálne podnikanie. To by sa dosiahlo posilnením právnych a finančných nástrojov na rozvoj fungovania sociálnych podnikov a zlepšením koordinácie činností vlády a miestnej správy. Opatrením, ktoré sa realizuje od roku 2025 do roku 2028 a je financované z ESF+, sa podporuje podnikanie v severnom **Bulharsku** poskytovaním pomoci od vypracovania podnikateľského nápadu až po jeho realizáciu. Cieľom opatrenia je prostredníctvom podpory samostatnej zárobkovej činnosti a podnikateľských zručností vytvárať nové pracovné miesta, a tak pomáhať predchádzať chudobe a sociálnemu vylúčeniu.

Opatrenia na posilnenie systému aktívnych politík trhu práce sa v mnohých členských štátoch stávajú čoraz väčšou prioritou. V máji 2025 vláda Valónska v **Belgicku** schválila v prvom čítaní dva návrhy zákonov na reformu úlohy verejných služieb zamestnanosti „Forem“. Forem bude vyžadovať online životopis a po definovaní kariérnej pozície bude profil uchádzača o zamestnanie prístupný pre zamestnávateľov, čo pomôže zlepšiť kvalitu párovania pracovných ponúk s uchádzačmi. Až na niektoré výnimky (napr. uchádzači o zamestnanie v odbornej príprave) bude uchádzačom o zamestnanie každé štyri mesiace poskytnuté individuálne poradenstvo, budú dostávať ciele ponuky a s verejnými službami zamestnanosti budú v kontakte každý mesiac. V apríli 2025 **Grécko** zaviedlo zmeny vo svojej digitálnej platforme na správu údajov o zamestnanosti. Nový systém ERGANI 2 je aktualizáciou svojho predchodcu – okrem iného sa ním plne digitalizujú vyhlásenia o zamestnaní, znižuje sa administratívna záťaž zjednodušením postupov pre zamestnávateľov, zlepšujú sa nástroje na monitorovanie trhu práce a poskytuje sa spoľahlivejší a transparentnejší register zamestnanosti a poistenia. V decembri 2024 **Španielsko** rozšírilo oprávnené dotácie v rámci spoločných programov aktivácie zamestnanosti, pričom v niektorých regiónoch pridalo príspevky týkajúce sa pobytu a súvisiace príspevky zamestnávateľa na sociálne zabezpečenie. Reformou sa takisto posilňujú aktivačné politiky začlenením niektorých programov zamestnanosti mladých ľudí do spoločného rámca.

Mnohé členské štáty uskutočňujú rozsiahle reformy svojich verejných služieb zamestnanosti vrátane inštitucionálnych zmien, zvyšovania efektívnosti a digitalizácie služieb. Prostredníctvom podporného programu ESF+ vo výške 183 miliónov EUR **Rumunsko** modernizuje verejné služby zamestnanosti (VSZ). Cieľom programu je zvýšiť počet zamestnancov verejných služieb zamestnanosti o 600, vyškoliť 1 840 zamestnancov verejných služieb zamestnanosti, poskytnúť modernizované služby 275 000 osobám a 21 750 zamestnávateľom. Takisto by sa ním mala zlepšiť viditeľnosť verejných služieb zamestnanosti prostredníctvom komunikačnej kampane a mali by sa modernizovať priestory verejných služieb zamestnanosti. Projekt bude trvať 60 mesiacov od januára 2025 do decembra 2029. Vo **Fínsku** bola v januári 2025 prenesená zodpovednosť za organizáciu verejných služieb zamestnanosti na obce s cieľom zvýšiť rovnaký prístup k službám a pomôcť rýchlemu zamestnaniu uchádzačov o zamestnanie zlepšením služieb zamestnanosti

a služieb pre podniky. V súvislosti s týmto presunom bol vytvorený model financovania pre obce na rozvoj ich aktivít na podporu zamestnanosti. Odhaduje sa, že z hľadiska zamestnanosti bude mať z reformy priamy prospech 7 000 – 10 000 osôb. V decembri 2024 **Cyprus** s podporou z Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti a ESF+ prijal rozsiahlu reformu svojich verejných služieb zamestnanosti. Súčasťou prebiehajúcej reformy bude zavedenie platforiem na digitalizáciu systémov zamestnávania na ministerstve práce, vytvorenie systému riadenia výkonnosti a zavedenie systému včasného varovania a sledovania mladých ľudí, ktorí nie sú zamestnaní, ani nie sú v procese vzdelávania alebo odbornej prípravy (NEET). V januári 2025 **Francúzsko** predstavilo dekrét na prispôbenie zákona o plnej zamestnanosti svojim najvzdialenejším regiónom. Zmenami sa zákon prispôbuje inštitucionálnym špecifikám najvzdialenejších regiónov a týkajú sa správy vecí verejných, starostlivosti o deti, ako aj predĺženia lehoty na uzatváranie pracovných zmlúv medzi nezamestnanými a inštitúciami zamestnanosti.

Niekoľko členských štátov uskutočnilo reformy s cieľom zosúladiť svoje systémy dávok v nezamestnanosti so súčasnými trhovými podmienkami. V januári 2025 **Fínsko** zrušilo príplatky k dotácii trhu práce a základnému príspevku v nezamestnanosti vyplácanému počas účasti na akciách na podporu zamestnanosti. V júni 2025 **Česko** zaviedlo zmeny v systéme dávok v nezamestnanosti s cieľom zlepšiť finančnú podporu a sociálnu ochranu uchádzačov o zamestnanie. Podpora počas počiatočnej fázy nezamestnanosti sa zvýši až na 80 % predchádzajúceho príjmu z práce jednotlivca. V júni 2025 **Estónsko** takisto zreformovalo svoj systém ochrany v nezamestnanosti, pričom zjednodušilo postupy a zaviedlo model univerzálnej dávky v základnej sadzbe, ktorý má byť účinný od januára 2026. Reformou sa predchádzajúci dvojestupňový systém nahradza jednotným systémom poistenia v nezamestnanosti. V júli 2025 **Belgicko** prijalo rozsiahlu reformu svojho systému dávok v nezamestnanosti, ktorá nadobudne účinnosť v januári 2026. V nadväznosti na zmeny kritérií oprávnenosti sa ňou s určitými výnimkami obmedzí celkové trvanie dávok na dva roky. V októbri 2025 **Litva** novelizovala svoj zákon o sociálnom poistení v nezamestnanosti s cieľom zvýšiť minimálnu dávku v nezamestnanosti z 241,5 EUR na 350 EUR v roku 2025, predĺžiť maximálne trvanie poskytovania dávok krátko pred dôchodkom o štyri mesiace a zlepšiť celkové zacielenie dávok, najmä pre domácnosti s nízkymi príjmami. V októbri 2025 **Švédsko** zaviedlo reformu svojho systému poistenia v nezamestnanosti s cieľom lepšie zosúladiť poskytovanie dávok so skutočnou stratou príjmu žiadateľa.

Viacere členské štáty zaviedli opatrenia na prilákanie zahraničných talentov a zmiernenie napätých podmienok na trhu práce. V máji 2025 **Grécko** spustilo program HELIOS+ s podporou z ESF+, ktorého cieľom je podporiť integráciu štátnych príslušníkov tretích krajín na základe holistického prístupu, ktorým sa integruje ich prístup k vzdelávaniu, trhu práce a odbornej príprave. Prostredníctvom novely zákona o cudzincoch z marca 2025 **Chorvátsko** liberalizuje prístup pre kvalifikovaných pracovníkov (najmä v sektore IT), posilňuje dohľad nad zamestnávateľmi a zvyšuje ochranu práv zahraničných pracovníkov. Okrem toho krajina zaviedla nové opatrenia na podporu návratu a reintegrácie chorvátskych emigrantov. V roku 2025 **Malta** reformovala svoju politiku pracovnej migrácie so zameraním na udržanie, práva a potreby trhu práce. Medzi opatrenia patria nové kritériá oprávnenosti pre zamestnávateľov, obmedzenia na prijímanie zamestnancov spoločnosťami s vysokým počtom ukončených pracovných zmlúv (s výnimkami pre mikropodniky) a zlepšenie možností zmeny zamestnávateľa pre štátnych príslušníkov tretích krajín. S cieľom pomôcť zmierniť nedostatok pracovnej sily a prilákať vysokokvalifikovaných zahraničných pracovníkov **Česko** prijalo nariadenie vlády, ktoré umožňuje voľný prístup na trh práce občanom desiatich krajín mimo EÚ. V októbri 2024 **Nemecko** prijalo stratégiu pre kvalifikovanú pracovnú silu „India“, ktorej cieľom je prilákať kvalifikovaných pracovníkov z Indie zlepšením rámcových

podmienok náboru, vydávania víz, jazykových kurzov, uznávania zahraničných odborných kvalifikácií a integrácie.

Niektoré členské štáty prijali opatrenia na posilnenie sociálneho dialógu a úlohy sociálnych partnerov. V máji 2025 Rumunsko predstavilo návrh akčného plánu na podporu kolektívneho vyjednávania v rokoch 2025 – 2028 prostredníctvom podpory členstva v odborových zväzoch a zamestnávateľských organizáciách, podpory informovanej účasti na rokovaníach a uľahčenia uzatvárania dohôd na odvetvovej a národnej úrovni. Jeho cieľom je takisto posilniť sociálny dialóg, zaviesť odrádzajúce sankcie za nedodržovanie predpisov a posilniť inštitucionálne kapacity prostredníctvom technickej pomoci, inšpekcií a účinnejšieho vykonávania. V októbri 2024 prijala maďarská vláda nariadenie, ktorým sa ustanovuje právny rámec pre Stále konzultačné fórum pre súkromný sektor. Jeho cieľom je zabezpečiť vytvorenie a nepretržité fungovanie mechanizmov na stanovenie minimálnej mzdy. V máji 2025 Poľsko zmenilo nariadenie o reprezentatívnosti organizácií zamestnávateľov. Novým zákonom sa zakazuje dvojité členstvo v takýchto organizáciách, aby sa umožnil správny výpočet ich reprezentatívnosti, a tým sa uplatnil rovnaký štandard ako v prípade odborových organizácií.

2.4. Usmernenie č. 8: Presadzovanie rovnakých príležitostí pre všetkých, podpora sociálneho začlenenia a boj proti chudobe

Tento oddiel sa zaoberá vykonávaním usmernenia pre politiky zamestnanosti č. 8, v ktorom sa odporúča, aby členské štáty presadzovali rovnaké príležitosti pre všetkých, podporovali sociálne začlenenie a bojovali proti chudobe v súlade so zásadami piliera č. 2 (rodová rovnosť), č. 3 (rovnosť príležitostí), č. 11 (starostlivosť o deti a podpora detí), č. 12 (sociálna ochrana), č. 14 (minimálny príjem), č. 15 (príjem v starobe a dôchodky), č. 16 (zdravotná starostlivosť), č. 17 (začleňovanie ľudí so zdravotným postihnutím), č. 18 (dlhodobá starostlivosť), č. 19 (bývanie a pomoc pre bezdomovcov) a č. 20 (prístup k základným službám). V oddiele 2.4.1 sa uvádza analýza kľúčových ukazovateľov. Najskôr sa hovorí o rizikách chudoby alebo sociálneho vylúčenia, ako aj o príjmovej nerovnosti. Potom nasleduje analýza systémov minimálneho príjmu a sociálnej ochrany vo všeobecnosti a ich vplyvu na znižovanie chudoby. V rámci usmernenia č. 8 sa analyzuje aj sociálne bývanie a cenová dostupnosť bývania. V oddiele 2.4.2 sa uvádzajú politické opatrenia, ktoré jednotlivé členské štáty realizovali.

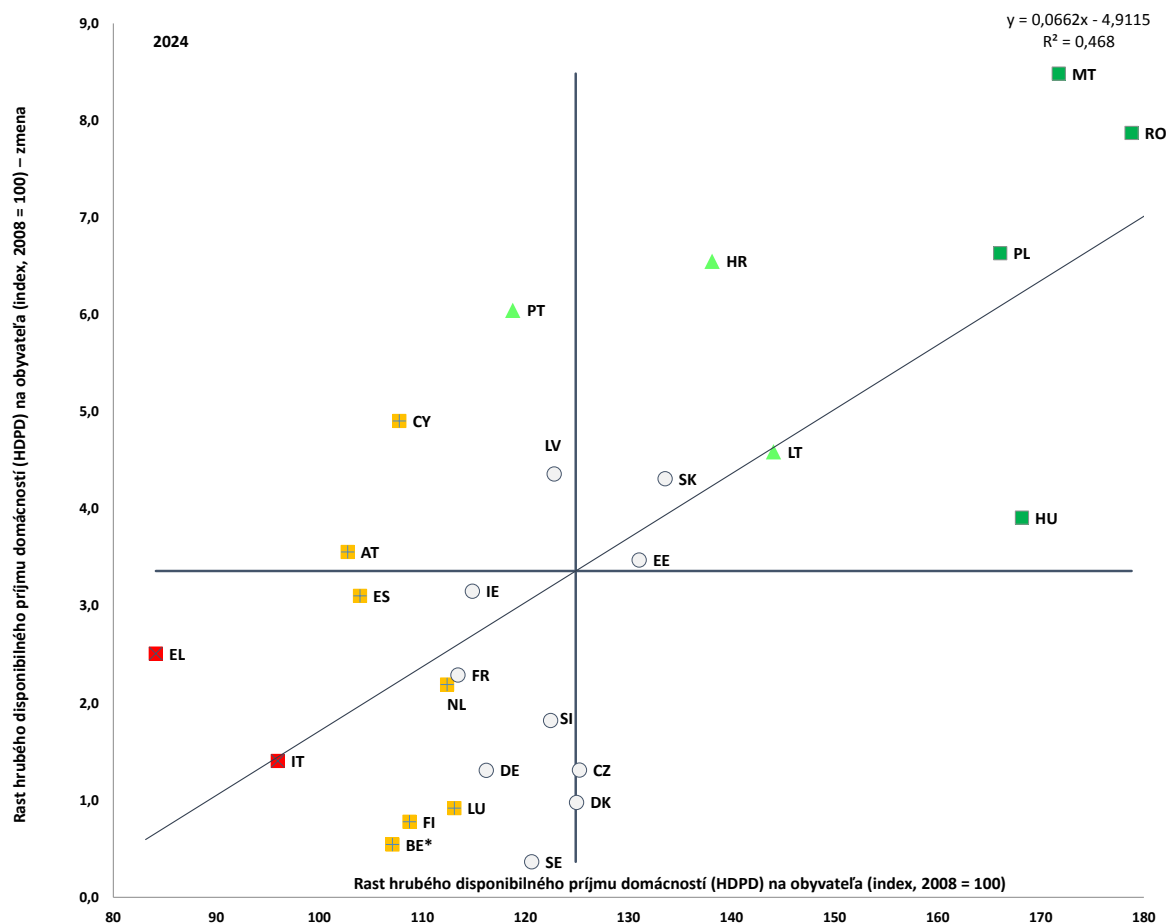
2.4.1. Kľúčové ukazovatele

Rast indexu reálneho hrubého disponibilného príjmu domácností (HDPD) na obyvateľa sa na úrovni EÚ27 v roku 2024 výrazne zvýšil. V roku 2024 bol na úrovni 141,3 (úroveň v roku 2008 = 100), čo je o 2,5 bodu viac ako v roku 2023. Najväčší nárast bol zaznamenaný na Malte, v Rumunsku a Poľsku, zatiaľ čo menší, no aj tak výrazný nárast vykázali Chorvátsko, Portugalsko a Cyprus (pozri graf 2.4.1). Malta, Rumunsko, Poľsko a Maďarsko vďaka vysokým úrovniam (viac ako 160 % v porovnaní s rokom 2008), ako aj vďaka veľkému nárastu v prípade prvých troch uvedených krajín boli v roku 2024 „krajínami s najlepšimi výsledkami“. Viaceré členské štáty zaznamenali nižší nárast, pričom niektoré z nich zostali na priemernej úrovni, ako napríklad Švédsko, Dánsko, Česko a Slovinsko. Vzhľadom na ich výkonnosť v roku 2024 sa zistilo, že Grécko a Taliansko sú „krajiny s kritickou situáciou“ z dôvodu pretrvávajúcich nízkych úrovní po miernych zlepšeniach. V roku 2024 boli Belgicko, Fínsko a Luxembursko (kde sa úrovne blížili k priemeru EÚ, ale len po relatívne malom zlepšení), ako aj Cyprus, Rakúsko, Španielsko a Holandsko (kde boli

úrovne pod priemerom EÚ napriek zlepšeniu okolo priemeru) „krajiny s výsledkami, ktoré treba sledovať“.

Graf 2.4.1: Rast hrubého disponibilného príjmu domácností (HDPD) na obyvateľa sa v roku 2024 v EÚ zvýšil a medzi jednotlivými členskými štátmi boli výrazné rozdiely

Index rastu reálneho hrubého disponibilného príjmu domácností (HDPD) na obyvateľa, úrovne v roku 2024 a zmeny v porovnaní s predchádzajúcim rokom (2008 = 100, hlavný ukazovateľ sociálneho prehľadu)

Poznámka: Osi sú orientované podľa neváženého priemeru v EÚ. Legenda je uvedená v prílohe. Údaje týkajúce sa BG nie sú k dispozícii.

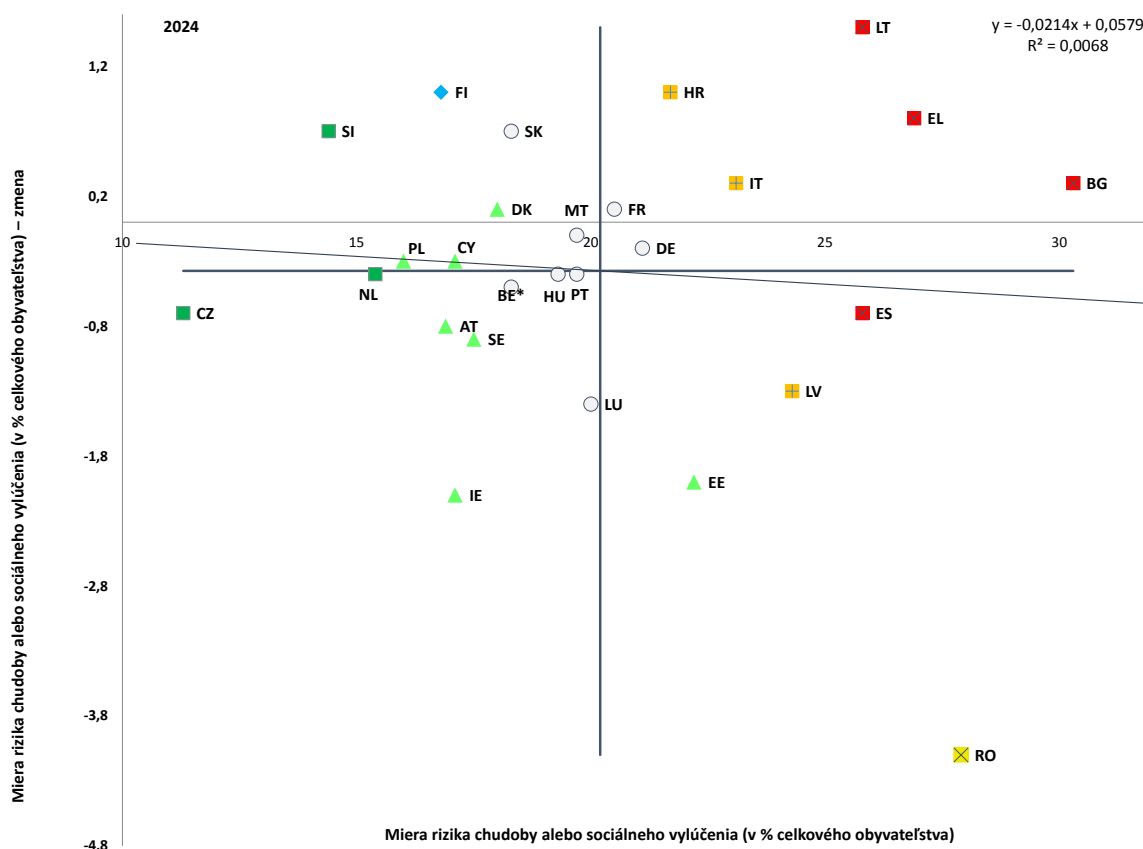
Zdroj: Eurostat [[tepsr_wc310](https://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table)], európske účty podľa odvetvia.

EÚ zaznamenala v roku 2024 veľmi mierne zlepšenie v znižovaní miery ľudí ohrozených chudobou alebo sociálnym vylúčením, bez jasných náznakov vzostupnej konvergenencie. Miera rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia sa v roku 2023 znížila na 21 % z 21,3 %, pričom rozdiel medzi mužmi a ženami bol takmer 2 percentuálne body (20 % oproti 21,9 %). Bulharsko, Grécko, Litva a Španielsko boli na základe situácie v roku 2024 označené ako „krajiny s kritickou situáciou“, pričom relatívne vysoké úrovne (30,3 %, 26,9 %, 25,8 % a 25,8 %, v uvedenom poradí) sa v nich výrazne nezlepšili (Španielsko), sa mierne zvýšili (Bulharsko a Grécko) alebo sa dokonca zvýšili výrazne (o 1,5 percentuálneho bodu v Litve) – pozri graf 2.4.2. Chorvátsko, Taliansko a Lotyšsko boli „krajiny s výsledkami, ktoré treba sledovať“, a to buď z dôvodu relatívne vysokej úrovne (24,3 % v Lotyšsku), alebo nárastu (+1 percentuálny bod v Chorvátsku a +0,3 percentuálneho bodu v Taliansku). Zároveň Rumunsko je „krajinou so slabými, ale zlepšujúcimi sa výsledkami“, keď po najväčšom poklese (–4,1 percentuálneho bodu) zaznamenalo jednu z najvyšších úrovní v EÚ (27,9 %), čo je odrazom pokračujúceho úsilia o zníženie chudoby. „Krajiny s najlepšimi výsledkami“ boli naopak Česko, Slovinsko a Holandsko [s mierou rizika

chudoby alebo sociálneho vylúčenia na úrovni 11,3 % (CZ), 14,4 % (SI) a 15,4 % (NL)]. Írsko a Estónsko zaznamenali veľký pokles [−2,1 percentuálneho bodu (IE) a −2 percentuálne body (EE)] napriek už dobrým alebo priemerným úrovniam. Medzi členskými štátmi nie je zrejmy jasný náznak vzostupnej konvergenie.

Graf 2.4.2: Miera rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia sa v roku 2024 v EÚ znížila len mierne

Podiel obyvateľov ohrozených chudobou alebo sociálnym vylúčením, úrovne v roku 2024 a zmeny v porovnaní s predchádzajúcim rokom (v %, hlavný ukazovateľ sociálneho prehľadu)

Poznámka: Osi sú orientované podľa neváženeho priemeru v EÚ. Legenda sa uvádza v prílohe. Zlom v časovom rade v prípade HR a predbežné údaje za LT.

Zdroj: Eurostat, [ilc_peps01n], EU-SILC.

Pokiaľ ide o riziko chudoby alebo sociálneho vylúčenia, sú regionálne rozdiely a rozdiely medzi mestom/vidiekom v EÚ veľké, čo zodpovedá situácii v jednotlivých členských štátoch. V roku 2024 boli rozdiely veľké v regiónoch EÚ (NUTS 2), a to aj v rámci členských štátov, najmä v Taliansku, Poľsku, Maďarsku a na Slovensku (pozri graf 8 v prílohe 5). Miera rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia sa pohybovala od 59,5 % v Guayane, 48,8 % v Kalábrii a 44,5 % v Ciudad de Melilla po 8,8 % na juhozápade Čiech, 8,6 % v Bratislavskom kraji a 6,6 % v autonómnej provincii Bolzano. V najvzdialenejších regiónoch sa miera rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia pohybovala nad priemerom EÚ, a to od 59,5 % v Guyane po 22,9 % na Madeire. Malé mestá a predmestia zaznamenali v EÚ o niečo nižšiu mieru rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia ako veľkomestá a vidiecke oblasti (20,3 %, 21,3 % a 21,3 %, v uvedenom poradí). Rozdiely medzi členskými štátmi však boli značné. Miera rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia sa pohybovala od 27,8 % v Belgicku po 12,2 % v Poľsku, pokiaľ ide o veľkomestá; od 32 % v Bulharsku po 11,7 % v Česku, pokiaľ ide o mestá a predmestia; a od 41,7 % v Rumunsku po 8,6 % na

Malte, pokiaľ ide o vidiecke oblasti. Zatiaľ čo v západnej časti Únie sú relatívne vysoké miery rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia vo veľkomestách spojené s relatívne nízkymi mierami vo vidieckych oblastiach, v niektorých stredomorských a pobaltských krajinách a vo východnej časti je to naopak.

Riziká chudoby sú spôsobené viacerými faktormi. Ich príčinou sú nerovnosti príležitostí spôsobené napríklad územnými a regionálnymi rozdielmi²⁴⁴ alebo diskrimináciou²⁴⁵. Súvisia s rozdielmi v účinnosti a efektívnosti aktívnych politík trhu práce a politík sociálnej ochrany a začleňovania. Medzigeneračný prenos znevýhodnenia²⁴⁶ zaťažuje deti. Politiky aktívneho začleňovania, koncepcia a účinnosť daňových a dávkových systémov a prístup k podporným službám (vrátane vzdelávania, zdravotníctva, sociálnych a základných služieb) zohrávajú ústrednú úlohu v boji proti rizikám chudoby a pri ich predchádzaní. S cieľom pomôcť členským štátom v tomto smere EÚ prijala širokú škálu iniciatív, ktoré majú potenciál prispieť k zníženiu chudoby, ak sa správne implementujú²⁴⁷. Na ich základe bude cieľom pripravovanej stratégie EÚ v oblasti boja proti chudobe pomôcť ľuďom získať prístup k základnej ochrane a službám, ktoré potrebujú, a zároveň riešiť hlavné príčiny chudoby. Hlavným cieľom je pomôcť odstrániť chudobu v EÚ do roku 2050.

Rámček cieľových hodnôt 3: Pokrok pri dosahovaní cieľovej hodnoty v oblasti zníženia chudoby do roku 2030

Počet ľudí ohrozených chudobou alebo sociálnym vylúčením sa v roku 2024 ďalej znížil, pokrok je však naďalej nedostatočný na dosiahnutie hlavnej cieľovej hodnoty EÚ do roku 2030. Počet ľudí ohrozených chudobou alebo sociálnym vylúčením klesol v roku 2024 o 1,1 milióna na 93,3 milióna. Po úprave o zlomy v časovom rade v Nemecku a vo Francúzsku predstavuje zníženie 2,9 milióna v porovnaní s východiskovým rokom 2019, takže do cieľovej hodnoty 15 miliónov zostáva 12,1 milióna. To znamená, že na dosiahnutie cieľovej hodnoty do roku 2030 by bolo potrebné priemerné ročné zníženie o viac ako 2 milióny (pozri graf ďalej). Dosiahnutie tejto cieľovej hodnoty si preto bude vyžadovať výrazné zrýchlenie úsilia počas zvyšku desaťročia. V roku 2024 sa znížila aj chudoba detí v EÚ, pričom približne o 0,4 milióna menej detí (vo veku 0 – 17 rokov) bude ohrozených chudobou alebo sociálnym vylúčením. Napriek tomu zostáva tento počet o 0,25 milióna vyšší ako východisková hodnota z roku 2019 a o 5,25 milióna vyšší ako súhrnné národné cieľové hodnoty v oblasti zníženia chudoby detí.

²⁴⁴ Pozri Európska komisia, Durán Laguna a kol., [Ninth report on economic, social and territorial cohesion](#) (Deviata správa o hospodárskej, sociálnej a územnej súdržnosti), Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie, 2024.

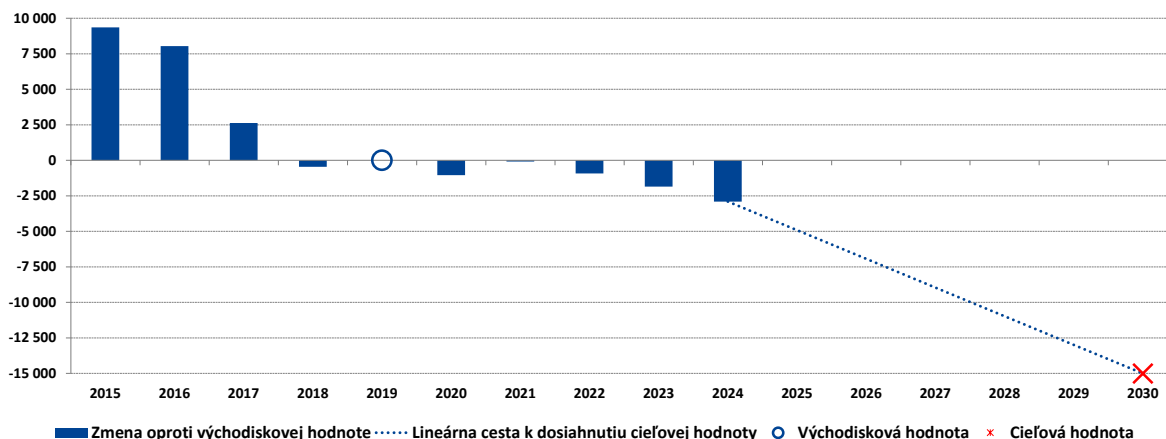
²⁴⁵ Z najnovších údajov z roku 2024 napríklad vyplýva, že 70 % Rómov bolo ohrozených chudobou, pričom v rokoch 2016 až 2024 došlo k pokroku. Pozri: Agentúra Európskej únie pre základné práva, [Rights of Roma and Travellers in 13 European countries 2024](#) (Práva Rómov a Travellerov v 13 európskych krajinách, 2024).

²⁴⁶ Pozri UNICEF Innocenti – Globálny úrad pre výskum a prognózovanie, [Innocenti Report Card 18: Child poverty in the midst of wealth](#) (Správa Innocenti, karta č. 18: Chudoba detí uprostred bohatstva), UNICEF Innocenti, Florencia, december 2023.

²⁴⁷ Patrí medzi ne aj [Európska záruka pre deti](#), odporúčanie Rady (EÚ) 2021/1004 zo 14. júna 2021; [smernica o primeraných minimálnych mzdách](#), smernica (EÚ) 2022/2041; [odporúčanie Rady o prístupe k sociálnej ochrane](#), odporúčanie Rady (2019/C 387/01) z 8. novembra 2019; [odporúčanie Rady o primeranom minimálnom príjme zaručujúcom aktívne začleňovanie](#), odporúčanie Rady (EÚ) (2023/C 41/01) z 30. januára 2023; európska platforma na boj proti bezdomovectvu, [Lisabonská deklarácia o európskej platforme na boj proti bezdomovectvu](#) z 21. júna 2021; a [oznámenie Komisie, Zlepšenie posudzovania distribučného vplyvu politík členských štátov](#) [COM(2022) 494].

Počet ľudí ohrozených chudobou alebo sociálnym vylúčením sa v posledných rokoch znížil, pokrok je však stále nedostatočný na dosiahnutie cieľovej hodnoty EÚ do roku 2030

Zmena v úrovni miery rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia v EÚ27 vzhľadom na východiskový rok 2019 a súvisiaca hlavná cieľová hodnota EÚ do roku 2030 (celkové obyvateľstvo, v tisícoch osôb)

Poznámka: Časové rady upravené o zlomy v časových radoch v dôsledku zásadných veľkých prerušení v DE v roku 2020 (prerušenie upravené späť na rok 2019) a vo FR v roku 2022 (v súhrnnej hodnote za EÚ sa používajú údaje za „metropolitné Francúzsko“ namiesto „Francúzska“, aby boli v súlade s údajmi za Francúzsko za rok 2019).

Zdroj: Eurostat [[ilc_pecs01](#)] a výpočty GR EMPL.

Pokrok pri dosahovaní národných cieľových hodnôt v oblasti zníženia chudoby je medzi jednotlivými členskými štátmi naďalej nerovnomerný. V roku 2024 len 14 členských štátov zaznamenalo zníženie počtu ľudí ohrozených chudobou alebo sociálnym vylúčením a len 16 členských štátov dosiahlo od roku 2019 pokrok pri plnení svojich cieľových hodnôt do roku 2030 (pozri graf ďalej)²⁴⁸. Sedem z nich (Rumunsko, Česko, Lotyšsko, Holandsko, Poľsko, Belgicko a Bulharsko) je v podstate na dobrej ceste, pričom Rumunsko dosiahlo výrazné zníženie v roku 2024 (o 739 tisíc). Švédsko a Írsko sa stali prvými dvoma krajinami, ktoré dosiahli svoje cieľové hodnoty v roku 2024, zatiaľ čo najväčšie relatívne rozdiely²⁴⁹ zostávajú v Luxembursku, na Slovensku, v Slovinsku, Dánsku, vo Fínsku a Francúzsku. Spomedzi 21 krajín, ktoré si stanovili doplnkové cieľové hodnoty v oblasti zníženia chudoby detí²⁵⁰, 13 krajín zaznamenalo zlepšenie v roku 2024 a 11 krajín dosiahlo pokrok od roku 2019, pričom Írsko, Cyprus a Švédsko už svoje cieľové hodnoty dosiahli. Na druhej strane Česko, Nemecko, Španielsko, Francúzsko, Luxembursko, Malta, Rakúsko, Slovinsko, Slovensko a Fínsko v porovnaní s rokom 2019 ešte pokrok nedosiahli.

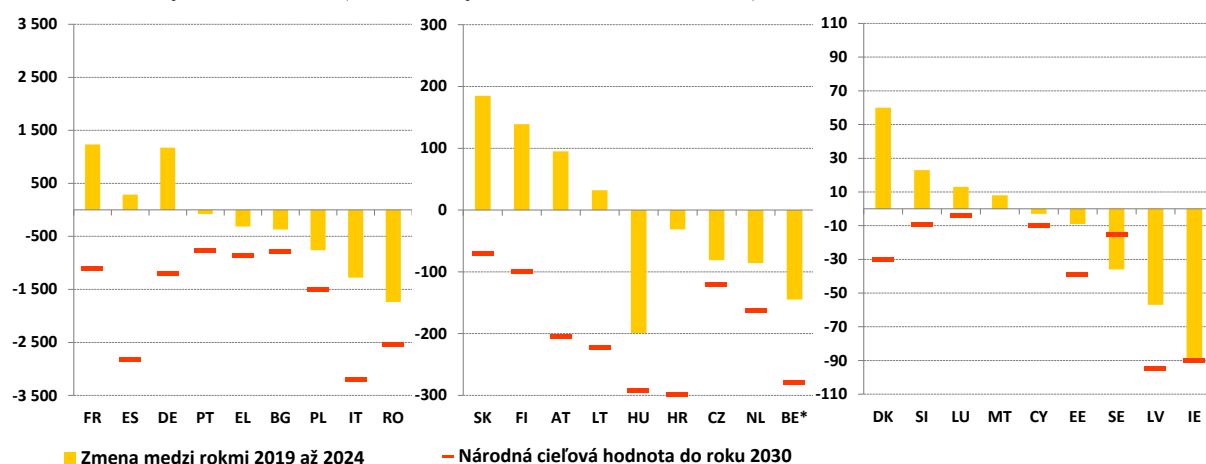
²⁴⁸ Monitorovanie cieľových hodnôt EÚ a národných cieľových hodnôt v oblasti zníženia chudoby, ako aj vysvetlenie zlomov v radoch a súvisiacich úprav údajov nájdete aj v [2025 Annual Report of the Social Protection Committee](#) [Výročná správa Výboru pre sociálnu ochranu (2025)].

²⁴⁹ Z dôvodu porovnateľnosti medzi jednotlivými krajinami sa rozdiely nemerajú v absolútnych hodnotách, ale v percentuálnom podiele zníženia v porovnaní s cieľovou hodnotou medzi rokmi 2019 až 2030. Napr.: $(10 [\text{cieľová hodnota}] - 4 [\text{doterajší pokrok}]) / 10 [\text{cieľová hodnota}] = 60\% [\text{rozdiel}]$.

²⁵⁰ Cieľovú hodnotu v oblasti zníženia chudoby detí si stanovili Belgicko, Bulharsko, Cyprus, Česko, Estónsko, Fínsko, Francúzsko, Grécko, Chorvátsko, Írsko, Luxembursko, Malta, Nemecko, Poľsko, Portugalsko, Rakúsko, Rumunsko, Slovensko, Slovinsko, Španielsko a Švédsko. Monitorovanie týchto cieľových hodnôt je uvedené vo [výročnej správe Výboru pre sociálnu ochranu z roku 2025](#).

Od roku 2019 dosiahla pokrok len približne polovica členských štátov a len tretina je na dobrej ceste alebo svoje cieľové hodnoty prekročila

Zmeny v úrovniach miery rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia od roku 2019 do roku 2024 a národné cieľové hodnoty do roku 2030 (celkové obyvateľstvo, v tisícoch osôb)

Poznámka: Zlom v časovom rade v roku 2020 v prípade FR, IE, DK, LU, v roku 2021 v prípade LU, v roku 2022 v prípade FR, FI a LU, v roku 2023 a 2024 v prípade HR. Predbežné údaje za LT v roku 2024. DK a DE vyjadrujú svoje národné cieľové hodnoty v oblasti zníženia chudoby ako zníženie počtu ľudí žijúcich v domácnostiach (takmer) bez zamestnania (t. j. domácnostiach s veľmi nízkou intenzitou práce), čo by sa malo v priebehu desaťročia prejavíť v poklese počtu ľudí ohrozených chudobou alebo sociálnym vylúčením (AROE). DE vyjadruje svoju národnú cieľovú hodnotu v porovnaní s rokom 2020 ako referenčným rokom. FR stanovilo svoju národnú cieľovú hodnotu s ohľadom na metropolitné Francúzsko a monitorovanie je prispôbené tomuto geografickému rozsahu. HU vyjadruje svoju národnú cieľovú hodnotu v oblasti zníženia chudoby ako zníženie miery materiálnej a sociálnej deprivácie rodín s deťmi, čo sa môže premietnuť do zníženia miery chudoby alebo sociálneho vylúčenia (AROE), ak budú prevládať súčasné podmienky. MT vyjadruje svoju národnú cieľovú hodnotu v oblasti zníženia chudoby ako zníženie miery rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia z hľadiska percentuálnych bodov (t. j. -3,1 percentuálneho bodu).

Zdroj: Eurostat [[ilc_pecs01](#)] a tabuľka týkajúca sa národných cieľových hodnôt do roku 2030 v prílohe 1.

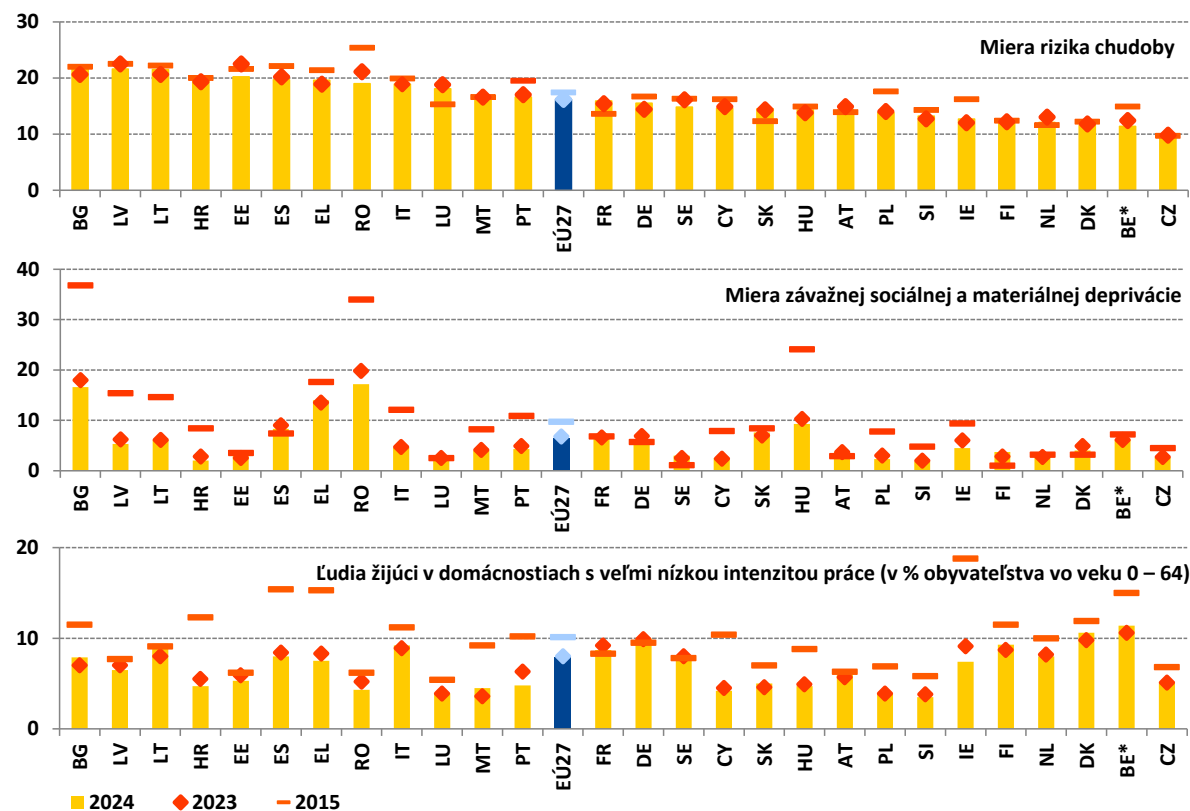
Závažná materiálna a sociálna deprivácia sa mierne znížila, zatiaľ čo peňažná chudoba a podiel ľudí žijúcich v domácnostiach (takmer) bez zamestnania zostali v EÚ v roku 2024 stabilné. Veľmi mierne zlepšenie miery rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia sa odráža v jej zložkách. Česko a Holandsko mali jedny z najnižších mier rizika chudoby (vzťahujúce sa na úroveň príjmov v roku 2023, vo výške 9,5 % v prípade Česka a 12,1 % v prípade Holandska) po tom, ako zaznamenali pokles – pozri horný panel na grafe 2.4.3. Naopak jedny z najvyšších mier malo Bulharsko (21,7 %), Lotyšsko (21,6 %) a Litva (21,5 %), niektoré po zvýšení. Rumunsko zaznamenalo pokles o 2,1 percentuálneho bodu, čo výrazne prispelo k zníženiu jeho miery rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia. Z rýchlych odhadov Eurostatu týkajúcich sa príjmov v roku 2024 vyplýva, že miera rizika chudoby by mala byť aj v roku 2024 v EÚ v priemere a vo väčšine členských štátov stabilná, pričom vo Fínsku, v Portugalsku, Grécku a Slovinsku by sa mala zvýšiť a v Estónsku znížiť²⁵¹. Podiel ľudí so závažnou materiálnou a sociálnou depriváciou sa v EÚ celkovo mierne znížil – pozri stredný panel na grafe 2.4.3. Podiel osôb žijúcich v domácnostiach (takmer) bez zamestnania zostal v roku 2024 stabilný (na základe aktivity v roku 2023) – pozri spodný panel na grafe 2.4.3.

²⁵¹

Len významné zmeny. Pozri Eurostat, [Flash estimates of income inequalities and poverty indicators for 2024 \(FE 2024\), Experimental results](#) [Rýchle odhady príjmových nerovností a ukazovateľov chudoby na rok 2024 (Rýchle odhady 2024), experimentálne výsledky]. Verzia 1 – jún 2025.

Graf 2.4.3: Závažná materiálna a sociálna deprivácia sa mierne znížila, zatiaľ čo miera rizika chudoby a podiel ľudí žijúcich v domácnostiach (takmer) bez zamestnania zostali stabilné

Zložky hlavného ukazovateľa miery rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia (v %, 2015, 2023, 2024)

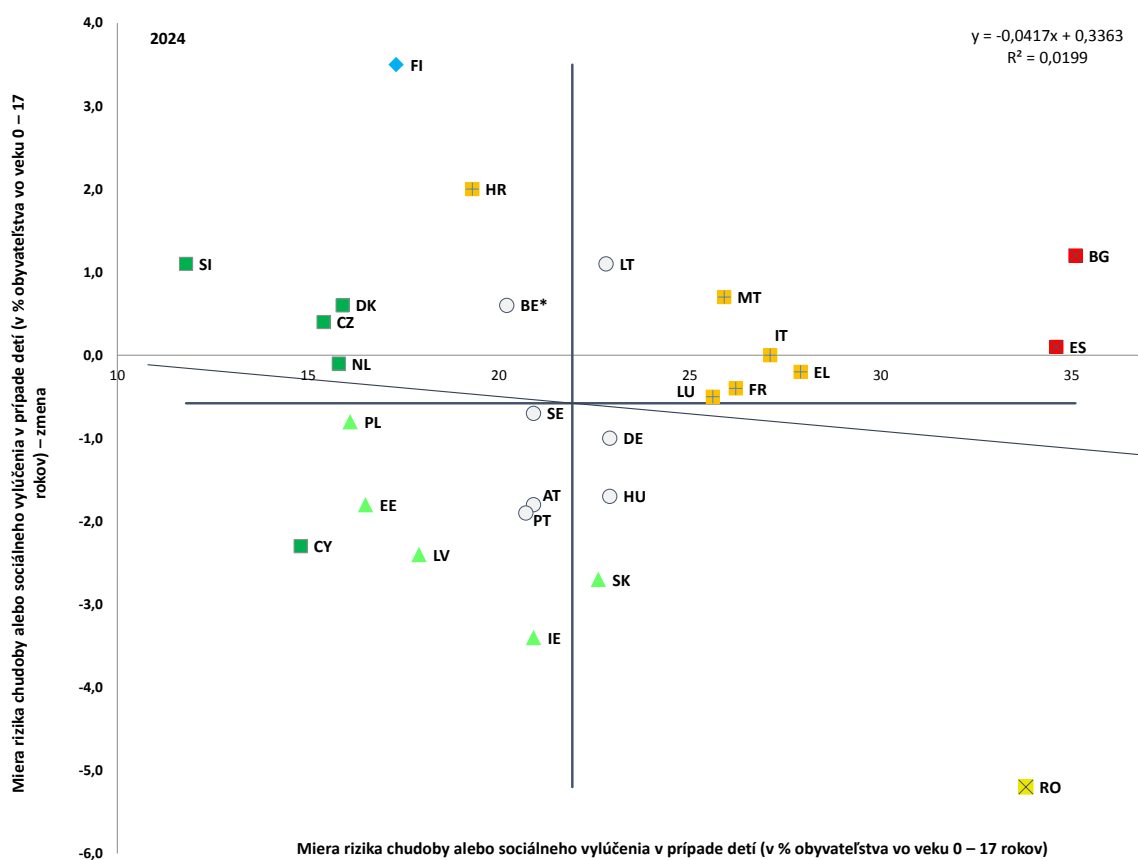
Poznámka: Ukazovatele sú zoradené podľa mier rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia v roku 2024. Zlom v časovom rade v prípade HR, pokiaľ ide o mieru rizika chudoby. V prípade LT ide o predbežné údaje.

Zdroj: Eurostat [[tessi010](#)], [[tepsr_lm420](#)], [[tepsr_lm430](#)], EU-SILC.

Chudoba detí sa mierne znížila, ale zostáva na vyššej úrovni ako v prípade celkového obyvateľstva, bez jasných náznakov vzostupnej konvergenencie. Počet detí ohrozených chudobou alebo sociálnym vylúčením sa znížil z 19,96 milióna v roku 2023 na 19,52 milióna v roku 2024 a ich podiel v EÚ klesol z 24,9 % na 24,2 % v priemere. Aj keď rok 2024 je už druhým rokom po sebe, keď chudoba detí v absolútnom vyjadrení klesla, jej výskyt je stále o 3,2 percentuálneho bodu vyšší ako v prípade celkového obyvateľstva. Slovinsko, Cyprus, Česko a Holandsko patria medzi „krajiny s najlepšimi výsledkami“ s mierou rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia v prípade detí pod 16 % a s relatívne malými zmenami v porovnaní s rokom 2023, s výnimkou Cypru (–2,3 percentuálneho bodu) a Slovinska (+1,1 percentuálneho bodu). Na druhej strane Bulharsko a Španielsko sú „krajínami s kritickou situáciou“ s mierou 35,1 % (BG) a 34,6 % (ES). Na rozdiel od takmer nezmenených mier v Španielsku sa miera takisto zvýšila v Bulharsku, a to o 1,2 percentuálneho bodu. V celej EÚ bol najväčší nárast zaznamenaný v Chorvátsku (+2 percentuálne body) a vo Fínsku (+3,5 percentuálneho bodu), zatiaľ čo najväčší pokles bol zaznamenaný v Írsku (3,4 percentuálneho bodu), Rumunsku (5,2 percentuálneho bodu) a na Slovensku (2,7 percentuálneho bodu). Medzi členskými štátmi nie sú viditeľné žiadne zjavné známky vzostupnej konvergenencie. Vymanenie detí z chudoby a zo sociálneho vylúčenia má zásadný význam s cieľom pomôcť im naplno realizovať svoj potenciál a prerušiť cyklus medzigeneračnej chudoby. Vykonávanie Európskej záruky pre deti vo všetkých členských štátoch je v tomto kontexte kľúčové.

Graf 2.4.4: Miera rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia v prípade detí v EÚ mierne klesla

Podiel detí ohrozených chudobou alebo sociálnym vylúčením, úrovne v roku 2024 a zmena oproti predchádzajúcemu roku (v %), hlavný ukazovateľ sociálneho prehľadu

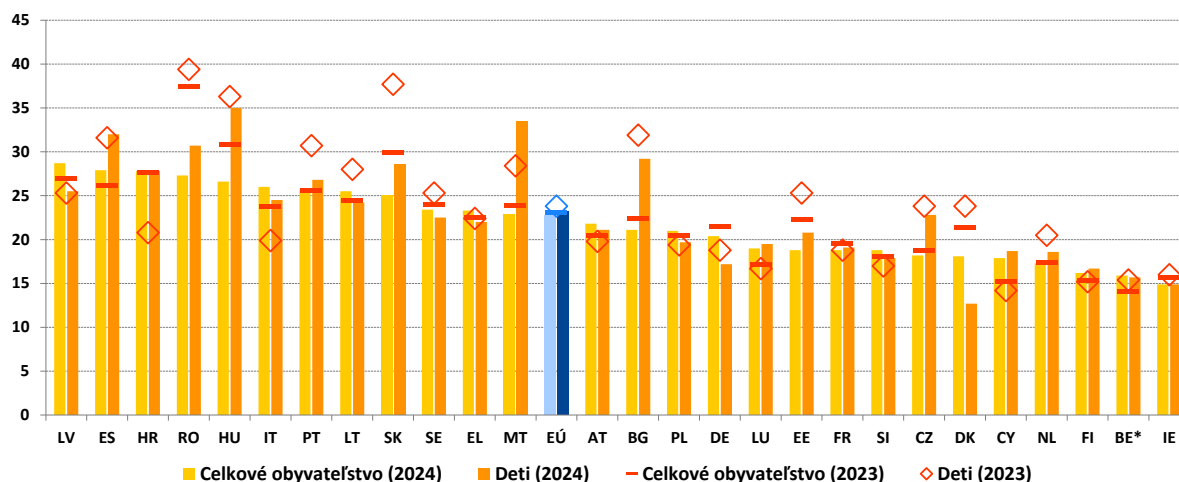
Poznámky: Osi sú orientované podľa neváženého priemeru v EÚ. Legenda sa uvádza v prílohe. Zlom v časovom rade v prípade HR a predbežné údaje za LT.

Zdroj: Eurostat, [ilc_peps01n], EU-SILC.

Zložky miery rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia v prípade detí zostali v EÚ zväčša stabilné; jedinou výnimkou bola závažná materiálna a sociálna deprivácia, ktorá sa znížila. Miera rizika chudoby sa v EÚ v priemere mierne znížila z 19,5 % v roku 2023 na 19,3 % v roku 2024. Najväčší nárast, a to o 2 percentuálne body, bol zaznamenaný v Chorvátsku, Litve, na Malte a vo Fínsku a najväčší pokles, a to o 3 percentuálne body, bol zaznamenaný v Portugalsku, Rumunsku a na Slovensku. Podobne ako v roku 2023 bola miera rizika chudoby najvyššia v Španielsku (29,2 %), Bulharsku (28,2 %) a Rumunsku (26,2 %) a najnižšia v Dánsku (10,1 %), Slovinsku (10,7 %) a vo Fínsku (11,6 %). V rýchlych odhadoch Eurostatu sa predpokladá, že v roku 2024 klesne výskyt peňažnej chudoby v prípade detí v EÚ v priemere o 0,4 percentuálneho bodu. Pokiaľ ide o závažnú materiálnu a sociálnu depriváciu, jej miera v prípade detí v EÚ sa v roku 2024 mierne znížila a dosiahla 7,9 % v roku 2024 po 8,4 % v roku 2023. Na vnútroštátnej úrovni sa pohybovala od 1,2 % v Chorvátsku po 21,2 % v Rumunsku. V Holandsku a vo Fínsku sa zvýšila o 2 percentuálne body a v Nemecku, Grécku, Lotyšsku, Litve a Maďarsku sa znížila o rovnakú hodnotu. A napokon, podiel detí žijúcich v domácnostiach (takmer) bez zamestnania zostal v roku 2024 stabilný na úrovni 7,4 % (oproti 7,5 % v roku 2023) v EÚ a vo väčšine členských štátov s výnimkou Bulharska (+2,1 percentuálneho bodu), Fínska (+2,3 percentuálneho bodu) a Portugalska (-2,6 percentuálneho bodu).

Graf 2.4.5: Hĺbka chudoby sa v EÚ mierne znížila, ale v prípade detí bola často väčšia ako v prípade celkového obyvateľstva

Relatívny rozdiel v riziku chudoby (v %), celkové obyvateľstvo a deti (0 – 17 rokov)

Poznámka: Zlom v časovom rade v prípade HR v roku 2022 a predbežné údaje za LT v roku 2024.

Zdroj: Eurostat [ilc_li11], EU-SILC.

Hĺbka chudoby sa mierne znížila v prípade celkového obyvateľstva EÚ, ale zostala vyššia v prípade ľudí žijúcich v domácnostiach (takmer) bez zamestnania a v prípade detí²⁵². V prípade celkového obyvateľstva sa v porovnaní s predchádzajúcim rokom znížila o 0,4 percentuálneho bodu na 22,7 % v roku 2024 (vzhľadom na príjmy v roku 2023) – pozri graf 2.4.5. Hĺbka chudoby bola najväčšia v Lotyšsku, Španielsku a Chorvátsku po náraste o 1,8 (LV), 1,7 (ES) a 0,2 (HR) percentuálneho bodu. K najväčšiemu nárastu došlo na Cypre (+2,7 percentuálneho bodu), v Lotyšsku a Luxembursku (v oboch prípadoch +1,8 percentuálneho bodu). Na úrovni EÚ bola hĺbka chudoby osôb vo veku 18 – 64 rokov žijúcich v domácnostiach (takmer) bez zamestnania výrazne vyššia ako v prípade celkového obyvateľstva, a to 35,5 % v roku 2024²⁵³. V prípade detí sa v roku 2024 znížila na 23,2 %, čo je o 0,6 percentuálneho bodu menej ako v roku 2023, ale stále je vyššia ako v prípade celkového obyvateľstva. Najväčší nárast (o viac ako 5 percentuálnych bodov) bol zaznamenaný v Taliansku a na Malte, ako aj v Chorvátsku (po zlome v časovom rade), zatiaľ čo najväčší pokles (o viac ako 9 percentuálnych bodov) bol v Dánsku a na Slovensku.

Osoby so zdravotným postihnutím sú naďalej vystavené vyššiemu riziku chudoby alebo sociálneho vylúčenia ako zvyšok obyvateľstva. V roku 2024 bola ich miera rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia v EÚ 28,7 % (po troch rokoch bez zmeny), čo je o 10,8 percentuálneho bodu viac ako v prípade zvyšku obyvateľstva. V prípade osôb s ťažkým zdravotným postihnutím je ešte vyššia na úrovni 36,2 % a má rastúcu tendenciu. V piatich krajinách rozdiel oproti osobám bez zdravotného postihnutia v roku 2024 prekročil 20 percentuálnych bodov²⁵⁴. Osoby so zdravotným postihnutím v produktívnom veku čelia

²⁵² Tento ukazovateľ, známy aj ako relatívny prepad mediánu príjmov v riziku chudoby, sa počíta ako rozdiel medzi mediánom ekvivalentného disponibilného príjmu osôb pod hranicou rizika chudoby a hranicou rizika chudoby a je vyjadrený ako percentuálny podiel hranice rizika chudoby. Táto hranica je stanovená na 60 % národného mediánu ekvivalentného disponibilného príjmu všetkých osôb v krajine, a nie za EÚ ako celok.

²⁵³ Eurostat [ilc_li12]. Miera chudoby ľudí žijúcich v domácnostiach (takmer) bez zamestnania je uvedená v grafe 2.4.11.

²⁵⁴ Veľké rozdiely boli zaznamenané v Litve, Chorvátsku, Lotyšsku, Estónsku a Maďarsku, ktoré mali spolu s Bulharskom a Rumunskom vysoké miery.

vyššiemu riziku chudoby alebo sociálneho vylúčenia (34,5 %) ako ostatné vekové skupiny a rovnako aj ženy čelia vyššiemu riziku ako muži (29,4 % oproti 27,8 %). Podpora prístupu k inkluzívnemu vzdelávaniu, odbornej príprave a zamestnaniu pre osoby so zdravotným postihnutím a poskytovanie osobnej asistencie a podporných služieb majú zásadný význam pri znižovaní rozdielov v riziku chudoby alebo sociálneho vylúčenia osôb so zdravotným postihnutím.

Napriek ďalšiemu miernemu poklesu zostala miera rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia u osôb narodených mimo EÚ oveľa vyššia ako u osôb s pôvodom v EÚ. Miera rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia u osôb narodených mimo EÚ bola vyššia ako u osôb s pôvodom v EÚ vo všetkých členských štátoch a v priemere bola viac ako dvojnásobná na úrovni 38,2 % v porovnaní s 18 %. Rozdiel bol najväčší v Rumunsku, Rakúsku, Španielsku, Belgicku a vo Švédsku (vo všetkých prípadoch viac ako 23 percentuálnych bodov)²⁵⁵. Tieto rozdiely do veľkej miery odrážajú znevýhodnenú situáciu tejto skupiny v oblasti zamestnanosti (pozri rámček piliera 5 v oddiele 2.2.1).

Značný počet Rómov v EÚ naďalej čelí väčšiemu riziku chudoby alebo sociálneho vylúčenia. Podľa najnovších údajov z prieskumu bolo v priemere 70 % Rómov v krajinách zapojených do prieskumu v roku 2024 ohrozených chudobou²⁵⁶, pričom v rokoch 2016 až 2024 bol zaznamenaný pokrok. V priemere 77 % rómskych detí (mladších ako 18 rokov) žilo v domácnostiach ohrozených chudobou. V porovnaní s celkovým obyvateľstvom čelil vyšší podiel Rómov (37 %) aj závažnej materiálnej deprivácii, najmä mladších a starších ročníkov. V strategickom rámci EÚ pre rovnosť, začleňovanie a účasť Rómov na roky 2020 – 2030 sa členské štáty vyzývajú, aby znížili rozdiel v chudobe medzi Rómami a celkovou populáciou, a to aj u detí, aspoň o polovicu a aby zaistili vymanenie väčšiny Rómov z chudoby do roku 2030²⁵⁷. V odporúčaní Rady o rovnosti, začleňovaní a účasti Rómov, sa členským štátom uložil záväzok bojovať proti extrémne vysokej miere rizika chudoby a materiálnej a sociálnej deprivácii Rómov²⁵⁸. Z posúdenia revidovaných národných strategických rámcov pre Rómov vyplývajú výzvy, aby sa členské štáty zaoberali identifikovanými oblasťami, ktoré treba zlepšiť, ako aj aby svoje rámce revidovali a zmenili a stanovili si v nich vyššiu úroveň ambícií.²⁵⁹ V záveroch Rady o zabezpečení rovnakého prístupu Rómov k primeranému a nesegregovanému bývaniu a o riešení segregovaných osád²⁶⁰ sa členské štáty vyzývajú, aby na tento účel určili a využili všetky dostupné finančné prostriedky.

²⁵⁵ Ukazovateľ Eurostatu [[ilc_peps06n](#)], ktorým sa porovnávajú osoby narodené v krajinách mimo EÚ s osobami narodenými vo vykazujúcej krajine; osoby vo veku 18 rokov alebo viac. Nízka spoľahlivosť údajov za Rumunsko.

²⁵⁶ Pozri: Agentúra Európskej únie pre základné práva, [Rights of Roma and Travellers in 13 European countries 2024](#) (Práva Rómov a Travellerov v 13 európskych krajinách, 2024). Príslušná hodnota bola 80 % v roku 2016 aj 2021/2019, pričom boli zahrnuté rôzne krajiny – pozri graf 4 na strane 30 príslušnej správy. V roku 2024 sa na prieskume zúčastnili tieto krajiny: BG, CZ, EL, ES, FR, HU, IE, IT, PT, RO.

²⁵⁷ Pozri: [Nový strategický rámec EÚ pre rovnosť, začleňovanie a účasť Rómov \(celý balík\)](#).

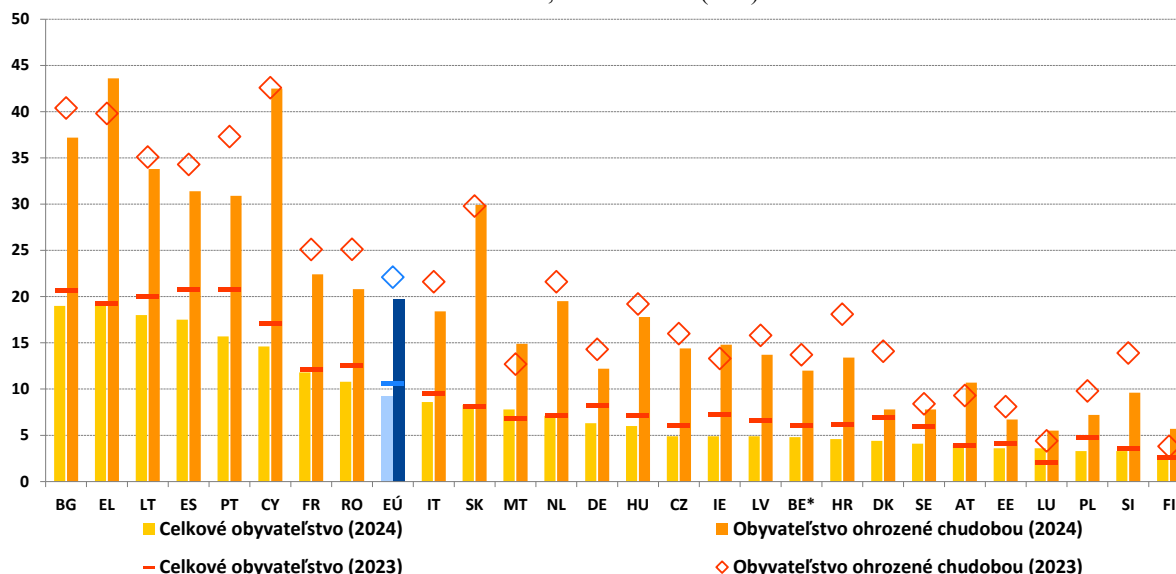
²⁵⁸ Pozri: [Ú. v. EÚ C 93, 19.3.2021, s. 1 – 14](#).

²⁵⁹ Posúdenie tu: [COM/2023/7 final](#) v [celom balíku](#).

²⁶⁰ [Závery Rady o opatreniach na zabezpečenie rovnakého prístupu Rómov k primeranému a nesegregovanému bývaniu a na riešenie problematiky segregovaných osád](#).

Graf 2.4.6 Neschopnosť doma udržiavať primerané teplo sa v EÚ v roku 2024 v porovnaní s predchádzajúcim rokom znížila, pričom medzi jednotlivými členskými štátmi boli výrazné rozdiely

Osoby, ktoré nedokážu doma udržiavať primerané teplo, celkové obyvateľstvo a obyvateľstvo ohrozené chudobou, 2023 a 2024 (v %)

Poznámky: Predbežné údaje za LT v roku 2024 a zlom v časovom rade v prípade LT v roku 2023.

Zdroj: Eurostat, [ilc_mdcs01], EU-SILC.

Hlavný ukazovateľ energetickej chudoby – neschopnosť doma udržiavať primerané teplo – sa v EÚ v roku 2024 prvýkrát od roku 2021 znížil, ale zostáva výrazne vyšší v prípade ľudí ohrozených chudobou alebo sociálnym vylúčením. Podiel osôb, ktoré nedokážu doma udržiavať primerané teplo, sa v Únii v roku 2024 znížil z 10,6 % v predchádzajúcom roku na 9,2 %. Pokles v roku 2024 je prvým po dvoch po sebe nasledujúcich rokoch nárastu. Odráža klesajúce maloobchodné ceny plynu a elektrickej energie, ako aj kombináciu opatrení v oblasti energetickej účinnosti zavedených v krajinách EÚ a iných podporných opatrení. Napriek tomu zostáva úroveň v roku 2024 výrazne nad hodnotou 6,9 % z roku 2021. Okrem toho sú energetickej chudobe viac vystavené staršie osoby, jednorodičia a ženy. Rozdiely medzi členskými štátmi sa v roku 2024 takisto mierne znížili, ale stále sa pohybujú od 2,7 % vo Fínsku po 19,0 % v Bulharsku. Tu analyzovaný ukazovateľ energetickej chudoby sa v roku 2024 znížil vo väčšine členských štátov a v najväčšej miere v Portugalsku (5,1 percentuálneho bodu), Španielsku (3,3 percentuálneho bodu), Dánsku a na Cypre (v oboch prípadoch 2,5 percentuálneho bodu). Malý nárast bol naopak zaznamenaný v Luxembursku (+1,5 percentuálneho bodu), na Malte (+1,0 percentuálneho bodu), na Slovensku (+0,2 percentuálneho bodu), v Rakúsku a vo Fínsku (+0,1 percentuálneho bodu), zatiaľ čo v Holandsku bola situácia stabilná. V prípade ľudí ohrozených chudobou je energetická chudoba oveľa vyššia, keďže v EÚ v priemere 19,7 % z nich nedokáže doma udržiavať primerané teplo v porovnaní so 7,1 % v prípade zvyšku obyvateľstva. Ľudia ohrození chudobou čelia najvyššej miere energetickej chudoby v Grécku (43,6 %) a najnižšej v Luxembursku (5,5 %). Pri posudzovaní ďalšieho ukazovateľa energetickej chudoby, ktorým sú nedoplatky domácností za komunálne služby, z údajov vyplýva, že úroveň nedoplatkov od roku 2022 zostala na rovnakej úrovni²⁶¹. Okrem toho keďže globálne teploty naďalej stúpajú, čoraz viac ľudí v Európe má problém udržiavať

²⁶¹ Ukazovateľ Eurostatu [ilc_mdcs07] EU-SILC.

doma primeraný chlad. V roku 2023 uviedlo 26 % domácností v EÚ, že v lete nedokážu udržať doma príjemný chlad. V skupine s najnižšími príjmami sa tento podiel zvyšuje na takmer 35 % a z prvých zistení vyplýva, že tí, ktorí sú už postihnutí energetickou chudobou v zime, budú pravdepodobne zápasit' s problémami aj v lete²⁶².

Dopravná chudoba sa medzi jednotlivými členskými štátmi značne líši. Dopravná chudoba zahŕňa tri aspekty: cenovú dostupnosť, prístupnosť a dostupnosť²⁶³, ako aj prierezový aspekt primeranosti. Cenová dostupnosť súkromnej dopravy, meraná podielom ľudí, ktorí si nemôžu dovoliť osobné vozidlo, zostala v EÚ stabilná, na úrovni 5,6 % v rokoch 2023 a 2024, po neustálom poklese v rokoch 2015 – 2021 zo 7,9 % na 5,7 %²⁶⁴. Medzi jednotlivými členskými štátmi sa výrazne líši, a to od 1,8 % na Malte po 15,6 % v Rumunsku. Dostupnosť verejnej dopravy zostáva problémom, najmä vo vidieckych oblastiach. V tejto súvislosti zostávajú automobily dominantným druhom osobnej dopravy v EÚ a v roku 2023 predstavovali 83,1 % osobokilometrov²⁶⁵.

²⁶² Na základe pripravovanej správy Spoločného výskumného centra Koukoufikis, G. a kol., *Addressing Residential Cooling Demand and Summer Energy Poverty in the EU – Towards a Cooler Future* (Riešenie dopytu po chladení obytných budov a letná energetická chudoba v EÚ – smerom k chladnejšej budúcnosti), Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie, Luxemburg, JRC143288. Ukazovateľ na posúdenie letnej energetickej chudoby v EÚ je odvodený z *ad hoc* modulu prieskumu EU-SILC, ktorý sa uskutočnil v roku 2023. Ukazovateľom s kódom HC070 sa meria „neschopnosť domácnosti udržiavať svoje obydlie v letnom období príjemne chladné v dôsledku nedostatočných chladiacich systémov alebo slabšej tepelnej izolácie“.

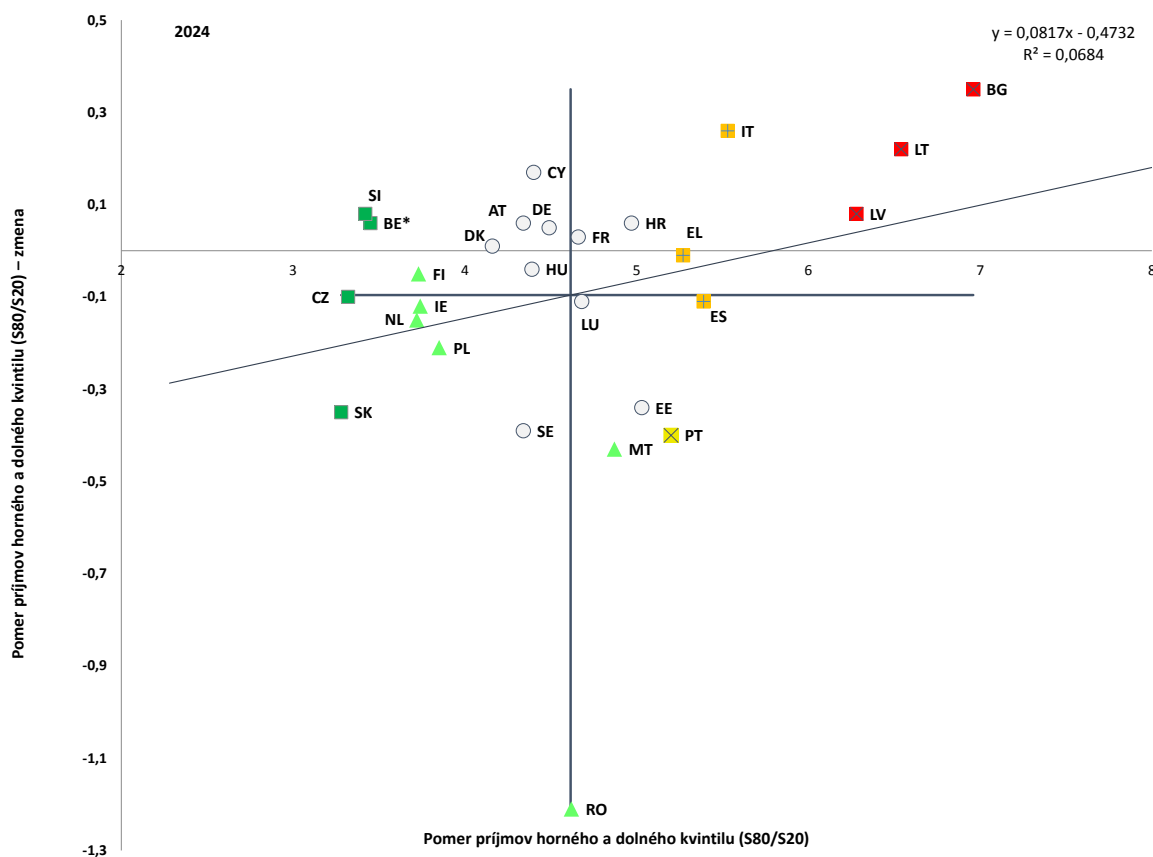
²⁶³ Dopravná chudoba je v nariadení o Sociálno-klimatickom fonde vymedzená ako neschopnosť alebo ťažkosť jednotlivcov a domácností hradiť náklady na súkromnú alebo verejnú dopravu, alebo ich nedostatočný či obmedzený prístup k doprave potrebnej pre ich prístup k základným sociálno-ekonomickým službám a činnostiam, a to s prihliadnutím na vnútroštátny a priestorový kontext – pozri [nariadenie Európskeho parlamentu a Rady \(EÚ\) 2023/955 z 10. mája 2023, ktorým sa zriaďuje Sociálno-klimatický fond](#). Vzhľadom na tento viacrozmerný charakter a obmedzené množstvo údajov nie je možné určiť jedinečný trend vo všetkých aspektoch a v súčasnosti sa vypracúvajú ukazovatele na úrovni EÚ pre všetky tri aspekty. Pozri [Transport poverty: definitions, indicators, determinants, and mitigation strategies – Final Report](#) (Dopravná chudoba: vymedzenia, ukazovatele, determinanty a stratégie zmierňovania – záverečná správa). [Európska komisia, november 2024](#).

²⁶⁴ Ukazovateľ Eurostatu [[ilc_mddu05](#)]. Je to jediný ukazovateľ dopravnej chudoby s každoročnou aktualizáciou na úrovni EÚ.

²⁶⁵ Pozri ukazovateľ Eurostatu [[tran_hv_psm0d](#)].

Graf 2.4.7: Príjmová nerovnosť v EÚ sa v roku 2024 v priemere naďalej mierne znižovala, ale s určitými náznakmi rozdielov medzi členskými štátmi

Pomer príjmov horného a dolného kvintilu (S80/S20), úrovne v roku 2024 a zmeny v porovnaní s predchádzajúcim rokom (hlavný ukazovateľ sociálneho prehľadu)

Poznámka: Osi sú orientované podľa neváženého priemeru v EÚ. Legenda sa uvádza v prílohe. Zlom v časovom rade v prípade HR, predbežné údaje za LT.

Zdroj: Eurostat, [tessi180], EU-SILC.

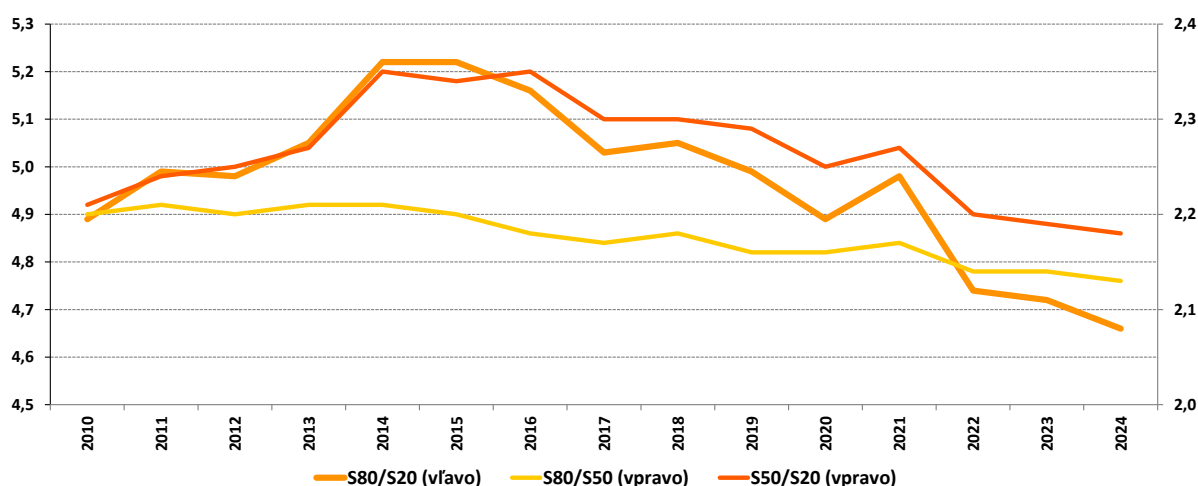
Príjmová nerovnosť sa v EÚ v roku 2024 v priemere naďalej mierne znižovala, ale s náznakmi rozdielov, ktoré boli spôsobené najmä členskými štátmi s vysokou nerovnosťou. Príjmová nerovnosť meraná pomerom príjmov horného a dolného kvintilu (S80/S20) sa v EÚ mierne znížila, a to zo 4,72 v roku 2023 na 4,66 v roku 2024 (vzhľadom na príjmy v roku 2022 a 2023). Napriek tomu sú medzi členskými štátmi veľké rozdiely. Medzi „krajiny s kritickou situáciou“ patrili Bulharsko, Litva a Lotyšsko, kde úroveň príjmovej nerovnosti patrila medzi najvyššie v Únii a v roku 2024 ďalej vzrástla – pozri graf 2.4.7. Tri krajiny, ktoré sa vyznačujú relatívne vysokou úrovňou príjmovej nerovnosti (po náraste v prípade Talianska a poklese v prípade Grécka a Španielska), sú „krajínami s výsledkami, ktoré treba sledovať“. Zníženie príjmovej nerovnosti bolo zďaleka najväčšie v Rumunsku (-1,2) a dosiahlo úroveň, ktorá je teraz v súlade s priemerom EÚ. V roku 2024 boli „krajínami s najlepšimi výsledkami“ Belgicko, Slovinsko, Česko a Slovensko. Celkovo možno v EÚ pozorovať odlišné trendy. Na jednej strane došlo v niektorých členských štátoch s vysokou nerovnosťou k ďalšiemu zhoršeniu. Na druhej strane niektoré členské štáty s nízkymi úrovňami zaznamenali ďalší pokles. To poukazuje na rozdiely medzi členskými štátmi. Príjmové nerovnosti sa prejavujú rôznorodo aj v jednotlivých regiónoch EÚ. Sú pomerne výrazné aj v rámci krajín, ako napríklad v Taliansku, Rumunsku, Maďarsku a Belgicku (pozri graf 4 v prílohe 5). Podľa rýchlych odhadov Eurostatu sa očakáva, že

príjmové nerovnosti budú mať vo všetkých krajinách v príjmovom roku 2024 stabilný trend²⁶⁶.

Z dlhodobiejšieho hľadiska sa príjmová nerovnosť za posledných desať rokov znížila, aj keď s výkyvmi. V rokoch 2010 – 2019 sa príjmové nerovnosti v EÚ merané pomerom príjmov horného a dolného kvintilu (S80/S20) prudko zvýšili s recesiou s dvojitým dnom a potom klesli na úroveň známu pred hospodárskou a finančnou krízou, pričom v posledných rokoch sa ďalej znižovali – pozri graf 2.4.8. V roku 2024 sa príjmová nerovnosť v spodnej časti rozdelenia príjmov (meraná pomerom S50/S20) v podstate vrátila na úroveň pred finančnej krízy, zatiaľ čo v hornej časti rozdelenia príjmov (S80/S50) bola mierne pod predchádzajúcou úrovňou. To poukazuje na vplyv rýchlych a účinných politických reakcií v EÚ v posledných rokoch, najmä pri porovnaní celkovej stability po pandémii COVID-19 a zvýšených životných nákladov v rokoch 2020 – 2023 s prudkým nárastom na začiatku 10. rokov 21. storočia. Mimoriadne dôležité zostávajú posúdenia distribučného vplyvu²⁶⁷ reforiem a investícií s cieľom zohľadniť ich vplyv na príjmovú nerovnosť a získať informácie na účely návrhu politik *ex ante* aj z tohto hľadiska.

Graf 2.4.8: Príjmové nerovnosti v EÚ za posledných pätnásť rokov kolísali, ale po roku 2015 sa vo väčšine členských štátov znížili

Pomery príjmov horného a dolného kvintilu S80/S20, S80/S50 a S50/S20, (2010 – 2024, príjmové roky 2009 – 2023)

Poznámka: Odhadované údaje o pomeroch príjmov horného a dolného kvintilu (S80/S20) v rokoch 2014 – 2018.

Zdroj: Eurostat [[tessi180](#)], [[ilc di11d](#)], [[ilc di11e](#)], EU-SILC.

Výdavky na dávky sociálnej ochrany sa v roku 2024 v reálnom vyjadrení zvýšili vo všetkých členských štátoch, ale medzi jednotlivými krajinami a odvetviami pretrvávajú veľké rozdiely. Podiel v pomere k HDP sa v EÚ zvýšil z 26,7 % v roku 2023 na 27,3 % v roku 2024; zostal však výrazne pod maximom približne 30 %, ktoré sa dosiahlo počas krízy spôsobenej pandémiou COVID-19²⁶⁸. Konvergencia medzi členskými štátmi pozorovaná

²⁶⁶ Pozri Eurostat, [Flash estimates of income inequalities and poverty indicators for 2024 \(FE 2024\), Experimental results](#) [Rýchle odhady príjmových nerovností a ukazovateľov chudoby na rok 2024 (Rýchle odhady 2024), experimentálne výsledky]. Verzia 1 – jún 2025.

²⁶⁷ Pozri [oznámenie Komisie, Zlepšenie posudzovania distribučného vplyvu politik členských štátov](#) [COM(2022) 494 final].

²⁶⁸ Eurostat, výdavky na dávky sociálnej ochrany ([spr exp func](#), extrahované 28.10.2025). Údaje za rok 2024 sú odhady, ktoré zahŕňajú všetky členské štáty. V prípade Estónska ide o predbežné údaje.

v poslednom desaťročí sa mierne spomalila v dôsledku mierneho zvýšenia podielu v pomere k HDP takmer vo všetkých členských štátoch²⁶⁹. V dôsledku toho zostali medzi členskými štátmi veľké rozdiely, pričom v šiestich krajinách bol podiel vyšší ako 28 % a v ďalších šiestich nižší ako 18 %²⁷⁰. Výdavky na dávky sociálnej ochrany v EÚ sa v roku 2024 zvýšili o 6,9 % v nominálnom vyjadrení a o 3,8 % v reálnom vyjadrení, čo je najvýraznejší nárast za posledné desaťročie s výnimkou roku 2020, keď si kríza spôsobená pandemiou COVID-19 vyžiadala masívnu podporu. Zmeny v reálnom vyjadrení boli vo všetkých členských štátoch pozitívne, od nárastu o viac ako 10 % v štyroch členských štátoch po približne 1 % v troch²⁷¹. Na úrovni EÚ došlo v roku 2024 k rastu v reálnom vyjadrení takmer vo všetkých funkciách a najvýraznejší bol v prípade dávok v nezamestnanosti (+6,4 %) a rodinných prídavkov/prídavkov na dieťa (+4,6 %), po ktorých nasledovali nemocenské dávky a vecné dávky (+4,1 %) a starobné a pozostalostné dávky (+4,0 %). Dávky sociálneho vylúčenia boli jedinou funkciou, ktorá zaznamenala pokles v reálnom vyjadrení (-7,3 %).

Výdavky na starobné a pozostalostné dávky naďalej tvorili takmer polovicu všetkých výdavkov na dávky sociálnej ochrany v EÚ. Tento podiel predstavoval 47,0 %, nasledovali vecné a nemocenské dávky (29,7 %), rodinné prídavky/prídavky na dieťa (8,7 %), dávky pre zdravotne postihnutých (7,0 %), dávky v nezamestnanosti (4,0 %) a príspevky na bývanie (1,4 %), ktorých podiel sa v porovnaní s minulým rokom nezmenil. Podiel výdavkov na dávky pre sociálne vylúčené osoby sa znížil z 2,5 % v roku 2023 na 2,2 % v roku 2024.

Napriek zlepšeniam v posledných rokoch takmer vo všetkých členských štátoch podpora minimálneho príjmu vo všeobecnosti nepostačuje na vymanenie ľudí z chudoby. Systémy minimálneho príjmu fungujú ako sociálna záchraná sieť poslednej inštancie²⁷². V prípade domácnosti s jednou dospelou osobou bola výška podpory najštedrejšia v Holandsku, kde takmer dosahuje hranicu rizika chudoby (60 % mediánu ekvivalentného disponibilného príjmu domácnosti). Najnižšia bola v Taliansku, Maďarsku a Rumunsku, kde sa pohybuje okolo 10 % mediánu príjmu alebo pod touto hodnotou – pozri graf 2.4.9²⁷³. V porovnaní s rokom 2023 sa primeranosť podpory zlepšila v Portugalsku (+18 percentuálnych bodov), Bulharsku (+10 percentuálnych bodov), Rumunsku (+4 percentuálne body) a na Slovensku (+2 percentuálne body), zatiaľ čo v ostatných krajinách sa znížila. V prípade domácností zložených z dvoch dospelých osôb a dvoch detí je primeranosť podpory zvyčajne podobná alebo vyššia ako v prípade domácností s jednou dospelou osobou, najmä v dôsledku výraznejšej úlohy rodinných dávok. Iba v Litve je úroveň podpory pre tento typ domácností dostatočná na to, aby ich vymanila z chudoby²⁷⁴. Napokon, vo všetkých

²⁶⁹ V rokoch 2023 až 2024 sa podiel výdavkov na dávky sociálnej ochrany na percentuálnom podieli HDP znížil len v DK a EL, zatiaľ čo v SE bol stabilný a vo všetkých ostatných 24 členských štátoch sa zvýšil.

²⁷⁰ Sú to FI, FR, AT, DE, BE a IT a EE, RO, LT, HU, MT a IE.

²⁷¹ Sú to EE, HR, PL a SK a HU, EL a SE.

²⁷² [Odporúčanie Rady o primeranom minimálnom príjme zaručujúcom aktívne začleňovanie \(2023/C 41/01\)](#).

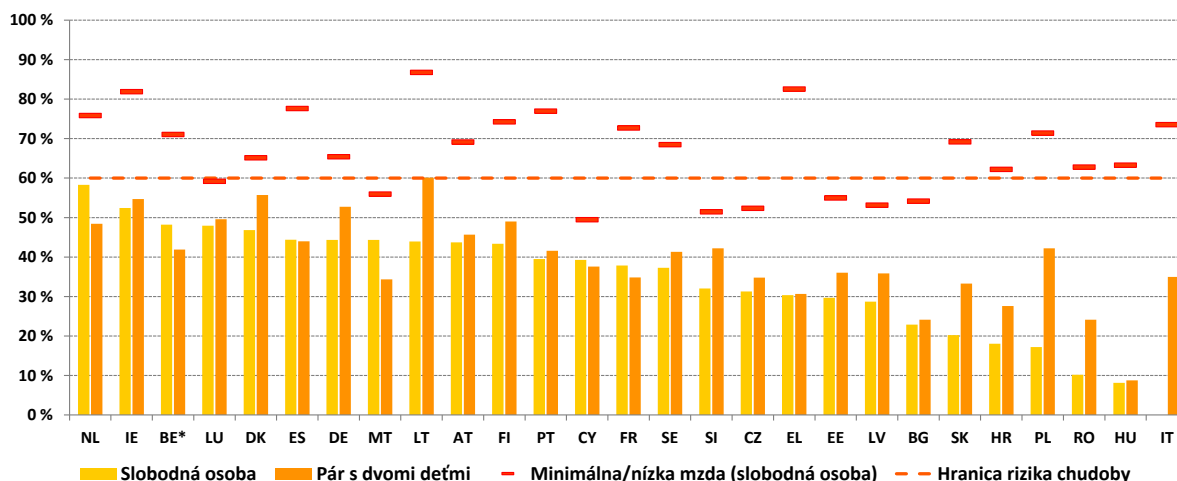
²⁷³ Primeranosť podpory možno posúdiť porovnaním disponibilného príjmu domácností, ktoré sú odkázané výlučne na minimálny príjem (a ktoré nemajú príjem z práce), s hranicou rizika chudoby. Okrem dávok vo výške minimálneho príjmu môžu mať domácnosti nárok na dávky na bývanie a rodinné dávky.

²⁷⁴ V porovnaní s rokom 2023 sa v prípade domácností zložených z dvoch dospelých osôb a dvoch detí do 14 rokov zlepšila primeranosť na Slovensku (+6 percentuálnych bodov), v Bulharsku (+6 percentuálnych bodov), Portugalsku (+4 percentuálne body), Rumunsku (+2 percentuálne body), Holandsku (+1 percentuálny bod) a Poľsku (+1 percentuálny bod), zatiaľ čo v ostatných krajinách bol zaznamenaný pokles.

členských štátoch je čistý príjem osoby pracujúcej na plný pracovný čas za minimálnu mzdu (alebo za zodpovedajúcu nízku mzdu v krajinách, ktoré nemajú zákonnú minimálnu mzdu) systematicky vyšší ako podpora príjmu, ktorú dostáva prostredníctvom sociálnej pomoci, keď nepracuje.

Graf 2.4.9: Primeranosť podpory príjmu domácností nezamestnaných osôb, ktoré poberajú minimálny príjem, je naďalej pomerne nízka

Čistý ekvivalentný disponibilný príjem domácností (jednotlivcov a dvaja dospelí s dvoma deťmi do 14 rokov), ktoré dostávajú sociálnu pomoc, ako percento mediánu ekvivalentného disponibilného príjmu, 2024 (v %)

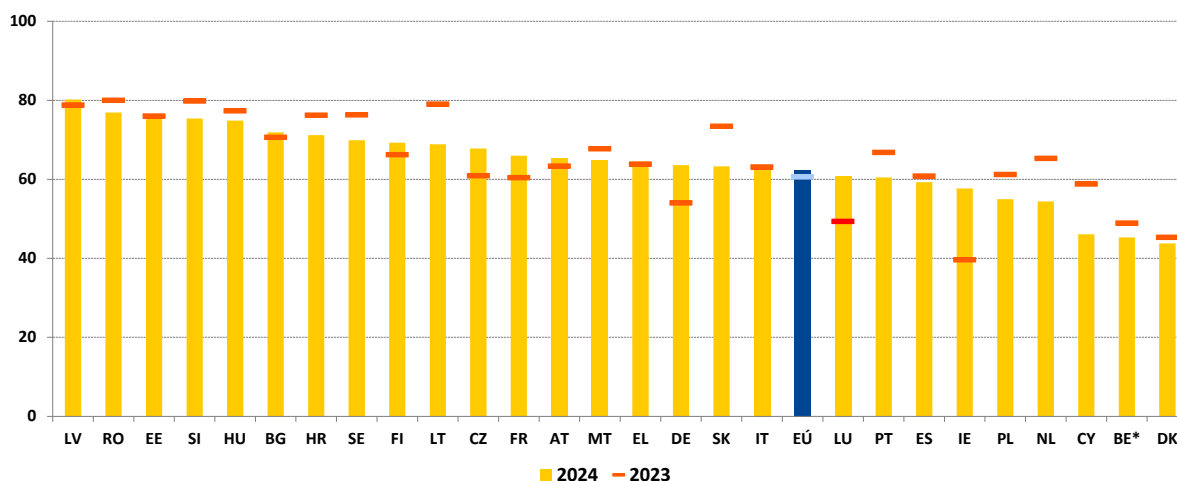

Poznámka: Dospelí členovia domácnosti, ktorí nie sú zamestnaní a nepoberajú dávky v nezamestnanosti. Čisté príjmy vrátane sociálnej pomoci, rodinných dávok a príspevkov na bývanie, po zdanení a zaplatení príspevkov na sociálne zabezpečenie. Čistý príjem jednotlivca pracujúceho na plný pracovný čas, ktorý dostáva zákonnú minimálnu mzdu (alebo 50 % priemernej mzdy v krajinách, ktoré nemajú zákonnú minimálnu mzdu: DK, IT, AT, FI a SE).

Zdroj: Vlastné výpočty na základe výstupov z [modelu OECD na výpočet daní a dávok](#), verzia modelu 2.6.3, a Eurostatu [[ilc_di03](#)], EU-SILC.

Graf 2.4.10: Miera chudoby v domácnostiach (takmer) bez zamestnania zostáva vysoká

Miera rizika chudoby osôb žijúcich v domácnostiach (takmer) bez zamestnania (v %)

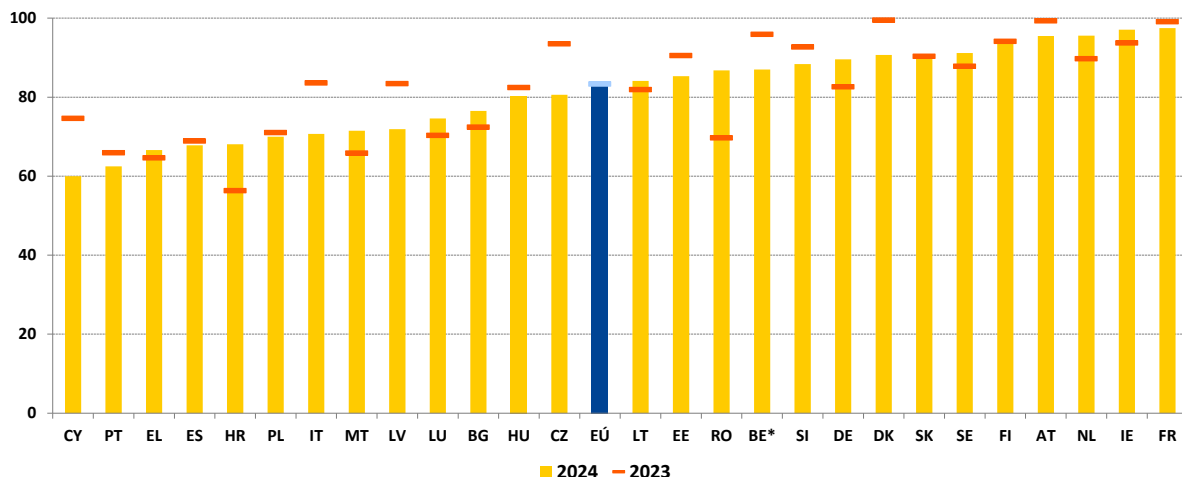
Poznámka: Zlom v časovom rade v roku 2024 a 2023 v prípade HR. Predbežné údaje za LT v roku 2024. Domácnosti (takmer) bez zamestnania [s veľmi nízkou intenzitou práce] sú domácnosti, v ktorých členovia v produktívnom veku odpracovali v predchádzajúcom roku pracovný čas, ktorý sa rovná alebo je menší ako 20 % ich celkového potenciálu pracovného času.

Zdroj: Eurostat [[ilc_li06](#)], EU-SILC.

Nezamestnanosť zostáva kľúčovým dôvodom rizika chudoby, pričom sociálne dávky sa nedostávajú k všetkým domácnostiam v núdzi v priemere v EÚ. V roku 2024 bolo 62,4 % ľudí žijúcich v domácnostiach (takmer) bez zamestnania (t. j. ktorí odpracovali najviac 20 % zo svojho celkového potenciálneho pracovného času) ohrozených chudobou – pozri graf 2.4.10. Tento podiel sa v porovnaní s predchádzajúcim rokom zvýšil (+1,8 percentuálneho bodu), pričom medzi členskými štátmi pretrvávajú významné rozdiely. Miera rizika chudoby domácností (takmer) bez zamestnania sa pohybovala od 80,2 % v Lotyšsku (+1,4 percentuálneho bodu od roku 2023) po 43,8 % v Dánsku (–1,5 percentuálneho bodu od roku 2023). Zároveň podiel ľudí ohrozených chudobou a žijúcich v domácnostiach (takmer) bez zamestnania, ktorí poberali sociálne dávky, zostal v EÚ v roku 2024 stabilný na úrovni 83,1 % (v porovnaní s 83,3 % rok predtým) – pozri graf 2.4.11²⁷⁵. V tejto oblasti existujú medzi členskými štátmi veľké rozdiely, pričom miera sa pohybuje od (takmer) 100 % v Írsku a vo Francúzsku po 60 % na Cypre.

Graf 2.4.11: Podiel osôb ohrozených chudobou a žijúcich v domácnostiach (takmer) bez zamestnania, na ktoré sa vzťahujú sociálne dávky, sa medzi jednotlivými členskými štátmi výrazne líši

Miera poberania dávok pre osoby ohrozené chudobou vo veku 18 – 64 rokov žijúce v domácnostiach (takmer) bez zamestnania (v %)

Poznámka: Predbežné údaje za LT v roku 2024.

Zdroj: Eurostat [ilc_li70], EU-SILC.

Vplyv sociálnych transferov (okrem dôchodkov) na znižovanie chudoby sa v roku 2024 v EÚ mierne znížil, pričom v niektorých členských štátoch došlo k výrazným poklesom. V Únii sa znížil (o 0,5 percentuálneho bodu) na 34,2 % v súlade s poklesom reálnych výdavkov v roku 2023. Tento pokles bol spôsobený najmä výrazným poklesom v Nemecku, Írsku, Litve a vo Francúzsku – pozri graf 2.4.12²⁷⁶. V roku 2024 (vzhľadom na príjmy v roku 2023) boli „krajunami s kritickou situáciou“ Grécko, Lotyšsko, Chorvátsko a Portugalsko, ktoré mali veľmi nízky vplyv sociálnych transferov na zníženie chudoby (od 16,6 % do 22,4 %). Sedem členských štátov bolo „krajunami s výsledkami, ktoré treba sledovať“. Z nich Nemecko, Litva, Maďarsko a Luxembursko zaznamenali pokles vplyvu, zatiaľ čo v Španielsku a na Malte sa situácia zlepšila, ale všetky spolu s Bulharskom (a s výnimkou Nemecka) boli na relatívne nízkej úrovni účinnosti. „Krajunami s najlepšimi výsledkami“ boli naopak Belgicko, Dánsko a Fínsko (s vplyvom na zníženie chudoby nad

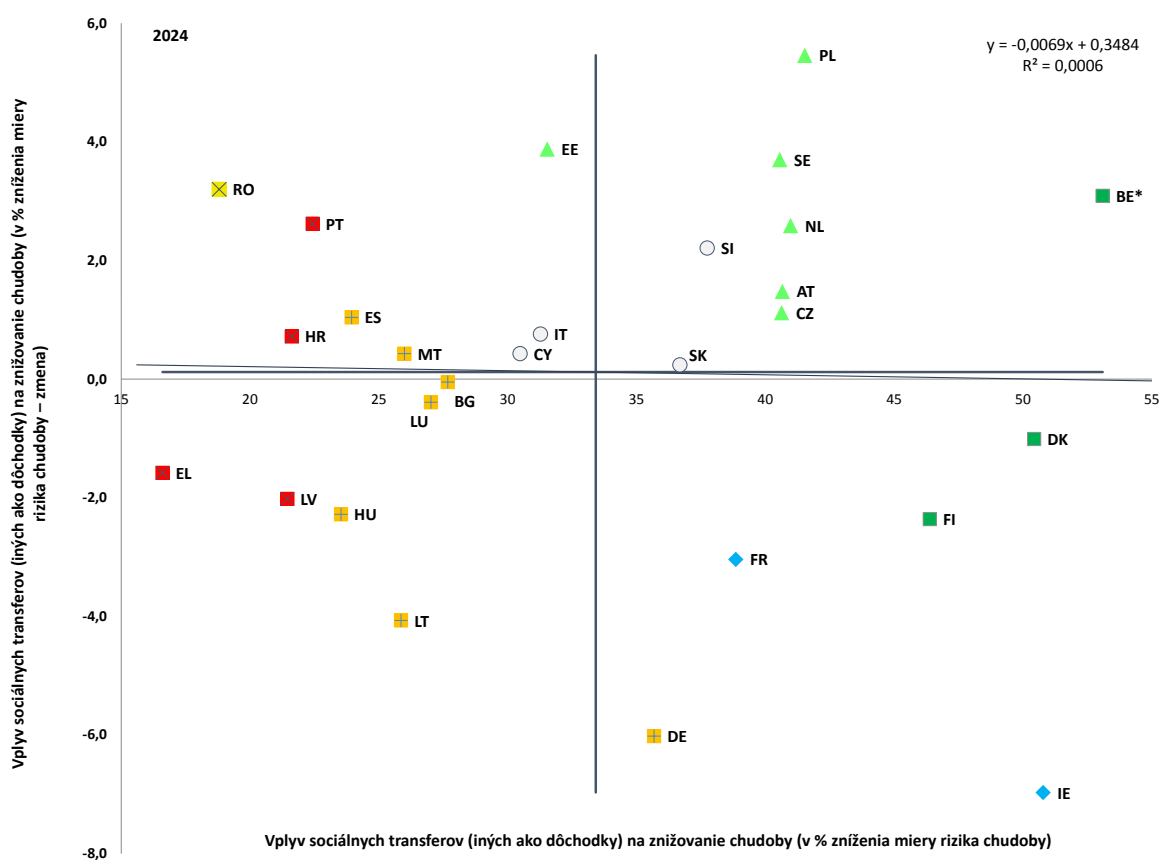
²⁷⁵ Patria sem všetky druhy sociálnych dávok, nielen systémy minimálneho príjmu.

²⁷⁶ Táto hodnota je stále vyššia ako pred pandémiou COVID-19.

45 %). Rozdiely vo vplyve sociálnych transferov na znižovanie chudoby boli veľké aj naprieč regiónmi, a to aj v rámci krajín, najmä v Belgicku, Nemecku, vo Švédsku, v Taliansku, Maďarsku, na Slovensku a v Poľsku (pozri graf 9 v prílohe 5), a takisto v prípade najvzdialenejších regiónov. Vplyv transferov na zníženie chudoby bol u žien v priemere o niečo menší ako u mužov v EÚ (33,7 % oproti 34,6 %). Vplyv sociálnych transferov na riziko chudoby detí sa v roku 2024 v EÚ v podstate nezmenil (41,4 % v roku 2023 oproti 41,9 % v roku 2024). Poklesol v 15 členských štátoch (o –11,1 percentuálneho bodu v Litve, –5,5 percentuálneho bodu v Nemecku a –4,8 percentuálneho bodu v Luxembursku) a zvýšil sa v ostatných členských štátoch (o 12,3 percentuálneho bodu v Maďarsku, 8,7 percentuálneho bodu v Poľsku a 7,7 percentuálneho bodu v Estónsku)²⁷⁷.

Graf 2.4.12: Vplyv sociálnych transferov (okrem dôchodkov) na znižovanie chudoby sa v niektorých členských štátoch výrazne znížil

Vplyv sociálnych transferov (okrem dôchodkov) na znižovanie chudoby, úrovne v roku 2024 a zmeny oproti predchádzajúcemu roku (v %, hlavný ukazovateľ sociálneho prehľadu)

Poznámka: Osi sú orientované podľa neváženého priemeru v EÚ. Legenda sa uvádza v prílohe. Zlom v časovom rade v prípade HR a predbežné údaje za LT.

Zdroj: Eurostat, [tespm050], EU-SILC.

²⁷⁷

Vychádza to z *Benchmarking framework on childcare and support to children* (Rámca referenčného porovnávania starostlivosti o deti a podpory detí), ktorý vytvorila podskupina pre ukazovatele Výboru pre sociálnu ochranu. Ukazovateľ možno vypočítať z miery rizika chudoby v prípade detí po prevodoch a pred prevodmi (bez dôchodkov). V tejto analýze sa nezohľadňujú prirodzené sociálne transfery, ktoré okrem iného zahŕňajú bezplatné vzdelávanie a starostlivosť v ranom detstve, vzdelávanie a zdravotnú starostlivosť.

Sociálna situácia ľudí v neštandardných formách zamestnania je naďalej menej priaznivá ako v prípade ostatných pracovníkov, hoci vďaka dávkam sociálnej ochrany je pravdepodobnosť rizika chudoby v ich prípade nižšia. Vplyv sociálnych transferov na zníženie chudoby v roku 2024 (vzhľadom na príjmy v roku 2023) v EÚ bol výrazne vyšší v prípade pracovníkov v neštandardných formách zamestnania v porovnaní s priemerným pracovníkom (11,8 %) ²⁷⁸. V prípade zamestnancov s dočasnými pracovnými zmluvami to bolo 22,8 % a v prípade zamestnancov na kratší pracovný čas 22,9 %. Vplyv v prípade samostatne zárobkovo činných osôb dosiahol 26,6 %. Vo väčšine členských štátov však zostala peňažná chudoba v ich prípade vyššia. V EÚ ako celku bola miera rizika chudoby v prípade dočasných pracovníkov na úrovni 13,4 % oproti 5,2 % v prípade pracovníkov s trvalými pracovnými zmluvami. Táto miera bola 13,8 % v prípade zamestnancov na kratší pracovný čas (oproti 7,1 % v prípade zamestnancov na plný pracovný čas) a 20,9 % v prípade samostatne zárobkovo činných osôb (oproti 6,3 % v prípade všetkých zamestnancov) ²⁷⁹. V ôsmich členských štátoch bola peňažná chudoba pracovníkov s dočasnými pracovnými zmluvami vyššia ako 15 % ²⁸⁰ a v troch z nich (Bulharsko, Dánsko a Cyprus) dokonca vyššia ako 25 %. Medzi samostatne zárobkovo činnými osobami bola miera chudoby v roku 2024 vyššia približne o 5 percentuálnych bodov alebo viac ako priemer EÚ v šiestich členských štátoch ²⁸¹, takmer 30 % v Poľsku a Estónsku a až 52,3 % v Rumunsku. Ľudia v neštandardných formách zamestnania takisto čelili vyššej miere sociálnej a materiálnej deprivácie (13,8 % na úrovni EÚ v roku 2024 v prípade dočasných pracovníkov v porovnaní so 7,6 % v prípade stálych zamestnancov a 11,1 % v prípade zamestnancov na kratší pracovný čas v porovnaní so 7,4 % v prípade zamestnancov na plný pracovný čas).

Pokrytie peňažnými sociálnymi dávkami sa značne líši v závislosti od členského štátu, kategórie pracovníkov a postavenia v zamestnaní. Podiel ľudí v produktívnom veku (16 – 64 rokov) ohrozených chudobou pred sociálnymi transfermi, ktorí v EÚ v roku 2024 poberali peňažné sociálne dávky ²⁸² (vzhľadom na príjmy v roku 2023), sa po poklese v posledných rokoch priblížil k úrovni pred pandémiou COVID-19. Bol vyšší medzi pracovníkmi s dočasnou pracovnou zmluvou (38,3 %) ako medzi pracovníkmi s trvalou pracovnou zmluvou (23,3 %) a medzi zamestnancami na kratší pracovný čas (30,1 %) ako medzi zamestnancami na plný pracovný čas (23,7 %). Túto štruktúru je možné pozorovať vo väčšine členských štátov. V piatich členských štátoch (Cyprus, Slovinsko, Švédsko, Portugalsko a Maďarsko) však zamestnanci s dočasnou pracovnou zmluvou poberali dávky menej často ako zamestnanci s trvalou pracovnou zmluvou. V siedmich členských štátoch (Slovinsko, Lotyšsko, Litva, Taliansko, Portugalsko, Luxembursko a Bulharsko) bola u zamestnancov na kratší pracovný čas nižšia pravdepodobnosť, že poberajú dávky, ako v prípade zamestnancov na plný pracovný čas. V troch krajinách (Grécko, Poľsko

²⁷⁸ Osobitná extrakcia Eurostatu z EU-SILC na základe hlavných rozdelení kľúčového ukazovateľa primeranosti v rámci monitorovania prístupu k sociálnej ochrane. Pozri: Prístup k sociálnej ochrane pre pracovníkov a samostatne zárobkovo činné osoby. Aktualizácia monitorovacieho rámca – 2025 (pripravuje sa).

²⁷⁹ Miera materiálnej a sociálnej deprivácie je však v prípade samostatne zárobkovo činných osôb nižšia v porovnaní so zamestnancami (6,9 %, resp. 8,1 % v EÚ v roku 2024).

²⁸⁰ Sú to BG, DK, CY, SE, HU, IT, MT a AT.

²⁸¹ Sú to RO, PL, PT, LV, EE a ES. Pozri Eurostat [[jlc_li04](#)], EU-SILC.

²⁸² Osobitná extrakcia Eurostatu týkajúca sa ukazovateľa miery príjemcov pre „účinný prístup“ v rámci monitorovania prístupu k sociálnej ochrane: Prístup k sociálnej ochrane pre pracovníkov a samostatne zárobkovo činné osoby. Aktualizácia monitorovacieho rámca – 2025 (pripravuje sa). Cieľovou skupinou sú osoby ohrozené chudobou pred sociálnymi transfermi. Peňažné sociálne dávky zahrnuté v tomto ukazovateli sú dávky poberané na individuálnej úrovni s výnimkou starobných dôchodkov.

a Rumunsko) poberalo peňažné sociálne dávky v roku 2024 menej ako 10 % zamestnaných ľudí ohrozených chudobou pred sociálnymi transfermi. V prípade samostatne zárobkovo činných osôb ohrozených chudobou (pred sociálnymi transfermi) bola najmenšia pravdepodobnosť, že poberajú sociálne dávky, s mierou pokrytia v EÚ v roku 2024 na úrovni 11,5 %. V roku 2024 zostal tento podiel v siedmich členských štátoch nižší ako 5 %²⁸³. V roku 2024 poberala sociálne dávky v EÚ v priemere o niečo viac ako polovica (52,8 %) nezamestnaných osôb ohrozených chudobou. Päť členských štátov (Belgicko, Dánsko, Fínsko, Nemecko a Rakúsko) dosiahlo mieru pokrytia nad 80 %, zatiaľ čo v ďalších štyroch členských štátoch (Poľsko, Grécko, Slovensko a Holandsko) bol tento podiel oveľa nižší, a to približne 12 – 13 %. Za posledné dva roky sa miera rizika chudoby medzi nezamestnanými zvýšila takmer o 3 percentuálne body, a to zo 46,1 % v roku 2022 na 48,9 % v roku 2024.

Z celkového hľadiska je prístup k primeranej sociálnej ochrane v rôznych členských štátoch stále rozmanitý aj napriek určitým zlepšeniam za posledné roky²⁸⁴. Pokiaľ ide o formálne pokrytie²⁸⁵, na jar 2025 pretrvávali v 18 členských štátoch²⁸⁶ rozdiely aspoň v jednej skupine pracovníkov s neštandardnou formou zamestnania aspoň v jednom odvetví sociálnej ochrany. Nedostatočným prístupom sú najviac postihnuté tieto oblasti: nezamestnanosť (17 členských štátov), po ktorej nasledujú nemocenské dávky (13 členských štátov) a dávky v materstve/otcovstve (tiež 13). Medzi skupiny, ktorých sa nedostatočné pokrytie týka, patria stážisti a praktikanti, pracovníci pracujúci na základe neštandardných zmlúv, ako sú občianskoprávne zmluvy, krátkodobé dočasné pracovné zmluvy (napr. jednodňoví robotníci), pracovníci s príjmom pod hranicou príjmu potrebnou na pokrytie, sezónni pracovníci a pracovníci v domácnosti. Navyše v jedenástich²⁸⁷ členských štátoch bol prístup aspoň k jednej oblasti sociálnej ochrany dobrovoľný minimálne pre jednu skupinu pracovníkov s neštandardnou formou zamestnania. Samostatne zárobkovo činné osoby čelili medzerám vo formálnom pokrytí aspoň v jednej oblasti sociálnej ochrany v 19 členských štátoch²⁸⁸, najčastejšie vo vzťahu k dávkam v nezamestnanosti (19 členských štátov) a dávkam v súvislosti s pracovnými úrazmi a chorobami z povolania (14 členských štátov). Vo väčšine prípadov sa tieto rozdiely týkali všetkých samostatne zárobkovo činných osôb, zatiaľ čo približne v jednej tretine členských štátov boli špecifické pre určité skupiny, ako sú poľnohospodári, remeselníci alebo slobodné povolania. Okrem toho v 15 členských štátoch bolo pokrytie samostatne zárobkovo činných osôb dobrovoľné, najčastejšie pokiaľ ide o nemocenské dávky a dávky v materstve, po ktorých nasledovali dávky v súvislosti s pracovnými úrazmi a chorobami z povolania. Z dostupných vnútroštátnych odhadov vyplýva veľmi rôznorodá úroveň využívania dobrovoľných schém samostatne zárobkovo činnými osobami.

Rast cien nehnuteľností na bývanie v poslednom desaťročí presiahol rast príjmov, čo vytvára tlak na cenovú dostupnosť. Rast cien nehnuteľností nie je vo svojej podstate znepokojujúci, ak je v súlade s finančnými možnosťami domácností dovoliť si bývanie. Za

²⁸³ Sú to PT, SI, PL, NL, CZ, RO a EL.

²⁸⁴ Pozri správu Komisie o vykonávaní odporúčania Rady o prístupe k sociálnej ochrane pre pracovníkov a samostatne zárobkovo činné osoby [COM(2023) 43 final] a monitorovací rámec schválený v roku 2020, ako aj pripravovanú aktualizáciu (2025).

²⁸⁵ Formálne pokrytie znamená, že v konkrétnej oblasti sociálnej ochrany (napr. staroba, choroba, nezamestnanosť, materstvo) sa v existujúcich právnych predpisoch alebo kolektívnej zmluve stanovuje, že jednotlivci v danej skupine majú nárok na účasť v systéme sociálnej ochrany, ktorý pokrýva konkrétnu oblasť.

²⁸⁶ AT, BG, CZ, DE, EL, ES, FR, HR, HU, IT, LV, NL, PL, PT, RO, SE, SI, SK

²⁸⁷ AT, CZ, DE, DK, HU, LU, NL, PL, RO, SI, SK.

²⁸⁸ AT, BE, BG, CY, CZ, DE, EE, EL, FR, IE, IT, LT, LV, NL, PL, PT, RO, SI, SK.

posledné desaťročie však ceny nehnuteľností v EÚ rástli v priemere približne o 10 % rýchlejšie ako príjmy, čím sa znížila ich cenová dostupnosť, hoci medzi jednotlivými krajinami boli veľké rozdiely²⁸⁹. Pomer ceny bývania k príjmu sa od roku 2014 do roku 2024 zvýšil o 20 % alebo viac v Portugalsku, Holandsku, Maďarsku, Luxembursku, Írsku, Česku a Rakúsku. Keďže na konci tohto obdobia sa úrokové sadzby zvýšili, dostupnosť bývania sa vo väčšine krajín ďalej znížila pre tých, ktorí si na kúpu domu či bytu potrebujú požiť. Malé a neefektívne trhy s nájomným bývaním v mnohých členských štátoch neposkytujú reálnu alternatívu ku kúpe, pričom v mnohých hlavných mestách sú náklady na nájom vysoké a v posledných desaťročiach sa znížil počet sociálnych nájomných bytov. Zatiaľ čo nájomné v prípade existujúcich zmlúv rástlo podstatne pomalšie ako ceny nehnuteľností, nájomné v prípade nových zmlúv prudko vzrástlo. Situácia sa v jednotlivých príjmových skupinách a vekových kohortách líši, pričom najviac postihnuté sú osoby s nižšími príjmami a mladí ľudia. Na úrovni EÚ bol podiel celkových nákladov na bývanie na disponibilnom príjme domácnosti v priemere 19,2 %, ale v prípade ľudí ohrozených chudobou dosiahol 36,9 %²⁹⁰. Na druhej strane je pravdepodobné, že mladí ľudia budú pri prvom prenájme platiť vyššie nájomné, budú mať nižšie príjmy a nižšiu bonitu.

Podiel ľudí, ktorí sú nadmerne zaťažení nákladmi na bývanie, sa v EÚ v roku 2024 mierne znížil, ale zostal výrazne vyšší v prípade ľudí ohrozených chudobou a medzi jednotlivými členskými štátmi sa značne líšil. V roku 2024 sa podiel obyvateľov, ktorí sú nadmerne zaťažení nákladmi na bývanie, znížil na 8,2 % z 8,8 % v roku 2023, existujú však významné rozdiely – pozri graf 2.4.13²⁹¹. Najvyššiu mieru zaťaženia nákladmi na bývanie v EÚ zaznamenalo Grécko (28,9 % po náraste o 0,4 percentuálneho bodu), ktoré bolo spolu s Dánskom (14,6 % po poklese o 0,8 percentuálneho bodu) „krajínami s kritickou situáciou“. Šesť členských štátov je „krajínami s výsledkami, ktoré treba sledovať“, pretože ich úroveň je po poklese stále pomerne vysoká (Nemecko a Švédsko) alebo tieto krajiny zaznamenali jeden z najväčších ročných nárastov, aj keď na nižších úrovniach (Portugalsko, Maďarsko, Estónsko a Litva). Na druhej strane Cyprus bol „krajinou s najlepšimi výsledkami“ (2,4 %). Chorvátsko (3,7 %) a Slovinsko (3,8 %) boli „krajínami s výsledkami lepšími ako priemer EÚ“, spolu s niektorými ďalšími krajinami, ktoré vykázali veľké ročné zníženia (Rumunsko, Luxembursko, Bulharsko a Holandsko). Miera zaťaženia nákladmi na bývanie v prípade osôb ohrozených chudobou sa v roku 2024 znížila o 2,1 percentuálneho bodu, čo je viac ako v prípade celkového obyvateľstva. Zostala však výrazne vyššia, a to 31,1 % oproti 3,8 % v prípade zvyšku obyvateľstva. Osoby so zdravotným postihnutím sú tiež neúmerne zaťažené nákladmi na bývanie v porovnaní s osobami bez zdravotného postihnutia (10,4 % oproti 7,8 %). Najvyššia miera zaťaženia nákladmi na bývanie obyvateľstva ohrozeného chudobou v roku 2024 bola v Grécku (88,9 %, nárast o 2,6 percentuálneho bodu) a Dánsku (65,6 %, zníženie o 6,7 percentuálneho bodu), zatiaľ čo najnižšia bola zaznamenaná na Cypre (9,2 %), v Rumunsku (16,3 %) a Chorvátsku (16,8 %). V roku 2024 žilo v mestách 9,8 % obyvateľov EÚ v domácnostiach, ktoré boli nadmerne zaťažené nákladmi na bývanie, zatiaľ čo vo vidieckych oblastiach to bolo 6,3 %. Miera zaťaženia nákladmi na bývanie bola vyššia v mestách ako na vidieku vo všetkých členských štátoch s výnimkou Rumunska, Bulharska, Litvy a Chorvátska. Celková miera zaťaženia nákladmi na bývanie v EÚ je takisto vyššia v prípade nájomníkov na trhu so súkromným

²⁸⁹ Pozri Cousin G., Frayne C., Dias Martins V. a Vasicek B., *Housing in the European Union: Market Developments, Underlying Drivers, and Policies* (Bývanie v Európskej únii: vývoj trhu, základné hnacie sily a politiky), European Economy Discussion Paper 228/október 2025.

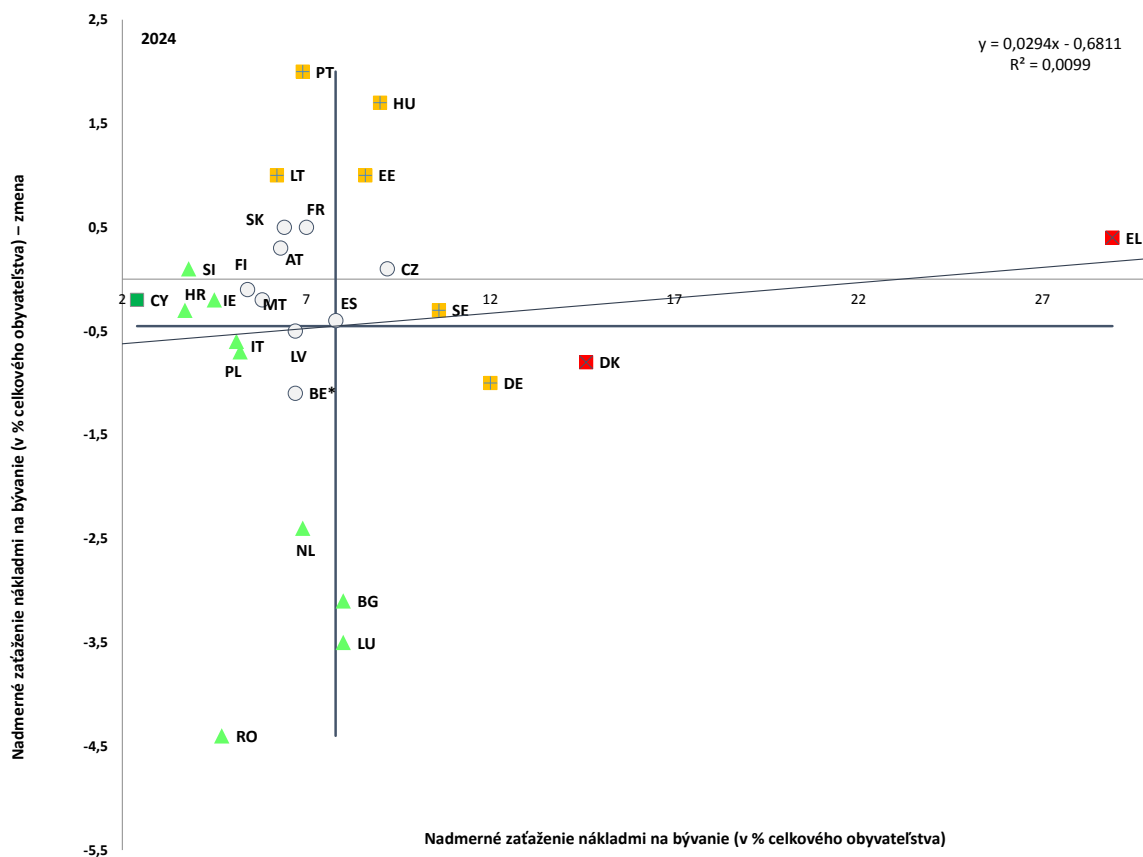
²⁹⁰ Ukazovateľ Eurostatu [[ilc_mdcd01](#)], EU-SILC.

²⁹¹ Vymedzenie ukazovateľa je uvedené v prílohe 2.

nájomným bývaním (19,2 %) v porovnaní s nájomníkmi so zníženým alebo nulovým nájomným (10 %). Pre vlastníkov s nesplatenou hypotékou alebo úverom je to 5 %.

Graf 2.4.13: Podiel obyvateľstva, ktoré je nadmerne zaťažené nákladmi na bývanie, sa medzi jednotlivými členskými štátmi značne líši

Podiel osôb žijúcich v domácnostiach, ktoré sú nadmerne zaťažené nákladmi na bývanie, úrovne v roku 2024 a zmeny v porovnaní s predchádzajúcim rokom (v %, hlavný ukazovateľ sociálneho prehľadu)

Poznámka: Osi sú orientované podľa neváženého priemeru v EÚ. Legenda sa uvádza v prílohe. V prípade LT ide o predbežné údaje.

Zdroj: Eurostat, [tespm140], EU-SILC.

Preľudnenie a nedostatočné bývanie stále postihujú značnú časť domácností v EÚ a v poskytovaní sociálneho bývania sú medzi jednotlivými členskými štátmi veľké rozdiely. V roku 2024 žilo v EÚ 16,9 % ľudí v preľudnených domácnostiach, pričom v porovnaní s rokom 2023 sa situácia výrazne stabilizovala²⁹². Miera preľudnenia nad 30 % bola zaznamenaná v Rumunsku (40,7 %), Lotyšsku (39,3 %), Bulharsku (33,8 %), Poľsku (33,7 %) a Chorvátsku (31,7 %). Najnižšia miera preľudnenia (pod 6 %) bola naopak zaznamenaná na Cypre (2,4 %), Malte (4,4 %), v Holandsku (4,6 %) a Írsku (5 %). Okrem toho v roku 2023 zažilo 15,6 % obyvateľov EÚ depriváciu v oblasti bývania, ktorá je vymedzená ako domy so zatekajúcou strechou, vlhkými stenami, podlahami alebo základmi alebo s hnilobou v okenných rámoch alebo podlahách²⁹³. Sociálne bývanie neexistuje vo všetkých členských štátoch EÚ. Okrem toho sa líšia definície a poskytovatelia, ako aj mechanizmy oprávnenosti a pridelovania (najčastejším kritériom sú však hranice založené na

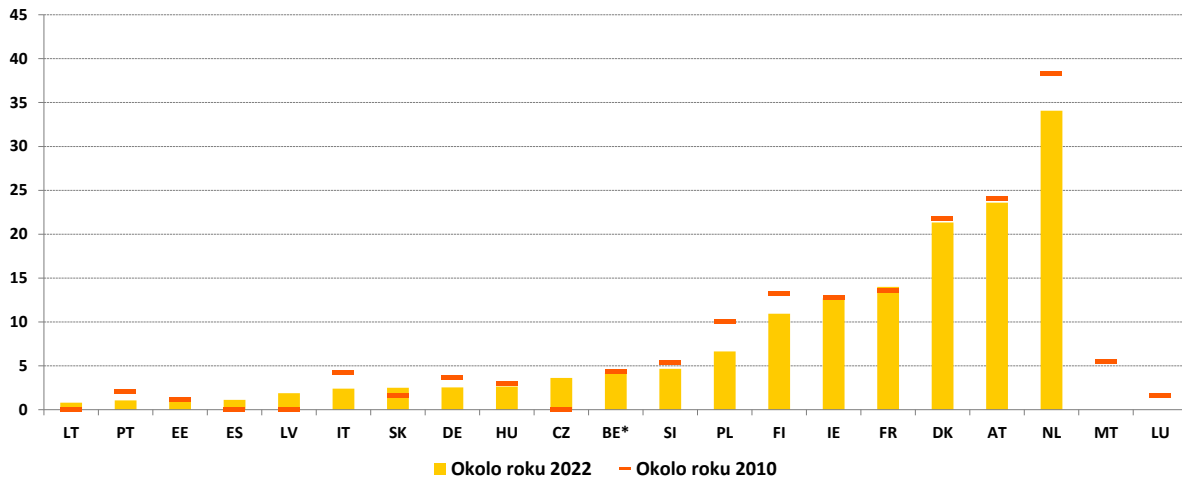
²⁹² Ukazovateľ Eurostatu [ilc_lvho05a], EU-SILC.

²⁹³ Ukazovateľ Eurostatu [ilc_mdho01], EU-SILC.

príjme). Z údajov o veľkosti fondu sociálneho bývania vyplývajú veľké rozdiely medzi jednotlivými členskými štátmi. V mnohých z nich došlo za posledné desaťročie aj k určitému poklesu – pozri graf 2.4.14. Pri poskytovaní sociálneho bývania sú často uvádzanými problémami zvýšené náklady na výstavbu, pozemky a financovanie²⁹⁴. Počet dospelých osôb so zdravotným postihnutím žijúcich v ústavných zariadeniach sa v EÚ ako celku naďalej zvyšoval, pričom proces ich deinštitucionalizácie brzdil okrem iného nedostatok riešení prístupného bývania.

Graf 2.4.14 Medzi členskými štátmi existujú veľké rozdiely v podiele sociálneho bývania na celkovom bytovom fonde

Sociálne nájomné byty, % z celkového bytového fondu vo vybraných rokoch (2010, 2022)

Poznámka: „Okolo roku 2022“ znamená roky 2016 – 2022 a „okolo roku 2010“ znamená roky 2010 – 2013.
Zdroj: OECD (2024), Databáza OECD o dostupnom bývaní – ukazovateľ PH4.2. Sociálny nájomný bytový fond.

Bezdomovectvo je čoraz väčšou sociálnou výzvou pre všetky členské štáty. Hoci rozdiely v definíciách a metódach zberu údajov bránia porovnávaniu a kvantifikácii bezdomovectva medzi jednotlivými krajinami na úrovni EÚ, vo väčšine členských štátov je možné identifikovať rastúci trend, a to aj v tých, v ktorých sa v posledných rokoch zaznamenal pokles. V roku 2024 Fínsko zaznamenalo 3 806 osôb bez domova, čo predstavuje medziročný nárast o 11 %, prvýkrát za viac ako desať rokov. Podobne v roku 2024 Dánsko napočítalo 5 989 ľudí bez domova, čo predstavuje nárast o 3 % oproti roku 2022 a nárast o 20 % oproti roku 2009²⁹⁵.

Podiel starších osôb (vo veku nad 65 rokov) ohrozených chudobou alebo sociálnym vylúčením v roku 2024 na úrovni EÚ naďalej klesal. Pokles na 19,2 % v porovnaní s 19,7 % v roku 2023 bol spôsobený najmä zlepšením miery rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia v prípade žien (ktorá je však naďalej podstatne vyššia ako v prípade mužov, a to na úrovni 21,5 % v prípade žien v porovnaní so 16,3 % v prípade mužov). Situácia v jednotlivých členských štátoch bola takisto veľmi rozdielna, pričom miera rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia v prípade starších osôb sa pohybovala od 9,5 % v Česku po 42,9 % v Lotyšsku. Zároveň príjmová nerovnosť (meraná pomerom príjmov horného a dolného kvintilu, S80/S20) vo vekovej skupine nad 65 rokov v roku 2024 stagnovala na

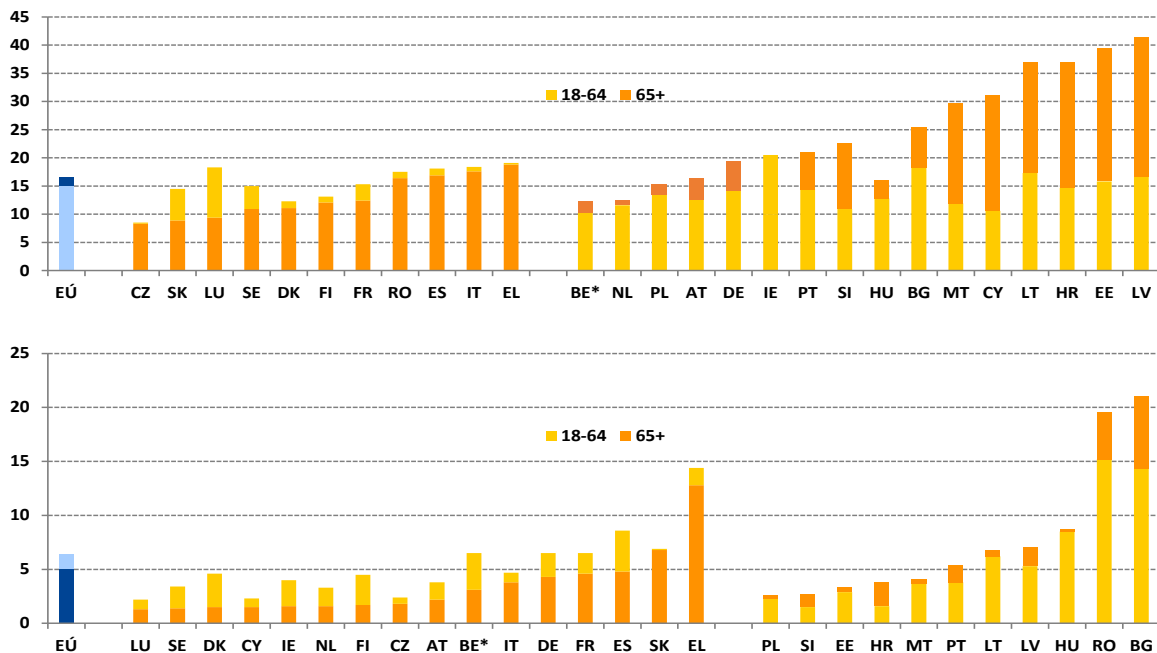
²⁹⁴ Pozri OECD, [Social Housing: A Key Part of Past and Future Housing Policy](#) (Sociálne bývanie: kľúčová súčasť doterajšej a budúcej politiky bývania), OECD Publishing, 2020, Paríž.

²⁹⁵ Pozri: Fondation pour le Logement des Défavorisés – FEANTSA: [Tenth overview of housing exclusion in Europe – 2025](#) (Desiaty prehľad o vylúčení z bývania v Európe), 2025.

hodnote 4,11, pričom v prípade obyvateľov v produktívnom veku bol zaznamenaný klesajúci trend. Aj tak však zostala nižšia ako v prípade celkového obyvateľstva (4,66), čo odráža aj prerozdelený vplyv dôchodkového a daňového systému.

Graf 2.4.15 Staršie osoby (vo veku nad 65 rokov) sú vystavené vyššiemu riziku chudoby ako obyvatelia v produktívnom veku, sú však vo všeobecnosti menej vystavené závažnej materiálnej a sociálnej deprivácii

Miera rizika chudoby (horný panel) a miera závažnej materiálnej a sociálnej deprivácie (dolný panel) podľa vekových skupín (v %, 2024)

Poznámka: Stĺpce pre každý časový rad sú prekryté: na ľavej strane je stĺpec pre vek 18 – 64 rokov vyšší a čiastočne viditeľný za plne viditeľným stĺpcom pre vek nad 65 rokov; vpravo je stĺpec pre vek nad 65 rokov vyšší a čiastočne viditeľný za úplne viditeľným stĺpcom pre vek 18 – 64 rokov.

Zdroj: Eurostat [[ilc_li02](#)] a [[ilc_md11](#)], EU-SILC

Pokles miery rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia v prípade starších osôb v EÚ súvisí s poklesom ich peňažnej chudoby, ako aj miery ich závažnej materiálnej alebo sociálnej deprivácie. Miera rizika chudoby v skupine nad 65 rokov sa znížila zo 17,3 % v roku 2022 na 16,6 % v roku 2024 (vzhľadom na príjmy v roku 2023). Napriek tomu zostala miera rizika chudoby v prípade osôb vo veku nad 65 rokov v priemere EÚ o niečo vyššia ako v prípade osôb v nižšom veku. V jednotlivých členských štátoch bola situácia rôznorodá, pričom miera rizika chudoby sa pohybovala od 8,3 % do 41,4 % – pozri graf 2.4.15. Zatiaľ čo v niektorých krajinách boli ľudia vo veku nad 65 rokov menej vystavení peňažnej chudobe ako ľudia v produktívnom veku, v iných krajinách bolo riziko chudoby v starobe až trikrát vyššie. Miera závažnej materiálnej a sociálnej deprivácie starších osôb sa v EÚ v roku 2024 znížila na 5,1 % po tom, ako od roku 2020 stagnovala na úrovni približne 5,5 %. V členských štátoch pohybovala od približne 1 % do viac ako 20 %. Na rozdiel od miery rizika chudoby bola miera závažnej materiálnej a sociálnej deprivácie v prípade starších osôb v priemere v EÚ a vo väčšine členských štátov o niečo nižšia ako v prípade ľudí v produktívnom veku (6,4 %).

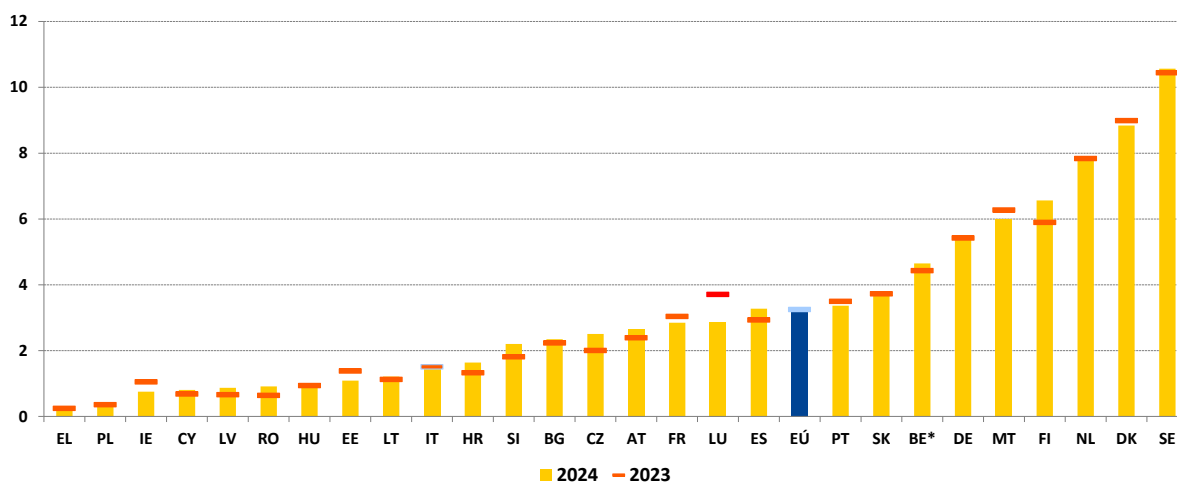
Celková miera náhrady dôchodkov zostala na úrovni EÚ v roku 2024 stabilná. Tento ukazovateľ, ktorým sa porovnávajú dôchodkové dávky osôb vo veku 65 – 74 rokov s príjmami z práce osôb vo veku 50 – 59 rokov, bol v EÚ v roku 2024 na úrovni 0,6

(v porovnaní s 0,59 v roku 2023 a 0,58 v predchádzajúcich rokoch). Pohyboval sa od 0,35 v Chorvátsku po 0,84 v Grécku. V EÚ bola u žien táto miera o niečo nižšia ako u mužov, a to 0,58 resp. 0,62. To znamená, že ženy, ktorých príjmy z práce sú na začiatku v priemere nižšie, po odchode do dôchodku trpia ďalším zhoršením svojej príjmovej situácie v porovnaní s mužmi.

Očakáva sa, že štrukturálne výzvy v súvislosti s dostupnosťou, cenovou dostupnosťou a kvalitou dlhodobej starostlivosti sa v súvislosti so starnutím obyvateľstva ešte prehĺbia. Predpokladá sa, že počet osôb, ktoré v EÚ môžu potrebovať dlhodobú starostlivosť, sa zvýši z 31,2 milióna v roku 2022 na 33,2 milióna v roku 2030 a 37,8 milióna v roku 2050²⁹⁶. Obmedzený prístup k formálnym službám vedie k neuspokojeným potrebám alebo nadmernému zaťaženiu neformálnych opatrovateľov, ktorými sú väčšinou ženy. V roku 2019 malo v EÚ subjektívne neuspokojené potreby pomoci 46,6 % osôb vo veku nad 65 rokov so závažnými ťažkosťami s osobnou starostlivosťou alebo činnosťami v domácnosti. Bolo to výraznejšie v prípade ľudí v kvintile s najnižšími príjmami (51,2 %) v porovnaní s osobami v kvintile s najvyššími príjmami (39,9 %)²⁹⁷. Pokiaľ ide o poskytovanie dlhodobej starostlivosti, nedostatočná cenová dostupnosť a dostupnosť, a to aj v dôsledku nedostatku pracovnej sily, sú už známe a poukazujú na priestor na jej ďalšie posilnenie, a to najmä vzhľadom na predpokladaný demografický vývoj.

Graf 2.4.16 Pomer počtu pracovníkov v oblasti dlhodobej starostlivosti na 100 osôb vo veku nad 65 rokov vykazuje v EÚ nepatrné zlepšenie, pričom medzi jednotlivými členskými štátmi sú veľké rozdiely

Počet pracovníkov v oblasti dlhodobej starostlivosti na 100 osôb vo veku nad 65 rokov, 2024

Poznámka: Pracovníci v oblasti dlhodobej starostlivosti sú vybraní skombinovaním kódov odvetví (NACE) 87.1, 87.3, 88.1 a kódov zamestnaní (ISCO) 2221, 2264, 2266, 2634, 2635, 3221, 3255, 5321, 5322.

Zdroj: Výpočet GR EMPL na základe osobitnej extrakcie Eurostatu, VZPS v EÚ 2024.

Napriek potenciálu sektora dlhodobej starostlivosti vytvárať pracovné miesta sa v dôsledku nedostatku pracovnej sily a nedostatku zručností (aj pre nízku atraktivnosť tohto odvetvia) zhoršujú problémy súvisiace s prístupom a negatívne ovplyvňujú kvalitu poskytovaných služieb. V roku 2024 bolo v sektore dlhodobej starostlivosti v EÚ

²⁹⁶ Podľa prognóz základného scenára. Pozri Európska komisia, [2024 Ageing Report – Economic & budgetary projections for the EU Member States \(2022-2070\)](#) [Správa o starnutí obyvateľstva (2024) – hospodárske a rozpočtové prognózy členských štátov EÚ (2022 – 2070)], Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie, 2024.

²⁹⁷ Ukazovateľ Eurostatu [[hlth_ehis_tadlh](#)] a [[hlth_ehis_tadlhi](#)]. Vlna EHIS 3.2019.

zamestnaných 3,2 milióna pracovníkov, väčšinou pracovníkov v oblasti osobnej starostlivosti (65 %) a zdravotných sestier (29 %), čo predstavuje približne 1,6 % pracovnej sily²⁹⁸. Ženy predstavujú 87 % pracovnej sily v oblasti dlhodobej starostlivosti a zároveň majú viac neformálnych opatrovateľských povinností. Toto odvetvie má vysoký potenciál tvorby pracovných miest, pričom sa očakáva, že povolania súvisiace so zdravím (napr. zdravotnícki pracovníci, pracovníci v oblasti osobnej starostlivosti) sa budú rozširovať v súlade s demografickými trendmi²⁹⁹. Napriek tomu v roku 2024 pripadalo v EÚ v priemere 3,3 pracovníkov v oblasti dlhodobej starostlivosti na 100 osôb vo veku nad 65 rokov, čo v porovnaní s rokom 2023 predstavuje veľmi malé zlepšenie. Medzi členskými štátmi však existovala veľká variabilita, od 0,3 v Grécku po 10,4 vo Švédsku – pozri graf 2.4.16. Nedostatok zručností a nedostatok pracovnej sily je spôsobený aj nízkou atraktivnosťou tohto odvetvia, ktorá je spôsobená náročnými pracovnými podmienkami, a to aj v súvislosti so zdravím a s bezpečnosťou, a relatívne nízkymi mzdami. Mzdy pracovníkov v oblasti dlhodobej starostlivosti dosahujú približne 89 % priemernej hrubej hodinovej mzdy a v Bulharsku, Taliansku a Estónsku približne 65 %³⁰⁰. Hlásené sú aj nedostatočné možnosti kariérneho postupu a prístupu k možnostiam zvyšovania úrovne zručností. Opatrovatelia poskytujúci domácu starostlivosť a opatrovatelia bývajúci v domácnosti, ktorí sú často mobilnými pracovníkmi z EÚ alebo tretích krajín, môžu v sektore dlhodobej starostlivosti čeliť obzvlášť ťažkým pracovným podmienkam, a to aj z hľadiska prístupu k sociálnej ochrane.

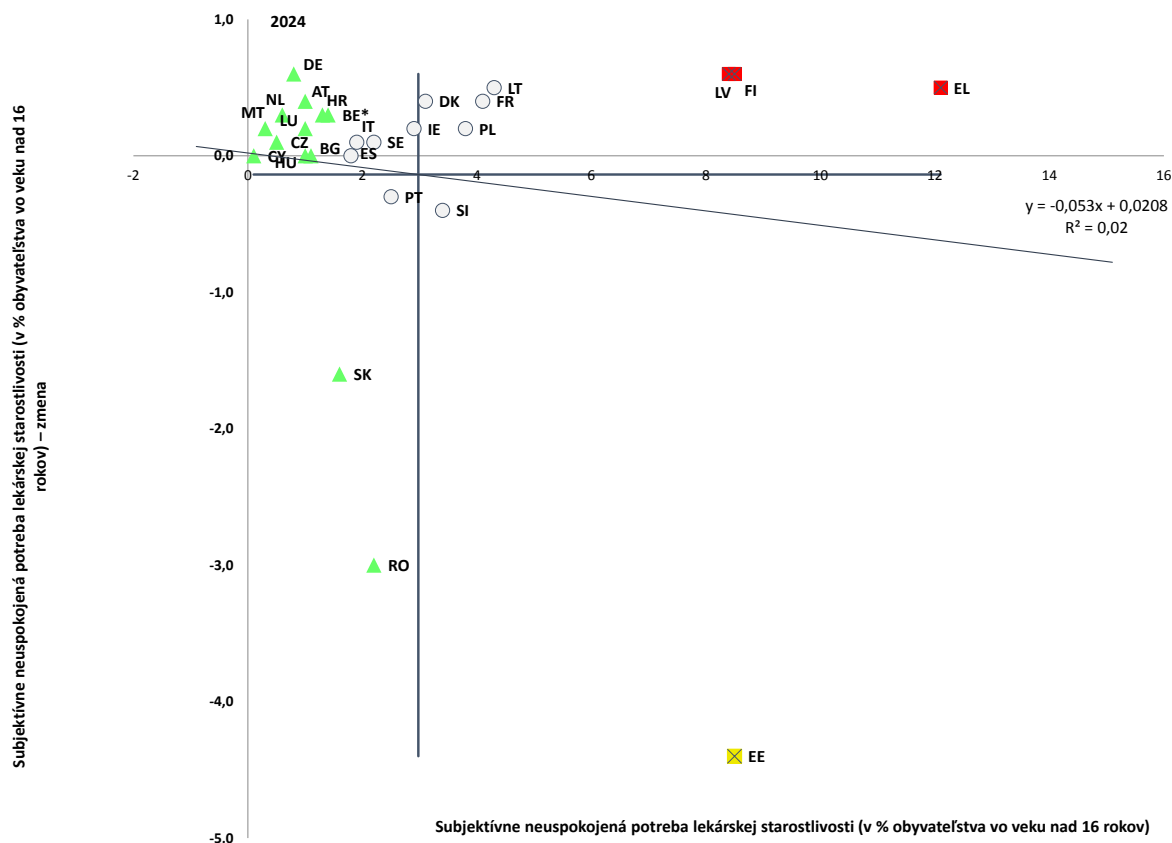
²⁹⁸ Zdroj: Výpočet Európskej komisie (GR EMPL) na základe osobitnej extrakcie Eurostatu, VZPS v EÚ 2024. Veľkosť sektora dlhodobej starostlivosti môže byť napriek tomu väčšia vzhľadom na značný výskyt nedeklarovanej práce.

²⁹⁹ Pozri: [Cedefop skills forecast 2035: the twin transition and the demographic challenge drive demand for high-level skills](#) (Prognóza strediska Cedefop týkajúca sa zručností do roku 2035: dvojaká transformácia a demografická výzva zvyšujú dopyt po zručnostiach na vysokej úrovni).

³⁰⁰ Výpočet Európskej komisie (GR EMPL) na základe osobitnej extrakcie Eurostatu, výberové zisťovanie o štruktúre miezd, 2022.

Graf 2.4.17: Prevalencia subjektívne neuspokojených potrieb lekárskej starostlivosti bola na úrovni EÚ v podstate stabilná a vo väčšine členských štátov sa mierne zvýšila, pričom len v niekoľkých prípadoch došlo k výraznému poklesu

Subjektívne neuspokojené potreby lekárskej starostlivosti, úrovne v roku 2024 a zmeny v porovnaní s predchádzajúcim rokom (v %, hlavný ukazovateľ sociálneho prehľadu)

Poznámka: Zohľadňuje sa subjektívne neuspokojená potreba lekárskej starostlivosti z finančných dôvodov, dlhého čakacieho zoznamu alebo vzdialenosti. Osi sú orientované podľa neváženého priemeru v EÚ. Legenda sa uvádza v prílohe. Údaje za LT sú predbežné.

Zdroj: Eurostat [[tespm110](#)], EU-SILC.

Podiel ľudí, ktorí uvádzajú subjektívne neuspokojené potreby lekárskej starostlivosti, zostal v EÚ v roku 2024 v priemere stabilný. V EÚ bol tento podiel 2,5 %, čo je len o 0,1 percentuálneho bodu viac ako v roku 2023. Spomedzi členských štátov s najvyššími hodnotami (nad 8 %), a teda v situácii „krajín s kritickou situáciou“, zostali Grécko, Fínsko a Lotyšsko blízko hodnoty z predchádzajúceho roka po miernom náraste (0,6 percentuálneho bodu), ktorý však patril k najväčším v EÚ – pozri graf 2.4.17. Najväčší pokles zároveň zaznamenali Estónsko, Rumunsko a Slovensko. Napriek výraznému zlepšeniu v tomto roku zostal podiel subjektívne neuspokojených potrieb lekárskej starostlivosti v Estónsku vysoký („krajina so slabými, ale zlepšujúcimi sa výsledkami“), zatiaľ čo Rumunsko a Slovensko sa stali „krajínami s výsledkami lepšími ako priemer EÚ“. Najnižšie hodnoty boli zaznamenané na Cypre, Malte, v Česku, Holandsku, Nemecku, Rakúsku, Luxembursku a Maďarsku, pričom všetky boli pod 1 %, niektoré z nich však po väčšom náraste. V subjektívne neuspokojených potrebách lekárskej starostlivosti sa zaznamenali aj regionálne rozdiely, pričom najväčšie boli v Taliansku a Rumunsku (pozri graf 10 v prílohe 5). Subjektívne neuspokojené potreby sa tiež v priemere hlásili častejšie vo vidieckych oblastiach ako v mestách a predmestiach (2,8 % oproti 2,1 % v EÚ), pričom medzi členskými štátmi boli veľké rozdiely. V najchudobnejšej pätine obyvateľstva bol výskyt subjektívne

neuspokojených potrieb približne o 60 % vyšší, najmä v niektorých krajinách (napr. 4,9 % oproti 2,2 % v Rumunsku, 4,8 % oproti 2,5 % v Portugalsku, 4 % oproti 2,2 % vo Švédsku a 14,4 % oproti 8,4 % v Lotyšsku).

2.4.2. Opatrenia prijaté členskými štátmi

Niekoľko členských štátov uskutočnilo reformy na zlepšenie primeranosti svojich systémov minimálneho príjmu v súlade s odporúčaním Rady z roku 2023³⁰¹. S cieľom zlepšiť primeranosť prijalo Španielsko v januári 2025 kráľovský dekrét, ktorým sa zvýšila dávka minimálneho príjmu o 9 %. Chorvátsko zmenilo zákon o sociálnej starostlivosti tak, aby sa základná suma zvýšila aspoň o 25 % pre domácnosti s deťmi. K zvýšeniu došlo okrem iného aj v Lotyšsku, Litve a Luxembursku. S cieľom zlepšiť primeranosť niektoré členské štáty, ako napríklad Estónsko, vyvíjajú metodiku stanovenia úrovne dávok minimálneho príjmu, zatiaľ čo Lotyšsko zvýšilo referenčnú hodnotu z 20 % na 22 % úrovne mediánu príjmu pre svoju hranicu garantovaného minimálneho príjmu.

S cieľom zlepšiť pokrytie systémov minimálneho príjmu prijalo niekoľko členských štátov opatrenia na uľahčenie využívania a na zníženie administratívnych prekážok. V Estónsku sa predpokladá, že zmenami zákona o sociálnej starostlivosti sa zjednoduší proces podávania žiadostí získavaním údajov z vnútroštátnych registrov a uplatňovaním štandardizovaného prístupu v celej krajine. V Luxembursku by sa v novom národnom pláne boja proti chudobe, ktorý sa má prijať do konca roka 2025, malo okrem iného oznámiť vytvorenie jednotného kontaktného miesta pre sociálne dávky a súvisiace otázky s cieľom zlepšiť ich využívanie. Rumunsko spustilo v januári 2024 program VMI (minimálny príjem na začlenenie) s cieľom zvýšiť pokrytie a zlepšiť primeranosť podpory a zároveň zlepšiť prístup poberateľov k službám zamestnanosti. Chorvátsko prijalo v marci 2025 niekoľko zmien s cieľom zlepšiť pokrytie, primeranosť a zacielenie sociálnych dávok s osobitným dôrazom na ľudí trpiacich pretrvávajúcou chudobou.

V súlade s prístupom aktívneho začleňovania prebieha úsilie o uľahčenie integrácie do trhu práce, a to aj pre poberateľov minimálneho príjmu. V Portugalsku umožní nový systém pracovných stimulov kombináciu príjmu z práce a sociálnej podpory. Viaceré členské štáty sa tiež snažili zlepšiť aktivačné opatrenia pre poberateľov minimálneho príjmu. V Rumunsku sa v rámci plánu obnovy a odolnosti zaviedol nový program začleňovania minimálneho príjmu, v ktorom sa stanovuje, že do konca 2. štvrťroka 2025 aspoň 60 % poberateľov bude mať nárok aspoň na jedno aktivačné opatrenie trhu práce.

Členské štáty pokračovali vo vykonávaní iniciatív na zlepšenie prístupu k sociálnym službám a cenovej dostupnosti energetických a dopravných služieb, najmä pre zraniteľné skupiny. Španielsko vyčlenilo 198,7 milióna EUR na posilnenie regionálnych a miestnych služieb v prospech detí a rodín v núdzi. V Rumunsku sa v 2 000 vidieckych komunitách začal program integrovaných komunitných služieb, ktorý zahŕňa vytvorenie integrovaných tímov a odbornú prípravu pracovníkov v oblasti sociálnych služieb s cieľom poskytovať komplexné služby najmenej 450 000 zraniteľným osobám s podporou z ESF+. Luxembursko zvýšilo podporu pre domácnosti s nízkymi príjmami strojnásobením príspevku na energie v roku 2025 a rozšírením (čiastočnej) oprávnenosti na osoby s príjmom do 30 % nad hranicou príjmu. Holandsko zaviedlo dočasnú schému pomoci s rozpočtom 60 miliónov EUR na pomoc domácnostiam s nízkymi príjmami pri platbe ich účtov za

³⁰¹ Pozri: [Odporúčanie Rady z 30. januára 2023 o primeranom minimálnom príjme zaručujúcom aktívne začleňovanie](#).

energie v roku 2025. **Portugalsko** rozšírilo prístup k verejnej doprave tým, že ponúka bezplatné cestovné lístky pre všetky osoby mladšie ako 23 rokov bez ohľadu na to, či sú zapísané do vzdelávacích inštitúcií.

V rokoch 2024 – 2025 boli opatrenia prijaté niektorými členskými štátmi zamerané na posilnenie prístupu pracovníkov a samostatne zárobkovo činných osôb k sociálnej ochrane v súlade s odporúčaním Rady z roku 2019³⁰², najmä pokiaľ ide o dávky v nezamestnanosti. Francúzsko zlepšilo prístup pracovníkov s prerušovanou pracovnou históriou, najmä sezónnych pracovníkov, ako aj bývalých väzňov, zatiaľ čo **Taliansko** zmiernilo požiadavky na prístup k príspevku pri prerušení zamestnania pre pracovníkov v umeleckom odvetví. Očakáva sa, že **estónskou** reformou z roku 2026 smerujúcou k univerzálnej základnej dávke sa zlepší prístup pracovníkov v neregulárnom alebo projektovom zamestnaní skrátením kvalifikačného obdobia (na osem mesiacov práce počas troch rokov). **Poľsko** pripravuje zákon na podporu začlenenia (od polovice roka 2026) profesionálnych umelcov do systému sociálneho zabezpečenia, zatiaľ čo jeho reformou z roku 2025 sa odstránilo (20 %) zníženie základnej dávky pre uchádzačov o zamestnanie, ktorí prispievajú kratšie ako päť rokov.

Členské štáty sa zamerali na zlepšenie pokrytia sociálnej ochrany samostatne zárobkovo činných osôb a neštandardných foriem zamestnania. Od roku 2025 **Cyprus** rozšíril rodičovskú dovolenku a dávky súvisiace s úrazmi a chorobami z povolania aj na tieto osoby. **Malta** poskytla samostatne zárobkovo činným otcom platenú otcovskú dovolenku. V **Belgicku** budú musieť digitálne platformy od roku 2026 poistiť svojich samostatne zárobkovo činných zamestnancov proti pracovným úrazom. Zlepšenie existujúcich systémov pre samostatne zárobkovo činné osoby vykonalo **Chorvátsko** v prípade nemocenských dávok a **Taliansko** v prípade nemocenských dávok a rodičovskej dovolenky alebo sa v prípade týchto krajín toto zlepšenie očakáva. **Holandsko** pripravuje nový zákon, ktorým chce zaviesť povinné základné poistenie pre prípad invalidity pre všetky samostatne zárobkovo činné osoby. Od roku 2025 sa v **Česku** v rámci revízie dohôd o vykonaní práce upravujú prahy poistenia a rozširujú sa na ne nemocenské, dôchodkové a niektoré dovolenkové nároky, zatiaľ čo v **Bulharsku** sa predlžujú obdobia odškodnenia v prípade dočasnej invalidity v dôsledku pracovného úrazu alebo choroby z povolania pre krátkodobých poľnohospodárskych pracovníkov. **Španielsko** obnovilo multiplikačný koeficient pre „stálych sezónnych pracovníkov“ s cieľom upraviť výpočet dávok a zlepšiť prístup k invalidným a starobným dôchodkom a prispôbilo pracovné zmluvy na určitú dobu z výrobných dôvodov poľnohospodárskemu a agropotravinárskemu sektoru. **Chorvátsko** rozšírilo materské, rodičovské a otcovské dávky zvýšením úrovne náhrad, zmiernením požiadaviek a rozšírením pokrytia na samostatne zárobkovo činné osoby, zamestnancov na kratší pracovný čas a iných vylúčených pracovníkov.

Viacere členské štáty pokračovali v zlepšovaní transparentnosti a zjednodušovaní systémov sociálnej ochrany, a to aj prostredníctvom digitálnych nástrojov. Napríklad **Španielsko** spustilo v septembri 2024 novú mobilnú aplikáciu na poskytovanie aktuálnych informácií a v januári 2025 nové webové sídlo, ktoré zahŕňa telematický prístup k postupom, informáciám a službám v oblasti dôchodkov a dávok. **Slovensko** v polovici roka 2024 ďalej rozšírilo online transparentnosť rozšírením svojho elektronického účtu poistenca o údaje o nemocenských dávkach a dávkach v materstve v reálnom čase (okrem dôchodkov a príspevkov). V polovici roka 2025 **Česko** prijalo aj zjednodušujúce opatrenia, ktorými sa

³⁰² Pozri: [Odporúčanie Rady z 8. novembra 2019 o prístupe k sociálnej ochrane pre pracovníkov a samostatne zárobkovo činné osoby](#).

zjednodušujú procesy vyplácania dôchodkov pre poberateľov v zahraničí. **Nemecko** v rokoch 2024 – 2025 ďalej rozvíjalo svoj systém Digitale Rentenübersicht podporovaný z Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti rozšírením pripojenia poskytovateľov a zlepšením online prístupu ku komplexným informáciám o dôchodkoch.

Niekoľko reforiem zameraných na zmiernenie finančného zaťaženia rodičov a riešenie chudoby detí prostredníctvom peňažných dávok. **Bulharsko** s podporou z ESF+ vypracuje mapovanie detí žijúcich v extrémnej chudobe. Niektoré ďalšie krajiny zvýšili prídavky na deti (napr. **Cyprus, Malta**) alebo príspevky na starostlivosť o deti (napr. **Lotyšsko**, pre deti so zdravotným postihnutím). V roku 2024 **Španielsko** spustilo program distribúcie kariet/poukážok a ich pravidelného dobíjania financovaný z ESF+, ktorý realizuje španielsky Červený kríž a ktorý je určený na podporu rodín s nezaopatrenými deťmi, ktorých príjem je pod hranicou chudoby. **Írsko** zaviedlo príspevok na novorodenca, v rámci ktorého sa rodičom detí narodených 1. januára 2025 alebo neskôr poskytuje jednorazová platba vo výške 280 EUR ako doplnok k prídavku na dieťa za prvý mesiac. V roku 2024 **Malta** zvýšila príspevok pri narodení dieťaťa na 500 EUR na prvé dieťa a na 1 000 EUR na každé ďalšie dieťa v domácnosti. Okrem príspevkov pri narodení dieťaťa patrí medzi ďalšie zlepšenia aj návrh zákona vo **Francúzsku**, ktorého cieľom je rozšíriť rodinné prídavky na rodičov od narodenia prvého dieťaťa, a nie až od druhého dieťaťa, čím sa podporia rodiny s jedným dieťaťom, ktoré sú vystavené vysokému riziku chudoby. **Írsko** takisto prostredníctvom rozšírenia limitu príjmu na základe testu majetkových pomerov rozšírilo pokrytie svojej platby pre pracujúce rodiny, ktorou sa podporujú zamestnanci s nízkou mzdou, ktorí majú deti. Okrem toho **Fínsko** navrhlo reformy na zmenu zákona o výživnom na deti s cieľom posilniť ho ako zdroj príjmu pre oprávnené domácnosti s deťmi.

V súlade s Európskou zárukou pre deti boli prijaté rôzne reformy na zlepšenie prístupu detí ku kľúčovým tovarom a službám. **Portugalsko** napríklad realizuje program, v rámci ktorého sa poskytuje bezplatné predškolské vzdelávanie pre 5 000 detí a ktorý sa zameriava na oblasti s obmedzenými možnosťami verejnej a solidárnej siete. Táto iniciatíva zahŕňa uzavretie zmlúv so súkromnými, družstevnými a sociálnymi vzdelávacími inštitúciami s cieľom otvoriť 200 nových predškolských zariadení, pričom významné investície budú prebiehať v rokoch 2025 až 2028. **Cyprus** s podporou z Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti začal reformu, ktorej cieľom je rozšíriť bezplatné povinné predškolské vzdelávanie pre deti vo veku 4 roky a viac. **Lotyšsko** zvýšilo príspevok na starostlivosť o dieťa so zdravotným postihnutím z 313 EUR na 413 EUR mesačne s cieľom poskytnúť rodinám dodatočnú finančnú podporu na pokrytie nákladov spojených so starostlivosťou. **Poľsko** prijalo normy kvality pre zariadenia starostlivosti o deti. Okrem vzdelávania a starostlivosti v ranom detstve **Cyprus** zaviedol poskytovanie raňajok zraniteľným žiakom vo verejných školách v rámci iniciatívy spolufinancovanej z ESF+. V **Rumunsku** vláda s podporou z ESF+ spustila program „Zdravé stravovanie“, v rámci ktorého sa poskytuje žiakom v zraniteľných školách každý deň teplé jedlo alebo potravinový balíček, čím sa prispieva k ich dobrým životným podmienkam. Vytvára tiež sieť 150 centier dennej starostlivosti s cieľom zabrániť odlúčeniu detí od ich rodín poskytovaním špecializovaných aktivít pre deti aj rodičov s podporou z Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti.

Členské štáty prijali opatrenia na zlepšenie šancí na zamestnanie osôb so zdravotným postihnutím, ako aj na zlepšenie dostupnosti služieb. **Bulharsko** posilnilo financovanie opatrení aktívnej politiky trhu práce vrátane dotovaného zamestnania a možností odbornej prípravy pre osoby so zdravotným postihnutím. **Grécko** podporuje zamestnávanie osôb so zdravotným postihnutím v organizáciách miestnej samosprávy. **Rumunsko** vyvinulo komunitné integrované služby vo vidieckych komunitách s cieľom zlepšiť prístup k zdravotnej starostlivosti, vzdelávaniu a sociálnym službám. S podobným cieľom prijalo

Španielsko opatrenia na posilnenie prístupu ku kľúčovým podporným službám, ako je osobná asistencia, domáca starostlivosť a telestarostlivosť. Niektoré členské štáty pokračovali v investíciách do pobytových služieb pre osoby so zdravotným postihnutím, a to buď s cieľom zvýšiť ich kapacitu, ako napríklad na **Malte** a v **Španielsku**, alebo zlepšiť ich kvalitu, ako napríklad v **Rumunsku**. **Španielsko** a **Estónsko** prijímajú opatrenia na zlepšenie dostupnosti asistenčných technológií vrátane digitálnych riešení.

Niekoľko členských štátov navrhlo a prijalo integrované dlhodobé vnútroštátne stratégie na riešenie bezdomovectva. Nemecko v apríli 2024 prvýkrát spustilo národný akčný plán na riešenie bezdomovectva, v rámci ktorého sa poskytujú národné usmernenia pre koordinované opatrenia spolkovej vlády, spolkových krajín a obcí. **Portugalsko** aktualizovalo svoju viacročnú stratégiu integrácie bezdomovcov, ktorá zahŕňa integrovaný systém varovania pred rizikovými situáciami, personalizované intervencie s manažermi prípadov na miestnej úrovni a zvýšenie počtu riešení „bývanie na prvom mieste“ a spoločných bytov. **Slovinsko** plánuje po prvýkrát prijať stratégiu na prevenciu a ukončenie bezdomovectva, v ktorej sa bezdomovectvo definuje a ktorá sa zameriava na primerané, stabilné, dostupné a bezpečné ubytovanie pre všetkých.

Dôchodky a aktívne starnutie zostávajú v programe reforiem členských štátov na poprednom mieste, pričom väčšina opatrení je zameraná na podporu dlhšieho pracovného života a odklad odchodu do dôchodku. V **Írsku** zákon o zamestnanosti z roku 2025 umožní ľuďom, aby sa rozhodli pokračovať v práci aj po dosiahnutí veku odchodu do dôchodku, pokiaľ zamestnávateľ nepreukáže legitímne a primerané odôvodnenie na vynútenie odchodu do dôchodku. Na **Malte** dostanú tí, ktorí nazbierali dostatok príspevkov na sociálne zabezpečenie, aby mohli odísť do dôchodku, vyšší príplatok k dôchodku za každý ďalší rok, ktorý zostanú zamestnaní až do veku 65 rokov. V **Belgicku** môžu samostatne zárobkovo činné osoby od októbra 2025 získať ďalšie dôchodkové práva, ak budú pracovať a platiť príspevky na sociálne zabezpečenie aj po dosiahnutí dôchodkového veku. **Luxembursko** zrovnoprávni pravidlá akumulácie pre zamestnancov a samostatne zárobkovo činné osoby pri kombinácii predčasného starobného alebo invalidného dôchodku s profesionálnou činnosťou. **Litva** zaviedla dodatočné stimuly pre prácu starších osôb a osôb so zdravotným postihnutím, pričom rozšírila vyplácanie starobných a invalidných dôchodkov v rámci sociálnej pomoci pre zamestnancov patriacich do týchto skupín. **Taliansko** zaviedlo stimuly na pokračovanie v práci pre tých, ktorí spĺňajú požiadavky na získanie nároku v rámci určitých systémov predčasného odchodu do dôchodku. V **Česku** a **Dánsku** sa zvýšil zákonný vek odchodu do dôchodku. V **Grécku** bol predložený široký program aktívneho starnutia a demografie, zatiaľ čo **Bulharsko** pokračovalo vo vykonávaní svojej stratégie aktívneho starnutia a **Cyprus** vypracoval stratégiu po prvýkrát. V **Česku** sa rozšíril systém odchodu do predčasného dôchodku pre ľudí s rizikovými povolaniami, zatiaľ čo v **Holandsku** sa systém odchodu do predčasného dôchodku s oslobodením od daní pre fyzicky náročné povolania lepšie zameral a predĺžil do roku 2029.

Viacere krajiny prijali opatrenia na zlepšenie primeranosti dôchodkov a podporu osôb s nízkymi dôchodkami. Na **Malte** boli v tomto smere prijaté opatrenia vrátane mierneho zvýšenia všetkých starobných dôchodkov v roku 2025, postupného zvyšovania vdovských dôchodkov, vyššieho príspevku pre seniorov vo veku 75 – 79 rokov a zlepšenia oslobodenia od dane pre dôchodcov vo veku nad 61 rokov. Úpravy sa týkali aj bonusu na životné náklady. V **Taliansku** sa rozhodlo o dočasnom zvýšení minimálnych dôchodkov na roky 2025 a 2026 a o zavedení sociálnych príplatkov pre dôchodcov v nepriaznivých podmienkach, zatiaľ čo **Portugalsko** zaviedlo mimoriadny príplatok k dôchodku pre osoby s nízkymi dôchodkami. V **Lotyšsku** sa zvýšil minimálny starobný dôchodok a postupne sa opätovne zavádzajú štátne príplatky k starobným a invalidným dôchodkom. **Litva** valorizovala všetky starobné,

invalidné a pozostalostné dôchodky, zatiaľ čo **Rumunsko** v roku 2025 pozastavilo nedávno zavedený mechanizmus valorizácie sociálnych dávok pre osoby s minimálnymi a nízkymi dôchodkami, ktoré namiesto toho dostali jednorazovú finančnú pomoc. **Dánsko** zvýšilo doplnkový dôchodok prostredníctvom dane z osobnej leteckej dopravy. Ostatné členské štáty prijali opatrenia na posilnenie úrovne a primeranosti dávok pre osoby so zdravotným postihnutím (**Estónsko, Francúzsko, Cyprus, Rumunsko, Španielsko, Slovinsko**) a finančnej podpory opatrovateľov (**Malta, Slovensko, Rumunsko**).

V niektorých krajinách boli prijaté opatrenia na podporu primeranosti dôchodkov a zároveň na zabezpečenie udržateľnosti dôchodkov, a to aj v súvislosti s rozvojom viacpilierových dôchodkových systémov. V **Taliansku** môžu jednotlivci v súčasnosti dobrovoľne platiť dodatočnú sadzbu dôchodkových príspevkov nad rámec štandardnej sadzby. **Lotyšsko** uskutočnilo 1 % prevod sadzieb štátnych príspevkov na dôchodkové poistenie zo štátneho dôchodkového fondu (druhý pilier) do priebežne financovaného systému (prvý pilier). **Írsko** zaviedlo systém automatickej registrácie dôchodkového sporenia, ktorý sa začne uplatňovať 1. januára 2026. **Malta** oznámila podobné opatrenia týkajúce sa automatickej registrácie, predĺžila príspevkové obdobie a na podporu diverzifikácie dôchodkových príjmov zaviedla vzdelávacie iniciatívy a posilnila daňové výhody s cieľom podporiť využívanie dôchodkových systémov tretieho piliera. V **Chorvátsku** sa uskutočňujú rozsiahle dôchodkové reformy s cieľom zabezpečiť primeranosť a udržateľnosť dôchodkov, zatiaľ čo v **Bulharsku** prebieha revízia dôchodkového systému a plánuje sa aj na **Malte**.

Členské štáty zaviedli opatrenia na posilnenie pokrytia zdravotnej starostlivosti a zlepšenie spravodlivého prístupu a kvality starostlivosti. Rozpočet **bulharského** národného fondu zdravotného poistenia na rok 2025 bol zvýšený o 16 %, a to aj na opatrenia na rozšírenie pokrytia testov na rakovinu a podporu lekární v oblastiach s nedostatočnou starostlivosťou. **Dánsko** v roku 2025 uskutočňuje najväčšiu reformu za posledných 20 rokov s cieľom skrátiť čakacie lehoty, rozšíriť možnosti výberu pre pacientov a zlepšiť prístup k starostlivosti. Od januára 2025 **Estónsko** zvyšuje spoluúčasť s cieľom posilniť financovanie a od decembra 2024 v rámci svojho plánu obnovy a odolnosti konsoliduje nemocnice s cieľom zvýšiť efektívnosť a znížiť neuspokojené potreby lekárskej starostlivosti. **Nemecko** v novembri 2024 zaviedlo reformu, ktorou sa reštrukturalizuje nemocničný sektor a zavádza nový systém úhrad s cieľom znížiť počet zbytočných lekárskeho zákrokov. Od januára 2025 **Lotyšsko** rozšírilo zoznam uhrádzaných liekov, zvýšilo úroveň verejných úhrad za lieky, stanovilo cenové limity pre výrobcov a obmedzilo doplatky na prvé recepty. **Poľským** plánom obnovy a odolnosti sa podporuje národná kardiologická sieť s cieľom zlepšiť kardiologickú starostlivosť v celej krajine na základe zákona prijatého v júni 2025.

Boli tiež prijaté opatrenia na posilnenie primárnej starostlivosti, zlepšenie integrácie služieb a pokrok v digitalizácii vrátane podpory výmeny údajov. Začiatkom roka 2025 **Írsko** v rámci reformy Sláintecare reštrukturalizovalo svoj zdravotný systém a vytvorilo šesť nových zdravotných regiónov s cieľom posilniť integrovanú starostlivosť, decentralizovať rozhodovanie a zabezpečiť prístup k plánovaniu služieb založený na obyvateľstve. Od roku 2025 **Luxembursko** pracuje na vytvorení sietí integrovanej starostlivosti zameraných na cukrovku a morbidnú obezitu spájajúcich poskytovateľov primárnej a špecializovanej starostlivosti. V septembri 2024 **Portugalsko** oznámilo vytvorenie nových „rodinných zdravotných jednotiek modelu C“, ktoré budú prevádzkované súkromnými poskytovateľmi zdravotnej starostlivosti, ale integrované do národnej zdravotnej služby s cieľom rozšíriť prístup k poskytovaniu primárnej zdravotnej starostlivosti. **Slovinsko** v septembri 2024 schválilo stratégiu primárnej zdravotnej starostlivosti na roky 2024 – 2031. Cieľom **gréckeho** reformného zákona z novembra 2024 je v rámci plánu obnovy a odolnosti posilniť primárnu

zdravotnú starostlivosť rozšírením oprávnenia lekárov stať sa „osobnými lekármi“ a stimulovaním špecializácií v oblasti všeobecného/rodinného alebo interného lekárstva. **Chorvátsko** zavádza digitálnu zdravotnú reformu prostredníctvom národnej IT platformy na prepojenie onkologických inštitúcií ako súčasť svojho plánu obnovy a odolnosti. **Maďarský** plán obnovy a odolnosti na rok 2025 sa zameriava na pokrok v digitalizácii zdravotnej starostlivosti a posilnenie primárnej starostlivosti vrátane rozvoja komunit všeobecných lekárov a zlepšenia manažmentu chronických ochorení. V novembri 2024 **Rumunsko** zverejnilo svoju národnú stratégiu elektronického zdravotníctva na roky 2024 – 2030, ktorej cieľom je zlepšiť elektronickú správu vecí verejných, zručnosti, infraštruktúru a inovácie v oblasti digitalizácie zdravotníctva, čo sú záväzky obsiahnuté v jeho pláne obnovy a odolnosti.

Členské štáty takisto prijali opatrenia na riešenie nedostatku pracovníkov v zdravotníctve, a to aj zlepšením udržania zamestnancov. V **Rakúsku** s podporou z Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti do konca roka 2024 začalo pracovať 150 komunitných sestier. V júni 2025 **Francúzsko** rozšírilo úlohy zdravotných sestier tým, že im povolilo viesť hradené preventívne konzultácie. **Lotyšsko** v rámci svojho plánu obnovy a odolnosti schválilo stratégiu pre pracovníkov v zdravotníctve na roky 2025 – 2029 zameranú na lepšie pracovné podmienky a nové funkcie. **Malta** v rámci svojho plánu obnovy a odolnosti vyvinula nástroj na plánovanie pracovníkov v zdravotníctve na podporu ľudských zdrojov, tvorby rozpočtu a prijímania zamestnancov.

Opatrenia na zlepšenie verejného zdravia sa zameriavajú aj na prevenciu a podporu zdravia vrátane duševného zdravia a kardiovaskulárnych ochorení. V decembri 2024 **Česko** predstavilo národný kardiovaskulárny plán na roky 2025 – 2035, v rámci ktorého sa zaviedli nové skriningové a preventívne programy plne hradené z poistenia. **Fínsko** s podporou z Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti podporuje opatrenia na prevenciu a včasné odhaľovanie prostredníctvom regionálnych integrovaných viacsektorových modelov služieb pre 22 okresov poskytujúcich služby na zlepšenie kvality života. **Slovensko** vo svojom pláne obnovy a odolnosti podporuje systémové zlepšenia v oblasti duševného zdravia vrátane odbornej prípravy zamestnancov.

Členské štáty prijali rôzne opatrenia na prispôsobenie a zlepšenie systémov dlhodobej starostlivosti v reakcii na demografické zmeny a spoločenské potreby. Niektoré z týchto snáh sú zamerané na zlepšenie primeranosti a dostupnosti služieb prostredníctvom lepšej integrácie, nových modelov starostlivosti a využívania IKT. Flámsko (**Belgicko**) iniciovalo štvorročný projekt ToekomstZorg na rozvoj medziodvetvovej dlhodobej starostlivosti. **Bulharsko** s podporou z Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti modernizuje a rozširuje svoje sociálne služby a plánuje do júna 2026 zrekonštruovať zariadenia rezidenčnej starostlivosti a vytvoriť nové v súlade s normami kvality stanovenými v nariadení o kvalite sociálnych služieb z roku 2022. Cieľom **dánskej** reformy sektora dlhodobej starostlivosti (z júla 2025) je posilniť podporu nezávislého života prostredníctvom preventívnych opatrení a služieb poskytovaných na základe individuálnych potrieb. Cieľom **gréckej** stratégie dlhodobej starostlivosti (z júla 2024) je vytvoriť účinný systém sociálnej ochrany v oblasti dlhodobej starostlivosti a navrhnúť strategické ciele a komplexný plán riadenia. **Španielsko** transformuje svoj model starostlivosti v rámci svojho plánu obnovy a odolnosti, pričom kladie dôraz na deinštitucionalizáciu a komunitnú starostlivosť, ktorá je podporená investíciami do služieb telestarostlivosti a zariadení rezidenčnej starostlivosti. **Chorvátsko** s podporou z Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti a ESF+ pracuje na integrovanom systéme dlhodobej starostlivosti a plánuje vybudovať centrá (s nulovou spotrebou energie), aby zabezpečilo integrovanú starostlivosť o staršie osoby a zároveň rozšírilo služby domácej a komunitnej starostlivosti. **Litva** vyvíja nový model dlhodobej

starostlivosti, ktorého cieľom je posilniť domácu a komunitnú dlhodobú starostlivosť. **Maďarsko** zriadilo nové partnerské fórum na monitorovanie svojej stratégie dlhodobej starostlivosti. **Poľsko** reviduje svoj právny rámec s cieľom definovať dlhodobú starostlivosť a neformálnu starostlivosť, zavádza „poukaz pre seniorov“ na zvýšenie financovania a definuje systém zabezpečenia kvality dlhodobej starostlivosti. **Rakúsko** aktualizuje opatrenia reformy starostlivosti s cieľom odbremeniť rodinných opatrovateľov a zlepšiť ponuku a efektívnosť pracovnej sily. **Portugalsko** zmenilo štatút neformálneho opatrovateľa, čím sa zjednodušili postupy podávania žiadostí a rozšíril sa prístup opatrovateľov na osoby, ktoré nie sú rodinnými príslušníkmi. V **Slovinsku** sú dočasné opatrenia zamerané na zlepšenie personálnych a pracovných podmienok v opatrovateľských službách od júla 2024. **Slovenskou** novelou zákona o sociálnych službách sa štandardizujú príspevky pre opatrovateľov, čím sa výrazne pomáha osobám s ťažkým zdravotným postihnutím. **Fínsko** znížilo pomer počtu zamestnancov na jedného pacienta v oblasti starostlivosti o staršie osoby, aby zabezpečilo flexibilitu a udržateľnosť dlhodobej starostlivosti v situácii rastúceho dopytu, tlaku na náklady a pretrvávajúceho nedostatku pracovnej sily. Niektoré členské štáty naďalej investovali do zvyšovania kapacity (napr. **Malta**, **Španielsko**) alebo zlepšovania kvality (napr. **Rumunsko**) zariadení rezidenčnej starostlivosti pre osoby so zdravotným postihnutím a staršie osoby so zdravotným postihnutím.

KAPITOLA 3. ANALÝZA RÁMCA SOCIÁLNEJ KONVERGENCIE V PRVEJ FÁZE

V analýze jednotlivých krajín v prvej fáze sa skúma vývoj na trhu práce, v oblasti zručností a sociálny vývoj v každom členskom štáte s cieľom odhaliť potenciálne riziká pre vzostupnú sociálnu konvergenciu, ktoré si vyžadujú ďalšiu analýzu v druhej fáze. Táto analýza jednotlivých krajín vychádza zo zásad rámca sociálnej konvergenzie a je v súlade s článkom 148 ZFEÚ. Takisto sa ňou reaguje na článok 3 ods. 3 písm. b) nariadenia (EÚ) 2024/1263 o účinnej koordinácii hospodárskych politík a mnohostrannom rozpočtovom dohľade. To naznačuje, že ročný dohľad Komisie nad vykonávaním usmernení pre politiky zamestnanosti v rámci európskeho semestra zahŕňa pokrok pri vykonávaní zásad Európskeho piliera sociálnych práv a jeho hlavných cieľových hodnôt prostredníctvom sociálneho prehľadu a rámca na identifikáciu potenciálnych rizík pre vzostupnú sociálnu konvergenciu³⁰³. Analýza v prvej fáze na základe uvedeného rámca vychádza z hlavných ukazovateľov sociálneho prehľadu a identifikuje *potenciálne riziká* pre vzostupnú sociálnu konvergenciu (ďalšie podrobnosti sú uvedené v rámečku o metodike na konci tohto oddielu, ako aj v prílohách 6 a 2). S cieľom identifikovať *skutočné výzvy* pre vzostupnú sociálnu konvergenciu a kľúčové faktory ich vzniku, bude na jar 2026 nasledovať analýza v druhej fáze. Tá sa opiera o širší súbor kvantitatívnych a kvalitatívnych dôkazov a zohľadňuje sa v nej opatrenia, ktoré členské štáty prijali alebo plánujú prijať na riešenie výziev. V nasledujúcom oddiele 3.1 sú uvedené kľúčové horizontálne zistenia založené na analýze v prvej fáze na základe rámca sociálnej konvergenzie. Analýza jednotlivých krajín je uvedená v oddiele 3.2, kde sa uvádza, ktoré krajiny si vyžadujú ďalšiu analýzu v druhej fáze.

3.1. Kľúčové horizontálne zistenia

V roku 2024 sa pri mierach zamestnanosti zaznamenala vzostupná konvergencia a miera nezamestnanosti v EÚ dosiahla historicky najnižšiu úroveň, ktorú sprevádzal mierny pokles rizika chudoby v kontexte mierneho hospodárskeho rastu; napriek tomu sa v oblasti trhu práce, zručností a v sociálnej oblasti zistili určité riziká pre vzostupnú konvergenciu³⁰⁴. Uplatňovanie semaforovej metodiky SSZ na hlavné ukazovatele sociálneho prehľadu pomáha identifikovať výzvy, ktoré majú osobitný význam pre vykonávanie Európskeho piliera sociálnych práv (pozri prílohy 6 a 2). Agregácia signálov z ukazovateľov sociálneho prehľadu podľa jednotlivých krajín umožňuje celkové hodnotenie potenciálnych rizík pre vzostupnú sociálnu konvergenciu, ktorým čelí EÚ a jej členské štáty. Zhrnutie kľúčových horizontálnych zistení sa uvádza ďalej v texte (pozri aj tabuľku 3.1.1 a graf 3.1.1).

- **Zatiaľ čo miera zamestnanosti a dlhodobej nezamestnanosti sa naďalej vyznačovali vzostupnou konvergenciou, výsledky mladých ľudí a osôb so**

³⁰³ Okrem toho sa v odôvodnení 8 nariadenia objasňuje, že „[a]ko súčasť integrovanej analýzy vývoja v oblasti zamestnanosti a v sociálnej oblasti vykonávanej v kontexte európskeho semestra Komisia posudzuje riziká pre vzostupnú sociálnu konvergenciu v členských štátoch a monitoruje pokrok pri vykonávaní zásad Európskeho piliera sociálnych práv na základe sociálneho prehľadu a zásad rámca sociálnej konvergenzie“.

³⁰⁴ EÚ je na dobrej ceste k dosiahnutiu svojej cieľovej hodnoty pre mieru zamestnanosti 78 % do roku 2030, pričom na jej dosiahnutie chýba len 2,2 percentuálneho bodu. Na dosiahnutie cieľových hodnôt EÚ do roku 2030 v oblasti vzdelávania dospelých a znižovania chudoby je však potrebné ďalšie úsilie. Účasť dospelých na vzdelávaní bola v roku 2022 len 39,5 % v porovnaní s cieľovou hodnotou 60 %, zatiaľ čo úsilie o zníženie chudoby prinieslo do roku 2024 zníženie len o 2,9 milióna v porovnaní s cieľovou hodnotou 15 miliónov.

zdravotným postihnutím na trhu práce stagnovali alebo sa mierne zhoršili. Miera zamestnanosti sa zvýšila takmer vo všetkých (21) členských štátoch, aj keď v porovnaní s minulými rokmi pomalším tempom. Nárast bol väčší v krajinách s nižšou mierou zamestnanosti, čo poukazuje na vzostupnú konvergenciu. Zároveň boli výsledky v oblasti miery nezamestnanosti zmiešané. V roku 2024 bola miera v EÚ na svojom historickom minime, ale v tomto ukazovateli boli medzi členskými štátmi zaznamenané určité rozdiely, čo sa prejavilo v pomerne vysokom počte (osem) „krajín s kritickou situáciou“ a „krajín s výsledkami, ktoré treba sledovať“. Zároveň v mnohých členských štátoch pretrvávajú výrazné regionálne a územné rozdiely. Celkovo bol vývoj miery dlhodobej nezamestnanosti pozitívnejší, pričom v roku 2024 bola v EÚ zaznamenaná vzostupná konvergencia. Väčšine členských štátov sa podarilo dosiahnuť určitý pokrok v integrácii žien do trhu práce, ale len s niekoľkými náznakmi konvergenzie. V tejto oblasti bolo stále spolu osem členských štátov „krajínami s výsledkami, ktoré treba sledovať“ alebo „krajínami s kritickou situáciou“. V prípade mladých ľudí sa pokrok väčšinou zastavil, pričom v roku 2024 sa miera mladých ľudí, ktorí nie sú zamestnaní, ani nie sú v procese vzdelávania alebo odbornej prípravy (NEET), zlepšil len okrajovo a neboli zrejme žiadne známky vzostupnej konvergenzie. A napokon, rozdiely v zamestnanosti osôb so zdravotným postihnutím sa na úrovni EÚ výrazne zvýšili a zaznamenali sa veľké a zvyšujúce sa rozdiely medzi členskými štátmi, pričom osem krajín je „krajínami s výsledkami, ktoré treba sledovať“, alebo „krajínami s kritickou situáciou“.

- **Pomalý a nerovnomerný pokrok v oblasti vzdelávania a zručností obmedzuje potenciál rozvoja ľudského kapitálu a predstavuje riziko pre konkurencieschopnosť a sociálnu a územnú súdržnosť, pokiaľ sa výrazne nezvyší politické úsilie.** Účasť na vzdelávaní dospelých (meraná v rámci prieskumu vzdelávania dospelých) sa v EÚ v rokoch 2016 až 2022 mierne zvýšila, ale výsledky členských štátov sa líšili, keďže najviac sa zvýšila v krajinách s lepšími výsledkami. Údaje z výberového zisťovania pracovných síl EÚ naznačujú celkový nárast účasti aj v rokoch 2022 až 2024³⁰⁵. To isté platí v období 2021 – 2023, pokiaľ ide o podiel dospelých, ktorí majú aspoň základné digitálne zručnosti. Relatívne vysoký počet členských štátov je v prípade týchto dvoch ukazovateľov „krajínami s výsledkami, ktoré treba sledovať“ (deväť), alebo „krajínami s kritickou situáciou“ (desať). To poukazuje na významné výzvy v súvislosti so zelenou a digitálnou transformáciou a na potrebu posilniť konkurencieschopnosť EÚ. Zároveň bolo v EÚ v roku 2024 zaznamenané mierne zlepšenie, pokiaľ ide o podiel osôb, ktoré predčasne ukončili vzdelávanie a odbornú prípravu, a o účasť na vzdelávaní a starostlivosti v ranom detstve. Priemerné hodnoty týchto dvoch ukazovateľov však zahŕňajú veľmi výrazné rozdiely medzi členskými štátmi, pričom v roku 2024 sa zvýšil počet „krajín s kritickou situáciou“ a „krajín s výsledkami, ktoré treba sledovať“ (v oboch prípadoch sa ich počet zmenil z deviatich na desať), pričom sa neobjavujú žiadne známky vzostupnej konvergenzie. Vážny problém v celej EÚ predstavuje aj nízka a klesajúca úroveň základných zručností. To všetko poukazuje na to, že v tejto oblasti politiky je priestor na významné politické úsilie v súlade s iniciatívou únia zručností.
- **Hoci sa na úrovni EÚ zaznamenalo celkové zlepšenie v oblasti rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia a nerovnosti príjmov, rozdiely pretrvávajú a takmer pri všetkých sociálnych ukazovateľoch chýbala vzostupná konvergencia medzi**

³⁰⁵ Pozri Eurostat [[trng_ifs_17](#)], VZPS v EÚ.

členskými štátmi. Podiel celkového obyvateľstva a detí ohrozených chudobou alebo sociálnym vylúčením v EÚ v roku 2024 mierne klesol. Napriek tomu sa výsledky jednotlivých členských štátov výrazne líšili, a to bez jasných známk konvergencie. Pokiaľ ide o deti ohrozené chudobou, počet „krajín s výsledkami, ktoré treba sledovať“, alebo „krajín s kritickou situáciou“ sa v roku 2024 zvýšil na osem. Rozdiely v miere rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia čiastočne súvisia s výraznými rozdielmi vo vplyve sociálnych transferov (okrem dôchodkov) na znižovanie chudoby. Tento ukazovateľ sa v roku 2024 v EÚ mierne zhoršil a vykazoval najväčší počet „krajín s kritickou situáciou“ a „krajín s výsledkami, ktoré treba sledovať“ (jedenásť), pričom chýbala jasná vzostupná konvergencia. Príjmová nerovnosť (meraná ukazovateľom S80/S20 alebo pomerom príjmov horného a dolného kvintilu) sa zlepšila a v roku 2024 došlo k výraznému zníženiu počtu „krajín s kritickou situáciou“ a „krajín s výsledkami, ktoré treba sledovať“. Situácia krajín s najvyššími úrovňami nerovnosti sa však ďalej zhoršila, zatiaľ čo situácia krajín s dobrými výsledkami sa zlepšila, pričom sa zvýšila divergencia. Vidieť aj výrazné regionálne rozdiely vrátane vysokej miery chudoby alebo sociálneho vylúčenia v najvzdialenejších regiónoch EÚ. Reálny hrubý disponibilný príjem domácností na obyvateľa v roku 2024 výrazne vzrástol. Hoci sa situácia vo všetkých krajinách zlepšila, najväčší nárast bol zaznamenaný v tých členských štátoch, ktoré už dosahovali dobré výsledky, čo znamená divergenciu, s deviatimi „krajinami s kritickou situáciou“ alebo „krajinami s výsledkami, ktoré treba sledovať“. Mierne zhoršenie bolo zaznamenané, pokiaľ ide o subjektívne neuspokojené potreby lekárskej starostlivosti, pričom v roku 2024 došlo k celkovej veľmi obmedzenej divergencii. Určitú vzostupnú konvergenciu možno naopak pozorovať v prípade miery zaťaženia nákladmi na bývanie, pričom zlepšenie nastalo v takmer dvoch tretinách členských štátov.

V rámci analýzy jednotlivých krajín v prvej fáze bolo identifikovaných deväť členských štátov, ktoré si vyžadujú hlbšiu analýzu v druhej fáze vzhľadom na výzvy, ktoré naznačujú hlavné ukazovatele sociálneho prehľadu, čo signalizuje potenciálne riziká pre vzostupnú sociálnu konvergenciu. Tieto riziká sa posudzujú pomocou metodiky rámca sociálnej konvergencie, v rámci ktorej sa zohľadňuje úroveň a ročná zmena každého hlavného ukazovateľa sociálneho prehľadu v porovnaní s priemerom EÚ, ako sa uvádza v príslušných kľúčových správach výborov EMCO-SPC a v základnej správe pracovnej skupiny (pozri rámček na konci tohto oddielu). Dotknutými členskými štátmi sú Bulharsko, Grécko, Španielsko, Taliansko, Litva, Luxembursko, Rumunsko, Lotyšsko a Fínsko. Z nich bolo prvých sedem členských štátov podrobených analýze v druhej fáze aj v predchádzajúcom roku (hoci v niektorých bolo zaznamenané zlepšenie, ako sa uvádza v tejto kapitole), zatiaľ čo Lotyšsko a Fínsko sú v tomto roku zahrnuté po prvýkrát³⁰⁶. Chorvátsko, Estónsko a Maďarsko, ktoré boli podrobené analýze v druhej fáze minulý rok, v tomto roku zahrnuté nie sú³⁰⁷. V prípade uvedených deviatich krajín sa identifikovali

³⁰⁶ V prípade Lotyšska je to spôsobené zvýšením podielu mladých ľudí NEET, ako aj miery nezamestnanosti a dlhodobej nezamestnanosti. Súvisí to aj s nízkym a klesajúcim vplyvom sociálnych transferov (okrem dôchodkov) na znižovanie chudoby a prudkým zhoršením účasti detí mladších ako tri roky na formálnej starostlivosti o deti. Fínsko bolo identifikované na analýzu v druhej fáze najmä v súvislosti s relatívnym zhoršením miery nezamestnanosti a miery dlhodobej nezamestnanosti.

³⁰⁷ Estónsko, Maďarsko a Chorvátsko, ktoré boli v minulom roku takisto analyzované v druhej fáze, jej tento rok nepodliehajú. V prípade Estónska je to vzhľadom na zlepšenia zaznamenané v oblasti príjmovej nerovnosti, disponibilného príjmu domácností, miery rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia, vplyvu sociálnych transferov na znižovanie chudoby a neuspokojených potrieb lekárskej

potenciálne riziká pre vzostupnú sociálnu konvergenciu v súvislosti s náročnými situáciami vo veľkom počte oblastí politiky, zatiaľ čo v Lotyšsku, Litve, Luxembursku a vo Fínsku zohrávalo kľúčovú úlohu aj zhoršenie v priebehu času v menšom počte oblastí politiky. K ukazovateľom, ktoré signalizujú potenciálne riziká pre vzostupnú sociálnu konvergenciu vo väčšine uvedených krajín, patrí príjmová nerovnosť, celková miera rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia a vplyv sociálnych transferov (okrem dôchodkov) na znižovanie chudoby, ďalej počet osôb, ktoré predčasne ukončili vzdelávanie a odbornú prípravu, podiel mladých ľudí NEET, rast reálneho hrubého disponibilného príjmu domácností na obyvateľa, podiel obyvateľov, ktorí majú aspoň základné digitálne zručnosti, a miera rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia v prípade detí. V prípade deviatich členských štátov útvary Komisie vykonajú hlbšiu analýzu v druhej fáze na jar 2026.

starostlivosti. Maďarsko takisto nebude analyzované v druhej fáze, keďže najnovšie údaje poukazujú na zlepšenia týkajúce sa osôb, ktoré predčasne ukončili vzdelávanie a odbornú prípravu, miery rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia (celkovo i v prípade detí), rozdielu v zamestnanosti osôb so zdravotným postihnutím a miery dlhodobej nezamestnanosti. V prípade Chorvátska sa v roku 2024 vyskytuje zlom v časovom rade pre všetky sociálne ukazovatele založené na EU-SILC, čo neumožňuje zmysluplne interpretovať zmeny. Dôvodom štrukturálneho zlomu je najmä situácia „krajín s výsledkami, ktoré treba sledovať“ v súvislosti s ľuďmi ohrozenými chudobou alebo sociálnym vylúčením, a to celkovo i v prípade detí.

Tabuľka 3.1.1: Sociálny prehľad: prehľad výziev v členských štátoch podľa hlavných ukazovateľov

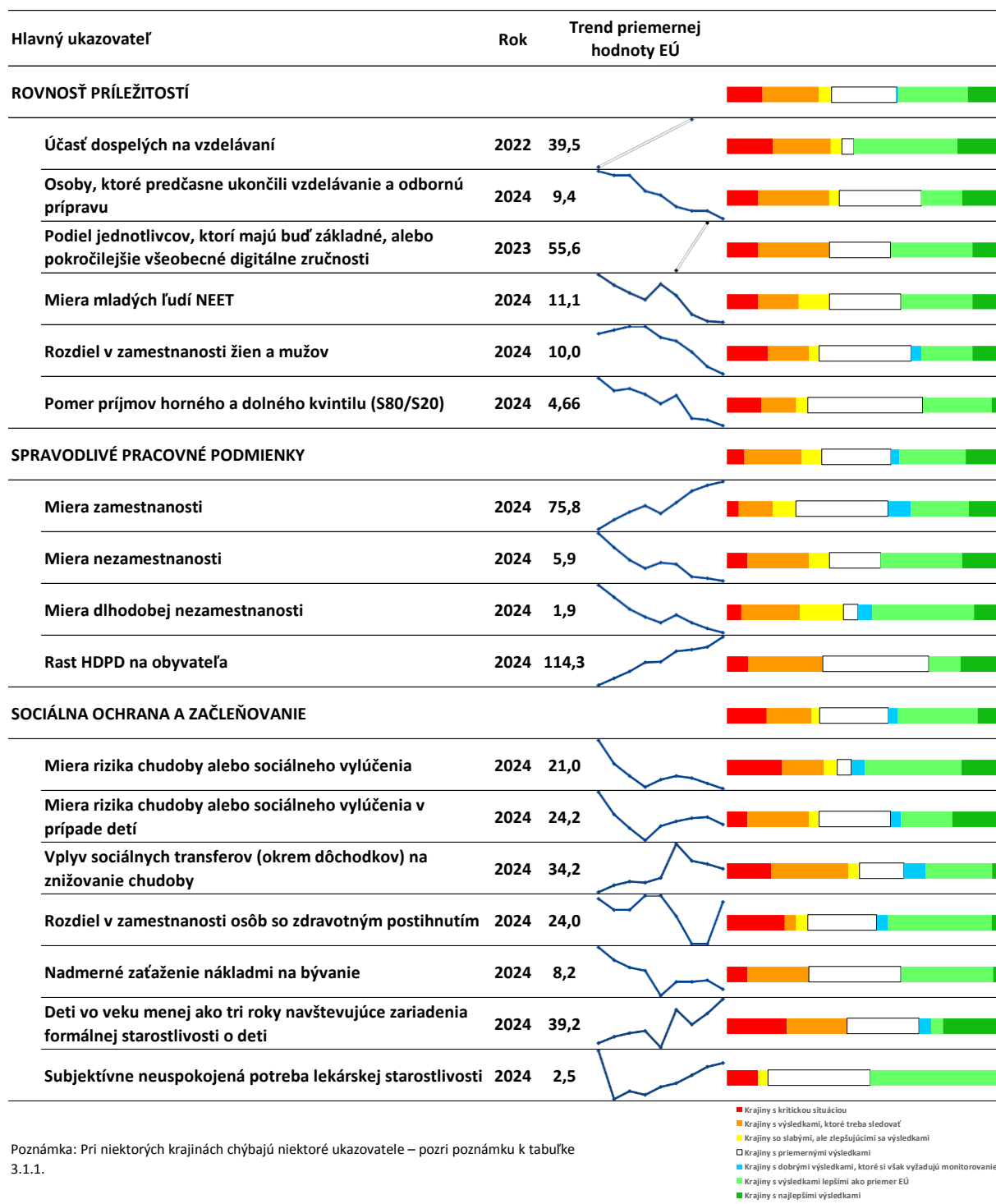
		Krajiny s najlepšimi výsledkami	Krajiny s výsledkami lepšími ako priemer EÚ	Krajiny s dobrými výsledkami, ktoré si však vyžadujú monitorovanie	Krajiny s priemernými výsledkami	Krajiny so slabšími, ale zlepšujúcimi sa výsledkami	Krajiny výsledkami, ktoré treba sledovať	Krajiny s kritickou situáciou	
Rovnaké príležitosti	Účasť dospelých na vzdelávaní (za posledných 12 mesiacov, bez riadenej odbornej prípravy na pracovisku, v % obyvateľstva vo veku 25 – 64 rokov)	2022	DE, HU, NL, SE	AT, DK, EE, FI, FR, IE, LU, MT, SK		BE, ES, LV, PT	RO	CY, HR, IT, LT, SI	BG, CZ, EL, PL
	Osoby, ktoré predčasne ukončili vzdelávanie a odbornú prípravu (v % obyvateľstva vo veku 18 – 24 rokov)	2024	EL, HR, IE, PL	BG, CZ, PT, SI		AT, BE, FI, FR, LV, MT, NL, SE	HU	CY, DK, EE, IT, LT, LU, SK	DE, ES, RO
	Podiel jednotlivcov, ktorí majú buď základnú alebo pokročilejšiu úroveň všeobecných digitálnych zručností (v % obyvateľstva vo veku 16 – 74 rokov)	2023	FI, IE, NL	AT, BE, CZ, DK, EE, ES, HU, SE		DE, EL, FR, LT, MT, PT		CY, HR, IT, LU, LV, SI, SK	BG, PL, RO
	Miera mladých ľudí, ktorí nie sú zamestnaní, ani nie sú v procese vzdelávania alebo odbornej prípravy (v % celkového obyvateľstva vo veku 15 – 29 rokov)	2024	MT, NL, SE	CZ, DE, DK, HR, IE, PT, SI		AT, BE, ES, FI, HU, PL, SK	BG, CY, EL	EE, FR, LU, LV	IT, LT, RO
	Rozdiel v zamestnanosti žien a mužov (v percentuálnych bodoch)	2024	EE, LT, LV	HR, HU, LU, PT, SE	FI	AT, BE, BG, DE, ES, FR, IE, NL, SI	CZ	CY, DK, PL, SK	EL, IT, MT, RO
	Pomer príjmov horného a dolného kvintilu (S80/S20)	2024	BE, CZ, SI, SK	FI, IE, MT, NL, PL, RO		AT, CY, DE, DK, EE, FR, HR, HU, LU, SE	PT	EL, ES, IT	BG, LT, LV
Spravidlivé pracovné podmienky	Miera zamestnanosti (v % obyvateľstva vo veku 20 – 64 rokov)	2024	CZ, MT, NL	CY, DE, DK, HU, IE	EE, SE	AT, BG, LT, LV, PL, PT, SI, SK	EL, HR	FI, FR, LU	BE, ES, IT, RO
	Miera nezamestnanosti (v % pracovnej sily vo veku 15 – 74 rokov)	2024	CZ, DE, MT, PL	BG, CY, HR, HU, IE, IT, NL, SI		AT, BE, PT, RO, SK	EL, ES	DK, EE, FR, LT, LU, LV	FI, SE
	Miera dlhodobej nezamestnanosti (v % pracovnej sily vo veku 15 – 74 rokov)	2024	MT, NL	AT, CY, CZ, DE, IE, PL, SI	DK	BE, BG, FR, HR, HU, LT, LU, RO, SE	EL, ES, IT	EE, FI, LV, PT	SK
	Rast hrubého disponibilného príjmu domácností (HDPD) na obyvateľa (index, 2008 = 100)	2024	HU, MT, PL, RO	HR, LT, PT		CZ, DE, DK, EE, FR, IE, LV, SE, SI, SK		AT, BE, CY, ES, FI, LU, NL	EL, IT
Sociálna ochrana a začleňovanie	Miera rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia (v % celkového obyvateľstva)	2024	CZ, NL, SI	AT, CY, DK, EE, IE, PL, SE	FI	BE, DE, FR, HU, LU, MT, PT, SK	RO	HR, IT, LV	BG, EL, ES, LT
	Miera rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia v prípade detí (v % obyvateľstva vo veku 0 – 17 rokov)	2024	CY, CZ, DK, NL, SI	EE, IE, LV, PL, SK	FI	AT, BE, DE, HU, LT, PT, SE	RO	EL, FR, HR, IT, LU, MT	BG, ES
	Vplyv sociálnych transferov (okrem dôchodkov) na znižovanie chudoby (v % zníženia miery rizika chudoby)	2024	BE, DK, FI	AT, CZ, EE, NL, PL, SE	FR, IE	CY, IT, SI, SK	RO	BG, DE, ES, HU, LT, LU, MT	EL, HR, LV, PT
	Rozdiel v zamestnanosti osôb so zdravotným postihnutím (v percentuálnych bodoch)	2024	SI	AT, CZ, DE, EE, FI, FR, LV, NL, SE	PT	CY, DK, EL, HU, MT, SK	BG	BE, ES, IT	HR, IE, LT, PL, RO
	Miera zaťaženia nákladmi na bývanie (v % celkového obyvateľstva)	2024	CY	BG, HR, IE, IT, LU, NL, PL, RO, SI		AT, BE, CZ, ES, FI, FR, LV, MT, SK		DE, EE, HU, LT, PT, SE	DK, EL

Deti vo veku menej ako tri roky navštevujúce zariadenia formálnej starostlivosti o deti (v % obyvateľstva vo veku do troch rokov)	2024	FR, NL, PT, SE, SI	BE, ES, FI, LT, LU	DK	AT, CY, EE, EL, HR, IT		BG, DE, IE, LV, MT	CZ, HU, PL, RO, SK
Subjektívne neuspokojená potreba lekárskej starostlivosti (v % obyvateľstva vo veku nad 16 rokov)	2024		AT, BE, BG, CY, CZ, DE, HR, HU, LU, MT, NL, RO, SK		DK, ES, FR, IE, IT, LT, PL, PT, SE, SI	EE		EL, FI, LV

Poznámka: Aktualizácia z 30. októbra 2025. Predposledná hodnota ukazovateľa účasti dospelých na vzdelávaní sa vzťahuje na rok 2016 a kategorizácia vychádza zo zmeny od tohto roku do roku 2022. Keďže údaje pre ukazovateľ podielu jednotlivcov, ktorí majú aspoň základnú úroveň všeobecných digitálnych zručností, sa zbierajú každý druhý rok, kategorizácia sa opiera o zmenu medzi rokmi 2021 až 2023. Údaje o raste HDPD na obyvateľa nie sú k dispozícii za Bulharsko. Údaje o rozdieloch v zamestnanosti osôb so zdravotným postihnutím nie sú k dispozícii pre Luxembursko. Zlomy v časových radoch a iné značky sú uvedené v prílohách 3 a 4.

Graf 3.1.1: Prehľad trendov a výziev v oblasti zamestnanosti, zručností a v sociálnej oblasti podľa hlavných ukazovateľov sociálneho prehľadu

Priemer EÚ, trendy a rozdelenie členských štátov so špecifickou kategorizáciou SSZ medzi všetkými kategorizovanými pre každý hlavný ukazovateľ a takisto súhrnne pre uvedené tri kapitoly piliera

Rámček 3.1.1: Metodický prístup k identifikácii potenciálnych rizík pre vzostupnú sociálnu konvergenciu v analýze jednotlivých krajín v prvej fáze zameranej na sociálnu konvergenciu

Analýza sa opiera o existujúce nástroje, ktoré boli vyvinuté v spolupráci s členskými štátmi v posledných rokoch, a to najmä na základe sociálneho prehľadu a tzv. (semaforovej) metodiky SSZ³⁰⁸. Analýza jednotlivých krajín v prvej fáze vychádza z celého súboru hlavných ukazovateľov sociálneho prehľadu. Každý z ukazovateľov sa skúma na základe metodiky SSZ, ktorá určuje relatívne postavenie členských štátov vyjadrené z hľadiska štandardných odchýlok od priemeru absolútnej úrovne hodnôt ukazovateľov a ich zmeny v porovnaní s predchádzajúcim rokom (technické podrobnosti pozri v prílohe 4). Výsledky sú zhrnuté do jednej zo siedmich možných kategórií každého ukazovateľa za dotknutú krajinu („krajina s najlepšimi výsledkami“, „krajina s výsledkami lepšími ako priemer EÚ“, „krajina s dobrými výsledkami, ktoré si však vyžadujú monitorovanie“, „krajina s priemernými výsledkami“, „krajina so slabými, ale zlepšujúcimi sa výsledkami“, „krajina s výsledkami, ktoré treba sledovať“ a „krajina s kritickou situáciou“). Toto zodpovedá farebnej škále od zelenej po červenú.

Každý z hlavných ukazovateľov sociálneho prehľadu sa posudzuje tak, aby sa stanovilo, či vedie k potenciálnym rizikám pre vzostupnú sociálnu konvergenciu, a teda či je v druhej fáze potrebná ďalšia analýza. Označenie ako „krajina s kritickou situáciou“ sa používa na členský štát, ktorého výsledky v prípade konkrétneho ukazovateľa sú omnoho horšie ako priemer EÚ, pričom v porovnaní s predchádzajúcim rokom sa situácia zhoršuje alebo nezlepšuje dostatočne rýchlo. Označenie ako „krajina s výsledkami, ktoré treba sledovať“, sa uplatňuje v dvoch prípadoch: a) keď sú výsledky členského štátu v prípade konkrétneho ukazovateľa horšie ako priemer EÚ, pričom v porovnaní s predchádzajúcim rokom sa situácia zhoršuje alebo nezlepšuje dostatočne rýchlo, a b) keď výsledky z hľadiska úrovni zodpovedajú priemeru EÚ, ale situácia sa zhoršuje omnoho rýchlejšie ako v prípade priemeru EÚ. Ďalšia analýza v druhej fáze sa považuje za opodstatnenú v prípade členských štátov, v ktorých je šesť alebo viac hlavných ukazovateľov sociálneho prehľadu označených červenou farbou („krajina s kritickou situáciou“) alebo oranžovou farbou („krajina s výsledkami, ktoré treba sledovať“) v poslednom vydaní SSZ. Ďalší dôvod domnievať sa, že si situácia vyžaduje ďalšiu analýzu, je prípad, keď ukazovateľ s červenou alebo oranžovou farbou (ako už bolo vysvetlené) vykazuje v kategorizácii SSZ zhoršenie dvakrát *za sebou*. Príkladom je zmena označenia ako „krajina s priemernými výsledkami“ na „krajina so slabými, ale zlepšujúcimi sa výsledkami“ v roku 2025, po ktorej nasleduje ďalšie zhoršenie na „krajina s kritickou situáciou“ vo vydaní spoločnej správy o sociálnych otázkach a zamestnanosti na rok 2026. Toto by sa považovalo za ďalšiu „značku“ smerom k minimálnej prahovej hodnote celkovo šiestich značiek. Ak má napríklad krajina vo vydaní SSZ na rok 2026 päť hlavných ukazovateľov sociálneho prehľadu označených červenou alebo oranžovou a jeden z týchto piatich ukazovateľov vykazuje vo vydaniach SSZ na rok 2025 a 2026 dva po sebe nasledujúce roky zhoršenia, krajina sa považuje za krajinu, ktorá má vo vydaní SSZ na rok 2026 celkovo šesť značiek (päť červených/oranžových signálov na základe ukazovateľov vo vydaní SSZ za rok 2026 + 1 z nich s dvoma po sebe nasledujúcimi zhoršeniami). V dôsledku toho by sa vyžadovala aj ďalšia analýza v druhej fáze. Pri

³⁰⁸

Pozri [kľúčové posolstvá Výboru pre zamestnanosť a Výboru pre sociálnu ochranu](#) založené na [Report of the EMCO-SPC Working Group on the introduction of a Social Convergence Framework in the European Semester](#) (Správa pracovnej skupiny EMCO – SPC o zavedení rámca sociálnej konvergenzie do európskeho semestra).

hodnotení celkového počtu značiek smerom k prahovej hodnote sa zohľadňuje akýkoľvek zlom v časovom rade a problémy v súvislosti s kvalitou a výkladom údajov.

Hlavné ukazovatele sociálneho prehľadu a ich hodnotenie vychádzajú z najaktuálnejších dostupných údajov k dátumu uzávierky údajov³⁰⁹. Ak chýbajú relevantné údaje na posúdenie kategorizácie SSZ pre danú krajinu, na vyplnenie chýbajúcich informácií sa použije príslušná kategorizácia SSZ z predchádzajúceho vydania SSZ (ak je k dispozícii). Ak v ukazovateli chýbajú hodnoty za posledné vydanie SSZ a predchádzajúce vydanie, príslušné kategorizácie SSZ sa nezapočítavajú do orientačnej prahovej hodnoty šiestich značiek na účely analýzy v druhej fáze.

³⁰⁹ Dátum uzávierky údajov pre spoločnú správu o zamestnanosti na rok 2026 je 29. októbra 2025. Použité údaje a súvisiace štatistické príznaky, ako sú zlomy, sú uvedené v prílohe 3 k správe. V prehľadoch údajov o jednotlivých krajinách sú uvedené aj zlomy, ak sa týkajú kategorizácií SSZ, ktoré sa započítavajú do prahovej hodnoty pre analýzu v druhej fáze.

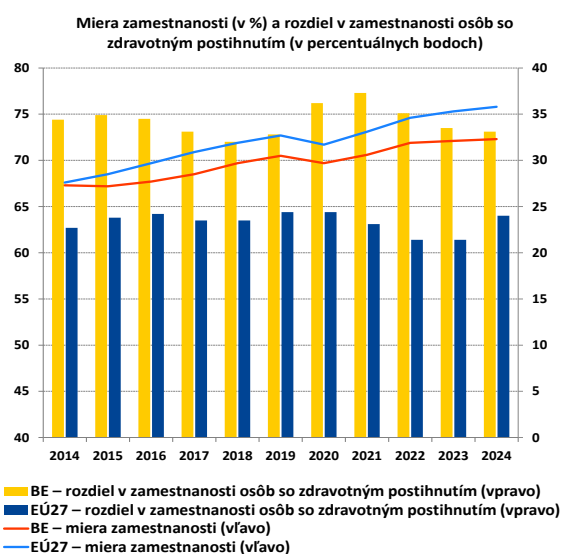
3.2. Analýza jednotlivých krajín v prvej fáze

Belgicko

V roku 2024 pokračovali problémy v súvislosti s mierou zamestnanosti, pričom pretrvával značný nedostatok pracovnej sily. Na základe rastu reálneho HDP o 1,1 % sa miera zamestnanosti v roku 2024 mierne zvýšila (o 0,2 percentuálneho bodu) na 72,3 %, čo je pod priemerom EÚ na úrovni 75,8 % a Belgicko je tak opäť „krajinou s kritickou situáciou“. Je to spôsobené najmä tým, že miera účasti na trhu práce v Belgicku (70,8 %) je nižšia ako priemer EÚ (75,3 %). Pretrvávali aj výrazné regionálne rozdiely. Okrem toho niektoré skupiny, ako napríklad ľudia s nízkou úrovňou vzdelania (20 – 64 rokov, 47,5 %), ľudia narodení mimo EÚ (20 – 64 rokov, 59,4 %) a staršie osoby (55 – 64 rokov, 59,4 %) zaznamenali ešte horšie výsledky. Rozdiel v zamestnanosti osôb so zdravotným postihnutím na úrovni 33,1 percentuálneho bodu bol naďalej výrazne nad priemerom EÚ (24,0 percentuálneho bodu) a Belgicko je teraz „krajinou s výsledkami, ktoré treba sledovať“. V prípade rozdielu v zamestnanosti žien a mužov bolo Belgicko „krajinou s priemernými výsledkami“, rovnako ako v prípade miery nezamestnanosti (5,7 %) a dlhodobej nezamestnanosti (2,0 %). A napokon, index rastu hrubého disponibilného príjmu domácností (HDPD) na obyvateľa (2008 = 100) sa v roku 2024 zlepšil (na 107,1 zo 106,5 v roku 2023), ale stále nedosiahol priemer EÚ a Belgicko z tohto hľadiska zostáva „krajinou s výsledkami, ktoré treba sledovať“.

Belgicko je v oblasti vzdelávania a zručností prevažne „krajinou s priemernými výsledkami“. Podiel dospelých, ktorí sa zúčastňujú na vzdelávaní, bol po poklese od roku 2016 v roku 2022 na úrovni 34,9 % (oproti 39,5 % v EÚ) a Belgicko je z tohto hľadiska „krajinou s priemernými výsledkami“. Podiel mladých ľudí (15 – 29 rokov), ktorí nie sú zamestnaní, ani nie sú v procese vzdelávania alebo odbornej prípravy (NEET), a podiel mladých ľudí, ktorí predčasne ukončili vzdelávanie a odbornú prípravu, sa zhoršil. Na úrovni 9,9 % a 7,0 % sú však stále výrazne pod príslušnými priemerami EÚ (11,1 % a 9,4 %), hoci s určitými regionálnymi rozdielmi. Na základe podielu obyvateľov Belgicka, ktorí majú aspoň základné digitálne zručnosti (59,4 % v roku 2023), je Belgicko „krajinou s výsledkami lepšími ako priemer EÚ“. Podiel detí navštevujúcich zariadenia formálnej starostlivosti o deti bol v roku 2024 na úrovni 52,3 % (ale s výrazne nižšou mierou 20,1 % v prípade detí ohrozených chudobou alebo sociálnym vylúčením), po poklese o 3,9 percentuálneho bodu oproti roku 2023.

Sociálne politiky pomohli pri zmierňovaní rizika chudoby a sociálneho vylúčenia, ako aj príjmovej nerovnosti. Belgicko patrí medzi „krajiny s najlepšimi výsledkami“, pokiaľ ide o vplyv sociálnych transferov (okrem dôchodkov) na znižovanie chudoby (53,1 % v porovnaní s 34,2 % v EÚ) a o príjmovú nerovnosť meranú pomerom príjmov horného a dolného kvintilu (3,45 % v porovnaní so 4,66 % v EÚ). Z hľadiska miery rizika chudoby

Poznámka: Zlom v časovom rade (BE) v prípade miery zamestnanosti v roku 2017.

Zdroj: Eurostat [[lfsi_emp_a](#)], VZPS v EÚ a [[tepsr_sp200](#)], EU-SILC

alebo sociálneho vylúčenia v prípade celkového obyvateľstva (18,3 %) aj miery rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia v prípade detí (20,2 %) bolo Belgicko v roku 2024 „krajinou s priemernými výsledkami“, hoci v prípade miery rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia v prípade detí sa prvýkrát od roku 2017 zaznamenalo zvýšenie (o 0,6 percentuálneho bodu). Pri subjektívne neuspokojených potrebách lekárskej starostlivosti, ktoré v roku 2024 dosiahli 1,4 %, je Belgicko „krajinou s výsledkami lepšími ako priemer EÚ“, zatiaľ čo pokiaľ ide o nadmerné zaťaženie nákladmi na bývanie, ktoré je na úrovni 6,7 %, je „krajinou s priemernými výsledkami“ (v porovnaní s 8,2 % na úrovni EÚ).

Vzhľadom na zistenia uvedenej analýzy v prvej fáze, predovšetkým na 3 ukazovatele s označením „krajina s kritickou situáciou“ alebo „krajina s výsledkami, ktoré treba sledovať“, **sa Belgicko nejaví ako krajina, ktorá čelí potenciálnym rizikám pre vzostupnú sociálnu konvergenciu, a preto sa nevyžaduje ďalšia analýza v druhej fáze** (pozri rámček 3.1.1).

Bulharsko

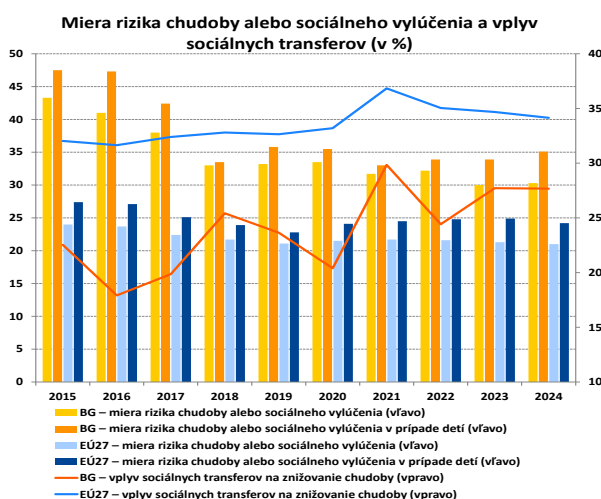
Bulharsko čelí významným výzvam v sociálnej oblasti. Na základe podielu ľudí ohrozených chudobou alebo sociálnym vylúčením je Bulharsko „krajinou s kritickou situáciou“, keďže tento podiel je jedným z najvyšších v EÚ (30,3 % oproti 21,0 % v roku 2024), pričom po minuloročnom výraznom poklese (vtedy bolo Bulharsko „krajinou so slabými, ale zlepšujúcimi sa výsledkami“) došlo nedávno k nárastu. Najmä v prípade detí dosiahla miera rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia v roku 2024 úroveň 35,1 %, čo je

oveľa viac ako priemer EÚ na úrovni 24,2 %, a z tohto hľadiska je Bulharsko tiež „krajinou s kritickou situáciou“. Osoby so zdravotným postihnutím (43,8 %), staršie osoby (36,6 %),

ľudia žijúci vo vidieckych oblastiach (40,8 %) a Rómovia boli naďalej viac vystavení riziku chudoby alebo sociálneho vylúčenia ako ostatní³¹⁰. Vo všeobecnosti sociálne transfery (okrem dôchodkov) v Bulharsku stále prispievajú k zníženiu chudoby v obmedzenej miere (27,7 % oproti 34,2 % v EÚ), v dôsledku čoho je Bulharsko „krajinou s výsledkami, ktoré treba sledovať“ (minulý rok bolo „krajinou so slabými, ale zlepšujúcimi sa výsledkami“). Okrem toho príjmová nerovnosť meraná pomerom príjmov horného a dolného kvintilu patrí po jednom z najväčších nárastov oproti predchádzajúcemu roku medzi najvyššie v EÚ (6,96 oproti 4,66) a z tohto hľadiska je Bulharsko takisto „krajinou s kritickou situáciou“.

Krajina čelí výzvam súvisiacim s rozvojom zručností. Hoci sa oproti minulému roku účasť detí mladších ako 3 roky na vzdelávaní a starostlivosti v ranom detstve zvýšila o 3,8 percentuálneho bodu, v roku 2024 zostala výrazne pod priemerom EÚ (21,2 % oproti 39,2 %) a z tohto hľadiska je Bulharsko „krajinou s výsledkami, ktoré treba sledovať“. To predstavuje výzvy pre vyhladky na vzdelávanie, a to aj v neskoršom veku. Viac ako polovica 15-ročných žiakov nemá základné zručnosti (53,6 % v matematike na základe testovania PISA z roku 2022). Účasť dospelých na vzdelávaní bola v roku 2022 na úrovni 9,5 % (oproti 39,5 % v EÚ), čo je po poklese od roku 2016 jedna z najnižších hodnôt v EÚ a z tohto hľadiska je Bulharsko „krajinou s kritickou situáciou“. To platí aj pre podiel dospelých, ktorí majú aspoň základné digitálne zručnosti, na úrovni 35,5 % v roku 2023 oproti 55,6 % v EÚ, a to napriek nárastu od roku 2021. Zlepšením rozvoja zručností by sa mohla zvýšiť produktivita a podporiť súbežná zelená a digitálna transformácia.

Trh práce si celkovo udržal dobrú výkonnosť, hoci stále je priestor na zlepšenie pri niektorých zraniteľných skupinách. Vďaka silnému hospodárskemu rastu v roku 2024 dosiahla miera zamestnanosti historicky najvyššiu úroveň 76,8 %, čo je nad priemerom EÚ (75,8 %), zatiaľ čo miera nezamestnanosti pokračovala v klesajúcom trende a klesla na 4,2 % (oproti 5,9 % v EÚ). Dlhodobá nezamestnanosť zaznamenala len mierne zlepšenie, keď v rokoch 2023 až 2024 klesla o 0,1 percentuálneho bodu na 2,2 % a je nad priemerom EÚ na

Poznámka: Zlom v časovom rade miery rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia (BG) v roku 2016 a vplyv (BG) v rokoch 2016 a 2022.
Zdroj: Eurostat [[ilc_peps01n](#)] a [[tespm050](#)], EU-SILC.

³¹⁰ Pozri: Agentúra Európskej únie pre základné práva, [Rights of Roma and Travellers in 13 European countries 2024](#) (Práva Rómov a Travellerov v 13 európskych krajinách, 2024).

úrovni 1,9 %. Podiel mladých ľudí, ktorí nie sú zamestnaní, ani nie sú v procese vzdelávania alebo odbornej prípravy (NEET), sledoval klesajúci trend v EÚ a v súčasnosti je z tohto hľadiska Bulharsko „krajinou so slabými, ale zlepšujúcimi sa výsledkami“, pričom v roku 2024 dosiahol tento podiel úroveň 12,7 % (1,6 percentuálneho bodu nad priemerom EÚ). Hoci sa rozdiel v zamestnanosti osôb so zdravotným postihnutím znížil na 35,4 percentuálneho bodu a v súčasnosti je z tohto hľadiska Bulharsko „krajinou so slabými, ale zlepšujúcimi sa výsledkami“ (zlepšenie z „krajiny s kritickou situáciou“ minulý rok), stále je výrazne nad priemerom EÚ (24,0 percentuálneho bodu).

Vzhľadom na zistenia na základe uvedenej analýzy v prvej fáze a predovšetkým na 7 ukazovateľov s označením „krajina s kritickou situáciou“ alebo „krajina s výsledkami, ktoré treba sledovať“, **bolo Bulharsko identifikované ako krajina, ktorá čelí potenciálnym rizikám pre vzostupnú sociálnu konvergenciu, a preto sa vyžaduje ďalšia analýza v druhej fáze** (pozri rámček 3.1.1).

Česko

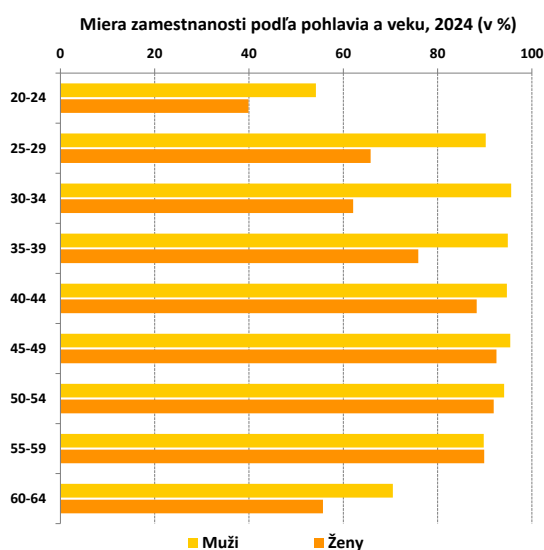
Celkovo pozitívne výsledky na trhu práce sú spojené s problémami určitých skupín obyvateľstva. V roku 2024 patrilo Česko opäť medzi „krajiny s najlepšimi výsledkami“ v EÚ s neustále sa zvyšujúcou a vysokou mierou zamestnanosti (82,3 %) a nízkou a stabilnou mierou nezamestnanosti (2,6 %) na pozadí oživujúceho sa hospodárskeho rastu. Z hľadiska výsledkov v oblasti miery dlhodobej nezamestnanosti na úrovni 0,8 % bolo Česko v roku 2024 „krajinou s výsledkami lepšími ako priemer EÚ“. To sa týkalo aj podielu mladých ľudí (15 – 29 rokov), ktorí nie sú zamestnaní, ani nie sú v procese vzdelávania alebo odbornej prípravy

(NEET), ktorý v roku 2024 výrazne klesol (o 1,5 percentuálneho bodu) na 8,6 %.

Rozdiel v zamestnanosti osôb so zdravotným postihnutím sa znížil na 21,7 percentuálneho bodu, čo je pod priemerom EÚ na úrovni 24,0 percentuálneho bodu. Rozdiel v zamestnanosti žien a mužov sa v roku 2024 takisto zlepšil (o 1,3 percentuálneho bodu) a dosiahol 12,6 percentuálneho bodu, čo je však stále viac ako priemer EÚ na úrovni 10,0 percentuálneho bodu, a z tohto hľadiska je teda Česko „krajinou so slabými, ale zlepšujúcimi sa výsledkami“. Z hľadiska miery účasti detí mladších ako tri roky na formálnej starostlivosti o deti zostalo Česko naopak „krajinou s kritickou situáciou“, pričom v roku 2024 dosiahla táto miera len 7,3 %, čo je výrazne pod priemerom EÚ na úrovni 39,2 %. Dôvodom je nedostatočná kapacita služieb vzdelávania a starostlivosti v ranom detstve, čo môže mať vplyv na dlhodobé vyhliadky detí na vzdelávanie a účasť žien na trhu práce. Väčšia účasť nedostatočne zastúpených skupín, ako sú ženy, vysídlení ukrajinskí občania a Rómovia, na trhu práce by naopak mohla pomôcť zmierniť nedostatok pracovnej sily a zručností.

Výsledky Česka v oblasti zručností sú dobré, ale účasť dospelých na vzdelávaní zaostáva. Podiel osôb, ktoré predčasne ukončili vzdelávanie a odbornú prípravu, sa v roku 2024 znížil na 5,4 % (oproti 9,4 % na úrovni EÚ) a z tohto hľadiska sa Česko považuje za „krajinu s výsledkami lepšími ako priemer EÚ“. To platí aj pre podiel dospelých, ktorí majú aspoň základné digitálne zručnosti, na úrovni 69,1 % v roku 2023 (oproti 55,6 % na úrovni EÚ). Z hľadiska účasti dospelých na vzdelávaní je však Česko „krajinou s kritickou situáciou“, pričom v roku 2022 dosiahla jeho miera len 21,2 %, oproti priemeru EÚ na úrovni 39,5 %.

Krajina vykazovala pozitívne sociálne výstupy. V roku 2024 bol podiel ľudí ohrozených chudobou alebo sociálnym vylúčením v prípade celkového obyvateľstva 11,3 % a v prípade detí 15,4 % (v porovnaní s 21,0 % v prípade celkového obyvateľstva a 24,2 % v prípade detí v EÚ), čím sa krajina zaradila medzi „krajiny s najlepšimi výsledkami“. Index hrubého disponibilného príjmu domácností (HDPD) na obyvateľa (2008 = 100) sa v roku 2024 mierne zlepšil a dosiahol hodnotu 125,2 zo 123,6 v roku 2023 (oproti 114,3 v EÚ), a tak je Česko „krajinou s priemernými výsledkami“. Aj v roku 2024 bolo nadmerné zaťaženie nákladmi na bývanie na úrovni 9,2 % a z tohto hľadiska sa Česko považuje za „krajinu s priemernými výsledkami“. A napokon, Česko bolo stále „krajinou s výsledkami lepšími ako priemer EÚ“, pokiaľ ide o subjektívne neuspokojené potreby lekárskej starostlivosti.

Zdroj: Eurostat [[lfsa_ergan](#)], VZPS v EÚ.

Vzhľadom na zistenia uvedenej analýzy v prvej fáze, predovšetkým na 2 ukazovatele s označením „krajina s kritickou situáciou“ **sa Česko nejví ako krajina, ktorá čelí potenciálnym rizikám pre vzostupnú sociálnu konvergenciu, a preto sa nevyžaduje ďalšia analýza v druhej fáze (pozri rámček 3.1.1).**

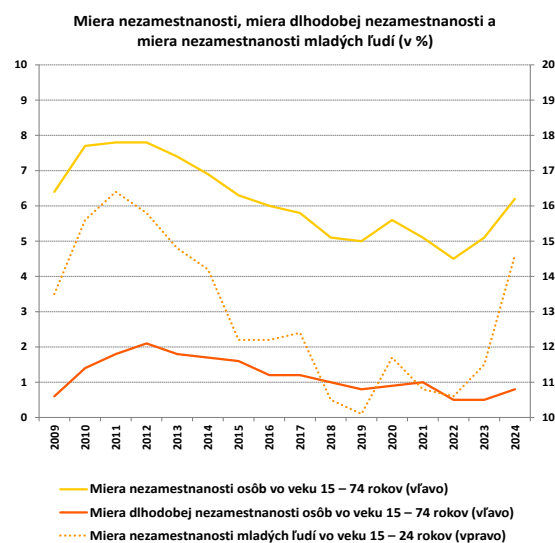
Dánsko

Zamestnanosť je celkovo vysoká, ale problémy spojené s nezamestnanosťou sa zvýšili. Pokračoval silný rast zamestnanosti a miera zamestnanosti dosiahla v roku 2024 úroveň 80,2 % (+0,4 percentuálneho bodu v porovnaní s rokom 2023), čo je odrazom silného hospodárskeho rastu (3,5 %) a zvyšujúcej sa ponuky pracovnej sily. Zároveň sa výrazne zvýšila miera nezamestnanosti, a to o 1,1 percentuálneho bodu na 6,2 %, čo je prvýkrát za viac ako desať rokov viac ako priemer EÚ (5,9 %) a z tohto hľadiska je Dánsko „krajinou s výsledkami, ktoré treba sledovať“. Jeho dlhodobá zložka je síce stále jednou z najnižších v EÚ (0,8 % v roku 2024), ale zvýšila sa (z 0,5 % v minulom roku) a v súčasnosti je z tohto hľadiska Dánsko

„krajinou s dobrými výsledkami, ktoré si však vyžadujú monitorovanie“. Hoci sa zdá, že tlak na trhu práce sa zmiernuje, krajina naďalej čelí nedostatku pracovnej sily, najmä v odvetviach IKT, zdravotníctva a stavebníctva, pričom pretrvávajú regionálne rozdiely³¹¹. Pokiaľ ide o situáciu mladých ľudí (15 – 29 rokov), ktorí nie sú zamestnaní, ani nie sú v procese vzdelávania alebo odbornej prípravy (NEET), Dánsko bolo v roku 2024 stále „krajinou s výsledkami lepšími ako priemer EÚ“ po poklese o 0,6 percentuálneho bodu na 8,0 %, ale miera nezamestnanosti mladých ľudí (15 – 24 rokov) sa prudko zvýšila z 11,5 % v roku 2023 na 14,6 % v roku 2024. Zároveň sa už druhý rok po sebe zvýšil rozdiel v zamestnanosti žien a mužov, pričom na úrovni EÚ sa tento rozdiel znížil. S hodnotou 6,5 percentuálneho bodu je stále nižší ako priemer EÚ na úrovni 10,0 percentuálneho bodu, ale z tohto hľadiska je Dánsko „krajinou s výsledkami, ktoré treba sledovať“. Rozdiel v zamestnanosti osôb so zdravotným postihnutím sa zvýšil o 5,7 percentuálneho bodu a zostal blízko priemeru EÚ, ktorý sa tiež zvýšil (o 2,6 percentuálneho bodu)³¹².

Dánsko dosahuje celkovo dobré výsledky v oblasti zručností, ale zraniteľnosť mladých ľudí pretrváva. Miera účasti dospelých na vzdelávaní na úrovni 47,1 % v roku 2022 (v porovnaní s 39,5 % v EÚ) a podiel dospelých, ktorí majú aspoň základné digitálne zručnosti, na úrovni 69,6 % v roku 2023 (v porovnaní s 55,6 % v EÚ), sú vysoké. Zároveň podiel osôb, ktoré predčasne ukončili vzdelávanie a odbornú prípravu, predstavoval v roku 2024 stále 10,4 % (v porovnaní s 9,4 % v EÚ) a z tohto hľadiska je Dánsko „krajinou s výsledkami, ktoré treba sledovať“, a to aj vzhľadom na nedostatok kvalifikovanej pracovnej sily. Dánsko má síce jeden z najvyšších podielov detí do troch rokov navštevujúcich zariadenia formálnej starostlivosti o deti v EÚ (62,9 %), ale po poklese o 7,0 percentuálneho bodu je „krajinou s dobrými výsledkami, ktoré si však vyžadujú monitorovanie“.

Sociálne výstupy sú celkovo veľmi dobré, ale náklady na bývanie naďalej zatŕažujú zraniteľné skupiny. Z hľadiska rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia v prípade

Poznámky: Zlom v časovom rade v rokoch 2016, 2017 a 2023.

Zdroj: Eurostat [[une_rt_a](#)], [[une_ltu_a](#)], VZPS v EÚ.

³¹¹ [Dánska agentúra pre trh práce a nábor \(marec 2025\), Recruitment Survey Report](#), (Správa o prieskume náboru).

³¹² V roku 2024 došlo k zlomu v časovom rade.

celkového obyvateľstva je Dánsko „krajinou s výsledkami lepšími ako priemer EÚ“, a pokiaľ ide o vplyv sociálnych transferov (okrem dôchodkov) na znižovanie chudoby a mieru rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia v prípade detí je „krajinou s najlepšimi výsledkami“. Podiel domácností nadmerne zaťažených nákladmi na bývanie vo výške 14,6 % (v porovnaní s 8,2 % v EÚ) je však jedným z najväčších v EÚ a z tohto hľadiska je Dánsko „krajinou s kritickou situáciou“. To odráža obmedzenú ponuku cenovo dostupného bývania vo väčších mestách, kde bola táto miera 22,7 % (oproti 8,6 % vo vidieckych oblastiach).

Vzhľadom na zistenia uvedenej analýzy v prvej fáze, predovšetkým na 4 ukazovatele s označením „krajina s kritickou situáciou“ alebo „krajina s výsledkami, ktoré treba sledovať“, **sa Dánsko nejaví ako krajina, ktorá čelí potenciálnym rizikám pre vzostupnú sociálnu konvergenciu, a preto sa nevyžaduje ďalšia analýza v druhej fáze** (pozri rámček 3.1.1).

Nemecko

Vplyv sociálnych transferov na znižovanie chudoby sa zhoršil a dostupnosť bývania napriek zlepšeniu naďalej predstavuje problém.

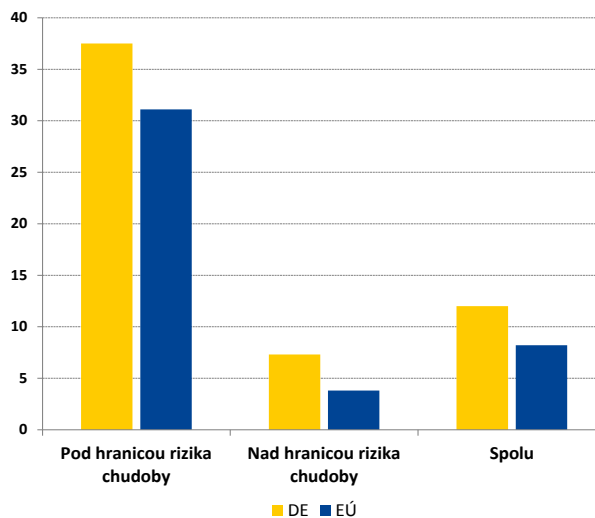
Vplyv sociálnych transferov (okrem dôchodkov) na znižovanie chudoby prudko klesol zo 41,7 % v roku 2023 na 35,7 % v roku 2024. Aj keď je stále nad priemerom EÚ na úrovni 34,2 %, je to vývoj, v dôsledku ktorého je Nemecko „krajinou s výsledkami, ktoré treba sledovať“. V roku 2024 bol podiel ľudí ohrozených chudobou alebo sociálnym vylúčením na úrovni 21,1 %, čo je mierny pokles z 21,3 % v roku 2023 (oproti 21,0 % v EÚ). Klesla aj miera rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia v prípade detí. Nemecko zostáva v oboch

ukazovateľoch „krajinou s priemernými výsledkami“. Napriek poklesu (o 1 percentuálny bod) oproti predchádzajúcemu roku malo 12,0 % obyvateľov (v porovnaní s 8,2 % v EÚ) v roku 2024 náklady na bývanie vyššie ako 40 % ich celkového príjmu, čo je situácia „krajiny s výsledkami, ktoré treba sledovať“. Niektorí ľudia, ako napríklad staršie osoby (nad 65 rokov) a ľudia v najnižšom príjmovom kvintile, boli obzvlášť dotknutí, pričom podiely boli na úrovni 15,3 % v prípade starších osôb (v porovnaní s 8,8 % v EÚ) a 33,3 % v prípade ľudí v najnižšom príjmovom kvintile (v porovnaní s 27,8 % v EÚ).

V oblasti vzdelávania a zručností dosahuje Nemecko dobré výsledky v oblasti vzdelávania dospelých, zatiaľ čo situácia týkajúca sa osôb, ktoré predčasne ukončili vzdelávanie a odbornú prípravu, zostáva náročná. Podiel osôb, ktoré predčasne ukončili vzdelávanie a odbornú prípravu, je v roku 2024 jeden z najvyšších na úrovni 12,9 %³¹³ (v porovnaní s 9,4 % v EÚ) a Nemecko je z tohto hľadiska „krajinou s kritickou situáciou“. To si vyžaduje pozornosť aj vzhľadom na zhoršenie základných zručností mladých ľudí od roku 2012 (PISA 2022). Na druhej strane bolo Nemecko „krajinou s priemernými výsledkami“, pokiaľ ide o podiel dospelých obyvateľov, ktorí majú aspoň základné digitálne zručnosti, v roku 2023 na úrovni 52,2 %, pričom medzi jednotlivými skupinami obyvateľstva boli výrazné rozdiely. Účasť dospelých na vzdelávaní bola v roku 2022 vysoká a dosiahla 53,7 %, čím sa Nemecko zaradilo medzi „krajiny s najlepšimi výsledkami“ v EÚ.

Trh práce zostáva celkovo silný, pretrvávajú však nedostatok pracovnej sily a ženy nie sú dostatočne integrované do trhu práce. Napriek spomaleniu hospodárskeho rastu sa miera zamestnanosti v roku 2024 ešte viac zvýšila na 81,3 % („krajina s výsledkami lepšími ako priemer EÚ“), zatiaľ čo miera nezamestnanosti a miera dlhodobej nezamestnanosti zostali na veľmi nízkych úrovniach (3,4 % v prípade miery nezamestnanosti a 0,9 % pri miere dlhodobej nezamestnanosti) v kontexte nedostatku pracovnej sily. Nemecko je „krajinou s výsledkami lepšími ako priemer EÚ“, pokiaľ ide o podiel mladých ľudí, ktorí nie sú zamestnaní, ani nie sú v procese vzdelávania alebo odbornej prípravy (NEET) (8,7 % oproti

Nadmerné zaťaženie nákladmi na bývanie podľa rizika chudoby, 2024 (v %)

Zdroj: Eurostat, [tessi163], EU-SILC.

³¹³ V roku 2024 došlo k zlomu v časovom rade.

11,1 % v EÚ). Zatiaľ čo z hľadiska rozdielu v zamestnanosti žien a mužov v roku 2024 na úrovni 7,1 percentuálneho bodu bolo Nemecko „krajinou s priemernými výsledkami“, rozdiel v zamestnanosti žien a mužov na kratší pracovný čas sa ďalej zväčšil a bol jedným z najväčších v EÚ (37,2 percentuálneho bodu oproti 20,1 percentuálneho bodu). Je to spôsobené aj štruktúrou daňového systému, ktorý poskytuje nízke stimuly na zvýšenie počtu odpracovaných hodín, najmä v prípade zamestnancov s nízkou mzdou a druhých zárobkovo činných osôb v domácnosti. Podiel detí mladších ako tri roky navštevujúcich zariadenia formálnej starostlivosti o deti bol v roku 2024 výrazne pod priemerom EÚ, a to na úrovni 25,1 % (v porovnaní s 39,2 % v EÚ), a Nemecko je z tohto hľadiska „krajinou s výsledkami, ktoré treba sledovať“. To môže tiež predstavovať prekážky pri zamestnávaní osôb s opatrovateľskými povinnosťami.

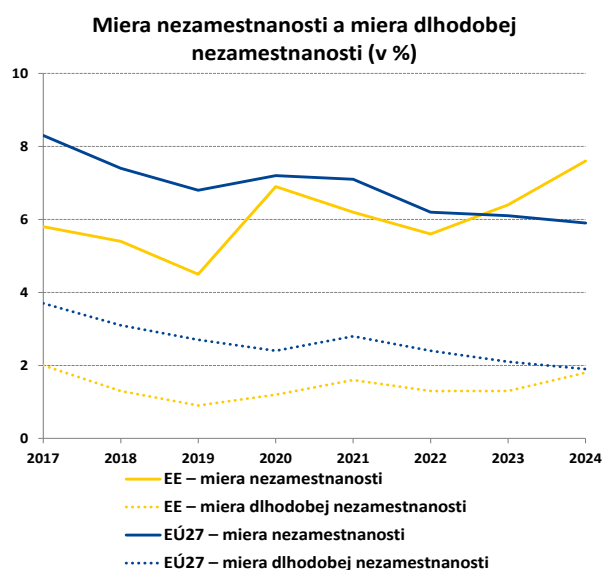
Vzhľadom na zistenia uvedenej analýzy v prvej fáze, predovšetkým na 4 ukazovatele s označením „krajina s kritickou situáciou“ alebo „krajina s výsledkami, ktoré treba sledovať“, **sa Nemecko nejaví ako krajina, ktorá čelí potenciálnym rizikám pre vzostupnú sociálnu konvergenciu, a preto sa nevyžaduje ďalšia analýza v druhej fáze (pozri rámček 3.1.1).**

Estónsko

V roku 2024 estónske hospodárstvo stagnovalo, čo malo negatívny vplyv na trh práce. Miera nezamestnanosti sa opäť zvýšila, a to o 1,2 percentuálneho bodu, a v roku 2024 dosiahla 7,6 %, pričom priemer EÚ klesol (v tom istom roku dosiahol 5,9 %). Preto z hľadiska tohto ukazovateľa je Estónsko naďalej „krajinou s výsledkami, ktoré treba sledovať“. Okrem toho bola miera nezamestnanosti výrazne vyššia medzi mladými ľuďmi (15 – 24 rokov), a to 19,1 % (oproti 14,9 % v EÚ) a takmer dvakrát vyššia na severovýchode (13,5 % oproti 6,2 % až 7,5 % v ostatných regiónoch). Dlhodobá nezamestnanosť sa takisto zvýšila z 1,3 % v roku 2023 na 1,8 % v roku 2024, zatiaľ čo na úrovni EÚ sa znížila z 2,1 % na 1,9 %, a teraz je Estónsko „krajinou s výsledkami, ktoré treba sledovať“. Miera zamestnanosti sa mierne znížila z 82,1 % na 81,8 %, ale zostala výrazne nad priemerom EÚ na úrovni 75,8 % a z tohto hľadiska je teraz Estónsko „krajinou s dobrými výsledkami, ktoré si však vyžadujú monitorovanie“. Krajina má zároveň jeden z najnižších rozdielov v zamestnanosti žien a mužov v EÚ a v posledných troch rokoch stále patrí medzi „krajiny s najlepšimi výsledkami“. Index hrubého disponibilného príjmu domácností (HDPD) na obyvateľa (2008 = 100) bol v roku 2024 na úrovni 131,0 a Estónsko tak je „krajinou s priemernými výsledkami“.

V oblasti vzdelávania a zručností dosahovala krajina naďalej dobré výsledky v oblasti vzdelávania dospelých a digitálnych zručností, zatiaľ čo v ostatných oblastiach zaznamenala zhoršenie. Účasť dospelých na vzdelávaní zostala vysoká, rovnako ako aj podiel dospelých, ktorí majú aspoň základné digitálne zručnosti, pričom z hľadiska oboch ukazovateľov je Estónsko stále „krajinou s výsledkami lepšími ako priemer EÚ“. Napriek tomu sa podiel osôb, ktoré predčasne ukončili vzdelávanie a odbornú prípravu, v roku 2024 zhoršil o 1,3 percentuálneho bodu na 11,0 % (dosiahol najvyššiu úroveň od roku 2019), a to napriek pozitívnemu vývoju v predchádzajúcom roku, a teraz je Estónsko „krajinou s výsledkami, ktoré treba sledovať“. Podiel mladých ľudí, ktorí nie sú zamestnaní, ani nie sú v procese vzdelávania alebo odbornej prípravy (NEET), sa výrazne zvýšil o 1,4 percentuálneho bodu na 11,0 % (v porovnaní s 11,1 % v EÚ), a preto je Estónsko z tohto hľadiska tiež „krajinou s výsledkami, ktoré treba sledovať“.

Estónsko zaznamenalo istý pozitívny vývoj v oblasti sociálnej ochrany a začleňovania. Podiel ľudí ohrozených chudobou alebo sociálnym vylúčením sa v roku 2024 znížil o 2,0 percentuálneho bodu na 22,2 %, zatiaľ čo vplyv sociálnych transferov (okrem dôchodkov) na zníženie chudoby sa zvýšil z 27,7 % v roku 2023 na 31,5 % v roku 2024. Z oboch ukazovateľov vyplýva zlepšujúca sa situácia a z tohto hľadiska sa Estónsko teraz považuje za „krajinu s výsledkami lepšími ako priemer EÚ“ v porovnaní s minuloročnou situáciou, keď bolo označené za „krajinu s výsledkami, ktoré treba sledovať“. Príjmová nerovnosť meraná pomerom príjmov horného a dolného kvintilu sa vrátila na hodnotu z roku 2021 na úrovni 5,03 (oproti 4,66 v EÚ). Napriek pokroku zostal podiel ľudí nad 65 rokov ohrozených chudobou alebo sociálnym vylúčením nad priemerom EÚ, a to 40,0 % (v porovnaní s 19,2 %

Zdroj: Eurostat [[une_rt_a](#)], [[une_ltu_a](#)], VZPS.

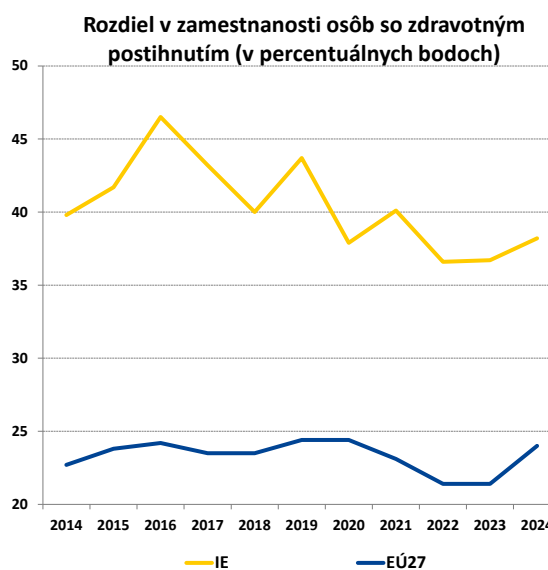
v EÚ). Subjektívne neuspokojené potreby lekárskej starostlivosti klesli o 4,4 percentuálneho bodu na 8,5 % v roku 2024, ale zostali výrazne nad priemerom EÚ na úrovni 2,5 %. V dôsledku toho sa Estónsko z hľadiska tohto ukazovateľa v porovnaní s minulým rokom zmenilo z „krajiny s kritickou situáciou“ na „krajinu so slabými, ale zlepšujúcimi sa výsledkami“. Negatívom je, že miera zaťaženia nákladmi na bývanie sa od roku 2021 takmer zdvojnásobila a dosiahla 8,6 %, a preto je Estónsko opäť „krajinou s výsledkami, ktoré treba sledovať“.

Vzhľadom na zistenia uvedenej analýzy v prvej fáze, predovšetkým na 5 ukazovateľov s označením „krajina s výsledkami, ktoré treba sledovať“, **sa Estónsko nejaví ako krajina, ktorá čelí potenciálnym rizikám pre vzostupnú sociálnu konvergenciu, a preto sa nevyžaduje ďalšia analýza v druhej fáze** (pozri rámček v oddiele 3.1).

Írsko

Zamestnanosť v roku 2024 naďalej rástla, ale znevýhodnené skupiny stále čelili problémom. Miera zamestnanosti na úrovni 79,8 % dosiahla ďalšiu rekordnú úroveň, a to najmä vďaka čistej migrácii smerom dnu, ktorá sa premietla do väčšej zamestnanosti, a v kontexte obnovenia silného hospodárskeho rastu. Prispela k tomu aj vyššia účasť na trhu práce, najmä v prípade žien, pričom rozdiel v zamestnanosti žien a mužov sa znížil na 9,3 percentuálneho bodu („krajina s priemernými výsledkami“). Mnohé ženy však stále zostávajú mimo trhu práce z dôvodu opatrovateľských povinností. Rozdiel v zamestnanosti osôb so zdravotným postihnutím je naďalej jeden z najväčších v EÚ (38,2 percentuálneho bodu oproti 24,0 percentuálneho bodu v EÚ) a vzhľadom na jeho zvýšenie v roku 2024 o 1,5 percentuálneho bodu je Írsko „krajinou s kritickou situáciou“. Posilnenie zamestnateľnosti nedostatočne zastúpených skupín, ako sú osoby so zdravotným postihnutím, jednorodičia, nízkokvalifikované osoby, rómska menšina a Travelleri, im tak môže pomôcť vstúpiť na trh práce a reagovať na súčasný a budúci nedostatok pracovnej sily a zručností.

Miera chudoby alebo sociálneho vylúčenia sa znížila, hoci niektoré skupiny čelia väčším rizikám. Výrazne klesli riziká chudoby alebo sociálneho vylúčenia v prípade celkového obyvateľstva (o 2,1 percentuálneho bodu) a v prípade detí (o 3,4 percentuálneho bodu) a z tohto hľadiska sa Írsko v súčasnosti považuje za „krajinu s výsledkami lepšími ako priemer EÚ“. Znevýhodnené skupiny, najmä jednorodičia, Travelleri a osoby so zdravotným postihnutím, však boli ohrozené podstatne viac. Vplyv sociálnych transferov (okrem dôchodkov) na znižovanie chudoby sa v roku 2024 výrazne zhoršil (o 7,0 percentuálneho bodu), ale je na úrovni 50,8 % (výrazne nad priemerom EÚ na úrovni 34,2 %) a v súčasnosti je Írsko z tohto hľadiska „krajinou s dobrými výsledkami, ktoré si však vyžadujú monitorovanie“. Účasť detí mladších ako tri roky na formálnej starostlivosti o deti sa v roku 2024 zvýšila na 24,4 %. Napriek tomu Írsko aj naďalej zostáva „krajinou s výsledkami, ktoré treba sledovať“, keďže je tento ukazovateľ stále výrazne pod priemerom EÚ na úrovni 39,2 %. Napriek významným investíciám a zlepšeniam pretrvávajú niektoré finančné a nefinančné prekážky, ako aj regionálne rozdiely. Írsko je „krajinou s výsledkami lepšími ako priemer EÚ“, pokiaľ ide o mieru zaťaženia nákladmi na bývanie. Napriek tomu sa cenová dostupnosť bývania zhoršuje, keďže rast ponuky je naďalej výrazne nižší ako rastúci dopyt. Na sociálne bývanie sa dlho čaká a miera bezdomovectva sa rýchlo zvyšuje, pričom v 1. – 2. štvrtroku 2025 sa najvýraznejšie zvýšila miera bezdomovectva v prípade detí a jednorodičovských rodín³¹⁴.

Poznámka: Zlom v časovom rade v prípade IE v roku 2019.

Zdroj: Eurostat, [tepsr_sp200], EU-SILC.

³¹⁴ Pozri: [Volby 2024 v centre pozornosti – bývanie](#) a [štvrtročná správa o pokroku v oblasti bezdomovectva za 2. štvrtrok 2025](#).

Írsko má dobré výsledky v oblasti vzdelávania a zručností. Miera predčasného ukončenia školskej dochádzky bola v roku 2024 na úrovni 2,8 % a bola jednou z najnižších mier po jednom z najväčších poklesov v EÚ, čím sa Írsko zaradilo medzi „krajiny s najlepšimi výsledkami“. Podľa testovania PISA z roku 2022 patria írski 15-roční žiaci k najlepším v základných zručnostiach (čítanie, matematika a prírodné vedy) v EÚ. Pokiaľ ide o základné digitálne zručnosti, podobne dobre si v roku 2023 viedli aj dospelí Íri. V roku 2022 sa tiež častejšie zúčastňovali na vzdelávaní v porovnaní s priemerom EÚ (48,3 % oproti 39,5 % v EÚ).

Vzhľadom na zistenia uvedenej analýzy v prvej fáze, predovšetkým na 2 ukazovatele s označením „krajina s kritickou situáciou“ alebo „krajina s výsledkami, ktoré treba sledovať“, **sa Írsko nejaví ako krajina, ktorá čelí potenciálnym rizikám pre vzostupnú sociálnu konvergenciu, a preto sa nevyžaduje ďalšia analýza v druhej fáze** (pozri rámček 3.1.1).

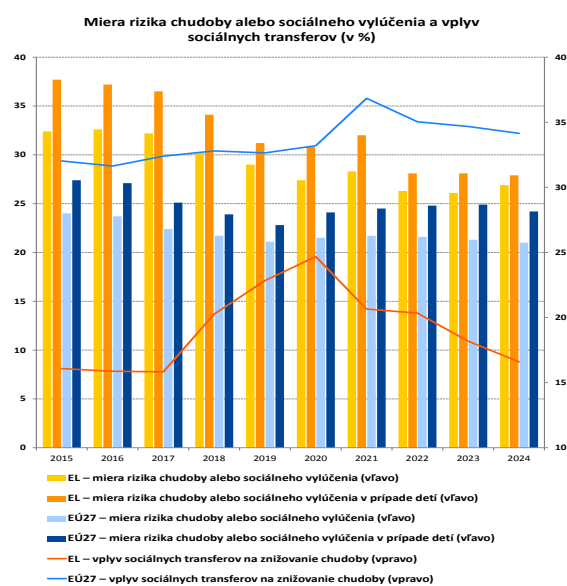
Grécko

Grécko naďalej čelí významným výzvam v oblasti sociálnej ochrany a začleňovania.

Vplyv sociálnych transferov (okrem dôchodkov) na znižovanie chudoby sa v roku 2024 znížil o 1,6 percentuálneho bodu na 16,6 %, čo je výrazne pod priemerom EÚ na úrovni 34,2 %. Podiel osôb ohrozených chudobou alebo sociálnym vylúčením sa medzitým zvýšil na 26,9 %, čo je viac ako priemer EÚ (21,0 %), čím sa ukončil desaťročný pokles. Z hľadiska oboch týchto ukazovateľov je Grécko „krajinou s kritickou situáciou“. Vysoká bola aj miera rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia v prípade detí na úrovni 27,9 % (v porovnaní s 24,2 % v EÚ) a Grécko je z tohto hľadiska naďalej „krajinou s výsledkami, ktoré treba sledovať“. Po náraste podiel domácností nadmerne zaťažených nákladmi na bývanie (v roku 2024 na úrovni 28,9 %, čo je jedna z najvyšších hodnôt v EÚ, v porovnaní s 8,2 % v priemere), ako aj subjektívne neuspokojené potreby lekárskej starostlivosti (až na úrovni 12,1 % v porovnaní s 2,5 % v EÚ) poukazujú na to, že Grécko je z tohto hľadiska „krajinou s kritickou situáciou“. Nerovnosť meraná pomerom príjmov horného a dolného kvintilu zostala v roku 2024 na úrovni 5,27, čo je nad priemerom EÚ (4,66) a Grécko je tak stále „krajinou s výsledkami, ktoré treba sledovať“.

Výkonnosť gréckeho trhu práce sa zlepšuje, ale problémy pretrvávajú, najmä v prípade žien a mladých ľudí. V roku 2024 sa miera zamestnanosti zvýšila o 1,9 percentuálneho bodu vďaka stále silnému hospodárskemu rastu. Aj po tomto výraznom náraste však bolo zamestnaných len 69,3 % obyvateľstva v produktívnom veku (20 – 64 rokov) (v porovnaní so 75,8 % v EÚ), čo znamená, že sa Grécko považuje za „krajinu so slabými, ale zlepšujúcimi sa výsledkami“. To sa týkalo aj podielu mladých ľudí, ktorí nie sú zamestnaní, ani nie sú v procese vzdelávania alebo odbornej prípravy (NEET), ktorý sa v roku 2024 znížil o 1,7 percentuálneho bodu na 14,2 %, ale stále zostal výrazne nad priemerom EÚ (11,1 %). Pritom v roku 2024 bola miera zamestnanosti žien na úrovni 59,9 % (po náraste o 2,3 percentuálneho bodu) stále jednou z najnižších v EÚ a rozdiel v zamestnanosti žien a mužov patril k najväčším v EÚ (18,8 percentuálneho bodu oproti 10 percentuálnym bodom v priemere), a Grécko tak je „krajinou s kritickou situáciou“. Okrem toho index hrubého disponibilného príjmu domácností (HDPD) na obyvateľa (2008 = 100) na úrovni 84,1 v roku 2024 zostáva jedným z najnižších, a to napriek nárastu o 2 percentuálne body od roku 2023 (oproti priemeru EÚ na úrovni 114,3), a tak je Grécko „krajinou s kritickou situáciou“. Pozitívne je, že pokiaľ ide o rozdiel v zamestnanosti osôb so zdravotným postihnutím, Grécko zostalo „krajinou s priemernými výsledkami“.

Rozvoj zručností stagnuje, čo negatívne ovplyvňuje zamestnateľnosť a konkurencieschopnosť. Podiel dospelých, ktorí sa počas posledných 12 mesiacov zúčastnili na vzdelávaní, bol v roku 2022 na úrovni 15,1 %, čo je jedna z najnižších úrovní v EÚ, a tak Grécko predstavovalo „krajinu s kritickou situáciou“. Zároveň v roku 2023 malo 52,4 % dospelých (v porovnaní s 55,6 % v EÚ) aspoň základné digitálne zručnosti, preto je Grécko „krajina s priemernými výsledkami“. Miera podvýkonnosti 15-ročných žiakov

Poznámka: Zlom v časovom rade (EL) v roku 2022.
Zdroj: Eurostat [[ilc_peps01n](#)] a [[tespm050](#)], EU-SILC.

v oblasti základných zručností patrila k najvyšším v EÚ po tom, ako zaznamenala jeden z najvýraznejších poklesov. Na druhej strane podiel osôb, ktoré predčasne ukončili vzdelávanie a odbornú prípravu, sa v roku 2024 ďalej znížil o 0,7 percentuálneho bodu na 3,0 % (v porovnaní s 9,4 % v EÚ), čím sa Grécko udržalo medzi „krajinami s najlepšimi výsledkami“ v tejto oblasti.

Vzhľadom na zistenia uvedenej analýzy v prvej fáze, predovšetkým na 9 ukazovateľov s označením „krajina s kritickou situáciou“ alebo „krajina s výsledkami, ktoré treba sledovať“, **bolo Grécko identifikované ako krajina, ktorá čelí potenciálnym rizikám pre vzostupnú sociálnu konvergenciu, a preto sa vyžaduje ďalšia analýza v druhej fáze (pozri rámček 3.1.1).**

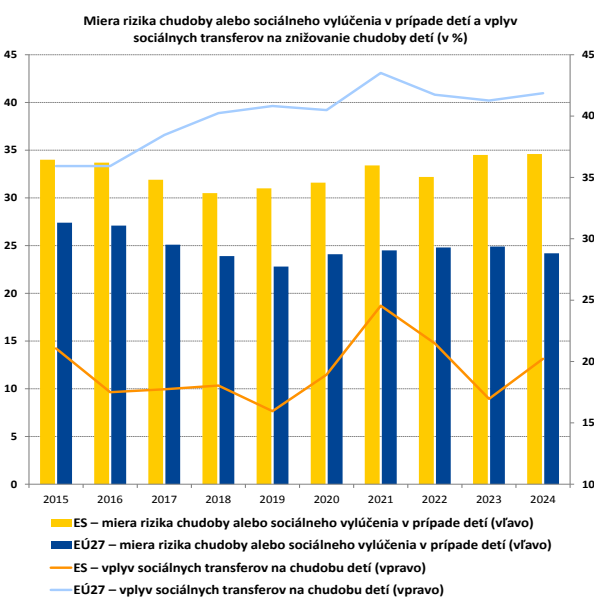
Španielsko

Španielsko sa stretáva s výzvami súvisiacimi so sociálnou ochranou a začleňovaním.

V roku 2024 sa podiel ľudí ohrozených chudobou alebo sociálnym vylúčením znížil na 25,8 %, zatiaľ čo v prípade detí sa ďalej mierne zvýšil na 34,6 %. Obe miery boli výrazne nad príslušnými priemerami EÚ (21,0 % a 24,2 %) a stále sú znakom „kritickej situácie“. Vplyv sociálnych transferov (okrem dôchodkov) na znižovanie chudoby sa v roku 2024 zvýšil (o 1 percentuálny bod) na 23,9 %, ale zostal nízky (v porovnaní s priemerom EÚ na úrovni 34,2 %), a preto je Španielsko z tohto hľadiska „krajinou s výsledkami, ktoré treba sledovať“. Čiastočne je to spôsobené medzerami v pokrytí, vrátane systému minimálneho príjmu a príplatku za dieťa. Najmä v prípade detí sa sociálnymi transfermi znížilo riziko chudoby len o 20,2 %, čo je výrazne pod priemerom EÚ, ktorý je 41,9 %. Mierne klesla aj príjmová nerovnosť meraná pomerom príjmov horného a dolného kvintilu, zostala však vysoká (5,39 oproti 4,66 v EÚ) a Španielsko je z tohto hľadiska „krajinou s výsledkami, ktoré treba sledovať“. Aj z hľadiska indexu hrubého disponibilného príjmu domácností (HDPD) na obyvateľa (2008 = 100) bolo Španielsko v roku 2024 „krajinou s výsledkami, ktoré treba sledovať“, a to z dôvodu naďalej nízkej úrovne po zvýšení. Tieto problémy sú ešte znásobené regionálnymi rozdielmi a vysokou mierou chudoby pracujúcich.

Situácia na trhu práce sa naďalej zlepšovala, ale je stále náročná. Miera zamestnanosti sa v roku 2024 ďalej zvýšila (o 0,9 percentuálneho bodu) na 71,4 % (oproti 75,8 % v EÚ), a to vďaka silnému hospodárskemu rastu a nárastu zamestnanosti v zdravotníctve a školstve, ubytovacích a pohostinských službách, IKT a odborných odvetviach. Vzhľadom na veľký rozdiel oproti priemeru EÚ však Španielsko v súčasnosti z tohto hľadiska predstavuje „krajinu s kritickou situáciou“. Zároveň je z hľadiska miery nezamestnanosti (11,4 % oproti priemeru EÚ na úrovni 5,9 %) a jej dlhodobej zložky (3,8 % oproti 1,9 % v EÚ) Španielsko „krajinou so slabými, ale zlepšujúcimi sa výsledkami“, a to vzhľadom na stále vysoké úrovne napriek výraznému poklesu (o 0,8 percentuálneho bodu v prípade miery nezamestnanosti a 0,5 percentuálneho bodu v prípade miery dlhodobej nezamestnanosti). Podiel mladých ľudí, ktorí nie sú zamestnaní, ani nie sú v procese vzdelávania alebo odbornej prípravy (NEET), zostal značný (12,0 % v roku 2024 oproti 11,1 % v EÚ), ale vďaka neustálemu zlepšovaniu je Španielsko v súčasnosti „krajinou s priemernými výsledkami“. Pokiaľ ide o rozdiel v zamestnanosti osôb so zdravotným postihnutím, po výraznom náraste z 13,8 percentuálneho bodu na 23,4 percentuálneho bodu v roku 2024 je Španielsko „krajinou s výsledkami, ktoré treba sledovať“.

Španielsko čelí pretrvávajúcim výzvam súvisiacim s predčasným ukončením vzdelávania a odbornej prípravy, no zároveň má dobré výsledky v oblasti digitálnych zručností. Podiel osôb, ktoré predčasne ukončili vzdelávanie a odbornú prípravu, sa

Poznámka: Vplyv sociálneho transferu na zníženie chudoby detí sa vypočíta pomocou mier rizika chudoby pred transferom a po ňom. Zlom v časovom rade, pokiaľ ide o mieru rizika chudoby (ES) v roku 2022.

Zdroj: Eurostat [[ilc_li10](#)], [[ilc_li02](#)], [[ilc_peps01n](#)], EU-SILC.

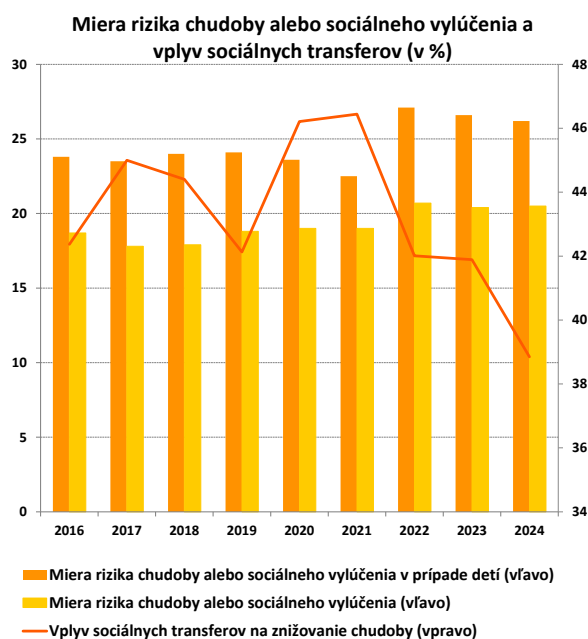
v roku 2024 znížil na 13,0 % (v porovnaní s priemerom EÚ na úrovni 9,4 %), ale zostal vysoký a Španielsko je naďalej „krajinou s kritickou situáciou“. Táto miera je vyššia najmä v prípade mužov (15,8 % oproti 10,0 % v prípade žien) a v prípade osôb narodených mimo krajiny (25,5 % oproti 10,3 %), ako aj na juhu a východe Španielska. Celkovo bolo Španielsko, pokiaľ ide o účasť dospelých na vzdelávaní v roku 2022, „krajinou s priemernými výsledkami“ (na úrovni 34,1 % oproti 39,5 % v EÚ). Podvýkonnosť v základných zručnostiach bola nižšia ako priemer EÚ, ale vykazovala výrazné regionálne rozdiely. Španielsko je „krajinou s výsledkami lepšími ako priemer EÚ“ aj v oblasti digitálnych zručností a vzdelávania v ranom detstve, pričom má relatívne vysoký podiel detí mladších ako tri roky navštevujúcich zariadenia formálnej starostlivosti o deti.

Vzhľadom na zistenia uvedenej analýzy v prvej fáze, predovšetkým na 8 ukazovateľov s označením „krajina s kritickou situáciou“ alebo „krajina s výsledkami, ktoré treba sledovať“, **bolo Španielsko identifikované ako krajina, ktorá čelí potenciálnym rizikám pre vzostupnú sociálnu konvergenciu, a preto sa vyžaduje ďalšia analýza v druhej fáze (pozri rámček 3.1.1).**

Francúzsko

Riziká chudoby pretrvávajú. Podiel obyvateľstva ohrozeného chudobou alebo sociálnym vylúčením bol v roku 2024 v podstate stabilný na úrovni 20,5 % (20,4 % v roku 2023) a z tohto hľadiska je Francúzsko „krajinou s priemernými výsledkami“. Miera rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia v prípade detí však zostala nad priemerom EÚ (26,2 % oproti 24,2 % v roku 2024) a Francúzsko zostáva „krajinou s výsledkami, ktoré treba sledovať“. Vplyv sociálnych transferov (okrem dôchodkov) na znižovanie chudoby sa od roku 2021 znižuje rýchlejšie ako v EÚ, pričom od roku 2023 klesol o 3 percentuálne body (oproti 0,5 percentuálneho bodu v EÚ). Z uvedeného dôvodu je teraz Francúzsko z tohto hľadiska „krajinou s dobrými výsledkami, ktoré si však vyžadujú monitorovanie“, aj keď je stále nad priemerom EÚ na úrovni 38,9 % (oproti 34,2 %). Čo sa týka nerovnosti meranej ako pomer príjmov horného a dolného kvintilu, Francúzsko sa označuje za „krajinu s priemernými výsledkami“ po neustálom raste od roku 2018. Najvzdialenejšie regióny vykazujú výrazne horšie výsledky než metropolitné Francúzsko, a to vo všetkých oblastiach sociálnej ochrany a začleňovania.

Trh práce dosahoval v roku 2024 relatívne dobré výsledky, ale predstavuje určité výzvy. V roku 2024 sa v kontexte rastu reálneho HDP o 1,2 % miera zamestnanosti zvýšila na 75,1 % (v porovnaní so 75,8 % v EÚ), zatiaľ čo miera nezamestnanosti zostala nad priemerom EÚ na úrovni 7,4 % (v porovnaní s 5,9 % v EÚ), pričom najvzdialenejšie regióny na tom boli podstatne horšie. Z hľadiska oboch ukazovateľov je Francúzsko naďalej „krajinou s výsledkami, ktoré treba sledovať“³¹⁵. Miera nezamestnanosti mladých ľudí sa zvýšila (o 1,5 percentuálneho bodu na 18,7 %) a podiel mladých ľudí, ktorí nie sú zamestnaní, ani nie sú v procese vzdelávania alebo odbornej prípravy (NEET), dosiahol 12,5 % (oproti 11,1 % v EÚ) a Francúzsko je z tohto hľadiska naďalej „krajinou s výsledkami, ktoré treba sledovať“. Hoci z hľadiska dlhodobej nezamestnanosti bolo Francúzsko celkovo „krajinou s priemernými výsledkami“, niektoré zraniteľné skupiny naďalej čelili väčším prekážkam pri integrácii do trhu práce, a to najmä starší pracovníci, osoby narodené mimo EÚ a osoby s nízkym dosiahnutým stupňom vzdelania. Rozdiel v zamestnanosti žien a mužov sa v roku 2024 zvýšil (o 0,4 percentuálneho bodu na 5,9 percentuálneho bodu) a v súčasnosti je Francúzsko z tohto hľadiska „krajinou s priemernými výsledkami“. Rozdiel v zamestnanosti osôb so zdravotným postihnutím sa od roku 2020 znižuje, ale v roku 2024 sa mierne zvýšil na 22,4 percentuálneho bodu (oproti 24,0 percentuálneho bodu v EÚ), pričom Francúzsko je z tohto hľadiska stále „krajinou s výsledkami lepšími ako priemer EÚ“.

Poznámka: Zlom v časovom rade v rokoch 2020 a 2022.

Zdroj: Eurostat [[ilc_peps01n](#)] a [[tespm050](#)], EU-SILC.

³¹⁵ Vymedzenie ukazovateľov francúzskeho trhu práce sa od roku 2021 líši od obvyklých ukazovateľov (pozri [Eurostat](#)).

Francúzsko dosahuje celkovo relatívne dobré výsledky v oblasti rozvoja zručností. Pokiaľ ide o podiel dospelých, ktorí majú aspoň základné digitálne zručnosti (59,7 % v roku 2023), a podiel osôb, ktoré predčasne ukončili vzdelávanie a odbornú prípravu (7,7 % v roku 2024), je Francúzsko „krajinou s priemernými výsledkami“. Z hľadiska účasti dospelých na vzdelávaní je Francúzsko „krajinou s výsledkami lepšími ako priemer EÚ“ (49,2 % v roku 2022). Francúzsko je „krajinou s najlepšimi výsledkami“, pokiaľ ide o podiel detí mladších ako tri roky navštevujúcich zariadenia formálnej starostlivosti o deti, ktorý je na úrovni 59,3 %, čo je oveľa viac ako priemer EÚ na úrovni 39,2 %, ale rozdiel v účasti na starostlivosti o deti medzi deťmi ohrozenými chudobou alebo sociálnym vylúčením a deťmi, ktoré takto ohrozené nie sú, dosiahol v roku 2024 úroveň 41,5 percentuálneho bodu (v porovnaní s 20,3 percentuálneho bodu v EÚ). Vzdelávací systém sa okrem toho vyznačuje výrazným podielom študentov dosahujúcich slabé výsledky a vysokou nerovnosťou. Nedostatok kvalifikovaných pracovníkov pretrváva a mohol by ovplyvniť konkurencieschopnosť.

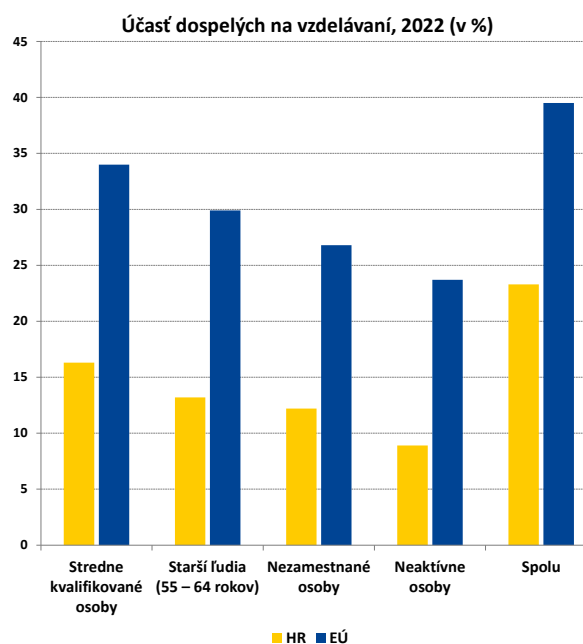
Vzhľadom na zistenia uvedenej analýzy v prvej fáze, predovšetkým na 4 ukazovatele s označením „krajina s výsledkami, ktoré treba sledovať“, **sa Francúzsko nejaví ako krajina, ktorá čelí potenciálnym rizikám pre vzostupnú sociálnu konvergenciu, a preto sa nevyžaduje ďalšia analýza v druhej fáze (pozri rámček 3.1.1).**

Chorvátsko

Chorvátsko sa stretáva s určitými výzvami v oblasti sociálnej ochrany a začleňovania. Vplyv sociálnych transferov (okrem dôchodkov) na znižovanie chudoby bol napriek nedávnemu zlepšeniu (z 20,35 % v roku 2022) v roku 2024 stále jeden z najnižších v EÚ (21,6 % oproti 34,2 %), čo už tretí rok po sebe znamená označenie „krajina s kritickou situáciou“. Zároveň miera rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia bola v roku 2024 o 1,0 percentuálneho bodu vyššia a z tohto dôvodu je Chorvátsko v súčasnosti „krajinou s výsledkami, ktoré treba sledovať“ (na úrovni 21,7 % oproti 21,0 % v EÚ), aj keď štrukturálny zlom v roku 2024 si vyžaduje opatrnosť pri interpretácii tejto zmeny. Podobne, ale s rovnakou výhradou, bola miera rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia v prípade detí v roku 2024 o 2,0 percentuálneho bodu vyššia, a preto je Chorvátsko „krajinou s výsledkami, ktoré treba sledovať“, hoci je táto miera stále nižšia ako priemer EÚ (19,3 % oproti 24,2 %). Nerovnosť meraná pomerom príjmov horného a dolného kvintilu sa naďalej zvyšovala, ale pomalším tempom a Chorvátsko je tak „krajinou s priemernými výsledkami“. Pokiaľ ide o mieru zaťaženia nákladmi na bývanie a subjektívne neuspokojené potreby lekárskej starostlivosti, Chorvátsko je „krajinou s výsledkami lepšími ako priemer EÚ“.

Krajina má priestor na zlepšenie v oblasti celoživotného vzdelávania. Podiel detí vo veku do troch rokov navštevujúcich zariadenia formálnej starostlivosti o deti sa v roku 2024 naďalej zvyšoval, a to na 30,2 % (z 29,6 % v roku 2023). Zatiaľ čo v podiele osôb, ktoré predčasne ukončili vzdelávanie a odbornú prípravu, bola krajina naďalej „krajinou s najlepšimi výsledkami“, podiel študentov dosahujúcich slabé výsledky bol značný, a to najmä v matematike. V roku 2022 sa na vzdelávaní zúčastnilo len 23,3 % dospelých Chorvátov (v porovnaní s 39,5 % v EÚ), a to po poklese z 26,9 % v roku 2016. V dôsledku toho je krajina „krajinou s výsledkami, ktoré treba sledovať“. Zatiaľ čo podiel dospelých, ktorí majú aspoň základné digitálne zručnosti, bol v roku 2023 na úrovni 59,0 % (oproti 55,6 % v EÚ), Chorvátsko je z dôvodu výrazného zhoršenia (o -4,4 percentuálneho bodu) od roku 2021 z tohto hľadiska „krajinou s výsledkami, ktoré treba sledovať“.

Trh práce má stúpajúcu tendenciu, ale osoby so zdravotným postihnutím naďalej čelia problémom. Miera zamestnanosti sa od roku 2021 zvyšuje, ale v roku 2024 zostala nižšia ako priemer EÚ (73,6 % oproti 75,8 %) a Chorvátsko je „krajinou so slabými, ale zlepšujúcimi sa výsledkami“ (zlepšenie z „krajiny s kritickou situáciou“ v predchádzajúcich rokoch). Zároveň sa vďaka stále pomerne silnému hospodárskemu rastu ďalej znížila miera nezamestnanosti, a to na 5,0 %, a miera dlhodobej nezamestnanosti na 1,8 %. Zatiaľ čo z hľadiska rozdielu v zamestnanosti žien a mužov, ako aj podielu mladých ľudí, ktorí nie sú zamestnaní, ani nie sú v procese vzdelávania alebo odbornej prípravy (NEET), sa Chorvátsko v roku 2024 považovalo za „krajinu s výsledkami lepšími ako priemer EÚ“, osoby so zdravotným postihnutím naďalej čelili významným prekážkam. Rozdiel v zamestnanosti osôb

Poznámka: Nízka spoľahlivosť údajov o nezamestnaných a neaktívnych osobách (HR).

Zdroj: Eurostat [[osobitná extrakcia zo zisťovania AES](#)].

so zdravotným postihnutím (41,0 percentuálneho bodu oproti 24,0 percentuálneho bodu v EÚ) po ďalšom zvýšení znamená, že Chorvátsko je z tohto hľadiska „krajinou s kritickou situáciou“. Index hrubého disponibilného príjmu domácností (HDPD) na obyvateľa (2008 = 100) na úrovni 138,1 v roku 2024 znamená, že Chorvátsko je „krajinou s výsledkami lepšími ako priemer EÚ“.

Vzhľadom na zistenia uvedenej analýzy v prvej fáze, predovšetkým na 6 ukazovateľov s označením „krajina s kritickou situáciou“ alebo „krajina s výsledkami, ktoré treba sledovať“, z čoho 3 súvisia so štatistickými problémami³¹⁶, **sa Chorvátsko nejaví ako krajina, ktorá čelí potenciálnym rizikám pre vzostupnú sociálnu konvergenciu, a preto sa nevyžaduje ďalšia analýza v druhej fáze** (pozri rámček 3.1.1).

³¹⁶ Prerušenie časového radu v roku 2024 pre všetky ukazovatele v tejto oblasti na základe štatistiky EU-SILC neumožňuje interpretovať zmeny. Konkrétnou príčinou výsledku „krajina s výsledkami, ktoré treba sledovať“, pokiaľ ide o mieru rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia aj mieru rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia v prípade detí, je štrukturálny zlom, čo neumožňuje správnu ekonomickú interpretáciu.

Taliansko

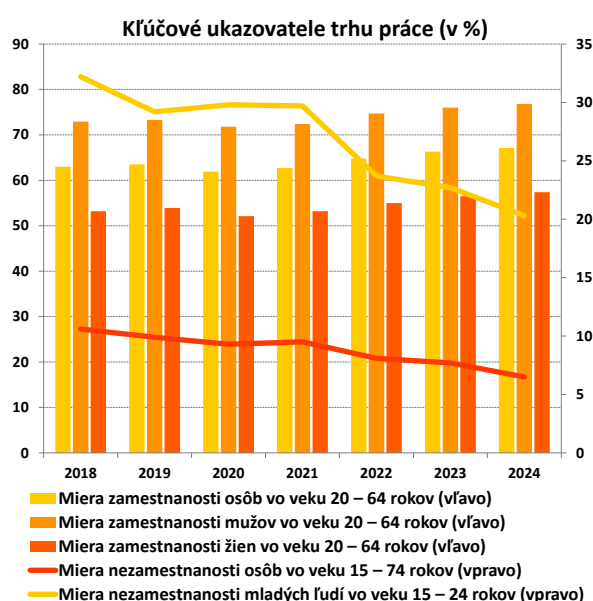
Napriek určitému zlepšeniu čelí taliansky trh práce dôležitým výzvam.

V roku 2024 sa miera zamestnanosti ďalej zvýšila a dosiahla 67,1 %. Stále však patrí k najnižším v EÚ a Taliansko predstavuje „krajinu s kritickou situáciou“. Juh aj ostrovy zaznamenali výrazný nárast zamestnanosti, ale rozdiel v jej úrovni v porovnaní so severozápadom zostáva veľký, a to o viac ako 21 percentuálnych bodov. V kontexte zlepšenia na úrovni EÚ je rozdiel v zamestnanosti žien a mužov v krajine stále jeden z najväčších (19,4 percentuálneho bodu oproti 10,0 percentuálneho bodu v EÚ) a Taliansko predstavuje „krajinu s kritickou situáciou“.

Okrem toho z hľadiska rozdielu v zamestnanosti osôb so zdravotným postihnutím, ktorý je 25,1 percentuálneho bodu, čo je nad priemerom EÚ na úrovni 24 percentuálnych bodov, je Taliansko „krajinou s výsledkami, ktoré treba sledovať“³¹⁷. Pozitívom je, že miera nezamestnanosti klesla na 6,5 % (oproti 5,9 % v EÚ), pričom rast reálneho HDP dosiahol 0,7 %, čím sa zaznamenalo jedno z najväčších zlepšení a v súčasnosti je Taliansko „krajinou s výsledkami lepšími ako priemer EÚ“ (čo je zmena oproti minulému roku, keď bolo „krajinou s výsledkami, ktoré treba sledovať“). Podobne aj miera dlhodobej nezamestnanosti klesla na 3,3 % a v súčasnosti je Taliansko z tohto hľadiska „krajinou so slabými, ale zlepšujúcimi sa výsledkami“ (minulý rok bolo „krajinou s kritickou situáciou“). A napokon, z hľadiska indexu hrubého disponibilného príjmu domácností (HDPD) na obyvateľa (2008 = 100) (v roku 2024 na úrovni 96,0 oproti 114,3 v EÚ), čo je spôsobené štrukturálne nízkymi mzdami, ktoré súvisia aj s nízkou produktivitou a nízkou intenzitou práce, Taliansko zostáva „krajinou s kritickou situáciou“.

Výzvy v oblasti rozvoja zručností pretrvávajú Napriek tomu, že podiel mladých ľudí, ktorí nie sú zamestnaní, ani nie sú v procese vzdelávania alebo odbornej prípravy (NEET) (15,2 %), od roku 2023 klesol o 0,9 percentuálneho bodu, naďalej patrí k najvyšším v EÚ a Taliansko je z tohto hľadiska „krajinou s kritickou situáciou“. Hoci podiel osôb, ktoré predčasne ukončili vzdelávanie a odbornú prípravu, ďalej klesal, jeho úroveň je stále vysoká a situácia teraz predstavuje „krajinu s výsledkami, ktoré treba sledovať“. Okrem toho je podiel študentov dosahujúcich slabé výsledky v základných zručnostiach vysoký (29,3 % v matematike, PISA 2022). Podiel dospelých, ktorí sa zúčastňujú na vzdelávaní (29,0 % v roku 2022), ako aj podiel dospelých, ktorí majú aspoň základné digitálne zručnosti (45,8 % v roku 2023), sú nízke a Taliansko je z tohto hľadiska „krajinou s výsledkami, ktoré treba sledovať“.

Po klesajúcom trende od roku 2021 sa v roku 2024 zvýšilo riziko chudoby. Podiel ľudí ohrozených chudobou alebo sociálnym vylúčením sa zvýšil na 23,1 % v prípade celkového

Poznámky: Prerušenie série v roku 2018.

Zdroj: Eurostat [[lfsi_emp_a](#)], [[une_rt_a](#)], VZPS v EÚ.

³¹⁷ V roku 2024 je však zlom v časovom rade.

obyvateľstva (z 22,8 % v roku 2023) a v prípade detí bol stabilný na úrovni 27,1 % (oproti 21 % v prípade celkového obyvateľstva a 24,2 % u detí v EÚ). Vzhľadom na obe situácie je Taliansko „krajinou s výsledkami, ktoré treba sledovať“, čo je spôsobené rastúcim podielom domácností takmer bez zamestnania, zatiaľ čo z hľadiska vplyvu sociálnych transferov (okrem dôchodkov) na znižovanie chudoby je „krajinou s priemernými výsledkami“. Rastie aj príjmová nerovnosť meraná pomerom príjmov horného a dolného kvintilu (5,53 oproti 4,66 v EÚ) a Taliansko je z tohto hľadiska „krajinou s výsledkami, ktoré treba sledovať“. Pozitívne je, že počet detí mladších ako tri roky navštevujúcich zariadenia formálnej starostlivosti o deti sa zvýšil o 4,9 percentuálneho bodu na 39,4 % (oproti 39,2 % v EÚ). Podiel osôb, ktoré uvádzajú subjektívne neuspokojené potreby lekárskej starostlivosti, a osôb, ktoré sú nadmerne zaťažené nákladmi na bývanie, je nízky.

Vzhľadom na zistenia uvedenej analýzy v prvej fáze, predovšetkým na 11 ukazovateľov s označením „krajina s kritickou situáciou“ alebo „krajina s výsledkami, ktoré treba sledovať“, **bolo Taliansko identifikované ako krajina, ktorá čelí potenciálnym rizikám pre vzostupnú sociálnu konvergenciu, a preto sa vyžaduje ďalšia analýza v druhej fáze (pozri rámček 3.1.1).**

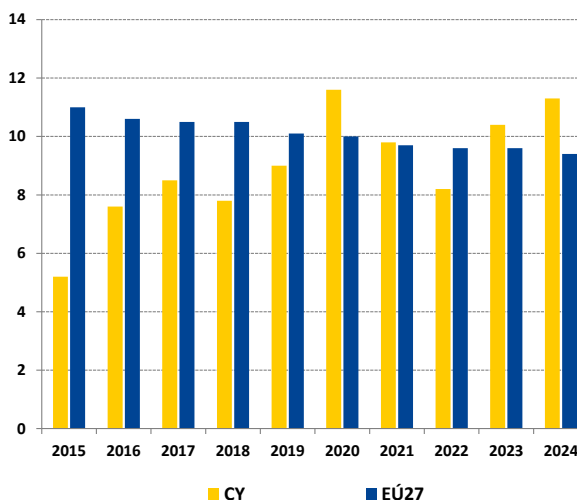
Cyprus

Rozvoj zručností sa zhoršuje a zostáva problematický. Podiel osôb, ktoré predčasne ukončili vzdelávanie a odbornú prípravu, sa ešte viac zvýšil z hodnoty 10,4 % v roku 2023 na 11,3 % v roku 2024 a Cyprus z tohto hľadiska zostáva „krajinou s výsledkami, ktoré treba sledovať“. Viac ako polovici 15-ročných žiakov (53,2 % v matematike, PISA 2022) chýbajú základné zručnosti, pričom tento pokles patrí medzi najvýraznejšie v EÚ od roku 2018. Digitálna gramotnosť je po poklese mimoriadne nízka, pričom v roku 2023 malo aspoň základné digitálne zručnosti len 49,5 % dospelých (v porovnaní s 55,6 % v EÚ), a tak Cyprus zostáva „krajinou s výsledkami, ktoré treba sledovať“. Zatiaľ čo v roku 2024 bolo 28,2 % pracovníkov s vysokoškolským vzdelaním zamestnaných v povolaniach, ktoré si túto úroveň vzdelania nevyžadovali, podiel študentov zapísaných v predmetoch STEM na celkovom počte študentov terciárneho vzdelávania (ISCED 5-8) bol jeden z najnižších, a to len 14,9 % v roku 2023 (v porovnaní s 26,9 % v EÚ). Podiel dospelých, ktorí sa zúčastnili na vzdelávaní za posledných 12 mesiacov, je takisto nízky, a to 28,3 % v roku 2022 (v porovnaní s 39,5 % v EÚ), po veľkom poklese zo 44,8 % v roku 2016, takže Cyprus je „krajinou s výsledkami, ktoré treba sledovať“. Na druhej strane bol podiel detí do troch rokov navštevujúcich zariadenia formálnej starostlivosti o deti po ďalšom náraste v roku 2024 na úrovni 40,1 % (v porovnaní s 39,2 % v EÚ), v súvislosti s čím je Cyprus označený ako „krajina s priemernými výsledkami“.

Výsledky trhu práce sú vo všeobecnosti dobré, ale niektoré skupiny obyvateľstva stále čelia výzvam. Vďaka silnému hospodárskemu rastu sa miera zamestnanosti v roku 2024 ešte viac zvýšila na 79,8 % (v porovnaní so 75,8 % v EÚ) a klesla miera nezamestnanosti (4,9 %) a jej dlhodobá zložka (1,3 %) (z hľadiska všetkých týchto hodnôt sa Cyprus považuje za „krajinu s výsledkami lepšími ako priemer EÚ“). Vzhľadom na zvýšenie rozdielu v zamestnanosti žien a mužov o 1,0 percentuálneho bodu od roku 2023 (na úroveň 10,0 percentuálneho bodu) je Cyprus v súčasnosti „krajinou s výsledkami, ktoré treba sledovať“. Z hľadiska rozdielu v zamestnanosti osôb so zdravotným postihnutím je Cyprus naďalej „krajinou s priemernými výsledkami“. Hoci miera nezamestnanosti mladých ľudí bola nižšia ako priemer EÚ (13,0 % oproti 14,9 % v EÚ), podiel mladých ľudí, ktorí nie sú zamestnaní, ani nie sú v procese vzdelávania alebo odbornej prípravy (NEET), zostal vysoký, a to 12,9 % (oproti 11,1 % v EÚ), a po poklese o 1,0 percentuálneho bodu je Cyprus v súčasnosti „krajinou so slabými, ale zlepšujúcimi sa výsledkami“. A napokon, index hrubého disponibilného príjmu domácností (HDPD) na obyvateľa (2008 = 100) zostáva nízky na úrovni 107,7, a to aj po zlepšení zo 102,7 v roku 2023, pričom krajina je naďalej „krajinou s výsledkami, ktoré treba sledovať“.

Cyprus vykazoval dobré sociálne výstupy. Riziko chudoby alebo sociálneho vylúčenia v roku 2024 bolo celkovo na úrovni 17,1 % a 14,8 % v prípade detí (v porovnaní s 21,0 % v prípade celkového obyvateľstva a 24,2 % v prípade detí v EÚ), v dôsledku čoho sa Cyprus považuje za „krajinu s výsledkami lepšími ako priemer EÚ“ v prípade celkového

Osoby, ktoré predčasne ukončili vzdelávanie a odbornú prípravu (v %)

Poznámka: Zlom v časovom rade v roku 2021.

Zdroj: Eurostat [edat_lfse_14], VZPS v EÚ.

obyvateľstva a za „krajinu s najlepšimi výsledkami“ v prípade detí. Okrem iného to odráža aj vplyv sociálnych transferov (okrem dôchodkov) na znižovanie chudoby, v súvislosti s čím je krajina označená ako „krajina s priemernými výsledkami“ (30,5 % v porovnaní s hodnotou 34,2 % v EÚ), a nízku mieru nadmerného zaťaženia nákladmi na bývanie na úrovni 2,4 %, na základe čoho je Cyprus takisto „krajinou s najlepšimi výsledkami“. Subjektívne neuspokojené potreby lekárskej starostlivosti patria s 0,1 % k najnižším v EÚ a krajina je tak „krajinou s výsledkami lepšími ako priemer EÚ“.

Vzhľadom na zistenia uvedenej analýzy v prvej fáze, predovšetkým na 5 ukazovateľov s označením „krajina s výsledkami, ktoré treba sledovať“, **sa Cyprus nejaví ako krajina, ktorá čelí potenciálnym rizikám pre vzostupnú sociálnu konvergenciu, a preto sa nevyžaduje ďalšia analýza v druhej fáze** (pozri rámček 3.1.1).

Lotyšsko

Výzvy v sociálnej oblasti pretrvávajú.

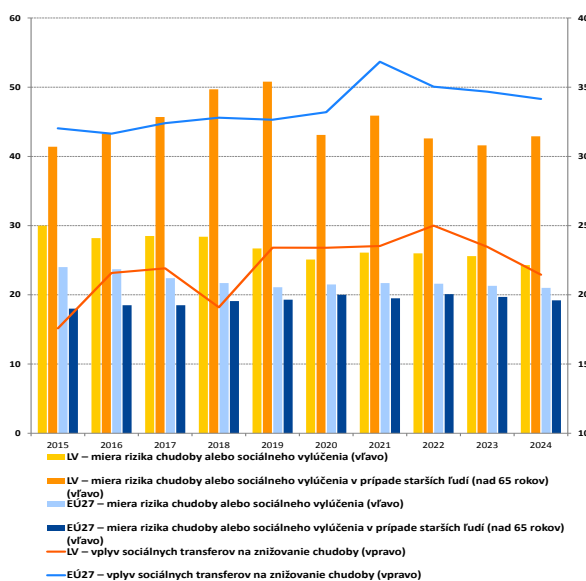
V kontexte stagnácie HDP zostali v roku 2024 príjmová nerovnosť a riziko chudoby v Lotyšsku na vysokej úrovni. Pomer príjmov horného a dolného kvintilu na úrovni 6,28 (oproti 4,66 ako priemer EÚ) patrí medzi najvyššie v EÚ, čo poukazuje na situáciu „krajiny s kritickou situáciou“. V tejto súvislosti sa vplyv sociálnych transferov (okrem dôchodkov) na znižovanie chudoby v roku 2024 ďalej znížil (o 2 percentuálne body) na 21,5 % (v porovnaní s 34,2 % v EÚ). Lotyšsko je teraz po dvoch po sebe idúcich zhoršeníach „krajinou s kritickou situáciou“. Hoci podiel ľudí ohrozených chudobou alebo sociálnym vylúčením v roku 2024 klesol z 25,6 % na 24,3 % (s výrazným poklesom v prípade detí na 17,9 %), celková miera zostáva výrazne nad priemerom EÚ na úrovni 21,0 %.

Vzhľadom na túto situáciu je Lotyšsko „krajinou s výsledkami, ktoré treba sledovať“. Najmä miera rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia v prípade starších osôb (nad 65 rokov) už bola vysoká a v roku 2024 sa ešte zvýšila na 42,9 % (zo 41,6 % v predchádzajúcom roku), čo súvisí aj s nízkou primeranosťou dôchodkov. Vysoká chudoba v starobe je úzko spojená so zlými zdravotnými výsledkami a súvisiacimi nákladmi na zdravotnú starostlivosť. Miera rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia osôb so zdravotným postihnutím sa ešte viac zvýšila z 38,5 % na 39,4 % a výrazne prevyšuje priemer EÚ na úrovni 28,7 %. Z hľadiska subjektívne neuspokojených potrieb lekárskej starostlivosti zostalo Lotyšsko „krajinou s kritickou situáciou“, keďže v roku 2024 vzrástli na 8,4 % (zo 7,8 % v roku 2023) oproti 2,5 % v EÚ.

Určité zhoršenie bolo zaznamenané v roku 2024, pokiaľ ide o výsledky týkajúce sa trhu práce. Po oživení trhu práce po kríze spôsobenej pandémiou COVID-19 sa rast zamestnanosti v roku 2024 v kontexte stagnácie spomalil. Zatiaľ čo z hľadiska miery zamestnanosti (na úrovni 77,4 %) bolo Lotyšsko „krajinou s priemernými výsledkami“, miera nezamestnanosti sa zvýšila na 6,9 % (v porovnaní s 5,9 % v EÚ) a miera dlhodobej nezamestnanosti na 2,2 % (v porovnaní s 1,9 % v EÚ). Miera mladých ľudí, ktorí nie sú zamestnaní, ani nie sú v procese vzdelávania alebo odbornej prípravy (NEET), sa zvýšila o 0,7 percentuálneho bodu na 10,7 % (v porovnaní s 11,1 % v EÚ). V prípade všetkých troch ukazovateľov je Lotyšsko v roku 2024 „krajinou s výsledkami, ktoré treba sledovať“. Pozitívom je, že Lotyšsko má jeden z najmenších rozdielov v zamestnanosti žien a mužov v EÚ a je „krajinou s najlepšimi výsledkami“. Aj z hľadiska rozdielu v zamestnanosti osôb so zdravotným postihnutím zostáva Lotyšsko „krajinou s výsledkami lepšími ako priemer EÚ“ napriek tomu, že sa tento rozdiel v poslednom čase zvýšil.

Vo výsledkoch v oblasti vzdelávania a zručností zostáva Lotyšsko „krajinou s priemernými výsledkami“, ale s určitým zhoršením. Miera účasti dospelých na vzdelávaní (za posledných 12 mesiacov) bola 34,1 % (oproti 39,5 % v EÚ). Okrem toho podiel dospelých, ktorí majú aspoň základné digitálne zručnosti, bol v roku 2023 na úrovni 45,3 % (pod priemerom EÚ na úrovni 55,6 %) a Lotyšsko je vzhľadom na potrebu podpory

Miera rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia a vplyv sociálnych transferov (v %)

Poznámka: Zlom v časovom rade (LV) v roku 2022.

Zdroj: Eurostat [[ilc_peps01n](#)] a [[tespm050](#)], EU-SILC.

prechodu na digitálnu technológiu naďalej „krajinou s výsledkami, ktoré treba sledovať“. Zároveň podiel detí do troch rokov navštevujúcich zariadenia formálnej starostlivosti o deti zaznamenal jeden z najväčších poklesov v EÚ, a to na 24,9 % (oproti 39,2 % v EÚ), a v súčasnosti je Lotyšsko z tohto hľadiska „krajinou s výsledkami, ktoré treba sledovať“. Hoci predčasné ukončenie školskej dochádzky nie je rozšírené a lotyšskí 15-roční žiaci dosahujú celkovo dobré výsledky v základných zručnostiach, mestské školy dosahujú výrazne lepšie výsledky ako školy vo vidieckych oblastiach. Podiel vysokoškolských študentov zapísaných v programoch STEM je nízky (25,1 % oproti 26,9 % v EÚ), najmä medzi ženami.

Vzhľadom na zistenia uvedenej analýzy v prvej fáze, predovšetkým na 9 ukazovateľov s označením „krajina s kritickou situáciou“ alebo „krajina s výsledkami, ktoré treba sledovať“, vrátane ukazovateľa, ktorý sa v priebehu času zhoršil, **bolo Lotyšsko identifikované ako krajina, ktorá čelí potenciálnym rizikám pre vzostupnú sociálnu konvergenciu, a preto sa vyžaduje ďalšia analýza v druhej fáze (pozri rámček 3.1.1).**

Litva

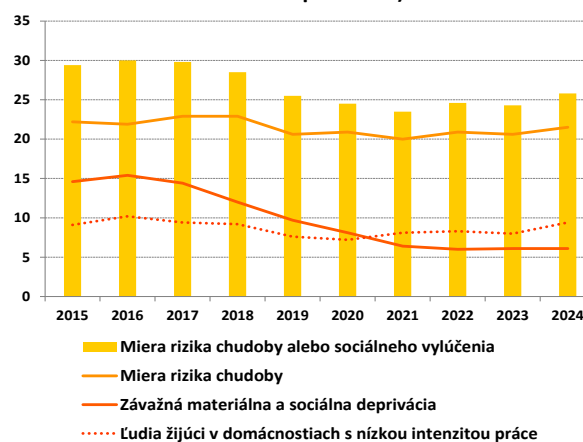
Situácia v oblasti sociálneho začleňovania a ochrany sa v roku 2024 zhoršila. Podiel ľudí ohrozených chudobou alebo sociálnym vylúčením sa v roku 2024 zvýšil (o 1,5 percentuálneho bodu) na 25,8 %³¹⁸ (oproti 21,0 % v EÚ), čo je jedna z najväčších zaznamenaných hodnôt a ročných nárastov a Litva tak je „krajinou s kritickou situáciou“. Obzvlášť ohrozené boli osoby vo vidieckych oblastiach a zraniteľné skupiny, ako sú nezamestnaní, staršie osoby a osoby so zdravotným postihnutím. Osoby so zdravotným postihnutím čelili jednej z najvyšších mier rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia v EÚ (45,8 %

v roku 2024 oproti 28,7 % v EÚ). Z hľadiska miery rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia detí však Litva zostala „krajinou s priemernými výsledkami“. Vplyv sociálnych transferov (okrem dôchodkov) na znižovanie chudoby klesol z 29,9 % v roku 2023 na 25,9 % v roku 2024 (jeden z najväčších poklesov) v porovnaní s 34,2 % v EÚ. Odráža to nízku primeranosť a pokrytie sociálnych dávok a Litva je v súčasnosti z tohto hľadiska „krajinou s výsledkami, ktoré treba sledovať“. Okrem toho nerovnosť meraná pomerom príjmov horného a dolného kvintilu patrila v roku 2024 medzi najvyššie v EÚ (6,54 oproti 4,66), pričom došlo k jednému z najväčších nárastov, a Litva je opäť „krajinou s kritickou situáciou“. A napokon, hoci je miera zaťaženia nákladmi na bývanie stále pod priemerom EÚ na úrovni 8,2 %, druhý rok po sebe sa výrazne zvýšila a v roku 2024 dosiahla 6,2 %, a v súčasnosti je Litva aj z tohto hľadiska „krajinou s výsledkami, ktoré treba sledovať“.

Litva čelí narastajúcim výzvam v súvislosti s rozvojom zručností. Po výraznom náraste podielu mladých ľudí, ktorí nie sú zamestnaní, ani nie sú v procese vzdelávania alebo odbornej prípravy (NEET), (+1,2 percentuálneho bodu na 14,7 % oproti 11,1 % v EÚ) v roku 2024 sa Litva javí ako „krajina s kritickou situáciou“. Zároveň sa podiel osôb, ktoré predčasne ukončili vzdelávanie a odbornú prípravu, zvýšil o 2 percentuálne body na 8,4 % v roku 2024 (v porovnaní s 9,4 % v EÚ) a v prípade tejto situácie je Litva „krajinou s výsledkami, ktoré treba sledovať“. Oba ukazovatele sa zhoršili už druhý rok po sebe. Vysoká je aj miera podvýkonnosti, pokiaľ ide o základné zručnosti (27,8 % v matematike, PISA 2022). Okrem toho účasť dospelých na vzdelávaní za posledných 12 mesiacov predstavuje situáciu, v prípade ktorej je Litva „krajinou s výsledkami, ktoré treba sledovať“, keďže je výrazne pod priemerom EÚ (27,4 % oproti 39,5 % v roku 2022). Pozitívne je, že podiel detí mladších ako tri roky navštevujúcich zariadenia formálnej starostlivosti o deti sa v roku 2024 zvýšil na 36,9 % (v porovnaní s 39,2 % v EÚ).

Situácia na trhu práce v Litve sa v roku 2024 čiastočne zlepšila. Miera zamestnanosti sa vďaka silnému hospodárskemu rastu zvýšila o 0,7 percentuálneho bodu na 79,2 %

Miera rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia a jej zložky (miera rizika chudoby, závažná materiálna a sociálna deprivácia, nízka intenzita práce v %)

Poznámky: V roku 2024 ide o predbežné údaje.

Zdroje: Eurostat [[ilc_peps01n](#)], [[tepsr_lm430](#)], [[ilc_li02](#)], [[tespm030](#)], EU-SILC.

³¹⁸ Údaje Eurostatu za rok 2024 pre všetky sociálne ukazovatele za Litvu sú predbežné.

v roku 2024 (v porovnaní so 75,8 % v EÚ). Miera nezamestnanosti však ďalej vzrástla na 7,1 % (zo 6,9 % v roku 2023), čo je o 1,2 percentuálneho bodu viac ako priemer EÚ, a Litva je naďalej „krajinou s výsledkami, ktoré treba sledovať“. Miera dlhodobej nezamestnanosti zostala tretí rok po sebe stabilná (na úrovni 2,3 %), čo je len o 0,4 percentuálneho bodu viac ako priemer EÚ. Na základe hlavného ukazovateľa sociálneho prehľadu sa rozdiel v zamestnanosti osôb so zdravotným postihnutím zvýšil z 32,4 percentuálneho bodu v roku 2023 na 39,9 percentuálneho bodu v roku 2024 (oproti 24,0 percentuálneho bodu v EÚ), čo poukazuje na kategóriu „krajiny s kritickou situáciou“.

Vzhľadom na zistenia uvedenej analýzy v prvej fáze, predovšetkým na 9 ukazovateľov s označením „krajina s kritickou situáciou“ alebo „krajina s výsledkami, ktoré treba sledovať“, vrátane dvoch ukazovateľov, ktoré sa v priebehu času zhoršili, **bola Litva identifikovaná ako krajina, ktorá čelí potenciálnym rizikám pre vzostupnú sociálnu konvergenciu, a preto sa vyžaduje ďalšia analýza v druhej fáze (pozri rámček 3.1.1).**

Luxembursko

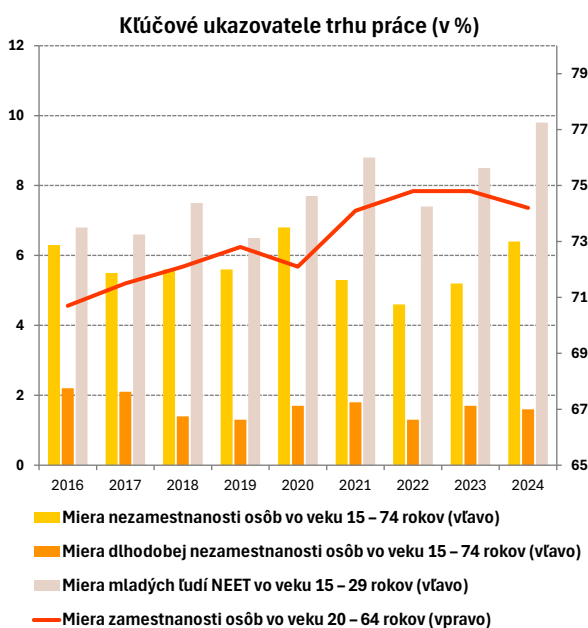
Najnovšie trendy poukazujú na problémy súvisiace s výkonnosťou trhu práce.

V roku 2024 v kontexte mierneho hospodárskeho rastu a pretrvávajúceho nesúladu medzi ponúkanými a požadovanými zručnosťami miera zamestnanosti mierne klesla na 74,2 %, čím sa ešte viac oddelila od celkového vzostupného trendu EÚ (na 75,8 % v roku 2024). Z tohto hľadiska je Luxembursko v súčasnosti „krajinou s výsledkami, ktoré treba sledovať“. Miera nezamestnanosti sa po jednom z najväčších nárastov (o 1,2 percentuálneho bodu) v roku 2024 opäť zvýšila na 6,4 % (oproti 5,9 % v EÚ) a Luxembursko je z tohto hľadiska naďalej „krajinou s výsledkami, ktoré treba sledovať“. Na druhej strane miera dlhodobej nezamestnanosti klesla (o 0,1 percentuálneho bodu) na 1,6 %

a v súčasnosti je Luxembursko z tohto hľadiska „krajinou s priemernými výsledkami“. Z hľadiska indexu hrubého disponibilného príjmu domácností (HDPD) na obyvateľa (2008 = 100) na úrovni 113,1 (oproti 114,3 v EÚ), ktorý sa mierne zvýšil zo 112,1 v roku 2023, je Luxembursko takisto „krajinou s výsledkami, ktoré treba sledovať“. V tomto kontexte sa podiel mladých ľudí, ktorí nie sú zamestnaní, ani nie sú v procese vzdelávania alebo odbornej prípravy (NEET), už druhý rok po sebe výrazne zvýšil (o 1,3 percentuálneho bodu) na 9,8 % v roku 2024, a preto je Luxembursko z tohto hľadiska „krajinou s výsledkami, ktoré treba sledovať“. Na druhej strane bolo Luxembursko „krajinou s výsledkami lepšími ako priemer EÚ“, pokiaľ ide o rozdiely v zamestnanosti žien a mužov.

Luxembursko dosahuje celkovo dobré výsledky v oblasti vzdelávania a zručností, ale v niektorých oblastiach sa zhoršilo. Podiel dospelých, ktorí sa zúčastnili na vzdelávaní za posledných 12 mesiacov, bol v roku 2022 vysoký na úrovni 45,2 %, čo je vysoko nad priemerom EÚ na úrovni 39,5 %. Hoci vysoký podiel dospelého obyvateľstva (60,1 %) má aspoň základné digitálne zručnosti (v porovnaní s 55,6 % v EÚ), Luxembursko je vzhľadom na výrazné zhoršenie (o 3,6 percentuálneho bodu) vyplývajúce z údajov za rok 2023 „krajinou s výsledkami, ktoré treba sledovať“. To platí aj pre podiel osôb, ktoré predčasne ukončili vzdelávanie a odbornú prípravu, ktorý sa v roku 2024 zvýšil o 1 percentuálneho bodu na 7,8 %³¹⁹ (čo je pod priemerom EÚ na úrovni 9,4 %). A napokon, pokiaľ ide o podiel detí mladších ako tri roky navštevujúcich zariadenia starostlivosti o deti, Luxembursko bolo „krajinou s výsledkami lepšími ako priemer EÚ“.

Sociálna situácia v Luxembursku sa v roku 2024 stabilizovala, hoci problémy pretrvávajú. Podiel osôb ohrozených chudobou alebo sociálnym vylúčením výrazne klesol (z 21,4 % v roku 2023 na 20,0 % v roku 2024, v porovnaní s 21 % v EÚ) a v súčasnosti je Luxembursko z tohto hľadiska „krajinou s priemernými výsledkami“. K tomu prispel najmä

Zdroj: Eurostat [[lfsi_emp_a](#)], [[une_rt_a](#)], [[une_ltu_a](#)], [[lfsi_neet_a](#)], VZPS v EÚ.

³¹⁹ Hodnoty za roky 2023 – 2024, pokiaľ ide o osoby, ktoré predčasne ukončili vzdelávanie a odbornú prípravu, sú však označené ako údaje s „nízkou spoľahlivosťou“.

pokles miery rizika chudoby z 18,8 % na 18,1 %, ktorý bol sprevádzaný malým poklesom (o 0,2 percentuálneho bodu) závažnej materiálnej a sociálnej deprivácie v dôsledku zmiernenia inflácie. Miera rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia v prípade detí však zostala nad priemerom EÚ (25,6 % v roku 2024 oproti 24,2 % v EÚ) a Luxembursko je z tohto hľadiska „krajinou s výsledkami, ktoré treba sledovať“. Čiastočne sa to vysvetľuje obmedzeným vplyvom sociálnych transferov (okrem dôchodkov) na znižovanie chudoby, ktorý v roku 2024 klesol na 27,0 % (v porovnaní s 34,2 % v EÚ) a z tohto hľadiska je Luxembursko naďalej „krajinou s výsledkami, ktoré treba sledovať“. Z hľadiska podielu ľudí nadmerne zaťažených nákladmi na bývanie, ktorý klesol z 11,5 % na 8,0 % (oproti 8,2 % v EÚ), sa v roku 2024 Luxembursko stalo „krajinou s výsledkami lepšími ako priemer EÚ“. Zo zlepšenia mali prospech najmä nájomníci, a to aj vďaka rozšíreným a štedrejším dotáciám na nájomné.

Vzhľadom na zistenia uvedenej analýzy v prvej fáze, predovšetkým na 8 ukazovateľov s označením „krajina s výsledkami, ktoré treba sledovať“, vrátane ukazovateľa, ktorý sa v priebehu času zhoršil, **bolo Luxembursko identifikované ako krajina, ktorá čelí potenciálnym rizikám pre vzostupnú sociálnu konvergenciu, a preto sa vyžaduje ďalšia analýza v druhej fáze** (pozri rámček 3.1.1).

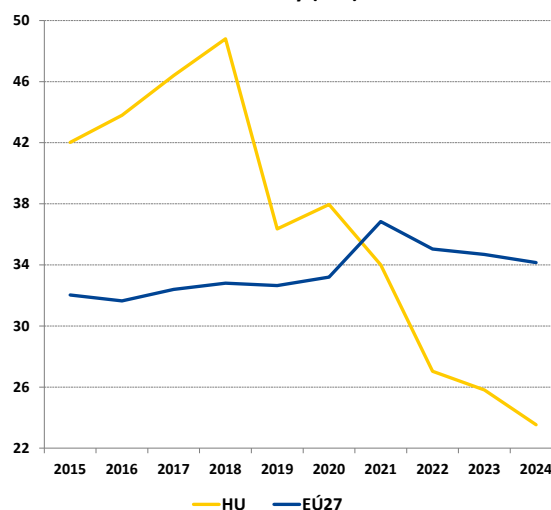
Maďarsko

Maďarsko zaznamenalo určité zlepšenie v oblasti chudoby a sociálneho vylúčenia, ale sociálne problémy pretrvávajú.

Z hľadiska miery rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia, pokiaľ ide o celkové obyvateľstvo aj o deti, sa v roku 2024 zlepšila kategória Maďarska „krajiny s výsledkami, ktoré treba sledovať“, na „krajinu s priemernými výsledkami“ po tom, ako táto miera klesla na 19,3 % v prípade celkového obyvateľstva a na 22,9 % v prípade detí³²⁰. Závažná materiálna a sociálna deprivácia však zostáva vysoká (9,3 % oproti 6,4 % v EÚ) a peňažná chudoba (po sociálnych transferoch) sa naďalej zvyšovala, najmä v prípade mladých dospelých. V kombinácii so stabilnou mierou peňažnej chudoby pred transfermi to viedlo k znižujúcemu sa vplyvu sociálnych transferov (okrem dôchodkov) na znižovanie chudoby (na 23,5 % oproti 34,2 % v EÚ). V dôsledku toho je krajina „krajinou s výsledkami, ktoré treba sledovať“. Z hľadiska príjmovej nerovnosti zostalo Maďarsko „krajinou s priemernými výsledkami“. Miera zaťaženia nákladmi na bývanie zaznamenala jeden z najvyšších nárastov (o 1,7 percentuálneho bodu) zo 7,3 % na 9 % v roku 2024 (oproti 8,2 % v EÚ) a v súčasnosti je Maďarsko z tohto hľadiska „krajinou s výsledkami, ktoré treba sledovať“.

Maďarsko dosahuje celkovo dobré výsledky v oblasti rozvoja zručností dospelých, ale čelí výzvam, najmä pokiaľ ide o účasť na starostlivosti o deti, predčasné ukončenie školskej dochádzky a nerovnosti v oblasti vzdelávania. Po výraznom náraste v roku 2023 sa účasť detí do troch rokov na formálnej starostlivosti o deti znížila z 20,5 % v roku 2023 na 16,6 % v roku 2024, čo je jedna z najnižších hodnôt v EÚ (oproti priemeru 39,2 %), a v súčasnosti je Maďarsko z tohto hľadiska „krajinou s kritickou situáciou“. Miera osôb, ktoré predčasne ukončili vzdelávanie a odbornú prípravu, sa zlepšila (o 1,3 percentuálneho bodu na 10,3 % v roku 2024 oproti 9,4 % v EÚ), čím sa Maďarsko presunulo z kategórie „krajina s kritickou situáciou“ do kategórie „krajina so slabými, ale zlepšujúcimi sa výsledkami“. Napriek tomu zostáva výrazne nad priemerom v prípade Rómov, osôb so zdravotným postihnutím a osôb žijúcich vo vidieckych oblastiach. Okrem toho je podiel študentov dosahujúcich slabé výsledky vysoký (29,5 % v matematike, PISA 2022) a sociálno-ekonomické prostredie má významný vplyv na výsledky žiakov v oblasti základných zručností³²¹. Maďarsko je „krajinou s výsledkami lepšími ako priemer EÚ“ v oblasti digitálnych zručností a „krajinou s najlepšimi výsledkami“ v oblasti vzdelávania dospelých. Ľudia s nízkou úrovňou vzdelania, nezamestnaní a ľudia nad 55 rokov sú na tom so vzdelávaním dospelých podstatne horšie ako celkové obyvateľstvo.

Vplyv sociálnych transferov na znižovanie chudoby (v %)

Poznámka: Zlom v časovom rade (HU) v roku 2022.

Zdroj: Eurostat, [tespm050], EU-SILC.

³²⁰ Údaje EU-SILC a súvisiace ukazovatele revidovalo Maďarsko za roky 2019 – 2024, pozri príslušnú poznámku.

³²¹ OECD, PISA 2022.

Trh práce si celkovo udržiava dobrú výkonnosť. Pokiaľ ide o mieru zamestnanosti (81,1 % oproti 75,8 % v EÚ) a mieru nezamestnanosti (4,5 % oproti 5,9 % v EÚ), Maďarsko bolo naďalej „krajinou s výsledkami lepšími ako priemer EÚ“, hoci miera zamestnanosti (vo veku 15 – 64 rokov) nízkokvalifikovaných osôb v roku 2024 (38,5 %) a Rómov v roku 2023 (47,3 %) bola výrazne pod priemerom krajiny. Pokiaľ ide o podiel mladých ľudí, ktorí nie sú zamestnaní, ani nie sú v procese vzdelávania alebo odbornej prípravy (NEET), Maďarsko zostalo „krajinou s priemernými výsledkami“. Napriek tomu sa miera nezamestnanosti mladých ľudí v predchádzajúcich dvoch rokoch výrazne zhoršila spolu s rýchlym spomalením hospodárskeho rastu, a to z 10,6 % v roku 2022 na 15,2 % v roku 2024 (oproti 14,9 % v EÚ).

Vzhľadom na zistenia uvedenej analýzy v prvej fáze, predovšetkým na 3 ukazovatele s označením „krajina s kritickou situáciou“ alebo „krajina s výsledkami, ktoré treba sledovať“, **sa Maďarsko nejaví ako krajina, ktorá čelí potenciálnym rizikám pre vzostupnú sociálnu konvergenciu, a preto sa nevyžaduje ďalšia analýza v druhej fáze** (pozri rámček 3.1.1).

Malta

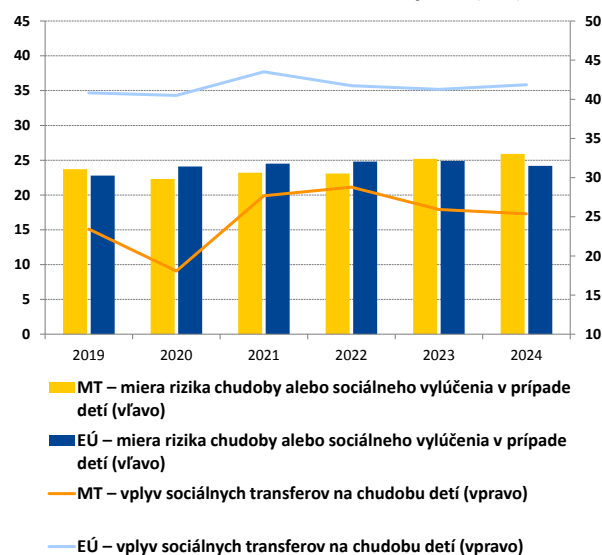
Sociálne výstupy Malty sú naďalej zmiešané a deti čelia čoraz väčším problémom.

Malta zostala v roku 2024 naďalej „krajinou s priemernými výsledkami“, pokiaľ ide o mieru rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia, ktorá bola na úrovni 19,7 % (v porovnaní s 21,0 % v EÚ), čo odráža aj rastúcu úroveň indexu hrubého disponibilného príjmu domácností (HDPD) na obyvateľa (2008 = 100) (171,7 oproti 114,3 v EÚ v roku 2024), na základe čoho je Malta „krajinou s najlepšimi výsledkami“. Miera rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia v prípade detí však naďalej rástla a dosiahla 25,9 % (v porovnaní s 24,2 % v EÚ). Okrem toho podiel detí mladších ako tri roky navštevujúcich zariadenia formálnej starostlivosti o deti zaznamenal v roku 2024 v EÚ výrazný pokles (–6,9 percentuálneho bodu), hoci zostal nad priemerom EÚ (na úrovni 44,1 % oproti 39,2 %). Malta je teraz z hľadiska oboch parametrov „krajinou s výsledkami, ktoré treba sledovať“. Zároveň

vplyv sociálnych transferov (okrem dôchodkov) na znižovanie chudoby zostal nízky, a to na úrovni 26,0 % (v porovnaní s 34,2 % v EÚ), a aj z tohto hľadiska je Malta „krajinou s výsledkami, ktoré treba sledovať“. Konkrétne je tento vplyv o niečo nižší v prípade detí (25,4 %) v porovnaní s celkovým obyvateľstvom (26 %), pričom v EÚ je to naopak (41,9 % oproti 34,2 %). Príjmová nerovnosť meraná pomerom príjmov horného a dolného kvintilu sa znížila z 5,30 v roku 2023 na 4,87 v roku 2024 (oproti 4,66 v EÚ), čím sa situácia Malty zlepšila na „krajinu s výsledkami lepšími ako priemer EÚ“. Vzhľadom na mierny pokles miery zaťaženia nákladmi na bývanie na úroveň 5,8 % bola Malta „krajinou s priemernými výsledkami“. Subjektívne neuspokojené potreby lekárskej starostlivosti pociťovalo len 0,3 % obyvateľstva (v porovnaní s 2,5 % v EÚ), čo je jeden z najmenších podielov v EÚ.

Pokrok v oblasti vzdelávania a zručností pokračuje, ale niektoré výzvy pretrvávajú. Po ďalšom znížení klesol podiel osôb, ktoré predčasne ukončili vzdelávanie a odbornú prípravu, na 9,6 % v roku 2024 (oproti 9,4 % v EÚ), a v súčasnosti je Malta z tohto hľadiska „krajinou s priemernými výsledkami“. Napriek tomu je podiel študentov dosahujúcich slabé výsledky v oblasti základných zručností stále mimoriadne vysoký (32,6 % v matematike, PISA 2022). Okrem toho sa už na stredných školách objavujú prekážky na ceste k povolaniu v oblasti STEM, pretože len málo študentov sa venuje kľúčovým prirodovedným predmetom. Podiel mladých ľudí, ktorí nie sú zamestnaní, ani nie sú v procese vzdelávania alebo odbornej prípravy (NEET), sa v roku 2024 ďalej znížil na 7,2 % (čo je pod priemerom EÚ na úrovni 11,1 %), čím sa Malta z tohto hľadiska stala „krajinou s najlepšimi výsledkami“. Zároveň účasť dospelých na vzdelávaní za posledných 12 mesiacov bola v roku 2022 na úrovni 39,9 % a z tohto hľadiska sa Malta považuje za „krajinu s výsledkami lepšími ako priemer EÚ“, pričom v prípade ľudí s vysokým stupňom dosiahnutého vzdelania bola táto účasť dokonca vyššia na úrovni 65,9 %. Podobne 63,0 % dospelých malo v roku 2023 aspoň

Miera rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia v prípade detí a vplyv sociálnych transferov na znižovanie chudoby detí (v %)

Poznámka: Vplyv sociálneho transferu na zníženie chudoby detí sa vypočíta pomocou mier rizika chudoby pred transferom a po ňom. Zlom v časovom rade (MT) v prípade miery rizika chudoby v roku 2022.

Zdroj: Eurostat [[ilc_peps_01n](#)], [[ilc_li10](#)], [[ilc_li02](#)] EU-SILC.

základné digitálne zručnosti (v porovnaní s 55,6 % v EÚ) a v tejto súvislosti je Malta „krajinou s priemernými výsledkami“, pričom medzi jednotlivými skupinami obyvateľstva boli zaznamenané veľké rozdiely.

Na silnom trhu práce je rozdiel v zamestnanosti žien a mužov naďalej vysoký. V roku 2024 mala Malta vďaka silnému hospodárskemu rastu jednu z najvyšších mier zamestnanosti v EÚ (83,0 %) a nízku mieru nezamestnanosti (3,1 %) vrátane jej dlhodobej zložky (0,7 %) a bola „krajinou s najlepšimi výsledkami“ vo všetkých troch ukazovateľoch. Rozdiel v zamestnanosti osôb so zdravotným postihnutím sa znížil na 25,3 percentuálneho bodu (oproti 24,0 percentuálneho bodu v EÚ). Aj keď sa rozdiel v zamestnanosti žien a mužov znížil na 13,4 percentuálneho bodu, zostal o 3,4 percentuálneho bodu vyšší ako priemer EÚ a patrí medzi najväčšie v EÚ, v dôsledku čoho je Malta stále „krajinou s kritickou situáciou“.

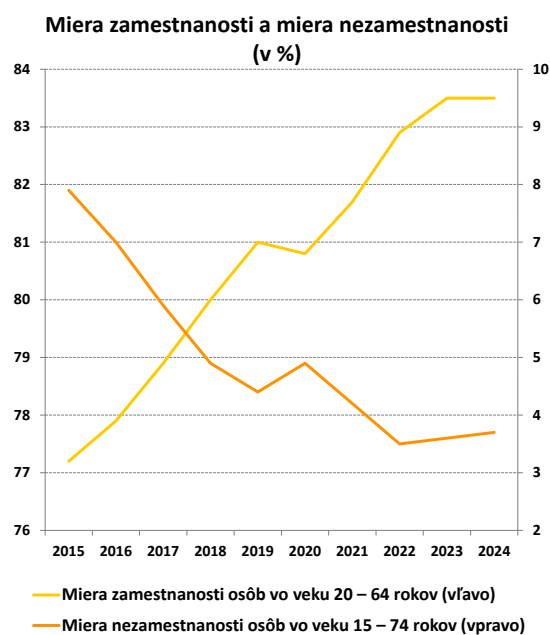
Vzhľadom na zistenia uvedenej analýzy v prvej fáze, predovšetkým na 4 ukazovatele s označením „krajina s kritickou situáciou“ alebo „krajina s výsledkami, ktoré treba sledovať“, **sa Malta nejaví ako krajina, ktorá čelí potenciálnym rizikám pre vzostupnú sociálnu konvergenciu, a preto sa nevyžaduje ďalšia analýza v druhej fáze** (pozri rámček 3.1.1).

Holandsko

Trh práce sa naďalej vyvíja relatívne dobre. Vzhľadom na oživenie hospodárskeho rastu sa miera zamestnanosti v roku 2024 nezmenila a dosiahla 83,5 %, čo je jedna z najvyšších hodnôt v EÚ. Nezamestnanosť zostala nízka napriek miernemu nárastu na 3,7 %. Podiel mladých ľudí, ktorí nie sú zamestnaní, ani nie sú v procese vzdelávania alebo odbornej prípravy (NEET), naďalej patrí medzi najnižšie v EÚ, a to aj napriek ďalšiemu zvýšeniu (o 0,2 percentuálneho bodu na 4,9 %). Rozdiel v zamestnanosti osôb so zdravotným postihnutím sa opäť znížil na 20,9 percentuálneho bodu. Holandsko je vo všetkých týchto oblastiach „krajinou s výsledkami lepšími ako priemer EÚ“ alebo „krajinou s najlepšimi výsledkami“. Riziko vysoko segmentovaného trhu práce však zostáva významnou štrukturálnou výzvou. Zatiaľ čo rozdiel v zamestnanosti žien a mužov bol v roku 2024 na úrovni 7,6 percentuálneho bodu (oproti 10,0 percentuálneho bodu v EÚ, „krajina s priemernými výsledkami“), zamestnanie na kratší pracovný čas bolo rozšírené, a to najmä u žien. To má za následok jeden z najväčších rozdielov v zamestnanosti žien a mužov na kratší pracovný čas v EÚ (41,9 percentuálneho bodu v porovnaní s priemerom EÚ na úrovni 20,1 percentuálneho bodu) a značný rozdiel v dôchodkoch žien a mužov (36,3 % oproti 24,5 % v EÚ). A napokon, na základe údajov za rok 2024 index hrubého disponibilného príjmu domácností (HDPD) na obyvateľa (2008 = 100) zaostáva za priemerom EÚ (112,4 oproti 114,3 v EÚ), a tak je v tomto kontexte Holandsko naďalej „krajinou s výsledkami, ktoré treba sledovať“.

Holandsko naďalej vykazuje celkovo dobré výsledky, pokiaľ ide o budovanie zručností. V roku 2022 sa na vzdelávaní zúčastnilo 56,1 % dospelých a v roku 2023 malo aspoň základné digitálne zručnosti 82,7 % z nich, čo sú jedny z najvyšších podielov v EÚ. V dôsledku nárastu miery počtu osôb, ktoré predčasne ukončili vzdelávanie a odbornú prípravu, o 0,8 percentuálneho bodu je Holandsko v súčasnosti „krajinou s priemernými výsledkami“ (7,0 % v roku 2024). Zhoršenie všeobecných základných zručností žiakov a nárast podvýkonnosti, najmä u znevýhodnených žiakov, si vyžaduje monitorovanie situácie. Stále je však dôležitá účinná osвета týkajúca sa rekvalifikácie a zvyšovania úrovne zručností zameraná na ľudí v nepriaznivej situácii na trhu práce (ako sú osoby s nízkou úrovňou zručností, ľudia s flexibilnými alebo dočasnými pracovnými zmluvami, ľudia s migrantským pôvodom a osoby so zdravotným postihnutím).

Sociálna situácia v Holandsku je celkovo dobrá. Podiel celkového obyvateľstva a detí ohrozených chudobou alebo sociálnym vylúčením zostal stabilný a patrí k najnižším v EÚ (15,4 % v prípade celkového obyvateľstva a 15,8 % v prípade detí). Špecifické skupiny, ako sú osoby so zdravotným postihnutím alebo osoby s migrantským pôvodom, najmä deti, však čelia výzvam. Miera zaťaženia nákladmi na bývanie sa znížila o 2,4 percentuálneho bodu a v roku 2024 predstavovala 6,9 % (v porovnaní s 8,2 % v EÚ, v dôsledku čoho je Holandsko „krajinou s výsledkami lepšími ako priemer EÚ“).

Zdroj: Eurostat [[lfsi_emp_a](#)], [[une_rt_a](#)], VZPS v EÚ.

Vzhľadom na zistenia uvedenej analýzy v prvej fáze, predovšetkým na 1 ukazovateľ s označením „krajina s výsledkami, ktoré treba sledovať“, **sa Holandsko nejaví ako krajina, ktorá čelí potenciálnym rizikám pre vzostupnú sociálnu konvergenciu, a preto sa nevyžaduje ďalšia analýza v druhej fáze** (pozri rámček 3.1.1).

Rakúsko

Napriek trom rokom recesie zostáva rakúsky trh práce relatívne silný.

Z hľadiska takmer všetkých ukazovateľov trhu práce v rámci sociálneho prehľadu je Rakúsko „krajinou s priemernými výsledkami“ alebo „krajinou s výsledkami lepšími ako priemer EÚ“. Po miernom poklese v predchádzajúcom roku sa miera zamestnanosti zvýšila o 0,2 percentuálneho bodu na 77,4 % v roku 2024 (oproti 75,8 % v EÚ), zatiaľ čo miera nezamestnanosti na úrovni 5,2 % zostala pod priemerom EÚ (5,9 %) a rovnako aj jej dlhodobá zložka (1,1 %). Podiel mladých ľudí, ktorí nie sú zamestnaní, ani nie sú v procese vzdelávania alebo odbornej prípravy (NEET), na úrovni 9,2 % bol takisto nižší ako priemer EÚ (11,1 %). Miera zamestnanosti žien bola vysoká (73,9 %) a zvyšovala sa, pričom

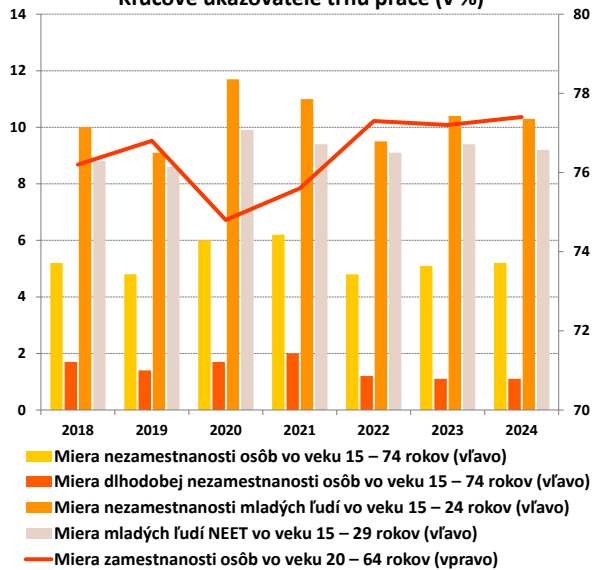
rozdiely v zamestnanosti žien a mužov sa zmenšili (6,9 percentuálneho bodu oproti 10 percentuálnym bodom v EÚ). Podporujú to nedávne politické opatrenia, ktoré viedli k výraznému zvýšeniu podielu detí do troch rokov navštevujúcich zariadenia formálnej starostlivosti o deti (o 6,1 percentuálneho bodu) na 30,2 % (v porovnaní s 39,2 % v EÚ). Zároveň bol v krajine zaznamenaný jeden z najväčších a rastúcich rozdielov v zamestnanosti žien a mužov na kratší pracovný čas, ktorý v roku 2024 dosiahol 38,9 percentuálneho bodu. A napokon, index hrubého disponibilného príjmu domácností (HDPD) na obyvateľa (2008 = 100) bol aj v roku 2024 nízky na úrovni 102,8 a Rakúsko je v tejto súvislosti „krajinou s výsledkami, ktoré treba sledovať“.

V oblasti zručností krajina naďalej vykazuje celkovo dobré výsledky. Podiel dospelých, ktorí majú aspoň základné digitálne zručnosti, je vysoký (64,7 % v roku 2023) a podiel tých, ktorí sa zúčastňujú na vzdelávaní, je výrazne nad priemerom EÚ (52,2 % v roku 2022 oproti 39,5 % v EÚ, a to aj po znížení), čo v oboch prípadoch radí Rakúsko do kategórie „krajín s výsledkami lepšími ako priemer EÚ“. V roku 2024 podiel osôb, ktoré predčasne ukončili vzdelávanie a odbornú prípravu, ešte viac klesol a s mierou 8,1 % v roku 2024 bolo z tohto hľadiska Rakúsko „krajinou s priemernými výsledkami“. Zároveň približne štvrtina mladých Rakúšanov nedosahuje minimálnu úroveň znalostí v matematike, čítaní a prírodných vedách. Toto číslo sa od roku 2012 neustále zvyšuje (PISA 2022). Takisto 42,2 % nezamestnaných malo nanajvýš nižšie sekundárne vzdelanie³²², čo znamená, že sú obzvlášť zraniteľní. V tejto súvislosti môže zlepšenie základných zručností ľudí pomôcť zlepšiť výsledky v oblasti zamestnanosti.

Rakúsko dosahuje pomerne dobré výsledky v oblasti sociálnej ochrany a začleňovania.

Podiel ľudí ohrozených chudobou alebo sociálnym vylúčením klesol v roku 2024 na 16,9 % a z tohto hľadiska je Rakúsko „krajinou s výsledkami lepšími ako priemer EÚ“. Medzi deťmi sa miera v porovnaní s rokom 2023 výrazne znížila na 20,9 % a Rakúsko tak je „krajinou

Kľúčové ukazovatele trhu práce (v %)

Zdroj: Eurostat [[lfsi_emp_a](#)], [[une_rt_a](#)], [[une_ltu_a](#)], [[lfsi_neet_a](#)], VZPS v EÚ.

³²² AMS, [Von Arbeitslosigkeit betroffene Personen 2024](#), 2025.

s priemernými výsledkami“. Miera zaťaženia nákladmi na bývanie sa zvýšila o 0,3 percentuálneho bodu na 6,3 % a aj v tomto ukazovateli je Rakúsko „krajinou s priemernými výsledkami“. A napokon, relatívne vysoký vplyv sociálnych transferov (okrem dôchodkov) na znižovanie chudoby a nízka úroveň subjektívne neuspokojených potrieb lekárskej starostlivosti naďalej odrážajú situáciu „krajiny s výsledkami lepšími ako priemer EÚ“.

Vzhľadom na zistenia uvedenej analýzy v prvej fáze, predovšetkým na 1 ukazovateľ s označením „krajina s kritickou situáciou“ sa Rakúsko **nejaví ako krajina, ktorá čelí potenciálnym rizikám pre vzostupnú sociálnu konvergenciu, a preto sa nevyžaduje ďalšia analýza v druhej fáze** (pozri rámček 3.1.1).

Poľsko

Trh práce je naďalej celkovo silný, ale ženy a osoby so zdravotným postihnutím stále čelia značným problémom.

V kontexte silného hospodárskeho rastu v roku 2024 (3,0 %) sa miera zamestnanosti ešte viac zvýšila na 78,4 % (v porovnaní so 75,8 % v EÚ) a miera nezamestnanosti patrila k najnižším v EÚ (2,9 %), čím sa Poľsko zaradilo medzi „krajiny s najlepšimi výsledkami“ v EÚ. Rozdiel v zamestnanosti žien a mužov sa mierne znížil a je na úrovni 11,6 percentuálneho bodu, čo je nad priemerom EÚ na úrovni 10,0 percentuálneho bodu, ale Poľsko je naďalej „krajinou s výsledkami, ktoré treba sledovať“. Súvisí to s tým, že ženy majú viac opatrovateľských povinností, pokiaľ ide

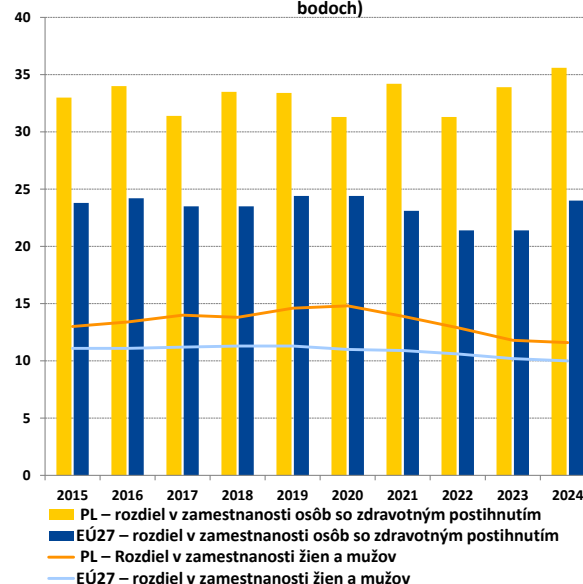
o deti a osoby, ktoré potrebujú dlhodobú starostlivosť, ako aj s ich nižším vekom odchodu do dôchodku. Hoci sa podiel detí mladších ako tri roky navštevujúcich

zariadenia formálnej starostlivosti o deti v roku 2024 zvýšil na 15,1 %, zostal hlboko pod priemerom EÚ na úrovni 39,2 % a z tohto hľadiska je Poľsko „krajinou s kritickou situáciou“. Táto nízka miera môže mať vplyv na dlhodobé vyhliadky detí na vzdelávanie a účasť žien na trhu práce. S nárastom o 1,7 percentuálneho bodu na 35,6 percentuálneho bodu v roku 2024 patril rozdiel v zamestnanosti osôb so zdravotným postihnutím medzi najväčšie v EÚ (priemer EÚ bol 24,0 percentuálneho bodu) a poukazuje na kategóriu „krajiny s kritickou situáciou“.

Úroveň digitálnych zručností a účasť dospelých na vzdelávaní sú veľmi nízke a základné zručnosti mladých ľudí sa znížili. Podiel dospelých, ktorí sa zúčastnili na vzdelávaní (za posledných 12 mesiacov), bol v roku 2022 na úrovni 20,3 %, hlboko pod priemerom EÚ (39,5 %), čo predstavuje kategóriu „krajiny s kritickou situáciou“. Vyplynulo to najmä z nízkej účasti na neformálnom vzdelávaní. Okrem toho podiel osôb, ktoré majú aspoň základné digitálne zručnosti (44,3 %), bol v roku 2023 výrazne pod priemerom EÚ (55,6 %) a takisto predstavuje kategóriu „krajiny s kritickou situáciou“. Na základe prieskumu PISA 2022 sa podiel 15-ročných žiakov, ktorí nedosahujú minimálnu úroveň základných zručností, zvýšil na 23 % v matematike, 22,2 % v čítaní a 18,6 % v prírodných vedách, čo sú stále nižšie podiely ako priemer EÚ. Nárast podvýkonnosti od roku 2018 však patrí k najvyšším v EÚ. Zároveň Poľsko naďalej patrí medzi „krajiny s najlepšimi výsledkami“, pokiaľ ide o podiel osôb, ktoré predčasne ukončili vzdelávanie a odbornú prípravu (4,1 % oproti 9,4 % v EÚ v roku 2024). Percentuálny podiel študentov terciárneho vzdelávania zapísaných v programoch STEM zostáva pod priemerom EÚ (21,2 % oproti 26,9 % v EÚ).

Sociálna situácia je v Poľsku pomerne stabilná. V roku 2024 zostala miera rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia (16,0 % celkovo a 16,1 % v prípade detí) a príjmová nerovnosť (pomer príjmov horného a dolného kvintilu na úrovni 3,85) v kategórii „krajina s výsledkami lepšimi ako priemer EÚ“ (v porovnaní s 21,0 %, 24,2 % a 4,66 v EÚ).

Rozdiel v zamestnanosti osôb so zdravotným postihnutím a rozdiel v zamestnanosti žien a mužov (v percentuálnych bodoch)

Poznámky: Nízka spoľahlivosť údajov DEG v roku 2023 a zlom v časovom rade GEG v roku 2019 pre PL.

Zdroj: Eurostat [[tepsr_sp200](#)], EU-SILC a [[tesem060](#)], VZPS v EÚ.

Vzhľadom na zistenia uvedenej analýzy v prvej fáze, predovšetkým na 5 ukazovateľov s označením „krajina s kritickou situáciou“ alebo „krajina s výsledkami, ktoré treba sledovať“, **sa Poľsko nejaví ako krajina, ktorá čelí potenciálnym rizikám pre vzostupnú sociálnu konvergenciu, a preto sa nevyžaduje ďalšia analýza v druhej fáze** (pozri rámček 3.1.1).

Portugalsko

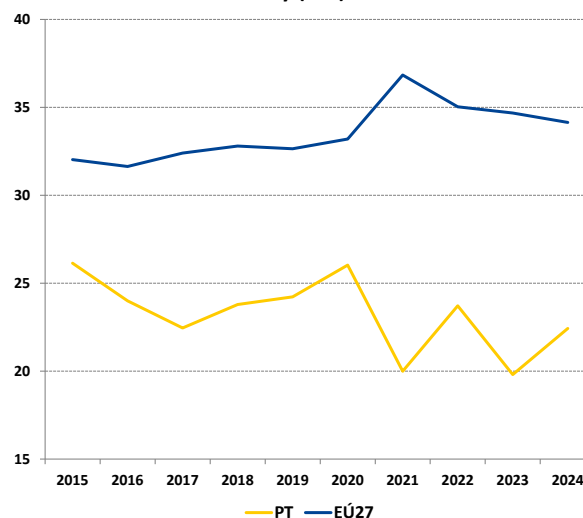
Napriek zlepšeniu zostáva účinnosť systému sociálnej ochrany pri zmierňovaní rizík chudoby a znižovaní nerovností nízka a objavili sa problémy v oblasti bývania. V roku 2024 sa vplyv sociálnych transferov (okrem dôchodkov) na znižovanie chudoby zvýšil o 2,6 percentuálneho bodu na 22,4 %, čo je stále výrazne pod priemerom EÚ na úrovni 34,2 % a pod úrovňou pred pandémie, z tohto hľadiska je teda Portugalsko „krajinou s kritickou situáciou“. Nerovnosť meraná pomerom príjmov horného a dolného kvintilu sa znížila z 5,60 v roku 2023 na 5,20 (nad priemerom EÚ na úrovni 4,66) a v súčasnosti je Portugalsko v tejto súvislosti „krajinou so slabými, ale zlepšujúcimi sa výsledkami“, zatiaľ čo z hľadiska podielu ľudí ohrozených

chudobou alebo sociálnym vylúčením na úrovni 19,7 % (oproti 21 % v EÚ) zostalo „krajinou s priemernými výsledkami“. Napriek celkovému zlepšeniu v najvzdialenejších regiónoch bolo riziko chudoby naďalej vysoké najmä na Azorských ostrovoch (28,4 %). Podiel obyvateľstva nadmerne zaťaženeho nákladmi na bývanie bol 6,9 %, čo je stále pod priemerom EÚ (8,2 %), ale Portugalsko zaznamenalo jeden z najväčších nárastov v EÚ (+2,0 percentuálneho bodu) a z tohto hľadiska je v súčasnosti „krajinou s výsledkami, ktoré treba sledovať“. To odráža pokračujúci rast cien bývania a nájmov v posledných rokoch.

Trh práce je celkovo odolný, nárast nezamestnanosti mladých ľudí a stále vysoká miera dlhodobej nezamestnanosti si však vyžadujú pozornosť. Po pozitívnom trende od roku 2021 sa miera zamestnanosti v roku 2024 zlepšila o 0,5 percentuálneho bodu na 78,5 % a v kontexte silného hospodárskeho rastu Portugalsko zostalo „krajinou s priemernými výsledkami“. To isté platí aj pre mieru nezamestnanosti, ktorá sa nezmenila a je na úrovni 6,5 % (v porovnaní s 5,9 % v EÚ). Hoci sa miera dlhodobej nezamestnanosti ešte mierne znížila (na 2,4 % v roku 2024), zostala nad priemerom EÚ (1,9 %), a preto je Portugalsko „krajinou s výsledkami, ktoré treba sledovať“. Portugalsko je „krajinou s výsledkami lepšími ako priemer EÚ“, pokiaľ ide o podiel mladých ľudí, ktorí nie sú zamestnaní, ani nie sú v procese vzdelávania alebo odbornej prípravy (NEET), ale zároveň sa za posledné dva roky zvýšila miera nezamestnanosti mladých ľudí (vo veku 15 – 24 rokov) na 21,6 % v roku 2024 oproti 14,9 % v EÚ. A napokon, rozdiel v zamestnanosti osôb so zdravotným postihnutím (21,3 percentuálneho bodu) zostal pod priemerom EÚ (24 %), ale zaznamenal sa v súvislosti s ním jeden z najväčších nárastov v EÚ a v súčasnosti je Portugalsko z tohto hľadiska „krajinou s dobrými výsledkami, ktoré si však vyžadujú monitorovanie“.

Hoci Portugalsko vo všeobecnosti dosahuje v oblasti zručností priemerné výsledky, niektoré aspekty treba dôkladne monitorovať. Podiel osôb, ktoré predčasne ukončili vzdelávanie a odbornú prípravu, sa v roku 2024 znížil o 1,5 percentuálneho bodu na 6,6 %, takže Portugalsko sa teraz považuje za „krajinu s výsledkami lepšími ako priemer EÚ“. Pretrvávajú však regionálne rozdiely, a to od 19,8 % na Azorských ostrovoch po 5,2 % v severnom regióne. Okrem toho je miera podvýkonnosti, pokiaľ ide o základné zručnosti, vysoká (29,7 % v matematike, PISA 2022). Pokiaľ ide o podiel dospelých, ktorí majú aspoň

Vplyv sociálnych transferov na znižovanie chudoby (v %)

Poznámka: Zlom v časovom rade (PT) v roku 2022.

Zdroj: Eurostat, [tespm050], EU-SILC.

základné digitálne zručnosti, a podiel dospelých, ktorí sa zúčastňujú na vzdelávaní (za predchádzajúcich 12 mesiacov), Portugalsko patrí do kategórie „krajiny s priemernými výsledkami“. Tento podiel však klesol z 38,0 % v roku 2016 na 33,4 % v roku 2022, a to aj napriek potrebe zvyšovania úrovne zručností a rekvalifikácie, a to aj vzhľadom na nesúlad medzi ponúkanými a požadovanými zručnosťami, digitálnu a zelenú transformáciu a starnutie obyvateľstva.

Vzhľadom na zistenia uvedenej analýzy v prvej fáze, predovšetkým na 3 ukazovatele s označením „krajina s kritickou situáciou“ alebo „krajina s výsledkami, ktoré treba sledovať“, **sa Portugalsko nejaví ako krajina, ktorá čelí potenciálnym rizikám pre vzostupnú sociálnu konvergenciu, a preto sa nevyžaduje ďalšia analýza v druhej fáze (pozri rámček 3.1.1).**

Rumunsko

Situácia na trhu práce sa zlepšuje, ale niektoré skupiny sú stále nedostatočne zastúpené. V kontexte slabého

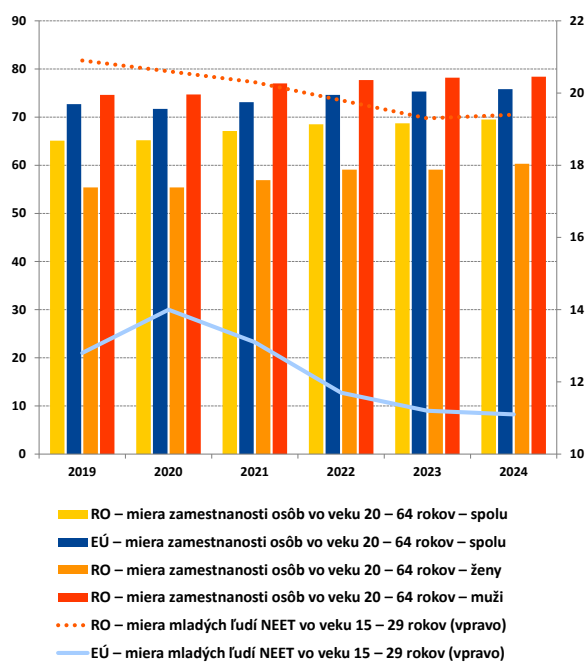
hospodárskeho rastu v roku 2024 sa miera zamestnanosti naďalej zvyšovala (o 0,8 percentuálneho bodu) na 69,5 %, čo je stále pod priemerom EÚ (75,8 %), a v tomto smere je teda Rumunsko „krajinou s kritickou situáciou“. Regionálne rozdiely sú veľké (od 81,1 % v regióne București-Ilfov po 62,6 % v juhovýchodnom Rumunsku). Rozdiel v zamestnanosti mužov a žien sa zlepšil, ale stále bol jeden z najväčších v EÚ (18,1 percentuálneho bodu oproti 10,0 percentuálneho bodu). Podiel mladých ľudí, ktorí nie sú zamestnaní, ani nie sú v procese vzdelávania alebo odbornej prípravy (NEET), bol stále veľmi vysoký (19,4 % oproti 11,1 % v EÚ). Rozdiel v zamestnanosti osôb so zdravotným postihnutím sa v roku 2024

výrazne zvýšil o 15,6 percentuálneho bodu na 44,8 percentuálneho bodu (oproti 24,0 percentuálneho bodu v EÚ). Vo všetkých týchto ukazovateľoch je Rumunsko na základe údajov „krajinou s kritickou situáciou“. Na druhej strane boli celková miera nezamestnanosti aj jej dlhodobá zložka pod priemerom EÚ alebo na jeho úrovni a v roku 2024 sa zlepšili.

Pretrvávajúce problémy v oblasti vzdelávania a rozvoja zručností ohrozujú konkurencieschopnosť a konvergenciu. V roku 2024 sa podiel detí mladších ako tri roky navštevujúcich zariadenia formálnej starostlivosti o deti ďalej znížil na 11,4 % (z 12,3 % v roku 2023 oproti 39,2 % v EÚ). Podobne podiel osôb, ktoré predčasne ukončili vzdelávanie a odbornú prípravu, dosiahol v roku 2024 úroveň 16,8 % (v porovnaní s 9,4 % v EÚ). Oba podiely patria medzi najslabšie v EÚ a poukazujú na kategóriu „krajiny s kritickou situáciou“. Úroveň základných zručností je mimoriadne nízka (48,6 % v matematike, PISA 2022). To má vplyv na sociálne a pracovné vyhliadky mladých ľudí, najmä vo vidieckych oblastiach a medzi znevýhodnenými osobami, a môže to tiež brániť inováciám a konkurencieschopnosti. Okrem toho podiel ľudí, ktorí majú aspoň základné digitálne zručnosti, v roku 2023 predstavoval 27,7 % v porovnaní s 55,6 % v EÚ, čo tiež poukazuje na kategóriu „krajiny s kritickou situáciou“ v súvislosti s potrebou podporiť prechod na digitálnu technológiu. Z hľadiska účasti dospelých na vzdelávaní (19,1 % v roku 2022 v porovnaní s 39,5 % v EÚ) v kontexte výrazného nedostatku zručností a predpokladaného demografického poklesu bolo Rumunsko „krajinou so slabými, ale zlepšujúcimi sa výsledkami“.

Napriek výraznému pokroku je riziko chudoby naďalej vysoké, najmä pre zraniteľné skupiny a vo vidieckych oblastiach. Podiel ľudí ohrozených chudobou alebo sociálnym vylúčením sa výrazne znížil zo 46,0 % v roku 2016 na 32,0 % v roku 2023 a 27,9 % v roku 2024 (oproti 21,0 % v EÚ). V roku 2024 sa výrazne znížila aj miera rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia v prípade detí (na 33,8 % z 39,0 % v roku 2023 oproti 24,2 % v EÚ). Dva roky po sebe bolo Rumunsko na základe oboch týchto mier „krajinou so slabými, ale zlepšujúcimi sa výsledkami“, pričom tieto miery stále patria k najvyšším v EÚ. Hoci

Miera zamestnanosti a miera mladých ľudí NEET (v %)

Zdroj: Eurostat [[lfsi_emp_a](#)], [[lfsi_neet_a](#)], VZPS v EÚ.

system sociálnej ochrany zaznamenal jedno z najväčšich zlepšení, naďalej vykazuje nízku účinnosť, keďže sociálnymi transfermi (okrem dôchodkov) sa chudoba znižuje len o 18,8 % (v porovnaní s 34,4 % v EÚ), na základe čoho je Rumunsko z tohto hľadiska „krajinou so slabými, ale zlepšujúcimi sa výsledkami“. V roku 2024 sa výrazne zlepšila príjmová nerovnosť (4,62 oproti 4,66 v EÚ) aj subjektívne neuspokojené potreby lekárskej starostlivosti (2,2 %, čo je pokles z 5,2 % v roku 2023 oproti 2,5 % v EÚ). Ľudia vo vidieckych oblastiach a zraniteľné skupiny, ako sú Rómovia, však naďalej čelia väčším ťažkostiam v prístupe k základným a sociálnym službám ako ostatní.

Vzhľadom na zistenia uvedenej analýzy v prvej fáze, predovšetkým na 7 ukazovateľov s označením „krajina s kritickou situáciou“, **bolo Rumunsko identifikované ako krajina, ktorá čelí potenciálnym rizikám pre vzostupnú sociálnu konvergenciu, a preto sa vyžaduje ďalšia analýza v druhej fáze** (pozri rámček 3.1.1).

Slovinsko

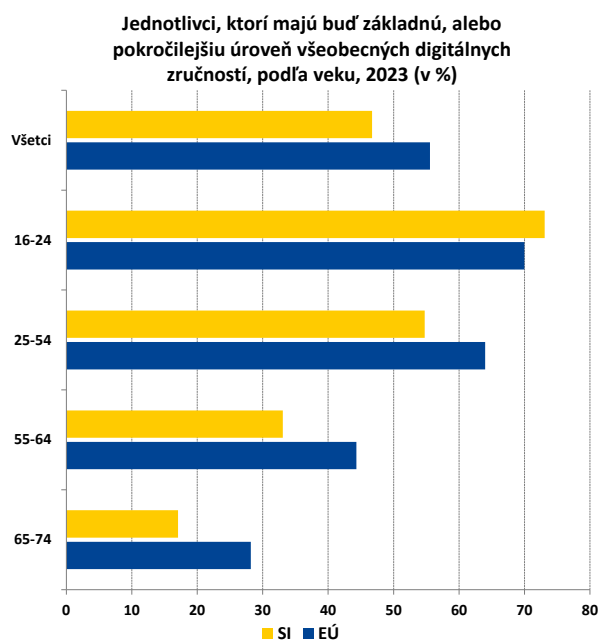
Slovinsko čelí výzvam súvisiacim s nízkou účasťou dospelých na vzdelávaní a nízkou úrovňou digitálnych zručností.

V roku 2022 sa na vzdelávaní zúčastnilo len 26,5 % všetkých dospelých. To bolo výrazne pod priemerom EÚ, ktorý je na úrovni 39,5 %, a v porovnaní s rokom 2016 to predstavuje pokles o 13,8 percentuálneho bodu, a preto ide o „krajinu s výsledkami, ktoré treba sledovať“. Okrem toho len 46,7 % dospelých malo v roku 2023 aspoň základné digitálne zručnosti, čo je výrazne pod priemerom EÚ (55,6 %). Odráža sa v tom pokles o 3,0 percentuálneho bodu v porovnaní s rokom 2021. Aj z tohto hľadiska je Slovinsko „krajinou s výsledkami, ktoré treba sledovať“. Navyše každý štvrtý žiak v Slovinsku nedosahuje minimálnu úroveň vedomostí v matematike a čítaní (PISA 2022) a vidieť klesajúci trend.

Pozitívne je, že podiel osôb, ktoré predčasne ukončili vzdelávanie a odbornú prípravu, zostáva nižší ako priemer EÚ (9,4 %) a v roku 2024 klesol o 0,4 percentuálneho bodu na 5,0 %. Okrem toho podiel mladých ľudí, ktorí nie sú zamestnaní, ani nie sú v procese vzdelávania alebo odbornej prípravy (NEET), sa v roku 2024 ďalej znížil o 0,2 percentuálneho bodu na 7,6 %. Slovinsko je v tejto súvislosti „krajinou s výsledkami lepšími ako priemer EÚ“.

Trh práce má v kontexte mierneho hospodárskeho rastu naďalej dobré výsledky, hoci určité problémy pretrvávajú. V roku 2024 sa miera zamestnanosti mierne zvýšila o 0,8 percentuálneho bodu na 78,3 %, čo je nad priemerom EÚ na úrovni 75,8 %. Vzhľadom na mieru nezamestnanosti na úrovni 3,7 % a jej dlhodobú zložku na úrovni 1,1 % bolo Slovinsko v roku 2024 „krajinou s výsledkami lepšími ako priemer EÚ“. Z hľadiska rozdielu v zamestnanosti žien a mužov na úrovni 6,0 percentuálneho bodu bolo Slovinsko „krajinou s priemernými výsledkami“, hoci účasť detí vo veku do troch rokov na formálnej starostlivosti o deti bola v roku 2024 na úrovni 57,8 %, čo je výrazne nad priemerom EÚ (39,2 %). Štrukturálne faktory, akými sú rýchle starnutie obyvateľstva a nesúlad medzi ponúkanými a požadovanými zručnosťami, však môžu zhoršiť existujúci nedostatok pracovnej sily a brzdiť konkurencieschopnosť.

Slovinsko má celkovo dobré sociálne výstupy. Podobne ako v predchádzajúcich rokoch, aj v roku 2024 patrili podiely celkového obyvateľstva a detí ohrozených chudobou alebo sociálnym vylúčením k najnižším v EÚ, a to na úrovni 14,4 % v prípade celkového obyvateľstva a 11,8 % v prípade detí (pričom Slovinsko bolo v oboch prípadoch „krajinou s najlepšimi výsledkami“). Niektoré zraniteľné skupiny vrátane žien starších ako 65 rokov, ľudí s nízkym vzdelaním, nezamestnaných, jednorodičovských domácností a ľudí narodených mimo EÚ však boli vystavené oveľa vyššiemu riziku chudoby. Slovinsko bolo „krajinou s priemernými výsledkami“, pokiaľ ide o vplyv sociálnych transferov (okrem dôchodkov) na

Zdroj: Eurostat [[isoc_sk_dskl_i21](#)], prieskum IKT ESS.

znižovanie chudoby, ktorý bol na úrovni 37,7 %, ale v prípade starších osôb (veková skupina nad 65 rokov) bol tento vplyv menej účinný³²³. Príjmová nerovnosť meraná pomerom príjmov horného a dolného kvintilu bola v roku 2024 na úrovni 3,42 a zostala jednou z najnižších v EÚ (aj v tomto ukazovateli bolo Slovinsko „krajinou s najlepšimi výsledkami“).

Vzhľadom na zistenia uvedenej analýzy v prvej fáze, predovšetkým na 2 ukazovatele s označením „krajina s výsledkami, ktoré treba sledovať“, **sa Slovinsko nejaví ako krajina, ktorá čelí potenciálnym rizikám pre vzostupnú sociálnu konvergenciu, a preto sa nevyžaduje ďalšia analýza v druhej fáze** (pozri rámček 3.1.1).

³²³ Pozri Inštitút makroekonomických analýz a rozvoja Slovinska, [Kvalita života v Slovinsku – správa o rozvoji](#), 2025.

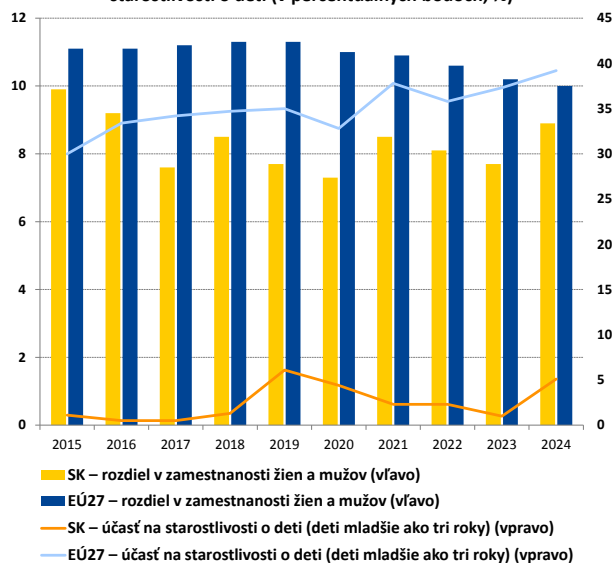
Slovensko

Slovensko čelí viacerým výzvam v súvislosti s rozvojom zručností. Miera účasti detí mladších ako tri roky na formálnej starostlivosti o deti sa zvýšila z 1,0 % v roku 2023 na 5,1 % v roku 2024, ale zostala výrazne pod priemerom EÚ (39,2 % v roku 2024) a Slovensko je „krajinou s kritickou situáciou“. Okrem toho bola miera účasti naďalej jednou z najnižších v EÚ aj v prípade detí starších ako tri roky (80,8 % oproti 94,6 % v roku 2023), a to aj medzi rómskymi deťmi. Podiel mladých ľudí, ktorí predčasne ukončili vzdelávanie a odbornú prípravu, bol pomerne nízky (7,5 % oproti 9,4 % v EÚ v roku 2024), ale mal jeden z najväčších nárastov (+1,1 percentuálneho bodu), čo znamená, že Slovensko je „krajina s výsledkami, ktoré treba sledovať“. Vo vidieckych oblastiach sa od roku 2021 neustále zvyšoval a v roku 2024 dosiahol 9,8 %. Na základe prieskumu PISA 2022 tretina 15-ročných žiakov nemala základné zručnosti v matematike a čítaní. A napokon, podiel dospelých, ktorí majú aspoň základné digitálne zručnosti, bol v roku 2023 na úrovni 51,3 % po poklese z 55,2 % v roku 2021, čo predstavuje dodatočné riziko pre prechod na digitálnu technológiu a Slovensko tak je „krajinou s výsledkami, ktoré treba sledovať“. Pozitívne je, že podiel účasti dospelých na vzdelávaní za posledných 12 mesiacov Slovensko radí medzi „krajiny s výsledkami lepšími ako priemer EÚ“.

Trh práce dosahuje vo všeobecnosti dobré výsledky, ale predstavuje určité výzvy. V roku 2024 v kontexte silného hospodárskeho rastu dosiahla miera zamestnanosti rekordne vysokú úroveň 78,1 % a miera nezamestnanosti bola rekordne nízka na úrovni 5,3 % (oproti 75,8 % a 5,9 % v EÚ). Miera dlhodobej nezamestnanosti stále radí Slovensko do kategórie „krajiny s kritickou situáciou“, keďže v roku 2024 sa zlepšila mierne na 3,5 % z 3,8 % v roku 2023 a naďalej patrí k najvyšším v EÚ. Veľké sú aj regionálne rozdiely. Ďalej sa zlepšil podiel mladých ľudí, ktorí nie sú zamestnaní, ani nie sú v procese vzdelávania alebo odbornej prípravy (NEET), ktorý klesol z 11,2 % v roku 2023 na 10,7 % v roku 2024 („krajina s priemernými výsledkami“). Miera nezamestnanosti mladých ľudí na úrovni 19,2 % zároveň zostala nad priemerom EÚ, ktorý je na úrovni 14,9 %. Rozdiely v zamestnanosti osôb so zdravotným postihnutím, ako aj rozdiely v zamestnanosti žien a mužov sa od roku 2023 prehĺbili (na 23,8 percentuálneho bodu a 8,9 percentuálneho bodu v porovnaní s 24,0 percentuálneho bodu a 10,0 percentuálneho bodu v EÚ), pričom v prípade rozdielov v zamestnanosti žien a mužov je teraz Slovensko „krajina s výsledkami, ktoré treba sledovať“. Index hrubého disponibilného príjmu domácností (HDPD) na obyvateľa (2008 = 100) bol v roku 2024 na úrovni 133,6 a Slovensko tak je „krajinou s priemernými výsledkami“.

Slovensko má nízke celkové riziko chudoby, ale v prípade niektorých regiónov a skupín pretrvávajú problémy. Pokiaľ ide o príjmovú nerovnosť meranú pomerom príjmov horného a dolného kvintilu, Slovensko bolo „krajinou s najlepšimi výsledkami“, zatiaľ čo miera rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia na úrovni 18,3 % v roku 2024 (oproti 21,0 % v EÚ) radí Slovensko medzi „krajiny s priemernými výsledkami“. Východná časť krajiny však

Rozdiel v zamestnanosti žien a mužov a podiel detí mladších ako tri roky navštevujúcich zariadenia formálnej starostlivosti o deti (v percentuálnych bodoch, %)

Zdroj: Eurostat [tesem060], VZPS v EÚ a [tepsr_sp210], EU-SILC.

zaznamenala vyššie riziko chudoby. Miera rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia v prípade detí klesla v roku 2024 o 2,7 percentuálneho bodu na 22,6 % a Slovensko je tak „krajinou s výsledkami lepšími ako priemer EÚ“. Mierne sa zlepšil aj vplyv sociálnych transferov (okrem dôchodkov) na znižovanie chudoby, a to na 36,7 % v roku 2024 („krajina s priemernými výsledkami“). Krajina má jednu z najväčších rómskych populácií v EÚ, pričom tisíce žijú v izolovaných oblastiach bez prístupu k základným službám. Podiel domácností nadmerne zaťažených nákladmi na bývanie sa v roku 2024 zvýšil na 6,4 % („krajina s priemernými výsledkami“), zatiaľ čo neuspokojené potreby lekárskej starostlivosti radili Slovensko medzi „krajiny s výsledkami lepšími ako priemer EÚ“.

Vzhľadom na zistenia uvedenej analýzy v prvej fáze, predovšetkým na 5 ukazovateľov s označením „krajina s kritickou situáciou“ alebo „krajina s výsledkami, ktoré treba sledovať“, **sa Slovensko nejaví ako krajina, ktorá čelí potenciálnym rizikám pre vzostupnú sociálnu konvergenciu, a preto sa nevyžaduje ďalšia analýza v druhej fáze (pozri rámček 3.1.1).**

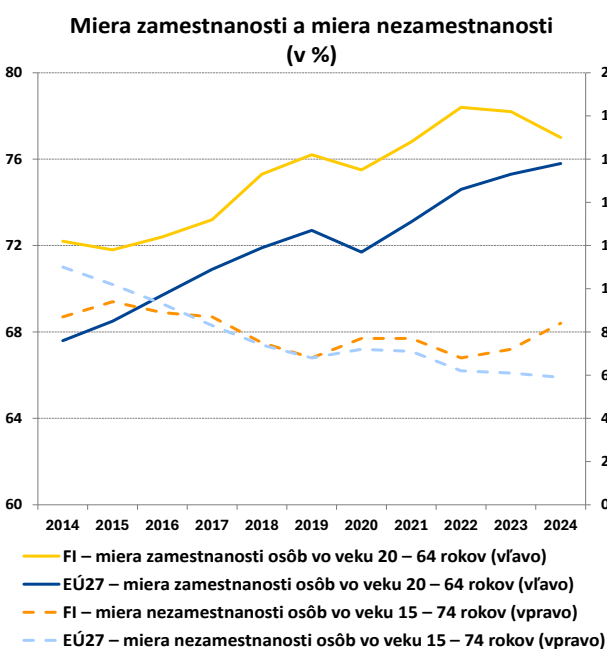
Fínsko

Fínsky trh práce čelí výzvam v súvislosti s poklesom zamestnanosti a nezamestnanosťou.

V kontexte obmedzeného rastu miera zamestnanosti v roku 2024 ďalej klesala až na úroveň 77,0 % (–1,2 percentuálneho bodu oproti roku 2023, v porovnaní s priemerom EÚ na úrovni 75,8 %). Fínsko je naďalej „krajinou s výsledkami, ktoré treba sledovať“ vzhľadom na pomerne veľký pokles oproti zlepšeniu na úrovni EÚ. Hoci sa rozdiel v zamestnanosti žien a mužov v roku 2024 zvýšil na 0,7 percentuálneho bodu (z 0,2 percentuálneho bodu v roku 2023), v súčasnosti je Fínsko z tohto hľadiska „krajinou s dobrými výsledkami, ktoré si však vyžadujú monitorovanie“, pričom rozdiel v zamestnanosti žien a mužov je výrazne pod priemerom EÚ na úrovni 10,0 percentuálneho bodu. Miera nezamestnanosti sa zvýšila druhýkrát za sebou (+1,2 percentuálneho bodu v roku 2024) na 8,4 % (oproti 5,9 % v EÚ), čo poukazuje na kategóriu „krajiny s kritickou situáciou“. Nezamestnanosť mladých ľudí sa zvýšila na 18,8 %, čo je výrazne nad priemerom EÚ na úrovni 14,9 %. Miera dlhodobej nezamestnanosti sa v roku 2024 tiež zvýšila na 1,8 % (v porovnaní s 1,9 % v EÚ) a z tohto hľadiska je teraz Fínsko „krajinou s výsledkami, ktoré treba sledovať“. To platí aj pre index hrubého disponibilného príjmu domácností (HDPD) na obyvateľa (2008 = 100), ktorý bol v roku 2024 na úrovni 108,7, čo je pod priemerom EÚ na úrovni 114,3 a po relatívne malom zlepšení (zo 107,9 v roku 2023).

Celkovo má krajina účinný systém sociálnej ochrany, ktorý zabezpečuje primerané pokrytie, ale čelí čoraz väčším výzvam. Najmä podiel obyvateľstva, ktoré má subjektívne neuspokojené potreby lekárskej starostlivosti, sa v roku 2024 ďalej zvýšil (o 0,6 percentuálneho bodu) na úroveň (8,5 %), ktorá patrí medzi najvyššie v EÚ (v priemere 2,5 %) a z tohto hľadiska je Fínsko „krajinou s kritickou situáciou“. Zatiaľ čo sa čakacie lehoty v rámci primárnej zdravotnej starostlivosti začali skracovať, neuspokojená potreba špecializovanej starostlivosti, ktorá nie je urgentná, napríklad služieb v oblasti duševného zdravia, zostala značná. Nedostatok personálu sa mierne znížil, ale naďalej predstavuje prekážku najmä v oblasti špecializovanej starostlivosti. Podiel ľudí ohrozených chudobou alebo sociálnym vylúčením sa v roku 2024 zvýšil o 1 percentuálny bod na úroveň 16,8 % a v prípade detí ešte viac (+3,5 percentuálneho bodu na 17,3 %). Napriek tomu zostávajú oba ukazovatele pod priemerom EÚ na úrovni 21,0 % v prípade celkového obyvateľstva a 24,2 % v prípade detí a z tohto hľadiska je Fínsko „krajinou s dobrými výsledkami, ktoré si však vyžadujú monitorovanie“ (minulý rok bolo „krajinou s najlepšimi výsledkami“). Na druhej strane je Fínsko napriek miernemu poklesu stále „krajinou s najlepšimi výsledkami“, pokiaľ ide o vplyv sociálnych transferov (okrem dôchodkov) na zníženie chudoby, a to na úrovni 46,4 % v roku 2024 (v porovnaní s 34,2 % v EÚ).

Fínsko dosahuje celkovo dobré výsledky v oblasti zručností. V roku 2023 malo 82,0 % dospelého obyvateľstva aspoň základné digitálne zručnosti, čo krajinu radí medzi „krajiny s najlepšimi výsledkami“. Aj vďaka podielu účasti dospelých na vzdelávaní za posledných

Zdroj: Eurostat [[lfsi_emp_a](#)], [[une_rt_a](#)], VZPS v EÚ.

12 mesiacov bolo Fínsko v roku 2022 „krajinou s výsledkami lepšími ako priemer EÚ“, a to na úrovni 51,8 %. Miera ukončeného terciárneho vzdelania však stagnovala pod priemerom EÚ (39,1 % oproti 44,1 % v roku 2024). Podiel osôb, ktoré predčasne ukončili vzdelávanie a odbornú prípravu, dva roky po sebe rástol a v roku 2024 zostal na úrovni 9,6 % a v súčasnosti je Fínsko z tohto hľadiska „krajinou s priemernými výsledkami“. Výsledkami z testovania PISA z roku 2022 sa zároveň potvrdzuje, že podiel žiakov, ktorí dosahujú slabé výsledky v základných zručnostiach, sa v poslednom desaťročí neustále zvyšuje, čo si vyžaduje pozornosť. V roku 2022 bol podiel žiakov so slabými výsledkami v čítaní 21,4 % oproti 26,2 % v EÚ, v matematike 24,9 % oproti 29,5 % v EÚ a v prírodných vedách 18,0 % oproti 24,2 % v EÚ.

Vzhľadom na zistenia uvedenej analýzy v prvej fáze, predovšetkým na 5 ukazovateľov s označením „krajina s kritickou situáciou“ alebo „krajina s výsledkami, ktoré treba sledovať“, vrátane ukazovateľa, ktorý sa v priebehu času zhoršil, **bolo Fínsko identifikované ako krajina, ktorá čelí potenciálnym rizikám pre vzostupnú sociálnu konvergenciu, a preto sa vyžaduje ďalšia analýza v druhej fáze (pozri rámček 3.1.1).**

Švédsko

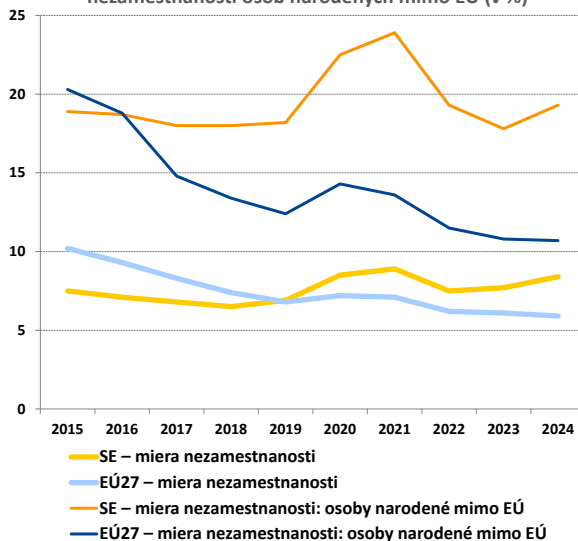
Švédsko zaznamenalo v roku 2024 zhoršenie výsledkov v oblasti zamestnanosti a nezamestnanosti.

Hoci má krajina stále jednu z najvyšších mier zamestnanosti v EÚ (81,9 % v roku 2024 oproti 75,8 % v priemere), v roku 2024 sa znížila o 0,7 percentuálneho bodu po dlhšom období slabého hospodárskeho rastu a oproti nárastom, ktoré sa väčšinou zaznamenali v celej EÚ. Z tohto hľadiska je Švédsko „krajinou s dobrými výsledkami“, ktoré si však vyžadujú monitorovanie“. Zároveň sa miera nezamestnanosti zvýšila (o 0,7 percentuálneho bodu) na 8,4 % v roku 2024 a po druhom zhoršení po sebe je teraz jednou z najvyšších v EÚ (oproti 5,9 % v priemere), v dôsledku čoho je Švédsko „krajinou s kritickou situáciou“. Zatiaľ čo miera nezamestnanosti bola 5,7 %

v prípade ľudí narodených vo Švédsku, v prípade ľudí narodených mimo EÚ to bolo 19,3 %. Aj v prípade ľudí s nízkou úrovňou kvalifikácie (ISCED 0-2) bola miera 26,1 % oproti 4,8 % v prípade vysokokvalifikovaných (ISCED 5-8). Napriek nárastu podielu mladých ľudí, nie sú zamestnaní, ani nie sú v procese vzdelávania alebo odbornej prípravy (NEET), zostalo Švédsko s mierou 6,3 % „krajinou s najlepšimi výsledkami“. Z hľadiska rozdielu v zamestnanosti žien a mužov bola krajina v roku 2024 „krajinou s výsledkami lepšimi ako priemer EÚ“ (4,0 percentuálneho bodu oproti 10 percentuálnym bodom v EÚ), čo bolo podporené aj vysokým podielom detí mladších ako tri roky navštevujúcich zariadenia formálnej starostlivosti o deti (57,7 % oproti 39,2 % v EÚ, „krajina s najlepšimi výsledkami“). A napokon, index hrubého disponibilného príjmu domácností (HDPD) na obyvateľa (2008 = 100) sa mierne zlepšil, a to zo 120,2 v roku 2023 na 120,6 v roku 2024, a z tohto hľadiska je Švédsko „krajinou s priemernými výsledkami“.

Sociálna situácia vo Švédsku je celkovo dobrá, ale určité problémy pretrvávajú. Príjmová nerovnosť meraná pomerom príjmov horného a dolného kvintilu sa mierne znížila (na 4,34 v roku 2024) a v súčasnosti je Švédsko z tohto hľadiska „krajinou s priemernými výsledkami“. Miera rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia sa znížila z 18,4 % v roku 2023 na 17,5 % v roku 2024 a takže Švédsko sa v súčasnosti považuje za „krajinu s výsledkami lepšimi ako priemer EÚ“. Táto celková miera však zahŕňa veľké rozdiely. Ľudia narodení mimo EÚ sú vystavení oveľa vyššiemu riziku chudoby ako ľudia narodení vo Švédsku (35,5 % oproti 12,1 %) a nízkokvalifikovaní pracovníci sú vystavení vyššiemu riziku chudoby ako vysokokvalifikovaní (26,7 % oproti 11,1 %). Miera rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia v prípade detí sa znížila z 21,6 % v roku 2023 na 20,9 % v roku 2024 („krajina s priemernými výsledkami“). Sociálnymi transfermi (okrem dôchodkov) sa v roku 2024 zároveň znížilo riziko chudoby o 40,6 % po náraste z 36,9 % v roku 2023 a v súčasnosti je Švédsko z tohto hľadiska „krajinou s výsledkami lepšimi ako priemer EÚ“. Miera zaťaženia nákladmi na bývanie zostala v roku 2024 vysoká na úrovni 10,6 % (v porovnaní s 8,2 % v EÚ) a Švédsko je z tohto hľadiska „krajinou s výsledkami, ktoré treba sledovať“.

Miera nezamestnanosti spolu a miera nezamestnanosti osôb narodených mimo EÚ (v %)

Poznámka: Zlom v časovom rade v roku 2018 a v roku 2021 (SE a EÚ).

Zdroj: Eurostat [lfsa_urgacob], VZPS v EÚ.

Švédsko dosahuje dobré výsledky v oblasti zručností, ale nerovnosti v systéme vzdelávania a odbornej prípravy pretrvávajú. Švédsko je „krajinou s najlepšimi výsledkami“ v oblasti účasti dospelých na vzdelávaní, ktorá v roku 2022 dosiahla 66,5 %, a je „krajinou s výsledkami lepšimi ako priemer EÚ“, pokiaľ ide o podiel dospelých, ktorí majú aspoň základné digitálne zručnosti. Podiel osôb, ktoré predčasne ukončili vzdelávanie a odbornú prípravu, sa v roku 2024 ďalej znížil (na 7,2 %) a v súčasnosti je Švédsko z tohto hľadiska „krajinou s priemernými výsledkami“. Napriek tomu je tento podiel viac ako dvakrát vyšší (12,6 %) v prípade ľudí narodených mimo EÚ v porovnaní s ľuďmi narodenými vo Švédsku (5,9 %). Okrem toho sa v rokoch 2015 až 2022 výrazne zvýšil podiel žiakov dosahujúcich slabé výsledky (o 8,4 percentuálneho bodu na 27,2 %, PISA 2022).

Vzhľadom na zistenia z uvedenej analýzy v prvej fáze, predovšetkým na 2 ukazovatele s označením „krajina s kritickou situáciou“ alebo „krajina s výsledkami, ktoré treba sledovať“, vrátane ukazovateľa, ktorý sa v priebehu času zhoršil, **sa Švédsko nejaví ako krajina, ktorá čelí potenciálnym rizikám pre vzostupnú sociálnu konvergenciu, a preto sa nevyžaduje ďalšia analýza v druhej fáze** (pozri rámček 3.1.1).